

Morawan.

Kalendář na rok obvyčejný 1854.

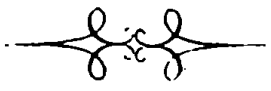

Nákladem Dědictví sw. Cyrilla a Methodia.

Porádatel :

Beneš Method Kulda.

W Brně 1853.

W Tomkovi u Mitsche a Große.

Tiskem dědictví M. Mehrera.

Dle Knauerova stoletého kalendáře jest roku 1854.

Kralomoc čili Jupiter panovníkem.

Kralomoc jest ze všech oběžnic čili planet největší. Jeho střední průměr obnáší 19,300 zeměpisných mil. Má 126krát větší povrch jako naše země. Jeho průměrná vzdálenost od slunce jest více než $107\frac{1}{2}$ millionů mil. Jeho světlo, zvláště když se v odlesku slunečním a na blízkou naši země nalézá, jest jasné, žlutavé, a časem přerušuje lehkým svým oběžnicí Kratospani čili Wenusi zvanou. Zvláštní pozornost astronomův wábi k sobě Kralomoc nestejně osvětlenými pruhy, jichžto na něm i prostředními dalekohledy uviděti lze, jakož i svými čtyřmi měsíci, jichžto postavení k sobě a k oběžnici samé rychle se mění. Kralomoc se velmi spěšně pohybuje; otáčí se za 9 hodin, 55 minut a 34 sekund o svou osu. Rok jest na Kralomoci 12kráte delší než u nás. Pruhy jej obklopující jsou nepochybně pruhy mrakové. Pamětihodné jest, že jeden z těchto tří chmurných pruhů čili pásů jeden již 200 let v témž položení trvá. Zakrývají-li tyto chmurné pásy Kralomoci oblohu tak jako nám naše oblaka, tedy jedna část jeho povrchu, aš 100,000 čtverečných mil veliká, již po 200 roků má nebe zatažené a pochmurné. Oběžnice tato byla by pro velikou vzdálenost svou osu našemu nedostizitelná, kdyby právě nebyla ze všech oběžnic čili bludič největší. Hmotu Kralomoce přerušuje hmotu země 1474krát. Vzduch, kterým Kralomoc obdán jest, jest 27krát tak hustý jako vzduch kolem naší země.

Obščobecná powaha roku 1854.

Po tuhém a wytrwale studeném lednu, a po bouřlivém, mnoho sněhu sřytajícím, ale ponejvíce mokrochladném a velmi proměnlivém únoru má následowati příjemné, časem dotěrnou zimou přerušované jaro, horké, bouřlivé, místy velmi suché léto; avšak již w srpnu střídati se má chladná a mirně teplá powětrnost podzimní, po které přijiti má stálý, teplý, nejvíce suchý podziměk, jehož již w říjnu se dostavující mrazové brzkou, tuhou zimou opowídati se zdají; zima avšak mírniti se má mhlami, tak že více nepřijemná a mokrostudená, nežli tuhá býti může.

Dle Knauera má býti rok 1854. dosti dobrý, avšak více mokrý než suchý. Jestto avšak Gladolet čili Saturn, předchozí panovník Kralomoce čili Jupitera se svou dloho trwalou, tuhou zimou zjara odcházeti nechce, má se úroda zeměská opozditi, tak že za panování Kralomoce žně o celé tři neděle někdy se opozdíwají.

Led en má 31 dní.

Polšty: styczeń; iliršty: sečanj; latinšty: Januarius.

Vodníka se báli lidé za pradávnych časů;

Sklenek s vodkou pálenou se víc boj než zlých dasů.

Den měsíce.	Den v týd.	Svátky a slavnosti církevní.	Slunce				Znam. neb.	Měsíce				Čtvrtě měsíce a možná povětrnost
			východ		západ			východ		západ		
			h.	m.	h.	m.		h.	m.	h.	m.	
Slavnost obřezání Páně. Luk. 2. 21												
1 M.		Nový rok.	7	54	4	6		10	8	6	52	☾ První čtvrt dne 5. ve čtvrtet o 4. hod. 53. minut večer. — Tuhá zima po sněhu.
2 P.		Sv. Maria.	7	53	4	7		10	46	8	13	
3 U.		S. Genovefy panny.	7	53	4	7		11	5	9	32	
4 St.		S. Zita.	7	52	4	8		11	25	10	48	
5 St.		S. Telesfora.	7	52	4	8		11	42	11	59	
6 P.		+ Sm. 3 králů.	7	51	4	9		11	59	ráno		
7 S.		S. Valentina.	7	50	4	10		večer	1	8		
Neděle 1. po Zjevení Páně. Když byl P. Ježíš ve 12 letech. Luk. 2.												
8 M.		S. Sewerina.	7	49	4	11		0	36	2	16	☉ Duben dne 13. v pátek o 10. hod. 16 min. ráno. — Nejstudnější dnové v roce, pak zamračeno s mírnou povětrností.
9 P.		S. Juliana.	7	48	4	12		0	59	3	23	
10 U.		S. Pavla poust.	7	47	4	13		1	25	4	30	
11 St.		S. Hygina.	7	46	4	14		1	57	5	36	
12 St.		S. Arkadia.	7	45	4	15		2	38	6	38	
13 P.		+ S. Veroniky.	7	44	4	16		3	28	7	31	
14 S.		S. Hilaria.	7	43	4	17		4	25	8	16	
Neděle 2. po Zjevení Páně. Luk. 2. — Slavnost nejšv. jména Ježíš. Jan 2.												
15 M.		S. Maura.	7	42	4	18		5	30	8	52	☾ Poslední čtvrt dne 21. v sobotu o 2. hod. 28 min. ráno. — Mléhovitě, pak chumelice.
16 P.		S. Marcella.	7	41	4	19		6	39	9	22	
17 U.		S. Antonína.	7	40	4	20		7	49	9	47	
18 St.		S. Přibys.	7	39	4	21		9	0	10	7	
19 St.		S. Kanuta.	7	38	4	22		10	12	10	26	
20 P.		+ S. Fabiana a Šeb.	7	37	4	23		11	25	10	44	
21 S.		S. Anežky p. a m.	7	36	4	24		ráno	11	2		
Neděle 3. po Zjevení Páně. P. Ježíš uzdravil malomocného. Mat. 8.												
22 M.		S. Vincencia.	7	35	4	25		0	41	11	22	☉ Nový měsíc dne 28. v sobotu o 6. hodin. 17. ráno. — Mléha, pozemourno, obměň.
23 P.		Zajnoubení P. Marie.	7	34	4	26		2	1	11	47	
24 U.		S. Timothea.	7	32	4	27		2	23	večer		
25 St.		Obrácení sv. Pavla.	7	31	4	28		4	44	0	56	
26 St.		S. Polškarpa.	7	30	4	29		5	59	1	49	
27 P.		+ Jana Zlatoustého	7	28	4	30		7	5	2	58	
28 S.		S. Cyrilla Alex.	7	27	4	32		7	57	4	19	
Neděle 4. po Zjevení Páně. P. Ježíš utišil bouři mořskou. Mat. 8.												
29 M.		S. Františka Saleš.	7	25	4	33		8	35	5	42	☾ Knaurův stoletý kalendář. „Dá-li Pán Bůh!“ Od 2. do 4. zamračeno, mírná zima, 6. sněh a déšť, ob 7. do 10. pozemourno; 11. sněh; ob 12.—14. zamračeno, 15.—19. witr, mírná zima; 20. tuhá zima, 22., 23. witr a sněh, 24., 25., 26. jasno, tuze zima; ob 27. do 31. sněh, witr, netná zima.
30 P.		S. Martiny p.	7	23	4	35		9	4	7	6	
31 U.		S. Petra Molaska.	7	21	4	37		9	27	8	25	

Slunce vstoupí do znamení vodníka ☽ w pátek dne 20. ledna o 3 hod. 51 min. večer.

Powaha měsíce ledna.

W přirodě panuje hluboký pokoj zimní; toliko veselý střizliček bává se štyfeti. Tuhá zima trvá pravidelně několik dní. Ledem se počítá k nešťastným měsícům.

Únor má 28 dní.

Polsky: luty; ilirsky: veljača; latinsky: Februarius.

Do znamení ryb přý slunce v měsíci tom vstoupí;
Kdo jest němým v pravou dobu, jistě není hloupý.

Den měsíce.		Svatky a slavnosti. církevní	Slunce				Znam. neb.	Měsíce				Čtvrtě měsíce a možná povětrnost
Den v týd.			východ		západ			východ	západ			
			h.	m.	h.	m.			h.	m.		
											h.	
1 St.	S. Ignacia bisk.	7	20	4	41		9	16	9	39		☾ První čtvrt dne 4. v sobotu o 11. hod. 42 min. ráno. — Mnoho sněhu s prudkými větry.
2 St.	Očišťování P. Marie.	7	18	4	43		10	4	10	53		
3 P.	+ S. Blažeje bisk	7	16	4	45		10	22	ráno			
4 S.	S. Veroniky.	7	15	4	46		10	40	0	3		
Neděle 5. po Zjevení Páně. Království nebeské podobno rozšiřací. Mat. 13.												
5 P.	S. Agathy.	7	14	4	47		11	2	1	11	☉ Druhá čtvrt dne 14. v pon- dělí o 4. hod. 2 min. večer. — Nešťalá pově- trnost, nejvíce odměť.	
6 P.	S. Dorothy p.	7	12	4	49		11	27	2	49		
7 U.	S. Romualda.	7	11	4	50		11	56	3	25		
8 St.	S. Jana z Mathy.	7	9	4	51		večer		4	27		
9 St.	S. Apollonie.	7	8	4	53		1	20	5	23	☾ Poslední čtvrt dne 20. v pondělí o 11. hod. 49 min. večer. — Velmi velká mlha, pak mir- ná zima.	
10 P.	+ S. Scholastiky.	7	6	4	55		2	16	6	12		
11 S.	S. Eufrosiny.	7	4	4	57		3	19	6	53		
Neděle Třicetiletá. (Septuagesima.) Hospodář najímá dělníky. Mat. 20.												
12 P.	S. Eulalie.	4	2	4	59		4	27	7	25	☉ Nová měsíční dne 27. v pondělí o 5. hod. 35 min. večer. — Pově- trnost se pořád mírní.	
13 P.	S. Martiniana.	4	0	5	0		5	38	7	51		
14 U.	S. Valentina.	5	59	5	2		6	50	8	12		
15 St.	S. Faustina.	5	57	5	4		8	4	8	31		
16 St.	S. Juliany p.	6	56	5	6		6	18	8	51		
17 P.	+ S. Juliana.	6	54	5	7		10	32	9	10		
18 S.	S. Simeona.	7	52	5	9		11	49	9	27		
Neděle 1. po Třicetiletu (Sexagesima.) Slovo Boží jako jemné. Luk. 8.												
19 P.	S. Manšveta.	6	50	5	11		ráno		9	47	Zima; od 3. do 5. velká zima; od 6. až do 11. zi- mný pořáb přibývá; 11. zima popouští; 13. a 14. zima s prudkými větry; 15.—17. sníz, zamračeno; 18. posměrčno; od 19.— 28. se oteplí pod mraky.	
20 P.	S. Eucharie.	6	48	5	13		1	8	10	14		
21 U.	S. Eleonory.	6	46	5	15		2	29	10	50		
22 St.	Sidlení sv. Petra.	6	45	5	16		3	46	11	38		
23 St.	S. Petra Dam.	6	43	5	18		4	54	večer			
24 P.	+ S. Matěje apost.	6	42	5	19		5	48	1	51		
25 S.	S. Walburgy.	6	40	5	21		6	30	3	12		
Neděle 2. po Třicetiletu (Quinquagesima.) Slépy u Jericha. Luk. 18.												
26 P.	S. Alexandra.	6	38	5	23		7	3	4	36		
27 P.	S. Leandra.	6	37	5	24		7	28	5	57		
28 U.	S. Oswalda.	6	37	5	26		7	47	7	15		

Slunce vstoupí do znamení ryb v neděli dne 19. února o 6 hod. 41 min. ráno.

Povaha měsíce února.

V první polovici února noší příměra pořáb ještě své zimný vunde, avšak již se okazuji poploutvé jara. Nepřijemných větrů bývá z husta, padá mnoho sněhu zvláště v hernalých krajínách. V poslední čtvrti nastává změna povětrnosti.

Březen má 31 dní.

Polšty: marzec; iliršty: ožujak; latinšty: Martius.

Z jara skopec tuším slunce po obloze vodí;
Kdo nezmoudřil v jarním věku, vždy jak skopec chodí.

Den měsíce.	Den v týd.	Svátky a slavnosti církevní.	Slunce				Znam. neb.	Měsíce				Čtvrtě měsíce a možná povětrnost.
			večer		ráno			večer		ráno		
			h.	m.	h.	m.		h.	m.	h.	m.	
1 St.	+	Popelec. S. Albina.	6	34	5	27		8	6	8	30	☉ První čtvrt dne 6. v pondělí o 8. hod. 15. min. ráno. — Jasně, mírně studeni dnevě, pak proměnlivo.
2 Út.	+	S. Simplicia.	6	32	5	29		8	24	9	43	
3 St.	+	S. Kunhuty.	6	31	5	30		8	42	10	54	
4 Čt.	+	S. Kazimira.	6	29	5	32		9	3		ráno	
Neděle 1. poříti Pán Ježíš pokoušen od ďábla na poušti. Mat. 4.												
5 P.	S.	Hadriana.	6	27	5	34		9	26	0	4	☉ Druhá čtvrt dne 14. v úterý, o 6. hod. 58. min. ráno. — Teple a zima se střídá.
6 P.	+	S. Bedřicha.	6	26	5	35		9	54	1	12	
7 Út.	+	S. Tomáše Ap.	6	24	5	37		10	28	2	16	
8 St.	+	Suché dni. Jana B.	6	22	5	39		11	12	3	15	
9 Čt.	+	S. Gertruda a Věta.	6	21	5	40			večer	4	8	☉ Poslední čtvrt dne 21. v úterý o 7. hod. 7 min. ráno. — Proměnlivo, více jasno a teplo.
10 P.	+	40 muč. Sebest.	6	19	5	42		1	4	4	51	
11 Čt.	+	S. Anjely.	6	17	5	44		2	10	5	25	
Ned. 2. poříti (Reminiscere). Proměnění P. Christa na hoře Tábor. Mat. 17.												
12 P.	S.	Řehoř Bel., pap.	6	16	5	45		3	21	5	52	☉ Nový měsíc dne 28. v úterý o 7. hod. 57 min. ráno. — Měsíc pěkných jarních dní.
13 P.	+	S. Roziny.	6	14	5	47		4	34	6	16	
14 Út.	+	S. Mathildy.	6	12	5	49		5	48	6	37	
15 St.	+	S. Longina.	6	10	5	51		7	3	6	55	
16 Čt.	+	S. Juliana.	6	8	5	53		8	20	7	13	Anaurum stoletý kalendář. „Dá-li Pán Bůh!“ Dne 2., 3. a 4. prudký vítr, sněh, zima; 5. a 6. jasno; 7.-9. deštivo; 11. sněh; 13. a 14. pěkně ale studeno; 15. sněh; od 16. až 20. nočná zima, sněhu mnoho; od 22. až 28. deštivo, sněh; 29. mrazivo. jasno; 30., 31. pojmourno a dešť.
17 P.	+	S. Gertrudy.	6	6	5	55		9	38	7	32	
18 Čt.	+	S. Eduarda.	6	4	5	57		10	57	7	53	
Ned. 3. poříti (Oculi, spavona) P. Ježíš vymital ďábelství němé. Luk. 11.												
19 P.	S.	Josefa pěst. Páně.	6	2	5	59			ráno	8	17	
20 P.	+	S. Joachima.	6	1	6	0		0	18	8	49	
21 Út.	+	S. Benedikta.	6	0	6	1		1	37	9	32	
22 St.	+	S. Oktaviana.	5	58	6	3		2	48	10	29	
23 Čt.	+	S. Otha.	5	56	6	5		3	45	11	37	
24 P.	+	S. Gabriela archa.	5	45	6	7		4	29		večer	
25 Čt.	+	Zvestov. P. Marie.	5	53	6	6		5	4	2	15	
Neděle 4. poříti (Laetare, družebna) P. Ježíš našpil 5000 mužů. Jan 6.												
26 P.	S.	Irenea.	5	51	6	10		5	30	3	35	
27 P.	+	S. Ruperta.	5	49	6	12		5	51	4	53	
28 Út.	+	S. Guntrama.	5	47	6	14		6	11	6	9	
29 St.	+	S. Eustachia.	5	45	6	16		6	28	7	23	
30 Čt.	+	S. Kvirina.	5	44	6	17		6	45	8	34	
31 P.	+	S. Kwidona.	5	42	6	19		7	4	9	45	

Slunce vstoupí do znamení Raka (♋) v pondělí dne 20. v března 11. hod. 18. min. ráno.

Až tedy jara dne 21. března. Snově a noci ještě dlouhé

Povaha měsíce března.

Přiroda ozdobí své posud spoutaná, obloha hustými mraky zatížena, a vzduch suchem navlněn jest. Proměnlivo, ale více jasných dní. Březen má nejvíce avětrů; počítá se k měsíci suchým.

Duben má 30 dní.

Polšty: kwiecień; iliršty: travanj; latinšty: Aprilis

V dubnu b ý k jest hrubým vůdcem hvězdového sboru;
Býku podobá se člověk drzý — přítel sporů.

Den měsíce.	Den v týd.	Svatky a slavnosti církevní.	Slunce				Znam. neb.	Měsíce				Čtvrtě měsíce a možná povětrnost.
			východ		západ			východ		západ		
			h.	m.	h.	m.	h.	m.	h.	m.		
1	S.	† S. Huga, bisk.	5	41	6	20	☾	7	25	10	56	☾ První čtvrti dne 5. ve středu o 4. hod. 28 min. ráno. — Několik studených dní, z rána mrazivo.
2	M.	S. Františka z Pauly.	5	39	6	22	☾	7	51	ráno		
3	P.	† S. Richarda.	5	37	6	24	☾	8	23	0	4	
4	U.	† S. Jindřicha, bisk.	5	35	6	26	☾	9	3	1	6	
5	St.	† S. Vincencia Fer.	5	33	6	28	☾	9	52	2	1	
6	St.	† S. Viléma.	5	31	6	30	☾	10	49	2	48	
7	P.	† S. Hermannu.	5	30	6	31	☾	11	53	3	26	
8	S.	† S. Diviše.	5	29	6	32	☾	wečer	3	56		
Vedle hvězda Pán Ježíš na ofici slavně jede do Jeruzaléma. Mat. 21.												
9	M.	S. Marie Egyptské.	5	27	6	34	☾	3	12	4	21	☾ Poslední čtvrti dne 20. ve čtvrtel o 1. hod. 20 min. večer. — Prosmětlivo, pak několik teplých dní. První jarní bouřka.
10	P.	† S. Ezechiele.	5	25	6	36	☾	3	26	4	41	
11	U.	† S. Lva I. papeže.	5	23	6	38	☾	4	41	4	59	
12	St.	† S. Jena.	5	22	6	39	☾	5	58	5	17	
13	St.	† S. Petra a Pavla.	5	20	6	41	☾	7	18	5	35	
14	P.	† S. Václava, bisk.	5	18	6	43	☾	8	40	5	55	
15	S.	† S. Václava, bisk.	5	17	6	44	☾	10	4	6	19	
První hod velikonoční. P. Ježíš vstal z mrtvých. Mark. 16.												
16	M.	Medle Velikonoc.	5	15	6	46	☾	11	27	6	49	☾ Nový měsíc dne 27. ve čtvrtel o 7. hod. 20 min. večer. — Mírní, příjemní jarní dny. Doba květu nastává.
17	P.	Medle Velikonoc.	5	13	6	49	☾	ráno	7	29		
18	U.	S. Apollonia, muč.	5	12	6	49	☾	0	42	8	22	
19	St.	S. Lva IX., papeže.	5	10	6	51	☾	1	44	9	26	
20	St.	S. Anžky p.	5	8	6	53	☾	2	33	10	41	
21	P.	† S. Anselma, bisk.	5	6	6	55	☾	3	9	wečer		
22	S.	S. Eotera a Kaja.	5	4	6	57	☾	3	35	1	20	
Medle 1. po Velikonoc. P. Ježíš vstal z mrtvých. Jan. 20.												
23	M.	S. Bojtěcha, bisk.	5	3	6	58	☾	3	56	2	38	Zinauerův stoletý kalendář. „Dá-li Pán Bůh!“ Duben má pěkný začátek až do 6.; potom nastane desivná povětrnost, a jest proměnlivo a nepřijemno až do konce.
24	P.	S. Jiří, rytíře a muč.	5	1	7	0	☾	4	15	3	54	
25	U.	S. Marka, evangel.	4	59	7	2	☾	4	34	5	7	
26	St.	S. Kleta a Marcellina.	4	58	7	3	☾	4	52	6	19	
27	St.	S. Anastasia, papeže.	4	56	7	5	☾	5	9	7	31	
28	P.	† S. Vitalis.	4	54	7	7	☾	5	28	8	41	
29	S.	S. Petra a Pavla.	4	52	7	9	☾	5	51	9	50	
Medle 2. po Velikonoc. Já jsem pastýř dobrý. Jan. 10.												
30	M.	S. Kateřiny Sienské.	2	4	5	10	☾	6	20	10	55	

Slunce vstoupí do znamení kenta (8) ve čtvrtel dne 20. dubna v 6. hodin. 49. min. večer.

Pomaha měsíce dubna.

Slunce vstoupí, oživující teplo roste. Stromy začínají pučeti, pole se zetenati. Duben se nejrychleji ze všech měsíců vyvíjí. Povětrnost jest pořád příjemnější. Obilná jitra, teplé veselí doby. Silné větrné od strany západní.

První čtvrtel dne 5. ve středu v 4. hod. 28 min. ráno. — Několik studených dní, z rána mrazivo.

Druhá čtvrtel dne 13. ve čtvrtel o 7. hod. 2 min. večer. — Stalo 17. jeť prostřední povětrnost roční; přehánky.

Třetí čtvrtel dne 20. ve čtvrtel o 1. hod. 20 min. večer. — Pro měnlivost, pak několik teplých dní. První jarní bouřka.

Čtvrtá čtvrtel dne 27. ve čtvrtel o 7. hod. 20 min. večer. — Mění, příjemná jarní duše. Doba květu začíná.

Annaerův stoletý kalendář.

„Dá-li Pán Bůh!“

Duben má pěkný začátek až do 6.; potom nastane deštivá povětrnost, a jeť proměnlivost a nepřijemno až do konce.

Květen má 31 dní.

Polsky: maj; ilirsky: svibanj; latinsky: Majus.

V krásném květu bliženci nám na obloze svítí,
Bychom krásnou svornost ctili za nejhezčí kvítí.

Den měsíce.	Den v týdnu.	Svatky a slavnosti církevní.	Slunce				Měsíc	Měsíc				Čtvrtě měsíce a možná povětrnost.
			východ		západ			východ		západ		
			h.	m.	h.	m.		h.	m.	h.	m.	
1	P.	S. Filipa a Jakoba.	4	50	7	11		6	57	11	53	První čtvrt dne 5. v pátek o 10. hod. 35. min. večer. — Jasná přibývá, příjemné a úrodné počasí.
2	U.	S. Athanasia biskupa.	4	48	7	13		7	42	ráno		
3	St.	Nalezení sv. kříže.	4	47	7	14		8	36	0	44	
4	Čt.	S. Floriana.	4	46	7	15		9	36	1	25	
5	P.	+ S. Pia V. papeže.	4	45	7	16		10	43	1	57	
6	S.	S. Jana z Damasku.	4	43	7	18		11	53	2	23	
Neděle 3. po Velikonci (Jubilati). Malíče, a neuzítte mne. Jan 16.												
7	N.	S. Stanislava bisk.	4	42	7	19		večer		2	45	Druhá čtvrt dne 12. v pátek o 4. hod. 42. min. večer. — Pošmourno a chladno; pak pozdní mrazové.
8	P.	Zjevení sv. Michaela.	4	41	7	20		2	18	3	4	
9	U.	S. Řehoře Nazian.	4	39	7	22		3	33	3	21	
10	St.	S. Antonína.	4	37	7	24		4	51	3	39	
11	Čt.	S. Mamerta.	4	36	7	25		6	13	3	59	
12	P.	+ S. Panfrácia muč.	4	34	7	27		7	38	4	21	
13	S.	S. Servacia.	4	33	7	28		9	3	4	47	Třetí čtvrt dne 19. v pátek o 7. hod. 38. min. večer. — Jasná a suchá; tepla se množí; bouřky a přehánky.
14	N.	S. Bonifacia.	4	31	7	30		10	23	5	22	
15	P.	S. Jošie, mučnice.	4	30	7	31		11	34	6	10	
16	U.	S. Jana Nepomuč.	4	29	7	32		ráno		7	14	
17	St.	S. Paschalisa, pastýře.	4	28	7	33		0	29	8	29	
18	Čt.	S. Venancia.	4	27	7	34		1	10	9	48	
19	P.	+ S. Petra Celest.	4	25	7	36		1	40	11	8	Čtvrtá čtvrt dne 26. v pátek o 9. hod. 53. min. večer. — Nestálá povětrnost, pak jasno a teplo.
20	S.	S. Bernardina.	4	24	7	37		2	4	večer		
Neděle 6. po Velikonci (Rogati). Budete-li zač prositi Dce. Jan 15.												
21	N.	S. Felice.	4	23	7	38		2	24	1	43	Knaurův stoletý kalendář. „Dá-li Pán Bůh.“ 2. pěkně a teplo; potom až do 22. bouřky, deštivo, teplo, úrodné; 23. zamračeno; 24.—29. přeháná až do konce. Winný kmen v nebezpečnosti obmrazí.
22	P.	S. Julie pan.	4	22	7	39		2	42	2	56	
23	U.	S. Desideria bisk.	4	21	7	40		2	58	4	8	
24	St.	S. Johanny.	4	20	7	41		3	14	5	19	
25	Čt.	Nanebevstoup. Pánc.	4	19	7	42		3	33	6	29	
26	P.	+ S. Filipa Kerej.	4	18	7	43		3	55	7	38	
27	S.	S. Magdaleny.	4	17	7	44		4	21	8	44	Neděle 6. po Velikonci (Exaudi). Když přijde Utěšitel. Jan 15.
28	N.	S. Viléma. S. Bedy.	4	16	7	44		4	54	9	45	
29	P.	S. Maximina biskupa.	4	16	7	45		3	36	10	38	
30	U.	S. Ferdinanda krále.	4	15	7	46		6	27	11	22	
31	St.	S. Petronilly pan.	4	14	7	46		7	25	11	57	

Slunce vstoupí do znamení bližence (II) v neděli dne 21. května o 6. hod. 58 min. večer.

Povaha měsíce května.

V jasném, veselém květnu bývá vzbudh ponejvíce čistý, v přírodě se jeví bohatý, vonný život květu. Jitra chladná, časem i mraz. Poslední doby obvykle jasně a teplé, nezhřídka větrem schlazované. Časté bouřky ku konci měsíce.

Červen má 30 dní.

Polsky: czerwiec; ilirsky: lipanj; latinsky: Junius.

Nechod v cnostech svatých nazpět jako raci vodní,
K nebeskému raku zdvíhej zraky víc den po dni.

Den měsíce.	Den v týdnu.	Svátky a slavnosti církevní.	Slunce				Znam. neb.	Měsíce				Čtvrtě měsíce a možná povětrnost.	
			východ		západ			východ		západ			
			h.	m.	h.	m.		h.	m.	h.	m.		
1	Čt.	S. Fortunata.	4	14	7	47		8	29	ráno		Dělostřelba dne 4. v neděli o 1. hod. 46. min. ráno. — Jasná a příjemná.	
2	P.	+ S. Cezima.	4	13	7	47		9	37	0	25		
3	S.	+ S. Klotildy král.	4	12	7	48		10	47	0	48		
Vejt heč svatodušní. Miluje-li kdo mne. Jan 14.													
4	P.	Ned. svatodušní.	4	11	7	49		11	58	1	8	Cuplně dne 11. v neděli o 0. hod. 36. min. ráno. — Úrodné počasí; tepla přibývá, bouřky a přehánky.	
5	P.	Pond. svatodušní.	4	11	7	49		večer	1	26			
6	U.	S. Norberta.	4	10	7	50		2	25	1	42		
7	Čt.	+ Suché dni.	4	9	7	51		3	43	1	59	Poslední čtvrť dne 17. v sobotu o 3. hod. 19. min. večer. — Bouřky se téměř denně chystají.	
8	Čt.	S. Medarda biskupa.	4	8	7	52		5	4	2	19		
9	P.	+ S. Prima a Felic.	4	8	7	52		6	30	2	43		
10	S.	+ S. Markety král.	4	7	7	53		7	56	3	14	Nový měsíc dne 25. v neděli o 1. hod. 1. min. večer. — Bouřky, chladno, severní (půlnocní) vítr, pak teplo a jasno.	
Neděle 1. po sv. Duchu. Puf. 6. — Slavnost nejsv. Trojice Boží. Mat. 28.													
11	P.	S. Barnabáše apost.	4	7	7	53		9	15	3	58		
12	P.	S. Jana z Jakub.	4	6	7	54		10	20	4	54	Anaurův stoletý kalendář.	
13	U.	S. Antonína Paduansk.	4	6	7	54		11	7	6	9		
14	Čt.	S. Basilia Biskupa.	4	6	7	54		11	40	7	30		
15	Čt.	Božího Těla, S. Vít.	4	5	7	55		ráno	8	52		„Dá-li Pán Bůh.“	
16	P.	+ S. Benna.	4	5	7	55		0	7	10	13		
17	S.	S. Kajnera.	4	5	7	55		0	29	11	31		
Neděle 2. po sv. Duchu. Člověk učinil večer i velikou. Puf. 14.													
18	P.	S. Marka.	4	4	7	56		0	48	večer		Z počátku mrazivo a chladný vítr; od 8.—21. pěkně, jasno, teplo. 22., 23. a 24. vítr, déšť a nepříjemno. 24. mrazek, pak horko a pěkný čas až do konce.	
19	P.	S. Gervasia.	4	4	7	56		1	5	1	58		
20	U.	S. Silvera.	4	4	7	56		1	22	3	10		
21	Čt.	S. Aloisia.	4	4	7	56		1	39	4	21	Slunce vstoupí do znamení rak a (♋) ve středu dne 21. června o 8. hod. 4 min. večer.	
22	Čt.	S. Pavlína.	4	3	7	57		2	0	5	30		
23	P.	+ Nejsv. srdce Ježíš.	4	4	7	56		2	26	6	37		
24	S.	S. Jana křestitele.	4	4	7	56		2	56	7	39	Začátek léta dne 21. června. — Nejdelší dnové, nejkratší noci.	
Neděle 3. po sv. Duchu. O ztracené ovci. Puf. 15.													
25	P.	S. Prospera.	4	4	7	56		3	34	8	24		
26	P.	S. Jana a Pavla.	4	5	7	55		4	22	9	21	Pověsta měsíce června.	
27	U.	S. Ladislava král. Uher.	4	5	7	55		5	18	9	59		
28	Čt.	+ S. Lva II. pap.	4	5	7	55		6	20	10	29		
29	Čt.	Sv. Petra a Pavla	4	6	7	54		7	27	10	53	Jasno a úrodné. Luhy a pole škvějí se v nejkrásnějším zeleni, a bohaté ořeni blíží se k dozrání. V druhé polovině měsíce známa se horko znamenitě.	
30	P.	+ Památka sv. Pavla.	4	6	7	54		8	26	11	14		

Slunce vstoupí do znamení rak a (♋) ve středu dne 21. června o 8. hod. 4 min. večer.

Začátek léta dne 21. června. — Nejdelší dnové, nejkratší noci.

Pověsta měsíce června.

Jasno a úrodné. Luhy a pole škvějí se v nejkrásnějším zeleni, a bohaté ořeni blíží se k dozrání. V druhé polovině měsíce známa se horko znamenitě.

Červenec má 31 dní.

Polsky: lipiec; ilirsky: serpanj; latinsky: Julius.

V červenci lev řvává hromem za dne za parného;
Toho blázen víc se bojí než lva pekelného.

Den měsíce.	Den v týd.	Svatky a slavnosti církevní.	Slunce				Měsíce	Čtvrtě měsíce a možná povětrnost.			
			východ		západ						
			h.	m.	h.	m.					
1	C.	S. Theobalda, poust.	4	6	7	54	9	44	11	31	První čtvrt dne 3. v pondělí o 1. hod. 57 min. večer. — Dostě krátké schlazují trochu vzduch. Druhá den 10. v pondělí o 7. hod. 30. min. ráno. — Bouřky a večerem blízání; ochladi se. Poslední čtvrt dne 17. v pondělí o 1. hod. 30 min. ráno. — Přehánky, zmrázeno, pak horšo a sucho. Nový měsíc dne 25. v úterý o 4. hod. 22 min. ráno. — Jasně a horšo, pak bouřky a přehánky. Knauerův stoletý kalendář. „Dá-li Pán Bůh!“ Červenec počíná s chladnou povětříností až do 6.; pak za dne horšo a v noci chladno až do 12.; od 13. až do konce velice sucho.
Neděle 4. po sv. Duchu. P. Ježíš učil z lodičky žáků. Luk. 5.											
2	M.	S. Rawstiv. P. Marie.	4	7	7	53	10	54	11	48	
3	P.	S. Heliodora.	4	7	7	53	večer	ráno			
4	U.	S. Prokopa, opata.	4	8	7	52	1	20	0	5	
5	St.	S. Wilema.	4	8	7	52	2	39	0	23	
6	Čt.	S. Isaiáše.	4	9	7	51	4	8	0	43	
7	P.	S. Wilibalda, bisk.	4	10	7	50	5	25	1	9	
8	S.	S. Kiliána.	4	10	7	50	6	47	1	44	
Úter. 5. po sv. Duchu. Nebude-li hojnější srážek, bude sucha. Mat. 5.											
9	M.	S. Cyrilla Gort.	4	11	7	49	8	0	2	33	
10	P.	S. Amalie.	4	11	7	49	8	57	3	39	
11	U.	S. Pia I. pap.	4	12	7	48	9	39	4	58	
12	St.	S. Jana Gualberta.	4	13	7	47	10	10	6	24	
13	Čt.	S. Eugena.	4	14	7	46	10	33	7	51	
14	P.	S. Bonaventury.	4	15	7	45	10	52	9	13	
15	S.	S. Křištofa, ap.	4	16	7	44	11	10	10	30	
Středa 6. po sv. Duchu. P. Ježíš nasytil 4000 mužů na poušti. Mark. 8.											
16	M.	S. P. Marie Karmelské.	4	17	7	43	11	26	11	44	
17	P.	S. Alfeje, jebr. dobrow.	4	18	7	42	11	44	večer		
18	U.	S. Symforosy.	4	19	7	41	ráno	2	9		
19	St.	S. Vincencia z Pauly.	4	20	7	40	0	5	3	19	
20	Čt.	S. Eliáše pror.	4	21	7	39	0	29	4	26	
21	P.	S. Daniela pror.	4	22	7	38	0	58	5	34	
22	S.	S. Mari Magdal.	4	23	7	37	1	33	6	29	
Čtvrtek 7. po sv. Duchu. Varujte se falešných proroctví. Mat. 7.											
23	M.	S. Apollináře.	4	24	7	36	2	18	7	19	
24	P.	S. Christiny, muč.	4	25	7	35	3	13	8	0	
25	U.	S. Jakoba většního ap.	4	26	7	34	4	13	8	33	
26	St.	S. Anny, manž.	4	27	7	33	5	18	8	58	
27	Čt.	S. Pantaleona, lékaře.	4	28	7	32	6	27	9	19	
28	P.	S. Janocencia I.	4	29	7	31	7	36	9	37	
29	S.	S. Marthy.	4	30	7	30	8	45	9	53	
Pátek 8. po sv. Duchu. Co řekneš o tobě? Vydej počet! Luk. 16.											
30	M.	S. Abbona a Senena.	4	31	7	29	9	55	10	10	
31	P.	S. Ignácia z Loyoly.	4	33	7	27	11	7	10	26	

Slunce vstoupí do znamení : ♋ (Q) v neděli dne 23. července o 2. hod. 17. min. večer.

Powaha měsíce července.

Červenec jeť veselý, ačkoliv dnové zcela jasni jsou vzácní. Dle 22. dosahuje teplo svou největší výšku; měsíc tento přináší nejpruhčí bouřky, a v závěti jich lijavce. Červenec náleží k červenému a s říjnem k nejzdravšímu měsíci.

První čtvrt dne 3. v pondělí o 1. hod. 57 min. večer. — Desetkrát schlažují trochu větrů.

Druhá čtvrt dne 10. v pondělí o 7. hod. 30. min. ráno. — Bouřky a večerem blízání; ochladi se.

Třetí čtvrt dne 17. v pondělí o 1. hod. 30 min. ráno. — Přehánky, zamračeno, pak horko a sucha.

Čtvrtá čtvrt dne 25. v úterý o 4. hod. 22 min. ráno. — Jasně a horko, pak bouřky a přehánky.

Krauerův řecký kalendář.

„Dá-li Pán Bůh!“

Červenec počíná s chladnou povětří až do 6.; pak za dne horko a v noci chladno až do 12.; od 13. až do konce velice sucha.

Srpen má 31 dní.

Polšty: sierpień; iliršty: kolovoz; latinšty: Augustus.

Hvězda panna v srpnu moc prý má co panovnice;
Nad hvězdami Panna moc má vždy co přimluvnice.

Den měsíce.	Den v týd.	Svátky a slavnosti církevní.	Slunce				Znam. neb.	Měsíce				Čtvrtě měsíce a možná povětrnost.
			východ		západ			východ		západ		
			h.	m.	h.	m.		h.	m.	h.	m.	
1	U.	S. Petra a Pavla.	4	34	7	26		večer	10	45	První čtvrt dne 1. v úterý o 11. hod. 33 min. večer. — Jasně, velmi teplo, se žním čas příhodný.	
2	St.	S. Štěpána, pap.	4	36	7	24		1	40	11		9
3	Čt.	Nalezení sv. Štěpána.	4	37	7	23		3	1	11		10
4	P.	+ S. Dominika.	4	38	7	22		4	22	ráno		
5	S.	Panny Marie sněžné.	4	39	7	21		5	36	0		22
Úterý 9. po sv. Duchu P. Ježíš plakal nad Jeruzalémem. Luk. 19.												
6	M.	Promě. P. Ježíše Chr.	4	41	7	19		6	40	1	18	Druhá čtvrt dne 8. v úterý o 2. hod. 23. min. večer. — Přeháňky a vítr téměř každého dne.
7	P.	S. Kajetana, zašl. řádu	4	42	7	18		7	30	2	29	
8	U.	S. Cyriaka a spolom.	4	44	7	16		8	6	3	52	
9	St.	S. Romána.	4	45	7	15		8	32	5	20	
10	Čt.	S. Vavřince, muč.	4	46	7	13		8	53	6	45	
11	P.	+ S. Zuzany, muč.	4	48	7	11		9	12	8	7	Třetí čtvrt dne 15. v úterý o 2. hod. 55 min. večer. — Horko popouští, přichází konec dob bouřlivých.
12	S.	S. Klary, pan.	4	50	7	9		9	31	9	26	
Úterý 10. po sv. Duchu D farisejovi a publicánovi. Luk. 18.												
13	M.	S. Hippolita.	4	52	7	7		9	49	10	42	Čtvrtá čtvrt dne 23. v úterý o 7. hod. 6 min. večer. — Chladnější noci, jasné obloha, tichý den.
14	P.	+ S. Eusebia, muč.	4	53	7	6		10	8	11	55	
15	U.	Panembýzky Marie.	4	54	7	5		10	30	večer		
16	St.	S. Rocha.	4	56	7	3		10	57	2	17	
17	Čt.	S. Liberata, spolom.	4	57	7	2		11	31	3	24	
18	P.	+ S. Heleny, císařov.	4	59	7	0		ráno	4	24		První čtvrt dne 31. v úterý o 7. hod. 13 min. ráno. — Teplo, jasno, příjemno.
19	S.	S. Ludvíka, krále.	5	1	6	58		0	13	5	16	
Úterý 11. po sv. Duchu P. Ježíš uzdravil hluchoněmého. Mark. 7.												
20	M.	S. Bernarda.	5	3	6	56		1	5	6	0	Anno Domini stoletý kalendář. „Dá-li Pán Bůh!“
21	P.	S. Johanny Frant.	5	5	6	54		2	4	6	35	
22	U.	S. Timothea a spol.	5	6	6	53		3	9	7	2	
23	St.	S. Filippa Benizzi.	5	8	6	51		3	17	7	24	
24	Čt.	S. Bartoloměje, apost.	5	9	6	50		5	27	7	44	
25	P.	+ S. Ludvíka XI.	5	11	6	48		6	37	8	1	
26	S.	S. Jevřina.	5	13	6	46		7	48	8	17	
Úterý 12. po sv. Duchu D milejbném Samaritanu. Luk. 10.												
27	M.	S. Josefa Kalazansk.	5	14	6	45		8	59	8	32	Na začátku teplo, pak nepříjemno až do 11. kdy nastane krásné počasí až do 30. pak proměnlivo.
28	P.	S. Augustina, bisk.	5	16	6	43		10	12	8	49	
29	U.	S. Jana křt.	5	18	6	41		11	28	9	11	
30	St.	S. Křížový (Kříž).	5	19	6	40		večer	9	38		
31	Čt.	S. Rajmunda.	5	21	6	38		2	7	10	13	

Slunce vstoupilo znamením r a n n (np) v úterý dne 23. srpna o 8. hodině 47. min. večer.

Povaha měsíce srpna.

Povětrnost v srpnu podobá se povětrnosti v červenci; ze všech měsíců má tento nejvíce deště. Přeháňky a větrné jsou obvyklé. Strážava, mlhy a srážky jsou vzácné, bouřky nejvíce v noci.

Ž á ř í má 30 dní.

Polsky: wrzesień; ilirsky: rujan; latinsky: September.

K váhám v záři, k váhám v celém životě nes oči,
Pamětliv buď Božích váh, když hřích se k tobě točí.

Den měsíce.	Den v týdnu.	Svatky a slavnosti církevní.	Slunce				Znam. neb.	Měsíce				Čtvrtě měsíce a možná povětrnost
			východ		západ			východ		západ		
			h.	m.	h.	m.		h.	m.	h.	m.	
1	P.	+ S. Jiří poustev.	5	23	6	36		3	24	11	2	☉ Dupl. dne 6. ve středu o 10. hod. 24. minut večer. — Příjemné podzimní počasí. Vzdych jest po mnoho dní v nejvyšším položí.
2	S.	S. Štěpána, krále.	5	25	6	34		4	30		ráno	
Neděle 13. po sv. Duchu. P. Ježíš zhojil 10 malomocných. Luk. 17.												
3	P.	Slav. sv. anjel. stráž.	5	27	6	32		5	21	0	8	☾ Poslední čtvrt dne 14. ve čtvrtek o 7. hod. 36. min. ráno. — Zamračeno, přeháňky, vítr, chladno.
4	P.	S. Rosalie.	5	28	6	31		6	2	1	25	
5	U.	S. Wawřince Just.	5	30	6	29		6	33	2	48	☼ První čtvrt dne 29. v pátek o 1. hod. 43. min. večer. — Jasně a dosti teplo, příjemné podzimní počasí.
6	St.	S. Zachariáše manž.	5	32	6	27		6	56	4	14	
7	Čt.	S. Bronislavy pan.	5	33	6	26		7	15	5	39	☾ Poslední čtvrt dne 14. ve čtvrtek o 7. hod. 36. min. ráno. — Zamračeno, přeháňky, vítr, chladno.
8	P.	+ Narození P. Marie.	5	35	6	24		7	33	7	0	
9	S.	S. Gorgonia a spolum.	5	36	6	23		7	51	8	18	
Neděle 14. po sv. Duchu. Zábudý nemůže dvěma páni u sloužit. Mat. 6.												
10	P.	Slav. jména P. Marie.	5	38	6	21		8	9	9	34	☼ První čtvrt dne 29. v pátek o 1. hod. 43. min. večer. — Jasně a dosti teplo, příjemné podzimní počasí.
11	P.	S. Felice a Reguly.	5	40	6	19		8	29	10	50	
12	U.	S. Guida, chudého.	5	42	6	17		8	55		večer	☼ První čtvrt dne 29. v pátek o 1. hod. 43. min. večer. — Jasně a dosti teplo, příjemné podzimní počasí.
13	St.	S. Viguriáše muč.	5	44	6	15		9	27	1	12	
14	Čt.	Pozdvížení sv. kříže.	5	45	6	14		10	7	2	16	☾ Poslední čtvrt dne 14. ve čtvrtek o 7. hod. 36. min. ráno. — Zamračeno, přeháňky, vítr, chladno.
15	P.	+ S. Mikobema, muč.	5	47	6	12		10	55	3	11	
16	S.	S. Ludmily.	5	49	6	10		11	51	3	58	
Neděle 15. po sv. Duchu. P. Ježíš vzkřísil mrtvého v Maimu. Luk. 7.												
17	P.	S. Lamberta.	5	51	6	8			wečer	4	37	Anaurův stoletý kalendář. „Dá-li Pán Bůh.“
18	P.	S. Tomáše z Willan.	5	53	6	6		0	53	5	7	
19	U.	S. Januara biskupa.	5	54	6	5		2	0	5	30	☼ První čtvrt dne 29. v pátek o 1. hod. 43. min. večer. — Jasně a dosti teplo, příjemné podzimní počasí.
20	St.	+ Suché dni. Gustach.	5	56	6	3		3	11	5	49	
21	Čt.	S. Matouše apostola.	5	57	6	2		4	24	6	7	☾ Poslední čtvrt dne 14. ve čtvrtek o 7. hod. 36. min. ráno. — Zamračeno, přeháňky, vítr, chladno.
22	P.	+ S. Morice plukow.	5	59	6	0		5	36	6	24	
23	S.	+ S. Tefly, p.	6	0	5	59		6	48	6	40	
Neděle 16. po sv. Duchu. Slušili v sobotu uzdravovati? Luk. 14.												
24	P.	S. Ruperta	6	1	5	58		8	1	6	57	☼ První čtvrt dne 29. v pátek o 1. hod. 43. min. večer. — Jasně a dosti teplo, příjemné podzimní počasí.
25	P.	S. Kleofáše uč. Páně.	6	3	5	56		9	17	7	17	
26	U.	S. Justiny, pan. a muč.	6	4	5	55		10	37	7	41	☾ Poslední čtvrt dne 14. ve čtvrtek o 7. hod. 36. min. ráno. — Zamračeno, přeháňky, vítr, chladno.
27	St.	S. Kosmy a Damiana.	6	6	5	53		11	57	8	14	
28	Čt.	S. Václava krále Čest.	6	8	5	51			ráno	8	59	☼ První čtvrt dne 29. v pátek o 1. hod. 43. min. večer. — Jasně a dosti teplo, příjemné podzimní počasí.
29	P.	+ S. Michaela, archa.	6	10	5	49		2	24	9	58	
30	S.	S. Jeronyma.	6	13	5	47		3	19	11	7	

Slunce vstoupí do znamení v á h v sobotu dne 23. září, o 10. hod. 10. min. ráno.

Začátek času podzimního dne 23. září. — Podzimní ročník dní a nocí.

Povaha měsíce září.

První polovice září jest malý květen, teplý, jasný, mírný. V rovnoběžném čase klení se rofť podzimku, který se malými mrazí a žlututím listů ohlašuje. Teplota ubývá. Září jest zdravý měsíc.

Říjen má 31 dní.

Polšty: pazdzierník; iliršty: listopad; latinšty: October.

V říjnu svítí slunce na zem od znamení štíra;
Štíraťv jed má v slověch, v skutečích, komu schází víra.

Den měsíce.	Den v týd.	Svatky a slavnosti církevní.	Slunce				Znam. neb.	Měsíce				Čtvrtě měsíce a možná povětrnost.
			východ		západ			východ		západ		
			h.	m.	h.	m.		h.	m.	h.	m.	

Neděle 17. po sv. Duchu. Milovati budeš Pána Boha. Mat. 22.												
1 M.		Slavnost růžencová.	6	14	5	45		4	2	ráno		
2 P.		S. Leodegara bisk.	6	16	5	43		4	35	0	25	
3 U.		S. Kambida, muč.	6	18	5	41		5	0	1	50	
4 St.		S. Františka Seraf.	6	20	5	39		5	20	3	13	
5 Ct.		S. Placida, muč.	6	22	5	37		5	37	4	34	
6 P.		+ S. Bruna.	6	24	5	35		5	55	5	53	
7 S.		S. Justiny, muč.	6	26	5	33		6	13	7	10	

Neděle 18. po sv. Duchu. Doufej synu, odpoutějí se tobě hříškové. Mat. 9.												
8 M.		S. Briggity.	6	28	5	31		6	32	8	27	
9 P.		S. Dinwisse, bisk.	6	29	5	30		6	54	9	43	
10 U.		S. Františka Borgiaše.	6	31	5	28		7	23	10	56	
11 St.		S. Burkharda.	6	33	5	26		8	0	večer		
12 Ct.		S. Maximiliána, bisk.	6	35	5	24		8	45	1	1	
13 P.		+ S. Eduarda III. kr.	6	36	5	23		9	39	1	52	
14 S.		S. Kalista, papeže.	6	38	5	21		10	40	2	36	

Neděle 19. po sv. Duchu. Království nebeské jako svatba. Mat. 22.												
15 M.		Pomněc. chrámů Páně	6	39	5	20		11	47	3	9	
16 P.		S. Havla, zasl. klášť.	6	41	5	18		ráno		3	34	
17 U.		S. Hedwity, wew.	6	43	5	16		0	56	3	55	
18 St.		S. Lukáše ewang.	6	44	5	15		2	6	4	14	
19 Ct.		S. Petra a Alfantary.	6	46	5	13		3	16	4	30	
20 P.		+ S. Wendelina.	6	47	5	12		4	29	4	44	
21 S.		S. Worsily, panny.	6	48	5	11		5	45	5	1	

Neděle 20. po sv. Duchu. P. Ježíš uzdravil syna králíkovu. Jan 4.												
22 M.		S. Korduly, panny.	6	15	5	9		7	2	5	21	
23 P.		S. Sewerina.	6	52	5	7		8	22	5	45	
24 U.		S. Rafaele archanjela.	6	54	5	5		9	43	6	15	
25 St.		Křispina a Křispiniana	6	55	5	4		11	4	6	54	
26 Ct.		S. Ewarista I. papeže.	6	57	5	2		večer		7	47	
27 P.		+ S. Sabiny muč.	6	59	5	0		1	19	8	45	
28 S.		S. Simona a Judy	7	1	4	58		2	3	10	13	

Neděle 21. po sv. Duchu. Král klade počet se služebníky svými. Mat. 18.												
29 M.		S. Narcisa.	7	3	4	56		2	37	11	35	
30 P.		S. Marcella, setníka.	7	4	4	55		3	4	ráno		
31 U.		+ S. Wolsqanga, bisk.	7	5	4	54		3	25	0	57	

● Duvlněť dne 6. v pás-
tek o 8. hod. 42. min.
ráno. -- Poslmournno
a mhlý, málo jasných dni.

● Posledni čtveř dne 14.
v sobotu o 2. hod. 49.
min. ráno. — Podzimni
počasí, mlské mhlý,
beštivo.

● Nová mlsle dne 21. v
sobotu o 10. hod. 30.
min. večer. — Wyjasul
se, mrazý; list počíná
padati za dnů větrených;
pak zamračeno a ne-
příjemno.

● První čtveř dne 28. v
sobotu o 8. hod. 9. min.
večer. — Mračna se
honí, nepřijemno.

**Rnaurůw stoletý
kalendář.**

„Dá-li Pán Bůh.“

Rijen počíná promě-
nit se až do 8.; pak se mračí
až do 14.; 15. pěkný we-
selý čas; 17. počne mra-
žiti až do 21.; potom se wy-
jasní a ješt teplo až do 27.;
odtud až do konce obloha
se kaboní.

Slunce vstoupí do znamení štíra (♏) v pondělí dne 23. října o 1 hod. 46 min. večer.

Powaha měsíce října.

W přirobě se tísí, počasí jest nestálé. Zima se blíží, mračna, hladné běště. W říjnu jest nejmenší větrů. W noci mraží. Říbi málo umřá.

● Duvnět dne 6. w páteř o 8. hod. 42. min. ráno. -- Posmourno a mhlý, málo jasných dní.

● Posledni čtveř dne 14. w sobotu o 2. hod. 49. min. ráno. -- Podzimni počasí, mlhě mhlý, deštivo.

● Nový měsíc dne 21. w sobotu o 10. hod. 30. min. večer. -- Wyjasně se, mrazy; list počíná padati za dnů větřných; pak zamračeno a nepříjemno.

● První čtveř dne 28. w sobotu o 8. hod. 9. min. večer. -- Mračna se honí, nepříjemno.

Rnaurůw stoletý kalendář.

„Dá-li Pán Bůh.“

Říjen počíná proměněti se až do 8.; pak se mračí až do 14.; 15. pěkný weseleý čas; 17. počne mraziti až do 21.; potom se wyjasní a jest teplo až do 27.; obtud až do konce obloha se kaboní.

Pol'sky: listopad; ilir'sky: studenj; latin'sky: November.

**V listopadu střelec prý má na obloze státi;
Střelcem vždy buď proti dravcům, co tvou vírou kláti.**

Den měsíce.		Svátky a slavnosti církevní.	Slunce				Znam. neb.	Měsíce				Čtvrtě měsíce a možná povětrnost.
Den v týd.			východ		západ			východ		západ		
			h	m.	h	m		h	m.	h	m	
1	Čt.	Blíže Svatoch	7	7	4	53	☾	3	43	2	17	☾ Úplnět dne 4. v sobotu o 10. hod. 7. min. večer. — Blíže, studené mhy zakrývají slunce.
2	Čt.	Blíže věrn. Duffičet.	7	8	4	51	☾	3	58	3	35	
3	P.	+ S. Huberta.	7	4	4	50	☾	4	15	4	51	
4	Čt.	S. Karla Boromej.	7	10	4	49	☾	4	35	6	5	
Neděle 22. po sv. Duchu Sluší-li daň dávatí císaři? Mat. 22												
5	N.	S. Zachariáše.	7	12	4	47	☾	4	57	7	21	☾ Poslední čtvrt dne 12. v neděli o 11. hod. 14. min. večer. — Silné noční mrazy; několik jasných dní po ranních mlhách.
6	P.	S. Leonarda, poustev.	7	13	4	46	☾	5	23	8	35	
7	U.	S. Engelberta, bisk.	7	15	4	44	☾	5	56	9	45	
8	Čt.	S. Bohumíra, bisk.	7	17	4	42	☾	6	38	10	50	
9	Čt.	S. Theodora, muč.	7	18	4	41	☾	7	28	11	46	☾ Nový měsíc dne 20. v pondělí o 11. hod. 7. min. ráno. — Děšť v nížinách, snih v horách. Zimové noci.
10	P.	+ S. Ondřeje Avel.	7	19	4	40	☾	8	26	večer		
11	Čt.	S. Martina, bisk.	7	21	4	38	☾	9	31	1	7	
Neděle 23. po sv. Duchu. Kniže slánelo je P. Ježíši. Mat. 9.												
12	N.	S. Martina, papeže.	7	22	4	37	☾	10	38	1	35	☾ První listop dne 27. v pondělí o 3. hod. 41 min. ráno. — Počátek zimy, v horních krajinách snih ostává ležeti.
13	P.	S. Stanislava Kofsky.	7	24	4	35	☾	11	47	1	58	
14	U.	S. Serapiona.	7	25	4	34	☾	ráno		2	17	
15	Čt.	S. Leopolda IV., patr.	7	27	4	32	☾	0	56	2	33	
16	Čt.	S. Otmara.	7	29	4	30	☾	2	7	2	48	Krauerův stoletý kalendář. „Dá-li Bůh!“ Začátek listopadu nepřijemný až do 7. děšť; od 11.—16. snih; tři dni pěkné, potom nehezké počasí až do konce.
17	P.	+ S. Řehoře, bisk.	7	30	4	29	☾	3	22	3	4	
18	Čt.	S. Obona	7	32	4	28	☾	4	38	3	22	
Neděle 24. po sv. Duchu Království Boží jako žruo horčicné. Mat. 13.												
19	N.	S. Alžběty, kněžny.	7	33	4	27	☾	5	55	3	44	☾ Začátek listopadu nepřijemný až do 7. děšť; od 11.—16. snih; tři dni pěkné, potom nehezké počasí až do konce.
20	P.	S. Felice a Valois.	7	34	4	26	☾	7	16	4	12	
21	U.	S. Odtování P. Marie.	7	35	4	25	☾	8	40	4	48	
22	Čt.	S. Cecilie, muč.	7	36	4	24	☾	10	3	5	37	
23	Čt.	S. Klementa, papeže.	7	37	4	23	☾	11	11	6	41	☾ Začátek listopadu nepřijemný až do 7. děšť; od 11.—16. snih; tři dni pěkné, potom nehezké počasí až do konce.
24	P.	+ S. Jana a kříže.	7	38	4	22	☾	večer		7	59	
25	Čt.	S. Kateřiny, muč.	7	39	4	21	☾	0	42	9	22	
Neděle 25. a poslední po sv. Duchu. Kdž užiti ohavnost spustění. Mat. 24.												
26	N.	S. Konráda, bisk.	7	40	4	20	☾	1	11	10	44	☾ Začátek listopadu nepřijemný až do 7. děšť; od 11.—16. snih; tři dni pěkné, potom nehezké počasí až do konce.
27	P.	S. Virgila, bisk.	7	41	4	19	☾	1	32	ráno		
28	U.	S. Štěpána mladšího.	7	42	4	18	☾	1	49	0	4	
29	Čt.	S. Saturnina, bisk.	7	43	4	17	☾	2	7	1	22	
30	Čt.	S. Ondřeje apostola.	7	44	4	16	☾	2	24	2	38	

Službe viševrni de znanosti i tehnike (♂♂) ve jredu dne 22. listopada e 10. hod. 25 min. veđer.

Poraba meseč listopadu.

Vilpavád jest obvyčejně nejvltší a nejzajmuvší měsíc. Mětrů se množi, i věchorů. Ku konci mltáwá wlastní zima. Otpočinek přirebn. Mltů jsou časté.

Prosinec má 31 dní.

Polsky: grudzień; ilirsky: prosinec; latinsky: December.
Kozorožec dostal pauzství v prosincových dobách;
Pros, by zlý duch netrkal tě v smrtelných milobách.

Den měsíce.	Den v týd.	Svátky a slavnosti církevní.	Slunce				Znam. neb.	Měsíce				Čtvrtě měsíce a možná povětrnost.
			východ		západ			východ		západ		
			h.	m.	h.	m.		h.	m.	h.	m.	
1 P.	+	S. Eliška, biskupa.	7	45	4	15		2	41	3	53	● Duplně dne 4. v pondělí o 2. hod. 40 min. večer. — Pošmourno, mlhovitá a zamračeno.
2 S.		S. Bibiany, panny.	7	46	4	14		3	0	5	7	
Vedle 1. adventní. O posledním soudu. Luk. 21.												
3 M.		S. Františka Kaver.	7	47	4	13		3	24	6	20	● Počet dní: dne 12. v úterý o 7. hod. 17. min. večer. — Chumelice, pak mlha a zamračeno.
4 P.		S. Barbory, muč.	7	48	4	12		3	54	7	21	
5 U.		S. Sabbaše, poust.	7	49	4	11		4	32	8	38	
6 St.	+	S. Mikuláše bisk.	7	50	4	10		5	18	9	37	● První čtvrt dne 26. v úterý o 1. hod. 43. min. večer. — Wyjasní se, zima roste, pak chumelice. Přiroda jest v největším smutku loučíc se se starým rokem.
7 Čt.	+	Ambrože, bisk.	7	50	4	10		6	14	10	27	
8 P.	+	Božeti B. Marie.	7	51	4	8		7	16	11	6	
9 S.		S. Kofabie, panny.	7	52	4	9		7	23	11	37	● Knaurův stoletý kalendář. „Dá-li Pán Bůh.“ Začátek prosince nepřijemný, mlhovitý, sněživý až do 10.; pak více sucho až do 18.; potom mrazivo až do 28., obdub deštivo až do konce.
Vedle 2. adventní. Ty-li jsi ten, který přijít máš? Mat. 11.												
10 M.		S. Melchiadesa.	7	53	4	7		9	31	večer		● První čtvrt dne 26. v úterý o 1. hod. 43. min. večer. — Wyjasní se, zima roste, pak chumelice. Přiroda jest v největším smutku loučíc se se starým rokem.
11 P.		S. Damaja.	7	53	4	7		10	39	0	20	
12 U.		S. Synesia, mučenič.	7	54	4	6		11	48	0	37	
13 St.	+	S. Lucie, pan. muč.	7	54	4	6		ráno		0	53	● Knaurův stoletý kalendář. „Dá-li Pán Bůh.“ Začátek prosince nepřijemný, mlhovitý, sněživý až do 10.; pak více sucho až do 18.; potom mrazivo až do 28., obdub deštivo až do konce.
14 Čt.		S. Spiridiona.	7	55	4	5		0	58	1	9	
15 P.	+	S. Jrenea.	7	55	4	5		2	11	1	25	
16 S.		S. Albalidy.	7	56	4	4		3	27	1	44	● Knaurův stoletý kalendář. „Dá-li Pán Bůh.“ Začátek prosince nepřijemný, mlhovitý, sněživý až do 10.; pak více sucho až do 18.; potom mrazivo až do 28., obdub deštivo až do konce.
Vedle 3. adventní. Poslali židé z Jeruzaléma kněze k Janovi. Jan 1.												
17 M.		S. Lazara.	7	56	4	4		4	48	2	6	● Knaurův stoletý kalendář. „Dá-li Pán Bůh.“ Začátek prosince nepřijemný, mlhovitý, sněživý až do 10.; pak více sucho až do 18.; potom mrazivo až do 28., obdub deštivo až do konce.
18 P.		S. Graciana, bisk.	7	56	4	4		6	11	2	37	
19 U.		S. Nemesia, muč.	7	56	4	4		7	34	3	20	
20 St.	+	S u d ě d n i.	7	56	4	4		8	50	4	20	● Knaurův stoletý kalendář. „Dá-li Pán Bůh.“ Začátek prosince nepřijemný, mlhovitý, sněživý až do 10.; pak více sucho až do 18.; potom mrazivo až do 28., obdub deštivo až do konce.
21 Čt.		S. Tomáše apóst.	7	57	4	3		9	53	5	35	
22 P.	+	S. Jena.	7	57	4	3		10	39	7	0	
23 S.	+	S. Viktorie.	7	57	4	3		11	12	8	25	● Knaurův stoletý kalendář. „Dá-li Pán Bůh.“ Začátek prosince nepřijemný, mlhovitý, sněživý až do 10.; pak více sucho až do 18.; potom mrazivo až do 28., obdub deštivo až do konce.
Vedle 4. adventní. Říka 15. cisáři Tiberia. Luk. 3.												
24 M.		Adama a Ewy.	7	56	4	4		11	37	9	49	● Knaurův stoletý kalendář. „Dá-li Pán Bůh.“ Začátek prosince nepřijemný, mlhovitý, sněživý až do 10.; pak více sucho až do 18.; potom mrazivo až do 28., obdub deštivo až do konce.
25 P.		Barozeni Pane.	7	56	4	4		11	57	11	10	
26 U.		S. Štěvána, muč.	7	56	4	4		večer		ráno		
27 St.		S. Jana, apóst. evang.	7	56	4	4		0	30	0	28	● Knaurův stoletý kalendář. „Dá-li Pán Bůh.“ Začátek prosince nepřijemný, mlhovitý, sněživý až do 10.; pak více sucho až do 18.; potom mrazivo až do 28., obdub deštivo až do konce.
28 Čt.		S. Mladatě.	7	55	4	5		0	47	1	48	
29 P.	+	S. Tomáše arcib.	7	55	4	5		1	6	2	56	
30 S.		S. Dawida, krále.	7	54	4	6		1	28	4	9	● Knaurův stoletý kalendář. „Dá-li Pán Bůh.“ Začátek prosince nepřijemný, mlhovitý, sněživý až do 10.; pak více sucho až do 18.; potom mrazivo až do 28., obdub deštivo až do konce.
Váno. moštavý noc. Jan. P. Maria a sv. Josef s Ježíšem v chrámě. Luk. 2.												
31 M.		S. Sylvestra papeže.	7	54	4	7		1	55	5	21	● Knaurův stoletý kalendář. „Dá-li Pán Bůh.“ Začátek prosince nepřijemný, mlhovitý, sněživý až do 10.; pak více sucho až do 18.; potom mrazivo až do 28., obdub deštivo až do konce.
Váno. moštavý noc. Jan. P. Maria a sv. Josef s Ježíšem v chrámě. Luk. 2.												

● Doplňel dne 4. v pondělí o 2. hod. 40 min. večer. — Pošmourno, mlhovitě a zamračeno.

● Poslední čtvrt dne 12. v úterý o 7. hod. 17. min. večer. — Chumelice, pak mlha a zamračeno.

● Dneš měsíc dne 19. v úterý o 10. hod. 52. min. večer. — Po sněhu noční zima, pak mokro, tmavé noci.

● První čtvrt dne 26. v úterý o 1. hod. 43. min. večer. — Wyjasni se, zima roste, pak chumelice. Příroda jest v největším smutku loučíc se se starým rokem.

Knauřův stoletý kalendář.

„Dá-li Pán Bůh.“

Začátek prosince nepřijemný, mlhovitý, sněžný až do 10.; pak více sucho až do 18.; potom mrazivo až do 28., obtud beztlivo až do konce.

Slunce vstoupí do znamení kozorožce (♈) dne 22. prosince o 4. hod. 5. min. ráno.
První zmráz dne 22. prosince. — Mrazivá noc a mlhavé noci.

Povaha měsíce prosince.

Povětrnost prosincová podobá se listopadu svou pošmourností a nepřijemností; jest velmi mrazivá; počet věchůrů jest nemalý.

Přehled židovského kalendáře na rok 1854.

Dle počtu židovského 5614—5615.

Počet křesťanský.

1. ledna	. . .
10. "	. . .
30. "	. . .
1. března	. . .
13. "	. . .
14. "	. . .
15. "	. . .
30. "	. . .
13. dubna	. . .
14. "	. . .
19. "	. . .
20. "	. . .
29. "	. . .
28. května	. . .
2. června	. . .
3. "	. . .
27. "	. . .
13. července	. . .
26. "	. . .
3. srpna	. . .
25. "	. . .
23. září	. . .
24. "	. . .
25. "	. . .
2. října	. . .
7. "	. . .
8. "	. . .
13. "	. . .
14. "	. . .
15. "	. . .
23. "	. . .
22. listopadu	. . .
16. prosinec	. . .
22. "	. . .
31. "	. . .

Počet židovský.

1. Tebeth 5614.
10. " Půst obležení Jerusáléma.
1. Šebat.
1. Adar.
13. " Půst Esther.
14. " Purim.
15. " Šuffan Purim.
1. Nisan.
15. " Passa Welfonoc. *
16. " Druhý svátek *
21. " Sedmý svátek. *
22. " Konec swátků. *
1. Ijar.
1. Siwan.
6. " Slavnost Letnic. *
7. " Druhý svátek. *
1. Tammuz.
17. " Půst dobytí chrámu.
1. Ab.
9. Půst spálení chrámu. *
1. Elul.
1. Tisri. Nový rok 5615. *
2. " Druhý svátek. *
3. " Půst Gedaljah.
10. " Slavnost Smíření. *
15. " Slavnost pod zeleným. *
16. " Druhý svátek. *
21. " Slavnost palmová.
22. " Konec slavnosti pod zelen. *
23. " Radost ze zákona. *
1. Marcheswan.
1. Kislew.
25. " Posvěcení chrámu.
1. Tebeth.
10. " Půst obležení Jerusáléma.

Poznamenání. Slavnosti hvězdičkou * znamenají přísně se u Židů svátí.

Zkouška povětrnosti

v rozličných výjevích na zvířatech.

I. Známky na šavcích.

1. Děšť se může očekávat:

1. Když ovce na pastvě státi, a hlavami do sebe vrážejí.

2. Když dobytek pastvu opouští, a kwapně do houští běží. Nepochybně působí tlak vzduchu a vlhké povětrí na čirý (nervý) ovec, a to jich nutí k pohybování, tak jako těžký vzduch v nich budi předtuchu vlhké povětrnosti, a tudíž se dobytek strývá.

3. Když mladí volové a mladé krávy své hlavy pozdvihují, svými chrípění (nozdrami, čili dírkami v nosu) vzduch losají, a huby si obližují. — Mladí přijíti vlhká povětrnost, cití člověk v rukou svých zvláštní suchost. Tuto suchost pocítují také zvířata, a proto lapají vlhký vzduch, a omazávají vyschlé chrípě a pysky.

4. Když zajáci zalézají na místa, kde jsou před deštěm chráněni, aneb když opouštějí vysokou trávu a vysoké obilí, ubírajíce se na pustá, suchá místa, jest dešť blíž. — Změněná povětrnost, kteráž každému dešti předchází, jest vždy strachem pro mnohá zvířata, aby hledala ochrany proti mokru. Zvlášť obtížné jest mokro zajičím, jichž dlouhý a hebký vlas se slepuje, a takto nemilou jim působuje.

5. Ježek má své pelechý v zemi; čuje-li změnu v povětrnosti, kteráž blížící se dešť opovídá, zacpává otvor k podzemnímu peledu tuho.

6. Vyhazuje-li krtek většinou hromádky země v zahradách, na polích a na loukách, opovídá brzký dešť.

7. V zemi cití to malé zvířátko s hebkými chlupy změnu povětrnosti nad zemí, a zkusenost učí, že se nedá mokrá a tudíž těžká země tak snadno vyhazovati, jako suchá a lehká; proto vyhazuje krtek před deštěm vyšší a četnější hromádky.

8. Husté lítání nebo pýrů v dobu večerní za teplejších ročních časů jest znamením jasné a příjemné povětrnosti

příštího dne. Malý tlak vzduchu, kterýž blízké pěkné povětrnosti předchází, neboť statek vlhkých pár a mhel, (v kterých slachovitě a pergamentové kůže nebo pýrů ochabují) přispívá v suchém vzduchu k snadnějšímu pohybování křídel, a tento účinek jest známou jasně povětrnosti.

2. Bouřky se mohou očekávat:

1. Zapá-li dobytek k polebnímu vzduchu, pozdvihuje-li chrípě, a frká-li často, na pastvě divoce stáje, silně se potě, nohama nebo rohami v zemi hrabaje. — Větší množství umoleného tepla v čas bouřky účinkuje na čirý a na krev dobytce. Státáním a hrabáním chce se dobytek sprostiti nemilého pocitu, kterýž poznati lze z toho, že se silně potí.

2. Torč plati, když hovězí dobytek nohy si líže a do stáji utíkáje tme.

3. Je-li vzduch příliš teplý a obtížný, lížají se k očkům, a trou si pazourky a usí, proto že jim suchý vzduch nemilý pocit způsobuje. Tento stav povětrnosti, jenž má takový účinek u zvířete, jest tentýž když se bouřka nebo dešť blíží.

4. Házejí-li prasata v peledu svým slárou a senem, a hrabí-li si: patrně, že mají nepokojnou krev, což jest znamením blízké bouřky nebo blízkého deště.

5. Spouští-li oseť usí, jsa smuten, a nechce-li s místa: bude brzy přšet: strabe-li se vsal na každém stromě a na každé zbl: nastane silná bouřka. — Strabání je jest následkem toho, že mu kůže švrbí, a krev typí, a to působí veliké množství tepla.

6. Žerou-li psi trávu, a zase-li ji vyžívají, válejí-li se po zemi, vyjí-li z rána, a štortá-li jim v břiše: dá se dešť nebo bouřka očekávat. Na tělo psi vzduch teplý a vlhký, jakýž před

bouřkou jest, tak mocně působí, že u nich jmenované výševy povstati musejí.

3. T u h á z i m a.

1. Jsou-li zajíci na podzim tuze tuční a husy tlusté: jest to znamením tuhé zimy, kteráž přijíti má; jsou-li pak jmenovaná zvířata na podzim chudá: bude zima mírná. Příčina toho jest v povětrnosti podzimních nocí. Jsou-li noci studené, berou na sebe obě zvířata více sábla, poněvadž je přiroda

proti zimě tím chrání, sáblo se všem zevnějším oudům těla žene. — Pozorují-li myslivci, že mají zajíci pozdě na podzim hustou srst: očekávají tuhou zimu.

2. Je-li dne 2. února, t. j. na hromnice jasno a svítí-li slunce, ostává je z o w e c we své budově, neboť čuje, že ještě bude zima. Nastává-li však bouřlivý čas, a padá-li sněh s deštěm: opouští svůj pelek, jakoby se návratu zimy již více nebál. Tak působí stupeň teploty ve vzduchu na kůži jezořcovu.

II. Znamení na ptácích.

1. Krásnou povětrnost značí:

1. Když z jara pták bude svého hlasu: dup, dup, dup slyšeti dá, a huižbo staréti počíná, bude blaheho příjemné a pěkné počasí. — Je příjemné počasí (temperatura) na všední zvířata příznivě působí, jest známa zkušenost. Méně velkých vzduch oživuje i tohoto ptáka, jak mnoho jiných; pozorovalo se však, že po jeho křiku obzvlášť trvalá pěkná povětrnost nastává.

2. Když divoké husy otevřené a teplé vody opouštějí, a povětrím své tašky započinají: jest to znamením, že se přibližují mírní a teplí větrové od jihu a od jihozápadu. — V zimě se zdržují divoké husy v takových krajínách, kde vody pro své teplé prameny nezmrzají, a ostávají tam tak dlouho, pokud vzduch v sobě zimu chová.

3. Vidíme-li ptáky volavky vyjít w povětrí a w pravidelném pořádku často tahnouti a se stěhovati, dá se na delší čas pěkná povětrnost očekávati. — Jen předtucha teplého vzduchu vybízi volavky, aby teplou krajinu upustily, a se do vyšších pásem vzduchových pomýšely, kamžby se jistotně nepustily, kdyby vyšší pájma vzduchu byla ještě tuze studená.

4. Lhous-li slawici w nocích jarních téměř bez přestání, následuje po delší čas pěkná povětrnost.

5. Pozorujeme-li, že krkavec (Hawran) zbysta zobát proti slunci otvírají, a žrána na stromích sedíce, křibla a pěti

roztažují, se třepou, a neobyčejným hlasem slyšeti se dávají: lze očekávati sláson, dobrou povětrnost.

6. Z boupnák (divoký holub) dává se častěji w lese slyšeti, má-li přijíti příjemná povětrnost.

7. Jakmile se tak zvaný tuhý m o b r ý (masojed, štraka turecká) w kraji ukáže, není se mrazu více báti; nebo tento pták objeví se jen tentráte, když pozdních mrazů netuší.

8. Ukazují-li se w obniti ptáci na březích jezer, a wracejí-li se opět do vody, a wstřkují-li lebnáček (rybáček) swá křibla na kraji jezera proti slunci, nepřijde ani déšť, ani jiná nepřijemná povětrnost.

9. Zdvihá-li se w kraji veliký mtr, všichni ptáci zalézají; končí-li se však, a začínají-li wrabci na stromích šibřinat, jest znamení, že bude zas tiché počasí a pěkné počasí. Ptáci w širém poli žijící mají o změnách povětrnosti spíše předtuchu, nežli nástroje umělé, a tudíž lze více spolehati na wrabce, nežli na tlakoměry (barometer) a na teploměry.

10. Přijdou-li všichni tažní ptáci, jenž se w vodách, w dutých stromích a. t. d. skrývají, a ti, jenž se u teplých pramenů w zimě zdržují, t. p. volavky, slawici, nebo pýři, ježulky, žluvy: pak jest jaro jisté a teplé léto.

11. Zdvihají-li se volavky

o dobrém počasí z nížka do výšky, bude pěkná povětrnost.

12. Dají-li se bítové husy včasné vidět, a přicházejí-li čapí spíše nad obyčej kletajíce zobákem, a objevují-li se brzy za nimi ježulky, jest znamení, že bude velmi teplé jaro.

U příchodu bítových husí musí mít vzbuch, v němžto si libují, nejméně 9 i 10 stupňů tepla, a čap potřeby ještě o několik stupňů více, ježulka pak nejméně 14 stupňů.

13. Dá-li se mezi běštěm ve dne slyšet křik sov: může se to považovati za znamení brzké dobré povětrnosti. Nepochybně stahuje všech vzbuch zejména kříž sov, tak jako voda stahuje proud, a předtucha změny v povětrnosti, když běště přestávají počíná, působí v tomto nočním ptáku pocit příjemný, kterým křikem svým jeví.

14. Dá-li po křovka (hluchá pěnice) zpěv svůj slyšet, nežli réva (vinný lét) pučeti započíná, jest čáka na dobré vinobraní. — Tento pták zpívá toliko za velmi teplé povětrnosti, alespoň raději nežli za chladna; a teplá povětrnost dobře působí na révu, jenž tudíž dlouho před nejděšším dnem letním kvěsti počíná.

15. Létá-li káň nebo myškolow vysoko: dá se trvale a pěkně počasí očekávat.

16. Vylétují-li střiváci vysoko do horního vzbuchu, a vznášejí-li se tamto zpívající, můžeme se domýšleti, že ve výšce té jest velmi teplo a sucho, což jest znamením trvalého teplého a suchého počasí.

2. Znamení běštové povětrnosti.

1. Vidíme-li v teplejším počasí ročním vlastně níže létat, dá se blízký běšť očekávat.

Vzbálená mračna běštová, jenž se spouštějí od jihu a jihozápadu k severu a k severovýchodu nad jistou částí Evropy, tlačí na vzbuch pod nimi a vedle nich se nalézající, z kteréhožto příčiny i tlakoměr klesá. Obvykle v pádu tom sedávají komáři, malé mouchy, brouci a t. d. tiše na zbi, na plotech, na stromích, na kameních a jiných těleších.

Na těchto předmětech hledají vlastně ona zvířátka, a rozhánají se svým rychlým letem, by je zlapaly. Vysvětlí-li se, a zmenší-li se tlak vzbuchu, pak létají ta zvířátka ve výšce, kamž i vlastně za nimi se pouštějí, by jich tam chytaly.

2. Roztrhají-li koutky v neobvyčejnou dobu, měnívá se povětrnost, nebe se kalí, a začíná pršet.

8. Poletují-li krkavci a vrány nad výšinami a skalami pohromadě v kruhu, aneb střhují-li se na břehy řek a jezer, kdežto běhají, křičí aneb i do vody se potápějí: pak se blíží běšť, vítr a bouře. — Jelikož tyto ptáci obvykle ve společnosti žijí, podobá se, jakoby zvláštním pohybováním a křikem před nepřemnou změnou ve vzbuchu, a jeho tlakem vybizeni byli, shromážděvat se, aby společně bouři očekávali.

4. Na slepicích pozorujeme změnu povětrnosti, když se k běšti schyluje, vědouce, že zobáky a spary (drápy) svým peřím ustavičně čistí, smutně a zděšně popocházejíce.

5. Vrány obvykle již večer před takovým dnem, kdy běšť, vítr nebo bouře přijít má, častěji křičí a nepokojují ji.

6. Ukrývají-li se čerňáci v dutých stromích aneb v starých, neobhnaných domích: jest to znamením blízké bouřky a běště. Všechny vzbuch a jeho tlak působí na tohoto ptáka tak, jako na větší zvířata toho druhu, a tudíž, tuje obtížnou povětrnost, hledá všude ochrany.

7. Z též příčiny pospíchají všichni ptáci, jenž se v křovi zdržují, a na stromích svou hnízda mají, do nich, když se běšť a vítr blíží.

8. Stěbetají-li husy mnoho, a běží-li, když se jim pod širým nebem žrábko dává, s křikem ke křoví, hábají-li a perou-li se o žrábko, aneb jdou-li spěšně do vody: považuje se to za znamení brzkého běště.

9. Káň má svůj zvláštní způsob, kterým svou libost nebo nelibost na jevo dává. Vysloví zvláštní hlas hrblík, kterýž slyšeti dávají místo obvyklého cukrování, když se běšť blíží.

10. Před bouřlivou povětrností se vobní ptáci koupají a potápějí

obvyčejně s křítem. — Křík ten jest bilem znamením nelibosti, bilem výstrahou pro mladé, aby se před hrozcim nebezpečnostvím ochránily, ve vodě se utrhávajíce.

11. Shromáždí-li se ptáci polní, t. p. holubi, vrány, kavalý a t. d. blízko rozličných vod, bijí-li křídly do ní, a omáčí-li se: obvyčejně následuje deště.

12. Popelí-li se slípky a vrabci v prachu nebo v suché zemi: pokládá se to za znamení blízkého deště. Vocit nemilý, kterýž mají ptáci ve vzduchu suchém, nežli vláhy nastane, mti jich, sprostiti se ho zahrabováním sebe; jesto pak to někteří ptáci neblouho před deštěm činí, považuje se to za znamení nedaleké změny v povětrnosti.

13. Křík (křik, křik!) žlunů, a její tesaří do dřeva zobákem jest také znamením blízkého deště nebo větru. Vplyv povětrnosti nutí žlunu tak jako jiné druhy ptáků, hluk ten působiti, bilem pro nemilý pocit, bilem pro výstrahu mladým, aby byly na pozoru.

Z podobných příčin pozorovala se také ještě následující znamení mokrě povětrnosti na ptácích.

14. Sedají-li ptáci na stromy a čistí-li pěti své, vytahující zobáky svými ta perka, co jim bolestný pocit způsobují, a jsou-li při tom smutní, očekávati lze brzkého deště.

15. Tak též, když holubi proti obyčejí svému ve velkých hromadách do svých holubníků létají, aneb do svých hnízd spěchají.

16. Když v olavky rybničky s křítem opouštějí, ustrašeny na polích sedají, aneb do znamenité výšky se odvažují.

17. Když čápy své hnízdo, v němžto mladé čápy má, větvicemi, mechem a jinými rostlinami přikrývá.

18. Když pávi v noci a časem i wedne často hlasitě křičí.

19. Když vrabci a jiní ptáci mnoho šveholí, lenošni a ušmleli jsou.

20. Když ptáci vůbec zobáky se štipají, a majmotu ze sebe vytlačují, kterou si petirají pěti, aby voda tím spíše sčehla.

21. Když sovové často v noci křičí.

22. Když ptáci vodu obvyčejně své bydlíště ve vodě opouštějí, a na pevné půdě (na břehu) pěti své vytěpávají, dá se očekávati dešť nebo bouřka.

D postu.

Posty církevně přikázané rozdělili jsme v letošním kalendáři ve dvě třídy. Dnové červeným křížkem znamenání jsou dnové postní, kdy lajby katolíků křesťan masitých pokrmů zdržeti se musí; dnové pak černým křížkem znamenání jsou rovněž dnové postní, v nichžto se dovoluje, toliko jednou za den do syta se najísti, avšak masitých pokrmů v těch dnech požívat se může.

Dnové v našem kalendáři červeným i černým křížkem znamenání jsou tudíž dnové postní. Jestto pak dle předpisův církevních tyto postní dnové jsou rozliční, potřebí jest, na rozdíl ten důkladněji upozorniti, což činíme na základě oběhého listu, jenž byl od našeho Nejvyššího o Excelenci Pana Biskupa, Antu-

nína Arnosta, dne 27. listopadu 1850., a dne 15. listopadu 1851. pro biskupství Brněnské vydán. Kdyby měla v ohledu tom na rok 1854. nějaká změna se státi, dá se o tom známost v lajdem chrámu Páně na počátku postního času, kdy po přečtení článku tohoto lajdy posluchač lépe porozumi řeči o postu.

Přede vším rozegnuvati blůžno půst úplný, a půst neúplný.

Půst úplný záleží v tom, že dovoleno jest, toliko jednou za den do syta se najísti, a jistých (totiž masitých) pokrmů se zdržovati. Tento úplný půst přikázán jest:

1. V čtyřiceti dnech před Velikonoce, t. j. od středy popelční až do bílé soboty, vyjma toliko svědky neběle.

2. Ve středu, v pátek a v sobotu

w tak zvaných suchých čili swatem-
bromých týdnech.

3. W den před Narozením
Páně, před Božím hodem swa-
tobuším, před slavností sw.
apostolů Petra a Pawla, před
Nanebevzetím blah. Panny
Marie, a před slavností všech
Swatých.

4. We středu a w pátek čtyř
týdnů adventních.

Neúplnému postu zavázáni
jsou všickni katolíci od 21. až do 60. roku.

Půst neúplný záleží w tom, že
se musíme masitých pokrmů zdržeti, ne-
jsouce při tom zavázáni jen
jednou za den dopřa se najíst. Tento
půst ješt každého pátku obvyčejné-
ho po celý rok.

Neúplnému postu zavázáni
jsou všickni katolíci od 7. roku svého.

Plnomocenstvem ob Římské
stolice propůjčeným zmírnil náš Ne-
jdůstojnější Pan Biskup Anto-
nín Arnošt pro své biskupství postu
tak, že dovoleno ješt masitých pokrmů
požíwati po celý rok s výjimkou ná-
sledujících dní, kdy se masitých po-
krmů požíwati nesmí, a jenž w

Moravanu letovním červeným kří-
žem znamenáni jsou:

1. Každý pátek po celý rok.
2. Každá středa swatem-
bromá.

3. Středa popeleční.

4. Zelený čtvrtek velký pá-
tek a bílá sobota.

5. Dnové před Božím ho-
dem Vánočním a Swatobuším.

Kdyby u jednotlivých osob w ji-
stých pádech, t. p. w nemocích, léká-
řem uznána byla potřeba, aby postu
oprostěny byly, musí se dovolení k tomu
vymoci od správce duchovních, jenž k
tomu soucl od Nejdůstojnějšího
Pana Biskupa splnomocnění jsou.

Kdyby však w krátkozrakosti a ne-
vědomości zaviněné domnívati se chtěl,
že mu netřeba těchto církevních příkazů
o postu svědomitě zachováwati, tomu
uvedíme na pamět výrok samého Wy-
kupitele našeho, Pana Je-
žíše Christa, který praví: „Ještě
tvo Cirkve neposlechné, bu-
diž tobě jako pohan a pablikán“
(veřejný hříšník, který k Cirkvi již více
nenáleží, posud pokání neudělí a se nepo-
lepí). Mat. 18, 17.

Čtvero suchých čili swatem- bromých dní.

1. Dne 8., 10. a 11. března.
2. Dne 7., 9. a 10. června.
3. Dne 20., 21. a 22. září.
4. Dne 20., 21. a 23. prosince.

Číslo roku 1854.

(Dle nového kalendáře Řehořova.)

Zlaté číslo XII.

Číslo epaktů I.

Číslo kruhu slunečního XV.

Číslo Římského počtu XII.

Písmena nedělní. A.

Normální dnové.

Posvátný čas (Tempus sacratum)
trvá od adventu až po slavnost
swatých 3 králů, a od začátku po-
stu čtyřiceti denního až do ne-
děle promodní, čili 1. po Velikonoci.

Plesy (bály), hubby (mušky), a di-
wadelní hry jsou zapovězeny 22., 23.,
24. a 25. prosince, na středu popeleční,
od neděle květné až do neděle velikonoč-
ní, w neděli swatobušní, na slavnost

Božího Těla, na Zvěstování a Narození
blahoslavené Panny Marie.

Taneční hubby a veřejné i soukro-
mé plesy jsou mimo tyto dny jmenované
také zakázány w celém adventě, a w na-
potomních dnech až do swatých 3 králů,
po všechen postní čas i s následujícím
týdnem až do neděle promodní, na všechny
církevní dny postní, iakož i w pátek a
w sobotu po celý rok.

Swatí patronové zemští,
jichžto památka slavně se koná v forunních zemích mocnářství Rakouského.

Sw. Cyrill a Methob, dne 9. března na Moravě.	Sw. Josef, dne 19. března, v Korutansku, v Krajinsku, v Pomorí, ve Štyrsku a v severním Tyrolsku.
" Jan Nepomucký, dne 16. května v Čechách (zasvěcen) i na Moravě.	" Ladislav, dne 27. června, v Sedmihradsku.
" Václav, dne 28. září v Čechách (zasvěcen) i na Moravě.	" Leopold, dne 15. listopadu, v dolním Rakousku.
" Lubmilla, dne 16. září v Čechách i na Moravě.	" Marek, dne 25. dubna, v Benátsku.
" Wojtěch, dne 23. dubna, v Čechách i na Moravě.	" Michael, dne 29. září, v Haliči.
" Prokop, dne 4. července, v Čechách i na Moravě.	" Stanislav, dne 7. května, v Haliči.
" Eliáš, dne 20. července v Chorvátsku.	" Ruprecht, dne 14. září, v Solnohradsku.
" Rochus, dne 16. srpna v Chorvátsku.	" Spiridion, dne 14. prosince, v Dalmatsku.
" Florian, dne 4. května v Horním Rakousku.	" Štěpán, dne 20. srpna, v Uhřích.
" Hedvika, dne 15. října v Slezsku.	" Virgil, dne 27. listopadu, v jižním Tyrolsku.
" Jan Křtitel, dne 24. června, v Slavonsku.	" Justus, dne 2. listopadu, v Terstě.
" Jilsi, dne 1. září, v Korutansku.	" Karel Bor., dne 4. listopadu, v Lombardsku.
" Jití, dne 24. dubna, v Krajinsku.	" Ambrož, dne 7. prosince, v Lombardsku.

Bohyblivé svátky.

Neběle Dewitník (Septuag.) dne 12. února.	Slavnost nejšv. Trojice Boží 11. červn.
Popeleční středa 1. březn.	Božího Těla 15. "
Boží hod Velikonoční . . . 16. dubn.	První neběle adventní . . . 3. prosin.
Planebouspouení Páně . . . 25. květn.	Masopust trvá od 7. ledna do 28. února.
Boží hod Svatočistý 4. červn.	Neběl po sv. Duchu ješt 25.

Čtvero částek ročních.

1. Jar o čili vesna počíná v pondělí dne 20. března, o 11. hod. 18 min. ráno dle počtu Brněnského; jarní rovnoběžnost.	3. Podzimel čili jeseň počíná v úterý dne 23. září o 10. hod. 10 min. ráno dle počtu Brněnského; podzimní rovnoběžnost.
2. Léto počíná ve středu, dne 21. června o 8. hod. 5 min. večer dle počtu Brněnského; nejdelší dny.	4. Zima počíná v pátek dne 22. prosince o 4. hod. 5 min. ráno dle počtu Brněnského; nejkratší dny.

Letopočet nové doby.

Rok 1854. po narození Ježíše Krista ješt rok obýcejný, mající 52 neděl a 1 den, čili 365 dní.

Rok tento ješt	2915-ty ob začátku králování Davidova.
6019-ty ob stvoření naší země.	2871 " ob vystavení chrámu Jeruzalémského.
4248 " ob potopy světa.	2607 " ob založení Říma.
3351 " ob vystěhow. se Židův z Egypta.	

2300-ty ob konce Babylonského zajetí 536 před Christem).	337-ty ob obpadnutí Luther-a ob Cír- kve (1517).
1854 „ ob narození Ježíše Christa.	291 „ ob konce wellského sněmu cír- kevního w Tridentu (1563).
1821 „ ob usmrcení a vzkříšení Páně.	236 „ ob počátku 30-leté války.
1812 „ ob založení sw. stolice w Římě.	234 „ ob bitvy na Bílé hoře.
1785 „ ob zkázy Jerusalema.	98 „ ob počátku 7-leté války.
1548 „ ob císaře Konstantina.	62 „ ob smrti císaře Josefa II. a ob počátku francouzských rozbrojů.
1054 „ ob Karla Velikého.	61 „ ob narození císaře Ferdinanda I.
992 „ ob příchodu sw. Cyrilla a Me- thodia na Moravu.	50 „ ob založení rakouského moc- nářství.
782 „ ob uvedení křesťanské víry do Gech.	24 „ ob narození císaře Františka Josefa I.
918 „ ob mučnické smrti sw. Václava.	18 „ ob smrti císaře Františka.
546 „ ob smrti Otakara II., krále Čech.	8 „ ob smrti papeže Řehoře XVI.
510 „ ob založení Pražského arcibi- šupství.	6 „ ob nastoupení císaře Františ- ka Josefa I. (2. pros. 1848).
506 „ ob založení Pražských vyšších škol.	6 „ ob uvedení jazyka českého do úřadů a do škol.
476 „ ob smrti Karla IV.	2-ty ob zachránění života císaře Františka Josefa I. ve Vídní, (bne 18. února—1853).
461 „ ob mučnické smrti sw. Jana Nepomuckého.	
362 „ ob vynalezení Ameriky (1492).	

Zatmění slunce a měsíce.

Roku 1854. bude dvoje zatmě-
ní na slunci, a dvoje na měsíci,
z nichž toliko druhé velmi malé zatmění
na měsíci w krajínách našich viděti bude.

1. Zatmění na měsíci dne 12.
května: počne o 3. hod. 58 min., a
skončí se o 5. hod. 44. min. večer dle
počtu Brněnského. Zatmění to bude wi-
dětí w Novém Hollandu a w Afri; tu
konci pak také w Africe a w jihovýchodní
části Evropy.

2. Zatmění na slunci dne 26.
května. Začátek o 7. hod. 2 min. več-
er, konec o 9. hod. 57 min. ráno podle
počtu Brněnského. Zatmění to viděti
bude w severní Americe, w nejsevernějš-

ší části jižní Ameriky, a w východní
části Afie. —

Zatmění na měsíci dne 4. listop-
adu. Začátek o 9. hod. 51. min., ko-
nec o 10. hod. 45 min. večer, dle počtu
Brněnského. Toto nepatrné zatmění se
viděti bude w Evropě, w Afii a w
Africe, jakož i w západní části Ameriky.

4. Zatmění na slunci dne 19.
listopadu. Začátek o 8. hod. 49. min.
ráno, konec o 1. hod. 59. min. večer
podle počtu Brněnského. Zatmění to wi-
dětí se bude w jihovýchodní části jižní Ame-
riky, w malé části západní, a w jižní
části Afriky, jakož i w malé západní
části Austrálie.

Znamení kalendářská.

Znamení zvířetníka.

Zmeno.	Obraz.	Znamení.	Zmeno.	Obraz.	Znamení.
1. Skopce			7. Bába		
2. Bůl			8. Ětir		
3. Blíženci			9. Čístelec		
4. Rak			10. Rozorožec		
5. Lev			11. Vodnář (Vodník)		
6. Panna			12. Ryby		

Poznamenání. Každý měsíc máme v kalendářích jedno ze znamení zvířetníka, a sice v tom pořádku, jak jsme jich zde postavili; 1., 2. a 3. jsou znamení měsíců jarních, 4., 5. a 6. znamení měsíců letních, 7., 8. a 9. znamení měsíců podzimních, 10., 11. a 12. znamení měsíců zimních.

Znamení oběžnic.

Zmeno.	Znamení.	Zmeno.	Znamení.
1. Dobropán (Mercurius)	☿	13. Mubřena (Pallas)	♁
2. Krásopani (Venus)	♀	14. Kralomoc 8 4 měs. (Jupiter)	♃
3. Země 8 1 měsícem (Tellus)	♁	15. Gladolet 8 8 měs. (Saturnus)	♄
4. Smrtonoš (Mars)	♂	16. Nebesťanka 8 8 měs. (Uranus)	♅
5. Květena (Flora)	♁	17. Vodan (Neptun).	♆
6. Čistěna (Vesta)	♁	Poznamenání. Posud vynalezli hvězdáři 17 oběžnic slunce obíhajících. Seřadili jsme jich podle jich vzdálenosti od slunce se jmény a známkami hvězdářskými. Někteří z nich, totiž později vynalezenuté posud nemají ustanovená znamení.	
7. Dužena (Iris)	♁		
8. Měhlasa (Metis)	♁		
9. Čistěna, (Hebe)	♀		
10. Hvězděna (Astraea)	♁		
11. Živěna (Ceres)	♁		
12. Žewina (Juno)	♁		

Sazba poštovního za listy čili psaní,

aneb.: mnoho-li se musí platiti za list (psaní), a za vselike jiné věci, kterou se mohou poštou zasílati v balíčcích.

Máži-li list 1 lot, platí se na 10 mil 3 fr., do 20 mil 6 fr., přes 20 mil 9 fr.					
— 2 loty	— 6	— 12	— 18		
— 3	— 9	— 18	— 27		
— 4	— 12	— 24	— 36		
— 5 lotů	— 15	— 30	— 45		
— 6	— 18	— 36	— 54		
— 7	— 21	— 42	— 1 zl. 3		
— 8	— 24	— 48	— 1 12		
— 9	— 27	— 54	— 1 21		
— 10	— 30	— 1 zl.	— 1 30		
— 11	— 33	— 1 6	— 1 39		
— 12	— 36	— 1 12	— 1 48		
— 13	— 39	— 1 18	— 1 57		
— 14	— 42	— 1 24	— 2 6		
— 15	— 45	— 1 30	— 2 15		
— 16	— 48	— 1 36	— 2 24		

a tak dále.

Sazba folkovní čili štemplová

na listiny podle udané v nich ceny peněžité.

přes 20	20 až do 20 zl.	3 fr.	přes 1200 zl. až do 1600 zl.	4 zl.
40	40	6	1600	5
70	70	10	2000	6
100	100	15	2400	8
200	200	30	3200	10
300	300	45	4000	12
400	400	1 zl.	4800	14
800	800	2	5600	16
			6400	18
			7200	20

Tabulka úroková pro 1 ze sta.

Jistina	D á ú r o k ů														
	w celém roce			w půlletě			w měsíci			w týždobní			na den		
	zl.	fr.	wid.	zl.	fr.	wid.	zl.	fr.	wid.	zl.	fr.	wid.	zl.	fr.	wid.
1	—	—	2 ¹ / ₁₀	—	—	1 ¹ / ₁₀	—	—	2 ¹ / ₁₀	—	—	—	—	—	—
2	—	1	2 ¹ / ₁₀	—	—	2 ¹ / ₁₀	—	—	4 ¹ / ₁₀	—	—	1 ¹ / ₁₀	—	—	—
3	—	1	3 ¹ / ₁₀	—	—	3 ¹ / ₁₀	—	—	6 ¹ / ₁₀	—	—	1 ¹ / ₁₀	—	—	—
4	—	2	1 ¹ / ₁₀	—	1	3 ¹ / ₁₀	—	—	8 ¹ / ₁₀	—	—	2 ¹ / ₁₀	—	—	—
5	—	3	—	—	1	3 ¹ / ₁₀	—	—	1 ¹ / ₁₀	—	—	2 ¹ / ₁₀	—	—	—
6	—	3	2 ¹ / ₁₀	—	1	3 ¹ / ₁₀	—	—	1 ¹ / ₁₀	—	—	3 ¹ / ₁₀	—	—	—
7	—	4	3 ¹ / ₁₀	—	2	4 ¹ / ₁₀	—	—	1 ¹ / ₁₀	—	—	3 ¹ / ₁₀	—	—	—
8	—	4	3 ¹ / ₁₀	—	2	1 ¹ / ₁₀	—	—	1 ¹ / ₁₀	—	—	4 ¹ / ₁₀	—	—	1 ¹ / ₁₀
9	—	5	1 ¹ / ₁₀	—	2	2 ¹ / ₁₀	—	—	1 ¹ / ₁₀	—	—	4 ¹ / ₁₀	—	—	1 ¹ / ₁₀
10	—	6	—	—	3	—	—	2	—	—	—	5 ¹ / ₁₀	—	—	1 ¹ / ₁₀
20	—	12	—	—	6	—	—	1	—	—	—	5 ¹ / ₁₀	—	—	1 ¹ / ₁₀
30	—	18	—	—	9	—	—	1	2	—	—	1 ¹ / ₁₀	—	—	2 ¹ / ₁₀
40	—	24	—	—	12	—	—	2	—	—	—	1 ¹ / ₁₀	—	—	3 ¹ / ₁₀
50	—	30	—	—	15	—	—	2	2	—	—	2 ¹ / ₁₀	—	—	3 ¹ / ₁₀
100	1	—	—	—	30	—	—	5	—	—	1	2 ¹ / ₁₀	—	—	7 ¹ / ₁₀
200	2	—	—	1	—	—	—	10	—	—	2	1 ¹ / ₁₀	—	—	1 ¹ / ₁₀
300	3	—	—	1	30	—	—	15	—	—	3	1 ¹ / ₁₀	—	—	2
400	4	—	—	2	—	—	—	20	—	—	4	2 ¹ / ₁₀	—	—	2 ¹ / ₁₀
500	5	—	—	2	30	—	—	25	—	—	4	3	—	—	3 ¹ / ₁₀
1000	10	—	—	5	—	—	—	50	—	—	11	2	—	1	2 ¹ / ₁₀
2000	20	—	—	10	—	—	1	40	—	—	23	1 ¹ / ₁₀	—	3	1 ¹ / ₁₀
5000	50	—	—	25	—	—	4	10	—	—	57	2 ¹ / ₁₀	—	8	9 ¹ / ₁₀
10000	100	—	—	50	—	—	8	20	—	—	1	55	—	16	1 ¹ / ₁₀

Platili se, jakož obyčejně, úroky po více než 1 zl. ze sta, t. p. po 2, 2¹/₁₀, 3, 3¹/₁₀, 4 neb 5 a p., množí se w této tabulce naznačený výsledek úroku ze sta 2 mi. neb 2¹/₁₀, 3, 4, a p.

Nejvyšší císařský rod panující w říši Rakouské.

Jeho ap. Velikentstvo František Josef I., z Boží milosti císař Rakouský, král Uherský, Český, Lombardský, Benátský, Salomatský, Chorvatský, Slavonský, Galiccký, Vladimírský a Ilirský, markrabě Moravský, arcikníže Rakouský, velkovévoda Srbský a Krakovský, vojvoda Bukovinský a t. d., narodil se dne 18. srpna 1830, za plnoletého prohlášen dne 1. prosince 1848. Když byl jeho strýc císař pán Ferdinand I. dne 2. prosince 1848. w Olomúci korunu složil, a jeho otec, arcivévoda František Karel trůnu se obřekl, nastoupil vládu.

Hodičové Jeho Velikentstva císaře Pána.

František Karel (Josef), syn císaře Františka I. († 1835.), narozen dne 7 prosince 1802. Obřekl se trůnu w prospěch syna svého, nynějšího Císaře Pána, dne 2. prosince 1848. — Chot jeho Žofie (Vedřiska, Verota, Wilémína) dcera + krále Bavorského Maximi-

liana Josefa, nar. 25. ledna 1805., zasnoub. dne 4. listopadu 1824.

Bratři Jeho Velikentstva císaře Pána.

Ferdinand (Maximilian, Josef) nar. dne 6. července 1832.

Karel Lubwít, narozen dne 30. července 1833.

Lubwít (Josef, Anton, Viktor) narozen dne 3. května 1842.

Bratři a sestry otce Jeho Velikentstva císaře Pána.

Ferdinand I., Dobrotlivý, bývalý císař Rakouský, narozen dne 19. dubna 1793. Zasnouben s Marií Annou (dcera + krále Sardinského, Viktora Emanuela, narozenou dne 19. září 1803., w Wídni dne 27. února 1831.

Maria Klementina, narozena dne 1. března 1798., zasnoubena dne 28. července r. 1816. s králov. princem obojí Sicílie, Leopoldem.

Maria Anna, narozená dne 8. června 1804. paní řádu hvězdyhořkého.

Panující knížata.

Země	Jména panovníků	Den narození	Den nastoupení vlády
Anglicko	Královna Viktorie I.	24. května 1819	20. června 1837
Anhalt-Bernburško	Wojwoda Alexander Karel	2. března 1805	24. března 1834
Anhalt-Desawrsko	Wojwoda Leopold Bedřich	1. října 1794	9. srpna 1817
Badensko	Welfowojwoda Bedřich Vilém	9. září 1826	24. dubna 1852
Bavorsko	Král Maximilian II	28. listopadu 1811	21. března 1848
Belgie	Král Leopold I.	16. prosince 1790	21. července 1831
Brasília.	Císař Dom Pedro II	2. prosince 1825	7. dubna 1831
Brunšwicko	Wojw. Vilém August.	25. dubna 1806	25. dubna 1831
Dánsko	Král Bedřich VII.	6. října 1808	20. ledna 1848
Francouzsko	Císař Napoleon III	20. dubna 1808	1852
Hanowerško	Král Jiří V.	27. května 1819	18. listop. 1851
Hessen-Kassel	Kníže Bedřich Wil. I.	20. srpna 1802	20. listop. 1847
Hessen-Darmstadt	Welfow. Ludvík III.	9. června 1806	16. června 1848
Holštýnsko	Welfowojw. August	13. července 1783	21. května 1829
Meklenburško-Swerin	Welfow. Bedřich Fr.	2. února 1823	7. března 1842
Meklenburško-Etrelitzo	Welfow. Jiří Bedřich	12. srpna 1779	6. listop. 1816
Modena	Wojwoda František V.	1. června 1819	21. ledna 1846
Nasawsko	Wojwoda Adolf	24. července 1817	20. srpna 1839
Neapolsko (obě Sicilie)	Král Ferdinand II.	12. ledna 1810	8. listop. 1830
Nizozemsko	Král Vilém III.	19. února 1817	17. března 1849
Parma a Piač.	Wojwoda Karel III.	14. ledna 1823	24. března 1849
Portugalsko	Královna Donna Maria II.	4. dubna 1819	2. května 1826
Prusko	Král Bedřich Wil. IV.	15. října 1795	7. června 1840
Rusko	Císař Mikuláš I.	6. července 1796	1. prosince 1825
Sasko	Král Otto I.	1. června 1815	1. června 1835
Římský stát	Papež Sm. Otec Pius IX.	13. května 1792	16. června 1846
Sasko	Král Bedřich August	18. května 1797	6. června 1836
Sasko-Wýmarško	Welfow. Karel Bedř.	2. února 1783	14. června 1828
Sasko-Meiningensko	Wojwoda Bernard	17. prosince 1800	17. prosince 1821
Sasko-Altenburk	Wojwoda Jiří Karel	24. července 1796	30. listop. 1848
Sasko-Koburk	Wojwoda Arnošt II.	21. června 1818	29. ledna 1844
Sardinisko	Král Viktor Eman. II.	14. března 1820	23. března 1849
Švédsko a Norw.	Král Oskar I.	4. července 1799	8. března 1844
Španělsko	Královna Isabella	10. října 1830	2. října 1833
Toskansk	Welfowojw. Leopold II.	3. října 1797	18. června 1824
Turecko	Sultan Abdul-Medžid-Chan	23. dubna 1823	2. července 1839
Würtembersko	Král Vilém I.	27. září 1781	30. října 1816.

Místodržitel čili náměstek císaře Pána.

Na Moravě: Jeho Excellenci pan Leopold hrabě Kažanští, Svobodný Pán z Butové, cíj. král. skutečný tajný radba a komor., a t. b. —

W Slezku: Pan Josef rytíř z Kalchbergů.

W Čechách: Jeho Exc. Svobodný Pán Karel Mecséry de Tsoor, c. k. skutečný tajný radba a komor., a t. b.

Zpráva

o Dědictví sv. Cyrilla a Methodia.

W konštem kalendáři na straně VIII. končili jsme zprávu o Dědictví sv. Cyrilla a Methodia těmi slovy: „Welebice Pána Boha za všeliké milosti Jeho výslovně jsme jmenem wšeboru Dědictví Moravského hlubokou nadějí svou, že obětivým přičiněním welebného duchovenstva a všech spoluobčanů posvádných w budoucím kalendáři zbar a rozvět Dědictví toho w rozmnoženém počtu spoluobčanů stvele se objeví.“

Sluá a vroucná naděje tato naše naplnila se tak stvele, že každý, čta letošní seznam spoluobčanů Dědictví sv. Cyrilla a Methodia, o troji věci přesvědčiti se musí; 1. o tom, že na Dědictví tomto patrné požehnání Boží spočívá, bez kteréhož by se jistotně nebylo docílilo tak bohatého rozkvětu ustavu tohotohle výrostu sv. Pavla I. Kor. 3, 7. „Ani ten, kdož sází, jest něco, ani ten, kdož zalévá: ale Bůh, jenž dává zrůst;“ — 2. o tom, že w žilách národu našeho slowanského proudí tatáž krev, která proudila w žilách našich nábožných předků. Odtud pochází, že tak mnozí, i nezámožní, ochotně přinášejí obět svou peněžitou, aby sobě pejiřili modlitby kněžské při mši swaté, a modlitby wzájemné všech spoluobčanů; aby pro sebe a pro potomky své zjednali knihy náboženské a poučné, jimiž by wíra samospáštělná w robinách se upevňowala, a obrazy krásné, jimižby přibytky své způsobem křesťanskotatolickým zdobili, a pohledem na ně sobě připomínali wzorůw a příkladůw reflowských cnosti křesťanských; — 3. o tom, že národ náš Česko-Moravský má kněžstvo horlivé,

jemuž pravé a skutečné blaho brachých světců na srdci sšechetném leží. —

Toto welebné duchovenstvo zajisté s radostí se přesvědčilo, že tím, co se již stalo, základ pevný položen jest, na kterém se weliká budowa s milosti Boží wystawěti dá. Wímef, že není potřeby našich bratrských prosieb, aby pracovali o stawení tomto, jemuž w krátké době weliký počátek dáti ráčili otcowé a pastyři duchowní, kterým těžkou práci na winici Páně usnadňuje zbožná powaha libu našeho. —

Zpráva o Dědictví sv. Cyrilla a Methodia, kterou w letošním kalendáři pobati hobláme wšem P. T. pánům spoluobčanům, rozkládá se w čtyry stránky:

- A) Knihy, obrazy a zeměwidy (mapy) dílem již wydané, dílem w tisku se nacházející.
- B) Počty až do konce roku 1852. sáhající.
- C) Nowé opravené a nejnowějším zákonům spolkowním přiměřené „Stánowy Dědictví sv. Cyrilla a Methodia.“
- D) Seznam všech spoluobčanů téhož Dědictví.

A. Knihy, obrazy a zeměwidy.

Nastadem Dědictví sv. Cyrilla a Methodia wybány a pánům spoluobčanům horněny byly následující věci.

- 1. „Morawan,“ kalendář na rok 1852.
- 2. „Morawan,“ kalendář na rok 1853.
- 3. „Morawan,“ kalendář na rok 1854.
- 4. „Obraz sw. Lubmily, mi-

stoupnou rukou akademického malíře, p. Hellicha w Praze, zhotovený.
5. Putování Christa Pána, překrásné bílo vel. p. Tomáše Procházky, kaplana w Ivančicích.

Pro rok 1853. myslá se paním spoluobcům from kalendáře tohoto:

6. „Misie Tichomořské,“ duchovní bílo vel. p. Doktora Františka Štorpita, duchovního správce w Bohdalicích.

7. Mapa k též knize „Tichomořské Misie,“ kreslená ob vel. p. J. Gáboršého, kaplana w Židlochovicích.

8. Mapa země Palestinské k knize „Putování Christa Pána,“ kreslená ob vel. p. J. Gáboršého, kaplana w Židlochovicích.

9. Diplom kreslený ob akademického malíře, p. Mánesa w Praze.

Poznamenání. Kdyby sobě přál, mti všedny kalendáře Moravanů pro užitečné čtení w nich obsažené, nechat se ohlásí w komisi p. knězkupců Mitische a Grošse w Brně. Potub posud zbývající výtisky Moravana na rok 1852. vyřadí, do stanou jich i ti p. p. spoluobcové, kteří teprw w roce 1853. byli přítoupi.

B. Počty až do konce roku 1852. sahající.

Roku 1852, přijalo se 7530 zl. 31 fr. št.

„ „ „ vydalo se 2457 „ 24 „ „

a sice: knihařovi za
vazbu knih . . . 130 zl. — fr. št.
tiskárně dědicům

Rohrera . . . 1501 „ 19 „ „

p. Hellichovi, akademickému malíři w

Praze . . . 200 „ — „ „

kamenotiskaři p. Raub'ovi we Wídni . . . 495 „ — „ „

za kolikování kalendáře

na rok 1853. . . 100 „ — „ „

na menší vydání, jako:

kamenopisci, stolařo-

wi a t. d. . . 31 „ 5 „ „

Čini bohromady vrchní

summu vydání . . 2457 zl. 24 fr. št.

Obpočítá-li se ob příj-

mu téhož roku . . 7530 zl. 31 fr. št.

vydání . . 2457 „ 24 „ „

ostává . . 5073 zl. 7 fr. št.

Hotové jmění záro-

čené ob r. 1850 a

1851 . . . 4800 „ — „ „

Tubý bylo číselho

jmění na konce roku

1852: . . . 9873 zl. 7 fr. št.

C. Stanovy Dědictví sv. Cyrilla a Methodia.

§. 1.

Účel Dědictví sv. Cyrilla a Methodia.

Dědictví pečuje o zvezení lidu Moravského, jalého náš čas požaduje; o zvezení všestranné, a všat na základě wíry katolické s wyloučením wšeliké pozlitky.

§. 2.

Prostředky k dosazení účele toho.

1. Spsíwání a wydávání knih, a sice notoliko wýhradně náboženských, nébrž wšec wzdělatelských a k duchovním potřebám wšku našeho prohlédajících, wšáště dějepisu, zeměpisu, poznání wlasti, přirody, řemesel, orby, a t. d. — W zákawných spisích obsažena býti má buď obrana, buď utwzowání prawdy některé katolické, jžto se odpor časowý dotýká. — Wydávati se budou Dědictwím knihy we trojí řadě:

a) obšírné životopisy swatých,

b) spisy poučné,

c) spisy zábawné.

2. Časopisy a wšelikaté listy běžné. — Organem Dědictví sv. Cyrilla a Methodia jest „Hlas jednoty katolické.“

3. Předmety umělecké jako: obrazy, zeměwldy (mapy) a t. d.

* §. 3.

Četření zákonůw tiskowých.

Při wydávání časopisůw, knih, běžných listů, obrazů, a t. d. budou se wezdy stáwající zákony tiskowé zewrubně zachowáwati.

§. 4.

Zřízení Dědictví.

1. Spoluoudem Dědictví státi se může každý, kdož za sebe jedenkráte na výzby položí 10 zl. stříbra.

2. Kdo vyšel témuž ústavu 100 zl. st. věnuje, považován bude za spoluzakladatele, a obdrží 4 výtisťy větší Dědictvím vydaných zdarma.

3. Kdo jednou navždy dá 40 zl. st., bude též ústavu spoluoudem I. třídy, a obdrží 3 výtisťy. Kdo 20 zl. st. položí, stane se spoluoudem II. třídy, a obdrží 2 výtisťy. Kdo 10 zl. st. dá, bude spoluoudem III. třídy, a obdrží 1 výtisť zdarma.

Kdyby bylo zapotřebi druhého nebo třetího vydání některé již vydané knihy, spoluoudové ji dostávají nebudou, a bude se probírat ve prospěch poslabnice Dědictví, aby se nákladnější díla vydávali mohla.

4. Řehole, biskupství (vikariaty) osoby, knihárny, školy, rodiny, spolky, bratrstva, jednoty a t. d. vstupují dvojnásobným příspěvkem do spoluzakladatelství a v nadřazené třídy. — Spojili se pak manžel s manželkou svou v jeden toliko základ o 10 zl. st., vydávají se jin knihy jen do úmrtí prvního z nich. — Aby pak úmrtí spoluouda přišlo ústavu tomuto ve známost, žádají se veřejně p. p. duchovní pastýřové, aby úmrtí takové poslabníkovi Dědictví, třeba i přimou postou, oznámili ráci. — Poborného oznámení příjemného zapotřebí jest, bykoliko spoluoud některý buď k vyšší důstojnosti vynikl, aneb se jinam přestěhoval.

Poznamenání 1. Rodina se bere, pokud jméno se netratí. Dcery prodané, bratři-li neni, obdržati budou knihy, pokud žijí, dítky pak jejich, jiné již jméno nesoucí, nemají práva toho.

Poznamenání 2. Poslehl kdo první polowice vkladu do Dědictví, dostane hned listek a knihy v tom roce vydané. Kdyby vyšel do roku druhá polowice složena nebyla, nebudou se knihy vydávati, leč až tato se složí, kdy se teprve diplom vyhotovený odešle. Kdo-

biny, řehole, biskupství, osoby, knihárny, školy, spolky, bratrstva a jednotliví spoluoudové, jenž celý základ svůj najednou učiní, dostanou zmíněný diplom hned s listkem a s knihami jim patřícími.

5. Každému wolno, doplněním základu u vyšší třídy postoupiti. Zastoupí t. p. spoluoud III. třídy k prvnímu 10 zl. st. opětně 10 zl. st., stane se spoluoudem II. třídy a t. d. — Kdo vyšel spoluoudství postoupiti jinému se nedovoluje.

6. Každý přístupující ráciž jméno, stav a místo přebývání svého, jakož i biskupství, biskupství (vikariat) a poslední postu udati.

7. Každý kněz, který jest oudem Dědictví sv. Cyrilla a Methodia, bere na sebe povinnost, buď ve slavnost, buď v některý den odtávy sv. apostoľů Cyrilla a Methodia každoročně sloužiti mši swatou za všechny živé i mrtvé spoluoudy dotčeného Dědictví; a bude-li libo a možno, i jinou mši swatou za obrácení národů slovanských ob jednoty církevní obločených, kteroužto pobožnost jistě každý věrný katolík spoluoud spolufonati neopomine.

8. Zemřeli, za které někdo vkladem k Dědictví učinil, tak jako ti, jenž na smrtelné posteli nejméně 10 zl. st. za sebe Dědictví obložili, stávají se účastnými duchovních milostí, v předsleém čísle 7. jmenovaných. — Každý, jenž byl vkladem učinil za mrtvého, pokud žije, knihy bez ohledu na wellkost vkladu — ovšem nejméně 10 zl. st. — po jednom výtisťu dostávají má.

9. Správu Dědictví sv. Cyrilla a Methodia vede výbor pozůstavajících kněží, kteřížto buď v Brně, buď na blízku přebývají.

* 10. U jiných osob a u oukadi zastoupá Dědictví sv. Cyrilla a Methodia starosta, a v jeho zaměstnání jeden z jednatelů.

11. Výbor schází se čtvrtletně, a na wyzvání starostovo i častěji v Brně, aby, čeho zapotřebí, v poradě bral, a většinou hlasů přítomných vyborníků o náleziích pro celé Dědictví platných rozhodoval. Výbor

má právo, počet osobám svých obcházecích doplniti nebo i rozmnožiti, avšak nejinač než takto: každý kněžní a kazdoročně uveřejňuje tištěm zprávou o činnosti své.

12. Každý spolunob Dědictví má právo, písemně návrhy své činiti, a přání svá projevovati dotčenému výboru, kterýžto při svých shromážděních zavázán jest, jich svědomitě v úvahu bráti, a dle nich, pokud potřebno a prospěšno jest, se zachovávat.

* 13. Ze sporech z poměru spolunobního vzniklých odvolává se k starostovi, a v doměle nedostatečném vyhovění k příslušným úřadům.

14. Kdo témuž Dědictví obětuje práce své — literární nebo umělecké — obdrží na výsluhou zásluhou a honorar podle výbornosti, obšírnosti a důležitosti spisu svého, o čemž výbor usudek pronese.

§. 5.

Vybdávání knih a vytvoření uměleckých.

1. O rozepisování knih, spisů a jiných předmětů Dědictvím vybdávaných postará se výbor. — Každý přístupující k Dědictví ráčiz ihned oznámiti, jakou cestou se mu mají knihy posílati, anebo v kterém poblížém kněhupectví je sobě bráti zamýšlí. — Pravidlem u věci této ostane, co na listěku tištěno jest, že na poukázání listu svého každý spolunob v hlavní komisi, u p. p. Ritsche a Grose, kněhupectví v Brně,

knihy sobě vybíratí má. — Kdoby však chtěl poslati knihy své došlávati, ráčiz se obrátiti frankovaným listem na jmenované kněhupectví.

2. Všechné dopisy v záležitostech Dědictví sv. Cyrilla a Methodia buďtež posílány pod adresou na Františka Suffila, profesora bohosloví, starostu Dědictví. Zásluhy peněz pak buďtež činěny na Eduarda Karlika, kaplana u sv. Magdaleny, pokladníka Dědictví v Brně.

* §. 6.

Poměr k vládnímuřízení.

1. Vláštnímu řízení se ponechává nahlídati v jednání spolku, bítí nad zachovávaním nařízení u propuštěném potvrzení daných, aneb všeobecnými předpisy stanovených a uzná-li za potřebu, přidati spolku ob příslušného úřadu určeného císařského kommisara.

2. Kdyby se spolek rozestati měl, rozhodne výbor o jmění v duchu Dědictví sv. Cyrilla a Methodia, a podá o tom předběžnou zprávu výšekému c. k. místodržiteli, a svému P. T. nejvyššímu panu biskupovi.

Poznámání. Paragrafy hvězdičkou * znamenáné přijali se na výsluhou zásluhou slavných c. k. úřadů do stanov našich, aby se vyhovělo novým zákonům spolkovým.

František Suffil, profesor theologie, v Brně, starosta. — Eduard Karlik, kaplan u sv. Magdaleny v Brně, pokladník. — Liebert Suderka, vikář při chrámě kathedrálém v Brně, jednatel. — Benedikt Kulda, spiritual v ochranné v Brně, jednatel. — Viktor Šlesar, prelát kláštera Rajhradského. — Ludwig Čidl, konf. rabba, děkan a farář v Ujezdě. — Bedřich hrabě Sylva-Tarouca, kněz církevní v Brně. — Günter Kaliwoda, emeritovaný profesor v Rajhradě. — Dr. Beda Dudík, profesor gymnasiální v Brně. — Matěj Procházka, profesor gymnasiální v Brně. — Dr. František Škerpiš, duchovní správce v Bohdalicích. — Tomáš Procházka, kaplan v Zvancích. — Josef Česník, duchovní správce v Moslavci. — Tomáš Šimbera, duchovní správce v Komině. — Jiří Sleta, profesor gymnasiální v Banské Bystrici v Uhřích. — Dr. Jan Bílý, kaplan v Lissowě. — Jan Šaberský, kaplan v Židlochovicích. — Bedřich Geisler, kaplan v Ujezdě. — František Poimón, redaktor Glasu jed. katol., kaplan v Brně. — Karel Zelinka, kaplan v Lissně. — Josef Werač, kaplan v Jedovnici. — František Maršowský, farní administrator v Dřevovém.

D. Seznam všech P. T. panů spoluoudův **Dědictví sv. Cyrilla a Methodia**

přistoupivších až do posledního června 1853.

Jednota katolická v Blansku 20 zl. — Jed. katol. v Jvančicích 20 zl. — Jed. katolických panen v Jvančicích 20 zl. — Jed. katol. v Komíně (pro knihárnu obecní) 20 zl. — Jed. katol. v Lýskách (několik oudů) 10 zl. — Jed. kat. v Olešnici 1. pol. 10 zl. — Jed. katolických panen v Ořechevičkách 1. čtvrtinu 5 zl. — Jed. katol. v Podivíně 20 zl. — Jed. katol. v Pozorovicích 20 zl. — Jed. katol. v Předmostí (pro knihárnu obecní) 20 zl. — Jed. kat. v Předmostí pro knihárnu chudých Popovských) 20 zl. — Jed. katol. panen v Předmostí (pro knihárnu chudých obce Vinařské) 20 zl. — Jed. katol. v Rajhradě 20 zl. — Jed. katol. panen v Ruprechtově 20 zl. — Jed. kat. v Sloupnici v Č. 20 zl. — Jed. katol. v Sloupu 20 zl. — Jed. katol. v Tuřanech 20 zl. — Jed. katol. v Tvarožné 20 zl. — Jed. katol. v Újezdě 1. pol. 10 zl. — Jed. katol. ve Vážanech 20 zl. — Jed. katol. na Vranově 20 zl. — Jed. katol. v Šaraticích (pro školní knihárnu) 20 zl. —

Bratrstvo různencové v Blažovicích 1. pol. 10 zl. — Brat. růž. v Bořeticích 20 zl. — Brat. růž. v Boskovicích 1. pol. 10 zl. — Brat. nejsv. srdce P. Marie v Pruských Branicích 20 zl. — Brat. růž. v Budišově 20 zl. — Brat. růž. v Bystřici 20 zl. — Brat. růž. v Dluhonicích (za školu Dluhonicou) 20 zl. — Brat. růž. v Komíně 20 zl. — Brat. růž. v Lejkách 20 zl. — Brat. literátského choru v Lišově v Č. 1. pol. 10 zl. — Brat. růž. v Lulči 1. pol. 10 zl. — Brat. nejsl. jména Ježíš v Milostovicích 20 zl. — Brat. nejsv. srdce P. Marie v Milostovicích 20 zl. — Brat. růž. v Němčicích u Jvančic 20 zl. — Brat. živého růžence v Ochozi 20 zl. — Brat. růž. v Ořechevičkách 1. pol. 10 zl. — Brat. růž. farnosti Hrubo-Prosenská jedna růže 1. pol. 10 zl. — Brat. růž. v Předmostí (za farní školu) 20 zl. — Brat. růž. v Přerově 1. růže 10 zl. — 2. růže 10 zl. — 3. růže 10 zl. — 4. růže 10 zl. — Brat. růž. z Pruských Račin 20 zl. — Brat. nejsl. jména Ježíš v Pruských Račinech 20 zl. — Brat. nejsv. srdce P. Marie z Pruských Račin 20 zl. — Brat. nejsv. srdce P. Marie z Pruských Račin 20 zl. — Brat. růž. v Ruprechtově 20 zl. — Brat. růž. v Silůvkách 20 zl. — Brat. růž. v Slatině 20 zl. — Brat. růž. v Širavě 1. pol. 10 zl. — Brat. nejsv. srdce Ježíšova z Pruského Turkova 1. pol. 10 zl. — Brat. nejsv. srdce P. Marie z Pruského Turkova 20 zl. — Brat. nejsv. jména Ježíš z Pruských Útěchovic

20 zl. — Brat. nejsv. srdce P. Ježíše z Pruských Útěchovic 20 zl. — Brat. růž. v Želatovicích 1. růže 10 zl. —

Knihárna školní v Batelově 20 zl. — Knih. šk. v Blučíně 20 zl. — Knih. škol. v Bystřici 20 zl. — Knih. školy Bystřické (darem důst. p. viceděkana a faráře Bernarda Regera) 20 zl. — Knih. školy farní Chrástanské v Č. 20 zl. — Knihárna fary Domašovské (darem v. p. faráře Ignáce Ševčíka) 20 zl. — Knihárna v Dluhonicích 20 zl. — Knih. školy Dašické v Č. 20 zl. — Knih. školy Doubravské v Č. 20 zl. — Knih. škol. v Elhenicích v Č. 20 zl. — Knih. školní a chudých obce Moravské Huzovy 20 zl. — Knih. školy Jvančické 20 zl. — Knih. školy Jablonské v Č. 20 zl. — Knih. školy Kamenické 20 zl. — Knih. česká bisk. alumnatu v Kralové-Hradci 20 zl. — Knih. škol. v Krhově 20 zl. — Knih. škol. v Libuní v Č. 1. pol. 10 zl. — Knih. škol. v Lišově v Č. 20 zl. — Knih. školy dívčí v Litomyšli v Č. 20 zl. — Knih. školy Lukavecké v Č. 1. pol. 10 zl. — Knih. osady Lnářské v Č. 20 zl. — Knih. školy Moravské v Č. 20 zl. — Knih. farní školy v Mikulovicích v Č. 1. pol. 10 zl. — Knih. školy Milonské 20 zl. — Knih. školy Molenburské u Sloupu 20 zl. — Knih. škol. Kostelo-Myslovské 1. pol. 10 zl. — Knih. škol. v Nezamyslicích v Č. 20 zl. — Knih. škol. Němčické u Sloupu 20 zl. — Knih. škol. v Olešnici 20 zl. Knihárna arcib. semináře v Olomouci 20 zl. — Knih. škol. v Polně v Č. 20 zl. — Knih. česká arcibisk. semináře v Praze 20 zl. — Knih. šk. v Římově v Č. 20 zl. — Knih. šk. Slabšické v Č. 20 zl. — Knih. škol. v Telnici 20 zl. — Knih. šk. ve Volfířově (darem v. p. faráře) 20 zl. — Knih. školy obce Vrbčanské v Č. 20 zl. — Knih. školy Záhnajské v Č. 20 zl. Knih. školy Židlochovské 20 zl. — Knih. ctihodných p. p. o. o. Minoritů v Brně, 20 zl. — Knihárna Šmidingerova v Č. 20 zl. — Knihárna třetího řádu v. Františka v Opavě 20 zl.

Osada Boršovská v Č. 20 zl. — Osada Chrástanská za + N. N. 20 zl. — Osada Chrástanská v Č. 20 zl. — Obec Hurecká v Č. 20 zl. — Obec Levinská v Č. 20 zl. — Obec Šošůvská 20 zl. — Obec Vážanská u Slavkova 20 zl. —

Důst. p. Adamec Jan, bisk. vikář v Sadce v Č. 10 zl. — P. Ag. Frant., pololáník z Pratic s manž. za celý rod 1. pol. 10 zl. — P. Ambrož Frant., majitel domu, starosta ústř. jed. kat. v Brně 10 zl. —

P. Ambrož Cyril, výměnkář ze Studnic 10 zl. — V. p. Antes Jan, kaplan v Dol. Újezdě v Č. 10 zl. — P. Antoš Josef, čtvrtník v Jirikovicích s manž. za celý rod 20 zl. — P. Antoš Filip, pololáník v Šlapanicích s manž. za celý rod 1 pol. 10 zl. — P. Aurova Teresia, hospodyně v Praze 10 zl. —

P. Babek Tomáš, měřan ve Viškově s manž. 10 zl. — P. Babirád Frant., starosta v Náměšti s manž. 10 zl. — P. Babirádova Maria v Světlících 10 zl. — V. p. Bábiš Alois, lokální v Lažánkách 10 zl. — P. Baichl Jan, mlynář v Kyselovicích za celý rod 20 zl. — P. Bajak Frant., rolník v Následovicích s manž. 10 zl. — P. Balád Matouš, čtvrtník ve Vel. Lovčici s manž. za 4 rodiče 10 zl. — V. p. Balcar Josef, farář v Černisku v Č. s poluzakladatel 100 zl. — P. Balšán Frant., v Zahnašovicích za celý rod 20 zl. — P. Barta Josef, rolník ve Votíně 10 zl. — V. p. Barták Josef, kaplan v Holešově 10 zl. — P. Bartoněk Vincenc, rolník v Žábovčeskách 10 zl. — V. p. Bartoš Frant., kaplan v Jilemnici v Č. 10 zl. — P. Bardovská Kateřina z Viškova 10 zl. — P. Barták Josef, familiant z Blažovic s manž. za celý rod 20 zl. — V. p. Burtoník Kašpar, farář v Dražovicích pro školu Dražovskou 20 zl. — P. Bartík Jan, pololáník ze Zahnašovic za celý rod 20 zl. — V. p. Bečák Tomáš, duch. správce v Kyselovicích Olom. dioc. 70 zl. — P. Běhálík Jiří, domkář z Mal. Raclavic za celý rod 20 zl. — P. Bendák Tomáš, rolník v Rozdrojovicích s manž. za celý rod 20 zl. — V. p. Beneš Jan, farář ve Velké Pěčici 10 zl. — V. p. Beneš Anton, kaplan v Kuřimě 10 zl. — V. p. Beneš Frant., kaplan v Hulíně 10 zl. — P. Beneš Frant., rolník v Obcích s manž. 10 zl. — P. Beneš Václav, obuvník v Kolíně v Č. s manž. 10 zl. — P. Beneš Václav, kostelník v Měnsně 10 zl. — V. p. Benešek Anton, farář v Brtnici za sebe a své příbuzné 20 zl. — P. Benešová Anežka, výměnkářka v Studnicích s 4 manž. 10 zl. — P. Běluš Frant., chovanec arcibis. Ostřih. semináře Pešťanského 10 zl. — P. Beran Severin, boboslovec v Hradci Králové 10 zl. — V. p. Beran Vojtěch, kaplan v Blansku 10 zl. — Důst. p. Bezděka Frant., bisk. notář, prof. v Písku v Č. 10 zl. — P. Bezpalcova Anna v Suché v Č. 10 zl. — P. Bestarosti Ignác, učitel v Zbraslavě s manž. za celý rod 1. pol. 10 zl. — P. Bestarosti Karel, učitel v Dalešicích se svou matkou 10 zl. — P. Bílek Jan, hospodský v Opatově s manž. 10 zl. — V. p. Bílek Hynek, kaplan v Nové Pace v Č. 10 zl. — V. p. Doktor Bílý Jan, kaplan v Tišnově 10 zl. — V. p. Blasinger Karel, kaplan v

Pavlově 10 zl. — P. Blahonoská Dorota za 4 manž. v Brně 10 zl. — V. p. Blažek Josef, farář v Lidečku 10 zl. — V. p. Blažek Karel, farář v Strážově v Č. 10 zl. — V. p. Blažek Anton, kaplan v Jevišovicích 10 zl. — P. Blažek Martin, pekař v Šebetově 10 zl. — V. p. Blažek Václav, kaplan v Mikulčicích 10 zl. — Rodina p. Blážka Frant., sukeníka v Rychnově v Č. 20 zl. — P. Blažkova Kateřina, služka v Popovicích 10 zl. — P. Blecha Ignác, sakristan v klášteře Augustinském v Lnářích 10 zl. — P. Blecha Frant., krupař ze Strašic v Č. s manž. 10 zl. — P. Bloudek Josef, pololáník v Lomnici s manž. 10 zl. — P. Boháč Anton, podsedník v Jedovnicích za sebe, manž. a 4 přízeň 10 zl. — V. p. Böhm Alois, farář v Rečkoviciích 10 zl. — V. p. Böhm Ignác, kaplan v Šemině, Olom. D. 10 zl. — p. Borkova Františka z Dražovic 10 zl. — p. Bouchal Frant., pololáník v Oseku 10 zl. — V. p. Brabec Josef, kaplan v Horních Konicích 10 zl. — p. Brabcova Kateřina, hospodyně na faře Lukavecké v Č. 10 zl. — p. Brezinova Josefa, mlynářka v Horní Myslově za celý rod 1. pol. 10 zl. — V. p. Brhel Jakob, duch. správce v Malých Štáirovčích 10 zl. — V. p. Braitl Karel, duch. správce v Polavě 10 zl. — V. p. Broš Frant., kaplan v Čechách Olom. Dioc. 10 zl. — P. Brtníčková Anna z Ruprechtova za celý rod 20 zl. — p. Brtníčková Anna z Ruprechtova za 4 manž. 10 zl. — p. Brezinova Františka, hospodyně na faře v Rosicích za 4 rodiče 10 zl. — p. Brymova Maria, výměnkářka v Ocmanicích za sebe a 4 manž. 10 zl. — p. Buček Jan, čtvrtník ve Vítovicích s manž. za živčí 4 rodiče 10 zl. — p. Buček Anton, pekářský mistr v Brně za celý rod 20 zl. — p. Buchal Josef, mlynář v Drásově s manž. 10 zl. — Důst. p. Buchtel Anton, dekan a farář v Kyšperku v Č. 10 zl. — p. Budík Josef, výměnkář v Černčíně s manž. 10 zl. — p. Buria Frant., gruntovník ve Volši za celý rod 1. pol. 10 zl. — V. p. Buzek Tomáš, duch. správce v Nakří v Č. 10 zl. — V. p. Bystřický Frant., kaplan v Moutnicích 10 zl. —

P. Calábek Josef, domkář z Radvanic za celou přízeň 1. pol. 10 zl. — P. Cířfusova Josefa, za sebe a 4 manž. 10 zl. — V. p. Cíza Vít, farář v Albrechtě v Č. 10 zl. — p. Cupák Frant., podsedník z Malých Raclavic s manž. 10 zl. — p. Cupák Ondřej, výměnkář z Hrub. Raclavic za celý rod 1. pol. 10 zl. — V. p. Čaban Ondřej, farář v Komjaticích 10 zl. — p. Čada Frant., čtvrtník v Bořeticích s manž. 10 zl. — p. Čadova Anna z Bořetic za 4 Jos. Čadu, učitele v Pavlovicích a 4 rodiče 10 zl. — V. p. Čančara Frant.,

kaplan v Chlumci v Č. 10 zl. — P. Čáp Jiří, svobodný čeledín v Jezeřanech 10 zl. — P. Čapka Kašpar, pololáník z Rostenic s manž. 20 zl. — V. p. Čapka Leo, kapucín prov. Rak. Uher. ve Vidni 10 zl. — V. p. Čech Karel, farář v Želeticích 10 zl. — P. Čech Josef, rolník v Mor. Kynicích s manž. 10 zl. — P. Čechovský Jan, syn pololánika z Olšan 10 zl. — V. p. Čejka Edmund, kaplan v Lukách 10 zl. — V. p. Čermák Jan, kaplan v Pásměři 10 zl. — V. p. Čermák Frant., kaplan v Radostině 10 zl. — P. Čermák Jiří, soused v Hunkovicích 10 zl. — V. p. Čermák, kaplan v Brumově v Č. 10 zl. — Dist. p. Černý Frant., bisk. vikář a děkan v Pardubicích v Č. 10 zl. — P. Černý Bartoloměj, výměnkář v Žebětíně s manž. 10 zl. — P. Černý Anton, tříčtvrtník v Holubicích s manž. za celý rod 20 zl. — P. Černý Mikuláš, čtvrtník v Holubicích s manž. 10 zl. — P. Činčera Frant., v Polně v Č. za celý rod 20 zl. — P. Čuchel Frant., mlynář v Č. Křižankách 10 zl. — V. p. Čuma Václav, duch. správce v Ostrově 10 zl. — P. Černo-horský Jan, mlynář v Radošticích s manž. 10 zl. — V. p. Češka Frant., duch. správce zámecký a dvorní kaplan v Židlochovicích 10 zl. —

P. Chaloupka Jan v Mikulovicích s manž. 10 zl. — V. p. Chalupský Frant., kaplan v Obřanech 10 zl. — P. Charvátova Maria, dcera kostelníková v Tuřanech 10 zl. — P. Chládek Matěj, tříčtvrtník v Podbřežicích za celý rod 1. pol. 10 zl. — P. Chládkova Magdalena, hospodyně v Nakří v Č. 10 zl. — P. Chlubna Jan, mlynář v Pokojově s manž. 10 zl. — V. p. Chmelíček Jan, katecheta v Brně 10 zl. — V. p. Chrástek Michael, kněz biskupství Báňsko-Bystřického v Uhřích 10 zl. — P. Chromá Maria, hospodyně v Boršově v Č. 10 zl. — P. Chudoba Jiří, obyvatel v Brně s manž. 10 zl. — V. p. Chýlek Frant., duch. správce v Rostani Olom. dioc. 10 zl. —

P. Daněk Jan, čtvrtník v Jiřikovicích s manž. 10 zl. — P. Daněk Šimon, úředník v Gneixendorfu v Rakousích 10 zl. — P. Daněchová Františka v Petkovicích 10 zl. — P. Darebník Tomáš, pololáník v Zahnášovicích za celý rod 20 zl. — V. p. Dašovský Anton, kaplan v Rosicích 10 zl. — V. p. Dědek Karel, duch. správce v Drásově 10 zl. — V. p. Debois Adolf, kaplan u sv. Magdaleny v Brně za celý rod 1. pol. 10 zl. — V. p. Dědek František, kaplan v Dol. Kounicích 10 zl. — P. Demal Frant., čtvrtník v Slavkově s manž. 10 zl. — P. Děkova Maria, hospodyně na šarě v Drásově 10 zl. — V. p. Deutsch Daniel, kaplan v Předmostí 10 zl. — V. p. Derka Leopold, admin. ve Vážanech 10 zl. — P. Dobrovolný

Kašpar, pololáník z Radoštic s manž. 10 zl. — V. p. Dobruský Theodor, kaplan v Třeboníně v Č. 10 zl. — P. Dočkalova Marianna, služebná z Dluhonic za sebe a matku 10 zl. — P. Dokoupil Martin, rolník v Olšanech s manž. 10 zl. — P. Dokoupil Josef, sedlák v Předmostí za celý rod 20 zl. — P. Dokoupilova Gertruda s manž. v Předmostí 10 zl. — P. Dokoupilova Anna, svobodná v Předmostí 10 zl. — P. Doležal Florian, rolník v Ořechem s manž. 10 zl. — P. Doležal Frant., pololáník z Kyova s manž. 10 zl. — P. Doležal Jan, rolník z Lukova s manž. 1. pol. 5 zl. — P. Doležal Karel, podruh v Julianově s manž. 10 zl. — V. p. Dolina Jan, kaplan v Kloboučích, Olom. dioc. 10 zl. — P. Dostal Jan, sedlák v Čechách Olom. dioc. s manž. za celý rod 20 zl. — P. Dostalova Františka, služka v Podbřežicích 10 zl. — V. p. Doubrava Josef, kaplan v Novém Bydžově v Č. 10 zl. — P. Doupal Jan, výměnkář v Čekyně za sebe a 2 manž. 10 zl. — P. Drábková Johanna, služebná v Předmostí za sebe a matku 10 zl. — P. Drahovzal Emanuel z Kounic s manž. 10 zl. — P. Drápal Matěj, tkadlec v Brně 10 zl. — P. Drbal Martin, rolník v Studnici 10 zl. — P. Drbal Frant., výměnkář v Studnici s manž. 10 zl. — P. Drlik Frant., s manž. celoláník v Bedřichovicích 10 zl. — P. Drlík Bartoloměj, pololáník v Podolí, s manž. 10 zl. — V. p. Drexler Josef, farář v Chvalkovicích 10 zl. — † Drmola Martin, s manž. a dcerou v Hartmanicích Olom. dioc. 10 zl. — P. Drtílek Tomáš, měšťan v Tišnově s manž. 10 zl. — V. p. Duben Jan, kaplan ve Vodňanech v Č. 10 zl. — P. Duben Josef, revírník v Budčovicích s manž. 10 zl. — V. p. Duda Florian, kaplan v Litenečích 10 zl. — V. p. Dr. Dudík Beda, professor v Brně 10 zl. — V. p. Dudík Anton, kaplan v Kostelci, Olom. dioc. 10 zl. — Dufek Frant., žák 3. třídy v Kunstatě 10 zl. — P. Dukat Jan, učitel v Brumově za celý rod 20 zl. — V. p. Dundáček Raimund, admin. fary a kvardian řádu minorit. v Praze 10 zl. — P. Dundálek Pantaleon, soused v Olšanech s manž. 10 zl. — P. Durajova Johanna, pololánice v Milonicích za sebe a manž. 10 zl. — P. Dvořák Josef, rolník v Jiřikovicích 10 zl. — P. Dvořák Josef s manž., čtvrtník v Jiřikovicích za celý rod 20 zl. — P. Dvořák Josef, rolník v Jiřik. za manž. 10 zl. — P. Dvořák Josef, rolník v Jiřik. 10 zl. — P. Dvořák Josef, starosta ve Vutině s manž. 10 zl. — P. Dvořák Jan z Vel. Mezeříče s manž. 10 zl. — P. Dvořák Václav, výměnkář z Kokor za celý rod 1. pol. 10 zl. — P. Dvořáková Františka v Petkovicích 10 zl. — P. Dvořák Kova Alžb., vdova úřednice v Krumlově 10 zl.

V. p. Eber Anton, kaplan v Kaučimě v Č. 10 zl. — V. p. Eichler Florian, kaplan v Popovicích 10 zl. — † Eichler Vincenz 10 zl. — V. p. Elgart Dominik, lokální v Kněžicích 10 zl. — P. Elgartova Maria, měšťanka v Ivančicích 1. pol. 5 zl. — P. Eliáš Frant. s manž., rolník ve Vlcenicích 10 zl. — V. p. Eisenfest Frant., farář v Blučině 10 zl. —

V. p. Fáborský Jan, kaplan v Židlochovicích 20 zl. — V. p. Faulhaber Karel, administrator v Moravanech 10 zl. — Důst. p. Feigler Josef, děkan a farář v Cholině 10 zl. — Důst. p. Felix Frant., děkan v Bechyně v Č. 10 zl. — V. p. Felizna Jan, kaplan v Kostomlatech v Č. 10 zl. — V. p. Fetter Josef, farář v Tišnově 10 zl. — V. p. Fiula Frant., farář v Šmidarech v Č. 10 zl. — P. Filka Josef, rolník v Kuřimě s manž. 10 zl. — P. Florian Josef, tčivrtník v Holubicích s manž. za celý rod 20 zl. — V. p. Florínec Josef, kaplan v Krumlově 10 zl. — V. p. Foltis Josef, farář v Borkovanech 10 zl. — P. Formánek Frant., mistr pekárský ve Vel. Mezeříči za celý rod 1. pol. 10 zl. — V. p. Formánek Jan, farář v Bohdalově 10 zl. — V. p. Formánek Vincenz, farář v Brankovicích 10 zl. — P. Formánková Anežka v Komíně 10 zl. — P. Foukal Jan, podsedník v Roštění za celý rod 20 zl. — P. Friedl Frant., kupec v Uher. Hradišti 10 zl. — V. p. Früh Frant., farář v Židlochovicích 10 zl. — V. p. Fürst Ignác, farář chrámu slovenského ve Vídni 10 zl. — † Fryček Jan, sedlák v Lejskách za celý rod 20 zl. —

V. p. Gabler Karel, kaplan v Zdunicích 10 zl. — P. Gabriel Frant., rolník v Boršicích s manž. 10 zl. — † Gaja Vendelm, rolník ze Zahnašovic za celý rod 20 zl. — P. Gáje Pavel, chalupník ve Velaticích s manž. 10 zl. — P. Gambas Anton, pololáník z Dobrotic 10 zl. — Vysokorodý p. Gasser v. Streitberg, farář v Dědicích 10 zl. — P. Gazda Jan, měšťan ve Viškově s manž. 10 zl. — V. p. Geisler Bedřich, kaplan v Újezdě 20 zl. — P. Geranova Eva, vdova v Mutenicích za † manž. 10 zl. — P. Glacovu Roslín a Marie, služky na faře v Borkovanech 10 zl. — P. Glosar Frant., výměnkář v Lišni za sebe, † manž., † bratra a dvoje † rodiče 20 zl. — V. p. Gottvald Dominik, kaplan ve Vázanech 10 zl. — P. Gottvald Anton z Ruprechtova s manž. za † manžely Švancarovy 20 zl. — P. Gottvald Anton z Ruprechtova za † rodiče 10 zl. — P. Gottvald Anton z Ruprechtova s manž. za celý rod 20 zl. — P. Gottvald Jan z Ruprechtova s manž. za celý rod 20 zl. — P. Gottvald Jan, rolník z Ruprechtova za celý rod 20 zl. — P. Gottvald Jan za † Vin-

cenci Vagnerovu v Ruprechtově 10 zl. — P. Grac Frant., rolník v Podbřežicích 10 zl. — P. Grillova Kateřina, služebná v Hnojicích za † rodiče 10 zl. — P. Grmelova Tereska, výměnkářka z Hartmanic za celý rod 1. pol. 10 zl. — P. Grohmann Anton, stolař v Sloupu za celý rod 20 zl. — V. p. Gruss Jan, kaplan v Pavlově 10 zl. —

P. Habernal Václav, učitel v Dědicích s manž. 10 zl. — V. p. Hájek Tomáš, kaplan v Napajedlích 10 zl. — V. p. Hájek Josef, farář v Mírotíně 10 zl. — V. p. Hakl Bohumil, vikarista v Hradci Králově 10 zl. — V. p. Hakula Anton, kaplan v Gdosově 10 zl. — V. p. Haffar Frant., vikar u sv. Maurice v Kroměříži 10 zl. — V. p. Halla Anton, duch. správec v Prateci 10 zl. — V. p. Halla Anton, duch. spr. v Prateci za † otce 10 zl. — V. p. Halla Václav, kaplan v Čucicích 10 zl. — P. Halnu Karel, výměnkář z Hrádků Radvic za celý rod 20 zl. — V. p. Hamal Viktorina, lokální v Metylovicích 10 zl. — V. p. Hanák Josef, kaplan v Lomnici 10 zl. — P. Hanáková Viktorina z Kuřima za † manž. a celý rod 1. pol. 10 zl. — P. Hanáková Františka z Nesovic za sebe a celý rod 20 zl. — P. Hanzlík Josef s manž. z Dluhonic za celý rod 20 zl. — V. p. Harrer Anton, farář v Milonicích 10 zl. — P. Hašek Václav, výměnkář v Smolíně s manž. za † rodinu 10 zl. — P. Havlenova Anna, manž. sedlák, mistr v Náměšti 10 zl. — V. p. Havliček Jan, kaplan ve Vel. Mezeříči 10 zl. — V. p. Havliček Matěj, kaplan v Bysterci 10 zl. — P. Havliček Jakob, rolník v Žubovských za celý rod 20 zl. — P. Havliček Václav, kovář v Hubrovanech s manž. 10 zl. — P. Havličkova Anna, domkářka ve Vranově s manž. za celý rod 20 zl. — V. p. Havránek Jan, kaplan v Imramově 10 zl. — Důst. p. Heller, kons. rada, děkan v Vel. Mezeříči 10 zl. — V. p. Hejč Anton, farář v Protivanově Olom. dioc. 10 zl. — P. Hejč Frant. v Housku za sebe a celý rod 20 zl. — P. Hejtmánek Václav, učitel v Nedvěži v Č. 10 zl. — P. Hejtmánek Hynek s manž. v Bystře v Č. za celý rod 1. pol. 10 zl. — P. Hineš Josef z Dobrotic za celý rod 20 zl. — V. p. Hladký Frant., kaplan na Hrádku v Č. 10 zl. — P. Hladký Fabian, rolník v Brankovicích s manž. 10 zl. — P. Hlaváč Frant., výměnkář v Maloměřicích s manž. 10 zl. — P. Hlaváčková Františka v Kounicích za celý rod 20 zl. — P. Hlavíčková Maria ve Vítovicích za † manž. 10 zl. — P. Hlavíkova Anna, vdova v Hradčanech 10 zl. — † Hlobilka Frant., a manž. v Hulíně za celý rod 20 zl. — P. Hlobil Frant., učitel v Rostenicích za celý rod 20 zl. — P. Hlušítkova Josefna, svobodná z Holešova za své rodiče

10 zl. — V. p. Hněvkovský Vojtěch, zamecký kaplan v Laněch v Č. 10 zl. — P. Hodinářova Veronika, služka v Biličích 10 zl. — P. Holas Václav s manž. za celý rod 20 zl. — V. p. Holha Michael, cisterciák, farář v Boršově v Č. 10 zl. — P. Holešovský Tomáš, pololáník v Střelčích s manž. 10 zl. — P. Holíkova Františka v Ivančicích 10 zl. — P. Holík Frant., tkadlec ve Vícenicích 10 zl. — P. Holotikova Anna, dcera sedláka v Roštění 10 zl. — V. p. Holoubek Jan, kaplan ve Věkově 10 zl. — Důst. p. Holub, děkan v Náměšti za sebe 40 zl. — za ř. rodiče 10 zl. — P. Holubova v Náměšti za celý rod 20 zl. — V. p. Holý Vojtěch, kaplan v Pelhřimově v Č. 10 zl. — V. p. Holý Benedikt, farář a podpřevor v klášteře Augustinském v Lnářích 10 zl. — P. Homolova Teresia, vdova ve Vážanech 10 zl. — V. p. Hončík Ambrož, farář v Mikulovicích 20 zl. — V. p. Hons Filipp, lokální v Čáslavích 10 zl. — V. p. Horáček Vincenc, katecheta v Příbrami v Č. 10 zl. — P. Horák Josef, krejčí z Lejsk za rodiče 10 zl. — P. Horák Josef, pohněnkář ze Sobíšek 10 zl. — P. Horák František, rolník v Čučicích za ř. Fr. Kopeckou 10 zl. — P. Horák Jan, rolník v Čučicích 10 zl. — P. Horáková Josefa z Dluhonic 10 zl. — P. Horáková Josefa, výměnkářka z Dluhonic za sebe a manž. 10 zl. — P. Horáček Josef, učitel v Habrovanech s manž. 10 zl. — P. Horňák Frant., čtvrtník v Arehlebově s manž. 10 zl. — P. Hort Josef, rolník v Jakubově s manž. 10 zl. — P. Hort Tomáš, fabriční dělník v Náměšti s manž. 10 zl. — P. Hort Frant., pololáník v Kozlauech s manž. 10 zl. — P. Hošek Jan, čtvrtník ze Žabovřesk s manž. 10 zl. — P. Hošek Frant., z Hemer s manž. za celý rod 20 zl. — P. Hoškova rodina v Brně 20 zl. — P. Höfer Karel, mlynář v Opatovicích za celý rod 20 zl. — P. Hovora Ondřej, domkář z Popovic s manž. za celý rod 20 zl. — P. Hovůrek Frant., zednický tovaryš z Vel. Hoštic za ř. rodiče 10 zl. — V. p. Hraběta Jan, Sasko-král. kaplan, profesor a ředitel katol. gymnasia v Dražďanech 20 zl. — P. Hrabovský Frant., rolník v Paskově 10 zl. — P. Hrdlička Teresia, služebná v Náměšti 10 zl. — P. Hromádka Michael, výměnkář z Hunkovic s manž. 10 zl. — P. Hromádka Jan s manž., mistr kolářský v Újezdě 10 zl. — P. Hrubý Jakob, celoláník z Uhřic za celý rod 20 zl. — V. p. Hrubý Anton, kaplan v Perce v Č. 10 zl. — V. p. Hrubý Jan, kaplan v Bořicích 10 zl. — P. Hrubíček Frant., s manž. v Předmostí za celý rod 20 zl. — P. Hub Jiří, krejčí v Janovicích 10 zl. — P. Hulák Josef, hospodář v Praze 10 zl. — V. p. Hušek

Josef, duch. správce v St. Bydžově v Č. 10 zl. — V. p. Hušek Karel, farář v St. Kolině 10 zl. — P. Hybl Josef, lukaj u veleďst. p. prelata na Starém Brně 10 zl. — P. Hybner Václav v Štárvicích, s manž. 10 zl. — P. Hynek Matěj v Kroclově v Č. za celý rod 20 zl. — P. Hvízdal Frant., pololáník v Čebíně s manž. 10 zl. — P. Indrova Františka z Pustoměř za ř. Pavla Indru a ř. přízeň 10 zl. — Důst. p. Irro Ignác, kons. radda a farář v Dalešvicích 10 zl. — Důst. p. Italy Josef, děkan a farář v Brtnici 10 zl. —

P. Jahncl A. ze Sloupu za ř. v. p. Jiřika Vikt. 10 zl. — P. Jakoubek Jakob v Střebenicích s manž. za ř. rodiče 20 zl. — P. Jakoubkova Františka z Krásenska za ř. Karla Jakoubka 10 zl. — P. Janák Frant., sedlák z Lejsk za celý rod 20 zl. — V. p. Janalík Vincenc, za ř. rodiče, bratry a sestry 10 zl. — V. p. Janalík Vincenc, admin. v Miloticích 50 zl. — P. Jandek Jan, pololáník v Rozdrojovicích s manž. 10 zl. — P. Jandek Josef, pololáník v Rozdroj. s manž. za celý rod 20 zl. — P. Jandek Eugen, chalupník v Troubsku s manž. 10 zl. — P. Janišková Rosalia, dcera chalupníka v Janovicích 10 zl. — V. p. Janoušek Jan, zamecký kaplan v Třebíči 10 zl. — P. Janoušková Františka, výměnkářka v Březníku za sebe a ř. manž. 10 zl. — P. Jašek Šimon, dráb v Náměšti s manž. 10 zl. — V. p. Jedlička Frant., farář v Martinkově 10 zl. — P. Jedlička Frant., hofer ve Sloupu s manž. 10 zl. — V. p. Jedlička Matěj, kaplan v Katenicích 10 zl. — P. Jedlička Frant., podsedník v Sloupu s manž. 10 zl. — V. p. Jelinek Šebestian, lokální v Kostece 10 zl. — V. p. Jelinek Karel, kaplan v Přibicích 10 zl. — P. Jelinek Ignác, mistr pekárský ve Vel. Mezeříči s manž. za celý rod 20 zl. — P. Jelinek Ignác (starší), mistr pekár. ve Vel. Mezeříči s manž. 1. pol. 5 zl. — P. Jelinek Matěj, čtvrtník z Opatovic za celý rod 20 zl. — P. Jelinkova Maria, dcera ř. měšťana ve Vel. Mezeříči 10 zl. — P. Jednuška Anton, obchodník ve Žďáře s manž. 10 zl. — V. p. Ježovský Frant., duchovní správce v Čebíně za sebe a své příbuzné 10 zl. — V. p. Jilek Jan, duch. správce v Popicích 10 zl. — V. p. Jirka Emanuel, kaplan v Třebíči 10 zl. — **P. T. Nej důstojnější p. Doktor Jan Valerian Jirsák, biskup v Budějovicích v Č. 20 zl.** — P. Juchova Anna M., sloužící v Kateřince za sebe a ř. rodiče 10 zl. — V. p. Jugan Vavřín, farář v Osvětimanech za sebe a budoucí faráře Osvětimanské 20 zl. — V. p. Julíček Tomáš, kněz cirk. v Olomouci za sebe, ř. rodiče, bratra a sestry 20 zl. — P. Julínek Ondřej, rolník v Podbřežicích 10 zl. —

P. Julínek Jan, čtvrtník v Pedbřežicích 10 zl. — P. Julínek Frant., mlynář v Šlapanicích s manž. 10 zl. — P. Julínková Klára z Jedovnic za + manž. 10 zl. — V. p. Jurovský Frant., farář ve Vel. Lovčicích 10 zl. — V. p. Jurena Pavel, farář v Čučicích 10 zl. — V. p. Jünger, kaplan v Čelukovicích v Č. 10 zl. — P. J. J. z H. za sebe a rodiče 10 zl. — P. Kacétl Frant., výměnkař v Rosicích za + manž. 10 zl. — P. Kachlík Jakob, rolník v Komíně 20 zl. — P. Kachlík Ondřej, domkař v Komíně 10 zl. — P. Kachlíková Marianna v Komíně s manž. 10 zl. — V. p. Kaiser Karel, vicedirektor v arcib. semináři v Praze 10 zl. — P. Kákáč Bartol. rolník v Roggendorfu za celý rod 20 zl. — P. Kala Josef, rolník v Šošůvce s manž. 10 zl. — P. Kaláb Tomáš, učitel v Troubsku 10 zl. — P. Kalina Jan, úředník v Chrudimi v Č. 10 zl. — P. Kalivoda Jiří, křejč. mistr z Kelešovic 10 zl. — P. Kalvoda Jakob, mistr obuvnický v Šlapanicích s manž. 10 zl. — P. Kamas Josef, knížecí arcib. gardista v Kroměříži 10 zl. — V. p. Kandus Karel, farář v Običově 10 zl. — V. p. Kanas Jiří, farář ve Vážanech 10 zl. — P. Kartusova Patronilla v Křižanovicích 10 zl. — V. p. Karlík Eduard, kaplan v Brně 10 zl. — V. p. Karný Josef, duch. správce v Olešné 10 zl. — P. Kašíková Anna v Starém Potvorově 10 zl. — P. Kašlíčka Rosalia, svob. dcera pololánka z Chrdlic 10 zl. — P. Kašparovský Ondřej, domkař v Jezeřanech s manž. 10 zl. — V. p. Kaštil Jan, farář v Jvani 10 zl. — V. p. Kaštyl Karel, kaplan ve Veselém Olom. dioc. 10 zl. — P. Kavka Jan, pololáník ve Věcnicích s manž. 10 zl. — V. p. Kerner Josef, kaplan v Svojanově 10 zl. — P. Kláskova Karolina z Vel. Peněic za + Antona a Pavlína 10 zl. — V. p. Klein Jan, kaplan v Ostružně v Č. 10 zl. — P. Klein Josef, zedník v Žďlochovicích 10 zl. — P. Klement Martin, občan z Úřovic za celý rod 20 zl. — P. Klima Jan, výměnkař z Kyova za sebe a + manž. 10 zl. — P. Klima Josef, čtvrtník z Rudic s manž. za celý rod 20 zl. — P. Klima Ant., čtvrtník v Rudici za + rodiče 10 zl. — P. Klima Anton, čtvrtník v Rudici s manž. za celý rod 20 zl. — P. Klima Petr z Kyova s manž. 10 zl. — P. Klima Frant., výměnkař v Rudici s manž. za celý rod 1. pol. 10 zl. — V. p. Klement Petr, kaplan v Tasově 10 zl. — P. Klimeš Frant. v Syvicích 10 zl. — V. p. Klippel Jan, kaplan ve Viškově 10 zl. — P. Klvaňova Josef v Lhotě Radkové 10 zl. — P. Klusák Matouš, domkař v Housku za + rodiče, + dceru a manž. 10 zl. — P. Kment Matěj, mlynář v Obyětově za sebe 10 zl. — za + manž. 10 zl. — P. Kmošek Frant., mládenec ze Střenic v Č. 10 zl. — Důst. p.

Kneisl Josef, děkan v Nov. Bydžově v Č. za osadu 20 zl. — Důst. p. Knorr Ignác, děkan Brněnský, farář, kons. rada a biskup. kommissar gymnasiální v Brně 10 zl. — V. p. Kocent Anton, farář v Rosicích 10 zl. — P. Kočí Jan, měřan v Ivančicích s manž. 10 zl. — P. Kocman Josef, výměnkař z Komárova s manž. 10 zl. — P. Kočí Anton, podučitel v Ivančicích 1. pol. 5 zl. — P. Kohoutkova Antonia a Genovefa v Čechách Olom. dioc. 10 zl. — V. p. Kokař Jan, kaplan v Tuřanech 10 zl. — P. Kolář Anton, domkař v Hartmanicích Olom. dioc. s manž. 10 zl. — P. Kolářova Kateřina, hořkyně z Roketnice za syna a + rodiče 10 zl. — P. Kolečák Josef, výměnkař z Vinar s manž. za celý živý i + rod 20 zl. — P. Kolejka Jan, soused v Lulči za sebe a + přízeň 20 zl. — P. Kolbl Frant. s manž., kupec v Dol. Kounicích 10 zl. — V. p. Konečný Jan, kněz vychovatel v Brtnici 10 zl. — P. Konečný Martin, pololáník v Troubsku 10 zl. — P. Konečný Martin, rolník v Grumvíři s manž. 10 zl. — P. Konečný Jiří, rolník v Čejkovicích s manž. 10 zl. — P. Konečný Ondřej, chalupník z Čejkovic za sebe a + manž. 10 zl. — P. Konečná Anna, pradelna v Čechách Olom. dioc. 10 zl. — P. Königova Teresia, kupceva v Malešovicích za celý rod 20 zl. — V. p. Konopáč Frant., farář v Svatce 10 zl. — V. p. Kopecký Josef, kaplan v Políčko v Č. 10 zl. — P. Kopecký Anton, obyvateľ ve Viškově za své rodiče 10 zl. — P. Koplík Jan z Ratiškovic 10 zl. — P. Kopr Jan, pololáník v Habrovanech s manž. 10 zl. — P. Koprova Klára v Habrovanech za + rodiče 10 zl. — V. p. Korčian Jan, kaplan v Mutenicích 10 zl. — V. p. Kořínek Jan, kaplan v Osonicích v Č. 10 zl. — V. p. Kosa Frant., farář ve Valči 20 zl. — P. Kosař Jan, kovář v Letošově s manž. 10 zl. — V. p. Košák Jan, kaplan v Plaňanech v Č. 10 zl. — P. Košova Anna v Jilemnici za sebe a + manž. 20 zl. — P. Košťáková Barbara, svobodná z Lična v Č. 10 zl. — Důst. p. Kotzmann Pavel, děkan a farář v Čejkovicích 10 zl. — P. Košulic Josef, rolník v Grumvíři 10 zl. — P. Koudelkova Anna z Pustoměře 10 zl. — P. Koukal Frant., čtvrtník v Niškovicích s manž. 10 zl. — P. Koukalova Kateřina, domkařka z Roketnice s manž. za přízeň 10 zl. — P. Koukalova Anna, svobodná z Roketnice za rod svých rodičů 1. pol. 10 zl. — P. Kouřilova Marianna, švadlena v Hluchově 10 zl. — P. Koutná Maria z Ruprechtova 10 zl. — P. Koutná Maria v Uhřicích 10 zl. — P. Koutný Karel, učitel v Ruprechtově za celý rod 20 zl. — za přízeň 10 zl. — P. Kovář Václav, rolník v Hrdibovicích s manž. 10 zl. — P. Kovář

řík Michael, výměnkář z Hrubých Račovic s manž. za celý rod 20 zl. — P. Kovář Františka, dcera čtvrtníka z Alešovic 10 zl. — P. Kozlanský Prokop, hodinář v Chrudinci s manž. 10 zl. — V. p. Kozený Frant., kaplan v Lurmově 10 zl. — P. Krajs Josef, soused v Lulči s manž. za celý rod 20 zl. — V. p. Král Marius, kněz řehole kapucinské, kvardian v Sušici v Č. 10 zl. — P. Krátká Františka, domkařka v Šošůvce za sebe a 1 manž. 10 zl. — P. Kratochvíl Josef, krejčí v Batelově za 1 syna 10 zl. — P. Kratochvíla Jan, zednický mistr v Ivančicích 10 zl. — V. p. Kratochvíle Karel, farář v Malčicích a vikář Jistebnický 10 zl. — P. Kréma Tomáš s manž. v Slatině za 1 přízeň 10 zl. — P. Kréma Anton s manž., celoláník v Šlapanicích 10 zl. — 1 Krejčí Václav, lokální v Komině 10 zl. — P. Krejčí Karel, mlynář v Bořitově s manž. 10 zl. — P. Krejčí Jiří, rolník v Podbřezicích 10 zl. — P. Krejčí Josef v Zbejšově za celý rod 20 zl. — P. Kreisel Pavel, kovář v Slavkově s manž. 10 zl. — P. Kristen Anton, celoláník v Komině za celý rod 1. pol. 10 zl. — P. Kristof Jan, rolník ve Vicenovicích s manž. 10 zl. — V. p. Křivka Frant., kaplan v Čajkovicích 10 zl. — P. Křoumal Josef, výměnkář v Rychtářově s manž. 10 zl. — P. Křoumal Jan, čtvrtník v Rychtářově s manž. za celý rod 20 zl. — P. Kroupa Josef, dráb z Roštoutek s manž. 10 zl. — P. Kroupa Tomáš, pololáník z Troubska za sebe a rodiče 10 zl. — V. p. Kroupal Josef, kaplan v Boskovicích 10 zl. — P. Kuběna Josef, domkař v Šošůvce s manž. 10 zl. — P. Kubeš Jan, domkař v Rudici s manž. za celý rod 20 zl. — P. Kubeš Václav z Koumí s manž. 10 zl. — P. Kubešova Rosalia v Rudici za své 1 rodiče 10 zl. — P. Kubica Tomáš z Kartous s manž. 10 zl. — P. Kubíková ze Žabovresk 10 zl. — P. Kubíčková Kateřina, domkařka z Předmostí s manž. za živý, a 1 rod 1. pol. 10 zl. — P. Kubínek Šebestian, soused z Blažovic, spoluhod II. třídy 10 zl. — P. Kubínek Pavel, pololáník z Jitřkovic s manž. 10 zl. — P. Kubínková Maria z Blažovic 10 zl. — P. Kučera Jakob s manž., tříčtvrtník v Heršpicích za celý rod 20 zl. — P. Kučera Frant., mistr řeznický v Brně s manž. 10 zl. — P. Kučerova Viktoria, vdova v Lišni 10 zl. — P. Kuchař Jakob, rolník v Rudici za celý rod 20 zl. — P. Kuchař Martin, domkař z Rudic s manž. za celý rod 20 zl. — P. Kuchařova Antonia, hoferkyně v Sukdole u Sloupu za sebe a rodiče 10 zl. — P. Kudlíčka Frant., domkař v Housku s manž. a přízní 10 zl. — P. Kudlíček Matěj, výměnkář z Dědic za celý rod 20 zl. — V. p. Kulda Beneš,

spirituál v ochranitelu v Brně 10 zl. — P. Kulda Václav, měšťan v Ivančicích s manž. za celý rod 1. pol. 10 zl. — P. Kulda Jan, měšťan v Ivančicích s manž. za celý rod 1. pol. 10 zl. — V. p. Kunc, kaplan v Polně 10 zl. — P. Kunc Frant., pololáník v Medlanech s manž. 10 zl. — P. Kundera Tomáš, celoláník z Holásek s manž. za sebe a 1 rodiče 10 zl. — P. Kupčík Matěj z Dědic s manž. za celý rod 20 zl. — V. p. Kůr Matěj, kaplan v Škrámmíku v Č. 10 zl. — P. Kůrkova Kunhuta za sebe a za 1 manž. v Čejkovicích 10 zl. — V. p. Kužel Karel, admin. v Lodenici 10 zl. — P. Kůblová Josefa, kovářka v Lulči 10 zl. — P. Kvapilova Anna s manž. chalup. v Sluzině 10 zl. — P. Květoň Josef, podučitel v Měřině 10 zl. — P. Kvířez Josef, mistr řemenářský ve Vel. Mezeříči s manž. 10 zl. — P. Kyliánova Mariana z Německých Prus za 3 živé osoby a 1 rodiče 10 zl. — V. p. Kynel Jan, farář v Sebranicích 10 zl. — Důst. p. Kyovský Augustin, tajemník a skut. rada biskupský v Brně 10 zl. — P. Kyselý Václav, učitel Bystrošicích 10 zl. —

P. Labr Jiří v Kruškových za své rodiče 10 zl. — 1 Langer Václav v Židlochovicích za celý rod 20 zl. — P. Lazar Filipp s manž., pololáník v Rozdrojovicích za celý rod 20 zl. — V. p. Lenoch Anton, farář ve Stražku 10 zl. — P. Leifert Martin, domkař z Kalesovic s manž. 10 zl. — P. Lelík Frant., pololáník z Dobrotic s manž. za celý rod a 1 přízeň 20 zl. — P. Lišku Frant., tkadlec v Brně za celý rod 1. pol. 10 zl. — 1 Litera Bernard v Předmostí za celý 1 rod 30 zl. — P. Lojkova Frant. v Bysterci za sebe a 1 rodiče 10 zl. — P. Lotocká Františka v Holici za sebe a manž. 10 zl. — P. Lorencova Johanna, domkařka v Ořechovickách 10 zl. — V. p. Lysěk Augustin, kaplan v Paskově 10 zl.

V. p. Maar Frant., kaplan v Pohořelích 10 zl. — Důst. p. Macan Frant., děkan v Čelakovicích v Č. za 1 rodiče a jich rod 20 zl. — P. Maca Anton, majitel pšedelný ve Vel. Mezeříči 10 zl. — P. Macekova Františka z Kominy 10 zl. — P. Macíček Matěj, čtvrtník v Ořechovém za celý rod 20 zl. — P. Machala Anton, chalupník v Předmostí za celý rod 20 zl. — P. Machalova Antonia, svobodná z Vinar za své rodiče 10 zl. — V. p. Machálek Josef, kaplan v Dörfllu 10 zl. — P. Machovská Eleonora, výměnkářka v Nosislavě za 1 přízeň 10 zl. — P. Mahovský Jan, pololáník v Nosislavě za 1 Marii a Kateřinu 10 zl. — P. Malec Josef, kuchař v klášteře ve Lnářích v Č. 10 zl. — V. p. Maleček Josef, duch. správce v Běneticích 10 zl. — P. Malík Josef, mlynář v Kynicích za své rodiče 10 zl. — P. Malinka Matěj v Šlarvičkách s manž.

10 zl. — P. Malý Karel pololáník v Mor. Kynčlech s manž. 10 zl. — P. Man Frant. s manž. za † Ondřeje Kučeru a svou rodinu 20 zl. — Důst. p. Maršálek Vojtěch, děkan, kons. radda a farář v Kamenici v Č. 10 zl. — P. Maršálek Anton, výměnkař v Mohelně s manž. 10 zl. V. p. Maršovský Frant. admin. v Ořechovém 10 zl. — P. Martínek Matěj, zednický tovaryš nu Starém Brně s manž. 10 zl. — P. Martincova Tekla z Čejkovic za sebe a † manž. 10 zl. — V. p. Maruška Frant., fund. kaplan v Blsku v Č. 10 zl. — P. Masaříkova Cecilia v Brunkovicích 10 zl. — V. p. Mašek Matěj, kaplan z Plac v Č. 10 zl. — P. Mat Frant., sedlák v Oseku za celý rod 20 zl. — V. p. Maták Petr, kaplan v Tukletech v Č. 10 zl. — P. Matela Frant., pololáník z Dobrotic s manž. za celý rod a † přízeň 20 zl. — V. p. Materna Jan, farní náměstek v Žarošicích 10 zl. — P. Matoušková Maria z Čučic vdova 10 zl. — P. Matoušková Maria z Čučic za † Jakoba Matouška 10 zl. — P. Matuška Frant., domkař v Jedovnicích 10 zl. — V. p. Melnický Emanuel, farář v Jedovnicích 10 zl. — P. Menšík Frant., syn Mart. Menš. domkaře ve Věcnicích 10 zl. — P. Miča Frant., tkadlec v Jaroměřicích 10 zl. — P. Michel Tomáš, obchodník v Komíně za celý rod 1. pol. 10 zl. — V. p. Mikáška Josef, kaplan v Roztokách v Č. 10 zl. — P. Mikšík Frant., rolník ze Zahnášovic 10 zl. — P. Mikšík Josef, familiant v Žabovřeskách za celý rod 1. pol. 10 zl. — P. Mikšík Jakub, familiant z Vínohrádek s manž. 10 zl. — P. Mikulášek Jan, čtvrtník ve Žďárně u Sloupu s manž. za celý rod 20 zl. — P. Mikulášek Jakub, rolník v Šošůvce s manž. 10 zl. — V. p. Milišek Jan, farář v Kynčlech 10 zl. — P. Mleoušek Matouš, obuvník v Dobroňkovicích s manž. 10 zl. — V. p. Mlejnek Jiří, kaplan v Jenešově 10 zl. — P. Mojžíš Jakub, čtvrtník ve Vitonicích s manž. 10 zl. — V. p. Mostecký Václav, kaplan ve Vadňanech v Č. 10 zl. — P. Moudrá Maria v Brně za sebe a † manž. 10 zl. — P. Mrázek Josef, domkař v Dluhonicích za celý rod 20 zl. — P. Mrtenek Melichar, šafář v Podbřežicích za celý rod 1. pol. 10 zl. — Důst. p. Mucha Vavřinec, děkan ve Svitavce Olom. dioc. 10 zl. — V. p. Munzar Jan, farář v Dačicích 10 zl. — V. p. Musil Václav, farář v Bučovicích 10 zl. — P. Musil Josef, podsedník v Housku s manž. za celý rod 20 zl. — V. p. Müller Karel, kaplan v Řimově v Č. 10 zl. — P. Müllerova Jaroslava, dcera učtovníka v Třeboni v Č. 10 zl. — V. p. Myslík Frant., benediciat v Slavkově 10 zl. — P. Nakládal Jan, pololáník z Olšan s manž. 10 zl. — P. Navrátil Jan, domkař z Kelešovic 10 zl. — Důst. p. Navrá-

til Frant., děkan a farář v Přerově Olom. dioc. 10 zl. — V. p. Navrátil Petr, kněz Minorita v Opavě 10 zl. — P. Navrátil Jan, pololáník v Ludmířově s manž. 10 zl. — P. Navrátil Josef, sedlák v Čechách Olom. dioc. s manž. 10 zl. — P. Navrátilova Františka, dcera pololánka v Březině za † rodiče 10 zl. — P. Neča Jakob, starosta a pololáník v Milonicích za celý rod 20 zl. — V. p. Neckář Václav, farář v Gieshüblu v Rak. 10 zl. — V. p. Nedoma Jan, kaplan v Náměšti 40 zl. — za své † rodiče 10 zl. — Důst. p. Nejedlý Frant., děkan a konsis. radda v Budišově 10 zl. — P. Nejezchleb Jan s manž. v Ruprechtově 10 zl. — Nejmenovaná z Vr. 10 zl. — Nejmenovaná z Vranova 10 zl. — Nejmenovaná z Blužovic 10 zl. — P. Nekuda Josef, domkař v Náměšti s manž. 10 zl. — P. Němčanský J., rolník v Hodějicích 10 zl. — P. Němec Frant., dvorák z Otratic s manž. 10 zl. — V. p. Němec Frant., kaplan v Prusinovicích 10 zl. — P. Němec Václav, rolník z Lovetína 10 zl. — P. Němec Martin, domkař v Ořehovičkách 10 zl. — P. Němček Augustin, obchodník v Bystřici s manž. za sebe a † syna 10 zl. — P. Němcová Maria z Vážanovic 10 zl. — P. Nemerád Jakob, výměnkař v Přemyslovicích s manž. 10 zl. — P. Nenutil Josef, mlynář v Nemojanech s manž. 10 zl. — P. Neplechová Judita, výměnkařka z Huzova za † manž. a děti 10 zl. — P. Nesrovnal Josef, domkař v Šošůvce s manž. 10 zl. — Důst. p. Nesrsta Jan, viceděkan a farář v Bořicích Olom. dioc. 10 zl. — za † rodiče 10 zl. — V. p. Nesval Cyrill, kaplan v Křižanovicích 10 zl. — P. Nesval Matouš, zúmečník v Jedovnicích 10 zl. — V. p. Netter Jan, farář v Šardicích 10 zl. — V. p. Neugebauer Jan, kaplan v Nov. Rousínově 10 zl. — V. p. Nevotka Josef, kaplan v Náměšti 10 zl. — P. p. rytíři z Neuvallů pro šk. knih. v Kloboucích 20 zl. — V. p. Neumann Pantuleon, lokální ve Veltrušech v Č. 10 zl. — P. Neužil J., rolník z Mokré s manž. 10 zl. — P. Neužilova Anna, podruhně v Mokré 10 zl. — P. Nevřečný Jan, zednický palír v Brně s manž. 10 zl. — P. Nevzal Frant., kožešnický mistr v Jedovnicích 10 zl. — P. Nezval Frant., rolník v Babicích s manž. 10 zl. — P. Nezval Fabian, pololáník v Rudici s manž. za celý rod 20 zl. — P. Nezval Frant., domkař v Rudici s manž. 10 zl. — P. Nezvalova Františka v Rudici za † rod a bratra 10 zl. — za sebe 10 zl. — P. Nohel Tomáš, pololáník v Blažovicích s manž. 10 zl. — P. Nohelova Barbara za Bl. Nohela a celý rod ve Vážanech 20 zl. — P. Nosálova Anna Mar. v Kateřince u Opavy 10 zl. — P. No-

váček Jan z Kyova s manž. 10 zl. — P. Nováček Frant. s manž. rolník v Naloučanech 10 zl. — P. Novák Frant., učitel ve Viškově s manž. 10 zl. — V. p. Novák Anton, kaplan v Lháně v Č. 10 zl. — V. p. Novák Viktorin, kaplan v Kašavě 10 zl. — P. Novák Jiří, učitel v Budkově s manž. 10 zl. — P. Novák Jan, mistr ohuvnický v Drahotuších s manž. 10 zl. — V. p. Novotný Josef, kaplan v Mohelově 10 zl. — V. p. Novotný Jan, kaplan v Tvarožné 10 zl. — P. Novotný Josef, rolník v Němčicích u Sloupu s manž. 10 zl. — P. Novotný Tomáš, rolník v Němčicích u Sloupu s manž. 10 zl. — P. Novotný Martin, výměnkář z Vážan s manž. za celý rod 20 zl. — V. p. Novotný Martin, kaplan v Přerově 10 zl. — P. Novotný Josef, šafář na odpočinku v Náměšti 10 zl. — P. Novotný Josef z Opatovic s manž. za celý rod 20 zl. — za tři rodiče 10 zl. — P. Novotná Kateřina, vdova z Němčic za sebe a tři manž. 10 zl. — Důst. P. Nöttig Karel, bisk. rada a vicerektor v semináři v Brně 10 zl. —

V. p. Obdržálek Peregrin, kaplan v Dražovicích 10 zl. — P. Obdržálek Frant., měšťan v Slavkově za dceru Kateřinu Vodičkovu 10 zl. — P. Odstrčil Jan, zednický tovaryš na Starém Brně 10 zl. — V. p. Okáč Michael, kaplan v Ivanovicích 10 zl. — V. p. Oliva Anton, farář v Praze 10 zl. — Důst. p. Ondrák Prokop, děkan v Příbrami v Č. 10 zl. — V. p. Ondříšek Jan, duch. správce v Bošovicích 10 zl. — P. Ondrušková Voršila za celý rod svého manžela v Lejskách 20 zl. — P. Ondrušková Josefa za tři rodiče 10 zl. — V. p. Orel Karel, kaplan v Kamnici 10 zl. — Vysokorodý p. hrabě de Orsay Antonin Marin, kaplan v Bystřici Olom. dioc. 10 zl. — P. Osovská Maria v Náměšti 10 zl. — P. Otěvřel Tomáš v Hr. Raclavicích za celý rod 20 zl. —

V. p. Paleček Frant., farář v Studnicích 10 zl. — Důst. p. Pálka Frant., děkan a farář v Litenčicích 10 zl. — V. p. Paluda Vavřinec, lokální v Hartikovicích 10 zl. — V. p. Palsam Vincenc, kněz v Jalubě 10 zl. — P. Panáček Frant. s manž., pololáník v Grumvěti 10 zl. — P. Panáček Jan, domkář z Kalcovic 10 zl. — P. Panák Tomáš, domkář z Veselicka s manž. za tři rodiče a syna 10 zl. — P. Pantouček Prokop s manž. v Šlapanicích 10 zl. — V. p. Papáček Frant., farář v Štikovicích 10 zl. — P. Papáček Hynek, rolník v Obyčtově s manž. 10 zl. — P. Páral Frant. s manž., pololáník v Jiřkovicih 10 zl. — V. p. Paráček Jindřich, duch. správce v Čes. Rudolci 10 zl. — V. p. Páral Frant., kaplan v Žarošicích 10 zl. — V. p. Pařízek Jan, kaplan v Svratce 10 zl. — V. p. Paseka Josef, kaplan v Bru-

mově Olom. dioc. 20 zl. — P. Paštěka Pavel, sedlák v Němčicích 10 zl. — P. Paták Hubert, bratr sakristan v klášteře Minoritském v Brně 10 zl. — V. p. Pátek Bernard, kaplan v Zábrdovicích 10 zl. — P. Paveroval Kateřina, sedlácká dcera z Komárova za tři otce 10 zl. — P. Pavlík Norbert, dozorce u železnice s manž. za tři bratra 20 zl. — P. Pavlík Martin, čtvrtník v Křížanovicích s manž. za celý rod 1. pol. 10 zl. — P. Pavlu Jan, tesařský mistr v Boitově 10 zl. — P. Pazdlerková Veronika vdova z Cejkovic za sebe a tři manž. 10 zl. — P. Pejčoch Leopold v Sedlejšově 10 zl. — Důst. P. Peniška Vincenc, děkan a farář v Cíckrajově 10 zl. — V. p. Penninger Frant., kaplan v Bučovicích 10 zl. — Důst. p. Peřina Jan, spiritual v arcibis. semináři v Olomouci 10 zl. — P. Perliček Anton, kupec v Náměšti za tři rodiče 10 zl. — P. Pernica Josef, výměnkář v Šošovce s manž. 10 zl. — V. p. Pernica Matěj, lokální v Březniku 10 zl. — P. Pernicova Františka, služebná v Sloupu za sebe a rodiče 10 zl. — V. p. Pěruška Tomáš, farář v Moštěnicích 10 zl. — P. Peša Frant., mistr soukenický v Olešnici za celý rod 20 zl. — Veleďst. p. Dr. Pešina Václav, kanovník infulovaný, redaktor Dědictví Svatojanského v Praze, spoluzakladatel Děd. sv. Cyr. a Methodia 100 zl. — P. Petlach Matouš, domkář v Housku s manž. za celý rod 20 zl. — P. Petrášova Anežka, hoferkyně z Lejsk za děti a tři rodiče 10 zl. — P. Petru Václav, farář Otavický 10 zl. — P. Petýrek Valentin, učitel v Babicích 10 zl. — P. Picka Alois, písař v Dolních Kounicích 10 zl. — P. Pilař Františka v Ilhachově 10 zl. — V. p. Pittermann Josef, kaplan ve Vřhlubí v Č. 10 zl. — P. Pittner Anton, kupec v Polně 10 zl. — P. Planičková Anežka ze Zákřova 10 zl. — P. Plansker Alois, měšťan ve Vodňanech s manž. za celý rod 20 zl. — P. Plát Jan, gruntovník v Hor. Myslově 10 zl. — P. Platěný Jahob s manž., čtvrtník v Šlapanicích 10 zl. — P. Plát Anton, rolník v Hor. Myslově 1. pol. 5 zl. — P. Plchová Antonia, čtvrtnice z Jedovnic za celý rod 20 zl. — V. p. Pleškáč Jan, farář v Olešnici za rodinu Soukupovu 20 zl. — P. Plíska Tomáš, čtvrtník z Krásenska s manž. za celý rod 20 zl. — V. p. Podhájský Josef, kaplan v Hradeč Králově 10 zl. — V. p. Podlaha Tomáš, kaplan v Červ. Řečici v Č. 10 zl. — P. Pohledek Frant. z Opatovic za celý rod 1. pol. 10 zl. — P. Poizl Anton, chalupník v Šlapanicích s manž. 10 zl. — V. p. Pokorný Ferdinand, kaplan u sv. Havla v Praze 10 zl. — P. Poledňáková Mechtilda z Pluhonic za tři matku 10 zl. — P. Pospišil Frant., čtvrtník v

Podbřežích s manž. 1. pol. 3 zl. — P. Pospíšilova Teresia, výměnkářka ze Zahnášovic za t Karla Pospíšila 20 zl. — V. p. Postulka Jan, kaplan v Oderši v Prus. Slezku 10 zl. — Vysokorodý p. hrubě Emanuel Pötting, kanovník Olomúcký, farář v Slavičně 10 zl. — V. p. Poimou Frant., redaktor „Hlasu jed. katol.“ kaplan v Brně 40 zl. — P. Poláčková Františka v Sevicích 10 zl. — P. Pololáník Karel, tkadlec v Náměšti s manž. 10 zl. — P. Poprach Anton. s manž. v Louči 10 zl. — P. Pořízek Fabian, rolník v Studnici 10 zl. — P. Pospíšilova Kateřina v Holešově za sebe 10 zl. — za t rodiče 10 zl. — P. Pouchlý Anton. z Ruprechtova s manž. 10 zl. — P. Pouchlý Anton. z Ruprechtova za živou i t přízeň 20 zl. — P. Pouchlý Anton. z Ruprechtova za manžely Gricovy 10 zl. — V. p. Prochal Benedikt, farář v Jaroměřích 20 zl. — P. Preclík Frant., bohoslovec v Hradci Králové 10 zl. — P. Proch Vincenc, pololáník v Malostovicích s manž. 10 zl. — V. p. Procházkův Jakob, farář v St. Rousínově 10 zl. — V. p. Procházkův Tomáš, kaplan v Ivančicích 40 zl. — V. p. Procházkův Matěj, professor gymn. v Brně 20 zl. — V. p. Procházkův Jakob, kaplan v Pavlovicích 4. desítku 40 zl. — P. Procházkův Ignác, celoláník z Ohně s manž. 10 zl. — Procházkův Matěj, žák 2. třídy v Kostelní Myslově 1. pol. 5 zl. — P. Procházková Maria z Tuřan 10 zl. — P. P. A. z Vranova 10 zl. — V. p. Prokopc Matěj, duch. správce v Bohutíně v Č. 10 zl. — V. p. Prokeš Leopold, farář v Borotně, Ol. dioc. 10 zl. — P. Prokop Frant., rolník v Němčicích u Sloupu s manž. 10 zl. — V. p. Projmbert Jan, kaplan v Křhově 10 zl. — P. Probergrova Alfonsa, klášterní panna v Kutné Hoře v Č. 10 zl. — P. Prospěch Josef, pololáník ze Zahnášovic za celý rod 20 zl. — V. p. Prucek Josef, kaplan v Přemyslovicích 10 zl. — Důst. p. Prucha Karel, doktor v bohosloví, direktor arcib. sem. v Praze 10 zl. — V. p. Prudič Václav, kaplan ve Vys. Mýtě v Č. 10 zl. — P. Přibíl Frant., mlynář v Rychtově Olom. dioc. za celý rod 20 zl. — P. Přibíl Ondřej, pacholek na faře Újezdské 10 zl. — P. Přibilova Josefa, svobodná z Dluhovic za sebe a rodiče 10 zl. — V. p. Přikryl Frant., farář v Netěně 10 zl. — P. Pucher Jan, čtvrtník v Stříbrnicích s manž. 10 zl. — P. Pytlíkova Ver., dcera pololánika v Arnulci za sebe a Fr. Pytlíka a j. rod 10 zl. —

P. Racková Vincencia, dcera měšťana Bučovského 10 zl. — P. Radda Jan, tkadlec v Brně 10 zl. — V. p. Rájský Jan, kaplan v Svojsčicích v Č. 10 zl. — P. Ramach Jan, hostinský v Náměšti s manž. za celý rod 20 zl. — P. Rampula Jan,

čtvrtník v Malostovicích s manž. 10 zl. — P. Randulova Rosina, vdova v Boskovicích za sebe a t přízeň 20 zl. — V. p. Raška Václav, farář v Šuraticích 10 zl. — P. Raškova Maria v Křížanovicích 10 zl. — Veledůst. p. Rauch Josef, prelat scholastik při metrop. chrámě sv. Víta v Praze 20 zl. — Důst. p. Regec Bernard, děkan a farář v Bystřici Olom. dioc. 10 zl. — P. Režný Jan, pololáník v Habrovanech za t rod 10 zl. — P. Richter Matěj, celoláník z Rostenic s manž. 20 zl. — V. p. Riedl, Frant., bisk. notář v Král. Hradci 10 zl. — Důst. p. Riegler Frant., kons. rada, farář v Bysterci 10 zl. — P. Rieglerova Anna ve Viškově 10 zl. — Důst. p. Rojek Jan, děkan v Nov. Hradišti v Č. 10 zl. — V. p. Rojko Ondřej, kněz v Osgianech v Uhřích 10 zl. — P. Rokyt Alois, vrchní na panství Višnovském 10 zl. — P. Rolek Cyrill, rolník v Dražovicích 10 zl. — P. Rosendorf Josef, domkář v Náměšti s manž. 10 zl. — P. Rozkošná Magdalena, služebná z Kelešovic 10 zl. — V. p. Roubal Václav, kaplan v Lukavci v Č. 10 zl. — P. Rozpekova Františka, hospodyně v Batelově 10 zl. — V. p. Rozlílek Jan, kaplan ve Vys. Mýtě v Č. 10 zl. — Veledůst. p. Ruffer Vojtěch, kapitolní děkan na Vyšehradě v Praze 10 zl. — P. Rumelova Blahoslava, vdova v Brumově 10 zl. — V. p. Ruprecht Matěj, farář v Dešné 10 zl. — V. p. Růžička Adam, kaplan v Olešnici 10 zl. — V. p. Růžička Bernard, kněz řehole kapucinské vikář v Sušici 10 zl. — P. Růžička Josef, čtvrtník v Ořechovém 10 zl. — P. Růžičková Josefa, komorná v Kroměříži 10 zl. — P. Ryba Jan, sakristan v Opavě 10 zl. — P. Rybníček Josef, domkář ve Vicenovicích s manž. 10 zl. — P. Ryčková Johanna, dcera domkaře z Kateřinky u Opavy 10 zl. — P. Ryšánek Florian, rolník v Niskovicích 10 zl. — P. Ryšánek Frant., čtvrtník v Niskovicích s manž. 10 zl. — P. Ryšavý Matěj, učitel v Šetovicích s manž. 10 zl. — P. Řehák Václav, sluha v Hradci Králové 10 zl. — P. Řepečká Rosina v Žádovicích Olom. dioc. 10 zl. — V. p. Řeřicha Bartol., farář v Chelčicích v Č. 10 zl. — P. Řezníček Jan, sedlák v Čechách Olom. dioc. s manž. 10 zl. — V. p. Řičák Emanuel, kaplan v Dnešicích v Č. 10 zl. —

P. Samek Anton, rolník v Znatkách 10 zl. — P. Samek Filipp, chalupník v Znatkách 10 zl. — V. p. Sankott Josef, kaplan v Kunštatu 10 zl. — P. Sax Matěj, pololáník z Rostenic s manž. 20 zl. — P. Sedláček Frant., výměnkář z Pustoměř za 3 živé osoby, 2je t rodiče a děti 10 zl. — V. p. Seifert Frant., farář v Křížanově 10 zl. — P. Sekanina Josef z Ruprechtova s manž. za celý rod 20 zl. — P. Se-

kanina Anton. z Ruprechtova s manž. 10 zl. — P. Sekanina Vincenc, domkař v Hartmanicích Olom. dioc. za sebe a za celý rod 1. pol. 10 zl. — P. Sekanina Anton, rolník z Ruprechtova za celý rod 20 zl. — Důst. p. Dr. Sellner Emanuel, kons. radda, farář v Kuřimě 10 zl. — P. Serynek Anton, výměnkař v Čekyně s manž. 10 zl. — V. p. Sieger Anton, farář v Zábrdovicích 20 zl. — P. Skalníková Kateřina, mlynářka z Podolší s manž. 10 zl. — P. Skočovský z Ruprechtova za celou rodinu 20 zl. — V. p. Skokan Anton, kaplan v Dobřichově v Č. 10 zl. — P. Skopal Ignác, domkař z Dluhonic za celý rod 20 zl. — V. p. Skorpil Frant., farář v Budkově 10 zl. — V. p. Skoták Anton, kaplan v Brně 10 zl. — P. Skoupý Jan, soused v Babicích za celý rod 20 zl. — V. p. Sklůna Jiří, farář v Biharovicích 10 zl. — V. p. Skůrský Ant., farář v Pavlovicích 10 zl. — P. Sládek Jiří, domkař v Jinačovicích s manž. 10 zl. — P. Slaný Melichar, mlynářský tovaryš z Opavy 10 zl. — P. Slaviček Vavřinec, výměnkař v Kuřimě s manž. 10 zl. — V. p. Slavík Anton, kaplan v Litomyšli v Č. 10 zl. — P. Slavík Martin s manž. za rodinu Turečkovu v Rešově 20 zl. — P. Slavík Matěj, pololáněk z Tikovic s manž. 1. pol. 5 zl. — P. Slavík Václav, pololáněk z Prstic s manž. 10 zl. — P. Slezáček Josef, mýtný v Nov. Zámčích za celý rod 1. pol. 10 zl. — P. Slezáková Mariana, majetnice domu v Olomúci za sebe, manž. a dceru 10 zl. — V. p. Slota Jiří, professor gymu. v Banské Bystrici v Uhřích 10 zl. — P. Slouka Fabian, pololáněk v Senticích 10 zl. — P. Smejkal Matěj, pololáněk z Radoštic s manž. 10 zl. — P. Smolenská Barbara z Rosenberku 10 zl. — P. Smrčková Kateřina, dcera rolníka v Sulkovci za 1. otec 10 zl. — P. Smutný Karel, výměnkař v Mor. Prusech s manž. 10 zl. — P. Smutný Jan, čtvrtník v Nemojanech s manž. 10 zl. — V. p. Smýkal Frant., kaplan v Švábenicích 10 zl. — P. Snášel Josef, rolník v Žarošicích 10 zl. — P. Sohotka Josef, rolník ve Vicenicích s manž. 10 zl. — P. Sochor Václav, bilih na Suchu s manž. 10 zl. — P. Sochor Josef, domkař v Hodíškově s manž. 10 zl. — P. Sochor Josef, výměnkař z Rychtařova s manž. 10 zl. — P. Souček Jiří, mlynář ve Viškově s manž. za celý rod 20 zl. — P. Soukal Jakob, třičtvrtník v Lulči s manž. 10 zl. — P. Soukal Martin, výměnkař ze Zaběie s manž. 10 zl. — V. p. Soukoup Jan, kaplan v Sloupu 10 zl. — P. Soukoup Jan, domkař v Jakubově s manž. 10 zl. — P. Sovadina Jan, podsedník z Příleje za celý rod 20 zl. — P. Spáčil Ondřej, třičtvrtník v Křenovicích s manž. 10 zl. — P. Spisárová Anežka

z Pustoměř za 1. rodiče 10 zl. — P. Spurný Jan, hospodský v Ludoměřově s manž. 10 zl. — P. Staněk Jakob z Lomnice s manž. 10 zl. — P. Stára Frant., rolník ve Vicenicích s manž. 10 zl. — Důst. p. Dr. Stárek Jan, čestný kanovník, prof. v Hradci Králové 10 zl. — V. p. Steininger Josef, kaplan v Napajedlicích 10 zl. — P. Stochleib Jakob, čtvrtník z Iluzova za celý rod 1. pol. 10 zl. — P. Stohandlova Antonia v Nov. Veselí 10 zl. — P. Stohandlova Barh. za sebe a za 1. manželky Stohandlovy v Nov. Veselí 20 zl. — P. Stohandlova Barh. z 1. Kašpara Urbánka 20 zl. — P. Stoklasa Josef, sedlák v Újezdě 10 zl. — Důst. p. Streer Josef, čestný děkan z Plas v Č. 10 zl. — P. Streit Burtol. v Ruprechtově za celý rod 20 zl. — P. Střeštík Anton, čtvrtník v Následovicích s manž. 10 zl. — P. Střítecký Jan, obchodník v Dol. Újezdě v Č. 10 zl. — Důst. p. Stříž Václav, arcikněz a děkan v Křtinách 10 zl. — F. Stroblíkova Rosalín z Mal. Račovic za celý rod 1. pol. 10 zl. — P. Strnadova Kateřina v Střelně za sebe a 1. rodiče 10 zl. — P. Stromský Karel, domkař ve Vávrovicích za sebe, manž. a 1. přízeň 10 zl. — P. Strouhal Ondřej, starosta v Iluhově 10 zl. — P. Stodůlka Václav, pololáněk v Jinačovicích s manž. 10 zl. — V. p. Stuchlý Eduard, duch. správce v Hlub. Mašůvkách 50 zl. — P. Stuchlíková Eleonora v Křížanovicích za celý rod 20 zl. — P. Studená Genovefa, výměnkařka v Nosislavě za 1. manž. 10 zl. — 1. Stýskal Florian, z Bystce 10 zl. — P. Stýskal Frant., výměnkař ze Všetul za celý rod 20 zl. — P. Suchá Teresia, vdova v Bystřici 10 zl. — P. Suchánek Anton, bohoslovec v Hradci Králové 10 zl. — P. Suchánek Frant., výměnkař v Lejskách 10 zl. — P. Suchánek Frant., domkař z Předměstí s manž. za živou i 1. přízeň 1. pol. 10 zl. — P. Suchánková Maria ve Vamberku v Č. 10 zl. — P. Suchánková Františka, manželka pololáníka v Syrovicích 10 zl. — P. Suchý Josef, polruh v Židenicích 10 zl. — Důst. p. Sušický Jakob, kons. radda, prof. theol. v Brně 20 zl. — Důst. p. Sušil Frant., kons. radda, professor theologie, starosta Dědictví sv. Cyrilla a Methodia v Brně, spoluzakladatel 100 zl. — V. p. Svačina Josef, lokální v Konešíně 10 zl. — P. Svačinova Apollonia, výměnkařka v Záhnášovicích za svého 1. manž. 20 zl. — za celý rod 20 zl. — V. p. Svoboda Josef, duch. správce v Niškovicích 10 zl. — V. p. Svoboda Frant., kaplan v Nov. Veselí 10 zl. — P. Svoboda Frant., hodinář v Brně 10 zl. — V. p. Svoboda Josef, farář v Drnovicích 10 zl. — P. Svoboda Josef, čtvrtník v Babicích s manž. 10 zl. — Důst.

p. Svoboda Matěj, děkan a furár v Bystrici 10 zl. — P. Svoboda Pavel, hrobař v Sloupu s manž. 10 zl. — P. Svoboda Jakob, pololánk ve Včenicích s manž. za celý rod I. pol. 10 zl. — P. Svoboda Jan, gruntovník v Malé Myslově 10 zl. — P. Svoboda Jan, domkař v Slerpi s manž. 10 zl. — P. Svobodova Kateřina, měšťanka v Jaroměřicích za syna 10 zl. — P. Svobodova Johan., manželka ovčáckého mistra v Čáskovském dvoře 10 zl. — P. Svozilova Maria v Dubanech 10 zl. — P. Sykorova Františka z Kyova 10 zl. — Vysokorodý p. August hrabě Sylva-Tarouca, c. k. rytmistr, spoluzakladatel 100 zl. — **Vysokor. p. Bedřich hrabě Sylva-Tarouca**, kněz církevní v Brně zakladatel **1000 zl.** stříbra. — V. p. Synček Frant., kaplan v Jaroměřicích 10 zl. — V. p. Syrový Frant., farář v Krouně v Č. 10 zl. — P. Sysel Josef, majitel domu v Brně 10 zl. —

Excel. Nejdůst. P. hrabě de Schaafgotsche Antonu Arnošt, biskup Brněnský 20 zl. — P. Šaafova Barbara, hospodyně v Přerově 10 zl. — P. Šaeffer Frant., podučitel z Dědic 10 zl. — V. p. Šafránek Josef, kaplan v Nov. Bydžově v Č. 10 zl. — P. Šáles Frant., podsedník v Brestě s manž. 10 zl. — P. Šamalík Frant., výměnkař v Šošuvce s manž. za celý rod 20 zl. — P. Šamalik Jan, podsedník v Rejci u Sloupu s manž. 10 zl. — P. Šanec Jan, listonoš v Brně s manž. za celý rod 20 zl. — P. Šandera Josef, domkař v Náměšti s manž. 10 zl. — V. p. Šaferberger Karel, farář v Bystrém v Č. 10 zl. — Důst. p. Schederle Jan, bisk. vikár Černokostelecký a farář v Krutech v Č. 10 zl. — P. Šebelova Maria, vdova v Jedovnicích za sebe 10 zl. — za † manžela 10 zl. — V. p. Šesták Frant., kaplan v Moštěnicích 10 zl. — P. Ševčík Josef, podsedník v Mollenburku s manž. 10 zl. — P. Šibl Martin v Ruprechtově za celý rod 20 zl. — P. Šiblova Petronilla z Ruprechtova 10 zl. — † Šildberggrova Josefa v Ivančicích 10 zl. — V. p. Šimbera Matouš, duch. správce v Střížově 10 zl. — V. p. Šimbera Tomáš, duch. správce v Koumíně 20 zl. — V. p. Šimeček Anton, kaplan v Kloboucích 10 zl. — P. Šimeček Fabian v Lukově 10 zl. — V. p. Šimerka Václav, kand. gymn. professury v Praze 10 zl. — V. p. Širák Anton, duch. správce ve Vladislavě 10 zl. — P. Škúra Jan, pololánk v Drásově s manž. 10 zl. — V. p. Škarda Josef, duch. správce v Moravci 10 zl. — P. Školář Václav z Hrubých Račlavic s manž. za celý rod 20 zl. — V. p. Dr. Škorpík Frant., duch. správce v Bohdalovicích spoluzakladatel. — P. Škorpilova Anna v Komořanech za † manž. 10 zl. — P.

Šlof Anton, s manž. v Ochozi za celý rod 20 zl. — Veleďstojný p. Šlosar Viktor, prelat Rajhradský za klášter 100 zl. — P. Šmarda Frant. ve Včenicích 10 zl. — P. Šmerda Martin ze Slavkovic s manž. 10 zl. — P. Šmid Martin, čtvrtník v Orechovém s manž. 10 zl. — P. Šmid Pavel, rolník v Nebovidech s manž. 10 zl. — P. Šmidova Maria, dcera čtvrtníka z Holásek 10 zl. — V. p. Šmidek Karel, prof. gymn. v Znojme 10 zl. — V. p. Šmigmatör Jan, kaplan v Jaroměřicích 10 zl. — P. Šmuc Jan, pololánk v Jezeřanech s manž. za celý rod 20 zl. — P. Šnalova Nepomucena v Přerově 10 zl. — P. Šnalova Petronilla v Lhotě Radkové 10 zl. — P. Šnedar Josef, bednář v Němčicích u Ivančic 10 zl. — V. p. Šoffr Frant., kaplan v Dašicích v Č. 10 zl. — V. p. Špaček Adam, lokální v Palupíně 40 zl. — P. Špankova Anežka v Opatovicích za † rodiče 10 zl. — V. p. Špička Ferdinand, kaplan Lomnický 10 zl. — P. Špičkova Kateřina, hoferkyně z Hnojce za † rodiče 10 zl. — V. p. Špírk Jan, kaplan v Tuřanech 10 zl. — V. p. Šrůtek, protok. nejdůst. bisk. kons. v Hradei Králové 10 zl. — V. p. Šroc Alois, kaplan v Třebíči 10 zl. — Důst. p. Šrůtka Mauric, generální designitor řádu kapucinského 10 zl. — P. Štastná Barbara, hospodyně v Milonicích za celý rod 20 zl. — P. Štefan Jakob v Hruškách s manž. za celý rod 20 zl. — P. Štefel Martin, výměnkař v Studnici 10 zl. — P. Štěpánek Anton, domkař v Blažovicích 10 zl. — P. Štěpaníkova Klara, hospodyně v Jankovicích 10 zl. — P. Štěrbá Jan, domkař v Nosislavě za rodinu 10 zl. — P. Štětina Štěpan, farář v Křizanovicích 10 zl. — P. Štix Leopold, hospodský v Křtenicích s manž. 10 zl. — P. Štouděk Jan, mladá učitel v Náměšti 10 zl. — P. Štraut Jakob, domkař v Jedovnicích s manž. za celý rod 20 zl. — V. p. Štule Václav, professor gymnasiální v Praze I. desítinu 10 zl. — V. p. Šubert Anton, kaplan v Lulči 10 zl. — V. p. Šubert Jan, kaplan v Bystrici Olom. dioc. 10 zl. — V. p. Šuderla Robert, bisk. vikár v Brně 10 zl. — V. p. Šula Vincenc, admin. v Šidbořicích 10 zl. — V. p. Šum Josef, kaplan v Opavě 10 zl. — P. Šváb Josef, rolník z Osyky v Č. 10 zl. — P. Švábenský Jakob, čtvrtník v Židenicích s manž. 10 zl. — **Emtn. P. kardinal kníže arcibiskup Pražský, kníže Schwarzenberg Bedřich, spoluzakladatel 100 zl.** — V. p. Švarc Josef, kaplan v Slavoníně Ol. dioc. 10 zl. — P. Švarc Jan, čtvrtník z Ruprechtova za celý rod 20 zl. — V. p. Šveda Jan, kaplan v Ledenicích v Č. 10 zl. — V. p. Šveda Frant., duch. správce v Židarně 20 zl. — V. p. Švehlík Tomáš, kaplan v Králčicích 10 zl. —

P. Talla Frant., ze Sušic za celý rod 20 zl. — P. Talla Josef, sedlák ze Sušic 10 zl. — P. Tálský Frant., kupec v Sloupu 10 zl. — P. Tauš Pavel v Drysicích s manž. za 1 deera 10 zl. — V. p. Dr. Terš Eduard, prol. a praeses v arcib. semin. v Praze 10 zl. — V. p. Tesát Jan, farář v Dörfelu 10 zl. — V. p. Tešát Gottard, kněz řádu kapucinského na Hradčíně v Praze 10 zl. — V. p. Těšík Josef, duch. správce v Nosislavě za 1 přízeň 10 zl. — P. Tichá Kateřina, svěřarka v Sloupu 10 zl. — V. p. Tichovský Josef, kaplan v Praze 10 zl. — P. Tichý Josef, pachtýř v Olbránském mlýně s manž. 10 zl. — Důst. p. Tinger Ignác, kons. radla, děkan a farář v Křténicích 10 zl. — P. Till Hermenegild, bratr řehole kapucinské v Sušici v Č. 10 zl. — P. Tkalec Frant. v Rozdrojovicích s manž. za celý rod 20 zl. — P. Tkádlec Frant., v Rozdrojovicích s manž. za celý rod 20 zl. — P. Tkádlec Frant., rolník v Kojetině 10 zl. — P. Tomášek Frant., výměnkář v Housku za celý rod 20 zl. — P. Tomeček Martin, výměnkář z Hluchova s deerou 10 zl. — P. Tomek Václav, studující v Praze 10 zl. — V. p. Tonnér Frant., farář v Sudoměřicích v Č. 10 zl. — P. Továrek Martin, rolník v Komíně s manž. 10 zl. — V. p. Trapp Josef, kaplan v Plzni 10 zl. — P. Trčka Filip, výměnkář v Nebovidech s manž. 10 zl. — P. Trčka Anton, výměnkář v Ořechovém s manž. 10 zl. — V. p. Trška Petr, duchovní řádu Augustinského ve Lnářích 10 zl. — P. Trkan Matouš, čtvrtník v Židenicích 10 zl. — P. Trubkova Kateřina, výměnkářka ze Sucholasec za 1 rodiče 10 zl. — Důst. p. Tuma Ignác, děkan a bisk. vikář ve Vys. Mýtě v Č. 10 zl. — P. Tuma Engelberta vedením Velká Strana v Lišově v Č. 20 zl. — Důst. p. Tydl Ludvík, kons. radla, děkan a farář v Újezdě 20 zl. —

V. p. Uhlík Dominik, admin. v Řezovicích 10 zl. —

V. p. Vacek Leodegar, spiritual v bisk. sem. v Hradci Králové 10 zl. — P. Vácha Jan, kovář v Mor. Kynčicích s manž. 10 zl. — V. p. Vácala Matěj, kaplan v Sebranicích 10 zl. — P. Vahalova Karolina, deera sedláka z Palačova 10 zl. — P. Vagner Stanislav z Ruprechtova za celý rod 20 zl. — P. Vagnerova za sebe a manž. v Ruprechtově 20 zl. — V. p. Vagner Karel, kaplan v Křtinách 10 zl. — V. p. Valenta Jan, furář ve Vel. Bíteši 10 zl. — P. Valerova Karolina, mlynářka z Komárova 10 zl. — P. Válková Kateřina, vdova za Jana Válka v Hostěhrádkách a za celý rod 20 zl. — V. p. Valouch Frant., kaplan v Hostině 10 zl. — P. Valter Frant., domkář v Šošůvce s manž. 10 zl. — P. Váňa Frant.,

familiant v Žabovřeskách 10 zl. — V. p. Vaněk Václav, kaplan v Zábřeh v Č. 10 zl. — P. Vaněk Vavřinec z Kyova za manž. 10 zl. — P. Vaškova Josefa, hospodyně v Drhžovicích za sebe a přízeň 20 zl. — P. Vavřeka Josef, čtvrtník v Žabovřeskách za celý rod 1. pol. 10 zl. — P. Vavřekova Marianna, výměnkářka ze Všetul 10 zl. — P. Vavřekova Františka, vdova v Žabovřeskách 10 zl. — V. p. Vávra Frant., kaplan v Lužici v Č. 10 zl. — P. Vedral Frant., učitel v Studnici s manž. 10 zl. — V. p. Veber Frant., kaplan v Nilonicích 10 zl. — P. Vejhonkova Apollonia, tříčtvrtnice z Ořechoviček 10 zl. — V. p. Vejvoda Jakob, farář v Nov. Veselí 20 zl. — P. Vejvoda Florian, čtvrtník z Rychtářova 10 zl. — V. p. Weiss Peregrin, kaplan v Tuřanech 10 zl. — P. Weiss Jan, kovář ve Vavřinci s manž. 10 zl. — Důst. p. Veixer Anton, děkan a farář v Pohořelicích 10 zl. — V. p. Veselý Josef, kaplan v Jemnici 10 zl. — P. Veselý Frant., mistr na Dvorku za celý rod 20 zl. — P. Veselý Jan, mlynář v Protivanově Olom. dioc. 10 zl. — P. Vetchá Rosalín, služka za sebe a 1 rodiče 20 zl. — P. Věvodova Maria v Rychtářově za sebe a 1 manž. 10 zl. — P. Vichta Josef, mladší učitel v Náměšti 10 zl. — V. p. Videmann Josef, kaplan v Kaluě v Č. 10 zl. — V. p. Vieland Jan, lokální v Nikolčicích 10 zl. — V. p. Viktorín Anton, kaplan v Strašicích v Č. 10 zl. — V. p. Vinař Jan, duch. správce ve Vraclavě v Č. 10 zl. — V. p. Višín Frant., kaplan v Berouně v Č. 10 zl. — P. Vítek Josef z Velice s manž. za celý rod 20 zl. — P. Vitvar Josef, boboslovec v Hradci Králové 10 zl. — P. Vlach Tomáš, čtvrtník z Podbřežie s manž. 10 zl. — P. Vlach Frant., výměnkář z Podbřežie s manž. 10 zl. — P. Vlach Josef, čtvrtník z Podbřežie s manž. 10 zl. — P. Vlachova Anna, mlynářka v Milosticích 10 zl. — V. p. Vlasák Josef, kaplan v Rožmitále v Č. 10 zl. — P. Vlček Karel, domkář ze Studnic s manž. za celý rod 20 zl. — V. p. Vlček Frant., duch. správce v Hlušicích v Č. 10 zl. — P. Vlček Dominik, mlynář v Jaroměřicích 10 zl. — P. Vlčkova Maria v Ruprechtově za celý rod 20 zl. — V. p. Vodrážka Maximilian, kaplan v St. Boleslavi v Č. 10 zl. — P. Vogl Jan, studující v Obecnici v Č. 10 zl. — V. p. Vojta Frant., farář v Protivíně v Č. 10 zl. — V. p. Volf Alois, farář v Sloupu 40 zl. — P. Volf Jan v Sloupu za sebe a 1 manž. 10 zl. — V. p. Voráč Josef, kaplan v Jedovnicích 40 zl. — P. Voráč Jan, pololáník z Křesenska s manž. za celý rod 20 zl. — V. p. Vondrák Bart., farář v Tuřanech 10 zl. — P. Vořechova Kateřina, svobodná měšťanka v Přerově 10 zl. — P.

Vostřejš Josef, podučitel v Imramově 10 zl. — Rodina Votavova v Střebenčích za + rodiče 20 zl. — P. Votava Josef, učitel v Nov. Veselí 10 zl. — P. Vřavova Josefa, vdova v Brně, za + Josefu Vřavu a celý rod 20 zl. — Důst. p. Vrbna Jiří, děkan v Kloboučích 10 zl. — P. Vrbna Klement, familiant v Řečkovících s manž. za celý rod 20 zl. — V. p. Vrbna Šimon, farář v Mřovicích v Č. 10 zl. — P. Vrtílek Frant., třicetvrtník z Nosálovic s manž. 10 zl. — F. Vrtílek Jan, čtvrtník z Nosálovic s manž. 10 zl. — V. p. Vrzal Jan, kaplan v Brtnici 10 zl. — P. Vrzal Michael s manž., podsedník v Bošovicích 10 zl. — V. p. Vurm Ignác, kaplan v Dědicích 20 zl. — P. Vurm Anton z Klobouk za celý rod 20 zl. — P. Vůňšova Františka v Hluchově 10 zl. — P. Vyčarova Maria v Petkovících 10 zl. — V. p. Vychodil Josef, kaplan v Miloticích 10 zl. — V. p. Vychodil Arnošt, kaplan v Přerově 10 zl. — P. Vyhřdal Jiří, chalupník z Hluchova za sebe 10 zl. — za + manž. 10 zl. — P. Vymazal Bartol., pololáník z Křížanovic za sebe, manž. a celý rod 20 zl. — V. p. Vymětal Edu., kaplan v Osvětimanech 10 zl. — V. p. Výrůbek Cyrill, kaplan v Slavkově 10 zl. — P. Vytásek Martin, mlynář v Uhřicích za celý rod 20 zl. — V. p. Vytásek Erasmus, Františkan v Zásnuku v Č. 10 zl. — P. Vyskočil Frant., duch. správce v Dunajovicích 10 zl. — P. Vytopil Ondřej, mistr tesařský ve Vicemělicích s manž. 10 zl. — V. p. Vzácný Vincenc, farář v Šlapanicích 10 zl. —

P. Zabloudilova Anna z Dědic 10 zl. — P. Zabranský Josef, mlynář v Lubě v Č. 10 zl. — Zachar Frant., žák 4. třídy gymnas. v Čes. Budějovicích 10 zl. — P. Zachovalova Anna, výměnkářka v Krásensku za + Kašpara Zach. a rodiče 20 zl. — P. Záděra Anton, pololáník v Silůvkách s manž. 10 zl. — P. Zachoval Cyrill, třicetvrtník z Nosálovic s manž. 10 zl. — P. Zakopálová Anna, pololánice z Zahnašovic za + manž. a celý rod 20 zl. — P. Zamazalova Barbara z Vítovic Olom. dioc. 10 zl. — V. p. Zapletal Ignác, kaplan v St. Jičíně 10 zl. — P. Zapletal

Augustin, syn sedláka ze Sternhofu 10 zl. — P. Zapletal Vincenc, familiant v Sternhofu 10 zl. — P. Zapletal Jan, čtvrtník v Krásensku s manž. 10 zl. — P. Zástěra Vincenc, kupec v Imramově 10 zl. — P. Závodský Matouš, výměnkář v Židenicích s manž. za 2je + rodiče 10 zl. — P. Zbořil Jan, pololáník z Olšan s manž. 10 zl. — + Zbořil Fabian a manž. v Pustoměři 10 zl. — P. Zbořilova Mariana, svobodná z Čelechovic za celou + přízeň 10 zl. — Zdařil Anton, chalupník z Vinar za celý rod 20 zl. — P. Zdařilova Františka z Popovic 10 zl. — P. Zedníček Frant., výměnkář ve Vlčenicích s manž. za celý rod 20 zl. — P. Zelniček Bedřich, prachař ve Vladislavě 10 zl. — V. p. Zeliňka Karel, kaplan v Lišni 10 zl. — P. Zeliňka Hubert, bohoslovec v Brně 10 zl. — V. p. Zeman M., kaplan v Ježově Olom. dioc. 10 zl. — P. Zeman Jakob, krejčí v Sv. Janu v Č. 10 zl. — P. Zeman Jan, celoláník ze Šlapanic s manž. za celý rod 20 zl. — P. Zeman Václav, c. k. berníčný official v Telči za + otce a rodinu 10 zl. — P. Zeman Josef, čtvrtník v Šlapanicích s manž. 10 zl. — P. Zeman Anton, pětčtvrtník v Šlapanicích s manž. 10 zl. — P. Zlámalova Josefa z Doloplatz 10 zl. — P. Zlámalova Viktoria z Dluhonic za + rodiče 10 zl. — P. Zlámalova Anna, manž. sedláka v Raclavících 10 zl. — P. Zmrazilý Anton, čtvrtník v Lulči s manž. 10 zl. — P. Zouhar Frant., podočitel ze Studnic 10 zl. — P. Zouhar Frant., výměnkář v Šošůvce za sebe a + manž. 10 zl. — P. Zouhar Matouš, rolník v Šošůvce s manž. 10 zl. — P. Zouhar Kašpar, domkář v Šošůvce s manž. 10 zl. — P. Zouharova Božena ze Senetářova 10 zl. — P. Zukařlova Anna, svobodná z Rostůn 10 zl. — P. Zucker Tomáš, mlynář v Lejskách 10 zl. — P. Zukrova Josefa, mlynářka 10 zl. —

V. p. Žáček Frant., kaplan v Běčovicích 10 zl. — V. p. Žďárský Václav, kaplan v Nové Vsi 40 zl. — P. Žíla Jan s manž. učitel v Lidečku 10 zl. — V. p. Životský Anton, kaplan v Bystřici 10 zl. —

K o l e d a

čili

n o v o r o č n í d a r o v é.

„Koleda, koleda Štěpáne!

Co to neješ ve džbáne?“

Stará píseň.

„Zdař Bůh!“ bůvalo ode dávna pozdravení našich drahých předků, kdyžkoli druh druhu nějakou práci počínati viděl. — „Zdař Bůh!“ volá i náš Morawan, vida krajanů své počínati u nový rok 1854., a přeje hojnost všeho zdaru, dobra, a blaha všem, kterým se až posud dobře, i kterým se zle dávalo.

O jak se čas mění — jak ten náš svět běží! Nynější svět rád vidí gratulanta v černém fracu vyšvihnutého — neli, když jde do světnice, jistě když jde ze světnice — ale ještě radši ho má, přinášeli mimo věskou gratulaci dárek sebe studenější. Náš Morawan, znaje tuto povahu nynějšího světa, a nechtě dojiti pomluvy u krajanů svých, přináší vedle svého přání k novému roku také rozličné dárky a kolebu. Koleda jeho gešť všem jenom stronná; a však bude-li sobě v tomto novém roku každý počínati tak uctímně a laskavě jako on, totiž Morawan, bude jistě mnohý z milých čtenářů jeho mít „šťastný a dobrý nový rok.“

Morawan znaje obyčej pradávných předků svých, dáváti za novoroční dárky tak zvanou kolebu, nemusí po cizích krajích a národech se poptávati, co by se nejlip hodilo za dar k novému roku. — Ačkoli se do slovíčka koleba mnohé dárky jako do kazajky oblékají, přece jisto jest, že jablíčka, okřesky a jiné ovoce přede všim se vyrozumívají slovíčkem tímto. Toho měl náš Morawan po celý rok již na paměti, a tudíž neunaveně sbíral kolebu pro drahé čtenáře a čtenářky své, tak že se mu posléstilo, až do samého nového roku pečlivým osvětlováním dochovati rozličných druhů — a však toliko domácího ovoce, nebo rozumný nášinec nerád se honěti zbožím cizím. Ačkoli druhů domá-

cího ovoce tedy hodlá podle chuti své k užítí čtenářstva co nejšvůdomněji rozdělit.

Zatožto věrný syn svých zbožných praectů chce Morawan staré vzory a příklady na zřeteli podržeti, a ble svého berného pravidla „komu čest, tomu čest“, začne od nejstarších, totiž od ctihodných dědečků a babiček.

Tito přežili již hezkou řadu nových roků, ale přece ještě zábný z nich nepřelil nový rok tisící osmístý padesátý čtvrtý. Zich živobytí počítá již mnoho roků přilemných i nepřilemných, úrodných i neúrodných, potojných i bouřlivých, mokřých i suchých, obýčejných i přešupných. Oni přelčetli již mnoho kalendářů, planetářů, snářů a lhářů; nabyli mnoholetou zkušeností svou veliké obratnosti v pesuzování nynějšího světa, neboť přežili život smíšený z dobra a zla, viděli již smíšeninu mnohých lidských vynálezů a nesmyslů. Ale pak na mladých lidech mnohé stránky rádi opravují a kárají, nalézají, připomínajíce sobě svých vlastních mladých let, také mnoho smíšeninu směšnou, jížto by se jejich vnukové až k popukání rozesmáli. Jelikož pak mnoholetý život jejich nebyl než učiněná smíšenina všelichých podivných mtlých i nemtlých, radostrných i žalostných udalostí, dáváme jim koleby jablíčka míšená. Tak jsou ble minění Morawana pro dědečky a babičky nejpřiměřenějším dárkem z koflíku jeho. A proč? Jablka míšená jsou u nás vážená a oblíbená tak jako staří lidé. Jablka míšená jsou již i napohled věru krásná, tak že je okrajou zahrad naši vlastní nazývati můžeme, a proto jich co okraji našich zahrad podáváme okraji naši vlastní, našim milým stařečkům a stařenkám. Zevnější

krásu jablek missensých zvyšuje povaha vnitřní, tak že bychom jim pro užitek proměnil i zevnitřní neublaženost. Podobně i naši dědečkové a bábičky, byťby i neměli uhlazených tváří, neboť mívají v obličejí stářím a starostmi vryté vrásky jako jizvy přestálých bojů; jich vlasty prokvetající poukazují na dozrávání k nastávajícímu žněm; proto jich znalec na první pohled poznává co ovoce chuti příjemné, jich cti a v každé podoby o moudrou radu žádá. Jableka missensá se mají nejjištěji až do jablek nových dochovati; i naši dědové a bábičky setravávají v nábožnosti spasitelné, až za nimi opět nové pokolení dozrává, jemuž podávají starou, jádrnou nábožnost, staré krásné obyčeje, zvyky, písně a povídky národní slovení i příkladem svým. Řežby se jich potomci nemíchali v novotách nábožnosti a národnosti podbývajících — tím by upli mnohé missentů hanby a šfody tělesné i duchovní, a byli by čím býti mají, katolíky horlivými, a vlastenci upřímnými jako jich slovníci pradědové.

Po dědečích a stařenkách počneme děliti panny; neboť nyní svět panickám dává před pány přednost, a pak wine, že paníčky vůbec, zvláště pak některé panny bývají nebočkawy, mluví-li se o novinkách.

Chcť mluvit o pannách Morawan neopomene činiti rozbil potřebný, aby se nezmyšlil; neboť není panna jako panna. Morawan sám zná několik druhů panen, z nichžto každý jinou lebedu žádati bude.

První druh panen jsou staré panny, jichžto slušným bákem podobliti Morawan nejvíce rozpaků nadělalo. Tyto hned od samé mladosti byly si všemožnou práci, štáti se šťastlými odyportnými; vlastní národní kraj, vlastní materlá mluva, vlastní domácí chování — všecko se jim zuechutílo, ony se opířily po cizácku, vyzývajíce sebe nad spolurodačky své hebné, a Bohu i vlastní věrné. Dnyho cwičily se ve wěrnosti jiné — ve wěrnosti k mlencům tak bedlivě a neunaveně, že byly zprvu věrný jednomu, později dvěma, třem i čtyřem — konečně pak ráby by byly bývally

věrný každému, kdeby byl chtěl — ale svět, jak se obyčejně stává, obměnil se jim za wěrnost mnohostrannou newděkem, neboť jim nezůstal wěrným — žádný. Nad tímto newděkem světa rozezlens i ony zpronewěřily se celému světu, jemuž uenajstnou pomstu chystají tím, že všechno wšfudy na zemi a pod zemi jedovatým jazyčkem svým melou, byťby to již sebe více umleto bylo. Zprevedená newděčnost světa naplnila jich příliš citlivá srdceka nelibostí a ofšlivoostí proti všemu, zvláště pak proti tomu, co se jiným líbí. Vyzvaly z nich některé dle vlastní důmění, jiné pak opravdu krásně, a tudíž nyní, widouce, že ta onna děwa, která za jejich krásy a mladosti s listkem do šfoly chodila, pro své cnosti a hezké vlastnosti jest ctěna a chválena, ony samy pak že již vyšly z módy, melou ubehou newinnou děwu v první, v druhé, v třetí a v každé besedě své s takovou cituplnou žitíwostí, že na ni ani poctivého chlupu nenachají. Každý nový páreček, každá děwa, každý hoch, každý muž světský i duchovní, ciwilný i wojenský, musí nejprw přijíti na jejich mlynek jazyčkový; žádný nový kloboček a čepec není jim po chuti přistihnut, žádná kacabajka a sukne není bez chyby, každý šat musí ještě jednou na jejich waldy, z kterých ani žádné daut neplatí. Vyzvali pak jejich jazyčkové mlynek popoháněn mlynkem káwovým: potom teprw s dwojnásobnou horliwostí melou nebožtíka dědečka, bábičku, strýčka, tetičku, kmotřičku, kmotřenku. — Jestto tedy staré panny prwních druhu tak ráby všechno melou, aby ještě více mlely, dáwáme jim lebedy báků pro ně pilně ofšerkowaných, tetiž melouny.

Druhý druh panen jsou opět staré panny, které se od prwních welice liší. Jsou to děwy, kterými osud a řízení vyšší od maličkosti přepodivně zahrávalo. Dénohá chudobná, ale rozumná děwa snášti raději těžkou chudobu, nežliby zadala šlechtné srdce své tam, kdeby byla považována za zboží rozmarného a zhrýřilého boháče; anebo jjouc všemi panenskými cnostmi zlobena toliko w nerozumných špekulantských očích pro

chudobu svou za nebertnou považována byla, a tudíž, ač na cnostech velmi bohatá, přece pod čepce se nedostala. Jinou silektnou děvu senžila nešťastná lástka, an její věrné srdce zabalo se se všemi tužbami zemšťmi zrádci špatnému, anebo se stal předmětem její lásky takový muž, kteršž jí pro svůj rdb, stav a povolání jest nedostupný. Těmto, aby se dobrou nabýji w lepší budoucnost těšťti nepřestávaly, podáváme koledu jáblička těšťinšá.

Třetí druh panen jsou panen, které pro své záměry a snahy jsou ještě mnohem ctihodnější nad předešlé. Jsou to panen, jichž ovšem za našeho věku jest potřeba, které s vyššího náboženského stanoviska posuzují menší život vezdejší, hude w mládosti své poznávající marnost všech světských radostí a tužeb, a bez ušání pamětlivý jsouce vyššího povolání svého pro život věčný, rekonsy obřítají se rozkoši zemšťých, obětující se svému božskému Zemišdu, Christu, jemuž věnuce panenský zachowati a přinéstí diti, by ho za hrobem vyměnily za korunu jistých radostí nebeských, radostí rájšťých. Těmto vroucně žádající na Bohu pomocné milosti a posily dáváme koledu rájšťá jáblička, aby, majíce je bez ušání na žeteli připamatovány byly na blaženství rájšťé, pro kteréž velikých přinášejí oběti.

Čtvrtý a poslední druh panen jsou panen obyčejné, které si také obyčejně rády vybírají. Těm dávám Morawan koledu jáblička panenšá. Jsou to jablička opravdu krásná, kteráž však potřebují největšího ošetřování, majlí se w krásě své zachowati po delší čas; a právě proto ušaniwena jsou za dar noworočnů našim nadějným vlastenkám. Mělit jine je tak dobře ušchované, že nám samým těžko bylo jich najítí, když přišla řada na Wás, drahé krajaneky. Majlí jáblička panenšá tu vlastnost bo sebe, že každé dotknutí ruky obdivowatelewy na nich poznati lze, čímž jim ovšem něžnosti i ceny ubývá. Čim více pak bývají ušchováwana, tim libější wydávají wíni, pro kteréž jich snadno naléztí jest. — He ctěné vlastenky! toto ovoce pro Wás ošetřowal

Morawan k nowému roku, anož mnoho Wám podobného na sobě má. Z Wy jšte krásné ovoce vlastní Morawšé — však i Wy máte nejbedlivějšího ošetřování zapotřebí. Každé dotknutí se Wás drzon rukou byloby švrnou Wášš dobré pověsti, čímž by se ovšem cena Wášše umenšila. Nemušit se krásy a cnosti stavěti na obiw, neboť dobře říkávali staří:

„Setávej panenku w součt,
Vudeš-li cnostná, najdeu tě.“

Ušchewejte si tento noworočnů dárek tam, kam oš Wášše nejčastěji padává; třeba k nějakému milému obrázku, aneb k jinému dárku wzácnému; a při každém pohledu na dárky Wám milé powšimnete si také darečku, ježž Wám Wáš dobrý přítel Morawan k nowému roku přinešl. —

Digni pak již s dary swými obračuje se Morawan zase k mužskému pohlaví, a vytahuje ze šoturka svého blumy, které podává starým ženilkám, kteří se pro samý rozum a pro samou špekulaci oženiti nemohli. Blumy jsou ovoce, které se nejmeně držeti dá, a proto je w našich krajinách málo pěstují. Stowněž i přezralí ženilkové nehodí se ani k sušení, ani k wašení pro rozumowou wodnatelnost svou, proč jich také potřebu se nalézá. Blumy jsou ovoce, které, ač za mnoho nestojí, přece největší opatrností potřebuje, dyceme-li ho někam donéstí, an při nejmenším tištnuti a tlačení se rozmačkává. Podobně i staří ženilkové jsou náramně newrlí, a dotknemeli-se jich jen slowičkem na wážkách zlatých neodváženým, ihned malá jich dušička náhlým hřmotem se ošlazuje. Tito vybíráwali sobě jako nebožtík štrýc Luhy, chodíce od jedné ke druhé, až pak konečně samým vybíráním přebralí, neboť nehledali bďwčec p en ě ž y, něbrž p e n i ž e s b ě w ě t e m, a proto teď ani newíme, kudeli jim naše štronská koleba whod? —

Těm však, jimžto osud swen zlomyšlnosti w cestu se postavil, tak že bywše nekolikráte ošlamáni naň zanevřeli, aneb z přílišné lásky a touhy po swobodě swobodnými zůstati si umínili, těm podává Morawan koledu šwecšťy; neboť ovoce to i s u š ě velmi dobře upotřebiti se dá. —

Manželům a rodičům, kteří nejvíce kledby potřebují, aby hodně podobiti mohli, dostanou za dar nemorocný jablčka planá. Jestli to ovšem dar nepatrný, an planá jablka jsou malíčká a kyselá; avšak jako každé zlo má svou dobrou stránku, tak i tyto jele jsou blaho. Pečlivá a oštrvotivná manželka ví i sebe kyslejší jablka tak pěkně v sladcejší kabátek obleci, že ač původně slzotekně trpka a kyselá jsou, přece napotom mužičkovi život vezdejší oslazují.

Manželové mají mnoho sladkosti v stavu svém, ale také mnoho trpkosti. Přičinili se však druh druhu tyto trpkosti vymlouwati, oslazovati, zapuzovati, odstraňovati: budou zajisté u nich v tomto nastávajícím roce sladkosti a radosti míti převalnu. Aby pak rok po roce méně planého a kyselého ovoce našim starostlivým hospodynám do kuchyně přicházelo, o to pečovati musjí hospodáři. Tito mají vsedky plané stromky sřeztiti, aneb jich zcela vyrubati, a na jich místo stromky dobré ovoce vydávající vsaditi. Nesmějí tedy chodívati domů a po domě s kyslou tváří jako brumlawi mědovědi, když se nemohou dlouho mezi dopiditi; jce by špatného, trpkého ovoce v pluchách kapsách přinášeli nejen do kuchyně, ale i celé domácnosti, i dítkám svým. Musjíť sebe samy přejaditi ze škelfy, v nižto je jak kyselé ovoce rodi, do škelfy blažené domácnosti, kde se s pomocí Boží jistotně sladkého ovoce boží. —

Dny přišla řada na mládež. Měchali jsme jich naposled, jsouce dobře přesvědčeni, že jim ještě velmi potřebí cvičiti se v trpělivosti, a ložiti se na ději v budoucnost. Ano, draží mládež, zůstali jste pravda naposled; přece však jste se dočkali; a když již vsídlili ostatní, bywše báry podobeni, měli po radosti, Vy jste se pořád ještě měli nač těšiti. Tak to bude i v nastávajícím roce. Kdo bude trpělivě očekávati a doufati, bude míti radosti o mnoho delší. Zvláště mládežci znají své naběže a časy v budoucnost velmi krásnými barvami malovati, a nepřijde-li lůnec, jakého očekávali, měli alespoň radost tenkrát, když se ještě z daleka těší, čímž si zajisté mnohou jinou trapnou chvíli osladili a radost svou prohloužili.

Dostanou tedy mládežci kledby o řechy. Jestli to druh ovoce, kterýž člověka jakoby mermomocí trpělivosti učí. Jeho zevnější zelená šupina, (zvláště není-li ořech dobře zralý) potřebuje několik olamžiti trpělivosti, nežli se obřápký odděli. Pak nastává druhá práce ještě obtížnější, není-li přehodného k tomu nástroje po ruce. Mladíci dobrého chování mají však dobré zuby; těch-li pak není, perno bývá, oříšek rozloufnouti. — Kdoby však šitě se obtížné práce ořech zahobil, nikdy neokusí příjemné chuti jádra a zůstane se zkušenošti svou za každým dobře zvedeným, ošmíleným dítětem. Z našich předků musili mnohý tvrdý oříšek a ořech rozlústiti, nežli nám vypěstili jabý, v nichžto se nám vnukům a prawnukům jejich tak výborné ovoce baří. Musili přestati mnohé lijawce, parna i bouřky, než nám zůstavili úrodných winohradů, polí, hájů. Mnohokrát rozléhal se jejich zpěv i pláč po nivách Moravských, nežli požívali za našich časů pranicího blahého pokoje. Z Vám, milí mládežci, se podává a ještě podá mnohý tvrdý ořech k rozlústění. Přijměte ho rádi a bez reptání, neboť z každého ořechu rozlústěného, t. j. z každé ulohy přemzáté a wylouané wzrůstá Vám nowá zkušenoš wlastní, kteráž jest nejlepší učitelkou, jejíž poučování nejlouběji v paměť se wtiskuje. Místojem pak, kterým jobě rozlústěování mnohých nepřijemnosti ujednate, jest mrawné wychowání a náboženství křesťanské, kterým vezdy ozbrojeni býti máte na rozum i na srdci, byste zmúžle snášeli nehody, jichžto Wáše životná cesta prosta nebude. Blaze Vám, pakli se Vám obojího dostalo. — Mnohdykrát se stává, že Vy sami sobě nějaký oříšek wylíbnete, kterýž Vám nejvíce starosti a obtíži naplóbí, zvláště jeli trochu wýsoko, a rodičové Wáš, rozlústiwše již více ořechů, nechťi Vám k němu dopomoci. Tak-li se Vám powebe, nereptejte; buďte trpěliví; až oříšek ten uzraje, spadne sám od sebe, a náleželi Vám, nemine Wáš. — Bude-li snad museti srdce Wáše družku vezdejšího života weliti: newolte kwapně; nezapomínejte kledby, již Vám buď Wáš upřímný krajau Morawan přináší. Právě v tom olamžení, když budete rozhobowati a mysliti, že velmi dobře

wolíte, malíčko posečtejte, a rozloučte některý z našich oříšků; možno, že se Vám za tu chvíli před očima vyjasní, že mnohou stránku, které jste před tím ani nezuamenali, jako zvěšujícíím stem dofonale uvidíte. Nezapomínejte totiž se přesvědčiti, zda-li w srdčku tom, jež wydobýti chcete pro sebe, jidli lájka f Bohu? — Sidli-li: wolte s Pánem Bohem! Nesidli-li: wězte, že byste i Wy brzy dostali newitanou wýpověď z něho. —

Nyní pak wysype Morawan, co mu w lošičku ostalo, na wybranou a na rawačku.

Broskwe dáváme pŕkrytcům; neboť tito jsou jako broskwe s wrehu sladci, w jádře pak trpci. —

Nečistotným a zaccouraným děwám a prablenám dáváme lašťany, w nichžto sobě libují. —

Nešťidným a ochlastům dáváme ječábiny, neboť owoce to jest málo záživné, a to teprw tenkrát, až dobře wpuřzue; podobně i ožralci nestáwají se dříve štídnými, až jim nraz lapju roztrhne.

Hollám, které se w předstawování zamislowaných obličejů a lašťaných pohledů ewiči, dáváme trnky; jakmile sissenka aš tři z nich svým pohyblivým zoubkem nakouřne, poweče se ji pohled nejoprawdiwější dofonale.

Zlobějům, pobwodníkům a rawáčům dáváme listowce, které nejlip zhojiti jich mohou w nemoci dušewné.

Benšým, které chti muže své jenom samou krásou oblažiti, práce wšak sebe menší se štiti jako jedu, dáváme koleby hlohyně, owoce na pohled krásné, po kterém wšak nic není.

Grbopyskům a wychloubáčům dāme šipky; těmto, mají-li čemu býti, musí nejprw čepička se sej-
mouti, a wnitřní nabutoš, zcela neužitečná, musí wen.

Leno chům dáváme třejšn, aby, když budou mítí blouhou chvíli, mohli po sobě pedami házeti. — Teb jsme s dělením u konce. Maléžát w kolebě naši mnohý lebacos přijemného, mnohý pak owšem také něco nepřijemného; awšak náš šwět to jinač s sebou nepřináší. Zajiště i tento rok nepřinese nám samé slasti, ale také strašti. —

„Ce se wolným počne trokem,
Wyšlým končiwá se štokem!“

Pročez i my, začneme-li snášeti rozličné se wyšytující nepřijemnosti hned na počátku nowého roku, sneseme snadno i nehody wětší, než se rok ten ke swému konci chýliti bude.

Umysl Morawanů owšem nebyl, někoho kolebou uraziti a pobuřwati; nébrž jakož se při gratulacích obyčejně stāwá, že jeden se rozplāče, druhý rozesměje, a třetí se pozlobi, což wšedco býwá jen krátkého trwání: tak snad se může také stāti nāšší kolebou. Jestliže wšak někdo z našich milých čtenářů a čtenářek na počátku nowého roku stāl w třídě oněch, kterým se dárek nemilý uchystal a podal, ať se po-
lepší a wniší we třidu jinou, a dá-li Pán Bůh na rok dostane kolebu také takowou, a budou-li lepší časowé, ještě lepší. Morawan jej obecněstwu newyzadí, nébrž bude mu milo, setne-li se po roce w lepší třídě jeho drabých krajanů a krajanek, neboť mu bude moci celým srdcem dobrých weci gratulowat. Zatím se mějte wšickni blaze, wšem wšudy dohromady, a každému zwláště přejeeme šťastný nowý rok! —

Smcnem Wašeho přitele Morawana

Wáclaw Nowotný,
prozatimný učitel w mor. slez. ochra-
nitelně pro zanebhalou mládež.

Nebeská znamení v kalendáři.

Byl čas, kde se kalendáře bo šwěta chystají, a Morawan náš také. Z obcházel přátely své, aby mu něco s sebou dali. — Byl wečer, owšem že pěkný; nehote-
ly lucerny, muselo býti měsíčno —

aspeň w kalendáři. Jeden z přátel Morawanových jedel před welikou knihou, zabrán jsa do přemyslowání práwě přečteného aneb něčeho jiného. Celo si blani podpíral jako jarmarečník, když málo

probal a doma žena a Abraham na peníze čekají; za uchem měl péro, ale ne takové jako má za každým uchem sekretář svatého Lukáše, nébrž péro z bujho brku a to již celé opsané. Wškol nacházelo se papírů a poházených knih více, nežli w mnohém místě hospodářských a zprávných seusebů. We světnici bylo tišicho a prázdno tak a jako o křesťanském cvičení w mužských školách. —

Wlorawan w obcházení pospíchal jako běti, když jdu ze školy a tím se stalo, že tébož večera i svého hned ob narození známého přítele nawštíwil. Po křesťanského pozdraviv, s powětrí jaké je tam, totiž wnetu, se ani nezminil, nébrž přímo začal: „A jak pak, dostanu dnes již nějakého wyprawování?“

Přítel. Dnes ještě ne, ale co newidět.

Wlorawan. Ano, co newidět, to jest, že ho nebudu nikdy widět, ale na to nedám, jnad mne nechcete pustiti letos s prázdňima rukama a pouhýma deštěčlami; moji znamí již na to čekají.

Př. To možná, ale z toho mračna nebude dešť.

Wlor. Ale aspoň rosa. Víš, já zatím tady počkám.

Př. Mliti. Spálené dítě se bojí. Dle známosti jsem wám minulé léta ledacos světil, a hned se to rozneslo. Říkávají: Swět se tetě, roznese tě po všem světe. A tu hned se všech stran repetili. Dcet musel jsem si také ledatde rozliti; nebo tam w domě dvě sestry s mamičkou si cos posseptali, a hned eufr zvizel, a já dostal hořké lávy; jinde žena pro jatečí slowičko (začíná se ruffim s písmenem: zlá) hluk strhla, jako by se trojanská wálka obnoviti měla; tam zas na potkání štoudhne muž ženu, a již začalo pozdravení: A pěkně je to tam napsáno...? Více již newím, leč že byla řeč blouhá a jazyl její jako kolowrátek. Já nemyslí jinak, než že musí míti w hubě poušťa jak to dobře uměla.

Wlor. A co wš? dal jstě ji myslím co proto.

Př. Ba ne. Já ani necek; zůstal jsem jako ryba, a polekaný jako pes, když ho w kuchyni dopadnou. W okamžiku byl zástup okolo nás, dívali se na nás dobří lidé a špatní musikanti, troubili bez

mosaze a zwuku. — Ne, z wyprawování tentokrát nebude nic, budu raději hezky mlčet jako s teplým koláčem.

Wlor. Toho nečinite, vždyť jest to právě důkaz, že takové wyprawování jest ze života, a potřebné; ošatně dobře přišlo wi di: Menarobil se ten, kdoby se libil všem. Co tedy z toho?

Př. To je sice prawda, a má nebožka hábička také říkávala: Breptavý nejvíce chce mluwiti; kušawý choditi, slepý widěti, bezruký dělati a blázen mudrowati. Ale oni to lidé nemají rádi, když je jim to na mysl uwebe, nebo něco prawdivého napowí. Obrácejně rádi jebe wydávají za newinné jako dítě po řtu.

Wlor. Než ale nejsou všichni swati, co si otirají o kostel paty.

Př. O všem že ne, jako na příklad ten, co ho sw. Prokop na řetízku drží, aneb na kterém swatý Jiří sedí, na něbož i Poláci w přísloví: „Nabožny jak s Jerzego kón“ narážejí. Pročej bylo by nejlépe, miltý Wlorawan, aby se každému po přátelstvu řeklo, co si o něm glý swět šeptá; a tu by se tu př. mohlo říci se b l á k o w i: že pokud hrom nezahřmí, řiže nedělává, p e k a ř o w i, že mluvá sice dost mouty ale málo těsta na chleb; ř e z u i k o w i, že starého řezníka prst trnného wola přewážl, protože prý rád přstem bowražuje; k u p c o w i, že když chwálí — šálí; ř e j č i m u, že z cizých oštrůžkůw si tabát šije, š e w c o w i, že w nedeli šije, w pondeli pije, w úterý kopitami bije, — a že: krejčí, šewci a truhláři (štoláři), nejwětši na swětě lháti; m o k r e c t i p o t ř e b n é c h a s e, co ráda po hospodách na kostel a na kněze zehrá, a lidem cti ukrábá, že dala dobrou noc rozumu, a sám Pán Bůh wi, kdy se zas ohledají (totiž rozum a tyto libičky); h o s p o d š k é m u, že sáhá posřihacům do řemese a natahuje bez rámu, setwa že přišlo několik hostů, již myslí, že musí slawiti swatbu w Řáni Galilejské a chystá šest i více džbánů s wobou.

Wlor. E již dost toho, za takové poselstwi pěkně děkuji. To bych asi nashrabal, to by mně myslím oprášili zába, jako onen muž ženě, co se jednou kdesi bočtl, že hodná žena zlatý sloup jest w domě, a potom myslil, že tento zlatý sloup pořáb omětati musí, aby se lešl. Lidé nerádi co o svých chybách šyšiwají. —

Ono se povídá, že ženské jsou zvědavé, ale nejsou se všechňu chyby jenom na ženské sřklati, kdopak by potom chtěl býti děvčetem? Oni jsou také mužští zvědaví, a to si nedám upřít, kdyť to vim ze své vlastní zkušenosti; nebo když tak s naším Rubínkem po světě chodím, aneb raději, když on se mnou chodí, tu někdy také z jeho alamáry vykouknu, a zvědavě po lidech se poohlednu. Z pozoroval jsem dobře, že každý i nejvyšší nější říká: Nejsem bez chyby; když ale někoho na tuto chybu, které on právě podroben jest, upozorníme: tu i nejpočetnější mizívá se.

Př. To pochází obtud, že se vždy v člověku starý neduh, následel to dědičného hříchu ožývá, a on domyšlivosti a citakotnosti zaslepený chyby své přehlíží a nevidí. Aby pak se mohl nad jiné vynášeti, rád jest chyb, které mají nebo nemají, vidí a kárá. Proto kdož jednou dobře pověděl, že se to podobá, jako by každý své chyby na zádech nosil, tam jen cizí oko dohlédne. Řečí-li se mu o tom, tu jiného v té věci, kde jen sám chybí, vidí dokonalejší a lepší nab sebe svého. Proto v takovémto mizení, když jiný nás napomíná, vždycky hezlá trochu pých, která se někdy také pod hálkou a pod špinou ukrývá.

Mor. Pýcha ale a hloupost na jednom dřevě rosteu.

Př. Proto bych myslil, žeby lépe bylo, místo mého vypravování, lidem moudrost nabízet, a sice tu pravou, která s pokorou jest spojena, a pak by zajisté blaho jako ob sebe u lidí se ubytowalo.

Mor. O, to bych právě špatně pochopil! Co pak by mne lidé pod střechu vzali? Tu by hned pokřikovali: jenom hloupý všechno stoupí; my ale nejíme hloupí, naši moudrosti nepřetěbujeme, my jsme sami doť moudří. Ba mnohý nechodí ani do kostela na kázání, protože se domnívá, již dost a až na zbyte moudrým býti, a to byť si i počínal jakoby měl zvláštní právo na hloupost. Křesťanství má na statíje knih, a on nezná ani půl stránky, a přece se chce domnívati, že všechno umí, a žeby zbytečně mu bylo, několiť grošů za debrou knihu vybatl, aneb ji předčísti, a něco z ní si zapamatowati.

Př. Přijel, že tomu tak, a že právě za našich časů jest velmi mnoho takových, kteří mnoho nevědí, a přece myslí, že jim není ničto rovně; znají několik kamenů, a se již domyslejí, že mohou druhý chrám Salamounův stavěti. Mnoho jest též takových, kteří domnívají se, jako Jobovi přátelé, žeby s nimi všechna moudrost na zemi vyměla. (Job. 12, 2.) Kolikrátoli pohlednou na sebe aneb do sebe, hejrují sami sobě kaditelnici, jsou u vytržení nad vlastní výborností, a běda tomu, kdo jiného jest méně. Protož milý Morawane, nejlépe také bude, když pouličím.

Mor. O, to ne. Co pak bych já potom svým přátelům donesl, a oni se již poptávají, co nám ať letos Morawan bude vypravowati? Nějaké vypravování ob Vás musím mít.

Př. Když není jiné pomoci, musím s barrou wen — a se přiznati, že mně již dochází.

Mor. Teby naučte z jiného soudku.

Př. Co pak jsem hospodský? Ono se to snadno řekne. Ale kde wít a neutrást?

Mor. Wít se mi vymlouváte jako ten brat u pačawy, když se ho druhý optal: „Kamaráde, přijdeš na čtvrtku?“ tu mu odvětil: „Nepujdu.“ — „A proč ne?“ „Proto, za první jest jmenowitz dneš wýročný den, co má matka — Pan Bůh jí dej nebe — umřela, a toho dne nikdy nepiju; za druhé nemám peněz, a za třetí jsem dneška již půl jejblika vypil.“ — Ale já se nedám odhýti. Chcete-li, poradím vám.

Př. To rád uslyším.

Mor. Začnete jen ob Alabama, jak to obyčejně bývá o wířtaci a o zkoušce we škole, když se jednou za rok s dětmi paráda dělává, a ukazuje, co všechno několik z nich odřikáwati umí, a páni hosté se tomu pochwalně obdivují, byť i ditky pro život z toho málo co potřebowati mohly, a své morawské přijetí ani poctiwě, bez chyby, podepsati neuměly. Z Alabama přejdete na ráj nebo na nebe, a z nebe překně do kalendáře na zwitátka, wšak w ráji otolo Alabama také byla zwitata, potom nějaké mravné naučení, — a vypravování bude hotovo.

Př. No, buď. Ale pod dvěma wýminkami; totiž předně, aby tato naše rozmluwa se také napsala a připojila, a

to jen proto, aby se jistotně vědělo, jak má vypravování do kalendáře přistlo, kdyby se učení páni někdy o to spírali měli, a jiný smysl tomu podkládati chtěli, jako se to ondy stalo rytíři Tomáši Etitnému, kde z berlinského a cirkemně smyšlejšího katolika takové velkotitulové rozbirání filosofické pantheistu udělali chtěli. Učení páni mají někdy podivné nápady a choutky. Truhá pak výmluva jest, aby velenování čtenářové a krásné čtenářky následující vypravování čtli a poslušně poslouchali s takovou pozorností, jaká bývá v kostele, ne sice o kazání, ale po kazání, když je obhlásky čtou.

* * *

Když naši první rodičové, Adam a Eva, v ráji dohospodařili, a z živnosti své vyhnání byli, udělali závět, (testament) a nám nebeským spáním a dcerám svým neodporučili ničeho, leč roztrhanou děravou zástěru z fíkového listí, jakož sami spíše, když poznali, že jsou nazi, navázali listí fíkového, a udělali sobě zástěry. Nebož! lidé v roucho listí fíkového! Bude přjetí, a promoknete! bude mrznouti, a budete se zimou trápti, bude slunce pražiti, a váš pálení! Proč jste se kořestími nepřikryli? Toť jest děravé a suab trním spichané roucho. Toť jest tak, jakoby se někdo sítí přikryl; všude je ho viděti. — Jaké to bylo ale roucho čili zástěradlo z fíkového listí? Bylať to dle slov sv. Ambrože holá výmluva prvních rodičů. Zastírali se holými výmluvami, a všelijaké lži slátali, aby své svědomí přikryli. Strkal vinu jeden na druhého. Tak se to posud stává, když se muž se ženou pro nějakou šfodu vadí; neboť obyčejně: „když jde nouze do domu, jde lásta z domu.“ Zbědřenou touto roztrhanou zástěrou z fíkového listí se lidé rádi přikrývají, když totiž své páchaní živých omluvami utrhávají.

Zebné z takovýchto omluv hlebají mnozí také v starých planetářích a kalendářích. Tak na příklad nedávno zloběj se omlouval: „příležitost udělala ze mne zloběje, rodičové mne z toho uctávali, byli rádi, když jsem často lebacos našel a domů přinášel, ostatně já za to nemohu, že to mám v krvi, a že jsem se na planetě zlobějše, na mercuriáši narodil.“ Soudce

však jeho zástěru z fíkového listí ušitou dobře prohlížeje odpovídal: „a já jsem se zaš narodil na smrtonoši, a proto také za to nemohu, když ti musím dáti listového mazání na pamětnou, já již to mám také v krvi.“

Když ale před lidmi taková omluva neplatí, tím méně bude před Bohem platiti. Když tedy necudná osoba se chce oopravěduiti říci: „kdež za to můžu, že jsem se na Venuši narodila, však nejsem ani první, ani poslední.“ Vůh ji někdy na soudu zajistě na to odpoví: „Proto také nebudeš ani první ani poslední, kteráž ošud s dcerami Sedomskými na věky děliti budeš, které se také domnívaly, že krásopani (venuši) ctíti, a newinnost, dobré mravy i duši ji obětovati musí.“ — Pošetilost jest to zajistě velká, a pověra hršná, domnívá-li se kdo, že každého roku aneb v jiných časech nějaká ze sedmi planet čili oběžnic (a sice: bladolet, kralomoc, smrtonoš slunce, krásopani, dobropán, měsíc) panuje, a dle toho že se musí řídit počasi, běh věci na zemi, osudy národů i jednutí lidí v ten čas narozených. Zajedno, mezi těmito jedmi planetami čili oběžnicemi wypočítávají se také slunce a měsíc, avšak obě nejsou nijaké oběžnice čili planety. Slunce totiž stojí, a jest jako prostředek, okolo kterého oběžnice obíhají, a tudy ku hvězdám sláým čili ke stálicem patří; měsíc pak jest trabant čili družice naší země, okolo které obíhá, a s kterou co s oběžnicí teprv okolo slunce dráhu koná. Zadrhé, ono není oběžnic čili planet, slunce obíhajících toliko sedm; nebrž již roku 1851 čítalo se jich sedmnáct, a sice tyto: 1. mercurius, dobropán; 2. venus, krásopani; 3. tellus, země s 1 měsícem; 4. mars, smrtonoš; 5. flora, květena; 6. vesta, čistěna; 7. iris, dužena; 8. melis, včelasa; 9. hebe, čistěna; 10. astraea, hvězděna; 11. juno, jovina; 12. ceres, živěna; 13. pallas, muděna; 14. jupiter, kralomoc se 4 měsíci; 15. saturnus, bladolet s 8 měsíci; 16. uranus, nebesčanka se 6—8 měsíci; 17. neptunus, vodan; roku 1853 francouzský hvězdát Chacornac v Marceili opět novou oběžnicí, hvězdě bewaté velikosti podobnou objevil, pro kterou i jméno Focaea navrhl,

a mimo něj opět jiní hvězdáři zase několik jiných objevili, tak že dle oznámení Widenstské hvězdbarvy 29. máje 1853 již 34. planeta byla nalezena.

Kdyby tedy starých doměšých sedm planet vzdy stíhaly ve sedmi letech panowały, proč by také ostatní panovati neměly? a kdyby panují, tedy nemůže panování na každou za sedm let jednou přejít, když jich jest přes 30, co jich jen posud známe, a mimo ty ještě některé třebaš ani neznáme. Z toho již patrně poznati se dá nesporně všech planetárů a směřná lehkostérnost lidí, takovým učením víru připisujících.

Ale dejme tomu, žeby planety panowały a nějakou moc na jednutí a osudy lidské mít měly, — jako že nemají, neboť obdub by ji také vzaly? a Pán Bůh jim ji také nechal; nebo ani písmo swaté, ani poslušné učení nic takového nepotvrzuje, něbrž právě naopak; — ale dejme tomu žeby se řeklo, že mají, kde zůstane potom swobodná vůle člověka, kdyby se od planet a planetárů musel dáti věsti a řídit jako koza na provázku? Kdyby člověk musel dobře nebo zle jednati dle toho, jak hvězdy, jak oběžnice čili planety stály, tu by člověk bez swobodné vůle s hovady na jednom stupni mravnosti a zásluby stál, a Bůh by byl nespravedliv, kdyby cnuš nebem odměňoval, a nepravost peklem trestal. Wibiš jak, ač třebaš newědomky, se k Bohu rouhá, kdo planetám takovou moc připisuje! —

Jž tedy wiš, milý čtenáři, nebo čtenářko, co ň máš mysliti o planetářích, a o tom, když w kalendáři na prvním listu někdy stává: „Tohoto roku panuje planeta Gladolet, nebo: trájopani“ atd. Panuje ale jenom w kalendáři a w hlavách posjetilých lidí. Jest to s tímto panováním tak jako s bubnem. Chlapec, když se mu buben ukláje, dělá s ním velky hřmot, a myšlí, kdožwi co to w něm tak brumle a bučí; když ho ale prorazí, a se do něho podívá, wibi, že prázdny je a že tam nic není. Podobně také pranic na tom není, leč powěra, když se o planetách dí, že by panowały, aneb nějakou moc měly. O powěře ale již naši předkové říkávali: „Powěra jest jako hůl, kdo ji věří, ten jest wůl.“

Ale řekneš snad zvědavě dále: co

pak znamenají ty zvěštka u jména každého měsíce, a pak na každý den hned tam weblé swatých? Je prý jsou to nebeská znamení?

Ano, o těch jsem vlastně chtěl nebo měl vypravowati, ale to o planetách nebude žádnému na šfodu, leč snad klánám. Teby o zvěštách aneb jak některé tomu říkají, o nebeských znameních.

Za pradawných časů, když ještě kalendářů nebýlo, — to se rozumí, že kolik let před Christovým narozením — tehdaž řídili se lidé we swých polních a též jiných pracích mnoho podle hvězd. Jako teh chlapeci šila (panšila, čili horka) a touše w kartech dobře znají, častokráte lépe ještě nežli katechismus a nežli modlitbu: podobně tehdaž zvlášť w Egyptě dobře se znali na hvězdy, běh jejich šoumali a dle něho čas rozdělovali. Při tom byli nuceni, rozličným hvězdám a skupinám hvězd čili shvězděním, a to obzvlášť těm, šrže která zdanlivý běh slunce a oběžnic šel, zvlášť na jména dáwati, a je tak ob sebe rozpoznáwati. Jména ta přirozeným způsobem brala se od práci polních, od ukazů počasi wýrocných a od jiných pozemských věcí. Tak na příklad shvězdění, w němž se slunce ukazowalo, když se do pluhu zapřahowati muselo, b ý k e m, — shvězdění, w kterém se slunce špatkowalo, když se šil rozwodňowal, w o d u á k e m, — shvězdění naznačující místo, kde slunce se opět k rovníku nawracuje, a den se počne krátiti, r a k e m se pojmenowalo. Časům užíváním takovýchto obrazných pojmenování zapomělo se zponenábla — obzvlášť u šprostého lidu — na jejich wýznam, a znamení s věci poznamenanou, pozemské s nebeským zaměnili a pomíchali. Pohané zanesli jména na hvězdy, které bez toho za své bohy powažowali, a pak dle těchto jmen jim wšelijakou moc připisowali, a půjobení na lidi od nich očekávali, a tu již dle běhu hvězd šoubili, bude-li měsíc nebo den šfasný nebo nespšasný, a došli posjetile chtěli z toho i uzavirati na osudy dítěte ten den narozeného. Powěra ta přěšla ob pohanů ku šřestáním, a tak i do kalendářů. Zpozblili pak lidé tato libewolně wzatá jména hvězd, zvlášť tak zwaných dwanáctera znamení nebeských we zvěst-

níku, místo kterých jluí národové opět jiné rozvržení hvězd mají, považují za významná pověřlivě se domnívajíce, ku příkladu: kdo se na raku narodí, že mu se webe všechno naopať, kdo na wodnářt, že se utopiti má, a podobně. — Říman Káto byl jednou ob pověřlivého člověka tážán, co by to znamenalo, že mu myši jeho střevíce okousaly? Káto mu odpověděl: „Že střevíce ob myši byly okousány, to nic neznamená; ale to by bylo velmi mnoho znamenalo, kdyby myši ob střevíce byly bývaly okousány. Podobně i těm lidem, ježto se nepochybují, co by to znamenalo, že při narození jejich dítěte slunce nebo měsíc w tom a tom znamení nebeském, čili stupeni hvězd stálo, může se říci: To neznamená pranic, ale to by velmi mnoho znamenalo, kdyby slunce a měsíc nebyly w pražádném hvězdnatém znamení stály.

K lepšimu toho pochopení můžeme si to takto asi wypodobniti: Představme si velikou rowinu. Celý okřesek, jež oko widí čili zirá, jmenuje se obzor. Na nejzadnějším kraji tohoto obzoru byly by hory; jedna, buď že panu Březinowi patřovala, aneb že tam březý rostly, jmenuje se Březinou, druhá pak jmenuje se třebaš Květnicí. Rowinou jde silnice, po níž na voze jedeme, mezi silnicí a oněmi horami stály by Voží muly. Když jedouce na tyto Voží muly se díváme, zdá se nám, že stojíme, Voží pak muly jako by proti nám běžely, a když přijedeme na místo, kde Voží muly w rovné čáře mezi námi a Březinou se ukáží, zdá se, jako by byly do Březiny wstoupily; jedeme-li dále, tu opět do rovné čáry mezi náš a mezi lopcem přijdou, o čemž se pak říci může, že do Květnice wstoupily. — Představme si ale nyní místo obzoru, nesmírnou jako dutá báň nad námi se klenoucí, a celou zem do kola obklopující hvězdnatou oblohu; na té pak obloze, hvězdnatý pás, troč u šikmo běžící a celou oblohu okružující. Tento pás čili kruh myslíme si jako by byl na 360 stupňů rozdělen, tak že jeden stupeň na obloze velký jako ať dvě slunce vedle sebe wy-
padá. Kruh ten nazývá se zvířetníkem (zodiacus), a jest na dwanáct částí tak rozvržen, že každý jedna část 30 těchto stupňů zaujímá, a hvězdy, ježto se

w této části spatřují, za zvláštní skupen se považují a jedno šhwězdění čini, které zvláštní jméno obdrželo a nebeským znamením sluje. Jména tohoto dwanáctera nebeských znamení, a jak po sobě následují snadno si můžeme zapamatovati w následujících dvou verších:

V předku beran, sledují: býk, dvějšata, rak,
lev a panna,
Váhy, štir, střelci, kozoroh, wodnář, ryby
končí.

Tato šhwězdění na obloze představme si na místo oněch hor, a na místo Vožích mul: slunce které také stojí; a na místo wozu, na němž jedeme myslíme si naši zem, na které se nacházíme, a která jednou za rok (totiž za 365 dní 5 hod. 49 minut) svůj běh okolo slunce wykonává. Dle toho, jak naše země dráhu svou okolo slunce koná, mění se také rowná čára mezi naší zemí, sluncem a rozličnými šhwězděními, a tu se w kalendáři říká, že slunce do toho nebo onoho šhwězdění čili nebeského znamení wstoupilo. Poněwaž těchto znamení jest dwanáct, proto také slunce každého měsíce do jiného znamení zdanlivě wstupuje, což se obvyčejně w kalendáři na hoře u jména měsíce obrázkem napodobňuje, a postraně ubaveným dnem hodinou a minutou naznačuje, takže s březnem počínajíc se bí, že slunce okolo 20. do znamení škopce, w dubnu, do znamení býka, w květnu do znamení bliženců a t. d. wstupuje.

Wychoť při wyše uvedeném příkladu zůstali, myslíme si ale, že mezi námi po obecné silnici na voze jedoucimi, a mezi oněmi horami buď před nebo za Vožími mulami železná dráha jest, a že po ní vlak jede. Tent bude také do rovných čar, mezi naším okem a oněmi horami w myšl si představovaných příčazeti a zdanlivě do oněch hor jako wstupowati, avšak mnohem čeršiwěji je proběhne. — Myslíme si nyní místo vlaku párovozem (locomotivem) hnacého: mčíc (lunu), kterýž w 27 dnech, 7 hod. 43 minutách a 11 sekundách naši zem obíhá, a tak w tomto čase zdanlivě všech těchto dwanáct šhwězdění čili nebeských znamení probíhá, a tudy w každém zvlášť jen ať dva dni, tři hodiny a několik minut zdanlivě se nachází. To pak při každém dni w kalendáři zvlášť-

ným znamením se ukazuje, kterážto znamení lid také zvířátkami nazývá.

Než ale budeš snad zvědavě se tázati: a jaké to má potom působení na lidi nebo na povětrí, když slunce nebo měsíc do toho neb onoho znamení místo — pí? — Na to odpovídám, že prajádne, a že snadnějšímu přesvědčení toho táži se spolu, když v umebeném příkladu Boží mluhy nebo pární vůz do bory Růžence vstoupily, zbalili se tobe proto octlo křestouci voňavé kvíty v ruce nebo na líčn, a když vstoupily do bory Vězeiny, zbalili křtka z útlých letorostů břežových pěkně uvázána, jak ji svatý Mikoláš během někdy nahláda, se tobe ctitivě octla na těle trochu níže pod záby? — Dvěsem že ne. — Když ale nemá nižádného působení, a když nic na tom nesejde, zbalí slunce nebo měsíc v tom neb onom stupeni hvězd se spatřovati může, proč to ale dávají do kalendářů? — Proč? inu pro posetilost sprostých lidí a pro lapsu kalendářníkovu. V dobře známé tiskárně Brněnské vytiskl se před několik lety kalendář bez zvířátek, a ble, nechtěli ho lidé kupovati. — Zpozřiloť ale, na znamení v kalendáři na každý den udaná čtítí něco zasládati, jest tím makavější, když několik kalendářů k sobě přirovnáme. V mnohém kalendáři v některém měsíci jsou pomatene kladena, a mimo to nalezneme též, že se kalendáře v těchto znameních všude neshodují, a tak jany dávají srovnectví, že tato znamení více méně libovolně a jen ble zdání na každý den se klade. Čteme-li planetáře staré i novější, a přirovnáváme-li je k sobě, seznáme, že sobě často odporují, a co jeden klade, druhý právě odporou tomu více uvádí. Dřívě mohl planetáře býti příkladem lži a nesmyslné a důkazem posetilosti lidště. Aby aťpoň jeden toho příklad zde stál, udává se v nich mezi jiným, chlapec v lednu narozený bude pry 88 let, 7 měsíců a 4 dní žive; dříve pak 77 let, a to na vlaž. — Co se lidí v lednu každoročně robí, a mnoho li jest jich tak starých? V jiných měsících opět se udává, v tomto měsíci narozený, neumřeli, bude přes 70, ba přes 80 i 90 let star. Inu, kdyby má nebožka probábička nebyla umřela, mohla býti posud živa, a čítati třebaš přes 120 let.

Svatý Augustin ve svém překorném díle o městě Božím v 5. knize nesmyslné tlachy planetářův ostrovtipně probírá a je i zahrhuje. Mezi jinými domněnkou, jakoby z položení hvězd budoucí věci a osudy lidště předpovídati se mohly, takto wyvrací: „Čimž se to stává, táži se, a nač posud žádný odpovědět neuměl, že v živobytí dvojčat, v jejich jednání, příhodách, řemeslech, uměních, důstojnostech a jiných věcech k vzdejšímu životu náležejících, anobrž i v způsobu smrti nejvíce taková rozdílnost se nachází, že, co se těchto věcí týče, mnohý ctý jim podobnější jest, nežli tito bliženci sami sobě, ačkoli při porodu u velmi nepatrném přeběhnutí času se dělili, v početi rošťak jedním a tímž poznáním bytosti své jsou nabyli?“

Co z toho ze všeho následuje? — Tož, že zbytečná znamení tato by se měla v kalendářích vynechat.

Když je ale již vřikuntá máme, aby tam na darmo nestála, posloume se o to, zbalili by nás mohla na něco v domácnosti upamatovati?

První je š o p e c čili beran. Mnohý se bělá beránkem a trká jako kozel. Jako ženich zdá se míti všechňu dobré vlastnosti, a po svadbě za krátký čas, nechává s ním i vydržení. Neměsta, to se rozumí, že každá je jako tichý beránek, po svadbě ale začíná rozvažovati a dosvědčovati, že má bubu z dobrého řemene. Když se pak muž ještě ošychavě ptá, „ale prosím tě, kdepak jsi se tomu naučila?“ dostává za odpověď: „J, to jsem já již doma u maminky uměla.“ A on teprv vidí, jak věno jeho doměš anjilek mu s sebou přineš.

O svadbě byl arcí masopust, ale po ní mají třeba až do smrti samý půst. Krápných štatů sice plno, ale Šmulova chodi se divati, jak svědčí. Hořpobáštvi se začíná s propovědi: „Však jsem já dluhý nevyzněla, také jich nezruším.“ Jak mile se tu jeden druhému do práce plete, a každý po svém nejde, již je zle. Jen se zeptejte pana rektora, on vám poví, co by to byl za zmatek, když biskupská chů'a zpívati bas, a basista disant, to by dobře nedopadlo. Měda, že jeden druhého má rád, je-li dobrý jako hodina, a abyšte nečetli, že přítel Morava-

nám je štědrý jako sv. Mařata, který mášil více na tvorbu, a dával polívku chudým; dávám vám barem do hospodářství h o b i n y. (Myšlete si aspoň, jakoby jste je byli obdrželi). Rbňž je jedna bobina, bíjí jednu, řbyž jsou dvě, bíjí dvě, atd. Rbňby ale jim napadlo místo jedné bítí dvanáct, místo dvou čtyry, jak by to byl zmatek? Nebo řbyby ručička (rafie) chtěla sebou pohybovati jako křivadlo, a se otáčeti jako nepokoj, řbyby kolečko w bicím stroji chtělo býti závažím: tuby hobiny nebyly ukazovačem času než brž břemenem. Wykonává-li ale řabň, co mu přínáleží, a je-li tím, čím se ukazuje, všechno jde w pořádku.

Druhé znamení jest b ý k čili wíl. Staré jedno přísloví bi: Rbňž člowěk do Wídně wola posle, osel nazpět přijde. Co jest platné bohatství bez rozumu? Posetilec jen w to wáhu klade, a čest taloměmu prokazuje; Možjiš pak zlaté tele i s těmi, co se mu klaušli, do obně wbohil. Před boháčem je arci klobouk smetaji, a on třebaš myslí, že má veliký kopeck cti, přijde wšak ale odporný witr neho by, nemilostí, zdubnutí, obneše písek a po kopci jen se zavrásí, jako řbňž o prázdninách student sestřice nebo nějaké sestřenici něco slíbil. Sloupeš a bohatství mívají wěrnou sestřičku při sobě, paní vřechu. Wšněho hlava se wynáší jako hluchý klas přechu žněmi, a hluku naběla jako prázdny šub. Mezřibka si jemu ale stává jako ráfete (prístawec), která řbňž nejwšše wystoupila, s hrochutím se rozpušne, a padá dolů? Řuhy zamazaného papíru a několiš jistě.

Třetí jsou b l i ž e n c i. Jak tu pěkně sworně stojí vedlé sebe! Řbž by všechny bítě byly také tak sworné, jako tito bliženci w kalendáři! Wšak tu mnoho záleží na prvním wychování. Mabil bych všem rodičům, aby následowali wůbec israelského. Možjiš, totiž, nalezná hořkou wodu na poušti, hobil do ní dřewo (2. kn. Mojj. 15, 23.) newím právě bylo-li březowé nebo listowé, ale woda byla potom sladká.— Spozorují-li teby rodiči, že bítě pro neposlušnost, swéhlawost, wdrorowlost a jiné prowinění častěji hořkne, ať užijí dle příkladu Mojjíšowa nějakého dřewa, a sice nejlépe březowého, a ujistují, že oslabne, co bylo spíše hořkého. Ostatně

wžbydy lépe, aby bítí plakaly, než později rodičowé.

Čtvrté znamení jest r a k. Rbe se we wydáních X místo V, to jest deset místo pěti piše, tam jde hospodářství račím křofem. „Bohatý štátek a chudý štátek dělají na počtech zmatek.“ Dobrý pak hospodář a spráwná hospodně mají „oběw, šrawu podle stawu,“ přestávají na domácím, a preto se uspokojují tím, „co dům, ne co trh dává,“ a hledí více probati nežli koupiti; a ono předece při wšší opatrnosti a šetrnosti, „ne wžby rak, také něby žába.“ Rbe ale pracovitosti a šetrnosti se nehledí, tam žebrácká moshna dědictwím bítě se stane.

Teb přichází l e w. Řikává se; „Říšku po vcase, lwa po pazouru poznáš; po přti ptáka a po řeci člowěka.“ Nemohu je ale při tom blouho zbržowati; nebo řabň nahlíbne, že všechno a následowně také toto wyprawování swij konec míti muji. Mimo to ostatní znamení také ještě chtěji, několika slow očasnými se státi, protož přecházím se

znamení p a n n y, za kterou hneb následují w á h y. Slušně zajistě postavili štáti panny mezi lwa a wáhy. Wáhy znamenávají, jak má si řabň wážití brabocenného posladu panenské čistoty; lwa pak, o kterém so powídá, že s otewřenýma očima spí, znamená, jak má bdělou býti w opatrowání tohoto nebeského klenotu; neboť nic není dražšího na swětě, nic Bohu milejšího w nebi nad překrásnou cnost panenství. Protož ať si zaměluje řabň panna dvě barwy naší wlasti, bílou totiž a červenou. U bémčete-li se ještě červená barwa štyblivosti nachází, jest znamení, že bílá barwa newinnosti u něho není posud zmařena; rbe ranný čerwánek bázne Boží se rbi, tam temnost swědomí nezůstávají. Čerwená barwa w kalendáři znamená slawnost w kostele, červená barwa na čele panny znamená slawnost we swědomí; řřížek nebo „p“ červené barwy u wšedních dnů w kalendáři znamená půst ob mase, a štyblivost červené barwy u panny znamená půst od hřichu. Panna-li se dá hřichem nečistoty o bílou barwu newinnosti oloupiti, pozbyde i červenou barwu štyblivosti; hřich duši její, něby i obličej zhlzdbí, tak že napotom jest

krásná a spanilá jako chrám Salamonův, když byl ob Nabuchodonosora zloupen a rozlúčen.

Mimo to řáždá panna dobře ví, že se smeti z domu na ulici nevyuáší a proto nemá také z domu nic zlého, utrhačného, nebo pomlouvačného vyvášeti a mezi lidmi roztrusovati. Totové klepne řáždí vyvášeti. Dobře tedy? webíle panny položeno jest

znamení wáh n. aby dobře uvážila řáždé slovo, které promluvíti chce, dobře uvážila také nášlebo řáždého jednáni. A wáh at si bře wštrahu před pýchou. Na wáhách čím wšše jedna miska se pomváší, tím hloub brubá padá. Čím wšše panna se wppíná před světem, tím hloub klesá před Bohem. Na wáhách křesťanské spravedlnosti a bázně Boží at dobře zwáží také chování své, a chování se jiných k ní, a proto at se wštrhá jako štír a řáždého pochlebníka. Štír hlavou, ústy lahobi, a žihablem w ocaš smrtelně poráňuje, pochlebník pak lahobi ústím, a napotom buší do hříchů často i smrtelných swábi. Pochlebník báwa heb-
báwná sice slůwla, ale loubí se jako zloběj na jarmark, až ulowí nač síť rozta-
bowal. Pochlebník počíná si jako štin. Sedne-li si člověk, jedá si spolu i štin; wštrává-li, wštrává i štin; obdává-li, obdává i štin; slybá-li se slybá se i štin; narownává-li se člověk, narownává se i štin; a jak dlouho to trvá? potub slunce swítí. Zájde-li slunce, zmizí štin, a není wice i spatření; jak mile slunce velké milosti nebo bohatství na člověka se usmívati přestává, opouští ho i pochlebníci. — Oni se pobobají také mužám. Potub se w kuchyni bodně wadí a pára z jídel wštrupuje, býwá w ní much dost; přestane-li se tam wáti, wytrati se muchy jedna za druhou. Dokud jídel bojuost o hostinách, máme pochlebujících přátel dost; přestaneme-li zwáti a nemáme-li co dáwati, brzo nás opouští. Tak jest na světě wššechno nestálé, pomíjející a klamné. Když se toho nejméně naděje me, jíme nejblíže veliké změně, a třeba i smrti, která jako

štelce z nenadáni přepadá. Smrt nepřichází jako posťowský o troubením, aby se jí brána otwřela; nébrž potlčn a potradnu jako zloběj. Dna nejednou

trajinu pro člověka jako ráj utěšenou proměňuje w poušť bezútěchou.

Desáté shwěždění we zvířetníku má své jméno ob kozla, — ne sice ob kozla domáčího, kterýž se nazývá „kossutem,“ kterýž jméno také člověka nepowážlivého a nerozumného znamená (Jungm. slov.), — ale ob kozla vlastého, divokého, čili ob kozorožce, jenž na nejwětších horách po Evropě a Afii přebývá, a po slátech pštrých jako kamzí leze. Na takowýchto pouštích býwá owšem nejwětší echo, (ozwěna) jakož i we wěsnicích a jim podobných městečkách nejwice klewet. — Směšno také wppadá, jak se tak mnohý po welkoměšťácích a po cizincích we způsobech, mravech a w řeči přetwáňuje, se domníwaje, když swých otců řeč a dobré mravy zapomrhewati, na náboženství málo dbáti a mnoho pých uklazowati bude, že wětší wážnoost bojde; než takowým webe se neztíbla jako onomu oslu, kterýž wida, že pán pšička hladi, proto že mu na kšinu jebi, také do takové milosti wejiti chtěl, a na pána přebnýmá nohama wyštočil. Hlazení ale, jakého se mu napotom dostalo, zajiště mu nitko nezawiděl.

Wodná ř jedenáctým jest znamením, a maluje se jak wodu wylívá. — Žalmista Páně nazývá svou bibu wobou (Žalm 68, 2.) a Achab nazwal soužení proroku Micheáš učiněné chlebem trápení a wobou úzkosti (3. král. 22, 27.); Jeremiáš pak we swém Pláči jmenuje welkou bibu města Jerusalema také wobou, „rozwodnily se wody nad hlavou“ a opřel „weliké jest jako moře potření třetí, Stone!“ I kdej by tedy nechtěl soužení a trápení tohoto světa wobou nazýwati obzwlášťte, ježto mnoho wody již způsobuje, a wššeobecnější jest, nežli woda. Woda není we wšech trajinách; než trápení a soužení wšsude důstatek. Jako ale zlato w ohni se skouší a čistí, podobně i člověk w trápení: W trápení a soužení pocítuje člověk dobře, že jest klající syn nebo dcera Abama a Ewy, do slzawého údolí wyaný. Tu se mu zastekne po nebestém domowu, a on tím užejí se wine i Bohu, otcí nebestému, a i Marii matce své nebesté. Tu poznává welikou cenu swatého náboženství. Odewzdaně-li do wíle Boží a trpělivě snáší bídu své, shromáždí sobě zásluhy pro nebe, a šťastně přeplawi

se před množitelné moci vezbejšího traplivého života k břehtím rájštým na věčnost. Kdo tak buší svou zachová, přestastným a přebogatým jest, neboť buše dražší jest, nežli celý svět, an celý svět za ztracenou buší nemůže člověku náhrady dáti. Kromě spasení buše své vlastní, co leží zvláště rodicím více na srdci, nežli spasení a blaho dítě? Ku konci tedy tohoto wyprawování, o kterém jsem ani nemyslí, že se tak vážným stane, váš rodiče rád by Morawanův přítel na něco pozorný učinil.

Gjhle dwanácté šhwěždění nazývá se rybami. Ryby nejsou nitbe bezpečnější jako ve vodě, kteráž jest jim domovem. Přijdou-li z vody své do vody cizé nebo na sucho, zemlí aueb dofonce zlekají. Dcery pak vaše rozmili rodičové, nitbež nejsou bezpečnější jako doma o samotě chované, a poctivou práci zanepřážděné. — Zboží, které se na každém den večeruje na trávu vyhládá, bývá buď již sležené aueb sleženým brzo se stane. Zastoli dcery vaše nábožné a newinné jsou, budou-li mnoho widěti a se ukazovati u okna, před domem, na nlici, ve společnosti, u muší, na bálech a podobných místech, nauči se brzo mnoho zlého myšliti a u srdci přechováwati. Budou-li ale dcery zhrálé, Boha zpustěné, národu a řeči jeho odcizené, běba pak národu našemu na Moravě, na

Wstawě, Labi i Wáhu, jehož matkami něby budou.

Bojím se však, že jsem se již příliš obšírným stal, a protož wyprawování své ukončuji. K závěrku pak nawracím se ještě jednou k první myšlence ble přeladu církevního roku, kterýž s ewangelium o skonání světa a o soudném dnu se počíná i končí. Ach tehdaž, až posledný přestrašlivá bouřka přijde, až se zableskne, takže nejtajnější věci na světlo přijdou, až zahřmí, takže všichni lidé trásti se budou, až udeří, a zastihne obžuzující ortel příjného soudce, tehdaž zdaž bude moci toho zachrániti průhledná zástěra z síťového listí, z myšlůw a ze lži ješitá? Zástěru tu po Adamu a Ewě zděděnou bouře větru, blest nebe, beší hučwu Páně roztrhá, a nebozi synové a dcery Adama a Ewy budou zde ve svých hříšcích odkryti a zahanbeni státi. Tehdaž zapotřebi bude houbného pláště, totiž upřímného, čistého neobroženého svědomí; ten jobě zjednati budíž nyní péče naše! — Ty pak milý Morawane jdi již po horách i dolinách, vlastní naší, a donež do rodu i společnosti vlastenecké pozdrawení svého přítele spojené s upřímnou žádostí, aby Pán na přimlůwu našich šlowanštých apostoľů a patrenů zemských sw. Cyrilla a Methodia všem na těle i na buší zehnati i požehnati ráčil! Fr. P e i m o n.

Slované rekovni obhájcové Církve křesťansko-katolické.

(Sepsal J. F., kaplan v Ž.)

Křesťansko-katolické náboženství jest nejen svým wnitřným obsahem, kterýž má božskou cenu, ale i svými zewnějšími osudy a příběhy jeden z nejlepších pramenů k nábožnému rozjímání. Wšedko při něm jest pravým diwem a zázrakem: jeho početi, jeho rozšířování, jeho trvání a ochraňování. Dwě věci jsou z tohoto ohledu zvláště přepamatné, totiž na jedné straně jeho přátelé, a na druhé straně jeho nepřátelé.

K jeho přátelům přináležejí mimo božského půwobce Ježíše

Chřista uctolito učeníci a apoštolové, kteří to swaté učení všem národům kázali a po swětě rozšířowali, uctolito jeho mučénici, kteří je sněle i s obětováním jmění, cti a živebyti, zpečetili, uctolito jeho wyznawači a uásledowníci, kteří w tichosti swůj život podle něho spravowali, a tím požehnání w domích a w rodinách rozmnožowali: ale i jeho hajtelowé, zástupcové a ochrancowé, kteří je we všelikých nebezpečnostech opatrowali, hájili a proti zlomyšlným odpůrcům zastávali. —

A nepřátelům pak křesťanstvo-katolického náboženství přináležejí nejen fariseové a zákonníci, toto pokolení ještě třeči, nejen Saul do Damasku cestu k pronásledování prvních křesťanů činící, ale téměř celý národ židovský a všichni pohané i modlářští. Míra křesťanstvo-katolická téměř celý svět k hýbání a vznoučení přimobila; samkoliv její jistá pabla, všudy se usilovalo ji ubuřiti; ona ale právě tím ve plameni se proměňující ještě jasněji hořela. Tu povstali proti ní řeční a římsští mudrcové, kteří byli pýchou a vysokomyslností naduti, a proto křesťanstvo-katolickou věru nejvíce z té příčiny pronásledovali, že sobě pokoru zažalad byla vymohla; tam se spílala knížata zemská, králové a císařové se všemi svými silami k vykořisťování toho nového, cizího náboženství, které se do jejich říši víc a více valilo, jejich pohanské chrámy vyprázdnávalo, jejich modlářské oltáře bořilo. Ale těchto králů vojští a vítězšví, jejich utrutné rozkazy a zákony, jejich vraždy, pronásledování, na vyhnanství posílání křesťanů byly velmi slabé a daremné proti živlu božského. Jako pruhá povodeň rozmáhala se při svých obtížích v cestu stavených náboženství křesťanstvo-katolické šířilo daleko, až v běhu několika století k samým trůnům cestu si proklestilo, panovníky mnohých národů sobě ziskalo, a celou Evropu naplnilo.

Nášel i tu ještě nemělo pokoje; boj církve katolické s neznabožstvím ještě nepřestal; církev nepřestala býti, jak je až podnes jmenuje Církvi bojující. Dilem se v jejím vlastním lůně vyhnuly tři zlostin, zůřiví protivníci, které ona mlékem učení svého byla odvojila, a kteří potom co neodčinná hádanka rozrývali prsa, která je byla obdávala. V těch nášel pomlčme, a obrátíme zřetel svůj na její zewnitřní nepřátele, mezi nimiž nám co nezuřivější děje se jmenuje Huny, Avary, Mongolové, Tataři, Turci (Araby) a jiné. Všichni tito, modlářstvím zaslepení barbarové hrozili zkázou a zhubou křesťanstvo-katolickému náboženství. Mnozí křesťanství národové bojovali proti nim zmužile a zbařile, aby věru a církev

křesťanstvou ochránili a zachovali, což my oběčně uznáváme a velebíme. Nášel i to směle a s radostí, ano s chloubou spravedlivou vyznati musíme, že žádný národ na světě tak časté, tak těžké, tak vítězoslavné zápasy a boje proti těm antichristům newedl, jako náš národ slowanský. Z něho posli mužové, kteří nejen Evropě, ale celému světu veliké služby prokázali, mužové, o nichž se zdá, že si jich duch spírá za nástroje vytvořil k zachování království Božího, církve katolické, království to pravdy, cnosti a pobožnosti. Soudte sami, není-li to naši povinnosti, abychom jména a zásluhy těchto našich velehlavných rodáků poznali a velebili? Jaká hanba by to byla, kdybychom sobě ani toho, což našeho je, newštimali? — Jini národové Evropejští nám ustavlené, arcif jen z pouhé nepřiznání, předbíhají, že jíme my Slowané v Evropě pro křesťanstvou vzdělanost posub něčeho neučinili. A přece byl náš národ Slowanský jako druhý Abraham, který pro věru křesťanstvou své vlastní děti po mnohá století obětaval. On byl jako železná zed a pancíř, na kterém se všechny útoky nepřátel věry křesťanské vzdělanosti vůbec odrážely. On vedl dlouholeté války pro obhájení Evropejské svobody a křesťanské věry, neboť naši předkové byli, ať pšlšel nepřítel křesťanstva od kterékoli strany; Ažie, vždy první obrancové učení Christova. Jini Evropejští národové wšlévali za tyto drahé poklady obyčejně jen černidlo (inkoust), nebo zlato a stříbro — naši národové pak živou krev; aneb když jini národové při rozšitování křesťanského náboženství války vedli, nestlo-li jim při tom začasť tak welice o věru, jako o rozšití svého panování nad podmaněnými národy; u našich předků nášel býwal vezdy čitý úmysl, věru křesťanstvou proti nepřátelům ochrániti. Jini seděli w pokoji a vzdělávali se, my pak jíme vezdy, postavení jsouce na hranice pohanského Zředa a pohanské Ažie, byli jako na stráž, jako k ustavěným bojům ob Doba určení. Celá Evropa to našemu Slowanskému národu dělowati powinna jeť, že silou a neohrožeností předků našich pohanstvo Ažiatské jestabeno nyní na to ani myšliti

nesmí, aby náš-podmanilo, a místo křesťanstvo-katolického náboženství, bez něhož ani pravá svoboda, ani vzdělanost možná není, svoje hrubé, tělesné, tmé a otroctví milující pohanstvo uvedlo. —

Kteří jsou ti hrdinové z naší země národu, jenž se jako hrantelé Cirkve svaté katolické v dějinách světa stávají a věčně světi budou? —

První mezi nimi jest Jaroslav ze Steruberka v 13. století z kmene Slovanského. Ze všech národů, kteří z Afie do Evropy táhli, byl národ Mongolův čili Tatarův nejdvočetjší a neukrutnější, a při tom i na počet nejbojnější; jejich téměř hromadnou porahu již i sama egyptská tvárnost a postava zvěšovala. O jejich ukrutnosti svědčí i samo v naší řeči posud po nich zachované slovo tatarovati, což znamená tolik co přenáramně bít a lakovati. Jejich vůdce Džingischán, nadobytčejně smělý muž, umínil sobě nad celou zemí panovati, všechny krajiny vybojovati, všechny národy sobě podmaniti, obkruž se i světoborcem nazývá. K tomu cíli shromáždil nejčistší vojska, podmanil a poplenil Persko, Šínu a téměř celou Afii. — Po jeho smrti pokračovali jeho synové a vnukové v tom započatém nešťastném předsevzetí, přisahou se zavázavše tito modláři, že všechny křesťany zasládní čti, k čemuž jim téhdáž panující nesvornost mezi Evropejskými mocnáři napomocna byla. Přetráť stotřic ozbrojených Mongolů a Tatarů vstoupilo se jako divoký proud rozbořený řekou do křesťanské Evropy pod správou vůdce Batu, vnuka Džingischánova. Tito ruskou zemi podmanili, Polsko zpusťili, Slezko na krvavý potok proměnili, Moravu drancovali, do Lužice se sypali; zájely přes hory Tatry a na hranicích prolomivše, do Uher vtrhli. Uhry roku 1241. dne 12. března porazili tak, že tehdejší král Bela přimčen byl na útěk do cizích krajů své živobytí obhájiti. Náramná hrůza naplnila celé křesťanstvo, všedla královstva a krajiny Němců, Francouzů, Maďarů tonula strachem před těmito draky a křivými šípy vzdělanosti, odesílajíce s pláčem ve dne v noci modlitby

k rozbořovanému Bohu o pomoc a příspění.

Ahle, v tomto nebezpečném rozburčil Bůh muže z kmene Slovanského, jenž na tuto divokou zvěř na naší půdě Moravské při městě Olomúci s 12,000 bojovníky (Čechy a Moravanů) mocně udeřil, jejich hromady zmlátil a rozplátl, anobřz samého jejich vojvodu vlastní rukou přemohl a zabil, což se stalo před 600 lety, totiž roku 1241. — Tímto slavným vítězstvím křesťanů zlomena byla pycha pohanů, jejich síla oslabena, tak že sobě více netroufali do křesťanských krajů dále postupovati, coufali z Evropy zpátkem do své vlasti Afie se navracející. Šťastí pověst tato o Jaroslavovi vůbec se roznesla, všedla knížata křesťanská mu vděčností buď svými posly buď listy prokazovali za to, že křesťanskou víru a katolickou Cirkvu od hrozící záhuby ochránil.

Druhý rovněž mocný obránce a zastitník víry křesťanské z rodu Slovanského v minulý byl Mikuláš Zrinský aneb Zrini, vlastně Šubič jménem, v 16. století z kmene Slovanského Horvatského. Tento křivý Turků a zastávac křesťanstvo-katolického náboženství proti náboženství Muhamedánskému. Náboženství Muhamedánské vzalo svůj počátek roku 609. po narození Krista Pána. Vůdce jeho byl jistě Muhamed, lupec, muž rozkošným a chlipností oddaný. On čítav všeliké knihy, z nich jedno náboženství sobě sládal a utvořil, jenž jest jakási směsina z pohanství, židovství, a křesťanství, poněvadž z každého něco blábolství ponechal. On dovoluje mnohého zneřetění, bláby nevyhnutelného osud, a slibuje po smrti taková tělesná, i myslu rája. Šchytralostí a penězy obrátil na tuto víru svou nejprve své domácí, příbuzné a spoliměšťany; potom s pomocí těchto i mečem vnucoval své učení s tak neočekávaným výsledkem, že v krátkém čase daleko širěji své náboženství rozšířil. Jeho násilné následovavše jeho příkladu, ukřutými a blouhorravšími válkami své světlé i duchovně panské nejen v Afii, ale i v Evropě rozšířiti se snažili, a skutečně mnohé křesťanské krajiny

půlměsíce svému podrobili, jejich náboženství buď potlačili, buď zpružili, a tím rozdělanost křesťanských národů Evropejských na mnohá stoleri opozbili. Turci táhli proti Widni, musili tedy přezemi Uherkou. A w skutku již větší část Uher opanovali, a těžkými platy aneb otroctvím trápili. Ještě pak slavná pevnost Siget w Salabské stolici uebyla w jejich tyranstých rukách, ještě zde půlměsíc nad křížem a koran nad ewangelium nebyl zvitězil. Soliman císař (jultan) turecký, přijímám nepřemohitelný, chtěl tohoto hrabdu, jakož klíče k jiným křesťanským krajinám, nad vše jiné buď co buď dobytí; proto oblehl tuto pevnost s mnohými sto tisíci válečných Turků. W ní byl hrabina Brinš, který již před tím přes 12 roků Horwatskou krajinu wítězně proti Turkům bránil a často jejich wejsta porazil. Tento Brinš, složil se svými příjazy: „Ze wíte křesťanstvo-katolické a panovníku svému křesťanskému až do smrti věrný a stálý zůstane,“ dlouho se se stromným svým houštěm w obležené pevnosti této bránil proti nepřátelům, jichž zde bylo jako písku w moři. Konečně wida nemožnost wítěžství a swobody, oblekl se nádherně, wzal meč do jedné, a křesťanskou korouhew do druhé ruky, a svolaw třikráte jméno Jezíš se svou družinou w nepřátely se vrhnul, mnoho jich rozjelal, až konečně nejčistším množstvím zavalen býw hrabinkou smrti padnul, což se stalo roku 1566. dne 7. září. Při celém tom obležení zahynulo Turků více než 30,000, a sám Soliman mrzutostí a hněvem umořen byl. Zde se učili Turci na osobě Brinšeho zmužilost křesťanskou poznáwati, ctíli ji, a báli se ji. Křesťany pak rozhorčila udatnost a rektownost Brinšeho k následování jeho příkladu. Brinš stal se zrcadlem všech křesťanských bojovníků a obranců wíry.

Třetí obhájece wíry křesťanstvo-katolické byl Jan Sobieský, král Polský, jeden z nejvěstších bojovníků w 17. století. Muž tento byl opravdový bít Boží na Turky a na Tatarsy; on byl oswoboditel celého křesťanstwa. Již roku 1671. u Chocima slavně wítěžství nad Turky wybojoval, kde jich

až 28,000 na bojišti pabla, ostatní pak z tamějších krajův křesťanských wypuzeni byli. Když pak roku 1683. pod poměstným tureckým welewůdcem Kara-Mustafa zwaným 300,000 Turků takofa do srdce Evropy wniklo, strze Uhry na Wídeň táhlo, Rakousy poturčiti, a tím cestu i do ostatných křesťanských techbáz právě nepřemohných krajin sobě proklestiti chtěwše: celé křesťanstwo w zoufalém stavu se nalézalo. Císař německý, Leopold, utekl ze svého sídla Wídně, on i papež Římský poslali zvláštní wystance k Sobieskému, před nimž padli na kolena wolajíce jeden: „Králi, oswoboď Wídeň!“ Druhý: „Králi, chraň křesťanstwo!“ — Pohnut tímto nebezpečným Sobieský, w krátkém čase již s 30,000 Poláky před Wídní stál co náčelník (wůdec) všech křesťanských, k jeho wojsku se připojowších pluků. Hned w druhý den byla Wídeň swobodná, Turci přemoženi, rozptýleni; polský praporec byl zde první, který šílky Turecké prolomil, poswěcená korouhew Muhamedowa, stán wezirůw, wšedla děla, veliký počet zajatých nepřátel a oswobozených křesťanských wězňů, nesmírné množství kienotů a poslabů — slowem celý tábor dostal se wítěžům za kořist. Když Sobieský co wítěz do Wídně wjel, byl newyslownou radostí uwitán, a jako obrance křesťanstwa oslawován. Lid se k němu tlačil, kolena mu objímal, ruce líbal, aneb aspoň jeho roucha se dotýkal. Jednu tureckou korouhew poslal král do Říma s listem, w němž tato slowa stála: „Já jsem přišel, wídel, a Wíh zvitězil!“ Potom pronásledowal Sobieský utíkající Turky až do Uher po Dřihom. Na která města a vsady táhl, wšudy nechal půlměsíc, znamení Muhamedanismu, strhati, a stawěl na wěžích a bastách znamení náboženství křesťanského — swatý kříž. Z tohoto polního tažení od Wídně k Dřihomu psal Sobieský své královské manželce tato památná slowa: „Nelze zapřítí, že krew polská (slowanská) pro křesťanstwo potoky tekla.“ Na památku tohoto wítěžství chová se onna dobytá korouhew Muhamedánská podnes we Waršawě. Turci touto porážkou tak zemdleni a přestraseni byli, že se od

té chvíle více nepomážíš útoky svými
křesťanskou Evropu znepokojovali.

O Zrinšých a o Soběském
jako o Jaroslavovi ze Stern-
berku sládkali naši předkové národní
písně, z nichž některé až pedneš se ucho-
wall! —

Buďmež vezdy houbnými potomky
našich slowanských předků, kteří krew
svou lili pro zachování wiru křesťansko-
latelského; i my hajme wiru tuto samo-
spasnou sloweni, štutkem a obětivou hor-
livostí, jakož popřední jest powlnností
každého učeníka Chriřtowa!

K l á š t e r Ž d' á r s k ý.

(Fons Mariae — Studánka Marie.)

Pojebnání dějepisné s úvahami, jež sestawil Dr. J. Ew. Bílý, kněz církevní.

I.

V klášteře hned pod horou
Prýstí se studánka,
Tam pro hruď jest pro chorou
Utěšená schránka;
Tam uléčen v trudné zlobě
Mnohý chudás v každé době.

W utěšeném položení, ač půl houbiny
ob městečka Ždár u západu na hra-
nicích Česko-Morawských, wěncem lesna-
tých hor owinut rozkládá se omilán wlu-
kami tichého jezera kolkolem co zrcadla je
lesnoucího klášter Ždárský, jeden
z nejznamenitějších w naší milé vlasti
Morawské.

Založil ho Boček, hrabě z Ber-
netu a purkhrabě we Znojme, dílem z
citu wděčnosti k Bohu a matce paneně,
anž (jak bi powěst) w studánce zdejší
šlepým očím žádoucího léku naleznuł, dí-
lem chtě vyplniti šlib, jakým se byl
zawázal kdysi tehán jeho slawný Přis-
bislaw, purkhrabě na Wewerí Mo-
rawském. Nemohl ho pro nehody časové
we skutek uwésti, nebo krutý Tatar tehdy
plnil wlast naši milou; kdy ale slawný
Jaroslav Tatar u Olomúce pobil
(r. 1241, 25. čerwence), a tudý pokoj
a bezpečnost uhořstily se w zemi, založil
slawný praděd robů Kunštátských tento
klášter we Ždáře te. eti Boži, Marie
Pauny a sw. Mikuláše, a nazwal
ho: Studánka P. Marie (Fons
Mariae). Počalo se stawěti r. 1245, a
první obywatelové byli Cisterciáci z
Nepomuku českého pod Konrádem
opátem, jinižto pro wýživu wylázány:
Žbár, Nowá Wěs, Hruřowany
(Kohrbach), Dobrawoda, Jam;

práwo patronátní we Wel. Bíteři, kře-
tina winobráni u Skalici, Pouz-
dran, Pawlowic a Dasseratic,
úplný pak desátek z Kobylí, Pawlo-
wic a Zajččího (Sniz).

Brzo nemohl obsáhnuoti kostel klá-
šterný daw lidu, hrnoucího se sem denně
wice dílem z prawé pobožnosti, a tudý
ustanowil Boček wystawěti chrám mnohem
prostrannější, k němuž 3. kwětna 1251.
u přítomnosti slawného biskupa Olomú-
ckého, Bruna položen základný kámen,
markhrabě pak Morawský Otakar to mi-
lerád potwrdil (1252). An se tak rozwi-
jeti počal staw wlasti mnohošlibný na
wýsluní přízně zeměpána swého: hrozila
dějná bouře zničiti jej hned w prvním
rozkwětaní. Byla to wojna s Welou,
králem Uherským, kterýžto domahaje se
kbowi jakým právem země Štyrské pti-
tom Rakousko a Morawu plenil. Surowí
zajisté Kunmawé jeho nešťetili
ničeho, což jmu padlo do rukou zlotilých
na draze ohněm a wraždou znanenané;
nešťetili ani přibytliw Hospodinowých.
Po mnohých nájezdech, k nám na lup
činěných (při čemž je wždy Otakar s
krawými hlavami do peleři jejich za-
hual) učiněnu s nimi mír, aby dořawen
býti mohl chrám Páně we Ždáře.

Nebočelal se wšak té radostí zbožný
nabatel jeho, by widěti směl wzdáwati

první obět Hospodinu ve svatyni této; roznemohl se a náhle v prosluci 1255. umřel, darowaw ještě na smrtelném lůžku klášteru celé své dědictví po otci blže Opawu, v Moravě pak Kučerow (u Bystova) a Lhotu, potom malé Řídlowice (Řl. Grilowiz). Vmowlawně pochován v zamilowaném chrámu Páně před velkým oltářem přenesl svého ducha zbožného na bratry zdárné. Smil (t. Almand) zajisté a Ruňo bratři dokončili jien dílo svaté, jež byl tak welkodušně započal zbožný bratr nebožtit, a vše to potvrdil Otakar, nyní již král český, kterýž nawracuje se z Prusého tažení frižáckého co wítěz w Brně pomeštal (1256). Wdowa pak Eufemia wystawěla sobě nedaleko kláštera na pahorku („stare browy“) přibytel tichý, odhub celý klášter přehlídouti, a hrob svého milého chotě wezdy na očích mítí mohla. Ztráwivši tam ostatek života křestel o značnou část rozšířila, w němž i po boku manžela zbožného odpočívá.

2. Seštra její Alžběta prowěla se za slawutného Smila z Eichtenburka, jehož rodina táhla znamenitě desátky ze stříbrných dolů w Něm. Brodě, Bělé, Slapanicích a Přimyslawě, třetinu jich ponechal na vždy řeholníkům Zbárským, k čemuž přidal i wěno její wed Bobrowu (1262), což wšse Bruno biskup potvrdil. Takou měrou zrušala majetnost klášterní každým rokem, a mohla ji užíwati w pokoji nerušeném, až r. 1263. Jan, farář w Blučině (Lautschitz) spolu kanovník w Olomúci počal při wěsti s klášterem pro nový křestel w Olomúci Wsi, kterouž konečně biskup tak rozhodnul, aby farář tam měl zpráwu duchovní, klášter pak desátky, z nichž wšak kněze tamější wydržowati měl. Dobře, že swár ten přestal, neboť téhož roku nastala welká drahotu w obilí po Čechách a na Moravě, tak že měrice žita stála před 10 zl. a pšeniice 12 zl., a mnoho lidí hladem pomřelo. Také k domřšení nešťastí chodili po zemi mřící (flagellanti), seřtáři šílení, a táhnonce mnoho lidstwa k sobě mřící nejhorších prowodili, čímž nejedna děblna osamotěla.

Rbyž se pak země z obojí pohromy gotawila, wpléžal i z úkřtu svého poběšený

horník na horách Zbárských, a jal se na nowe zakoušeti po rubných dolách druhdy wydajných, dřiwější „Zbár Bůh!“ — Tehdáž, jak se prawi, počala slynouti Zihlawu rudohornictwím w té mře, že r. 1264. jám slawný Otakar odhodlal se, pectiti s králowskou paní swou toto horné město Morawské a mnohými milostmi horníky již odměniti, již tu wětší ještě pobádati přičinliwosti. Tehdáž se dostalo z rukou jeho i opátowi Zbárskému listu příznivého, jímžto klášteru pojistěno zužitkowání wšech rud, co by se kdy objevily na půdě klášterní. — Brzo na to přiroštl klášteru děblina Slawkowice, a fara w Chotibotě (1265) od Smila Eichtenburka, kterýž zlástni přízni je nesl k opátowi Winkřowu, což potvrdil biskup Pražský Jan, w jehož úřadu církevném fara ležela, dowoliw, aby při tamější faze, faráři (ten musel býti kněz církevní¹⁾) na pomoc připojilo se dvě nebo tři kněží klášterních (1267). Pod těmiže těměř wšiminkami (t. aby kněz w zprávě církevné dobře zaopatřen byl) pojistil téhož roku w Blansku Bruno biskup Olomúcký klášteru Zbárskému desátky w Bobrowě, Zbáře a Bočlonowě (?) což wšse potvrditi dal Smilo wyslancem papežským Rwidonem tehdáž we Wědni mešsajícím, chť se takto zaměčiti papeži, a od něho wymoci milému opátowi Zbárskému berlu a infuli, což se mu wšak tehdáž ještě nechtělo pobařiti. Z náhradu darowal klášteru r. 1269 Zikowice a Rabňowice se wšim činem a právem soudným tamějších podaných.

3. A tak se stal Zbár jedním z nejrozkwětlejších klášterůw vlastní Morawské, ač nebylo bez rozmyšlel, časem ztropených záwistí sousedůw, nepřecjících řeholníkům takowéhoto rozkwětu moci a blahobytu. Wšak musí se řici, že, ač měli z čeho žiwu býti, přáli též jiným řeholní bratři. S radošti jjem čel napíj w

¹⁾ Uřčeno na synodě Kroměřické 1318. Cap. XXII. & XXVI. W rukopisu chowám tyto sněmy Morawské, kteréž, dále Bůh, brzo wydati hodlám, až je přeložím do řeči Morawské, neboť jsou půwodně latine wybělány a schwáleny úsudkem uniwersity Pražské, kteréž jjem se musel předložiti co úkol pro dosazeni doktorátu theologického,

prelátském večeřable (refectorium), (jehož překrásné malby na vápně (fresco) — výjevů ze Starého a Nového Zákona, napotom oslavu nebeskou Svatých náčelníků řehole cisterciácké — posud se zachovalým okem pozoruje vlastenec tamopřichozý) — a nichž patrně, kterak pilní byli řeholníci a řehové sv. Bernarda pohostinství. V jednom rohu čteš: Hospitalitatem sectantes (Pohostinství přestupující Řím. 12.), a pod tím k dofončení smyslu: Incolumes erunt: his Deus hospes erit; (Bezstrašni vždy budou: jich bude hostiti Bůh.), a proti tomu v rohu: In bona voluntate (Dobrou vůli (se všem) majíce: Žalm 50.), a pod tím: Prognati Ssara filii non degenerabunt (Krápného Zdraví nemohou se pomijeti cíle). Na třetím: Omnibus affluentes (Všeho dostateč mající (Zach. 1, 17.), pod tím: Grati Ssareno potant de fonte liguorem (Z Marii zasvěcené vají povděčně studánu). Na čtvrtém: Hospitales invicem (Hostiní mezi sebou (1. Petr. IV.), co pod tím, nemohl jsem se dočísti. — Zajisté jedna z nejzvučnějších chval, kterou již staří našemu Slovanskému národu vydávali, když ještě byl pohaným, byla a je podobná — že rád častuje hosty nezobmeženě, i protivníky a potlačitele své. Každého poutníka přivítali, ano v ústřety jim šli, je hledali, usadivší se u nich umývali, když odcházel, dary mu dávali a třeba někdy mil vyprovázeli. V každém domě byl pokoj (hostinice), kde stál s čistým obrusem stůl, na něm jídla a nápoje přichystané pro každého poutníka. U některých i tak dalece šlo pohostinství, že domy otevřené nechávali, aby poutník vejít mohl, kdyby žádného doma nebylo. Kdo ublížil cizému člověku, ten smrti umřít musil; kdo poutníka nepřijal, byl vyobcován, nebo dím jeho vypálen a zbořen; kdo hostovi neměl co dáti, mohl rozítí sousedovi zámožnějšímu. Ano měli zvláštního Boha pro tuto cnost: Rádhosta, pod jehož ochranou hosté a poutníci stáli; obrub máme po Moravě jména: Sv. Hostýn, Rádhost a t. d. Pak-li to již předkové naši pohanští rábi činili, čím více bylo lze očekávat, že bude Morava hostinou, až duchem Kristovým, sv. Cyrillem a

Metodem rozšířeným, se boží, proč hostiní býti máme? — Křesťan vice, než kterýkoliv člověk zavázán jest k plnění této povinnosti. Jid má pro hostinství jen holý zákon a mrtvou literu, křesťan má před očima živý příklad na Kristu; pohana vede k té cnosti přirozenost, křesťana spolu: hlas náboženství. — Klášterem se to neptálo, že majíce dostatečného jmení této cnosti mohli pilně býti, a nyní, ať rozembrán statek jejich, nemá zkrát a nutný pocestný přitulky tak vydatné, jak tehdy, kde vždy na několik mil klášter se nabízel ku pohostinství.

Otakar dával klášteru a Winřikovi všechny pokutné platy jeho poddaných, a nežli pak jediná dcera zakladatelova r. 1277. třetímu dědině Těšinu (u Klobouk). Spor o klášterem Těšinu vstoupil strannou obžalován sary Mel. Vitešské rozhodnut ku prospěchu kláštera Těšnovského výrokem samého biskupa Bruna učiněným na puštomě u přítomnosti doktora Jana Mokrého Těšín pak ráz ušobil na Zdr brzo potom. Otakar velice se mrzel, že dvakrát byl pohrdnul korunou císařskou, následkem čehož udušilovi z Habsburku musl postoupiti ve dvou měřících k koruně Otakaru, Štýrsko, Korutany, Krajinské a Chrab, země, jimiž byl dlouho poloju vládnul. Tudý musl trpě vyčítky slyšet od manželky své, tak že zplanuv hněvem a zrušiv všechny smluvy s odpůrcem (sokem) uzavřené vytáhl poleh proti němu, hotov jsa buď zvítěziti nebo padnout. Stalo se, že padl hlavní král Čechů n poli Moravským zradou vůdce Milota z Dětice, a obklopen bym od nepřátel ustrutně od nich byl zavražděn. Tudý rozpably se země Otakarovy; dím však zakusiti jim bylo pomstu krvavou vojst vítězových. Uhři a Poláci, kteří začali nepřátelé, vtrhnuvše do země našich rábili tu zle bez odporu nebo obyvatelové pobíjení, nemajíc obránce a vůdce užádného, poschová se po lesích. Na štěstí se poddala Metawa vítězi, ať Bruno biskup octnuv v táboře u Zvančic za Moravou se byl přimlouval. Že klášter v těchto dobách mnoho vytrpěl, snadno jest naháti. R. 1284. obdržel klášter od krá

Wáclawa II. co z ábušši za otce jeho Otakara farný patronát w Blučíně, což biskup Theodorich w Modřicích potvrdil (1286). Dále přibyla klášteru r. 1287. ob Anežky dotčená wes Řížanow a r. 1289. třetina wšeho winebrani u Pawlowic, Pouzdran, Zaječih, Nasseratic a Jaroslawic (Zoslowic) ob Gerharda z Kunštát-Obřan;

roku p. 1293. král Wáclaw pobdané klášterné podrobil sondu klášteru němu a zároveň obdrželo opatství ob bratři z Pernštejnů winný desátek i s právem horným u Mědlowa (Möblau), biskup pak Theodorich povolil 1297, aby část bohatých důchodů farných z Blučiny na potřeby klášterné vynakládali jměli.

II.

(od roku 1301 — 1400.)

Dva oltáře hned uhlidáš
Vkročiv do lé Svatyně:
Odkud mramor jejich? — zvidáš:
Květnice jich dárkyně.
Na pravém, kde ohraz bývá,
Okov studánky se kývá.

Proto, jako pořád řine
Proudek Panny Marie,
Tak tvé, Žďáře, blaho plyne,
Slepce se jim opije:
Když však vysychá již žila,
Báti ti přival hned posílá.

Přede však přišla jedna doba,
„Osvětou“ ji mnozi zvou:
Smělé mysle ostrá zloba
Podsekla i žilu tvou:
Kož ty skvrny umyje
Mocné slovo Marie! —

S počátkem tohoto století Žďár se zotavil z ran jemu zajižených. R. 1303. bratři Richtenburci ujednali s opatem ARNOLDEM, aby wystavěl we kláštere chudince, načež věnovali wes Bočátky w Čechách, desátek koně ze swého hřebince, druhé desátek ze wšech Richtenburšských dolů i z mytného w Chotiborě. Musil se wšak ustatí w dílu lidumilném, neboť zawzněla trouba wálečná. Císař Albrecht, závistiv jsa na denně rostoucí moc Wáclawa III., táhl na něho do Čech, chtěje ho donuciti, aby mu hned buď Kutnou Horu postoupil, neb bluh do říše kašy (80,000 mark. št.) zaprawil. Přišlo se trvavé wojně, we kteréž syn císařů Rudolf Morawu plenil, mnoho děwcat a žen do Uher w zajetí odwlekl, ufaté pak blawny co znaky vítězné na oštipcích nošili neb na šedla nasřčili. Žďár se přeb nimi třásl, a kde kdo mohl, do lesů zalezl; nebo w okolí Třebíčském poplenili 27 děblů, a wšec w Morawě přes 6000

míst za obět padlo. Albrechtowi pak zle se wešlo před Kutnou Horou; horníci zajisté napustili jedovatými kaly potok táborem císařským tekoucí, ¹⁾ a co tím nezbytno, vdtáhlo s poběšením od krtů pobzcmstých! — Jan biskup Olomúcký Tobiáš z Bozkowic a Černých, hejtman zemský wymohl na císaři představy dolehlivými, že se uštálo ob dálnějšího puštěni země naší. K tomu příštího roku posleďný Přemyslowec Wáclaw IV. (1306) w Olomúci zavražděn; — awšak, Bohu díky! obojí bouře s obřátím mlaula zemi naší.

Tu i Žďár poněkud se zotawiti mohl; neboť koupil nazpět prodanou polowici Bělky, a wšec denně více zářila hvězda jeho štěstí. A wšak běda! po smrti císaře Rudolfa nastala vláda Šorut a nštá w Čechách, w tak mnohých powěstech zachowalých podnes zleřčená. Zindřich zajisté Šorut, bratr Rudolfov nechal w Čechách a na Morawě vládnouti milce své, jak se jim zachtělo, a smutné wšjemy minulého století objevily se na nowo po wlasní milé. Šlechticové ohrabíwše se perou na twrzích swých, promobili leu-pežnictwí po zemi, celé kraje i Žďár ochuděl. Smilo z Kunštát-Obřan obránce jeho byl zemřel, a tudýž nyní se počal mstiti na kláštere a obywatelích jeho, kde kdo mohl a chtěl. Kde se mních ukázal, obzlasně při wybírání desátků, hned lapen, uwězen, zloupen a nemilosrdně mučen! — Kde newládne moudré zákony, tam wládne bezuzdná rozpustlost, a která medle vláda je šneřitelnější a člověka důstojnější, pro jmění a swobodu

¹⁾ Čti o tom w věsném románě. Neřina Ruthardowa, ed R. Zyla.

osobnou pohodlnější? — Zpomeňmež si na hrůzomládru r. 1848. a učme se vážiti sobě vlády zákonitě dobře zavedený pořádek! — —

To však přestalo, když Čechie a Morava dostaly nového pána, a šice Jana z Lucemburku, krále rytířského. Ten jsa přízniv řeholi Cisterciácké, vyslechnul prosby Žďárských, o pomoc až u trůnu jeho volajících, přišed osobně do Brna přísný soud tu držel a ruffitele veřejného pokoje potrestal, Žďár pak ochranným listem (28. února 1315) ve právech jeho, zláště v právu suďi jeho poddaných pojistil, a Jan XXI. pa-pež ve Witerbu potvrdil, načež klášteru tak významnému daroval Jan z Mezeříče purkhrabě Brněnský několik lánů v Hrušfách (u Slavkova) a ves Sazomin na zlepšení keštnuosti klášterné. Vylet zajiště tehdaž v obýčeji, že kováři darovali klášterům celé statky, jen aby ročně buď sami, nebo dědicové jejich několikráte za rok v kláštere mohli, jak náleží, užiti štědroty pohostinské. Biskup Konrád Olomúcký tehdaž v Mezeříči mešťáci, to potvrdil (1317.)

2. Zatím se rovnit země samé připravovala hrozivá bouře. Většina totiž šlechtý domácí srožila píle proti Janovi, o němž se bezdůvodně proslýchale, jakoby zamýšlel zaměnit Čechy za belni Falco (Unterpfalz). Všecobecně zplanulo zjitření z hradu slechtičského až do dvatře rolníkovy. Zindřich z Lipé, nejnepokojnější, ale také nejčelnější hlava věku onoho, a Petr z Rosenburku takli s lidem branným na Brno, kdež mešťak král, a na cestě sřobili mnoho na statcích pánů Kunštátských, s Zindřichem zpřiznůných, též i na Žďárských, ať pánové jejich nechtěli míti pobílu ve zpouře nezákonité. Po mnohé ostudě sřastně se wyrownalo napnutí, a Zindřich z Lipé zase ustanoven za náměstka v Čechách a hejtmana v Moravě. Načež v Řím. Brodě (1322, 28. února) bary předků svých Žďáru učiněné potvrdil, v čemž ho následoval přibuzný Zindřich z Lichtenburku.

Poslé za kráčky čas tentýž Zindřich počal týrat Čechy i Moravu daněmi nesnesitelnými. Když již vrchnosti, měšťak

a rolník měli kapsy prázdné, sáhlo se na poklady kostelné. Tu musil i Žďár bohatství své ve zlatě a stříbře updati, a Zindřich z toho rozpustilého dal nárazeti peněz, kteréž posílal za králem mar-notratným do Lucemburku a do Paříže. Tak se slepec prostopášný opijel statkem církevním, a neměl z toho žádného požehnutí. Kláštery bohatstvím svým kr-mili chuděbu, a stavěli krásné chrámy a ústavy, — slechtičové pak mnozi tentýž statek utráceli v rozkošném přepychu a bujně rozpustilosti po Londýně a Paříži! — — Královna na hradě Pražském nemohla odpomoci jmutnému stavu věci, ješto sama dosti stremně živila se wřázaným jí pobílem.

Brzo by byl tehdaž na mizinu přišel klášter, kdyby se nebylo hned zase wystřilo dobrodincův štědrých. Tehdaž wstoupil jeden pán z Bernsteina, přijav jméno Jan do kláštera, a přinesl klášteru lán v Zindřichově (Heinrichsdorf); potom ale zláště poměly mu na noby wynešné tehda důchody práwa patronát-ního. Patronem totiž náleželo toliko slušně opatřiti chrám Páně a kněze, zpráwce duchowného wšeliken potřebu a slušnou wyživou, za to ale pohodlně tábl užítky faru a chrámu. Žďár měl tehdaž práwo patronátu při farách v Bělé a Chotiborč (v Čechách), Blatné, Rhotě a Kobylí (na Moravě). Též požíval desátků z jistých dolův Kutnohorských, jakož i na vlastní půdě pěstováno hornictví ne bez úspěchův, jak se pozdává, kde podnes je hora Pěperet (zřazené „Bergwerk“) a na té hoře, kteráž slowe hora Jákowa (Mons Clerici) wšudy tam totiž znamenáš stopy rukou lidských, ješto tu prorýwaly jsou kopy wnitřnosti země, by ztab na světlo težily kovy užitečné, ať již chodby podzemné zemětřesením (r. 1328) ješuly se a zasypaly.

Několi klášteru wždy přirůstalo několik bářkův, jako k. p. dědina Trutmanow (již zapsá, blíže Ratovic): nicméně bylotě zakonšeti jemu s pačátkem 14. století nejedněch nářkův, s mnohých stran činěných a strojených, a jmenowitě jáni král Jan musil se on zastati wšim důrazem proti Štěpánovi, purkhrabimu na Lichtenburce. Vy se brát zchudlá poněkud mohla zotawiti, eswehodli

tentžž vládce Žďár a okolí jeho na tři míle od nejšlešší daně zemské na věčné časy, a markhrabě Karel (od r. 1333.), mkláček země Morawské, propůjčil klášteru právo hrdelné nad jeho poddanými, potvrdiv spolu nejen milosti otcovy, nébř i baronáti Řeckowic blize Brna, od jedné bohaté wdovy Brněnské klášteru učiněné. Tu již dostoupal klášter nejkrásnějšího rozkvětu: nábožnost, věda a hostinnost učinily jsou Žďár Bohu a vlasti milým, tak říce, že markhrabě musil napomenouti Sudarce kbiti nad tím, by se klášter hosty příliš neobtěžoval, a tudž jnad zadlužiti se nemužil.

3. V těch dobách zastihla okolí Žďárské neobyčejná blíza, — Kobylky, přes Uhry a Rakousy sem k nám přitáhle. Karel markhrabě sám wypravuje nám ve svém vlastním životopisu, že prý zatemňowaly jsou slunce, jako mračna, a kam pably, že všedco zchroustaly až i na haluzy, jedinou wyjmajice winnou réwu. Strach z nich byl rovně tak veliký, jako škoda učiněná, aniž bylo k nalezení prostředku k zablazení hostů těchto zkázných. Darmo je plašili chrěstem kos, hrnců a jiných nádob, — nehnuhy sebou; darmo je smítali w noci do jam wykopaných, zemi je potom zaházewše, — robdily a množily se okamžikem; — darmo kouřem zapálené plámy možití je usilowali. —

Jiné zlo bylo, že poddani na statcích klášterných, kdž se jim znechtělo něčím málem přispíwati klášteru na daně

zemské, obžehowali se jinám; což Karel přísně zapowěděl, zakázaw takowé na cizých statcích přijímati a trpěti (1341). Lndž w nové uběhnul klášter záwady, z nichžto jej wywedl jediné šlechetný Karel, zaujaw již od r. 1346. trůn královský otce svého, u Řeřák pablého. Tento otec wlasti i oprostil brát Žďárskou nejen zemských, ale naprosto všech a jakýchkoliwě dávek, r. 1351. úplně propůjčiv swobodu hornické (hawirské), což všedco, jakož i přírůstek dědiny Šotlas (Schotlaken) potwrdil markhrabě Jan, bratr jeho, (r. 1353) kterž své sídlo položil na Spelbertu (Špěrkách), ustanowiv purkrabí Bemeršého, aby byl wěrným strážcem práv a wyřad Žďársko-klášterných.

Pod těmito panowníky — bratry božily se vlasti naše Čechie a Morawa wěku zlatého. Dyl wálečný byl utichnul a w pohobli požehnaného míru widěla wlasti naše powstáwati města, městyje, dědiny a hrady, ústawy, chrámy a školy po všech končinách, zámožnosti přibýwale, zákony se lepšily, šprawedlnost nalezala w panowníku wždy ochotného zaitance.

Léta Páně 1275. zemřel markhrabě Jan, a po něm hned mláček Jeho Jan, opat Žďárský. Pod jny a dědici Janowými: Prokopem a Zdobkem (Zosstem) štrhly se nepokoje, demně wice šahowalí se děšwé mrazy na okloze wlasti a Čirwe, až konečně se štrhla bouře posud nezakusšená nad obojí wlasti ubohou.

III.

Doby husitské.

Žďár se skvře v rozkvětu
Bohu mil jsa i světu,
Vlast naú mile zirá,
Jeť v něm pravá wíra.

Vtrnul Husit předravý
Do ubohé Moravy;
Běda, vlasti tobě
V této krušné době!

Z Velehradu došla zvěst,
Že tam opat spálen jest;
Vo posvátném kruhu
Synův — Božích služů.

Tu i Žďárský utíká
S bratřmi několika,
Brno jim je schránou
Před tou hroznou ránou.

Ostatní pak s důvěrou
Háji stavbu věckerou:
Udutni však reci
Padli slavně všeci.

Když vše zloupiv, rozkácel,
Zhubil, zabil, zpěwrcel:
Ostawił vrah krutý
Kláster v rum sesutý.

Ach! ten přebolestný zjev!
Pro tu, co nás zmyla, krev
Krev se lidská proudí —
Tak ten člověk zbloudí.

Z Mariina pramena
Voda fine růžemná
— Mučnickým mokem
Slynula tím rokem! —

1. Troje veliké neštěstí potkalo s počátkem tohoto století zemi Čeſkou a s ní i ſestru milou Moravu, vlast naši; zlí král Wáclaw IV., kterýž žil ve ſamých rozbrojích, každému hned hlavu před nohy položit nechal, kdo u něho do poručení upadnul, — potom w Praze zermotal se Čeſi s Němci proto, že Němci si hráli na pány w zemi čeſké; — a konečně mistr Jan Huš začal rozšiřovati bludné učení že záſtí proti úřadům duchovním. Už jednoho takového neštěstí stačí ku zkáze národa a země celé. Potlačuje-li mocnář národnost a ſvobodu, jako Roboam; umobil-li elzotu do národu, jako Salomoun, žije-li w rozbrojích s oſtatními vůdci lidu, jako Wáclaw IV. s Zbohem a Sigmundem; zradil-li vlastního pána, jako Wíłota z Dębice Otakara: tentráte metlou Boží je takový vůdce lidu a panovník. Neſvornost vůdců lidu jeſtí záhubou ſměřeného jím lidu a země. Příklad máme doma. Proč veliká Morawa, ſotwa zkvětší druhdy hneble zaš uvala? — Pro neſvornost Swatoplukowců!! —

Awſſat i to ſtobí, když ſe ſouſají we ſpolek kmenný a národové. Němci ſice tentráte welice ſtobili Čeſkům w jejich vlastníu domě, pčení ſobě nechávajíce, a koſtečky házejíce domácíu: awſſat zermotali ſe do krve, jak tuto ſe ſtalo, newebe to k dobrému. Jak to, a čím to jde ale, že tak i národové mohou býti proti ſobě? — Mnohý ſirotek nemůže zapomenouti na otčina a macechu; a i nám poſud we ſnách ſe zdává o tom profeſorowí, kterýž náſ we ſtudiích newice ſtraſil. Tak ſe děje i w národech. Tak ſ. p. národové w zemi Chananejſké nemohli wyſtátí Židy, proto že od nich (rozkazem wyſſím) že země té wyhubení býti muſili; proto téměř každý rok proti Židům ſe bouřili.

Žid nenáwídl Samaritána, a oba Římana, proto že tento do krajiny židowſké ſe wetřel a ſt pobmanl. Na ta-

kové příkory nemohou národové zapomenouti a tudy nenáwídeji potlačitelům ſwých. Awſſat křeſtan ſi myſlí: „Co ſe ſtalo, ſtalo ſe dopuſtěním Božím a wnuſtové nemohou za praděbů ſwých winy! — Žindy ta nenáwíſt pochodí z pýchy. Žid chtěł ſ. p. wſſecko požídiť (králowſtwí jejich meſſiaſſké.) Turci ohněm a mečem wſſecko poturčít, ale—neſlo to. U Židů bylo příſlowím: že z Wallſe niſby nie dobrého nepoſlo, a přece tam wychowán byl Spáſitel ſwěta — Ježíſ Chriſtus. Tak znectil jeden národ jmeno naše: Slaw na Sław (-otroť), a jiný říká: Slowák není člowěkem. A to čelí proti křeſtaňſké wěře; jako ſe čelí jednotci, a ſouſedi, tak ſe mají ctiti i národové, w Chriſtu Ježíſi rovně ceny nabywſje. — Také ſe nenáwídeji národové z bázně. Koho ſe bojíme, toho nenáwídíme (ſ. p. Gara o Egyptſký a Jiſraelité w Egyptě; — Němci a Čeſi za čaſu Huſa w Čeſách. —

Ku dowrſšení takých neštěstí začal jeſtí mistr Jan Huš kázati proti wadám tehdejšího duchownſtwa, a z toho zaběhl zpenenáhla na ſamo učení katolické Cirkwe, za čez na ſuém cířewu do Roſnice (1414) přewolan, a tam, jako ſacit weřejně obſouzený dle tehdejšího práwa treſtného upálen jeſt byl. Tímto plamenem roznítil ſe horſſí plamen wálek huſitſkých, jimiž Čeſie křeſla a Morawa mnoho utrpěla. Od té doby zle žil ſlowo huſitiſm: neboť ſe w něm widíwá dwoji ſkwrna: přeſtáť nadſſenost pro národnost, a necířewné horlení pro ſalich Páně a jluč uchyłky od řádu wſſeobecné Cirkwe.

2. Král Sigmund chtě ſe pomſtiti na těch pánech čeſkých, co pomáhali w Wyſehradu proti němu Pražanům, dal pleniti ſtatky jejich podél Wltawy. Nejwice plněno w okolí Poděbrad a Nímburku.

Žláſtě ſe mnoho upſtobilo na ſtatcích Wíktorina z Poděbrad — Kunſtátu, otce napotomného krále ſlawného Jiří z Poděbrad. Ten chtěje pomſtu wyłiti za ſtobu ztrpěnou wtrhl do Morawy (1421) s uřelika houfy jběře lezbakde ſebzané, a plenil bez miloſti wſſecko, co katoliſtům náleželo, žláſtě pak ſtatky biſkupa Jana X. Zelezného, kterýžto

rovně mohutný berlou, jako mečem válečným, ob města Kroměříže Viktorina mítěžně obrazil, začej tento na zpátečném tahu do Čech znamenitý počet klášterů a kostelů vybijel a zpusťčil. Tu neušetřila jeho vášně ani kláštera ob slavných předků jeho založeného a ušdaného — Žďárů, a tím téměř časem, buď že welením, nebo aspoň dopuštěním jeho slawba tato welkolepá popelem lehla, a učiněna jest smutným kamenníkem, wyjma kostel klášterný, který zachráněn byl. Bratři jako lvi hájice swatyni a tichý přibytel své behoslužby padli w zápasu krutém pod rázy zbiwočilých a fanatizmem oslepených Husitů, wyjma těch, co utekli do Brna s opátem svým Janem, kterých doslechunů, co se na Welehradě s opátem dílo, zůstati w klášteře se obával, nebezdněobně stejného se nadíti moha osudu (1422). Zemtel w Brně, načež tam ob bratři pozůstalých zvolen opát Wáclaw.

A dejme tomu, žeby byl, (ač to twrdí dějepis) ¹⁾ klášter ob Viktorina neutrpěl: musel se zajiště s bolčným ojudem potkati hned brzo na to.

Když Sigmund poražen byw ob Žižky u Kutných hor k německému Brodu coufnul, a tam s počátkem roku 1422. znamenitou porážku utrpěl, načež Taborité celý kraj zaplawili, a jednoho ze znamenitých wádcůw králowských až do Žďáru stáhli jien.

Opat Jan, kterých ještě w pravou dobu byl zpráwn dostel o tom, kterak řábili nečáwno Morawští kalíšníci na Welehradě, opáta s bratry tam upálili, stejného osudu nebezdněobně obáváje se prchnul s několika bratřimi do Brna; oštatní pak, co zůstali we klášteře na obranu, byli dílem zebějini, dílem na

lisy rozseláni ob zapálených ctitelůw kalicha, jehožto brachou krew proto nám zanechal Syn Boží, aby plodila pokoj mezi nebem a zemí, jakož i we hrubi lidště hříšné, nikoli aby byla hešlem proléwání krew lidště!! — Stříbro a zlato tenkrát po celém klášteře pobráno, a celý klášter popelem lehnul a nezůstalo z něho, leč kamenníště. Žižka zemtel 12. října 1424. blíže Žďáru na někdejšíh hradě Ronow při obležení Přibislawy, kterouž když dobywše ztekli Husité zapálili ji wolajice w divém ryku: „Musímeť přec poswítiti tu pohřebu wůbec swého!“ —

3. Klášter tedy zase přišel na mizinu, a bídně se živil opát s bratřimi w Brně z toho, co dostával z pronajmuti Dnje súdebům Říblowických (Grillowitz) ku lowení ryb (1426), majice doslowně jen na chlebiček každobenný. Brzo wišal z těchto nesnázi pomohla nab klášterem ještě spočiwající ochranná ruka Boží, a šice osobou, o kteréž málo kdo se toho byl nadál. Zméno krále Jiřího z Poděbrad poměbomo jest wšsem znatelům domácích dějin. Ač byl horlivce strany pod oboji, a ačkoliv nemohl welmi přáteli duchowenstwu katolickému, ještě s jeho stranou příliš utwapenou wápnivosti trpce nakládalo, nieméně jsa nuž sprawedlivý, nawrátil klášteru, co bylo jeho, tím wice, ank to bylo nadáním brachých jeho pradědnů. Když jím tedy poswátný její samow (claustrum — klášter) obnovil, a zprawil: musel se již tam nawrátiti nowý w Brně zvolený opát Wáclaw s těmi, co byli pozůstali, bratry rozprchlými, tak šice, že wšselikým právem druhým zaslubatelem toho samowa šlowe, a wezby ob wděčné bráti tamější, i s nebezpečím a ztrátou za takowého ctěn jest byl. Téhož času, an mu Jiří šlechetný mnoho statků wskoupil a wyměnil ob soujedů, o ně we znatecích se rozbdliwších: náleželš samowu také dědiny Krokotín (w Olámoštu) a Wětlá; muselš wišal potřeby z pomimulé pohromy zniklé nemálo a blouho boléhati na klášter, ještě opat Jan r. 1444. donucena se býti wděl, mnohé majetnosti klášterné probati nebo mocnějšímu na věčné časy postoupiti (k. p. Grušky, Wetlu, Babin a t. b.

¹⁾ Et iste Victorinus (de Podiebrad) expulsi fratres antedicti monasterii in Zdiary et monasterium totaliter desolatum est. (Žďárská kronika. K čemuž pernamenal Pon. Vitter, opát Rajhradský:) „Non modo male habitum, sed ad interitum usque deductum fuit monasterium a Victorino isthoc, qui nescio an veneno husitico afflatus ipse fundationem majorum suorum extrema calamitate adferit, et insontes ascesterii incolas angue canaque pejus eiecit.“

K úspšnému pať úpadku přivebła ře-
holné bratry Žďárské jejich věrná wdě-
nost, s jakovou luuli jsou obnoviteli
samowa svého. Jiří zajistě i toho wy-
mohl na papeži Píow i II. (Aeneas
Sylvius) r. 1462., že povolil opátowi
Žďárskému užívati berly a iufuly, tak že
w brzce štědroutu a ochranou Jiřího
krále zastřiwala se „Stubánka Panny
Marie“ we své dřewné kráse a sláwě.
Mossťak tdnž Jiří král upabl w nemilost
u dworu Římského, a od Pawla II. co-
tácť to klatby dán jest byl: tchán jeho
mládkožyniwý Matěj Uheršťý, zapo-
menutw na wššedka dobrodinií proti zeti
welikému krojiti počal, a wpadnutw do
wlasti našši nedal se korunowati w Olo-
múci za markhraběte moráwského, w Brně
pať korunou Panny Marie swato-Tomšé
za krále českého, wybizeje důrazným we-
lením zemi celou, aby se mu poddala
dobrowolně, co pánu swému. Tu opát a
řeholníci we Žďáře w uemalé wehnání
jsou rozpaty a užiny. Z ustanowiliť se
po mnohém rofowání na tom, raději
wšše trpěti a wššeho se odvážiti, než-li
sebe a brát celou šternou zrádně ne-
wděčností potáleti. Následkem takého roz-
myslu rozhněwaný Matěj statky klá-
šteru z wětššeho dílu obňal, a co mu
ponecháno to r. 1470. zvolený opát
Leonard buď probal nebo zastawil.

Konečně celé opátstwi ob krále Matěje
ze jména wyzbwiženo, proto že ani k
míru zemskému přistoupiti, ani baně
zemské zaplatiti nechtělo, a l. 1488. da-
rowal statky jeho wojwedomi Janu ze
Saganu a Zindřichu z Münster-
berku, jnním zemského Jiřího, kteříž
se byli touž dobou s králem udebřili, a
jemu některé statky w Slezsku postoupili.
Tito pať, jhouce puzeni swědomím a
zbožností, nechtěli trpěti toho děle, aby
zajiti mělo nadání po slawných předcích
běděné, a jejich ponejwice působením se
dálol, že tébež roku 1488. promřhawý
opát Leonard z úřadu swého byl odesta-
wen, a za opáta zvolen Wit, kterýžto
za čas úřadowání swého 32letého, pod-
perou a ochranou obojího wýmody Zin-
dřicha a Synka z Münsterberku — Klášta
opátstwi k dřewější sláwě a bohatosti
pomzněsti mohl, ani mnoho z toho, co
mu dříve náleželo, buď nawráceno, nebo
nakoupeno. Konečně l. 1498. bratři a
wojwodové z Münsterberku — Olešnice,
Albert Žiři a Karel nejen wššedky
nadání, práwa a statky klášteru potwir-
bili, a wššech dávek a poplatků oprostili,
něbrž ho také pod swou přimou ochranu
wzali, slawným zawázawšše se sľibem, že
nikdy ani klášter, ani majetnost jeho
nechtí ani prokati ani w zástawu
báti. —

IV.

(1501 — 1600) Doby protestantské.

Tamto na Rajhradská klepou vráta
Buchot Žďárského to od opáta;
Sprostá jen ho šatí halena;
Což ten pozdný přichod znamená? —

Zimou se on na svém těle třese,
Rže kůň hladem, jenž ho v sedle nese;
Otvořte, zas buchá, již jest čas,
Čili vás můj nedochází hlas? —

Ale vše spí ztvrda na Rajhradě,
Jedin probošt chodí po zahrádě;
Zamyšlen však chodě v zátíši
Ambrožova tluku neslyší.

Vane vítr od půlnočné strany,
Slyší probošt tlukot nečekáný,
Opět chodí, opět poslouchá,
Žda zas na vráta to nebouchá?

A zas bouchá, a zas silněj tluče,
Spěchá probošt odemykat ruče;
Kdož jsi, co tak pozdě přichodiš,
Čili nějakou lest provodiš? —

Otevři můj dobrý Valentine,
Tělo mé již zimou, hladem hyne,
Přijmi mne co hosta do domu,
Utrpěl jsem velkou pohromu. —

Vítej, vítej, Ambroži můj milý,
Jaké nehody tě postížily?
Honí tebe, by's byl utrácen,
Že jsi takto celý uchwácen? —

Přihnala se kacířská k nám lůza,
Započala provádět až hrůza,
Bratřím mojim v hrobě ustlala,
Nemnohá náš částka ostala.

Síhalí mne dlouho strážným pádem,
Ušel jsem jim s tíží divným řádem,
Vím jsem tu lůzu opojil,
Pak jsem v sedláka se přestrojil.

A teď přijmi mne co anjel ztrázce,
Nechť zde odpočinu po procházce;
Zde nechť leží má pleť ztellelá,
Až ji zavzní trouba anjela.

Fr. Sušil,
(v Moravanu, 1852. strana 45.)

1. Škvěle počíná řába osudných
ubalostí samého Zbárského s XVI. stole-
tím. Neboť nejen veliká úroda byla po
několik let na polích klášterských: ale opát
Wit, obzvláštní wejweb Münsterberských
miláček, dostal od nich z ryšého zlata
prsten, v němžto byl vyryt orel rodiny
euné, nesoucí na prsou znakový štít ro-
diny Kunštátské šhury ozdobený infulí a
berlou s povolením, aby této pečeti i
čermeneho mostu k ní od té chvíle směli
užívatí opátové Zbárští. R. 1507 sešli
se zplnomocnění obou rodin ku přátelské
smlouvě, ve kteréž sobě přibuzní vzájemně
zakázali jiti, že v tom pádu, kdyby jedna
rodina měla vymřít, druhá pění o zachová-
ní celého opatství Zbárského na sebe vzíti
se uvolňuje. — Opát Wit, tento wýtečný
muž, kterýž již za Zana hospodářství klá-
šterské s tak wýtečným prospěchem byl webl,
splnomocněn jest ob generála řádu svého,
aby od r. 1503. co generálův ko-
mišsa r. wšech klášterů téhož řádu po
Čechách a Moravě pro prohlédnutí ob-
jevil, kterýžto úřad tolikéž s velikou
opatností a rozřádností zaitáwal: r. 1508.
w swatowěder knízet apoštolských položil ká-
men základný k wnějššimu chrámu Páne
w Zajčím a sešel r. 1520. — Dívno,
že po muži tak wýtečném bratři we
Zbáře hned zvolili cizince, a šce toho,
kterýž byl za přiweděho dán opátowi
Djedčmu ku pohřebu zemitého Wita.
Wšak po jeho bratřím umřeli Am-
brežc. Pod berli tohoto jinak důro-
ného opáta pohroma uihala pohromu w
ojudech klášterných. Nemělsť jistě, jako
wchlajný Wit, nalloniti sobě přízeň me-
ných, ba ani ji klášteru swému zach-
wati. Gofoli wial před sebe, šlo mu na-
hle, a k tomu i neúroda a jiné nakažlivé
blíhy nudily jiti klášter za delší čas.

Začal neblahého wlabatění jeho položen-
tím, že pronajmul Dýjl komuší w Ří-
bolicích bez wědomí wýwoby Münster-
berského. Tu pabl do nepřizně, a kníže
Starel počal ubohého opáta wšelljal
ostouzetl, jak a lbe se ubálo. Přišla kosa
na kámen, a práwo muslo uhnouti wá-
snivosti. Opát hleděl uhájitl, co klášteru
se objímalo, listinami ob r. 1498. a
1507.; byl wšak odmřířen a propabl
s práwem swým. Něstacitě zajiště ani na
joudu swětštem ltera práwná, přijde na
wšlab její, a wšlab ten něby dělává
soudce ble přízně nebo nenáwšiti, jako-
weu jat jest k obžalowanci.

2. K tomu přišly na neštěstí ne-
pokoje, jež ztropil w Němecu
neštastný mnich Eutr, a kteréž owšem
se rozšířily i do naší wlasti Morawské.
Zato již Husité zauwřeli proti klášter-
ům, tak i stonpenowé Eutrowi nešetřili
jich. Z učení zajiště samozwaného obno-
witele Cirkwe katolické, kterýžto sám z
kláštera práwno s uteklou jeptiškou se
byl zasnoubil, wplywalo to snadno po-
chopitelně, lidem smyslným witané pra-
widlo wry a mrawů: Wěť, co se ti w
písmě zalíbí, a dělej, co dělej,
nezapíraje se nic, a maje bů-
wěru w zásluby Ježíše Chrišta.
— Gofoli tedy zawánelo zapřením tělesných
žábošti, na něžto (zapření) Cirkwe život
křesťanský a zásluby pro nebe zakládá, to
bylo protestantům šoli a trním w očích,
a tudýž i klášterů a šlby řeholné. Ku-
žata pak to učení podporowali jiti, proto
že při tom ulowili boharych štatim klá-
šterných. A práwě ten wěl zase ukázal, jak
zapotřebi jest bratři řeholných, aby se jimi
wghowělo potřebám časowým, ulécilo ne-
duhu na těle cirkowném wyražené, a práwa
kážň křesťanská zmocnila se duchů a šrbci
zbuyněšch. Z bohatego zdroje šly cirkowné
wypřštilol se práwě w těch dobách množ-
štwi nejrozmanitějšich řeholi, we kterých
co papřšlowé fražilol se nejwýtečnějši šly
cirkowné těch dob k obnowení wadnowci
kážň. A šce: 1.) aby šid jat náležitě
wuwčowan byl we wite, a špráwa du-
chowná řádně wedena byla, muselol du-
chowenshwo newou horšiwosti paššššou
planowci wychowáno býti. Obnowa tato
jakoby z obnůš duchowných wycházela z
troji bratři: a) Ehcattinůw, jež založil

sw. Kajetan z Lhene w Benátstě) 3) S a m o s t ů h (ob města Milánstého Samosta), jichž zallabetelem jest sw. Hieronym Aemilian, syn senatora benátského (1528); 4) B a r n a b i t ů w, jichž otcí byli jjou Zacharia, Ferrera, Morigia, tři šlechticové w Miláně (1530.) II.) Protestanti wytkaliť jjou, ač bezdůvodně Církvi katolické, jakoby byla již drahně časůw přeb Lutrem zanebávala vědu církewnou, zláště studiū a čtení písma swatého; k obnovení tedy wědy poswátne jestawen dwoji řád: 1. O r a t o r i á n i, jichž půwodcem je sw. Kilipp z Meri, Florentinec (1574) a 2. M a u r i n i, řád benediktinský obnovený pro vzdělání vědy církewné we všech obmětích jejich; ob Didera de la Cour we Francouzích. Čím oboji řád wykázati se mŕže, i protestantům není tajno, ani lhostejno. — III.) Aby pak již mlád křesťanstw mohla se odchováwati, a hned w útlých řbách hlubotě zallab církewného smýšlení se zajištěpowati: k tomu rozplamenil Duch sw. dvě wytečné duše, jichž duch se stal wyzácným dědictwím řehole dwoji: a) U r s u l i n e k, jezto cti za patronku swou sw. Angelu z Brescie; a b) P i a r i s t é, jichž půwodcem je sw. Josef Kalasanz, robilš Španěl (+ 1648.). — IV.) Aby prawá nábožnost křesťanská se zotawila, a na wzbor newázanosti newotátim lázeň církewná a klášterná swého spásetelného zase se domáhala práwa, k tomu přispěly dvě říze wonné nejryzejší pobožnosti, jichž duchem a duchem nadšen dwoji řád k životu mystickému: a) řád obnovený K a r m e l i t a n s k ý, ob sw. Tereše a sw. Jana z řiže, a 2) řád S a l e s i á n e k, založený ob sw. Františk ze Ghantal webeníu sw. Františka Salestého (řád Nawštíwcní blah. P. Marie.) V.) K úlewě nemocných, chorých a nebužíných vynikají lástou obětivou až k brdině obětivosti: 1. řád m i l o s r d n ý h, jehož sw. zallabetelem je Jan z Boha; 2. řád k a p u c i n ů w, ob Matěje z Bašji. Všech těchto brátí účelně uslechlil spojowal w sobě řád „křížní misíi“ (Lazaristů), jež založil sw. Vincenc a Paolo. W čele pak všech těchto řeholí, z času wyrostlých stwěje se ten, jenž byl čelným lékem proti hlawnému nebuhu: řád J e z o w i t ů w, ob sw.

Ignácia z Loyoly. Matem záhubným, jenžto rozejíral všechny swazky roblinné a pšpolité i církewné, bylotež obtrženi ob widitelné hlavy Církve, ob náměštka Chřístowa, čímž se potrácelo a kalilo wědomí o widitelné Církwi, o potřebě widitelného kněžstwa, a o náboženstwi vůbec; tudž Jesuité měli mimo tři obyčejné ještě čtvrtý zlástný šib řeholný: jiti tam, kam by je odeslal otec křesťanstwa: Odtud potupně „a r m a d o u p a p e ž ů u“ nazwáni jjou. Kacířstwi toto, že všechny nejizlivější sáblo až na životný nerw katolické Církve — na její bezřkou prawomoc (autoritu), na wážnost přebstawenstwa církewného a pobání jeho, kterč náleží ku podstatě církewné soustavy, jjouc úhlawným zdrojem, že kterčhož nauka o wykoupení a osprawedlnění u e Chřístu čerpá a běbí se z pokolení ku pokolení. —

3. Houf rozwytklených jinowěrcůw wrázil také na tichou swatost we Ždátě. Nebí nám sice ničeho zřejmě církewných dějepis wlastených o tom, awšak z pozdějšího dopisu kardinála — biskupa Osmúckého Ditrichsteina ku stolici Římské, jako wšbec z wšseobecného smýšlení toho wěku, jemuž se ani duchowenstwo katolické nemohlo naprosto wymknouti, souditi lze jest nikoli bezdůvodně, že náka, Lutrem w tělo církewné wnesená, prokwasowati počala i naše kláštery, neminowě tudž ani „S t u d á n k u P. M a r i e“ napuštíwši ji jedem duchomorným, kalem učení Luterského. Toto miasma (nakažliná) strašiplné onoho wěku patrně dá se wyučati z dopisu biskupa Osmúckého k papeži Klementowi VIII., w němžto mezi jiným se udává, že w této straně Morawy mnoho se nachází jinowěrcůw, a řeholníci Ždárští obe dárna zwlažněli w kázni, příliš swobodně s nimi obcujece na mroze že ob nich wzali porušení.

W první tedy wytečnosti své houf takowých šilencůw (mezi 1536—40) přepadnul klášter, chtě reformu jak říkají, ob kořene podniknouti, totiž klášter oloupiti, a statkem jeho sebe obohatiti, řeholníky zahnutí nebo zawražiti, a poblé sprawedlnosti, kteráž flowe „p r á w o p ě š t i n e b o s i l n ě j š í h o“ w pohodlné užiwání statkůw jejich se uwázati. Tu opát Ambrož utíkal, awšak došžen byw ob nich na cestě wrátiti se musil.

Smutný ho zajisté osud očekával; avšak uměle si pomoci z tíže. Dvojiv nejprv lupiče vínem, a pak za sebláka přestrojiv se šel po kraji, až se octnul v okolí klášterního kláštera, ležícího u křtého, kdežto přátelské naleznou přitulky brzo hořem umořen šonál a obpečivá v kaple sv. Ondřeje (1540). R. 1541. zvolen byl za opáta Václav III., kterýžto se stal od r. 1532. suffraganem biskupa Olomúckého. Zdá se, že on světil kostel klášterní, jistě však chrám v městě Žďáru (1560). Zatím mnoho natropila strachu po Moravě válka s Turky, a lid nejednou již s plácem loučil se z přibytí svých. R. 1545. přiměřeno na 5 let. — Opát Hawel, nástupce Václavův zůstal samowikem i co opát; ustanoven se modlil v níže a užle sedniče, oměščené obrazy posledního soubu. Odpočívá v kaple sv. Cyrilla a Methodia.

4. Nejhorší ránu zakusil klášter r. 1588., když Karel vojvoda z Münsterberku — Dieffenice odvezl právo své na klášter Žďárský biskupovi Stanislavu II. Pawlowštinu, smutnou v Kroměříži učiněnou a císařem Rudolfem II. potvrzenou v ten smysl, aby klášter Žďárský byl napotom lénem biskupství Olomúckého, kteréž tam opáta s jistým počtem řeholníků vydržovati má; biskup pak mu za to postoupil několik lenných statků okolo Sterberku a Domstadtu ležících. Zdá se, že svědomitý strážce a ochrance bráti, vzneseným předkem svým Bočkem z Bernku založené, neměl si jiné porady, aby ji vytrhl z mravní sleposti, do kteréž zabíhala postřky tehdejší náklady mravní, než-li kdyby ji odvezl pod ochrannou ruku nejvyššího správce Církve Moravské, aby jeho přímým působením a během zákonitým sleplá kázeň tu

běhemnější dospěti mohla čistotě a horlivosti.

Centráte byl opatem Tomáš, kterýž když smlouvu tu, od Rudolfa II. potvrzenou podepsati se zbráhal: obě knížat (biskupa a vojvodu) tak jest proti sobě rozhodil, že podtaji sám musel z kláštera ujiti a ustraniti se do kláštera českého Vyššího Brodu (Hohenfurt). Konvent spikl se s poddanými na paustvích klášterních nechtěl nížádnou měrou uznati biskupa za pána svého. Tu dojel biskup sám s velkým počtem kanovníků do Žďáru (1592). Davy diváků hrnuly se k divadlu tak řídkému, jako světlému, ať biskup, zastaviv se u fary Žďárské, měšťské odestavil s úřadu faráře řeholníka, církevního kněze v též úřad usadil. Lid počal reptati, hozeno však po nich několika hřtmi peněz, a beštém zlatým utiřil se zástup, biskup pak pokojně v kláštere se byl octnul.

Zádaje na poddaných klášterních přijahu podobnosti nemohl ji vymoci na tvrdejšíjích obpěcích, jichž byli nemoudře navedli řeholníci, nemluvit jináče leč, že jim kromě opáta a konventu jiného pána uznati nelze. Den na to biskup objel, vzav s sebou klenoty klášterní, jakož dovolovalo tehdejší právo braci (jus spoli, Rapite capite) v tom pádu, když byl odenšel dožadův majetník nějakého majetku církevního, čímž na jevo dáno, že biskup místo opátovo za uprázněné považoval a zpráve na místě svém tam zůstavil. Z toho pak vzešlo zbouření veliké po celém pauství, a doleháno na císaře stížnostmi a žalobami.

Konečně jim povolil biskup na radu a přimluvu císařovu, aby si zvolili nového opáta — Antonína Wabingra, jemužto se podrobili, jakož i brzo (1598) nejvyšším nařízením císařským knížeti-biskupovi olomúckému.

V.

(1600 — 1782.)

Nevěř synu, nevěř všem,
Jenžto křičí: Světlo!
Někdy by tě úděsem
Svědomí své hnětlo.

Také ruka zlářova
Světlo vyvozuje,

Však jen mysl vrahova
Jím se zaraduje.

Pravé světlo jenom jest,
Jenž ním s nebe svítá,
A jak slunko do všech cest
Pravou bláhu skýtá.

(Sušil.)

1. Nástupce Stanislawa, kardinál Dietrichstein, klobel statky Žďárské k biskupství Olomúckému přivtělit, kteréhož úmyslu dojáhnul po neblouhém sporu a obperu r. 1601 výrokem papeže Klementa VIII. s hůry dotčenými, a 1607 ob Rudolfa II. potvrzeným: dle kteréhož statky kláštera Žďárského biskupství Olomúckému přivtěluje se s tím jediné závazkem, aby kardinál a nástupcové jeho v dotčeném klášteře vydržovali slušně jednoho opata a 12 řeholníků. Téhož roku dostal Kardinál kupem nazpět Vladešín vynohem klatbu na ty, kdožby do jisté lhůty nevrátili jmění klášterního jakokoliž nepravě sobě přivlastněné.

Zatím odemírali řeholníci až na čtyry, a nejen nepomýšleli na to, dořazovati jiných, nýbrž brzo mezi kardinálem a generalem řádu Mikulášem Boucheretem (1613) umluveno, aby řád cisterciácký pustil štelici Olomúcké vsedky statky Žďárské za ročnou výplatu 1000 zl. na seminář téže řehole v Olíně vynaložitelných; zprávu pak duchovním v chrámu klášterním dvěma knězi církevními obstarávati slibil kardinál; požádavších pak čtvero Žďárských řeholníků jinam rozdělně; opatřivši učiněno zámkem vrchnostenským, dle konventu sbořen, ostatek pak uprázduen Františkánům, kteříž tu ob r. 1614 pod guardianem bytowali a klášterní noviciát tu zařídili, nazývajíce se „ad Fontes“ (u studánky). Tak to trvalo až do r. 1616., kde kardinál s přivolením císaře Matiasse své vlastní koupené panství Chropín k biskupství, za to vsíť Žďárské se svým rodným panstvím přivtělit, od kteréhož doby se stal Žďár částí powstaleho majorátu rodu Dietrichsteinů. R. 1619 a 1620 tento statek že patřil kardinálovi, nekatolickými stavy byl obdán a velmi od nich utrpěl; kdož ale císař nad powstalci zvitězil rozhodnou bitvou na bílé hoře (1621), zase onomu byl vrácen a od něho znamenitě zveleben. Dědic Mar z Dietrichsteinu probal vsíť toto panství (s Vladešínem a Wojnoměstem) wsloučiv přibliž vzdálené osady (Kučerow, Grunjowany, Řížítkow, Kalendorf) zase Cisterciákům za 146,000 zl. (1638).

2. Roku 1639 přišel Welehradský opát a wšitáto řeholný Jan z Greifen-

feldu, kterýž byl onen kup uzavřel, do Žďáru, přejmul statky jakož i chrám Páně ob Františkánů (kterž se nyní do Kroměříže odstěhowali obitb) a do konwentu zase s několika klášterů cisterciáky¹⁾ uwebl a ujabil. Tento welehošedný muž již před tím byl k nové slávě přivedl klášter na Welehradě, jehož opatem byl, jakož i w Dieku a Zbraslawě; přewzaltě pak tuto důstojnost i we Žďárském samowu, a zastával ji až do smrti své (1650) chwalně, ač Horní Bory a Dobráwoda je probati musely k vyplacení zákupné summy za Žďár. Po smrti tohoto slawného obnowitele samowa Žďárského učiněn náweh, brát tuto rozpuštění a důchodůw jejich we prospěch weššteré provincie řeholné použití. Nepřišlo šice k tomu, a vsíť až do 1676 wšitáto řeholný býwal wždy spolu přetstaweným Žďáru. W tomtož roku zvolil konwent ze 12 řeholníků jestáwající zase wlastního opata jménem Benesše Zaumüllera, rodbileho z českého Krumlowa. Horliwost, jakowou tento neunawený opat pro blaho kláštera svého uchwacowán byl, nezbdala se mirti mezi; ač we krusných dobách událo se mu panowati, umeho staweni na spadnutí důkladně opravil a wystawil. A vsíť

¹⁾ Cisterciáci: Řád tento zalezil sw. Robert w krajině Dijen we Francouzích, jménem Cîteaux (čt. Cite) latíně: Cistercium, tak nazwané od mnechů studnic (cisteru), jichž tu nalezene. Powstal z řádu Benediktinského. Odw jeho byl bílý a jen sřavulit černý. Páskalis II., papež řád tento rewrtitil (1119). Nic nebylo důdššího a wzděláwajícího více, nežli život těchto mnichů: 50 let w zalezení jeho čital řád ten již 500 opatřiw; 80 let později více než 1600 opatřiw. První čtyry dcery kráti cisterciácké byly jjeu: La Ferté, Pontigny, Clairvaux a Morimond. Z Cistercium wšel sw. Bernard, a zalezil Zasnědol (Clairvaux čt.: Klerwo). Tak ješ nejwěšší smatý řád Cisterciáckého. Za jeho času měl ten řád pro jeho oškeost vo celé Cierewě nejwěšší znamenitost. Z de Merawy naši přejazeno něselik edwětří jeho, k. r. na Welehrad, sídlo Metbedowe: též we Žďáře byli Cisterciáci, wotom jertíšť téhož řádu byly w Tifnowě, (Porta Coeli), w Dobrawníku, na Starém Brně w Krátowém klášteře). —

těžký ráz ušobil na srdce důstojného kněze tohoto. R. 1689 když právě visitátorem řeholním měl zvolen býti, zapálil zlostu za žebráka přestřežený klášterní stavení, kteréž téměř nastrž popolem lehlo. Tu pojala záhumčivost vznešeného ducha opatowa, kteráž ho před časem wyrvala z počtu živých († 12. července 1691.). Nejmnoužší řeholníci museli zatím, co se klášter znovu stavěl, v jiných brátrech pobožinnu býti, pozůstali pak v kláštere vlastním bidně se živilí ode dne ke dni, v přibytích štrouhoučkách. — Když ale klášter zase vystaven byl, zmohl se v brzce tak, že opat Wáclaw IV. Weymluwa 28. července 1709 blížě panství Bejsele a Ronow w Čechách koupil; r. 1727 koupil panství Řetězánow (začej zase Ronow prodal). Tento geniální stavitel, robilý ze starého Brna, podal nákreš či wzor (Plan) k omnohu překrásnému chrámu sw. Jana Nepomuckého, kterýž věnčí tůně hory zele- né k východu samowa (kláštera) Žďárského se pnuoci. R. 1719 první kámen základný položen byl k tomuto chrámu; wšedlo, co w něm spatruješ, má podobu hvězdy pětirohé paprskové swatojanské, jakož i swatyně sama této podoby. do sebe má. U wnitř jsou dwa ambity kolem dutiny chrámové, a tudíž veliké množství lid- stwa se do chrámu vejde. Kolem chrámu je hřbitow, a we zdi hřbitowné kapličky tutěž podobu hvězd swatojanských nesoucí. Kolem pak je utěšený háječek, a přemi- lošný rozhled po celé krajíně obměňuje cestowateli a poutníkowi namáhavé na horu štopání; k západu widíš česté ro- wlny a háje, jež bělí bědinn Čechom; ob naši milé vlasti morawské; pod ho- rou utěšený klášter, rybníky obehnaný a osřiháný, nad rybníky pak w amfitea- trální okrouhlosti zástup hor do Čech za- bíhá; k východu se ti stáá pohled na říto Žďár a přes něj dále k jižné a východné Morawě. Chrám ten překrásný sročen byl 27. září 1723 od Krantijka Juliána, hraběte Branda, světicího bi- šupa Olomuckého. Slavnost ta byla newi- daná w té krajíně. Tentěž geniální sta- witel i w Bobrowě, Zwoli a Običtowě kostely wystawěl. Zajiště wice ještě by- byl po sobě zůstavil památek, kdyby ne- byl r. 1737 ničemuž zlostu založeným

ohnem větší díl kláštera zničil, a tudíž pramen jiných dobročinných úmyslů wy- suchl. Po tomto smutném pádu onemoc- nel wýtečný opat Wymluwa, a za rok zemřel († 17. břez. 1738).

3. Nástupce jeho Bernard Hen- net sice uwebl stowby zase do přebestlé- ho stowu, a wšak 16. června 1784 wypukl we střesse konwentní znenadále zase plamen, kterýž za $\frac{3}{4}$ hodiny celé klášterní stavení strávil, jediné stavení přibytel opatůw a hospodářské stowby s tíží zachráněny. Toto neštěstí přewyššeno w krzce jiným, rána stihala ránu, až ta poslední dorazila. 22. října totíž téhož roku opátstwi Žďárské welením císaře Josefa wyzdwiženo, a statky jeho za jmění státní prohlášeny. Tenkrát bylo we klá- štere 49 řeholníkůw a posledný opat Dttow, Steinbach z Kranichštei- nu (zvolený r. 1782), kterýž byl muž učený, a zláště mnoho sbíral listin pro historii naší milé vlasti morawské. Také wydal knihu o kláštere Žďárském, ze které jsme i my tuto spráwu swým milým čtenářům vlastenečným podali. Tak tedy zafel klášter, welmi znamenitý w ději- nách naší milé vlasti. Zbožnost ho wy- stawěla, učenost a zbožnost, dobročinnost a štědrota ho udržowala, a lidá o swě- t a ho wyzbwihla. Byltě totíž našel pod císařem Josefem II., onen neblahý wěk, we kterém každá troupa křičel „oswěta!“ — jako by před tím čirá tma byla pa- nowala po celé Evropě! Vidě, jimž w palici hořelo, domniwali se, že to swětko, a zatím to byl požár škodlivý, kterýmž se páliło a ruffilo wše, co bylo lidem swaté a ctihodné. S prawou nábožností hynula i národno st naše morawská. Kdo jen trochu německy žwáštalí uměl, hneď chtěl jmín býti za „oswěcence“ (aufgeklärt), a štyběl se — mluwiti ja- zykem, we kterémž nám Ewangeliu zowěsto- wali sw. Cyrill a Method, a we kterémž ho učila modliti se k Bohu matka ná- božná. Přestalo se říkati upřímně: Wy, jak to říká Francouz, Angličan, Špan- bel a Wlach, a říkalo se po německu: Dni. Dívno, co w jednotném počtu zní jako pohnětlivá urážka (Er! on) to w množném počtu za zbměřilest a wšest- eswěcené ublazejosti jmíno! — Kláštery zrušeny, wyjma těch, co se obětowaly

snahám čistě lidumilným (humanistickým). Neboť na místo křesťanství katolického stalo se heslem osvícencův lidumilství a lidumilenské křesťanství, očištěné ode všech (vrh) přílepků lidských, tak, že z křesťanství samého sotva toli zůstalo, aby se byli mezi osvícenci pohan, Žid a křesťan rozeznati mohli. Čištěno a cizběno, osvícováno tak blouho, až přílišným světlem osluceny oči, hlavy dostaly závrať, a všechno ležlo požárem, coťosi posud libem bylo svatého. — Triumf své slávy tato osvícenost v revoluci francouzské, následek její moudrosti byl ten: že není Boha, a každý sám sebe může býti králem, Bohem a knězem! A když tyto světlonosi jako jejich arciolec Lucifer z nebe padli do pekla, peklo na zemi utvořivše: zhrozili se lidé, v následcích kolem sebe vidouce, kam ta schvácená osvícenost zavádí: a tudíž pečali obracet zase zrak své k tomu světlu, kteréž osvětluje každého člověka přicházejícího na tento svět; obrátili se k té skutečnosti, na kterou Kristus vzběhl církev svou, — a stali se věřícími, uznávající, že osvětla bez víry je světlo, kteréž jen páli a škodí, osvětla z víry pak světlo, kteréž osvětluje a prosvětluje. Tu ocitnutí v peci bolestné ztupenosti navracují se zbloudilci k oltářům spustěným, k trůnům přecocným, ku vědám zhrzeným. V klášterech zavítá žádoucí oprava a svěží lástva vědy posvátné. Z na naši vůle vlastenské vedle zbuzeného ducha katolického, kterýž méně byl nakažen, než-li u současných, — očišťová zhrzený geniuss vola stenců. Ucta sv. patronů Cyrilla a Methoda obnovuje se, jak ve vyšších rodinách, tak i v těch chudších větvích, obrazy těchto blahověstů zhuště nalézt v přibytích katolíků moravských, hledících nahraditi nebbalost a nevědomost přebývavých. A účte jejich stavi se sochy, malují se obrazy, stavi se oltáře, a Melehrad nejednoho spatřuje cestovatele v stěnách svých posvátných, kterýž před tím sotva co o Melehradě přemýšlel; — svatý Hostýn, pomník národní slávy, obnovou svatyní

Marlanskou přitahuje k sobě za rok tisíc nábožných Moravanů, budi zpomínky svaté z minulosti, a naplňuje důvěrou v budoucí slávu; — Moravské národní písně v překrásné podobě zavítají do přibytí moravských, jionce zrcadlem národních citův, jež nám zachoval, a zapomenutí vyrval jeden z nejštětějších synů a kněží národu našeho moravského, mnohou obětí, a řídou učenošti všestrannou; — Dědictví sv. Cyrilla a Methoda přivádí do lůna svého zástupy moravských čtenářův, svědčících jako o probuzeném duchu vlasteneckém, kterýž rád moravské knihy čítá, tak i o probuzeném duchu právě katolickém, kterýž i značných obětí nešetří, nýbrž milerád jich klade na oltář, aby nezbařinal svatý plapol víry katolické, ale zářil vždy jasněji a rozněcoval uslyblá sbece k činům lásky svaté. — Sjezdy jednot katolických novým duchem rozhouřaly, jako Michael archanjel, páchnoucí již jezero křesťanské předsvědčenosti, a kdo do takových duchů vtroci a vstoupí, nelze mu oblati moci hojivé, kteráž odtud vychází, jako mnozí upřímně uznali, co při našich sjezdech přítomni byli. — Z sílebi Slováci časopisem překrásným: Cyrill a Method titulovaným svou k nám Moravanům i v jazyku, náboženství a smýšlení projevují nádhlnost a slonivost; — a biskup jeden tam bratrstvo založil sv. Cyrilla a Methoda, bychom prosili Pána a Pastýře našeho, by v brzce i naši odtržení bratři Slováci na vhodné do římské Církve se navrátili, aby kol jeden ovičinec a jeden pastýř. Prohledávající k této krásné jistěnce na obloze národní slávy a náboženště hořlivosti, nemůžeme, leč díky vzdávati Tomu, od něhož každý dobrý dar a vinnutí pochází, a volati k našim milým vlastencům:

O má vlasti, na to pomni,
Patronům svým želá skronni.
Výhost dej vši mrákové,
Zkvítej v pravdě, ve cnotě.

Tož ti svaří budou jásat,
Budou za tě žalmy hlásat:
Jako simě rozseté
Bláha tvoje rozkveté.

(Sušil)

Dobyti Cařihradu skrze Turky.

(Vzdělal Tomáš Šimbera, duch. správce v Komárně.)

Na udalostech celým světem otká-
jících a ve svých následcích až na naše
časy sahajících, nejbohatší jest století
patnácté. Nový obrat věci, nový
život v Evropě nastal vynalezením ti-
skařství Janem Gutenbergem
a Amerikou Christofem Kolum-
bem. Plánu vyšel holanou, na kterém
až pobude celá Evropa stěna, způsobil
dobyti města Cařihradu (Konstan-
tinopole) skrze Turky, kterých směle
metlou Boží na Byzantiny (křesťany By-
zantské, poněkud dříve) pro spáchané
nepravosti, zaryté bludy a viny kacířské
nazvati můžeme. Jelikož tato záhadná
udalost teprve v našem století ku svému
ukončení a konečnému uspořádání po-
spíchá, nebude snad od místa, seřadíme-li
tuto krátkou nástin onoho vybojování
města dle flowútných dějepisců Gibbona
a J. v. Hammera pro čtenáře naše.

Připraveni k dobytí toho města daly
se již v měsíci září léta Páně 1452.
Jistý Uheršský lítec jménem Urban,
zproněkav se císaři řeckému, přešel do
rábora nepřátelského, a tam nabídl službu
svou Sultanovi (císaři Mohomedanštinu),
který jej velmi lafšavě přijal a mno-
hými dary sobě naklonil. Předně je ho
tázal Sultan, byl-li by v stavu, tak
mohutné dělo (kus, kanón) uliti, jímžby
silně zde města Cařihradu zbořiti mohl?
„Znám,“ odpověděl tento směle, „tak
mohutná děla liti, jimiž se zde Cařihradu
i Babilona snadno v prach obrátiti dají.
Za svou umělost ručím, ačkoliw wy-
pověsti neumím, jak daleko střelná rána po-
nese.“ — Sultan mu napověděl, takové
zhotoviti dělo, nad jehož střelnou ranou
později by rozhodl. Na důkaz své umě-
losti ulil Urban předně velikánské dělo
pro věž nábožnou nově vystavěného
zámku Sultanova, z něhož vystřelena
rána ve vzdáli plující lodě plachty za-
sáhla. Mohomed maje radost z této po-
bačené zloušťi, doporučil Urbanowi, aby
dvoujnásobně síly a velikosti dělo zho-
tomil, takové nadobycíje dělo, jakého svět
ještě neviděl. A v skutku, nově ulité
dělo bylo tak náramně veliké, že 12

centníků těžké koule vystřelovalo. Pade-
sát párů volů s místa jím hnouti ne-
mohlo a 700 mužů bylo k obsluze jeho
ustanoveno. Toto obrovské dělo bylo
s mnohým namáháním před bránou nově
vystavěného nádherného paláce v městě
Abrianopole postaveno a nabito. Přistěho-
bne ráno mělo vypáleno býti, což se
dříve obyvatelům města ohlásilo, aby
žádný z úleku hroznou ranou o sluch
nebo řeč, a těchto i ženy o plod nepřišly.
Po vystřelení otkásla se země na mnoho-
nácte hodin daleko a široko, u vzdálenosti
římské míle na sah hluboko zaryla se koule
do země, a jako mračno rozproštěl se
prachový dým nad městem. Takovým
jsa opatřen dělem, již viděl v duchu
Sultan vybojovaná města a krajiny.
V noci dal svého Belkowského Chalil-
Pašsu k sobě povolati. Tento, tuše se
v nebezpečnosti života pro opětrvané
svojení Mahomeda s trůnu hned za ji-
wobyti otcova, vzal míši zlata s sebou
a položil ji k nohoum Sultanowi. Co
to znamená Belkowské? tázal se Sultan
povstávaje s lože svého. „Jest to oby-
čej,“ wece Chalil-Paša, „že někdo s
prázdnými rukama před Pána svého v
nepřítelstích hodinách nechodí, není to
moje, nébrž tvoje zboží.“ — „Není mi
toho právě zapotřebí,“ pravil Sultan,
„jen toho jedině ob tebe žádám, bys
mi Cařihradu dobytí napomáhal.“ Cha-
lil-Paša známý v lidu co tajný přítel
Řeků a newěřících, žasnul nad touto řečí
Pána svého, a aby na sebe nějakého
podezření výsledem svého smýšlení neu-
walil, ujišťoval Sultana, že snad všickni
pebbani jeho krvi i životem při doby-
vání města napomáhati budou. — „Patř
na mé rozemchané lože,“ řekl dále Sul-
tan, abys viděl, že celou noc spáti ne-
mohu, zmital jsem sebou s jedné strany
na druhou. Zaríkám tě, abys se nebal
cizím zlatem a stříbrem omámiti. Dů-
věřujice se v Boha a proroka, a boju-
jice spojenými silami, dobudeme města
Cařihradu.“ — V této a následujících
nocích, tvořil Sultan uprosřed rábců
svých samé plány k oblehání a pobma-

nění měřla, kreslil jeho zdě i polohu, jaký i místa, s kterých by se město nejma-
dujeji dobýti dalo.

Po utončených takto přípravách za-
 počalo skutečné oblehání města, léta
 Páně 1453. na začátku měsíce února.
 Pracně se pohybovali oděnci Mahome-
 báňští s ohromným dělem z Adrianopole
 k Cařihradu. Budešát párů vel. bylo za-
 přazeno, 200 mužů šlo na každé straně,
 aby rovnováhu udrželi, budešát kolářů
 a 200 cestářů kráčelo před nimi, aby
 mosty a cesty připravovali. V dvou
 měsících ušli jen dva dni cesty s tímto
 ohromným dělem. V tomto čase zbleu-
 hamého podobu prostonmal zatím veli-
 tel válečného sboru, jménem Kara-
 b e g, polohu města na severné a
 jižné straně podél břehu Bontu a Pro-
 pontu. V této hrůzoplné době vedly se
 v městě Cařihradě marné hádky o spo-
 jení Církve řecké s Církví římskou s ta-
 kovou prudkostí a vášnivostí, že se ve-
 škeré obyvatelstvo ve dva nepřátelské
 proti sobě tábory postavilo. Duchovenstvo,
 bývšní kaplani a jáhnové následovali
 císaře, kterýž službám Božím ob římského
 kardinála Štěpána tenaným, přítomen bý-
 val. Představení vyšší klášterů epatové,
 a mníši drželi se svrženým a uvězně-
 ným patriarchou Gennadiem, kterýž
 tak zvané Henotikon t. j. rozkaz,
 aby se obě Církve spojily, za bezbožné
 prohlášíl. Velkolodník Lukáš Motaras
 osmělil se veřejně twrbiti, žebo v městě
 raději widěl turecké turbany, než
 latinské flobouky, a lid naopak
 ptál se, více spojení s latiníky, nežli
 skutečným Turkům podobennu býti. Obě
 strany ustavičně se kaccetowaly a hábaly,
 powěštný chrám sw. Joše záduš více
 uenawštěnowal, umirajícím, kteří nesou-
 hlasili se swými kněžími, nebylo přísluho-
 wáno swatými iwátostmi, mníši a jeptišky
 netrpěli takowých zpovědníků, kteří He-
 notikon zastávali, ano jedna jeptiška
 byla ve své vášnivě zaslepenosti tak
 velké pohoršení, že se veřejně Christa
 obkřesnuwši k Mohamedanismu přestoupila.

Tak se připravovali byzantinskí křesťané o časů postním proti islámskému nepříteli křesťanstva. Ti, jejichž pomoci slíbená vlásta nyní nejvíce potřebovala, aby ji co věrní synové zamenem hrdinšým

proti jižlivému Mohamedanismu hášili, ti pravím, vášnivými hábkami pomáhali tělo Páně na kusy trhati a ne-mravnosti bránu otvírali. Proto jich vydal Bůh v převrácenost smyslu, aby od úšlaviného nepřitele křesťanstva v překrutné, krvavé seči podmaněni a za hříchů své potrestáni byli. Míra hříchů jejich a křesťanů východních vůbec se byla doplnila, Bůh jim dlouho sňoval, a jelikož po mnohá století jeho mlosti vyborovali, depustil, že se křesťanů Mohamedanismus co hnušná přisťera v městě Konstantinově na zříceninách křesťanstva uhořel. Než wizme dále, co činili nepřátelé wíry Chřístovy na druhé straně.

Dne 6. dubna w pátek po veliké noci tábořili již Turci přeb městem, ohromné dělo bylo postaweno proti bráně sw. I l o m a n a, kteráž odtud až podnes b r á n o u d ě l o w o u sluje. S tímto 12setliberným dělem působilá dvě menší děla, kteráž toliko půl druhého centnáře těžké koule vyhazowala. Veliké dělo jen 7krát za den mohlo býti vypáleno, jelikož 2 hodiny to trvalo, než se nabilo. Uvážat w brzkém pusklo čase a roztrhlo místra svého D r b a n a. Opraweno bywši sloužilo opět, však méně zhoubně, webedu jřonc nezkušenou rukou tureckého dělostřelce. Wida Uheršý vyslanec, právě toho času w táboře tureckém za příčinou wyjednání příměří, mestsjící nejasnost jeho, ukazowal mu, jakby se s wětším prospěchem střileti, a celému městu uslibiti dalo, a tak se stalo, že se Uheršý litec zhotowením děla, a Uheršý wyslanec webedním ho na pádu města Caribradu zúčastnil.

Krom nadřecených děl bylo ještě mnoho jiných prostředních a menších děl koleni města rozestaveno, tak že od dře-
wěné až k zlaté bráně zasahovaly. Srbští horníci kopali příkopy, a chránění
jsource střechami z kužíštin zhotovenými,
probrali se až k jáměmu městu, mnohou
působice štodu vbywatelům prorotáva-
ním a poblopáváním ždi mohutných.
Zhořovali též Turci 4 pohyblivé věže a
ohromný stroj dobývací, wně i zewně ko-
žemi wolššými trojnásobně obtaženy,
dwečmi a obradkami opatřeny. Městské
příkopy naplnili hládami, z pohyblivých

vešji spustili létací mosty, tak si cesiu kleslice tu věžím měšťským. Co se branné mezi tůká, převyšovalo vojstvo turecké branné města na počet 20krát, na sílu, na činnost a jrdnatost tisíckrát.

Pět tisícův teliko bylo v městě oběnců řeckých, a 2000 oběnců poslalo Janow město na pomoc pod velitelstvím Jana Longa a Giustiniani. V celém přístavu bylo toliko viděti 3 lodě Janovské, jednu španělskou, jednu francouzskou, tři z ostrovu Skandie a několik menších kupcůch lodí benátských. Képe to nespůsobalo s ostatní zbraní. Jejich 150likerná děla byla pro zdě měšťské příliš těžká, tak že po každém vystřelení více loď než dobývatelům uštědili. Nejvíce jim prospěl ještě tekutý oheň pod vedením Jana Grantza, kterýmž ohromný stroj oblehací trojnásobně loži obtáhnutý na prach spálili. Mahomed vída ty účinky tekutého ohně, přijímal u všech proroků, žeby byl nikdy newděl, žeby bezbožníci takovou spoušť učiniti mohli.

Dne 15. dubna hnulo se turecké loďstvo 400 plachet rozvinuvší ze zátoky řídalské k jižnému ústí bošpora, a pevně zaujalo stanoviště na břehu Evropejském, blíže dvojitého sloupu nyní Beşiktaş — zvaného. V několika dnech na to ukázalo se také 5 lodí, jedna císařská a 4 Janovské, v Propontu. Rychle se ještíkotal silný oddíl tureckého loďstva ze 150 plachet ještávající, aby jini plavbu do přístavu zamezil. Hluboké ticho panovalo na nebi i na moři; zdě měšťské byly diváky pojety, a Sultan na koni pohrdavým poblížel okem s břehu Evropejského na velkolepé divadlo bitvy námořské, slabou se voje naději jistého vítězství. 3 lodí však Janovských a císařské padaly šípy, oheň a hrubé kameni co dešť na loď turecké, z nichž mnohé bilem potopeny, bilem spáleny byly. Náramným rozkypěl hněvem Mahomed nad touto nemilou udalostí, a bodna koně pádil s břehu ke svému loďstvu do moře, aby je znovu k jistému vedl vítězství. Ještě jednou naplnili tureckí loďníci sílu svou, avšak nadarmo. Škafně dopluly loď Janovské s císařskou do přístavu strašnou způsobivě porážku Turkům, a ještě větší hanbu.

Po této potupné porážce bržel Mahomed se svým radu, co by nyní činiti náleželo? Jedni mu radili k pokoji, a jini naň dolehali úsilovně, aby v dobývání města jrdnatě pokračoval. Jak mile se však Mahomed tágal, jak by možno bylo přístavu silným řetězem železným uzavřeného se zmocniti a na místo s dvou stran zároveň borázeti, umškl všickni. „Teby,“ pravil Sultan, „pojedeme s loďstvem po zemi pevné, a tak se dostaneme do vnitra přístavu.“ A v skutku dal Mahomed na 2 hodiny blouhém a dobře urovnaném prostoru dřevěnou dlážbu položit, a lojem namažati, aby po pevné zemi s loďstvem plouti mohl. Sedmdesát dvouveslových a několik daleko větších lodí nastoupilo v noci pevnistou plavbu, a jak mile se den rozbrěstnul, zvěstoval zvuk troub a bubnů polekanému městu nenadálý příchod tureckého loďstva do přístavu.

Rychle pojal Jan Giustiniani pevně předsevzeti, nepřátelské loďstvo v přístvi noci spáliti. Janovští však plán jeho bráve Turkům vyjevili, neb se byli v tomto loži obojetně a věrolomně k oběma stranám chovali. Turci tedy s velikou ostražitoostí bděli v noci, a jak mile se k nim Giustiniani se svou lodí přiblížil, vypálili na ni z hrubého děla, tak že loď jeho prostřelená s celým mužstvem s 150 nejvybranějšími rolastnými jónáky se byla potopila. Giustiniani s velikým namáháním si zachránil život, a jásání oběnců tureckých bylo až do města slyšeti. Všickni v této noci zajati byli vedeni ku zděm měšťským a tam před obličejem šteků vražděni. Nyní v přepychu svým dal Mahomed most přes přístav zhotoviti; z beček železnými hákami spojených a deskami pokrytých byl most 5 loktů široký a 100 loktů dlouhý zhotoven, na němž vojsko blíže k městu postoupiti mohlo. Loď přistavily k samým zděm měšťským a šteki hoblali opět tyto loď spáliti. Jistý Benátčan jmenem Jakob Kol měl tento úmysl v skutek uvést. Tento pojav 40 vybraných oběnců, tři rychle plující loď a zájovní se tekutým ohněm a jinými potřebnostmi, odploul v noci, aby uskutečnil záměr svůj. Turecké však strážce stály připraveny, zhubily loď řecké, jímaly mužstvo,

wraždice je opět přišliho dne přeb zděmi měšťskými. Tak bídne stoučila wyprawa tato, a Řeci pomstili ztrátu svých wěrných tím, že 260 zajatým Turkům hlavy dráždili a na věžích města rozestavěli.

Nyní wyprawil Mahomed wyslance k císaři, snad že wyjednawati chtěl o pokoj, aneb aby se strze očitého swědka o stawu věci w městě přesvědčil. Císař swolal wojensku radu, a wětšina rádců hlasowala pro zachování cti w bojechtivé zoufalosti. Císař tedy odpowěděl wyslancowi, že bude Bohu děkowati, mni-li Sultan pokoj uzawřiti, a bje příkladu předků svých zachowati; ač žádá tedy Sultan nějaký poplatek, nikoliw ale města samého, kteréhož až do poslední kůpěje krve Řekové brániti budou. Na tuto odpowěď prohlásil Sultan 29. kwěten co den wyseobecného útoku se strany přistawu i pevné země na město. Shromážděným tolem jebe wůdcům přísahál wybrancevání města, ponechávaje sobě toliko zdě a domy za kořist. Nesmírné jásaní započalo u wejsta tureckého, a berwisti probíhali westřerý tábor s rábošným ujistkowáním, že se krzo prapor Islamu na věžích města newěticího wztýčí. Welkolépě oswětlenu nastalo w táboře tureckém, podobně a lahance oswěcowny stany a lebe jejich, po wšech náwřších widěti bylo radošné ohně, a po celou noc slyšeti bylo hlas: „Jeden jest Bůh a Mahomed prorok jeho! Jeden jest Bůh, jemuž jáduý roweč.“ — Nad městem wšak hustá tma rozprostírala perutě své, a polekani obywatelé w předtuše brzkého zahynuti wolali žalostným hlasem: „Kyrie eleison! Kyrie eleison! Odwrať od nás o Pane své sprawebliwé hrozby a wyswobob nás z rukou nepřátel našich.“

Bylo wšak již pozdě. Nadarmo se snažil nyní Otu stulanti zdě města oprawiti, upewnti a brannou mocí opatřiti. Neboť weliká chyba se byla stala tím, že z 12nácti stráží, jenom 2 Řekům, a ostatní cizozemcům swěřeny byly. Rozhodné bitwě hotowilo se 6000 řeckých a 3000 cizých oběnců, mezi něž wřadění byli mniši. Nejwětšii důwěru w tomto nastávajícím boji slábal Řeck w blmowitorný obraz Matky Boží Sobe-

getria zwané (t. j. cestu ukazujičí), jelikož Turci při posledním oblehání města pouhým popatřením na tento obraz hrůzou a strachem poraženi, k couwonuti donuceni byli. Tento obraz byl ob nebele welikonoční w chrámě Sobegetria zwané Matce Boží zaswěceném, k wyseobecnému uctění wystawen: w tuto záračnou pomoc Matky Boží tím více důwěřowali Řeci, an právě po celém městě radošná se byla roznášela powěst, že četná wejsta z Wlach a Uher ku pomoci sewřenému městu pospíchají, což w táboru nepřátelském nemalého způsobilozmatku a strachu. Zkete den wšak na wečer blýstotalo pronikawé swětlo sewerné nad městem, což jobě Turci ku prospěchu swému wykládali, twrdíce, že Bůh we swém hučnu křesťany zahladiti ustanowil.

Mahomed wšak, nebyw ještě docela k útoku na město odhodlán, swolal opět wojensku radu, při kteréž známý Chalil Passa se svým náwřhem, aby pokoj zjednan byl, wětšinou hlasů prepadnul. Nemeštal o wšledku této perady potajnu Řekům zpráwu dáti, a jich k wytrwalé obraně wybizeti.

To se stalo w podwečer 27. kwětna, na den slawnosti kede wšech swatých a swětic Božích. Na přišti den sessikowal Sultan wejsta swá na moři i na zemi, tak že o západě slunce toho dne wšedlo k útoku na město připraweno bylo. Ryf a wolání w táboře nepřátelském: La ilah illallah, a hlas z města „Kyrie eleison,“ pak dusot toni, chřest pancířů, břinkot mečů, zwul troub, třeskot bubnů a siset wln mořských pordivů a hluboký působili dojem na obou stranách. Císař a Sultan brželi řeči k wůdcům svým. Císař odebral se do stolického chrámu sw. Joše, a přijal sw. swátosti. Jeho příkladu nasledowalo mnoho dwěřenínůw. Po skončení pobožnosti loučel se Císař se svými wěrnými, a celý palác rozplýwal w hořkých slzích. Pak posad se na kůň objížděl zdě městské, wybizese stráž, aby wěrně a swědomitě powinnosti své plnily. Dřiwě než kohoout ponejprw zazpíwal, borazil císař ku bráně sw. Anan.

Při druhém zazpíwání kohoouta 29. kwětna na den památky sw. Theobofla, započal krutý boj. S obou stran

ubatně bojováno, s větší vřstou ztráto
na straně turecké. Dvě úplné hodiny již
trval útok, aniž čeho byl nepřítel poří-
dil. Hrubé kamení a tekutý oheň strašnou
působily spoustu v řadách vojska nepřá-
telského. Císař sedě na koni slowem i
střelkem bodával smělosti svým věrným.
V tom přiletěla koule a ranila velitele
českého *Giustinianiho*. Čtě jeho
ránu obvázati, vstoupil na loď, a prošel
císaře, aby na místě válečném vytrval.
Kamž? kamž? volal císař. Tam, odpo-
věděl benátčan, kde *Bůh Turkům cestu*
odemírá, a ploul zpřima do *Galaty*.
Nyni vojsko křesťanské, pozbaveno jšouc
svého nejvyššího vůdce klesalo malo-
myslností a nepořádkem. Menšla tato ne-
milá nehoda bystrému zraku *Sagana*
Pasfete, kterýž znovu své zfanatizované
tlupy k vytrvalému boji podnítil. Jeden
z oděnců jeho, obrovské postavy muž,
jménem *Hasan z Klubadu* lewou
rukou drže štít nad hlavou, a v pravé
ruce maje meč, s jinými třiceti soudruhů
wylezl až na zď měšťské. Někové jich
srazili dolů; *Hasan* sám hrubým raněm
kamenem padl na zem, a nejspíše po-
wstati na kolenách chránil štítem mo-
hutným hlavu svou, až konečně kamen-
ným a šípovým deštěm přetouán, wy-
pusťil duši svou. Mezi tím, co Něci tak
udatně u brány šw. *Romana* útoky ne-
přátelské odráželi, podařilo se Turkům,
na protivné straně města je zmocnit, a
tak že zadu oděnce české napadnouti.
Město jest dobyto, volali nyní Někové
a *Theofilus Paleologus*, *Don*
Francesco Toledo *Spaněl*, a *Jan*
Dalmatin činili divy udatnosti. Císař
zvolal: *Chci raději umřít, než*
žít; a wida zbrojnošů své w plachém
utěku pohřížené pravil: Což není zde
žádného křesťana, kterýž by mě
hlavu srazil? a w tom doráželi naň
diva turečtí oděnci neznajíce ho, jeden z
předu a druhý ze zadu, až mnohým pod-
lehnuv ranám k ostatným na zem klesnul
mrtvolám.

Tak skončil poslední císař český *Kon-*
stantin 12-tý — Drakojos — na-
lezna smrt na zříceninách tisícileté říše
byzantské. Nyni jeho Turci profleštili cestu
také na pevné zemi, do města učinivše
sobe pevnou hrad z mrtvol, a vraždice

před sebou utíkající stráž české, přebpo-
kladali, že nejméně 50,000 mužů město
bránilo. Něci hledali ochranu w přístavu,
jehož se až posud nepřítel nebyl zmocnil, a
mnohým rychlým útekem se podařilo loď
Zanovské a české doštinouti, a život
johě zachrániti. Dozvěděvši se vřst
hlavná stráž u brány, proč tolik lidstva
do přístavu spěchá, uzamkla rychle brá-
nu, a odhodivši kliče přes zď důvěro-
wala se w klamné prorockwi w oběhu
tehdy jšoucí: *Že Turci toliko do*
prostřed města, až na náměstí
Tauri — nyní Tankbajari —
zvané wniknou, odkudž opět pře-
wahou českých obywatelů s
mnohou ztrátou w pohnání bu-
dou. Westeren zástup lidu spěchal nyní
do chrámu šw. *Joše*, opíraje se opět o
jedno klamné a powěrné prorockwi: *Že*
totiž jak mile Turci k sloupu Konstan-
tina Velikého barazi, anjel s nebe se-
stoupí a odemzdaje jednomu nepatrnému
a chudému u sloupu sedícímu muži meč
wytáhne, řekne: „Wezmi tento meč
a pomsti lid Boží;“ načež prý Turci
na útek se dají, a uctoliko z města, nébrž
i z Malé Asie až na hranice Persiánské
wytkhnouti budou. Turci vřst našlim
johě otevřely brány a jako beránty před
jebou hnali zajaté zástupy. Muži a ženy
starci, děti, mniši a jeptišky byli bez
rozdílu stánu a stáří promazy a pásy
swázáni a uwězněni. V nádherném a
slavném chrámu šw. *Joše* děla se oha-
wnost ipuštění. Obrazy swatých wšl o-
z doby pozbavené byly zničeny, nádoby
zlaté a stříbrné pobrány, mešná roucha
byla na šabaty změněna, swatý kříž na
potupu od vojínů w přilbici po ulicích
města nošen, a oltáře byly místo stolu
od neznabohů užívány. Zde se naplnilo
slowo proroka *Amoja*: „*W ošech uli-*
cích bude tůlení a na ošech m-
stech řečeno bude: bēda, bēda;
přiležte konce na lid můj, ne-
budu již více pomíjet ho. Skle-
pěti budou stejě je chrámowé,
w ten den mnozi zemřou: na
wšelikém místě powrženo bude
mlčení.“ Český velitel *Antas* *Ne-*
taras padl do zajetí, a *Urchan*, wnuč
Suleimánůw, co šel wítězného *Sul-*
tana, wolil raději z wěže bolš šofiti

než-li se wítěžím poddati. Nyní bržel Mahomed přivod svůj do Gatihradu uprostřed své tělesné stráže a svých wesírů, a první cestu měřil ku powěstnému chrámu sv. Sofie. Sleza s koně, přišel šel do chrámu a s úžasem patřil na ty diwy a zázraky lidské umělosti, jakých zde widěti bylo. Zablídnuv wšak na jiné straně wojna svého wylamowáním nádherné mramorové blázky, čtyry rájše řeky předstauující, zanepráznučného wytašil meč a takovou mu zasadil ránu, že napolo mrtvého wpuštěti jej musili. „Zdalíž pak newíte, řekl rozhněwaný Sultán přítomným wojinům, že jsem Wám toliko zboží města ponechal, stauoby wšak jobě wymínil?“ Přijímaje město dobyté w moc svou, počal modlitby na oltáři hlawním dle způsobu svého konati. Diwotworný obraz matky Boží byl na čtyry díly rozpoltěn. Dwěma janičárům, twrdicim, že císarce byli zavraždili, napomněl Sultán, aby mrtvolu jeho wshledali a hlawnu jemu přinesli. Dle obuwí purpurowé, zlatými orly ozdobené, bylo mrtvolu císarowu mezi ostatními lehlo poznati.

Hlawa jeho byla na sloup na hracném dwoře powěšena, kdež socha z kownulitá čněla držíc w lewé ruce zemskou kouli s křížem, a k wýchodu prawou rukou wztahujíc, co znamení panství císarů řeckých nad wýchodem. Po celý den až do večera wijela hlawa na sloup, pak byla co znak wítězslawný do města asiatského odeslána, a křesťanům bylo dowoleno mrtvolu císarowu pohřbiti.

W třech dnech bylo dobyté město wšim své krásy, svých ozdób, pomníků i svých obywatelů pozhaweno. Turecké lodě odwážely uřadwčné nakořštěné zboží. Krom jiných drahých památek, zlatých a šitřených nádob, padlo také weliké množství rukopisů do rukou nepřátelských. Za jeden zlatý prodáwalo se 10 swazků ze spisůw Kristotelowych, Platónowych a jiných rozličného obsahu kněh.

Konečně se odebral Sultán z chrámu sw. Sofie do spustoffeného hradu nástupníkůw Konstantina Welického, jmutně tu čině po celou noc rozjímání o marnosti a nešťalosti slawy swětšlé.

Poznamenání. Diwno jest, že se wydebyti města Gatihradu 1453 powěšalo prorocství, že národ Turecký po 400 roků bude tamto panowati, a letos 1853 pedebá se, jakoby se prorocství to naplniti mělo; národ Turecký jest mrawně na miziac.

Černá Hora

(srbsky: Crna Gora, italiansky: Montenegro) a hrdinští obywatelé její.

Mirowslaw. Co se to zase semlelo, milý Blažejí? Chudinci naši wojáci přišli sotwa na dowolenou, a již zas na ně přišlo, aby se každý co nejdrůw bořawil.

Blažej. Potáhnu na turecké hranice.

Mir. Wždyť jsem uhodl, že to nebude nic dobrého; tož ten Turek přece ná ještě chut na nás?

Blaž. To právě ne, ale Turci nemohou se nikdy s Černohorci domluwiti. Černohorci tedy se svých ráramně wsořých hor na Turky často tak houfají, že mnohemu Turkowi sluch na wěky zalehne; a z toho bywají potom mely.

Mir. Kde pak jsou ti Černohorci? co jsou to za lidé? O Turcích jsem již slyšel, že bywají k polední straně, za raskouským Chorwatskem a Slawonií, že rádi kouřejí tabák, a žuntají káwu. Jen kdyby již ty ženšlé neprodáwali na trhu jako

dobytek! — Jsou ti Černohorci snad také takowi nelibé?

Blaž. Z uchovej Bůh! Wždyť oni nejsou plemeno turecké, uěřz dle národnosti jsou oni Slowani wětwe Srbští; a dle náboženství křesťané bohuzel obloučení od jednoty Řimské! Oni mají w úctiwosti své ženy, jak to swátost stawu manželského požaduje. S Turky wšak w uřadwčném potýkání trwají, což již mnohokráte w trwawou, a pro Turky welmi škodliwou wálku wypuklo.

Mir. Depochybně jsou oni soušedé, a tu by právě slušelo mir zachowati; k čemu ten uřadwčný nepokoj?

Blaž. Milý brachu! k tomu jsou Černohorci domneeni; jednať aby samostatnost země a swobodni wity zachowali; a pak jsou k tomu takéžka odchowáni, aby nepřátelé uřutnosti spláceli, které

Turci na křesťanských praotcích zpáchali; ka-
oní až dojawáb tureckou vzteklost poučlud
na uzdě drží, aby tito pohané ubohé křes-
ťany Bojerště a Bulhaisťe zcela nenvy-
hubili. W prawdě nejsou nepodobní hrdi-
nům rytířským, jenž w dvanáctém a tři-
náctém století do Palestiny táhli, dříve
již tentkrát swatá místa Turkuw wytr-
hnouti, a tak křesťany z otroctwi tureckého
wyswoboditi.

Mir. Musí tedy těch Černohorcůw
býti hezká hromada, že to wydrží. A ta
Černá Hora hezky kus země?

Blaž. Turkuw — jest čtyřcet mil-
lionůw; a Černohorcůw okolo 120,000
tedy přes 300 Turkůw padá na jednoho
Černohorce. A Černá hora ac 90 □
mil obnáší, jest u přitownání k nejmírne-
jší turecké jen jako listovec do weliké
koule kuželkové vsazený; neboť tatořka
se wšech stran jest obličena zeměmi tu-
reckými, a sice: na západ rozlýchá se Gre-
gowina, na sever Bosna, na východ
a jih Albania Turecká. Jen jiho-
západně táhne se pobřeží Kotorště, jenž
k Dalmácii přináleží. Černá hora tedy
leží od nás jižně.

Mir. Kudy by se tam člověk nej-
dříve dostal?

Blaž. Z naší milé Morawy musilby
přes Widen, do Stýrského Gradce,
odtud přes Záhřeb w Chorwátsku
do Dalmacie, kde počel břeňu moře
jáderského nejprtijemnější cestu we-
de k zátoce Kotorště. Cestowatelé wypra-
wují, že není roztošnější krajiny nad po-
břežnou stranu, otolo města Rastelu
Nového. Ale sotwa že se z této rájské
krajiny wstoupí do pravého zálivu a přis-
tawu Kotorštěho, tu se najednou wšechy
barwy promění. Břeňy mořské odewšad
jsou obšloupeny černými stěnami ohromných
hor, které s wššly 4000 i 5000 štre-
wicůw tak náhle do moře padají, že stráně
jejich na málo kterém místě jen pro lozy
jsou dostupné, z nichž jen tmawé rozpuz-
tky a propasti se otazují. Zemena těchto
hor až do samého lera sůchem počryta
zůstávají.

Mir. Snad nebywají ti Černohorci
na těch strašných skalách?

Blaž. Wa právě na těchto obromských
welikánech wybudowali si tito Erbové
jako orlové tu wěčné swobodě svou nůdu

nedobytnou domowinu. Nebo ob wrcholu
Kom zwaného, kterž 10,000' wysoký je,
táhnou se úřtali jako přirozené nepřestupné
hradby kolem celé Černé Hory, a rozlá-
dají se po wššteré zemi tak přitě, že se celá
Černá Hora wzbouřenému skalnatému moři
podobá.

Mir. Co tam tedy může růsti? Záh
to život?

Blaž. Skromně welmi jich tam při-
roda poděluje, zlášť w nahli (krajl)
Katusťe, zápaši mezi wysokými horami jen
mizné rostlinstwo s nahým kamením, a
sůchem krytá pastwiska jen miznou wý-
žiwu posytlují kozám a howězinu dobytku;
a proto jest přičinlivým horálům těmto
každý kusček pole tak milý, jako zelený
lístek, jež loza ze zpod kamene wyštipuje.

Mir. Duhožatka, ti musejí wyhlížet
wyžáblí jako smrt!

Blaž. Wly rozmařilci si to owššem
tak představujem. Zcela jinak ale to wy-
pádá u horálůw těchto zachowalých spůw
přírody; prawda že oni nejmí s ničím
plywati, zlášť chleba se jim nedostává,
ale oni jsou zwyšli hlad a žízeň, zimn
i horko snášeti, tak že s kuscem chleba a
trochou rakyje (napoj oblíbený) celý tý-
den při boji a jiných obtížných prácích
wytrwají. A jak on při tom wyhlíží? —
Člověk obromské postawy, šwalnatých paží
a pleci, s twrdou mohutnou šíjí, která
ob záhlawi přimou čárou se hřbetem
splývá, hned jako z mramoru; slowem:
wzor jily mužné. Při pohledu na takové
telo hřmotné, a twárnošť wýznamnou,
která celý život sfero wýhradně we zbrani
tráwi, nebude se nikomu zdáti powidačkon,
co národné zpěwy o hrdinštwí rekuw Erb-
ských wyprawují, a nowější boje Erbůw
proti Turkům epět potwzují.

Mir. Co pak mají ti Černohorci
za troj?

Blaž. Jak praotcowé šobili, tak
podnes neše se i syn jeho Černohorec:
Wla hlavě má červený šeb (štanou čes-
pici se štapcem), prošty šel a přja roz-
halená, třeba by mu šlechýlůw (ram-
ponchů) na nich namrzlo. Šabát wolůw
(bēlača) z bílého neb šfediwého šutna uššty,
bšwá červeným šštrošm pásem epášany,
ššireké modré špodty pod šolcnami uwá-
zané, na nohou noši barewné upletené
opány, wlněné punčechy zawázané ba-

remnými páskami okolo lhtet. A to jest stálý oblek Černohorce mšedný i svátečný. Měsí též nikdy scházeti podivné ozbrojení, totiž: handžar (ostrý zahnutý dlouhý nůž) dvě bohatě vykládané pistole a menší náčabí za opáskem zastrčené, na rameně blonhá ručnice celá železná a hojně ozdobená, šáčky na štelino a tabát; přes to všedno víší místo pláště hrubá žíněná houne s řasnými (štruka). A tak se nosejí i pobratření soujede v Dalmacii, v Bosně, v Geregovině, v Bulhársku a v Albanii, slovem Zihoslowané.

Mir. A jak to stojí se ženami?

Blaž. Žena obyčejně obstarává domáci i polné hospodářství, jest hodně pracná, hezká a nad pomyslení těla silného. Každodenně potkati lze ženy, které nejsou břemeno 100 i 130 liber na hřbetě neb na hlavě, a často kráčeji s tím mnoho hodin bez odpočinku.

Mir. Měly by ženy také pracovitě, ale snadil bych je, žeby si takového břemena sotva povšimly; ale o rukávcech a šorcech by toho hned věděly napovídat ažby hlava oblezla. Mají-li pak ty chudery Černohorky něco kloudného?

Blaž. Kroj ženských jest zajiště slušný: Sukně neb kožich bez rukávů z předu otevřený až po kotníky sahající bývá bohatým vyšíváním a třepením, často i zlatem ozdobený. Na hrdle nosejí zbožné Černohorky zlaté penízky, náušnice, a šperky zlatý ve vlajích. Červená čepička s tureckými penízky kráší její hlavu, přes kterou vyšívaný závoj na ramena splyvá. Kšile na polootevřených rukávech a náramkách peštrým hedbávím ano i zlatem protkávaná, sahá až po kotníky, přes kterou mnohobarevná zástěrka kolem beder bývá ptkerována opáskem, na němž 3 i 4 řady drahých kamenů jako křew červených (karneolův) se lesnou.

Mir. To je tedy hezký, to bych si nebyl pomyslíl. Ale ještě něco. Mohli-li pak by se člověk poctivý mezi ně bez nebezpečení života zatoulati?

Blaž. Z to bych si myslí. Oni jsou lid velmi uctivý, pobožný, nejistý, obecnomyšlný, vlastnilovný, upřímně sprosný, nábožný, učelivý a čistý mravův tak, že panna v celém Erbsku a Černohorci, i nejdůvěřivší puštiny samojedná bez přetáčky projíti může.

Mir. Jak to stojí s jejich církevním řízením?

Blaž. Černohorci jak jsem již podotkl jsou křesťané, a sice starověci, ale s Měmem nejjednoceni. Záležitosti duchovné řídí biskup (vladyka) a asi 200 kněží, jež popy jmenují. Černohorci jsou dosti nábožní a byliby ještě nábožnější, kdyby kněží jejich byli vzdělanější, kteří mimo čtení Ewangelia, nejlépe umějí wobit junáky do boje. Měim se též od lidu neliší a jsou ženati. Asi 17 mnichův, kteří ženiti se nemí, s Archimandritou obývají kláštery. Nahie Kněžá jest ale s většihobílou římsko-katolická.

Mir. Jakou tedy provozují živnost, když jim skalnatá jejich vlast ani chleba důstatek neposkytuje?

Blaž. Chovají dobytč, a šazejí jevnáky; zlaší ale jim napemáhá obchod v rybách, jež ve sladkých wodách jezera Skadaršého nalowené, na trhu (bazar) v Koteru prodávají. Z řeky jejich hojných ryb jim poskytuje, z nichž nejznámější jest Zeta, od kteréž v dávných časech celá zem Zetou se nazývala; z nahie Moraišské vybíhá říčka Moraca, z Miedé, říčka Ernowica, z Ernické Dročewka.

Mir. Proč pak se nazývá ta zem Černá Hora?

Blaž. Důležitější názw „Černá Hora“ odvozuji někteří od prvního webblajného jich knizece Zwana Ernojewice, jehožto slavné jméno i v osadách i v řekách se proslavuje. Zini od samých hor nad uhel černějších.

Mir. Kdo zpravuje ty Černohorce?

Blaž. Dny knize Danilo, jemuž i ruce stojí senát sestávající z 12 starších, z nichž jeden jest předseda, pak 1. místo předseda, 1. ministr, 1. adjutant, 2 učitelé, 12 serbarův; 300 perjanikův (čestná stráž) 420 pandurův. Součet úřednictva jest 480, mšední tito mají stálý ročný plat, což obnáší ročně: 26,700 zl. šilbra.

Mir. Jest tedy Černá Hora též na kraje rozdělená?

Blaž. Celá země rozpadá na vlastní „Černou Horu“ a na tak zvané „Brda“ tyto teprw postupem času i Černé Hore se připojily. Černá hora i Brda jsou rozdělená na 8 nahli, (krajův). 39 kmenův

jenž w 12,000 rodinách žijí, a 120,000 obywatelůw obnášejí.

Mir. Wěru to se jich může jen malá hrstka do boje postawiti!

Blaž. A přece i 17000 mužůw zbraň ucsi, a w čas nebezpečnosti, zebý nepřítel do země wtrhl, i ženy i děti co hrdinové ozbrojení nepříteli ze záloh značnou škodu působí. — Jakmile turčin raněný klesá, přistěci Černohorec, aby hlaznou jeho uřezanou co důkazem hrdinnosti honositi se mohl. Swých pak mrtvých welmi nerádi Turkům nechávají. Raněných ale s největší opatrností na bezpečné místo odnášejí a opatrují.

Mir. Mají nepedychně i města hrazená?

Blaž. Na Černéhoze není ani měst, ani hradeb. Černhorci jsou přesvědčeni o pravdivosti průpowědi: „Udatní mužové jsou jistější než zď.“ Oni žijí rozděleni asi w 300 wejnících a dworích, jichžto obywatelstwo podle počtu pussek se čítá. Přitvrdí mají kamenné, které při bližení se nepříteli bez rozpaků sami pálejí a pustoší. Na jednom statku hospodářském žije dle způsobu Erbšého více rodin pod jedním společným Dtem, který mezi starší náleží.

Mir. Jak je to s wojstem?

Blaž. Wojsto má 7 vůdcůw a tolik praporečnickůw. Tito w čas potřeby jen prapor u domu svého wystawi, a junáci jeho w největší rychlosti se pod nim shromáždí.

Mir. Jak je nazývají ty nahie?

Blaž. Iména vůdců 8 nahii jsou: 1. Nahie Katunská (třetina a jádro celého Černohorci) 2. Lesňanská. 3. Řecká. 4. Grnická. A tyto tvoří vlastní Černou Horu. Brda obsíhají ostatní 4 totiž: 5. Nahie Bělopawličskou. 6. Moráčskou. 7. Piperšskou. 8. Kučskou.

Mir. Co pak jest w nich paměťhodného?

Blaž. Wyjdeme-li z Računského města Kotern, tedy za několik set kroků wýchodu přijdem na půdu Černohoršskou. Sklízá totiž cesta, která jest jako klesá sem tam zbitá vypluhutá; wede přes swíce a skalnaté stráně do výšky asi 4000 šť. osolo hluboké zlabiny. Touto cestou ubírají se wtřím dílem cizinci na swých nářadích; ona jest od předešlého wladby

Petra Ngušse zláště založená, a pro jízdeckého koně jak možné pohodlná, a webe do první wesnice nable Katunské totiž do Ngušsi; jest to úhledné a zároveň rodušně pamující rodu. Ubojí Ngušské od západu k východu přes horu táh'ě tvoří kotlinu horami kol kolem obkrouženou, w níž pod úpatím bor rozkládají se osady: Brda, Dugibo, Welitraj, Mošewice, Kopito. — Tou samou cestou přichází se přes horu Čanik na východ do druhého dolu, kde sídelné místo knížete Cetinje wywobí. Zde jest sídlo knížete, kterýž má palác o jednom patře asi s 30 okny. Mladovci jeho čtyřhranné hrabbami a wěžmi obezděné, jest 4mi Turkům obnatenými děly opatřeno. Krom toho jest zde ještě 10 domkůw nižších pro senatory, též i hostinec pro pocesné; kostel a klášter, w němž Archimandryta s mnichy bytuje. Též i škola s tiskarnou jsou zde, a walné trhy se tu též obhýwají. Na skále blíž kláštera stojí wěž, na níž se hlawn Turkům strubané wystawují. Na sever táhnou se lmeny Cetlicůw, Bělicůw a Čnec. Tento lmen má pewnou kulu (pewnost) na způsob Cetinjského paláce w wejnici Trefnjewě proti Grabowu.

Z Cetinjského dolu webe cesta dále na východ do nahie Řecké, w níž dělina stejného jména, jest nejbůležitější tržiské. Na řece Řecké leží pewnost Dobob. Úrodné polnosti a rybolew činí obywatelstwo této nahie zámožnějším. Obchod Černohoršský, jmenowitě prodej ryb sladkowodých ubírá se hlawně od jezera Etabaršého cestou práwě wyřanou do računského města Kotoru.

Z této nahie lze z ústí řeky Černowice pobél břehu jezera Etabaršého vyplouti do Nahie Grnické. Hned při ústí řeky Tročowsky dělina Mir se znamenitým bazarem (trhem), wes Godinie z poslední řarwátky známá, i starobáwný klášter Brčala. Od tohoto na blízku jest znamenitý wrch Troica, z jehožto temena téměř wesšteré území Černé Hory a část jezera Etabaršého s okolnými krajinami lze přehlednonti. Hned po Troici w brozné propasti, mezi řáznými borami rozkládají se lidnaté děbiny s nejtráznějšími a nejúrodnějšími pokřezími, kde i výborné wíno roste.

Nahie Lesňanská památná bitwou swedenou u Krušy l. 1777 pod Petrem I.

Metrowicem, ob které doby neobnovlost Černé Hory i ob Rakous i ob Ruska mlčky uznána byla.

Urodné roviny podél řeky Zety a Morače bývaly již za nejstarších časův zalidněny. V nahli Bilepawliště znamená jest klášter Ostreg, i něbož w poslední válce šťastně uneseny byly zůstatky sw. Basile, bítiv než Turci klášter zapálil. Grabaz, Popowici, Sabzi, Most a Martinici z posledních nepokojův známá místa.

W nahli Piperinův znamenati rewalny hlavního města Tully ob císaře Dlokleclana čili Duflesse vystaveného. W nahli Moračské nalezá se výstavný klášter Moračský s brobem knížete Urošse. Tuffina a Baichi bitvami proslulé vjady. Též i w nahli Kučské Medun a Ubli, jakož w celém Černohoří takřka každá ves, každá prosmýk, každá úžlabina jsou posvětnými Termophylami nepřemožených řekův Černohorských.

Mir. Co pak jsou ty Termopole?

Blaž. Jest to již z časův předkřesťanských znamenitý a skoro jediný průchod do Řecka přes vysoké hory, jakými i řecká zem jest obehnaná.

Mir. Strhla se tu zajiště také hodná pranice?

Blaž. J mi arci pranice brozná, o jakéž svět až bosawábe nic podobného neshýšel. Xerxes totižto, král Perský, je muž se takřka celý svět kořil, nemohl to snésti, že nepatrny náředeček řecký jemu i nobámi ještě nepadl. Vytrhl tedy s wojstemi nemidánym, i dvoum milionům ozbrojených mužův po suchu a na moři počítajících. Přirazil až k průchodu Termopylskému. Je ale Řekové ještě připraveni neboli, uminil si Leonidas, král Spartanský nesmírného nepřítele u Termopolu poněkud zabrzeti, a kolik jen možné bude porubati. K tomu měl 8000 Řekův, s nimiž nepřítel 2 dni zabrzěl, nesmírnou jstodu mu natropiv, a kolky ještě běle ty barbari zdřžoval, lbyky hanebný Metastates jich nebyl zradil.

Mir. Hanebník ten! A tak hrdinští, neučili pravdu, perou se i stateční Černohorci s eshubnými Turky? O výkladej o nich Blajejtu! já ti do toho již ani nechtím.

Dějiny Černohorcův.

Blaž. Mámi wyprowowati o Černohorcích, musím se newybmutelně zmíniti o Erbích, slawných to praotcích nynějších Erbův a Černohorcův.

Již we 4tém a 5tém století po nar. Páně počali se Slowané, tehdaž wúbec Erbové zwani, ze svých zakarpatských sídel pohybowati, aby rozsáblé krajiny mezi Labem, mečem Valtickým a Dunajem zalidnili. Okermáti již dříve w umějši Dalmacii, w Bosně a Černohoří se usadili; brzo po nich i Erbové mezi řekami Drinou a Morawou se rozhořili. Císař řecký Heraklius ráb jim to pomohl, proto že ho napotom chránili před asiatickými divokými Awary, až je konečně i wyhubili tak, že kle peduešního přístowu ruského „nezůstalo z nich ni plemene ni bédice.“

Pod wrchnictwím řeckým vlastní jich zprawowali župani, mající knížete w čele, a byli na 7 krajín rozděleni. Erbům ale swoboda milowným brzo se znechutlo wrchnictwí řecké, a protož Štěpán bruhý kníže jim samestatnost wydebil r. 1165. Samestatnost Erbův tím více pojištěná býti se zdála, lbyž jeho syn Štěpán ob papeže Římského r. 1217 korunu králewskou obdržel. Žel Bohu, že již r. 1222 k církwi wýchodní vřistoupil. — Pod jeho nástupci i hranice i moc králův Erbův wzrůstala, až pod Štěpánem Duffanem nejvyššího sturně sláwy dosáhla. Ale Štěpán Uroš IV w smrtelném drapetu strasnou kletbu wyslowil nad bezbožným synem Duffanem, jebožto národem zavražden byl. A kletba ta se vyplnila. Několik Štěpán Duffan za císaře Erbův se prohlásil, a moc svou rozšířil, přec nešťatně bojewal s Turky, a umřel práwě na wálečném tažení, lbyž Cařihrad wybobóti a sebe za císaře Řeckého prohlásiti chtěl. Tehdaž lbyby nejvyšší moc na wýchodní Evropě byla z rukou Řekův Slowanům přestla, bylaby jistě celá Evropa ukrutnému, wandalstému pustowení Turkův wyhnula. Ale w knize prozřetelnosti Nějwvyššího jinak stálo psáno. — Uroš V. zhynul wraždou rukou zrádného Wufassina, a s ním wyhasl i rod Remanicův r. 1367.

Wufassin zrábný nepožíwal dlouho

owoce černého stutku svého. Již r. 1370 zhybnul proti Turcům. Syn jeho Marko Králevic w písniích srbstých posud proslawomaný dobrodruh, místo aby náwalu Turků wssí silou byl se na odpor postavil, ještě jim sám sloužil. Teprw když rázný panovník Lazar ku władě přišel, poznaw nebezpečí, které šířením se Turkůw křesťanským zemím hrozí, spojil se se wssemi sousedními Slovany, aby dalším pokrošlým tureckým meze položil. Roku 1389 sehnala se spojená křesťanská wojska na Kosowem poli, a 15 lipna stihla se ona pro jižné Slowanstwo tak osudná bitwa. Několik w krutě zúřici seči hrbinný Milod Kobilič až k stánu Sultana Murata se probil, a temuto blawu frazil, nicméně padl i šlechtný Lazar zrahou svojich do rukou Turkůw, kteří ho nad mrtvolou svého císaře zavraždili.

Tot byla ona pro jižné Slowanstwo nešťastná, a pro křesťanstwo Evropejské osudná bitwa; neb od té doby po mnohá století nepřestala se Evropa trásti před záhubnými wpády ukrutných pohanůw. Tot byla i ona osudná bitwa, ob kteréž sewerozápadní kraje župy Zetšské, nynější pravá Černáhora, své hrbinné obywatelstwo obdržela, aby zde památku wěčného junáctwi Srbstého na wěčné časy přejně zachwalo, a z nepřítupných svých hradeb praotce slawné a padlou swobodu Srbstou na hunsých wrazech mstilo.

Lazar padl a s ním i mohutné círstwi Srbsté. Syn jeho Štěpán Lazarewic staw se sám poplatným Sultánowi, musel mu pomáhati i vřeti křesťanům; a proto nemohl wice w užtu pojmenuti ostatní župany, ježto se wssickni ze zárazlivo círu perwinnowaných wyzuli. Tak kleslo Srbstowždy hlouběji až konečně r. 1440 zcela w porobě turecké utonulo.

Až po tuto dobu byla nynější Černáhora, protože velmi slatnatá, méně známá. Jen Srbští paňšewé po těchto horách pokojně swá stáda pásávali. Ona přináležela Zetšským županům, kteří mnohými bohatými městy w úrodných krajinách vládnouce, rádi se za samostatné považowali. Což widěti na županu Balšsu I, který nedříve Lazara uznati za svého círa, nepřijel, jak to ostatní župani učinili, aby mu složil přís wěrnosti. Trkrát proto wytáhl na něho Lazar, aby ho pokoril,

ale po lajbě s nepotlgzenou se nawrátil. Zatím co se Zetšští župani proti zákonitým svým círům zpouzeli, proslawovali se welmi uslužnými k republice Wenátské¹⁾. Již Balša I. ji w boji pomáhal. Po smrti Balše II. pomohl Jiří II. k swobodný obchod Wenáťanům w Zetě provozowati. Přestěhowal se ze Skadaru do Antiwaru jen proto, aby proti Turcům bojowati, a tak Wenáťám užitečným se státi mohl. Za to se mu Wenáťané odměnili tím, že obbojná města Durazzo a Alessin pod swou ochranu wzali, a o Skadar ho za ročný plat 1000 dukátůw připrawili.

Tuto ztrátu těžce nesla wdowa Jiřího, a protož r. 1405 powzbudila mnohá města k powstání; dala sebe a syna svého Balše III. za panovníky Zetšské prohlásiti. Ale hned bylo loďstwo Wenáťské po ruce, kteréž města pokorilo, a matku se synem do Wenátek odwedlo. Balša wssak bezpochyby uskočil již r. 1406 s uherstým wojskem se objevil, a tak šťastně w Zetě bojowal, že mu Wenáťané Dubruu a Antiwary odstoupili, a w poplatek turecký na Zetě lryci se wvázali. Z města Drinawastro a Skadar se k němu utekla. Obě ale w r. 1420, a později i žwot proti Wenáťanům pozbl.

Ze Balša III. dítě nezanechal, tím snadněji Wenáťané Zety se zmocnili. Darmo se snažil Lazarowic býwalou župu zetskou kráwnou rukou k círstwi srbstému přiwrátiti. Když ale Wenáťané na Zetě iwéwolně si počínali, zetskí obywatelé jich wyhnali, a Lazarowici se wzdali. Lazarowic šwětil Zetu sestřenci svému Jiřímu Wukowicowi, že ale tento po jejich čuti nebyl, zawolali k władě jistého Štěpána Črnogorce z Italic. To dopálilo Lazarowice tak, že w tom roku 3 lodě benátské lapil, a wybrancowal z pomsty, že Štěpána Črnogorce pohostinně přechwáli. Balša z toho započatá brzo se ukončila. Tento Črnogorač, o němž se posud nic jistého newi, byl nepochybně sestřenec posledního Balše, u jehož dworu i w poli wěrně a hrdině sloužil, a ně-

¹⁾ Wenáťy (Venedig) byly až do r. 1797 swobodnou, bohatou a mocnou obcí (republikou), nyní patří co forunná země k mce nářlwi Rakouskému.

jaký čas k Zetu spravoval. Když vyšel Benátčané vřelomně mnohých míst zetských se zmocnili, zmizel Štěpán Černo-gorec, a sloužil ve vojsku Neapolském až do toho času, kde za panovníka na Zetu zpátky povolán byl. Štěpán I. Černo-gorec poslal za manželku dceru Jiřího Kastrioty, s ním proti Turkům po 24 let tak šťastně bojoval, že v 63 bitvách vítězem zůstal. On založil pevnost Žabl-jač, a vystavěl klášter Narození Panny Marie. Rozšířil hranice své říše a za- nechal r. 1449 říši dobře vyzbrojenou staršímu synovi Iwanovi Černojeviči, který ale bratra svého Jiřího III. za spo- lumvladaře jobě vřiposíl.

Iwan I. Černojevič, ob něbož i vy- nější Černá Hora své jméno táhne, byl jeden z nejznamenitějších panovníků Černohorščů. On byl moudrý, ctnostný a hrdinný. Když Sultan turecký skoro celé církvi Erbské již opanoval, zachtělo se mu i zbytek Albancie a Zetu v králové své bránu sevřít. R. 1450. vyslal 150,000 Turkův do boje. Těto ale ob hrstky spo- jených Albancův s Černohorci strašnou utrpěli porážku. Tím rozlácen Sultan vesserá vojska svá obrátil proti samým Černohorcům. Iwan s Jiřím nechali se vládati z pohorí Gotte, kde vojska tu- recká očetávali, do rovin Siemopolščů, kde poráženi i chrabrého Jiřího pozabili. Iwan sibilil v Žabljač a zplobil 2 syny Jiřího IV. a Štěpána. Drážděn ob svého táhna, vtrhl do jeho země, a velký díl Božny mu odjal.

Když Turci na Benátky válečně na- lébali, byl opět Iwan s junáky Čer- nohorci po ruce, aby pomohl Benátčanům zvitěziti. Turci vyšel upustivše od Be- nátek, vrhli se na Iwana a Žabljač mu vzali r. 1480. Vextratil Iwan hlavy, ale sestavil své junáky tak rázně na ně botiral, že po mnohobenné králové řeci ze Žabljaču je vyhnal, a zas se tam usídlil. V roku 1482 z nenu opětoval Turek útok na Černohorce, a to s voj- skem ještě mnoho silnější. Poněvadž Iwan tyto nepřátele jen strze Benátky, jimiž pomáhal, na sebe popudil, žádal od nich po právu nyní pomoci. Ale Benát- čané pro sebe chytří se vmlouvali tím, že prý uzavřeli s Kajažetem smlouvu vřchodnou. Iwan teby sám zpásliv Žabljač

obtěhl se svými do slavných krajův hornů Zetských. V Cetinji rozloživ se se svými dvorem, odeslal do Itálie hledat pomoci proti ublavenému tomuto nepříteli křesťanstva, ale hlas jeho byl blásem vo- lajícího na poušti. Sultan podmaniv si v tomto tažení celou Greogowinu r. 1483 a nejúrodnější kraje Zetské, myslil, že s tou hrstkou Erbův v ústali Černé Horn zalezlých lebbe si pomůže. Protož od- táhnuv s hlavními vojem, nechal zde jen Škandrbega (místodržitele) s několika tisíci mužův s nařízením: nepřemožených znepekšovat, ažby se z mrzutosti sami vzbalí. — Že se zmýšlil, za důtaž stavi se nám přeb vči vynější chrabří Černo- borci, stateční to synové oné nepřemožené hrstky hrdinných praotců, kteří nikdy jarmu tureckému nepodlehli, uňbrž jako enen nikdy neumírající čerw w srdci Tu- recká hlobati nepřestávají, a sevřující se obromně těleso turecké pobnes nutí, aby známky matného živoření svého jewilo.

Iwan, aby v Černohorcích vzbudil důvěru w sebe, svobodu zachoval, a čest národu povznesl, vystavěl w Ceti- nji krásný klášter Matky Boží, a usta- novil při něm Metropolitu. Z brab sídelný zde, jakož i jiné stowby w zemi provebl. S přivolením Benátčanů i w tomto městě chrám sv. Jiří vybudowal, jenž se pobnes ob Řetiv vydržuje. Černohorci, widouce knížete tak moudře jednati, za- bořeli k němu takovou láskou, že se mu zaručili, bez rozkazu nejvyššího vojwoby proti Turkům nic nepobnikati. Na pře- stupníky byl zvláštní trest vymyšlen. Kdeby se byl co zbábělec boji vyhýbal, byl w šaty ženské oblečen, a s kolowra- tem na zádech k posměchu a k potrestání ženám odemzdán. Z Benátčanů si jej pro stutky a zásluby jeho velmi vážili. ano i titulem „šlechtice benátského“ poctili. Po 41letém těžkém panování usnul w Pánu r. 1490. Tělo jeho bylo sice po- hřbeno w novém chrámu Cetinjském, ale duch jeho žije posud u wděného národu, owiná a rozděluje w národných písniích chrabré junštw Černohorské ke stutkům hrdinským.

Do Iwanu postoupil na stolec kní- zeci starší jeho syn Jiří IV. Mladší syn Stanissa byl s některými Černohorci do Caribradu co rukojmí pokoje odeslán; ale

věrolomný Mehmud II. ho poturčil a vezírem na Černohorci a v Albánii učinil. Staníša přitáhl do Skadarnu, a vyslal odtud 12 kněží do své otčiny, aby tam islám (tureckou víru) rozšiřovali. Černohorci úmysl jejich poznali, a protož jednoho rána všem hlavy neprerově sruwali. Staníša na to vytáhl s vojskem, aby se zamýšleného dědictví zmocnil. Ale Jiří vytáhl mu vstříc až na Ejesťopolje, kde vojska nepřátelských bratří se krvavě srazila, a Staníša na hlavu poražen s Wailem se porabil.

Několikráte pokoušeli se Turci své pohanské na Černohorci rozšířiti, a to bylo příčinou, že Jitř IV. křesťanskou horlivost svých kněží rozvířoval, a k rozšíření křesťanských knih i tiskárnu v Obodě založil. On zemřel bezdětný r. 1497. Jeho ovládnutí chtěli Turci použiti, ale Benátky jim zřetelně vytkli: že Turecko na Černohorci nijakného práva ani nemělo ani nemá. Z toho jest patrno, že již tenkrát Benátky samostatnost Černé Hory uznávali.

Po Jitřim IV. nastoupil Štěpán II. syn onoho Jitřeho III. jenž r. 1450 na Gjemorěpolu zůstal. Štěpán panoval dlouho a držel se tisse. Nástupcem byl syn jeho Zvan II., kterýž za krátký čas r. 1515 zemřel a vládu zůstavil synu svému Jitřimu V. Z tento vzdal se již r. 1516 vlády, an jeho chel rozená z Benátek, nemohla ukrotiti baživošť po rozloženém životě benátském, tak dlouho na něm seděla, až se vlády odřekl, a světskou moc u přítomnosti shromážděného národu i se znakem svých předků v ruce Wawila tehdejšího Metropolitu odezdal. Nerád se loučil se zemí svých rektorských praotců. Štěpě obmyslil církevné ústavy, oběhl do Benátek, kde v pokoji život trávil.

Od té doby byla i duchovní a světská vláda ušnešením národa v jedné ruce spojena, čímž Wladyska (biskup) spolu i světským knížetem se stal, ale gubernera světského ku pomoci si držel. Od té doby bývali wladyskové od národu voliváni; wladyska Černohorští uchyluje se od obyčeje jiných nejjednocených Řeků, a nežení se. Pod Wafillem zvlášť literatura církevní se rozvíjela, on žil pokojně v Cetinji, nechť brázditi brozného císaře tureckého Suleimana. Wawil zanechal

duchovní i světskou vládu metropolitovi Germanovi. Za tohoto ptkrážil nešťastný Petar obpadl, aby z rozkazu Suleimana svou vlast podmanil, což se mu až na nahli Katunskou podařilo. Ale r. 1524 rozplasil větečný Zwan Wukowic po dvojenné kruté seči Turky Jaicu obléhající, a tak Černohorcům zase odlewilo.

Po Germanovi následovali wladyskové, Paul, Mikobin, Mafaria a Bahomle; za těchto dvou posledních mnoho se stalo pro literaturu církevní. Čas panování jejich uplynul pokojně. Mušmu pak I. z kmene Boljewičův nastaly kruté boje, z nichž Turci r. 1604 a 1612 vždy s větší menší pohromou obtáhli. Tím rozdrážděn passa Artan z Carhradu r. 1613 sám chtěl Černohorce pokořiti. 60,000 Turkův vytáhlo, jimž se sotwa 10,000 Černohorcův na odpor postavilo. Časné z rána 10. září srazila se nepřátelská vojska na Ejesťopolju, kde až do pozdné noci heroncu se bojowalo; tu toliko břitých handžar byl rozborným klicem, jimž Černohorci Turkům brány do rozkošného ráje mohamedanského otvírali, až sám vůdce turecký raněn v útku spáry hlebdal, a Černohorci vítězni hrbě z doby tého bojiště za přehajícími pohlíželi.

Ustawičné boje o samostatnost nebovolowali Černohorcům vlasteneckou vzdělávací půdu. Přece však osud jejich byl mnohem sušitelnější nežli křesťanských bratří, zlytajících pod železným jarmem surowce mosleminského. V době pokojnější panowali Mušim II. a Wašlij.

Když r. 1687 za panování Wifariana, Turci s Benátkami wálčili, Černohorci od Benátek požádáni, u Metruy takovou seč v tureckém voji ztropili, že sám passa sotwa se životem wylouzl. Tehdáž přece Benátky z uznalesti odešlaly mnoho zlatých medaili k početě hrdinův, posílily božíwotnou penzi wbovám a šroťkům padlých Černohorcův, a darowaly jim 24 jiter půdy.¹

Képe zajiště byliby se Benáťané přeb Bohem i přeb světem osvědčili, kdyby při uzavírání pokoje byli na wěrné Černohorce zpomněli; ale ble staré hanebné praktiky zůstavili jich opuštně wztěklosti krutého Suleimana, který s nečistým vojskem do Černohorci wtrhl, a až na hornu Wrtic'ku se probíral. Tu se roz-

vztekli. boj, který s ní trval; že ale Turci přec do vůle země vniknouti nemohli, odeslal oddíl vojska, aby od severu Cetinje se zmocnil. Ale v Cetinje očekával již mnich s douhajícím luntem, který vyšel na neštěstí, dříve než Turci se přiblížili, velkolepý klášter do povětří vyhodil. Wzácnosti síce v čas ještě utryl, z nichž se ale po dnes toho nejmenšího nenalezlo. Jakký zlý duch tehda Benátkami ovládal, poznati lze z toho, že nad náramným neštěstím věrných svých spojenců ještě plesali, ano ještě více — i smetného vládky Bisariona otrávil, jen proto, aby se tím tureckému lidožroutu zavděčil.

Rok R. 1697. všeobecné národní shromáždění v Cetinji zvolilo Daniele Petrowiče za vládku. S ním počíná opět řada dědiců vládků v rodu Měguffowu.

Daniel Petrowič r. 1700 za arcibiskupa posvěcen, viděl nebezpečí, kteréž vlasti hrozilo, množením se Turků na Černé Hoře. Ustanovil se tedy na tom, nemítaných těchto hostů se zbýti. K tomu byl donucen, když r. 1702 Demir Paša jej do Bobzorice pod záminkou důležitě úmluvy wylákal, do žaláře wحبil, a teprw po ukrutném w skutka mučeníckém sužování jej propustil za wýplatu 600 dukátů. Tu dožal úmysl Danielův a pomocí bratří Martinowičův na štědrý večer, všickni Turci buď handžarem odpraveni, neb z vlasti wypuzeni, mladší ale pokřesťeni, a tak Černohorci rázem zrádné chatry zbaveni byli. Nyní mohl opět klášter s kostelem w Cetinji wystawěti.

Státně a důstojně dowel Daniel ústředně Benátky na úzdě bržeti, zkrotil jejich drzou panowitoť. Ostatně žil s uhlaví w přátelství, siceže se tajných pisklův bezbožné jich politiky. Slowem, on byl dobrým, užitečným, ale i samostatným soujedem báživé republiky benátské. Za jeho panování naležali nešťastníci swobodné útočiště na Černohoří.

Rok 1711. byl znamenitý pro Černohorce, a sice proto, že ponejprw s Ruskem se seznali. Cár Petr veliký weda s Turky wojnu s prospěchem ne velmi žádoucím, upozorněn byl na národ, do počtu síce nepatrný, ale chrabrý, jenž po mnohá již století šťastně wálci proti

úhlavnému nepříteli celého křesťanstwa. Cár hned wprawil plukovníka Miloradowiče s velmi milostným psáním, w němž samostatnost Černohorcůw uznává, důstojně od Černohorcůw samých wolené jako císařské platiti a potřebné střelivo zasílati přislubuje. Za to mají Černohorci proti nepřátelům Ruska bojowati, a sice jen we své vlasti. Mimo vlast nesmí jich císař nutiti k boji; kdyby je ale o to požádal, bude powinen jich všim započkowati. Při všem tom zůstávají Černohorci od Ruska z cela neobwíslí.

Zatowá řeč libila se prostojdečným horákům lépe, nežli lichometné smotkřkowaní wěrolomných Benáťanůw. Udalost tato nemohla u národů zpěwného bezpřísně uplynouti, w níž se i touha po sjednocení sesterské Grecegowiny a Bosny foneitně jemi.

Setwa Miloradowič do Rus se nawrátil, wtrhl Černohorci do Albánie a Grecegowiny, proto nemohl Turci celou sílou na Rus se wtrhnouti, nýbrž znamenitou část wojska proti Černohorcům udržowati. To popudilo nadutého pohana tak, že se zapřisáhl, na opowážlivých horách rozválenou krew si schlabiti. 107,000 Turkůw wrazilo do Černé Hory (r. 1712.) Daniel wylaw 2 oddíly wojska po pravé a lewé straně, sám s hlawním wojem w prostřed mezi oba w příslušné bálce se postavil, a očekával nepřitele. Z tento blížil se w trojí oddělení. První nejwýbornější bylo propuštěno; jak mile ale druhý woj se přiblížil, wtrhl se Černohorci s pravé a s lewé strany w ofěblí, a wladyska w celo nepřitele s takowou ubatností, že tento se ztrátem 30—40000 mužůw domů se ubíral, zanechaw wítězným Černohorcům 86 praporůw, kteří jen 318 hrđinůw oplakávali.

Rok na to 1713 zachťelo se wezirowi Škadaršému stopové pečeti; z té příčiny wprawil 5000 Turkůw, aby Černohorcům z údolí Sadjewadého 1000 kůňů s wolami a 5000 owec uhnali. Jen 100 pastýřůw mohlo se pro to ofamženi do rvačky pustiti, a byliby to úboží obfakali, kdyby náhodou nebyl Mučinowič z podobné swandy se wrácej, s 200 Černohorců, zlodějně na kobytku došel, jimž 103 hlavy srubnul. Podobně šarwátky až podnes nejsou nic neobčejného.

Sultan božvůbčew se o náramuč oně porážce, uznal za dobré s Černohorci o pokojuhoditi. Tito ale bez wědomí spojení swého, Musa, toho učiniti nechťeli. Tím rozburděn Achmet, nejwýtečnejšího swého wezira Čupriliče s 120,000 Turky na Černohorce wyslal. Tento lstně zmocniw se 37 hlawarůw Černohorských, jich rozřekal, a pať se třech stran na nepřipravené Černohorce se hrnul. Bránili se sice tiro zpočátku, ale wůbeciw zbawení rozprchl se, a mnozi na benátské půdě útočiště hledali. Ale Benátsčané, zrádcew v počátku, wydali z úbohých nešťastníkůw 600 z wětšího dílu žen a děti krvelačnému Turkowi, který wšedky chlapce zavraždil, a nešťechtnému Dogeowi tím se podobowal, že mu ostrow Moreu wzal. 2000 Černohorců wlekl Čuprilič do otroctwí, čemuž wladyska jen tím ušel, že se ukrýl w jedné jeskyni. Jakmile se rozprávění Černohorci sbledali, swěbli r. 1715 tak sřastnou bitwu u Roganowakule, že 36 jen agůw (wůbeciw) a begůw (kuižat) zajali, jichž za slušnou výplatu a pro Turky welmi potupný nábytek, totiž jwině, wydali.

Roku 1714 jel Daniel do Ruska, a cár mu berněl 150 zlatých mebalii pro nejubadnějši junáky, a prozatím 10,000 rublůw (1 rubl = 1 zl. 36 tr. stř.) co náhradu za utrpenou šlodu. Též klášteru Getimskému pojistil každoročně 500 rublůw.

Roku 1716 teprw Černohorci Turka wyhnali, a již r. 1717 Benátsčané přišli prosit, aby jim zase proti Turku pomáhali. Podobowali se Benátky za pomoc poskytnutou písemně, ale při uzavírání pokoje již newěděli, kdo za ně bojowal; cožby byli Černohorci štaredě opět obžalali, kdyby jim Pán Bůh na šalnate wlasti nepomáhal.

Ještě se nezardělo studem plemeno to pehanště a r. 1722. 20,000 a r. 1732. 30,000 Mohameďanů na Černohorci wytáhlo — ale jak obyčejně jen proto, aby se wítězoslawa rešiw Černohorských rozmnožila, a dravému ptactwu, aby se na nějaky čas potrawy dostalo. Po tolika přeštálých nejnázich a utrpeních, ochůrawěl hrdivý wladyska Daniel, musel se tudy jen w kláštere bržeri; daw ještě synowce swého Sáwu Petrowiče za arcibiskupa posvětit, obowzbal l. p. 1737

biskupa posvětit, obowzbal l. p. 1737 biskupa swou Pánu Bohu, zřastawio tělesné ostatky truchlicimu o něj národu, jenž ho w chrámu Matky Boží pochowal.

Podnes se chwáli jeho perwný sřechtný ráz. Slowo bylo u něho swaté nezměnné, on netrpěl žádných pochlebníkůw. Dělby zajisté mnoho užitečného prowebl, kdyby byl měl ob Turkůw jen trochu pokoje. On zřastawil swobodný neodwířlý štát, šynouci cti a sláwon, a obohacený wěhlasnými hrbinami.

Z Sáwa nawštimil Rusii. Cárowna Kateřina bohatě Černohorce omysliwši, u welké milesti Sáwu propustila. Sáwa dal s přiwolením národu synowce swého Wafilije za arcibiskupa posvětiti. Wafilij mnohé užitečné oprawy u wladatení prowebl. Za jeho panowání božmáhal se mladý Wosenšty wezír i na Černohorcich pohlawného. Tito mu wzřazali, aby si přišel sám — ale pro kámení. Passa nedal se zwáti, a 30,000 Turkůw rozložilo se u Ubel. Z 1500 Černohorců odwážil se Nikáč Lomanowič k hrbinskému podniknutí, — Passu totiž u prostřed táboru zavražbiti. Pobatilo se mu ští, ještě se 40ti přiwobčimi božraziti až k štánu wezirowu, kde hned při prwní „Salwě“ z pussek, passu s 8 náčelníky štolili, a ještě zpátky se 6 muži se wrátil. An w tom Serdar Džikan na Turky udeřil, a poraženým mnoho štánůw, šřeliwa a koištwia obřal. Ale lépe se wešlo Turkům, když po druhé k Onogesttu se 40,000 muži přitáhli. Tu se opět Benátky wyznamenalý, an pod ztracením hrdla zakázali Černohorcům šřeliwo probáwati. Černohorci přec si k šřeliwu pomohli, a šřelého wítězstwí dobyli. Když i Wafilij dle příkladu swých předkůw do Petrehradu přišel, aby pežněitou podporu od r. 1743—53 wyžádal, cárowna Alžběta nejen wšedko milostiwě wydarí poručila, nýbrž i wladyskowi 3000 rublůw na cestu nšřěbřila. Tentokráte podal wladyska mistofancěrowi Michalowi Woroncowi prwní stručný dějepis Černohorci.

Když tolik a tak ohromných wálčůw pokušiw na Černohorci zmačeno bylo, chťel Sultan, jakoby z mirumilownosti Černohorce na milost přijati. Ale owce o přátelstwí wka nšřtály. Když tedy ne

po dobrém, myšl si vezir Škabarš, tedy po zlém, a 80,000 Albancův přibrušlo se na Černohori. Guvernátor Nadeon nepříteli v Dielepawlici přivítal, porazil, a v táboru sevřel tak, žeby ani jeden Turci tehdy nebyl ušel smrti, kdyby Černohorci jen lépe byli s potřebnostmi zaopatřeni bývali. Mnozí museli domů pro střelivo a potravu, a to prošlo Turkům tolik, že aspoň v největším zmatku se ztratilo 40,000 mužů jak sami Turci udávají, vyhloupli. O tomto vítězství jak mile císařovna Alžběta uslyšela, hned Černohorcům na počtu 1000 dukátův se svou podobiznou poslala.

V nejohroženějších dobách pečoval Vasilij o uštědění a vzdělání svého lidu. On poslal 15 mladých Černohorců do císař. vojenského ústavu v Petrohradě. Když pro ně přijel, rozumebl se a usnul v Pánu r. 1766 v Petrohradě, dříve než uumřel, ohledem zřízení národních škol proměštl mohl.

Za času slabého Savy, objevil se jakýsi dobrodruh Stěpán Malý, který je vyváděl za císaře Petra III. Řík tak byl pomaten, že i z Grecegowiny, Bosny ano i Černohorci jemu hvořili; též i republika Benátská mu lichotila. Že ale z toho žádného prospěchu netábla, posílala bezceho rozkvašeného Sultána, aby se 120,000 mužů Černohorce zaplaval. Penězky mu pomáhaly. Vojsko nepřátelské bylo rozvrženo na 3 oddíly. Voj první, 60,000 mužů silný, přitáhl až k řece Rífac. Na této stál napotomný vládky Petr. Tento hned na úsvitě vrhl se s 3000 Černohorců na Turky s takovým úsilím, že planina 3 hodiny dlouhá mrtvolami tureckými posetá zůstala, k tomu 1300 stanův, 3000 koní, hejno střeliva a potravu za křišť Černohorcům připadlo. V jiných oddílech samo nebe bojovalo za Černohorce. Nad táborem Grmnickým roztrhl se oblak, blesk zapálil prachem, tím mnoho tisíc Turkův přišlo o život. Z do tábora benátského hrom ušobil, prachem zapálil, a jich s velkou šlibou obtáhnutí přinutil. Černohorci pak chválozpěvy Bohu prospěvujice k svému se navraceli.

Malý, kterýž si co kníže počínal, při razení cesty prachem střelným přišel o zrak, a zemřel potom za 4 léta v 37. roce

svoje věku. Po jeho smrti teprv ujal se Sava vlády, a poslal arcibiskupa Petra a Nadeonce v národních záležitostech do Rus. Že ale Potemkin pro malicherné osoblivosti po jedm měsíci jich obtahoval, navrátili se domů. Tu jim bylo přáno, s důstojnou Marií Theresi uzavřít smlouvu, pro Černohorce velmi prospěšnou. Ale smlouva tato neustála se, an právě v ten čas Maria Theresi i Sava na věčnost se odebrali.

Černohorci nyní přinutili arcibiskupa Petra, aby se dal za arcibiskupa světit. Když ale ruský vyslanec ve Widni Golčin, k tomu cíli Petrowi listem cestovním do Petrohradu vydati se zbráhal, byl s přivolením Josefa II. vyslancem od Královského Patriarchy Putníka.

Roku 1789 umluvilo se Rakousko s Ruskem společně na Turky udeřit. K tomu byli i Černohorci pozváni. Císař Josef II. poslal Bukasowice s mnohými bary a prosláním k Černohorcům. Tak se brzo dostavil i ruský vyslanec. Černohorci hned chopili se zbraně a oblehli Bukasowicem vedeni, pemošť Spuž; že ji ale pro nedostatek děl nemohli, a zvátky ustoupnouti musili, považovali Černohorci Bukasowice za zrádce, a jen podivuhodné duchapřítomnosti jeho podniklo se, že bez úrazu umázl. V tomto boji musili i míru zesnulého biskupa Vasilije zastaviti, jen aby se jim střeliva dostalo. Náhle jim byl tenkrát Turci trásná města: Spuž, Podgorien a Zabljak s okolními krajinami popuštěl, pat-li jen dáti platiti se pozvolí. Ale do té pašti oni newestli. Roku 1792 chtěl Paša Škabarš Dielepawljic podmaniti, ale vedlo se mu jak obvykle zle. Ne lépe to wypadlo při nápadu Piperu, kde 300 Turkův stržáno, a dva zajati s tím újměstem puštěni byli: aby mohli doma vykládati, jak se jim při nápadu Piperu dávalo.

Při vybuchnutí francouzské revoluce, obmyslel paša Škabarš v porozumění s Francouzy Benátskám vytrhnutí Dalmacii. Tu měli ale Černohorci, kteří mu právě v cestě stáli, napřed za obět padnouti. Když však 3000 Černohorcův 4000 hlav tureckých stržali, brněla hlava pašawovi též poraženému tak, že i na Dalmacii zapoměl. Slavnými službami

Božími slawili Černohorci tuto wítězství, kterým Piperc a Ruče na wždy k Černohorci se přivtělilo.

Tato rána ale tak páčila paňu, že zawčas ji schladiti chtěl, a protož je čtyř stran Černohorci obkličil, aby tak sílu jejich rozdobil. Když ale powěst je roznesla, že chce Turci s 30,000 wes Krusu přepadnouti, swolal wladyska wojensku radu, a rozdělil wojsko we 3 oddíly, plamennou wpmulwnosti ponázal na hrdinstwi slawných praectw, a tím junáky k nastawajicimu rozhodnému boji tak rozutitil, že po čtyřhodinné seči s bráckým toliko haubzarem sám paňa zajat a odpraven, a mimo něho 26 pohlawarw a 3000 Turkw pobito bylo. Kolik mrtwých a raněných Turci sami odwekli, newi je. Černohorcw padlo jen 32 a 62 bylo raněných. Wítězství toto bylo nad wše předešlé důležitější proto, že moc paňu albaných zničena Černohoru ušetřila od značnějších dalších nápadů. Ani Entan wice swého předsawzatého práwa na Černohorci se nedomahaje, skutkem uznává samostatnost jeho. Ze wšech stran sešči se poslancomé w Cetinji jiciti přáti k takowému wítězství; wleebice moudrosti wladyskowu a obdivujice je hrdinnosti Černohorcw. Rusko pocitilo wítěze řádem Alexandra Newského.

Wlastně po tomto wítězství pokoj použil wladyska k opravě a utužení domácích záležitostí. Powolaw národný sněm wložil důtkliwě wojwodům na srdce potřebu zákonw, které jestaweny a r. 1798 rozhlášeny byli. R. 1799 poslal císař Pawel wladyskowi 1000 dukátw na wzejné oprawy, s připowědi napotom každoročne tolik posílati; doložiw: že jest toho přejwedčení, že i římský císař i porta jejich sprawedliwá práwa uzná.

R. 1804 zosnowaly se pletichy, které šlechtěného wladysku do Sibirie odsáňkowati měly. Jistý Wučetic, archimandrita pro welezradu z Wenátek uprchlý, byl od wladysky bratrsky přijat, a pozděj i s důležitými listinami k císaři Alexandrowi odeslán, jemuž wladyska Petr I. i dvě drahocené ukořipné pistoly obětoval. Wučetic ale nejhanebnější útržky o swém dobrodinci rozprawal, tak že car rozhněwaný poslal brabete Dwelice s rozkazem: Wladysky se

zmocnitl a do Sibirie odwecei. Ale to se Dwelicowi nepodařilo; nýbrž národ šhromážděný nejwšw popuzen, důstojně a oštre obkázal sw. Synodu ruskou w patričné meze. Mezi jiným se píše: „My národ Černohorský a Wrd, nebyli jsme nikdy ruskí poddani. Sw. Synoda ruská nemá nijádného práwa našeho arcibiskupa lenochem zwáti. Wladyš pohledí sama za swá nádra, a nejobnij si práwa, našeho biskupa přeb swýj fond podáněti neb zcela seřazowati. My jsme národ swobodný, a w čas potřeby bowedeme naši swobodu hájiti proti každému nepříteli, buď si on kdo buď.“ Wučetic nepřechetný byl by to pak obšťákal, kdyby mu šlechtěný Petr z lásky křesťanské nebyl wše odpustil. Šťastý pak Dwelic došel čeho hledal. Napotom opět obrátil Petr I. zřetel swýj ku zlepšení wnitřného stawu.

Když moc Napoleonowa do wšech uhšlů swěta počala se rozťahowati, bylo i Černohorcům s Francouzý se setkat. R. 1806 wolali Wecchši wladysku na pomoc proti Francouzům. Petr hned byl s hor bolů a spojiv se s Rusy honil Francouze z perwnosti do perwnosti, při čemž Francouzi o několik generalw, mnoho důstojnikw o děla a střelivo přišli. Nejwice se znamenal Čawa, bratr wladysk, proto počten byl od císaře Alexandra řádem sw. Jiri 4té třídy. W wladyska obdržel bílou mitru, na níž kříž z přečráníných diamantw se leskl. Pocta to, kteráž jen pro welské zásluhy řeckým arcibiskupům se uděluje.

W tom čase přišli i ubezi křesťané Grecegowinští, prosíce wladysku, aby jich od železného jarma tureckého osvobodil. Dwaťrát wytáhl wladyska wálečné, a wšak pro nezkušenosť Rusw, s těmito pohany bojowati, s nepotřizenou do Wokky se nawrátíl; kde ho k nejwětší mrzťosti zpráwa došla, že pokoj uzavřen, a Francouzi pány na Wokce se stali. Tohoto přiměti chtěl general Marmont použiti, aby wladysku pro sebe získal. Proto pozwal tento uhlažený Francouz Petra I. k sobě. Přes swěděnw se ale w rozmluwě o neohrožené rázuosti jutowého (?) tohoto horala, i duchowen přewahu jeho důtkliwě pocitw, rozpálený si naň zahoukl: „Witeli wladysko, že wásše zem Černá Zem se nazývá,

nyní ale červenou se stane? Francouzská přefila váš zaplaví, a nám ukáže, že stává moci, jenž divokou ubatnost váš ztroti." Dlehožcut odvětil wladyska: „Toho si právě přeji, aby i ten s našim národem se potýkal, před nimž mimo Ruska, celá se třese Evropa; aby svět poznal, s kým my trpasličí zápasíme; aby se přesvědčil o swalnatých teď to raménách, jimiž bychom se ještě po mnohá století udržeti mohli; tčžto by se napotom Sláva Slávů světoznámou státi musila.“ Ani toho nepowolil Marmontowi wladyska, aby wojsko francouzské w kláštere Maignes-stém ubytowati se smělo, ukazuje: že by poswátne ono místo zneuctěno bylo. Nedal si Marmont pokoje a wyslal 8000 mužů k Braice; co mu ale wladyska přebpowěděl, o tom se sám přesvědčil, kbyž po znamenité ztrátě bojem pádem do Budmy nazpět cwálal. S Passa Elabarstý chřeje se Bipere zmocniti tak nešťastně bojoval, že i o nahii Bělopawljckou přišel, o niž ani více necekl.

Kbyž r. 1813 celá Evropa proti Napoleonu powstala, připadlo loďstvo Angličtė do moře jaderstého, a weslo we smlovnu s wladyskou, k němuž je při každé příležitosti s welkou úctou chowa o. Wladyska wyčistiw Wofu ob Francouzům přijal ob Angličanům zpráwu té země; až Alexandr Petrowi I. welmi milostně psal, aby Wofku Diakonstu odewzbal. Marně se wšak r. 1816 u Alexandra ucházet o wyplaceni oněch ob Pawla pojistěných 1000 důkatůw, které již 17 roků zdržané byly, a nyní by welmi byli Černohorcům posloužili, an náramný hlad ubohé jížowal. W tom roku wysťchowalo se mnoho Černohorcůw do Rus.

S upřímným jázáním pozdravili Černohorci radostí zpráwu, že Mikuláš r. 1825 dosedl na stolec ruský. Wladyska si přispíšil, uowému círu štěstí přát, ob něhož ujistěn byl, že podpora ob Pawla slíbená nikdy více nemá zdržaná býti. R. 1829 byla za wšedky zpátečné roky wesťera summa najebru Černohorcům doručena, k welké radosti sledetného kneta Petra I.; který ale sám s ní bč úmyslu swého již naložiti nemohl, an 18. září 1830 w Pánu zesnul. Elzy lítosti ronili shromážďení Serdarowé, a hlasitě bčbowání i twrým slálám ohlášowalo,

že již otcowstého, wlastimilowuého hospodára více není. Posledná slova jeho byla prostá a napomenutí, aby společníci swornost, a lásku bratrskou zachowali, a jwobodu Bohem sobě danou chránili. Přsy sledetného tohoto wladysky byly ozdobeny též welkolopým brilliantovým křížem, ob nesmrtelného Josefa II. jemu uděleným. Petr I. jest hwězdou Černohoří nazwán, a ob swých za swatého wyhlášen.

Zwěcnělý ustanowil swého spuwce Radeje Petrowice za nástupce, ku které-muž cíli jej již co pacholisa poslal do Petrohradu a do Widuě, aby potřebných wědomostí a wzbělání nabyl. Wladej wstoupiv do kláštera přijal jméno Petr. Za biskupa byl swěcen w Petrohradě.

S Petrem II. počíná switati benice wzbělanosti. On zrušil gubernatorium, a spojil we své osobě duchownou i swětšou moc. Se wšmi jily bolěhal na to, aby krowná pemsta wyhynula. Aby úmysl swůj prowěsti mohl, uwedl daň 2 zl. št. pro každou rebinu, jichžto 12,000 w Černohoří bytuje. On zařidil usťřednou ob libu neodwislou wladu s jistým ročným platem. Důstojnosti státné jsou následowně rozdělené. Předseda senátu má 1200 zl. št. 1 místopředseda 1000 zl. 1 ministr 800 zl. 1 pobočník 300 zl. 2 učitelé po 300 zl. 12 senatorůw po 200 zl. a 12 pohlawarůw po 100 zl. 300 perjanůw (čestná stráž) po 80 zl. 420 pandurůw po 40 zl. Součet úřednictwa jest 480, jejichž plat obnášší 26,700 zl. št. To wšse se zaprawuje z nadzminěné daně. Co se nedostává doložil wladyska z wlastního. Petr sám byl welmi wzbělaný a básník obzwlášťný, on zřidil štolu a tiskárnu w Cetinji. Dal raziti zlatý i stříbrný čestný peníz. Na jedné straně s nápisem „Črnagora“ a na druhé „Za hrabrost i za wjeru.“ Založil 2 prachowé mlýny. Obohatil žezlo své s úrodnou nahii Ručstou. Mnohokrátě ještě obnowily se pútky s Turkem pod jeho wladou, s tím wšak rozdílem, že tu Černohorci sami častokrátě wpády započali, obili neb obytel kotistice. Tak 10. března 1833 wtrhlo s neslychanou obhodlaností jen 12 Černohorcůw do perwnosti Zabljaku, aby posťstili wpád učiněný do Ruče. U brány swázali welitele, a započali krownou pútku, tak že 6000 shromážďěných Turkůw

welkou utrpělo porážku od 300 Černohorcům oněm dwanácti ku pomoci přijedších. R. 1837 ustanovil cár Mikuláš 9000 důstojníků stálého ročního platu pro wladysku, a obdaril národ obilím w ceně 60,000 zl. štr. Z w Černohorci našli se Židášowé, kteříž za hrst obilí a peněz byli vlast Černohorckou pašowí Škadarskému zradili. Hanební náčelníci této strany byli lapeni a zabití.

Boule Evropejská r. 1848. ničehož nezměnila na Černohorci, neboť Černohorec swobodný nezná žádných pout jejího. Projel ale patrně swou námořní l. soujednému Rakousku, nabízející wěhlasnému vůdci Zelačiči bánowi 10,000 mužůw k pomoci. Z s pašow Škadarským byl konfiskát uzawřen, a na Černohorci prohlášen; náruživost wšak lidu s obou stran jest přílišná, než aby se papírowými hradbami zdržeti mohla. Tak wtrhlo r. 1851. 8000 Turkůw bez příslušnosti do Ruče, odkud wšak třemi sty Černohorci s nemalou ztrátou wytlačeni byli. Ustanověn wždy pronikavější zúčtání žaloby bojeských křesťanůw, pobunili wladysku, že jím chtějí do Božny k oswoženi křesťanůw wtrhnouti. Mezi tím ochurawěn musel na wždycky upustiti od swého zámyslu, neb 31. září r. 1851 k náramné žalosti Černohorcůw se swětem se rozjel. Ozdoben řádem sw. Anny 1. třídy na šuce, byl co šlechtý, mírumilowý a moudrý panovník welmi oblíbený a wážený jak při Rakouském tak při Ruském dworu.

Před smrtí powolal nejznamenitější Černohorce, a sdělil jim, že Daniele Petrowice k potřebnému wzdělení do Petrohradu a do Wídně poslal. Zapřisáhl je, aby sworní zůstali, a zláště přátelské poměry s Rakouskem zachowali.

Snad po jeho smrti nawrátil se mladý wladyska Daniel z Wídně do Cetinje, kde přijahu wěrnosti šhromážděné šlechtý přijal. Objel do Ruska, odkud se ale brzo co swětský kníže nawrátil. Obširné pole jeho činnosti stojí otevřeno, k čemuž rady swědomitých a moudrých mužůw bude mu potřeby. Nepochybil zašle, že chwálně známého Srba Strati-mirowice, kterýž pro své zásluhy z posledních dob obzwláštní milosti u Rakouského dworu požívá, za swého důvěr-

níka si wymohl, a jak se došýchá, jemu zřízení četnictwa místo došawábých pandúrůw, dle wzoru Rakouska swěřil. První jeho wojenský wystoupení, kterýž dobytím Zabljaku započal, a po znamenité ztrátě 5 důstojníkůw 1000 zajatých a 8000 zabitých ze strany turecké, prostřednictwím Rakouska a Ruska šťastně ukončil, swědčí o tom, že hrdinná krew slawných praotcůw newystybla w žilách junáckého Daniele. Boj tento, zajiště pro nesčetelné nátišty křesťanům Bojeským činně započatý, nabývá i pro náš katolický Rakouský té znamenité důležitosti, že božská prozřetelnost Černohorce za prostředek sobě wymolila, aby naše apostolské Weličenstwo co prawý rytíř křesťanský, swou wždy milostiwou, ochrannou pravici wztáhl i nad ubohými bratry našimi katolickými Bojeskými. Stutek to, jakého od našeho pro swou nábožnost wždy proslaweného domu Habsburg-Lothringského nadíti se lze bylo. Stutek to, jakž ani pozornosti našeho sw. Otce Pia IX. newšel, jenž na důkaz uznalosti a obzwláštní naklonosti, poctil našeho rytířského Grantiště Josefa darem, jakéhož se ještě nižádnému panowníku nedostalo. Jeť to přeswatá reliquie, totiž knížete apostolského sw. Petra zub, do wzláštní mistrůwsky wypracowané schránky zasažený. ¹⁾

W uwážení těch předusleditých přewratůw, které se na jihu a východu dějí, wzbuzuje w kurendě č. 29. r. 1852 za příkladem Lawantského přebůst. knížebiskupa i náš nedůstojnější, o rozkwět sw. Církwe katol. neumamně horlíci pan biskup, wšedky své owčičky, aby se seřadili w swatou jednotu, a wzýmáním sw. apostolůw slowanských Cyrilla a Methodia, prošli Pastýře nebeského, aby nesjednocené Řeky a wíbec wšedky ob jednoty Řimsko-katolické oblončené Slowany do swého prawého owčince uwesti ráčil.

W r. Pán Wůh děj, mně by se to welmi líbilo, kdyby již zde byl jen jeden owčinec a jeden pastýř.

W l. j. W myšlívá-li, že we mně srdce nepřesá, když čtu w žalnu, jak si sw. král Dawid takowou bratrskou jednotu přichwaluje „Eccequambonum etc.“...

¹⁾ Wj Glas kat. Jednoty Moř. 1853.

a ještě více se radují, pohlédnu-li na Anglicko a Armény, jak ochotně oni do tohoto ovčince se navracují, jak to v německé říši a ve Švebsku praštili, v Americe Girkow sv. jako růže stolistá milostně své listy na vše strany rozkládá, a svou libovůni všude proniká; jak utěšené zprávy náš milý šlowinec Dr. Knoblecher z nitra Afriky o pokrocích sv. Girkwe katolické nám zasílá.

Mír. Všudy tedy je to hýbe, jen u těch Černohorcův to zůstává při starém.

Bláť. To jim nemůžeme mýt za zlé, pokud oni s hanžarem a puškou

mušejí ustavičně na stráži stát, aby Turci z nich nenaběhl pohanů, není možná, aby o tom přemýšleli, zdaž oni v tom pravém ovčinci jsou. Pokud Turci Turkem zůstanou, a ubohé Černohorce jako v hrsti obtočené bude mít, není na lepší časy ani pomysleni. Ostatně vše jest u Pána Boha, a na nás jest, obychom se modlili, a Pán, jenž větrům a moři poroučí, povolí, a stane se i na jihu a východu utišení veliké, a utáže se, co může modlitba spravedlivého, a že pravdivý jest výrok Páně.

Kapla svaté panny Barbory u Klobouk. *)

(Na památku horlivosti filiální jednoty katolické v Kloboucích.)

Nad Klobouky, městečkem počítajícím 430 čísel, jichžto obyvatelé náboženství katolického, větší pak třetina náboženství evangelického = helwetského wyznání jsou, stojí roku 1678. obdobyinců vystavěná kapla sv. panny Barbory. Služby Boží až do minulého století v této kaple se konaly, pak ale, za času zrušení klášterů portál stejný osud i kapli tuto, an byla do obce za 103 zl. zaprobána, a až do roku 1841. za kontribučenskou sýpku (!) potřebována. Toho roku 1841. byla pak nová obilní sýpka vystavěna, bývalá kapla zůstala teď nepotřebnou, neváženou, opuštěnou; a jšouc tak sama sobě, bouři a nečasů zanechána, an již dřívě co lepšího z ní, totiž stlo z oken, něco blízkby cihlové, věžka a. j. odebráno bylo, spadla ostatní velmi špatná část štíblé střechy za strašné mchřice roku 1848. dolů. Při této příležitosti stáli mnozí z obyvatelů, zvláště evangelicko-helwetského wyznání na tom, aby kapla docela zbořena, cihly pak aby mezi obyvatele rozděleny

byly; a v skutku spadená střecha se docela odstranila a při nevázaném počínání v bourání přední zdi, krásné a velké kamenné, které vrchol krásily, an se nerázně a takřka s jasotou dolů házely, se roztrhly. —

Zdá se mi slušnou věcí podotknouti, že kapla tato řádnému kostelu se přirovnati musí, an 12 sáhů délky a 6 sáhů šířky počítá, není to tedy obyčejná kapla, jaké ve vinohradech neb u cest stávají, nýbrž jest to stavení kostelu podobné mající však jméno — kaply.

Toto nemilosrdné bourání zabořelo srdce mnohého katolika, a myšlenka, žeby to hříchem bylo, bále a celou kapli bourati, v nich vznikla, a bourání zastavila.

„Nechme kaplu opravit!“ zavznělo ze sta úst! „Opravit, Opravit!“ pravili však někteří! „však ale jak a zač?“ — „Znáš je to přec nežal wynebe,“ pravili jiní; a Bohu díky, již bilo hotovo.

Něž ale hotovo a došlo, slušno, bych podotkl jak se začalo; nebo an se tak rotovalo, kdo bude spravovati a obřad, nebylo, kdoby to byl učinil, ba ani nebylo, kdoby řízení a jednání toho bila na starost sobě vzal, an obec, jak jsem již podotkl, jšouc dvojího náboženství, z obecné majetnosti něčeho vzít nemohla a neměla. Převzali tudíž nemalé bilo opravení kaply sv. panny Barbory na sebe idové jednoty

*) Zprávu o obnovení kaply sv. panny Barbory nad Klobouky zamýšleli jsme srmou umlklí ve zprávách o II. všeobecném sjezdu důvěrníkův jednot katolických na Moravě. Avšak pro důležitosti věci schválně nechali jsme ji pro kalendář, aby tím většího došla rozšíření. Příležitostně za ni panu zasilateli upřímně děkujeme.

katolické. — Dřív ale, než co jiného je při spravování předsevzato, počalo se úřadně s evangeliky vyjednávat, co za odstoupenou žádají; a oni spokojili se s polovicí té summy, za kterouž kapla kdys obce koupena byla, žádali totiž, 51 zl. 30 kr. št. S radostí jim katolici tuto summu u oněch složitých příslibů, a skutečně složili. Počalo se tedy opravovat, dřív ale ob dobrodinců dary vybírat. Byla to radost na počínání katolíků (ač městečko naše mnoho nezámožných obywatelů počítá) patřiti. Tu přišel, v kterém se praví, že je bohatý, a věnoval dosti; za ním přišel méně bohatý, a takový, jenž práci denní chléb svůj vydobývá, a každý s veselou tváří dal, co mohl; a tak se první den do rukou lidí jednoty katolické více než 300 zl. štebra dostalo. Dříví na vázbu a jiné potřeby se budovaly, opravovalo se, a roku 1849. stála kapla, mající zcela novou vázbu za 391 zl. št. jjouc přikryta kamenem za 480 zl. št. Mezi tím přinášeli horliví katolíci dary na penězích neustále lidem jednoty katolické; ano tito i do sousedných osad na sbírku se odvážili, a hojně dary přinášeli; práce, výmonec zedníků a tesáre, bezplatně se konaly, dříví a jiné potřeby bezplatně se přivážely, a radost byla patřiti, jak den ode dne stavění přibývalo! —

Mez radostí tato na jednu zkalena byla! Dopadli bratři naši evangelického vyznání s nelibostí patřili, jak krásně se nám oprava kaply daří, a nepřáli nám toho, že „prý“ za tak málo nám podíl svůj odstoupili. Několik jsme úřadně se dalo, vynalezli oni tu lest, a udali: „Naši poslanci k úřadu neměli od nás žádného písemného — plnomocenství, pročej vyjednávání bylo — neplatné!“ — A jak řekl, tak se stalo. Katolíkům bylo spravování kaply sv. p. Barbory úřadně zapovězeno, — helvíti pobouření žádali přeplatou summu za odstoupení, a tak se pře tato až k vysokému c. k. místodržitelství dostala, a skoro celé dva roky trvala. Rozhodnutí bylo sice pro stranu katolíků, avšak bylo spolu usouděno, evangelíkům 150 zl. št. za odstoupenou berničti. — Dalo se jim,

co žádali, jelikož se suad domnívali, jednáním svým plnití výrok sv. evangelia: „Milovati budeš bližního svého jako sebe samého.“ —

Mezi tím ale, co pře trvala a spravování zamezeno bylo, horlivost dřívější i u některých katolíků na čas ochabla, avšak probudila se konečně opět, a oprava uvnitř kaply sv. p. Barbory roku 1851. se započala. Musím poznamenati, že malování v této kaple překrásné jest! Komu známý jest kostel velebných otců Minoritů v Brně, může sobě představit uvnitř kaply naši, an tato v malbě aspoň z většího dílu chrámu onomu se podobala. Majitel panství Kloboučského pan rytíř z Neuwallu, dal tuto starožitnou malbu pečlivě opravit, a podařilo se dílo to umělci p. Guderowovi výborně; neboť věděl tam, kde malba stará buď odpadla neb zhozená byla, něco přiměřeného vytvořiti. Na choře stál tlt. anjelové, držící trůny u svých úst. Stalo se, hned když se kapla bourati měla, že jeden z evangeliků na ně patřil, a u přítomnosti katolíků takto se vyjádřil: „Chudáku, jíz se s dosti natroubil, musíme tě vysvoboditi!“ — Ale nebyla slova jeho — slova prorocká; neboť anjel troubi posud, a je hezčejší nežli byl, a onen, jenž ho vysvoboditi chtěl, — obpočívá na hřbitově.*)

Kapla sv. p. Barbory uvnitř šlechtě se ozdobovati počala roku 1851., a jak jsem podotkl, malbu dal pan rytíř z Neuwallu na své útraty obnoviti, též dal 9 oken bílým a 2 okna barevným sklem zaopatřiti, a pevným drátem před úrazem chrániti, věnoval nové varhany za 340 zl. št. nečítaje jiné menší vydání, které tento obětivý pán do kaply sv. p. Barbory s radostí a ochotou věnoval; jen že Bůh jemu dila toho dobrohotného dočkatí nechal, neboť ho před vysvěcením této kaply k

*) „Chť se obpočinuti dež mu o Pa-ne!“ — Doufáme v milečdenství Boží, že až jednéráte skutečný anjel hlasem trůnu své jej z hrobu vynesla k joudu, bude šťastněji jouditi o jeho věčnosti soud, jáným Kristem předpověděný, nám připomínajících. —

sobě pomohal. — Hlavní oltář věnovali nábožné a důstojné jeptišky kláštera svato-Josefského v Brně, který nyní za peníze od údu jednoty katolické vybírané a od horlivých katolíků ochotně věnované opraven jsa, za popřední okrasu kaply považován býti musí. Abych nečítal, co kdo k této sv. věci věnoval, a co více se konalo, řeknu: „Oprava tato stála více než 6000 zl. w. č. (určitý počet ubati nemohu, an ještě některé maličkosti k zapravení jsou, posud ale platí jmenovaná summa) nečítaje, co jmenovaný velký dobrodinec věnoval; neboť pat bych musil říci, že více než 8000 zl. — „Odkud tyto peníze? odkud tato ohromná summa?“ — „Od nezámožných, ale horlivých, obětivých katolíků.“ „A jakým přičiněním?“ — „Jen přičiněním několika údu jednoty katolické, kteří nelenili, ale mladých a netečných bubili, a tak vše tu docílili, že kapla dne 15. srpna 1852. od vele důstojného p. arcibiskupa Ruđerowského na požádání důstojného pastýře duchovního, pana Jiřího Wrbu, faráře a děkana Kloboučského s povolením Jeho Excelenci p. biskupa slavně svěcena byla. Nejsvětější množství lidu se k této slavnosti z okolních ano i ze vzdálených obcí sešlo, a tak slavnost tuto zvětšilo.“

Kapla tato stojí na dosti vysokém kopci, který se strany ke Kloboukům tak zvýšen byl, že spodní část kaply nebylo viděti. A co učinili horliví katolíci? — Roznesli a rozvezli kopeček ten tak, že mi-

stem na osmi stěnicích zvýšše země k odvození bylo. Těžce buň to čini, co práce tato v půdě kamenité stála; ale neomrzela práce ta nikoho, až dohotovená byla, tak že od vrcholu až k patě kopce pěkná plocha povstala; co hrbolovatého bylo jest odveženo, a nyní krásné, cihelné schody až na horn ke kaple vedou.

A co máni ještě pobotknouti? K okraji této kaply a k rozmnožení pobožnosti věnovala jedna chudá žena obraz Panny Marie, který od malíře Brněnského p. Hübnera pěkně malován 85 zl. s. č. stál! Tato žena dala vše co měla, neb její mohovitost záležel v jednom kusu svobodné půdy, kterou ona do nájmu dala a stížené peníze na ten krásný obraz věnovala; víc nemá!! —

Nechť přispěje kapla sv. p. Barbory k rozmnožení radosti duchovních a k dořazení věčné spávy všem, kteříž byli pro její obnovu jakoukoliv obět přinesli; nechť kapla ta i jejích dětem, vnukům a pravnukům jest hlajatelem náboženště horlivosti jich předků, kteráž ke cti a slávě Boží, k oslavení Jeho Svátých a Světic, a ke zvýšení zbožnosti takových obětích chystá jest. Va nechť přispějí pobožnosti w ni konané také k tomu, aby odloučení bratři naši s milostí Boží k poznání pravdy uztenčene a do Církve Boží přivodeni byli. —

Jan Friedrich,
pobučitel a počtvedoucí při stavění
kaply sv. panny Barbory.

Užitečné vědomosti z přírody.

1. Křeček (*Cricetus vulgaris*, Hamster) a jeho pelech.

Kamkoliv zrak své obrátíme w přirodě Boží, všudy nalézáme důkazy nejvyšší moudrosti a všemocnosti Tvůrce. Uvoďme sobě na pamět netopýra, plcha (*Siebenschläfer*), jezevce, ježka, křečka a t. d., a ptejme se: „Proč upadají tato zvířátka w zimním čase w spánek smrti podobný?“ Moudrost Boží, která ve všech věcech nejvyšší a

záračnou jednodušost na jemu dává, předepsala zvířatům tento zimní spánek, proto že jim jest w zimě těžko, wýživu svou hledati. Ptáci stěhují se do teplejších krajů; ryby táhnou do hlubších vod; sliváci a hlemýždi domeček svůj zavírají na podzim wápnitým víčkem; dešťovky zahrabují se hluboko do země; některá zvířata si hledají díry w zemi nebo w stromích, jiná se ubírají w svých podzemních příbytcích na pokoj a obpočinek, jakmile příroda w zimní roucho se oblévá, aby se zotavila

a s novou jílou po krátkém čase povstala se cti a chvále Twince svého.

W článku tomto pozornost svou obrátíme na křečka.

Křeček jest tak veliký jako obyčejná krysa, (německá myš) a jest bezcé zvířátko. Největší bývají něco přes 10 palců dlouhé a 1 libru těžké. Glavičku má křeček w poměru větší nežli krysa, oči jsou prostřední velikosti, slovo kulaté, povysokuplé; má žloutlé, ohnuté, ostré zoubky; na nosu stojí pět řádků štětín; uši jsou dosti velké, zaokrouhlé, téměř holé, masové barvy, průsvitné; ocas jest $1\frac{1}{2}$ palce dlouhý, a má málo chlupů; nožky jsou tak nízké, že se zdá, jakoby břícho po zemi vlekl, mají 4 pazourky s nehty špičatými, bezky tlustými, masové barvy, a palcovou bradavičku jako wewerka. W křížku jsou chlupy dosti husté, ač mu chybí krátká chlupová vlna, kterou jiná zvířátka na kříži pod srstí mají.

Známe tři druhy křečků. a) Křeček obecný jest na zádech hnědohlavý, na břiše černý, na krku má tři žluto-bílé škrny. Obývá zvláště w Sazích, w Prusku, w Slezsku, na Moravě a w Čechách, w Polsku a w Uhřích, a rozmnožuje se w některých rocích tak, že jest velmi obtížný a škodný. — b) Křeček společenský jest na zádech barvy cihlové, na břiše hnědý. Tito žijí na břehách veliké řeky Mississippi w Americe společně pohromadě w jedné budově, a štekají jako psi. — c) Křeček váčitý w Kanadě, s velikými wačky čili měšci na krku.

Křeček, ač jest jenom jako krysa veliký, jest velmi šetrný, tak že se staví proti pšovi i člověku, když mu cestu zastoupají, nebo jej honí; ba jsou přiklady, že se křeček i na koně, když náhodou u wchodu k jeho peledu w zemi hrabe, odváží a w maso se mu zakousne. Odtud pochází přísloví: „Ten se staví jako křeček,“ což se říkáwá o malých, zlobivých, škrtlawých twáčích. Spatřili-li člověk starého křečka, a chce-li mu zastoupnouti cestu k podzemnímu peledu jeho, sedá si na zadní nožky, štipí zubami, nadouvá se, dýchá a nafukuje své twární wačky tak silno, že se hlawa stává tlustší nežli tělo, a pak sebou mršne

proti člověku na 2 šterwice do výšky, a zakousá se s takowou zarputilostí, že se dá raději zabiti, nežli by ob konjání ušlál. Stádlí-li se křeček holi železnou, chytá ji tak urputně, že se mu zuby wlamují a leště čáry na železe ostávají. — Nejše příliš sworně se soubuhy swými; ba ani se svou samičkou nemá bez ušlání dobrého přátelství. Tudyž se říkáwá o manželích nesworných, „že žijí jako křečci w společnosti.“ Postavili-li se dva křečci w oboru jedné budowy podzemní, ostávají státi, brousejí si zuby, a náhle započiná boj, který se toliko utěkem nebo šmrť slabšího končí. Utřutý jest křeček proti myšim, krysám a jiným malým zvířatům, kterých popadá a zakusuje; pak začínaje od hlavy maso od kůže odlupuje a žere. Ostatně se živi traveným obilím, a klade na křehoučtější rostliny, jako: na rozrazil, (Veronica, Ehrenpreis) wleči mák, salát, velikou wáhu. Také malí ptáček, kobylky, chrousti jsou mu witaným pokrmem. — Jeho úhlawní nepřátelé jsou křawci, sowy, lasice čili kolčawa, liška a zvláště schů, kteří mají křečky za nejmilější potravu.

Nejčelnější částky těla křečowa jsou: wačky čili pytlíky twární po obou stranách hlavy. Jsou to kožní pytlíky mezi kříži a masem wejště, na $3\frac{1}{2}$ palce dlouhé, $1\frac{1}{2}$ palce široké; když pak jsou nafouknuté mají $5\frac{1}{2}$ palce w objemu; uvnitř jsou velmi hebouuté a pořád ošzlé. W těchto wacích nosí křeček 6 lotů zrna najednou do peledu svého. Jakmile zráti počínají šajoly, hrách, žito a t. d., vydává se křeček po západu slunce na cestu, aby šhromáždowal, co ušlál, a přestává teprw přeb východem slunce šnásťeti. Leží-li zrno na zemi, šlízá je s velikou rychlostí, a jazykem je šponpá do watů twárních, kdežto jich po chwilkách přebními pazourky třením na zad tlačí, aby mohl ještě více zruet wtěšnat. Stojí-li zrno ještě w klasích, wynasnažuje se, je k zemi šloniti, a zmocňuje se jich s wolitou hbitostí. Jsou-li twární wačky takto natlačeny, zanášjí natravené zboží do svých zásobáren, kdežto ho třením ku předu z roztazené huby wyšpá a hromadí. Mluví-li těch, kteří křečky wykopávají, jakoby tento malý zloděj obilí rozbízejowati uměl, an začasté w jedné

komůrce jen jeden druh obilí se nachází, má základ svůj nepochybně v tom, že spíše shromážděné zrní dřívě vyžrálo jako zrní později snášené, a že tudíž jedna komůrka dřívě naplněna byla nežli druhá.

Na počátku podzimku začíná mladý křeček novou příbytek svůj budovati, k čemu sobě spíše a spíše půdu vyhledává. Místy se nenalézají budovy jejich v půdě kamenité nebo písčnaté, neboť pod křídla učí, že taková půda k podzemním budovám se nehodí. Také se málo kdy nachází daleko od roli, proto žeby krábež svou daleko uostiti musil, čím by mnoho času ztratil. Následně místo příhodné, hrabe předními pažourky a nosem díru, vyhazuje vyhrabanou zemi pod bříchem za sebe, a zadními nožkami ji ještě více na zad odhazuje. Z jara bývá budova jeho 1—2, v létě pak 4, v zimě i přes 5 stěnicí hluboká. Každá budova má nejméně dvě díry, z nichžto jedna svahem, (východ) druhá pak k o l m o (vpád, západ) zhotovena jest; první dírou obvykle vychází, až dřívě děrou kolmou hlavičku vystřkuje, a je-li jižto, se přesvědčuje; druhou pak se domů vrací, bývá-li pronásledován, nebo když si zájobu přináší. — Před k o l m o u děrou leží vyházená země mnohdykrát v takovém množství, žeby se ji kotouč naplniti mohl; jest plavami, lústinami a slupinami toho obilí promíchána, kterým zájobárna naplněna jest; odpadky tyto dnu se vymetají z budovy.

Východní stěna díra táhne křídla až ke peledu, jest na 1 stěnicí hluboká, a zatáčí se až na 3 — 4 stěnice až k peledu, an kolmá, východní díra 3 — 4 stěnice hluboká jest, a hned od svého konce až k peledu samému v malém ohybu vede. Příbytek a spolu peled jest podoby vejčité, jako hlava bítěte velky, u starých křečků 3 — 4krát větší, sečnou a lústinami dobře vystlaný, a jest spolu ihned přední k zájobárnám, jichžto starý křeček má 3 — 5, mladý však obvykle jenom jednu. Zájobárny jsou chobou 2 — 3 stěnice dlouhou s peledem spojeny, jsou hladké, vejčité vyhrabané a rozličné velikosti. Ti, jenž křečky vykopávají, vypravují, že někdy i 12 liber obilí v jedné takové komůrce nalézají, a

jistý Uher, který s kojsami z křečků do Vídně obchod vedl, vypravuje, že v některých budovách křečků 5 — 6 metíc fasol našel. — Na dně díry východní nalézá se stranou komůrka na trus.

Samice sbírá méně zájoby, není tak směla jako samec, a proto vyhrabuje si hlubší budovy, které v celku podobny jsou budovám samecům. Až když má mladé, vyhrabuje pro ně ještě 3 — 5 děr kolmých, aby mohly tím snadněji utéci, jsou-li pronásledovány. Dvacáté do roku má mladé, a sice od 3 až do 12, které mají hned zoubky, ale jsou holé a slepé, zprvu zamodralé, později pak červené. Dvacátého dne přestává jejich slepota, a tu váží jeden mladý křeček 9 lotů; dostává chloupky, a již kroupá zrnka. V létě běhají mladí křečci po poli, a začínají vlastní své budovy hrabati, jakož jim stará samice díry východní zaprá.

V zahradách hrabe se buď až ke stromům pod kokeny, anebo pode zdi. Za mile počíná býti zima, zastrkuje díry, vyhrabuje si ještě hloub komoru zimní, a weblé si zájobárnu zimní. Vyprázdňené letní komory vyplňuje zemí, a do nových si nastlává měkké slámy a lústin. Při této práci pilně žere a velmi tlustne. Bůlka-li zima hloub do země, napadá ho zimní spánek. Srdci pak se následovně; hlavičku strčí pod břícho, zadní nožičky dá přes nos, vuby znenáhla ztuhnou až jsou studené; oči jsou zavřené, býchání potlačeno, a takto spí poloztuhlý od konce října až do konce února tento malý lakomec uprostřed svých nahromaděných statků. V tom čase líhává stulený a stuhlý, tak že, narovnáme-li ho, sám se zase nevolně stahuje bez probuzení. Na i řezati se dá bez projevnutí bolesti. V tomto spánku mu klepá srdce jen 24krát za minutu.

Zajímavé jest pozorovati jeho prociťání.

Z počátku natahuje své ztuhlé vuby, pak otvírá hubu, živá, mrzutě wrčí, jako by mu bylo nemilé toto procitnutí ze sladkého zimního spánku. Na to mžouravě otvírá oči, chce si sednouti, ale potáčí se s jedné strany na druhou, až pak po mnohonásobném těžkém vzdychání šťastně se postaví. Teď již to jde líp; počíná se pažourkem čistiti, hledá svou potravu, a za několik hodin stane se z

něho zase, co bítve byl, zlostiný, loupežný křeček. Také i v zajetí přespi nejraději celou zimu zalézáje do koutka. Z jara žere kotínky a ošeni, na podzim obilí. Nejmilejší lahůdkou jsou mu (jakoz s vrchu povědino) chrousti, kobylky i jiní hmyzi, ba i ptáci, jimžto napřed křídla přetoušá, myši, ještěrky a hadi.

Čti nevěle stará mládata bývají ob starých vystřena, aby si sama hrabala své vlastní díry.

Křečkové se někdy velmi rozmnožují; neboť potomstvo jejich obnáší již v třetím roce asi 7552 mladých, ježkož mládata na začátku letního času zrozená v podzim již se pářejí. V okolí města Götby, vypravuje vojenský kazatel Winkler ve svém přírodopisu, schválně placení chytačové čili hrabačové roku 1816. — sami 111,817 křečků podytali, zač jim obecná polladnice 2237 toralů za obplatu vyplátila. Obilí z jejich děr vybrané, kteréž mnohem více vynášeli nežli kočky schytaných křečků, mábí mnoho ldi k vyběhnutí, kterýž chytání křečků poskytuje. Při hrabání se musí dáti pozor, aby křeček nevyšlechl, a buď do nohy, anebo i do tváří hrabače nepokoušel. Obvyčejně vytahují křečka hákem železným, do něhož se křeček zatoušne, a pak jej holi zabíjejí.

Hon na křečky počíná v březnu, a trvá až do polovice června; počíná však o žních opěr, tak že obratný chytač mnoho jich nachytati může. Hromádka země a ouzka vchodní díra ulazuje na mladého křečka, tudíž na špatnou část, na málo peněz a obilí, proto se jde dále. Veliká vchodní díra mající kolem sebe několik kolmých vchodních děr, jest znamením samice s mládětky, a hrabač počítá peníze za kočky mladých, an samici starou pro plemeno na živě nechává. Veliká hromada země s lústinami a plewami promíchána osvědčuje samice; chytač počne kopati, a sbírá křečka a žito do pytle. — Je-li trus plesnivinou potažen, jest to na znamení, že křeček z budovy té se vystěhoval. Chytání jest jednobudý; chytač strčí svůj železný hák do díry, aby její běh wypátral, a jest hned u komory.

Kočky křečků zjara chytaných jsou v dvojnásobné ceně, an kočky křečků podzim-

ních špatnou srst mají. Kočky z křečků jsou lehké a teplé, a hebí se na pláště a kožichy pro paníčky i pro pány — Maso se jídá, a sáblo se potřebuje do tažantů.

Ze všeho vidno, že křeček jest největší škůdce, jež tudíž někdo na poli svém hostem mítí si nezábej. —

2. Chřestýš (*Crotalus horridus*, Klapperschlange).

Chřestýš jest had s střeviců dlouhý, a má na konci ocasu trouzky rohovité, které, jakmile had sebou pohne, chřest vydávají. Žije v Americe; žere ptáky, wewerky, žáby a myši; na člověka, není-li štáblen, se nepouští. Ustřnutí jeho usmrcuje za několik minut. Z počátku cítí ustřnutí člověk poubou bolest, jako kdyby se byl o trn upíchl; brzy pak puchne rána, a opuchlina se rozšiřuje po celém těle, a smrt nastává silným trhaním cívů, kdežto ustřnutí bez sebe leží. Lovci na chřestýše vycházející nosí s sebou hřeb, který neustále na ublí rozpalsují, a byl-li kdo z nich ob chřestýše ustřnut, raněnému hřeb ten rozpálený do rány vrážejí. Moci mámimé, jak se myslivalo jindy, nemá žádně. Řká se, že šustotem ocasu zvět a ptactvo k sobě láká, a proto Američané, když wewerky chytají, do křovi se stýhají, takový hlas jako chřestýše ocas vydávajícíce. Prasetti ustřnutí jeho nepřobí, a proto se ho chřestýš bojí; nebo prase hledá a žere hady tyto. Indiané hlavu chřestýše prve useknou, maso jeho jedí. Chřestýš miluje hubbu. Chateaubriand (francouzský státník † 1848.) vypravuje: Když jednoho dne jsem se svou společností v božejší Kanadě obpočínal, chřestýš k nám se přiblížil. Jeden Kanabán, uměje hráti na fletnu, pravil, že nám což zábavného ukáže. I šel hadovi naproti. Had se šwinul, nadmul trč, otevřel tlamu, odřal jedovaté zuby, wymrštil widlicowitý jazyk, šicel, oči se mu švitily jako žhavé uhli; tělo zlosti nabumtá púšlo se zbúrů i dolů: šupiny se ježily; ocas se mihal a strašně chrařtil. Tu počal Kanabán hráti na fletnu. Had jakoby se dtvll, táhl hlavu zpátky, zavíral zponenáhla tlamu, oči tratily obeh, ocas přestal se chvěti, chrařčení utichlo, had ulehl a po-

stouchal. Kanaban hraje o několik kroků se vzdálil; hab se za ním trávou vinul, a takto až daleko obvěšti se dal.

3. Lev. (Felis leo, der Löwe).

Lev jest 5 i 9 střeviců dlouhý, a 3 neb 4 střevíce vysoký, má srst plavozluteou, na konci ocasu z bělších chlupů chvoštík. Samec má na hlavě, na krku a na plecích hrůvu vlasatou barvy tmavější nežli ostatní srst. Vybli v horách krajinách afrických i amerických; za dne se skrývá, v noci vychází na loupež, a to zvláště na opice a sajty. Pohled jeho veselý, obratnost a síla činí ho krásným nad zvířaty; než vychválená jeho velkomyšlnost nebývá vždy tak veliká, jak se praví. Člověka žere jen když byl rozdrážděn. B zajeti se dá krotiti. Dvace nemá hrůvy, toliko chvoštík z bělších chlupů na prstech, jest lehčí a pružnější; miluje velice švá hvězdáta. Zadrželi lev, polekají se daleko široko všedna zvířata. Zvyk jeho jest tak braslavý, že silným líznutím i kůži i maso ob kosti obtrhne. Nebohstibne-li jedním štokem, často i na 30 střeviců dlouhým, křičí švác, zřídka dále za ní běží. Svou tlapeu zabíjí na jednu ránu vola, ubije však více než co potřebuje k nasycení svého. B krajinách, kde již poznal pušku, bojí se člověka, jemuž ostatně nitby tak nebezpečným nebývá jako tygř. Rozzlobený lev jest zvíře nejšťastlivější; z jeho očí blesky srstí, kůže na čele se vrasčí, zvráscet mrt botovou viděti. Otráse hrůvou mručí šťastlivě, mlátí ocasem o zem i na vše strany, ba i na zadní noby se staví, a tak brozně bývá na něj pobívaní. Proto však přece někdy prohřává v pútece s nosorožcem, se slonem, s hrochem a tygřem. Mládáta bají se krotiti, a bývají pak mírná a wděčná svým pěstounům. Za starých časů zapřáhali si vítězové lvy do vozů vítězných, ba i do bojů je vedli. D wděnosti, velikomyšlnosti a wděčnosti lva jak za starých tak i za nových časů povídá se mnoho divného. Tak vypravuje Burchell: Jednou při naší výpravě z rossi lva jak vůl dlouhého. Ten se pokojně před nás postavil. Byli jsme v nebezpečném stavu, neboť nás mohl jedním štokem mti.

My připravili se k střelení; ale v tom se vrhli psi mezi něj a nás, více a více na něj dorážejíce. Lev stál pevně, a jen na nás se díval, jakoby z nás někoho za obět si vyhlížel. Při výstřelu dorážel až k němu; to ho mrzelo, i máchl tlapeou, a dva psi leželi bez sebe. B tom střelili jsme po něm, i ač kulka jedná šluně ho ranila, přece zůstal nepobuřen státi. Tu jsme ihned střelili se k druhé ráně; lev ale mezi tím prch se ubíral. — Potkali se člověk neozbrojený se lvem, tu žádný útěk nepomůže; leč jediná zmužlost a přítomnost ducha jej ochrání. Nesmí se člověk báti mysliti, i když se lev přibližuje, ba i když se ke stopu chystá a k zemi se tulí; neboť nepopováží se šokiti, má-li člověk tolik zmužlosti, aby zůstal státi jako socha, a pevně do očí mu hleděl, beze strachu, bez zoufalství. Zneřčená postava člověka nahání lvu strachu, a duch nesmrtelný z oka lidského zářící vítězí i nad krásným zvířet, tak že nebudětně se ve svou vlastní sílu, pokorab o jeho slabosti se nepřejwěděl, anebo člověkem masem se nenamlsal. Neboť obyčejně se v krátkém čase zdvihá a prch ubírá, neustále se obližuje, až pak vída se dosti daleko od člověka, štokem na útěk se dává. Jinby brživaly se velké lvy na lvy; nyní, co jich není již tolik, vycházejí dobří střelci samotní na lev a stopují je do brloh.

Dvsem kde lev hladem potkává se s člověkem, bývá mu velmi nebezpečným, jakož vidno z udalosti následující:

Ženich, vojín udatný a ozbrojený jel si pro nevěstu; cesta vedla jej přes poušť palčivou. Na zpátečné cestě on jel na bujném koni, a nevěsta jeho seděla na velbloudu, který se může právem nazývati nejlepším lovkem na poušti.

Když oba dva vedlé sebe zvolna jeli, bawice se zajisté rozmluvami swatebnými, běžel jim šťastný lev na protl. Velbloudi uleknuvše se jeho řvání, ošiali státi a strachem klejali. Nevěsta remuž, kterou si byl lev hlavně za křišť vyhlídnul, v polemičných mbloubách jako stěna zbledla s hrůzou pohlížela na lva a na obrance svého — na man-

žela. Kev se hotoví k útoku, za kterým
bývá jistá smrt. Přima se mu ježla,
již se sbýhal k zemi a kral bo pouště
daleké. Ženich newěděl, má-li newěstu
nebo lwa na zřeteli mti, anebo spinaji-
ciho se koně držeti, aby s uim hlado-
wému lwu zrowna bo tlamy neběžel.
S ktkem natáhl tento reš, jeden z udat-
ných bojovníkův *Abdel-Kader*ových,
uzbu, a jeho zvrástowné čelo a křčo-
wité napnuté vuby svědčily, že citi ouz-
koš, kterou w něm nikdy nebylo hubilo nebez-
pečenství vlastního života. Dvšem ten-
kráte mu šlo o život braché, mladé že-
nušky. Kev jakoby žasnul nad neohro-
ženou postavou jeho. Zmužiloš jeho se
ustálila w bojích proti francouzským we-
dralcim, a zbraň svou neučil se nositi
žertem. Spolehlivou pěsti znal on podě-
šeného koně dle vůle své wšti, a s
chladiou krmí, která se po kratičkém běhu
w celé rozjáhlosti své opět dostavila, na-
mítl na lwa ke stolu se chystajícího.
Znal on pušku svou, a věděl, že její
kulka musí právě na plecích zlatozlutom
kříži lwowi projeti. Přel dravec se swa-
lil, a ležel mrtem u nohou zetawující se
paničky, kteráž měla býti obětí jeho.

Snad poswáb mladí manželé w
tiché domácnosti své mnohou bodinu trá-
wěji na kříži lwa, jemuž ji dali stáhnouti,
by ji na památku s sebou domů wzali.
Snad posud s radostiwou hrdošti připo-
mínají sobě onno hrůzyplné okamžení na
poušti, kterého by se dobrovolně nikdy
wíce dožiti neřádali, ač mu mohou wděni
býti. Manžel uprostřed nebezpečenství
toho žiwé pocítil, která milá a brachá
ješt duši jeho manželka — ona pak na-
učila se w tu chvíli dvojnásobně ctiti a
milowati muže svého, udatného obrance
svého, kterýž ji wyrwal ze záhuby jisté.

4. Jediný jedovatý had říše Rakouské.

W sezení c. k. „jednoty lékař-
ské“ dne 19. listopadu 1852. měl dok-
tor *Kreuzer* zajímavou, ob kufosa
c. k. přírodního kabinetu *J. T. Rikun-
gera* podávající zprávu o jediném
hadowí říše Rakouské, který
wým uhryzem (uškrtutím) člověka i

zvířata w nebezpečenství smrti přimobil,
a o jehožto vykořenění wšemožně pra-
cowati bluzno. Tento had ješt zlopo-
wěstná wřetenice, (*Vipera chersca*,
německy: *Kupferschlange*, *Krenzotter*.)
Wšickni ostatní hadowé jsou pro hospo-
dářství prospěšní, ješto počet žab a wšes-
lžákého hmyzu značně umenšují.

Hlavní známka, po které se wře-
tenice na první pohled od jiných ne-
šťobných hadů rozeznati může, ješt krátké,
hrubé, naduté tělo u hlavy,
které se ale ku konci těla ztenčuje, obkub
právě prostonárodné po celém Slowensku
wšbec známé jméno wřetenice do-
stala; má trojhrannou, malými šus-
pinami pokrytou hlavu. Barwa těla
ješt poblé rozdílu potolení rozličná; oby-
čejně zelená aneb černá aneb
natá, anebo právě zcela tmawá.
Zřídka nosí na těle šworný jiné barwy;
má-li jich wšak, jsou obyčejně od hlavy
dolů a na šiji ku spodní části těla pro-
táhnuté. Jedowatou zbroj wřetenice před-
stavují jako u jiných jedowatých hadů,
dwa řáwy zubů, z kterých př-
uškrtutí jed do rány pouští. Kromě
těchto dvou jedowatých zubů má ješt
wíce řadů drobších zoubků, jejichž po-
moci svou potravu rozdrubuje. Jazyk ješt
dlouhý, způsobem widliček rozdwosený.
Dlouhóš wřetenice dosahuje nejvíce dwé
stopů. Žiwí se zvláště z myši, které zabí-
huje a přehlátwá; rozmnožuje se dwíř, a
přinášjí na svět žiwá mláďata. Obvyčejně leží
strocená na wštluní na svou potravu
čihajíc; před šustotem se blízcim ukrývá
se do své díry podzemní; pakli ale od
zvířete nějakého nenabáde přewapena
byla, dáwá se na obranu, vyhazuje hla-
wu do wššky, šipi a co dosahuje, hryže.
Uškrtutí hada tohoto ješt pro menší
zvířata, jako žáby, myši, ptáky,
zajíce neomylně smrtelné; pro wětší
zvířata: owce, telata, kráwy,
koně wždycky smrt nenásleduje, jakož
ani u člověka, hlebá-li pomoci. Př-
sobení jedu na člověka ješt: páliwá bolest
na místě uhryzu, (uškrtutí) zapálení a
opuchlina největších částek těla, těžké
dýchání, třesení srdce, utrácení zratu,
mbloba, křeče, studený pot, wracení žluči,
až pak konečně smrt přichází.

Uplně bošwědčeno ješt, že jed wře-

tenice jen tenkrátě škobi, jest-li se bez prostředně trvi člověka nebo zvířete přimíchá; v žaloubku člověka však ani nejmenší škoblivosti nemá. Proto nejlíp učiní, kohoby větence uštknula, jest-li svou ranu hned wycicá, což se i při dobytku s nejlepšími prospěchem učiniti může.

5. Krtek čili krt.

Krt obecný čili krtel (talpa europaea, Maulwurf) honosí se tělem tlustým, končinami (nožkami a ocasem) krátkými, předně nohy má lopatkovité, s hrabání zřízené, oči malické, pod srstí ukryté. Žije v dupách podzemných, kdež ráno, v poledne a večer ryje si chodby na vřechy strany, a tak žijá, štir polné čili krtouché, pendrawy (z nichž se lihou chrousti) a jiné živočichy pro potravu si hledá. Proto jest všem zvířátkem velmi užitečným. Je pak ale pobyvá zemi a vyvrhuje kopy, nemilým bývá hostem na lukách a zahrabách, a proto se začasté hubívá, ale bez práva a na škodu hospodářův. Krtice má dwatřát do roka mladé, jež velmi pečlivě osvětluje. Snízbo své, jak již povědino, má v zemi, obyčejně v takových místech, která jsou zvyšena, aby tam voda nemohla. Snízbo jest vyloženo mechem, listím, plewami a t. d. Krtel jest velmi sladové zvíře, kdyby jich několik dohromady zawřel, a nechal jim ničeho žráti, počnou se wespolek rwáti a žráti.

Korínků rostlinných ani se netnou, žlvice se toliko živočichy, a proto jsou lukám a pastvískům prospěšni, a nemají se hubiti. Již leckdeš podařilo se, krtky tak wyhubiti, že v celém okolí ani jediného nezbylo; ale po čase byli lidé w mnohém takovém místě rádi, když krtkové opět se nawrátili a rozmnožili; ba máme příkady, že po takovém wplenění schwálně krtky od jluud přivezli, aby se jen zase rozplemenili. —

Jestliž s wěcl tou podobně jako s wrabci. W jedné německé krajíně (we Šalcku) zanevřeli na wrabce pro jejich škobnost tak, že tamější vláda sama nařídila jejich wyhubení, a k tomu konci wyslala zlástní peněžité odměny za odwebené zabité wrabce. A w skutku poda-

řilo se; netrwalo to dlouho, a po wrabcích bylo w celé krajíně, weta; ale po owocí bylo také weta; housenky se tak rozmnožily, že nebylo více možno, jich se zmocniti.

Podobných následků dočkali se i tam, kde z luk wyhubili krtky. Sena ubýlo, a to hlavně strže černý (bílště, beřkowky) kteří se tuby přes míru rozplemenili; beřkowky jsou žlvy ob ložků rostlinných, které užívají.

„Ano,“ řekne snad mnohý, „to wšedco bylo by dobře, že krtkové zemi od hmyzu a žijal čistí, kdyby jen tak nepodhrývali, kdyby těch osflivých kopců nenahazovali!“ — A to-li má býti jejich prokřeslením? Třím, že to spíše zásluha, za níž by se jim podekowati mělo. Kdyby jen bylo takové země, aby ji mohl hospodář wžby za několik let jednou svou louku as na palec wřoko potroustli; to by widěl své dílo, jakby louka zbujněla a celá omláblá. Zebina wada při zemi ob krtků wřyté jest asnad ta, že zemi té jest málo.

Mimo to prospívají krtkové i tím, že děrami, jež wřývají, může wzbudč čerstwý i do wnitř země wnikat a ji žirotniti. Wřak řazby hospodář wi, že nowá země teprw na wzbudnu (na powětří) urodnosti nabývá.

Wímek mnoho hospodářů, zvláště cizozemských, kteří wětší urodnost svých luk přičítají z wěcl částky krtům, kteří se na nich zdřžují. Krtky tudýž nechávají na pokoji, aulž jim jakého protiwenslawi čini.

To se rozumí, že wřyté kopečky státi se nenechají. Hollandští hospodář, spattli na louce své krtkoc, na místě jej po louce rozhobi, nečelaje ani den. To samé čini owšem toliko moudři hospodáři u nás.

Abychom však u svých čtenářů neupadli snad w pobežření, že jsme ob krtků dostali nějakou pomazánku, nebo-li jak se říká, spendáž, bychom je zastávali, proto jako nestranní soudcové powíme také bez obalu, w čem jich nezastáváme. Nezasťawáme jich na lukách a na pastvískách, na nichž urodné země jest příliš mětko, kde, co krtkové wyhrabou, je pustá, wřeho žirotnění neschopná půda. Tak i w zahrabách je nezastáváme, totž w za-

hrabách, které se přerývají, kde bez toho škodný hmyz a jižaly ptičiněním libším se hubí.

Zkrátka tedy, na luhách, a vůbec na místech, ležících úlehlím, kde trtkové černou, úrodnou zemi vyhrabávají, tam je nechte na pokoji, ale vyhrabané kopyt pilně rozhazujeme. —

6. Chrousti.

Chroust obecný čili májový, (*Melolontha vulgaris*, *Maiskäfer*), každému člověku, ba každému dítěti u nás známý jest, a přece málo kdo o jeho škodlivosti ví, a tudíž mnozí nezřídka u velikou škodu strže chrousty upadají. Jsouť chroustové i co poudravý, i co vyrostlí broučkové velmi škodliví. Nechat sobě každý čtenář kalendáře našeho dobře pomyslímne toho, co tu povíme o chroustích.

Samička klade svá vajíčka neblouho před smrtí svou do země, kdežto se z nich poudravý čili kundrať líhnou. Po čtyřech letech žijí poudravý v zemi, a podzírají rostlinám kořinky, tak že na polích i na loukách veliké škody nabývají. Čtvrtého roku na pozemk zahřívá se poudrava hloub do země; udělá si tam buňku a zkusí, t. j. promění se v kusu. V měsíci lednu a únoru pak vyšlívá se z kusu měkký chroust, který až do měsíce dubna a května pod zemí žijí, potom vyšlívá, stromy obletuje, a časem i do hola obžirá. Proto bývá potřeba, chrousty za horkých dnů, kdež bývají mblí, střátati a hubiti. Slepice, husy a prasata s chuti je žerou.

Povídalo se nám o jednom domě, že w jisté dědině, že věděl dobře zpořehovati k prospěchu vlastnímu těchto stromů velmi škodlivých brouků. Měl několik hus, kterým nejce podložil, a když je mu vyšlívly, honilval po celých měsících květen stádo své do blízkého lesa, kde s mladých doubků četné chrousty střásal, jimiž se husy krmlily. Zatímle chrousti pomínuli, probával vykrmené husičky za hodný peníz. — Povídá se, že drůbež i dobytku potřebí jest hojného nápoje, když wíce chroustů se jim dává.

W krajinách, kde se mnoho stromů pěstuje, lidé nezřídka již se těší na ovoce

a na peníze za ně ztržené, wibouce strom květem obšpaný a již i mladým ovocem ovršený. Najednou však smutně se dívají na slamanou naději svou, a připisují zhubu na stromích učiněnou obyčejně toliko housenkám, netušíce, že i chrousti debrou polowici winy na sobě mají. Neznajíce nepřítelů toho, buď ani stromy své před nim nebaží, buď si při tom neobratně a neprospěšně počínají. K tomu konci kládeme zde dopis z pobřeží je Wiřkowské, kterýž w měsíci květnu 1853. w „*Morawském Národním Listě*“ umístěn byl.

„Nebude snad nikomu neznámý chroust obecný čili májový; ale žeby tak příliš škodlivý byl, nebude snad také mnohemu povědomo. Konšého r. (1852.) sežrali tito krátkověcí živočiškové místami všechdy šťastně, a letos (1853.) ač stromy květem jen obšpaný byli, bá se to samé očekáwati; neboť jest neobyčejně mnoho chroustů, tak že stromy o samotě stojící již nyní jako pometla ožrány, a jiné těmito žrouty obšpaný jsou.

Tomu však, kdož wibi náš lid zapuzowati a hubiti chrousty, napadne jistě žertowná bájka o wenřowanu, který, maje mnoho much ve svém domě, radil se správnovného měšťáka, který žáduch much w domě svém neměl, jakby si od těchto nemilých hostů pomoci mohl? — načej jemu měšťák radil, aby je vyhual na půdu, a žebril jim obstawil, by nemohly dolů. — Dáši lidé nechávají chrousty po celý den pokojně na stromích sedět, a stromy ožirát; k večeru pak chvátají k winohradům s háky, řebříky; — ale nemyslete, žeby snad tak příliš zpozdlí byli, a řebříky jim ke stromům přistawiti chtěli, aby chroustové po nich pohodlněji sléztí mohli — nikoli; pečliví hospodáři a stomaři sami vyšlívají na stromy, třesou haluzemi, aby nakrmené chrousty upamatowali, že již čas jest, aby ze spánku svého odpoledního procitli a se pro lepší zdrawí proletowali. — Žeby si práce této usetřili mohli, jesto chrousti sami dobře vědí, že jest we chlábku večerním nejzdrawěji se procházeti we wzbuděném vzduchu, rezumi se.

„Kdo chce ptáky chytat, nesmí na ně s bubnem;“ praví při-

řloví nasse. A kdo chce chroustky hubit a stromy od nich ochránit, ten ať nečká na dobu večerní, ale nechať práci tu hned za jasného a slunečného dne, okolo 9. a 10. hodiny předpolední předsvečezme, aby chrousti ještě po nočních proletování a parnem mblí a hladowi jsou. Podobně, je se stromů strážati a na zemi nechávat, jest práce marná; neboť oni na zemi nezůstanou, nýbrž opět na stromy vylétají. Pať také jest to i štedné na zemi je nechávat, poněvadž, jak jsme již svrchu vyložili, samička před smrtí svou vajíčka do země klade.

Byleký přáti, aby w takových ro-
ciach, kdy mnoho chrestů se objevuje,
rozkazem předsnostěním obecného každý
na swém poli chroustý hubiti musil w

jiště bny; neboť koná-li bůho to jen ten
onen, přilétají opět s jiných stromů. —

Konečně pak také ještě zmíniti se musíme, že se z chroustů tuť vyváří, kterým se jídla chutně maštití mohou, ovšem toliko pro ty, co by se toho nešťítili. Na kolomaz pak vyborně se hodí tuť ten. Vyvážení tuku chroustového pak děje se tímto způsobem. Na kotli se dá voda vařiti; do vařící vody vsypou se chrousti, a ponechají se nad mírným ohněm tak dlouho, až se dokonale rozvaří. Potom se do téhož kotle vleje voda studená, čím se stane, že kříbelka a vošky padnou na dno, tuť ale vyplýne na povrch vody, odkud se sbírá, a rozličně upotřebuje.

Průmysl a hospodářství.

Neomylný lék proti zimnici.

Wezme se upálené a utlučené nebo
 umleté láwy aſi čtvrt obyčejného lá-
 wowého ſáſtku, ta ſe wſype do púl žej-
 dlíka bílého wína, a nechá ſe to 24
 hodin ſtáti, aby wíno jítu černé láwy
 wtáhlo do ſebe. W den ob zimnice ſwo-
 bodný muſí chůrawec hneď z rána, jak
 říkáme na lačný život dvě obyčejné
 lžičky wžít, a užíwání to každy hodinu
 opatowati, při tem wſſať muſí w jídle
 weſmi mírný býti; neſlip učini, nebude-li
 toho buď aſpoň až do poleďne praničeſho
 jísti. Wíno mladé a oſtré leppſí jeſt kléſu
 temuto nežli wíno ſtaré.

Jiný prostředek proti zimnici.

We jee šepiči dobře se umyje, pat
 bilet i žloutek dokonale ze šoráptky se
 vyfoukne, ba i hebonná kožíčka uvnitř
 wejete se šoupne, šoráptka se na
 moučku utluče, a w ben, tdyž má
 zimnice přijíti, wezme se prášku toho
 aš dwakráte na špici nože, a zapije se
 kořalkou, neb jinou síhewinou.
 Po užívání ten, jenž zimnici má, musí
 hleďet co možno nejvíce chodit, a nepo-
 báwat se, pokud síla stačí. Z tdyky po-
 bruhé ještě zimnice se dostavila, opět

takže je zachovati sluší; po třetí obyčejně již více nepřijde.

Nový nástroj k dojení krav.

Dejení kraw we welkých krawárnách i bloubé i obtížné jest, proto se ob některého času w okolí Widenstém k bojení zvláštních nástrojů užívá. Takový bojný nástroj pozůstává z cinových cívek čili rourtek, z nichžto se do každého cečku krawy jedna vsadí, a tak mléko bez dalšího přičinění ruky lidské vytéká do nádoby podložené. Pomocí těchto cívek jedna služebná i 30 kraw za hodinu vybojí. Toť znamenitá výhra pro velké hospodářství. —

Očkování hovězího dobytka.

Konšého reku pabło welmi mnoho
 dobytku na houbu, (zpráchniku,
 plícní nákažu) a to nejen u nás,
 ale i w jiných zemích. Aby dobytek přeb
 nemoci tou zachránil, učinil w Belgii
 doktor Willemš zvláštní pokus; wzal
 totiž od nemocného dobytka trochu té
 nakažlivé materie, a očkował ji zbávenmu
 kusu do ocašu, pobobně jako je při očko
 wání ušťowic činí; a hle, wšech 500
 kusů, jež takto očkował, zůstalo ochráněno

přek nátagou. Komise, která k tomu konci zvolena byla, aby odfowání to a jeho účinky skoumala, wyslowila se o tom velmi příznivě. — Umíme jak dále — zkoušky konají se již na více místech. Kdyby se to potvrdilo, byla by to veliká dohra pro hospodáře. —

Střevíce pro ovce.

Žádný žert, čistá prawda; w Angličanech chobi owce již storo napočáb obuté. Střewice ty dělají Angličané z guttaperchy. Guttapercha jest wyschlá miza z jistého Indického stromu; ona má tu wlastnost, že, když se dá do horké wody, změkne, tak že se může hnísti jako těsto. Takto se z ní dělají wšest- jaké věci. Wěc zhotowená z guttaperchy, když wyschne, jest jako kus dřewa, nebo jako podobow. Takové jsou tedy ony owoči střewičky. W Angličanech se již letos na mnoho millionů zhotowilo, tak že tam již snad ani jediné owce není, co by chobila bosa. Střewičky ty prý jsou jistý prostředek proti kulhawce. Prawi se též, že střewičky těch již jest veliká síla zaslána do Widně, aby i w Rakousích, w Čechách a na Morawě se prodávaly. Čtěme se; ale pozatím s koupí počkáme, až co k tomu w pausách owčírůch říkati budou. Pausům owcím náleží přebnost; pokud ty wšestky nebudou obuté, mohou sedlské tím spíše chobiti bosy. —

Domácí lék proti bolení zubů.

Wezmi na konec nože dobře potlučené soli a tolik střelného práchu lepšího druhu. Potom, když se tyto dvě věci na prach rezeťelsky, wezmi kousek očí- střeného česneku, wytlač z něho nožem ostrou wlkost, a přimichej ji do jmenowaného prášku, až ze wšeho kousek mašti dostaneš. Potom se wezme kousek bawlny, a nawlají se řečenou maští, a takto namočenou kousečku bawlny wložíš do díry belawého zubu. Hned za tím počne slina téci, při čemž hlavu bolu nakloniti musíš, aby se ostré sliny do črtánu nebořaly. Až po dvou minutách přestane slina téci a wšechna bolest ta tam; kdyby ale bolest ještě nepřestala, musí

se ještě nové dávky jmenowaného léku způsobem popsaným užiti.

Nový způsob léčení souchotin.

Anglický lékař, doktor J e r s e y, wysmyslil nástroj ku prospěchu osob na plíce a na prsa chorých. Osoby takové posílali lékaři do Italic, nebo do jiných te- plých krajů, aby w tamějších powětrí uzdrawěly; kbo ale, buď pro nebesatek potřebných peněžních útrat, buď z jakékoliv jiné příčiny takowou cestu nastoupiti nemohl, tomu se aspoň uložilo, aby w chlévě rožného dobytka přebýwal a spáwal, a sice pro mluvé, wlké powětrí, které tam obyčejně panuje. Nástroj jmenowaného doktora wšak oboje wynahra- biti má. Sestává on ze dvou velmi hustých mřežek z tenkého stříbrného drátu, jedna za druhou upewněných, a zewnitř hebbáwím obtáhnutých. Tyto mřežky ne- mocný přiwáže na ústa, aby nástrojem tím dýcháwal. Na mřežkách totiž, páren dýchajícího člověka zahrátých, owlahne a oteplí zewnitřné ostré powětrí, prvé nežby se do průdušnice a do plíc dostalo; hebbáwí ale způsobuje, aby se wzbud bez wšeho práchu do plíc chorého člověka dostalo. Wykonané zkoušky s tímto nástrojem pobíwu hodně působily na osoby, již téměř u brány hrobové následkem souchotin postawené. To se ale rozumí samo sebou, že nemocný owen nástroj we dne w noci nositi musí, což se tím snadněji zachowati dá, že nijaké nepřihodnosti aneb obtížnosti nečiní.

Cena zvířecích kostí v nynějším průmyslu.

Kterak začasté i nepatrný odpadek w hospodářství značné ceny dosáhnouti může, podávají nám kosti zvířecí důkaz zjewný. Mložiti sice, a jini podobní řemeslníci již ode dávna kosti wětšího domácího dobytka na šitenky nožů, wibliček atd. potřebowali; při tom wšem ale každého roku tisíce, ba i stotíset centůvých kostí bez wšeho užítu na zřázu přichodí. Angličanům patří ta čest, že ukázali hospodářům příkladem svým, která zvířecí kosti, na drohno zemléte (w Anglicku jsou k tomu zvláštní mlýny) neprobýbornější trus (huj) na poli čini. —

W novějších výstavkách bylo velmi mnoho průmyslníků, zvláště v továrnách (fabrikách) na cukr, dostaly kosti, kde se v podobě kostiviny, tak zvaného spodium, t. j. kostního uhlí, k čištění čili rafinování cukru potřebují. Způsob hotovení této kostiviny (spodium) pozůstává v tom, že se kosti v železných, zamčených nádobách v náramně rozpálených pecích (až se nádoby celé rozčervenají) vystavují, a tak asi za 12 hodin vypalují; potom se pec otevře a po málu vychlábí; pak se vyjmou ty nádoby ven, aby novonaplácené jejich místo zaujaly. V tomto pálení utrací kost polovic váhy své; dobrota kostiviny zavisí ale nejvíce od čistoty kosti; nebo čím pilněji se všechny pozůstatky mýdla, bláta a tuku z nich odstraní, tím lepší je kostivina, a naopak. Francouz Guillon byl první, kterýž roku 1812 kostivinu k včistění cukru na mnoho počal užívat; od toho času, s rostoucím počtem cukráren, i v slovanstích vlastech nassích, zvláště v Čechách a na Moravě pořád větší průmyslníci ceny nabývají, tak že již obyvatelé přivytají, kosti domácích potřeb sbírat, kterýžto chatrný obpadek jim přece do roku něco přináší; nebo se kosti stupují tak jako hadry, potlučené sro atd. — Konečně musíme připomenouti, že kostivina i zvaná černou barvou (Elfenbeinschwarz aneb z krátká Elfenbein) dává, která se zvláště na černobílou čili botosmaz (Schuhwichs) potřebuje, patří k lepší druzbě tovarů jmenovaného, připravovati se mají. Výstav se i kromě toho často užívá v průmyslu.

Hrdelnice a kulhavka hovězího dobytka.

Koněského roku panovala v Selsko-hradstvi v okreseh Lungawstém a v Štýrsku v okreseh Murawstém velmi silně hrdelnice (či jak se jí též říká: hounsenky, žába, pajeb, zhorek, štětky) a s ní spojená kulhavka (nemoc paznechtí). V okreseh těch pasou z velké části dobytci na horách, kdežto přes celé léto na pastvě zůstávají. Nemoc ta zachvacovala hovězí dobytek smachem stádo po stádu; na štěstí výstav

nebyla příliš krutá, tak že ji ani jeden kus nepadl. Při tom pozorovali, že přeb tím dávají dobytci hojně soli, dobytek se buď zcela nerozstolal, anebo rozstolal-li se, byla nemoc jen velmi mírná. — Tu samou dobrou účinnost soli našli i při jiných dobytčích nemocích, nakažlivých i nenakažlivých. Věru není lepšího prostředku k zachování dobytka od nemoci jako sůl. Kéžby jen nebyla tak bradá! Kéžby došavadně její ceny byly sníženy! Jak blahých následků by takové snížení bylo pro polní hospodářství! Jakby přispělo k ušlechtilosti celé země!

Mydlo na čištění skvrn v šatech.

Velmi dobrého mydla na vyprásování skvrn z kartounového neb hedbávného zboží nabude se smísením půl libry obyčejného mydla, čtvrt libry hovězí žluči, a půlbruhého lotu benátského terpentýnu. —

Na skvrny od smoly, vosku, oleje, olejových barev, nabude se dobrého mydla smísením čtyř lotů bílého mydla, tří kvintilů čistého drasla (řluju, Pettasche) a dvou kvintilů jako vcewého oleje.

Nový způsob praní.

W Berlíně (v Prusku) rozmáhá se od nějakého času nový způsob praní — způsob to, kterýmž možno prádlo i sebe zapíněnější kratceji a lehčeji vyprati nežli dosavadním způsobem. Vezmou se čtyři loty terpentýnového oleje a půl lotu epawkové vody (v lékárnách a u materialistů ji prodávají, kdežto ji říkájí Salmiakgeist), a ty dohromady smíchané třepají se, až je z nich jako mléko. Mléko to vleje se pak do vlažné vody (až vědro) v níž dříve se dalo rozpustiti půl libry mydla. Do vody té namočí se prádlo, a nechá se namočené přes noc, učež se ráno pere a potom vymáchá. Vymáchané nezavání pak ani dost málo terpentýnem, jakož se mnohé starostlivé hospodyně obávaly; čisté je výstav a bílé, jako kdyby se po dosavadním způsobu bylo třikrát přepíralo. Dobré při tom způsobu jest,

že špína lehčeji pouští, a prádlo nepotřebuje tedy býti tak silně muto a brhuto, jako při dosavadním způsobu, čímž arcí prádlo mnoho trpělo, a tudíž méně trvalivé bylo.

Obecní býci v Prusích.

Abý domácí dobytek je zveleboval, je v Prusích zákon, že žádný obecní býk nesmí býti připouštěn, leč by dříve obzvláštní k tomu zvolené komise za schopného uznán byl. Komise ta skládá se z okresního dobytečního lékaře, z předsáweného obce a tří k tomu zvláště zvolených hospodářů. Komise ta sestoupí se vždy z jara, a skoumá býky v obci, totiž býka obecného, aneb i býky náležející jednotlivým hospodářům, patřící k tomu je z platu připouštějí. — Abý za schopného uznán byl, musí býti alespoň 18 měsíců, a nikoliv přes 6 roků star býti, nesmí na sobě žádné chyby míti, kteráž by jej buď k plemenění neschopným činila, anebo z kteréž by se obávati bylo, žeby budoucímu plemeni k úhoně byl. — Kdyby připouštěl z platu býka, jenž dříve skoumán nebyl, anebo kdyby jej připouštěl, když lhůta, na kterou dovolení dostal, vypršela, propadá v peněžitou pokutu.

Něco pro soukenníky.

Jelikož cena oleje olivového, jakž se v soukennictvě užívá, byla již náramně vysokostí dosáhla: jeden z fabrikantů přišel na myšlénku, místo čistého oleje užívati oleje s mlékem promíchaného. Zkouška překvapila výsledné očekávání; nebo se směr oleje a mléka sladkého prospěšnější ukázala, nežli působnost oleje samého.

Dláždění chlévů.

Ve Švédsku dláždějí chlévy pro bovězí dobytek cihlami, ježto na prostedku mají žlábek. Cihly ty kladou při dláždění žlábkami k sobě, tak že žlábký jejich bžjí nepřetrženě až do jiného většního žlábků, způsobeného z větších cihel, podobným větším žlábkem opatřených. Větší tento žlábek jest jako hlavní stola, pojímající moč dobytečů z menších žlábků

a ho odvádějí. Dlážděním takovým přišetí prý se mnoho šlani, a dobytek má sušší a čistější lože.

Krmení prasat.

Jistý znamenitý hospodář našel při krmení prasat následující: Bylo-li prase krmeno pouze bramborami (zemáky), trmilo se velmi špatně, tak že na něm storo pranic nepřibývalo. Dostávalo-li však k zemákům ještě podmáslí, syrovátky, pomyji a jiných odpadků z domácnosti, šlo mu hned lépe k duhu. Dceklip mu ale svědčilo, přidávalo-li se mu k tomu ještě obilného drobu (šrotu, tluči) a hrachu.

Zemáky jsou potrava velmi mblá, dávající jen málo síly; to jest: v zemákách jest jen málo živiny, která by se mohla proměnit v maso, nejvíce živiny v nich jest živiny tuhotvorné. Dluže ale, aby zvíře hodně tuků (sádla) nasazovalo, musí také něco masa nasazovati; není-li však na maso, nenasažuje ani tuků, a velká část zemáků odchází pak neztvávena. Kdyby tedy chce zemáky se krmením dobře zužitkovati, musí k nim přidávati též krmiwa masotvorného, a to jest obilí, křowatina a pak i odpadky mléčné.

Však ale při krmení prasat bývá ještě jiná věc. Dává-li se praseti polévka (šlichta) z vařených zemáků, čepy, syrovátky, pomyji, moulky atd., tu obyčejně na počátku velmi rychle žerou a honem tlustnou. Za nějaký čas ale přestávají žráti, a nechti žráti, bytby se jim sebe lepší věc dávala, a ovšem že při tom nic nepřibývají. Kdyby pak ještě chce prase zcela vykrmiti, musí dlouho čekati i mnoho peněz na to vynaložiti.

Příčina toho, proč zvířeti takové krmení se přičilo, jest lehké si vysvětliti. Ať to člověk zkouší na sobě, ať jen jí pořáb sámé polévky a nic jiného, jistě že se mu též přejede. Arcí že jest polévka lehká záživná; ale právě proto, že se tak lehce záživá, oslabí se od ní žaludek. Dává-li se žaludku jen pořáb potravy, tu které se nemusí nic namáhati, toť naposledy celý zmalátui, i přestane tráвити, to jest: netráví nic více,

než jen co potřeba, aby tělo na živě ostalo, nikoliv ale aby přibývalo.

Aby se této nehodě při krmení prasat vyhnulo, radí se následující. Krmenému praseti nechť se dává každého dne as dvě hrstě na jednoho ovsa. Ovesa toho naloží se, co potřeba as na dva dni, do nádoby, prosypá se po vrstvách seli, a poleje se pat trochou vody. Oves tedy nabotná; tím samým nesmí se také nádoba plná ovesa dáti. Dávají-li se prasetům ovesa toho pravidelně každého dne, žerou pořád dobře, žerou všicko, co se jim podá.

Polévání ovocných stromů v květu jsoucích.

Jistý zahrabník vypátral, že pač-li strom v čas sucha zakvitá, květ s něho opadává, a ovoce sevrhá a hynie. Jestli ale povětrnost vlhká, na stromě květučím zárodek ovoce se ujímá, a ve své čerstvosti k růstu a dozrávání se udrží. Pročez onen zahrabník polévá každé dorostlé a kofatější strom v kruhu na tři stopy ode puč nejprv vědrem hnojivým, po čemž na to samé místo jedm věder vody tak wycáká, aby i puč i kořeny s větvelemi kolik jen stačí do hlavy vodou tou postříkány byly. A to každodenně tak dlouho, pokud strom kvetl, opakuje. Takovým owlajováním kořenů, puč a hluč květ zůstává čerstvý, zrodňuje se, a ovoce až k svému dozrávání nezvadlé anobř těchto zůstává. Ušilovnost takováto dotčenému zahrabníkovi hojně obměnu peněžitou zvláště v ta léta přináší, když vřubý v traji ovoce stromové pochybuje, pročez ono vzácné, hlebané a dobře placené bývá.

Hrách červivý.

O nákaze, která se před několika léty mezi zemědy rozšířila, bylo již mnoho mluveno a psáno, z čehož pozorovati, že polní hospodářové tomuto plodu zeměskému velkou pozornost věnují. — Však jest již třetí rok zas jinou nákazu mezi plodinami potravnými pozorovati, které si snad každý ještě nepovšimnul. Jest to nákaza v hrachu, v kterém, byby sebe čístejším se býti zdál, přece některá, ča-

sem velmi mnohá zrnka nakazena jsou, v nichžto malí červíčkové se nacházejí. — Zrna hrachová zdají se docela čistá, a jen velkou pozorností vypátrati možno, že některá mají na svrchní šupině maloučký puntík neb švrný buď šedé buď hnědé barvy. Rozkousneme-li takové zrnko: nalezneme uvnitř červíčka žlutého neb červenavého, kterýž má černou hlavíčku. Jsouc hmyz tento ještě malý, zůstává i po uvaření hrachu nevolitelným; jen větší vymaří se. — Někteří, chtějí hrach prodati, jistí jej ve vytopené peči, čímž se zruší a množení hmyzu zastaví. Tento nakazený hrach uvařený vydává nepříjemný zápach. Mnozí nechťi hrachu toho sami jísti, ale vezou ho raději na trh na prodej, by se ho zbýli.

Krávy plané mléko dávající.

Než-li se smetana na máslo stlouci, pochází nehoda taková nejvíce ze žaludka kyselinou pokazeného u dojných kráv. V takové chorobě žaludkové jest prospěšna magnesia nepálená, jižto v každé lékárně (apatyce) lze dostat, pak pruskoworec (calmus) a hořec (gentiana). Vezmi totiž tři lžice magnesie, 1 lot pruskoworce neb hořce a 1 lot kminu; smíchej to vše, a v této hojnosti vyměčené tak dlouho howadu dávej, než choroba přestane, mléko zhuštne, smetana se zhojní, a máslo z ní snadno se stluče.

Aby mléko nekysalo.

Zakysá-li mléko hned po vydojení v čas letního vedra, zvláště při hromových bouřkách, předejde se brzkému zakysání mléka tím, když na más mléka dvě lžice vody wléváme, jižho jíme před uatřením k čen přehnali či přecebílí.

Užitek smůly.

Woda přemíslá smolou, jižto obdržíme smícháním smoly s vodou v rovných částech o uštání se v teple přes 24 hodin — osvědčila se býti létem znamenitým proti zlaté žile, která při obchobáče čili čerwiků (astaridů) pochází. Woda nad smolou uštála a čistá, třikrát za den pitá po kufku (šleňce)

kožalčném, s přibíáním na přeměnu na každý střídavý druhý den odvaru z kořene jalowcowého, a ze senesu i z anýzu obšťahuje rozšířenou nemoc žlaté žily, namazují-li se při tom kožím lojem tříz a boky. Smola jeť lékem všelékem čtvernožci, jenž ztratil chuť na pici, aneb který hubení, ač hojnou požívá stravu, jako kůň a kráva. Dorostlému hovědu dává se léku toho jednu w týdně čtvrt žejdlíka, švini půl čtvrtě, psovi $\frac{1}{20}$, ovci $\frac{1}{40}$ žejdlíka; pak neborostlému poměrně méně. Hovědo po užití té smoly ihned nabývá chuti k stravě, dostává žízu, a w krátce nabývá těla či liboviny na jobě. Podařilo prý se také, že mor dobytčí z brstěť (Księgosusza, Röscherre) smolou uléčen byl. Ano i švrab člověku smola léčí, když dvě částě smoly a třetí částka vody se smíchá, a tím člověk se máže a natírá, načež chřestého hejnu pot obleje, z něhož se on po hodyně umyje a očistí. Ostatně i ta výhoda ze smoly známa jeť, že zed ji nad pozemí převrstvend wlhosti vystupovati nedopouští, a podlewa ze smoly pod blázkou w jizbách obšťahuje všechnu wlhost, obšťahuje myši, hmyz, plaz, stuchlinu a plíseň.

Prostředek proti myším.

Kdo si chce žert udělati, a způsobil, aby myši janny se wyhnaly, nechť chytí živou myš, a smočí ji do kolomazi: k tomu konci musí vsáť do kolomazi dřive přidati rybího tuku (šistrenu), a musí ho přidati tolik, aby smíšenina z toho byla řidká jako voda. Chycená myš vezme se w týle, protáhne se strze onu smíšeninu, a pak se propuští. Švrab ten jeť ji nesnesitelný; ona běhá — z díry do díry, až se do smrti uběhá. Ostatně pak myši, jiný švrab ten rovněž je obporný, wstěhuje se z místa toho všechdu.

Jiný prostředek proti myším jeť w řes a diwizna. W řes zná suab každý, někdy mu říká chwojčina neb březina, roste po lesích, zvláště kde půda je hubená, písčita. — Diwizna pak jeť vůbec známa, roste zvláště ráda po úhorech. Chceme-li diwizny proti myším použiti, wyrýjí se štvrtenci řázenice diwizny i s kořenem ze

země, a poslade se do všech koutů w světnici, w komorách, w sklepě, w chlewich, na šýpkách a t. d.

O dobrém účinku diwizny přesvědčil je již pán následující zkouškou. Dál do flece živou myš, a k ní hrst diwizny. Myš běhala w fleci s místa na místo, a za půl hodiny bylo po ní. Jiných několik živých myši puřil do prázdného pokoje, kam do všech koutů byl diwiznowého koření nakladl. Myši litaly sem a tam, a za půl hodiny bylo po nich.

W jednom domě měli tolik myši, že si již newebeli rady; kočky neměly, naskakali do koutů diwizny, a w několika dnech nebylo po myších ani zmínky.

Jistý hospodář, když do stodoly obilí swázal, wkládal mezi každou vrstwu obilí vždy až 20—30 kusů diwizny; a neměl w své stodole ani jedné myši, ani malé ani německé, (krysy, potkani), kdežto soujedé jeho tím více si stýžali, jakých škod jim myši dělají.

Šicí stavy.

W Americe w Nowém Yorku jeť nyní dílna (fabrika), kde pracuje 30 šicích stawů čili masin. Stawy ty jsou hnány párou, a k dohlídce jsou při nich dvěčata. Stawy ty pracují tak rychle, že na všech třiceti stawech ušije se za den 300 párů kalhot. W šest měsíců ušilo se w té dílně 60.000 čepic. Stawy ty jsou podobně zřizeny jako stawy tkalcovské, jehly s nawlínutou nití běhají sem tam jako člunky. Na takovém stawu dělají se všechny šivy, wjmomou toliko obšívání dírel. Co na stawu se ušilo, jeť výborně ušité, tak že to i ten nejšikovnější krejčí nebo šwablena lépe nedowebe. Takových fabrik jeť w Nowém Yorku již několik, tak též i w některých jiných městech Sewerné Ameriky. Zist z fabrik těchto jeť náramný, neboť se počítá, že šwablena na takovém stawu jeť s to, za den i 20 párů pantalonů zhotowiti. Co pak tomu až řeknou naši krejčí? —

Zacházení s porostlým nebo stuchlým obilím.

Pravidla, jichž při takovém obilí štetití třeba, jsou následující:

1. Porostlé nebo suchlé obilí nesmí hned po vymlácení dáti se do mlhna. Vymlácené musí se dáti dříve dobře vyschnouti, buď na povětrí, na slunci, nebo ještě lépe na slabovněném hnuhu nebo na peci. Odpad se odstraní, a obilí, pokud možno, s jiným zdravějším se smísí.

2. Mouka z obilí toho je obvyčejně trochu volhka, nesmí se z ní tedy, jak ze mlhna přijíla, hned péci, nebrž musí se někde na suchém místě lehce přikryta nechat státi nejméně 6 dní.

3. Při zadělávání nesmí se ani mnoho ani tuze horké vody přilévati. Možno-li, nechť se při mšení přidává jiné lepší, neb alespoň hodně suché mouky, s nížto se čisto co nejslip promísí. Zadělané nechá se něco víc než obvyčejně vysušiti, a pak se k němu přidá soli a trochu kmínu. Čisto musí dobře vyschnouti; bochníky, aby se dobře propékly, neudělají se příliš velké, a pec na ně nesmí býti tuze prudká.

4. Chléb ten nechť se neji nikdy měkčí, než pokud možno teprv třetího dne.

Sázení stromů.

Mnohé obce na Moravě vynasnažují se, (ale bohužel ještě více se jich prací nevnasnažuje) aby buď časově potřebě, buď všeobecnému přání vyhověly. Kdyby byli předkové naši, aneb aspoň starší spolubratři také tak činili: nemusili bychom kolem mnohých osad a městec tolik strží, výmolů, strhaných břehů, zaplavených luk, splácnutých a holých kopců viděti; nemusila by tak velká nouze a dražota dříví na paliwe mnohé chudší občany seuziti, — kdyby byli totiž dříve stromy sázeti započali.

U každé venkovské obce jest více méně trávniště, mezi, pastviště a zmol, které ladem ležice docela žádného užtku, ba jen škodou obcím přinášejí, proto že i z takových míst baň se musí platiti. Ano i tu škodu při tom trpí, že zmolů vždy víc a víc od vody vyplácnuté bývajíce, většinou se stávají, kdežto stromovím vysázeny jsouce zanášeny by byly, jestli se náplawa za stromovím zdržuje. — Tak též i kopce, které nyní docela holé, járkovité a zmolovité jsou,

kdyby stromovím vysázeny byly, staly by se časem úrodnějšími a užitečtějšími pastvišty, nebo silný vítr a dešť zdržoval by se na korunách zrostlejších iromů, a vny bránily by vrchní nasyptěnou, sluncem a deštěm zúrodněnou přst zemi, aby ji vítr neodnášel, a dešť nesplakoval, a tak by se trávniště, nejša přílišným slunečným párem vypalován, brzy zmožl, kdežby pak dobytek hojnější pastvy nacházel. — Aby se na takových pustých, někdy i skalnatých místech stromy lépe a jistěji ujímaly, pozorovati třeba, aby jámy neb doly pro stromy na jaře vykopány byly, a teprv v podzim stromy v ně se sázely. Podzimní sázení stromů na takových místech má do sebe tu výhodu, že podzimní deště a sněh loženy zavlažuje, a půda pak na jaře tak brzy nevysychá. — Jaké stromy by se kde sázeti měly, rozhodl lehce každý příčinlivý menkowan. — Byloby sice přáti, aby se co nejvíce ovocných stromů sázelo; nebo tito dvojnásobný užitek poskytují. Je však ještě sích ještě nedostatek, poněvadž štěpné štolky vesnické ještě v neospělém stavu se nacházejí, a mnohá obec ani tolik majetnosti nemá, aby všedky prostory ovocným stromovím vyjáděti mohla: nebude na škodu, když i jiné, rychle rostoucí stromy sázeti se budou, které vždy za několik let obseřávány býti mohou. Za odprodané dříví možno pak vždy nové sázenice neb mladé štěpy nakoupiti, a takto jady vždy víc a víc rozmnožovati a zvelebowati. — Mrzutý a truchlivý pohled jest to, když u mnohé vesnice, mimo obvyčejnou a zpráchnivělou vrbu žádného jiného stromu na veřejném místě nespátrujem. V takové obci obvyčejně zpozorovati lze, že sebláci rábi ošedávají vrby, které jim předkové jejich nasázeli, ale které oni sami buď málo buď zhola nezerozmnožují a neošetřují.

Jak zpozbillé jest to, vrbové stromy za hnuhem neb za zahrabou stojící obhousenel, tohoto škodného hmyzu, hned na jaře neodčistňovati a později neošetřovati, tak že tímto škodným neřádem obsypány bývají — netřeba obšírně obůwodňovati. Lehkomyslní lidé nepowáží, že hmyz, když byl ožral tyto plané stromy, na stromy ovocné se přestěhuje, a na nich podobně řádí.

K tomu by měli zvláště přebý-
wení obce příjné dohlížeti, by každého
jara, blíže osady se nalézající stromové
všeho druhu tak dobře obhospoděn a
jiného škodlivého hmyzu očistováni byli;
jako ostatní ovocné stromové v zahra-
dách. Pak by také o to pečovali měli,
aby všechna obecná místa šřomo-
wim posázena byla; nebo takto nejen
rozmnóží se obecné jmění, ale i ošťřejí
se wesnice a dědiny, a potomstvo jich
zato žehnati a snab w podobné práci
následowati bude.

Kráva a klisna aby dávala mléka.

Stává se, když kráva se otelila,
nebo klisna obřebila, že nemá mléka we
wemenu. Příčina toho bývá rozličná,
buď špatné krmení, přílišné tahání, těžký
porod, anebo nějaká nemoc. — Rozdiw-
ných prostředků užívá se proti tomu.
Wemeno natírá se častěji wšřřekem,
mléčné žíly šřoustají se ze sucha, ke krmí-
wu přidává se mouky a t. d. Hlavní
wěc pak jest, že se tele nebo hřibě často
k wemenu přiwobí, aby swým cucáním
mléčné žlázky pobuzowalo, by se tak spíše
mléko wyjewilo. Zčásti mívají prostřed-
kové ti dobrého wšřředku, ale ne wždydy.
Jistý francouzský hospodář udává pro-
šředek, o němž prawi, že mnohem jistěji
a spíše k cíli wobí, než všřředk ostatní.
Wezmou se tři žejbliky wlažných
mléka a do něho namíchá se šest lotů
fenyliku. Pak-li by prostředek ten ne-
měl hued po prvé pomoci, dá ho w 48
hodinách ještě jednou. Prostředek ten prý
působí neomylně, a jest we Francouzsku
již dávno známý. —

Hojení nárazu u koní.

Posud, když se koňowi na kopytě
udělal náraz, aneb jak se říká, když
se kůň zpodzubil; bylo w obyčej
pobložit mu mezi kopyto a podkowu kus
kůže. Wšřřak ale kůže ta neprořázala se
býti hrubě vhodnou; onak se pomalu
stlačila, a podkowa pak nepřiléhala a
owiklala se; k tomu ještě kůže w mokru
nawokala, a mokro w sobě držela, tak
že kopyto tudy ještě více měklo. — Tomu
wšřřemu může se velmi dobře wyhověti
gutta percha. Kůň dostal na ko-
pytě náraz a byl chromý. Mlýš lékař
wšřřřihl si nejprw podkowu z papíru,
nazuamenal a wšřřřihl si ji poblé pod-
kowu swého koně. Na to wzal tabultu
z gutty perchy, as tak tlustě co
huší brk, a poblé papirowého toho wzoru
wšřřřihl z ní též podkowu. A na gutta percha-
wou podkowu dal přibíti pak železuou, tak
že mezi kopytem a železem byla gutta
percha. A hle kůň byl hued wyhojen,
a wyhojen zůstal. — Gutta percha má
tu dobrou wlastnost, že w mokru nena-
moká, že na kopyto tak netlačí jako železo
a při tom kopyto od země zwšřřšuje.
Gutta percha jest ale při wšřřem dosti
tuhá, že se netlačí, a je velmi trwa-
livá. Podkladeš gutty perchy přebřžel
tři železné podkowsy, aniž bylo pozorow-
wati, žeby se byl co stlačil. — Wýborná
to zajisté wěc, ta gutta percha; kou-
piti dostane ji w Praze u materialistů,
připrawenou u Píka w Spálené
ulici. Pani dobytčí lékařowé a ko-
wáři měli by si ji zvláště wšřřimati.
Ona se hodi též wýborně, kde kopyto i
jinak je chybuc. —

B á s n ě.

Piseň k swatému Cyrillu a Methodiovi.

(K nápěwu: „K atolli ci zbrojme se!“)

Morvané plesejme,
Hospodinu zpívejme,
Jenz Methoda, Cyrilla
Otcům našim vysílá.

Z Velebradu slavného
Slunko Boha živého

Světlo blnhé rozlévá,
Lid radostí omdlévá.

Sláva Vám, Vy rekové,
Naši blahowěstowé!
Tvář Moravy pohanskou
Změnili jste w křestanskou.

Vládla námi mrákota,
Hrůzná duše temnota;
Vy jste svíci rozžáli,
Bychom Christa poznali.

Od tisíců již roků
Z rájských pijem potoků,
Nádob zatím ubývá,
Z nichž nám spása vyplývá.

„Svatí, prostě Pána žní,“
Voláme my nehodní,
„Ať nechybí dělníci
Nikdy v Páně vinici.“

Ústavu by požehnal,
Jenž by hojnost kněží dal,
Kněží zhožných, horlivých,
Moudrých, duší pečlivých.

Duchem Borromeové,
Srdcem Aloisiové,
Dle Vašeho návodu
Nechat zlouží národu.

Dědictví z Vás zrozené
Mějtež doporučené,
Váš duch ať je ovládá,
Moravu nám onládá.

Pobratřené národy,
Z kalné pijíce vody,
Ať se k zdroji navrátí,
K Církvi, ke své praměti.

Katolické jednoty,
Co chtějí hubit temnoty,
Přímuv Vášich hledají;
Kéž jich vždy nalézají!

Amen, staň se, Bože náš!
Jenž Svou čeleď v lásce máš,
By Methoda, Cyrilla
Včasně v nebi patřila.

Jan Soukopp,
kaplan ve Sloupu.

1. Slunečné hodiny.

Vždy zhůř srdce, slunečné jak hodiny
Upřej zhůř v nebeské tam výšiny!
Neb kde se srdce v Bohu zakotvívá,
Tam neomylným rázem vždy chodívá;
Vítězně zdolá všechny času vzteky,
Vítězně zkoušek zniká až na věky.
Neopozdí se, nejde příliš chvatně,
Nebije příliš silno ani matně —
Vždy stejně míří tam k nebeské vidině,
Radosně tlukouc až k poslední hodině;
A když se zastaví konečně v čase,
Natáhne za hrobem jo Pan Bůh zase.

Dr. Š.

2. Důvěra.

Nechť se krutá bouře zdvíhá,
Nechť mou vetřlou loďku stíhá,
Ať s ní prudce uhání
Ke propasti, ke stráni.

Proto přec se nestrahuji,
V kotvíci svou důvěruji;
Bůh, má silná naděje,
K pomoci mi přispěje.

F. Valouch.

3. Dožinky.

Radostný jest pro nás den;
Z dožinků se veselíme,
Věncem krásným se zdobíme,
Celá ves dnes plesá jen.

Již se od nás vzdálilo
V potu tváře pečování;
S úrodou se radování
Mile k nám zas vrátilo.

Vroucené díky vzdávejme
Bohu, dárci přestědrému;
Bratra svému chudobnému
Z Božích darů popřejme.

Fr. Valouch.

4. Kanárek.

Kanárek můj rozmilý,
Kterak on je spanilý!
Sotvá že se rozednívá,
Chválu svou již Bohu zpívá.

Když pak z klece vylítá,
Kam tu asi zavítá?
Trpělušku navštěvuje,
Zarmoucenou potěšuje. —

Ptáčku, to když děláváš,
Mně-li příklad nedáváš,
Bych i já ctil Boha svého,
Těšil bratra nešťastného?

F. Valouch.

5. Strasti syn.

V černém háji jinoch smutný
Pod stouletým stromem sedí;
Pod ním přival přeurputný,
Tmavé lesy kolem hledí;
Studený pot s tváří stírá,
U nohou hůl nalomená,
Ruce spiná, k nebi zírá.
Snad se modlí? — Ne! on stená,
Hrom již mlčí, ticho všudy,
Bouře zašla, mrčna hynou,
Slunce plaší hájův trudy,

Opět jasno nad dolinou.
 Avšak jinoch v dumách kalných
 Sedi pořád s myslí hustou,
 S duší bolnou, trudnou, pustou,
 Bouře zuří v prsou žalných,
 Čelo tmavé v ruce kloní,
 Srdce hořem se mu svírá;
 Časem tiché slzy roní,
 Kalným zrakem do vln zírá.
 Co pak hnděte nešťastného?
 Snad v těch vlnách leží milá?
 Snad vlast drahou, otce svého
 Ruka jeho zavraždila? —
 Hrobův ticho vlaje lesem,
 Smutný jinoch vážně vstává,
 Vzdechá, ruce křížem dává,
 Volá k nebi s hrůzným děsem!
 „Bože mocný, Bože svatý!
 Vidiš bolest ducha mého,
 Nevládneť již, tižl spiatý
 Klesá; sešli hromu Svého!
 Zboř mé tělo, z bahen duši
 Vyrvi zemských! vyrvi z kraje,
 Kde se chrám Tvé pravdy ruší,
 Kde již vadnou lásky ráje,
 Kde brat bratra jak lev seká,
 Krev mu pije, mečem seká,
 Kde se cnotě směšně kývá,
 A kde chlipnost ve cti bývá,
 Kde jich zástup hladem hyne,
 Rouhač zlatem, slávou slyne,
 Kde cnost v pouta ukována,
 Hříchu milost, volnost dána,
 Kde již pravdy žádné není,
 Zákonům lid, chrámům laje,
 V hnusném hříchův bahně lení, —
 Rač mne vyrvat z toho kraje!
 Pro cnost vně své vlasti stenám,
 Svět se rouhá bídám mojim,
 Že jsem chudý, přátel nemám;
 Nač já na té zemi stojím?
 Blaze tomu, nad nímž kvílí
 Srdce věrné v perné chvíli,
 Komu přítel s přimou tváří
 Ruku dává ve žaláři!
 Což pak já mám na tom světě?
 Kde pak mně slast jaká květe? —
 Bože, Bože, vyslyš hlas můj!
 Dost již trpím, duše klesá,
 Nedli! pomoz! spust ten hrom svůj!
 Zboř mne, vem mne na nebesa!
 Mluv! či dáš kdy nebe cnostem,
 Peklo hříchům, nepravostem?
 Mám-li já též něco doufat,
 Či nám věčně, věčně zoufat?
 Bože sprost mou duši tíže,
 Kteráž na světě ji víže;
 Hle již padám, již jsem zbledlý,
 Sešli hrom svůj, nedli, nedli!“ —
 Prask! strom zdrcen stružným třeskem,
 Před jinodem anjel stojí
 Ozářený jasným bleskem;
 Jinoch zbledlý se ho bojí;
 V bázni jemu k nohoun klesl,

Jak jen zrak svůj k němu vnesl.
 Anjel pozdvíhnul jej s jascem,
 Mluvil k němu rájským hlasem:
 „Nelekej se, hochu mladý!
 Vladař, který vládne všady,
 V jasnu, v dešti, v blesku, v hromě,
 Posílá ti těchu po mně.
 Vyslyšel on tvoje lkání,
 Illas tvůj celé nebe jímál;
 Slyšels-li to hromů řvání?
 Soudce pomstu na zem hřímál.
 Pro veliké nepravosti
 Věčný oheň svět ten stráví,
 Tobě v nebi za tvé cnosti
 Uchystán již věnec slávy!
 Se mnou pojď, ty nebes synu,
 V život věčný, chrámy zlaté
 Leťme z těchto nízkých stínů
 Tam, k těm hvězdám, k bráně svaté!“ —
 Jinoch mizí, vzduch se tiší,
 Zmizel s ním i anjel vládny;
 Z oblak se jen slovo slyší:
 „S Bohem! s Bohem! světe bídny!“

Anton Kovalík,
 pazmaneista ve Vídni.

6. Žel.

Nikdo se nehorší můj Slávy ptáčku, ¹⁾
 Zpěvák že nejlepší tím býváš v hájičku,
 Potok kde stejnou vždy klokotá písničku. —

Ba ani pavouček nížádný nestíhá,
 Sám že, ač bez hlasu, v místečko zabíhá,
 Zvuk kde se hudebný přelíbě rozlívá. ²⁾

V pustinách dravcové volili bývatí,
 Skály se počaly v útrokách hýbatí,
 Slyšce Lunára ³⁾ z emsky jen zpívati.

Proč mně se vytýká má vlast Moravia,
 Jenž mi vždy v srdce zní jak nebes aria
 V slovíčkách přeslady: „O virgo Ma-
 ria?“ ⁴⁾

P. Obdržálek.

¹⁾ Sláva byla bohyně pohanských zpěvů a obřadů zbožných. Z úcty k milé Slávě říkali naši zpěvo — a obřadomilovní předkové všemu, co měli za výtečné, krásné, dobré a vznešené: slavné; životu věčnému sláva aneb blahoslavenství, svátkům slavnosti, sami sobě Slávové, a nejzpěvnějšímu ptáčku slavík, jenž byl zasvěcen Slávě; tudíž stojí na hoře: Slávy ptáček.

²⁾ Zpozorováno, že pavouci rádi se blíží vají libozvučné hudbě.

³⁾ Jakož se Řekové vychloubají svým Orfeem, tak sluší honositi se nám lumírem, o němž býváno, že k jeho zpěvu se hýbal skalnatý Vyšehrad.

⁴⁾ T. j. „O panno Maria!“

7. Berly.

Berla smutně berle v koutku řekla :
 „Doba ta nás z blaha všeho svlekla ;
 Pán, jenž v lůžni okřal, teď nás souží,
 An mu místo berly noha slouží.
 Obě sic mu přejem, že je zdravý ; —
 Že pak nás včil do smetí sem stavi,
 Toho nezastluhujem my obě,
 Kterých v strasti své vždy vážil sobě.“ —

Druhá mluví: „Ondy služby věrné
 Nemívny chvilě prý tak perné ;
 Nyní v našem osvíceném věku
 Nelze nadíti se nám již vděku.“ —

V tom se žene pán, a zle burácí,
 Že byl téměř zmrzl v dlouhé práci.
 „Čím nám topit, čím rozniť plamen ? —
 Aí hle, berly mohou jíti do mých kamen!“ —

Kdo v tom pánu sebe, v berlách sluhy
 vidí,
 Ať se za svou krutost celou duší stydí !

B. M. Kulda.

8. Mourék chce radit vrabcům.

(Mourék jest počernalý, hnědý kocour.)

Milý náš mourček,
 Chytrý to chlapeček,
 Dostal laskominku
 Na dobrou pečinku.
 V humno se vplížil,
 K hrušce se blížil.
 Na té hrušce vrabci švitořili,
 O řemesle hovořili :
 „Švondra strýc prý tak je hloupý,
 Že i stuchlé proso skoupí.“ —
 Potom hned zas jiný praví,
 Jonák pružný plný zdraví :
 „Grešla však má kukuřice,
 Až ji měří na měřice ;
 Vidím-li pak v sklopci síto,
 Je mi ho až břicho líto.“ —
 Po něm mluvili—chtě třetí
 Blíže ke sboru si leť :
 „V nivách jest síc dosti maku,
 Ale co ho blídá šlaků !
 Kdyby naň jen žertem sedl.
 Na věky by jistě zbledl.
 Konopě, co ještě stojí,
 Posud ještě žal náš hojí ;
 I tam cosi nastrčili,
 By nás odtud zapudili.“ —
 „Ha, ha!“ čtvrtý sebou švihna,

Takto mluvil, zobák zdvihna :

„Že tam dali bubáky ?
 To jen pro ty hlupáky !
 Že jsme ještě v dobrém čase,
 Na veselé vidět chase.
 Zima až se přizene,
 Ta nám brouky vyžene ;
 Sněh když všecko přikryje,
 Obilí se nevyje ;
 V snopech myši všecko shrousí,
 Sedlák zrnka neutronsí ;
 Tenkrát hýbá drahá rada ;
 Kde ji vzít, snad od strnada ?
 Sprosták ten hned na lep sedne,
 Kde jen třeba plevu shledne.“ —

Mourék jejich hovor slyše
 Čumí jako z dřeva tiše ;
 Stesk když jejich zpozoroval,
 Ze srdce se zaradoval
 Mysle sobě: „V této chvíli
 Morné slunko ! dej mi síly !“
 Napřed očáskem si švihl,
 Pak se pozlehounku zdvihl,
 Postavu si vážnou dal,
 A tak mluvit k nim se jal :
 „Milí vrabci ! i mne leká
 Bída, co vás v zimě čeká ;
 Na procházku když jsem vyšel,
 S boleští jsem stesk váš slyšel ;
 Dáte-li však na radu,
 Můžete být bez hladu.
 Vězte, že má zkušenost
 Vydá víc než učenost ;
 Ale kamarádi milí,
 Moudrá opatrnost silí ;
 Rád bych vám to v uši šeptal,
 Před zlým světem nevybleptal.“ —

Mourka vrabci jak zočili,
 Po větvičkách poskočili.
 Tajně počali se vadit,
 Zdažby s ním se měli radit ?
 Zdažby který mourka znal,
 Neb již dřív s ním radu bral ? —

Toho mourék chtěl užiti,
 A se k vrabcům připlížiti ;
 Když však již jen na skok byl,
 Jakby v hrabce uhodil ;
 Na ramena nohy vzali,
 „Vřít, vřít, vřít!“ mu povídali. —

Chce-li ti kdo, jak nesluší,
 Rada vtírat šeptem v uši,
 Věz, že z něho páchne zrada.
 Proto v čas mu ukaž záda.

P. Obdržálka.

Čtení zábavné.

Vyznání zločincevo

~~zločincevo~~ nalezené v ~~jedním~~ žaláři.

W španělských a francouzských válkách sloužil jsem co poručík ve vojsku anglickém. Rbýž nastal pokoj, navrátil jsem se do své otčiny, a nastoupil jsem malý statek několik mil od Londýna vzdálený, kterýž mé choti náležel. Jen jedné noci ještě mi zbývá v živobytí, a tu vynaležím k tomu, abych napjal čistou — strašnou pravdu, a vyznal zločin svůj. Mlčky jsem nebyl upřímným, volným mužem; zmužiloť je cti a ze cnosti vyplývající mi scházela, byl jsem nebuď věčným, zasmušilý a pokouchlý. Mluvim sám o sobě, jakobych již byl na onom světě za hrobem; neboť an toto píši, zpívá si již polohlasitě hrobat svou píseň u své noční práce, a před ložnaté stromy hledí bleďá tvář měsíce z roztrhaných mraků do nově vykopaného hrobu — do mého hrobu po několika bídných hodinách.

Do mého návratu z Londýna omezeně náhle bratr můj Mne se ubaloť ta málo tkla, neboť stavše se muž stali jsme se vešpol téměř cizými. Můj bratr byl srdečný, přímý a sličetný muž, jehož zvědavost a mravná cena jej všudy mnohem oblíbenějším činila nežli mne. Z ti, jenž se k vůli němu ke mně blížili, ustupovali ode mne po nedlouhu, a vyjádřovali své podivení z toho, která se dva vlastní bratři mohou podle těla i podle ducha tak od sebe lišiti. Manželka bratrova zuala a posuzovala mne dokonale. Rbýkoli se v duši mé bídili citové závisťi nebo nenávisťi u přítomnosti této duchaplné paní, pokáždé mi její chladné, přísné, pokojné oko wyzrazovalo, že dobře zná tenné tajemství mého nepectivého nitra. Proto ponejprv zaplápolala pravá radost na tvářích svých, rbýž jsem o její smrti slyšel. Mnu je mi zdá, jakoby strašné tuffení toho, co se později stalo, onen těžký mrak nemilé obpornosti mezi nás bylo položilo. Posud

ještě vidím její lebony, neobratný pohled na sobě spočívati, a mráz mi jde po celém těle jako zpomínka hrozného sne, tat že se mi kreu v žlách sráží.

Umřela brzy po porodu chlapečka, a od toho času uplynuly čtyry roky do té doby, kdy bratr můj v nadzminěnou nemoc upadl. Přesvědčen jsa, že mu není pomoci, zavolał mou manželku i loží smrtelnému, a odporučil osikělého chlapečka její mateřské péči. Dítěti tomu zanechal celé své jmění, a rbýby měl umřeti, měla manželka má vsedě po něm děbiti. Pak mluvil i ke mně několik bratrských slov, musl vsat pro slábotu přestati, a klesl v hluboký spánek, z něhož více neprocitnul.

Zelikož my jsme neměli žádných dětí, a obě sestry nežně a wře se milowaly, stal se chlapeček chotí mé tak milým, jakoby byl jejím vlastním dítětem. Zesimírná náklonnost a lásta dítěte byla ji za to odměnou. Chlapec, věrný obraz své zemřelé matky, měl vsat pro mne ve svém velikém, smělém oku zrať nebuď věčným a obporným. Nemohu s jistotou ubati, kdy jsem se o tom přesvědčil; ale velmi brzy cítil jsem v přítomnosti toho dítěte veliký nepokoj a traplivou úzkostlivosť. Rbýkoli jsem, přemýšleje o zlych věcech, náhle na něj pohledl, pokáždé jsem domníval se, w jeho pokojně a důmyslně na mne upřeném oku viděti studený, pátravý a káravý pohled jeho matky. Byl-li jsem s ním sám, ihned se obrátil ke dvěřím, pošlaje na mne své zářící zraky nazpět. My jsme se vešpolek štitili, a má přítomnost dostačovala, jeho nejslučnější výjev radosti děťské w úplné mlčení obrátiti, a tu se mi vezdy zdálo, jakoby jeho přívětivý, veselý obličej se pokrýwal hněvivým šinem okolojdoucím ducha jeho matky.

Snad tajím pravdu sám před sebou; ale netroufám, žebych w onom čase již byl měl jasný úmysl, dítěti tomu ublížiti. Počal jsem sice přemýšlet, jak prospěšná by byla jeho smrt mé nepatrné zámožnosti; ale nikterak jsem ještě neu-

minil sobě, tento ošatně žabaný páb ně-
jakým náslím přivolati. Awšak pořáb
jsem ob té chvíle o tom tajně přemýšlel,
a přemýšlení to konečně tak se spojilo se
všemi žabostmi, čáskami a tužbami, že
se již nejednalo o první úmysl k pro-
vedení zločinu, nýbrž toliko o způsob, kterak
bych smrt nenáwiděného bitěte bez nebez-
pečení o mou osobu přivodil.

An jsem o tom přemýšlel, nemohl
jsem toho snést, když se chlapec na mne
pobíval a pozoroval, kterak jej potrábnu
měřím; již duch pak mi vnukal, jak
snadno slabé, nežné tělo chlapce by se
zničiti dalo. Mnohdyráte stával jsem
skrýty za stromem v zahrádě, neďaleko
otna a světnice, kde na stoličce u nohou
mé manželky sedával a z knihy se učí-
val; při tom jsem chytivě vnímal v sebe
jeho nežnou, třeskou pobobu, a chvíl
jsem se při padnutí každého listěčku, jako-
by mi někdo s peklým úsměvem do
ucha šepotal: „Ty vražedníku!“

Neďaleko od našeho domu, ale hu-
stým křovím tajně ukrýty, byl hluboký
rybníček, při jehož pobledu jsem rychle
úmysl v sobě ustálil. Po celé dny bli-
val jsem na jeho pustých, houštím po-
rostlých březích, abych kapesním nožem
sprostý vzorek lodičky vyřezal. Bylo s
práci svou hotovo, položil jsem ji bitěti
v cestu, a ukrýl jsem se na takovém
místě, kudy chlapec jíti musil, aby nále-
zenou hračku se zkoufice po vodě vnuřil.
Po dva dny čekal jsem nabarmo, až jsem
teprv s nastávající noci svůj zákrut opou-
štěl. Uvěřil jsem, že obět svou mám v
tenatech; neboť jsem slyšel, kterak se z
nálezu svého radoval, a kterak ve své
bětinské radosti lodičku i v noci vedle
sebe v posteli míval. Tedy jsem trpě-
livost svou neztratil.

Konečně třetího dne slyšel jsem již
z daleka veselý, jasný hlas, který krátkou
slohu staré písně zpíval, a za několik mi-
nut pokračoval si chlapeček kolem mne k
vodě nepohnutě stojící, maje své světlé,
hebkavé ruce po ramenách, po svě-
teucích tvářích a po čistém, bílém čele
svěšené, lodičku pak vzhůru pozdvíženou.
Žá jsem se plazil houštím a křovím za
ním na kraj břehu — awšak ledový pot
kapal s čela bolestí stíčeného, a třesa se

šedomal jsem já, veliký silný muž, sta-
bounké stopy bitěte sotva pětiletého.

Již jsem se k němu přiblížil, již jsem
šlehl na kolena svá a pozdvíhl jsem ruku,
abych rychlým šrkem své ďábelské dílo
ukončil — v tom však chlapec pozorova-
vše, již stin v zrcadle vodu již — ~~zde~~
blest se vrátil. Duch jeho mrtky zdál
se mi touhati z upřeného oka jeho. Slunce
právě vystouplo v plné záři z mračen,
země se jiskřila a obracela tisíce tisíců
světelných očí ke mně; z tmavé hlubiny
čisté vody svítilo na million zraků ob-
jevujících se duchů, lesklé jakoby na křo-
vinách v paprscích slunečních božely z
temného kraje hájového jako černé a čer-
vené obnivé oči peklých duchů. Zdálo
se mi, jakoby všecko kolem mne se sbro-
mázdňovalo za hrůzopluné svědky vraždy,
kterou jsem spáchati chtěl, jakoby všecko
s potvornou bystřivostí mne pozorovalo.
Chlapec pocházel z krve smělé a šle-
chetné; jeho jasné oko spočívalo beze
strachu na mých zbledlých tvářích. Ne-
slyšel jsem, co byl řekl; pozoroval jsem
toliko, že konečně běžel k domu. Žá jsem
je zachopil, ničeho jsem neměhl, neměl,
neslyšel; ale najednou jsem se spamato-
val jako ze sna, obnažený meč mi vy-
pahl s bříknotem a ruky, a přede mnou
ležel malý Vilémek krví stropený, maje
labeřivou hlavinku jako ve spárku na
ručince své; stál se již bledou, tuhou
mrtvolou! Wzal jsem ji v náručí, a
slyl jsem ji v houšti.

Manželka má právě toho dne od-
jela, a měla se teprv pětistého dne na-
vrátiti. V noci, když všichni usnuli,
vylezl jsem z ložnice své, kteráž měla
otna v onu stranu, a šel jsem na za-
hradu; s třesoucími se ruce přinesl jsem
malou mrtvolu a zahrabal ji neďaleko
ložnice na takovém místě, kde se teprv
čerstvý den byl klábl.

Nepovázil jsem, že owoce zločinu
mého nelze dosáhnouti, že se mrtvola
ve vodě nenalezne, že peníze jeho budou
muset ležeti, jelikož jsem byl nucen, roz-
šířiti důvědu, že chlapec musil se buď
ztratiti, buď ukraden býti. Ale což, v tu
chvíli jsem se o ty věci nestaral. Ze-
diná myšlénka má, jediná snaha má
byla, abych zločin svůj v tajnosti udržel.

Abych mi přišli oznámit, že bitě-

nežje nitbe nalézt, a já jsem rozjel na voše strany pošly a sluhy — o jak jsem se chvěl, jak hlobala nejhrůznější bázeň a ouzkoť v každé trůpěti typici krve, kdykoliv se libá noha blížila k onomu místu, které vraždu mou bylo. Když jsem mrtwe rozhýbal, abych mrtvolu k poslednímu odpočinku zanesl, tkpítala se swatojanská muška obletující mrtvého Wilémka; a když jsem jej pak do hrobečku uložil, a naposledy ustrašenými zraky na něj se podíval, zapřítala opět onna swatojanská muška na studených, ztrácených prsou, jakoby ukazovala tisícům světicím hvězdám na modré nebesě obloze nade mnou místo mého ohavného činu, a jakoby volala o pomstu.

Ještě jsem měl jednu těžkou úlohu vykonati; měl jsem manželce své smutnou zprávu o ztrátě našeho chovance přednésti, měl jsem na sobě přetvářený cit soustrpenosti jeviti, a její zármutek utájeti naději v opětné nalezení malého mláďáta; — a všechno to učinil jsem s takovou pravděpodobností, že nitko ani jebe menšího podezření na mne mít nemohl.

A nyní jsem sedával po celé dny s tlukoucím srdcem u okna své ložnice, a upíral jsem plápolavé zraky své na onno místo v zahradě, kde pod čerstvým dřevem čerstvá krev červeným potůčkem v černé, studené zemi se ztrácela. Dělníci, kteří nebaleno toho místa dřev kladli, musili mne za pomatence mít; vybízeli jsem je s divokým spěchem k ukončení jich práce; pomáhal jsem jim, kopal, ryl, přistlapoval jsem, jsa takofa bez dechu s vymalovanými očima, s rozervanými vlasy. Teprv když i po této práci bylo, cítil jsem se poněkud jistým býti. Spal jsem — ale ne jako lidé, jimžto ranni/čerstvými občerstvení a požití k nové denní práci wlcívají, o nikoliv! těžké, hrozné, potvorné sny probíhaly se jako hrozící strašidla mou uběženou duší, a pořád jsem viděl, která z drnu nad hrobem Wilémovým jeho nožka, jeho ruce nebo dokonce jeho bleďá, ztrácená hlavička vyfukovala. Já jsem sebou trhl, studený pot tek mi přes tváře, potajmu frabl jsem se k oknu, a díval jsem se v temné světlo měsíkové, v kterém jsem jen matně onno pro mne hrozné místo žíral, abych

se přesvědčil, že to byl jen poněkud sen — že pochovaný chlapec nitky více nemůže mým zrabem se stát. Takový byl můj spánek, tisícrát horší nad ustavitelné bdění! Za dne jsem opět seděl u okna na stráži, a ač vysoká tráva rostla nad hrobečkem, přece se mi zdálo, jakoby viděl čtvero holých stěn hrobových, trvácející mrtvolu, tkpící se swatojanskou muškou. Šel-li sluha přes to místo, pořád jsem sebou trhl, blů že jsem nevyšel, neboť jsem se domníval, že se musí probokiti, a tak můj zločin objeviti; poskakoval-li pták nad hrobem, šuměl-li witr v blízkých větvích stromů: bál jsem se zraby, vlasy mi zběhly, zuby mi klepaly. V tomto stavu strávil jsem tři dny, v oněch strašných snech tři jako věčnost dlouhé noci!

Čtvrtého dne zavzněl roh posťtového svého vozu na zamezrahých horách, které se weblé slunce sponštěly do údolí, kde náš stateček ležel; a než-li jsem si to mohl vyložit, pročby veselý, jasný zvuk, který se s oživenými obrazy ozářeného, letního večera dobře srovnával, jako pronikavý hlas umíráčka s blízkého, smutného, položbočeného kláštera v hlublnách duše mé se ozýval: přijel na náš dvůr kočár, z něhož důstojník mého pluku, s nímžto jsem byl sloužil, a jeho přítel, důstojník téhož praporek vysločil, a u mne se ohlásiti dali. Těto návštěvě nemohl jsem se nikterak vyhnouti. Dal jsem tedy stůl, židlice a wíno do zahrady znésti; a postavil jsem židlici svou na hrob, abych jist byl každého náhodného wyzrazení, a pak jsem se namáhal, na přívětivého hostitele si hráti, pít, hovořiti, a — welký Bože! — se smáti! — Ptali se po mé choti a bouřali, že není nemoci v pokojích svých wázána, a že suab oni ji neodstrašili. Já jsem tedy byl nucen, její nepřítomnost zármutkem o ztracené dítě emlewat. Přítel mého spoludůstojníka hlídal při mém wyprawování neustále k zemi, tak že jsem se nemohl ubrániti rostoucímu podezření, jakoby viděl něco neobyčejného, a suab dokonce něco zrabou hrozícího; tážal jsem se ho tedy náhle s pomatenou twapností: „Snad-li byste myslil, že ono dítě“ . . . „bylo zavražděno?““ doložil host plu mírně přesvědčeností sřechetného srdce,

bíraje se mi do vci, „„o nikoliv, kdožby chtěl, kdožby mohl newinně být zavraž-
bliti?““ — Tato slova a jeho hluboký,
posvátný pohled wjel jako tisícero žha-
vých byt do srdce mého — já jsem po-
znal obawný obraz své padlé nelidstosti.

Cizinci neporozuměli mým řečow-
lým pohybům, hleděli mne těšiti a roz-
weseliti, ujistujice mne, že se ztracený
chlapeček jistě zase nalezne. Tol byla še-
rebná wýhlídka a útěcha pro mne! —
W tom jsme zaslechli temné wyti, a hned
po tom skočili dwa welicí tarači přes
nízkou zahrabni zeb, kteří po zahradě bě-
hajíce brozně wpli a štěkali.

„Tarači,“ (angličtí psowé) zwo-
lali hosté. Téměř bez sebe hlíbal jsem
na psy, wnítkní mráz a horlost otkášaly
ouby mými. Zoufale jsem opřel se no-
hami o zem, a westterou zwynšenou silou
swou chopil jsem se žiblice své. „Tis
jsou z plemena wšborného,“ mluwil můj
přítel, „musili strážci swému, který jich
na zkoušku stopu hledati poslal, uprch-
nouti.“ Oba cizinci pozorowali bedlivě
psy, jenž nosem k zemi neustále běhali,
žhůru dolů, w prawo a w lewa, přímo
a na přič w dalekých a ouzkých kruzích,
nassi přítomnosti ani sobě newšsmajíce,
něbrž chwílkami nosy do powětří zdwiha-
jíce wyraželi pronikawý štěkot, shýballi
pať opět hlavy k zemi, a hledali s dwos-
násobnou horliwostí wysliběnou stopu.
Brzy počali mnohem horliwěji na zemi
čuchati, běhali w užším kruhu, drželi se
stále na jednom místě, a w několika mi-
nutách byli toliko několik kroků ode mne
wzdáleni . . . a nyní, nyní . . . ošali
státi u weliké žiblice, na které jsem seděl,
bali se znou do hroznějšího wyti a
štěkáni než kdy přeb tím, a snažili se,
břewěné nožky a přičky (trnož) žiblice mé
na stranu potáhnouti. Dělna jako we
sko obrácenýma hleděl jsem na cizince,
kteří téměř jednohlasně zřikli: „Oni če-
nchají krew! Pro Boha, ustupte, šice
Wás roztrhají na kusy!“

„Nechť mi ty potwory třeba oud
za oudem utrhnají,“ zvolal jsem s bivo-
lým smíchem, „ale živý nechci s tohoto
místa ucourownouti. Mělo-li by se bídným
psům podařiti, aby mne do hanby a na
smrt přiwelbli? Zbte je, probodněte je
ty zůřiwé brawce!“

„W tom wěži nějate strasně ta-
jemství,“ zvolal neznámý důstojník, wy-
tasil rychle meč swůj, přiskočil ke mně a
zřikl: „We jmenu krále, pomozte mi,
muže toho lapiti!“

Oba mne přepadli a konečně donu-
tili, ačkoliv jsem se bivoce bránil, bíl a
koufal, žiblici opustiti, a chopili se mne
po posledním marném odporu, a pewně
mne mezi sebou drželi. Wšsal jsem čemu
potřebowali nyní ještě násili? Stal
jsem se bezživotným kamenem žiraje na
omno místo, kde oba psowé s blvou
kwapností hrabali, tak že se w několika
okamžicích moji hrůzoplň sílowé wyje-
wili; ruka a noha, a pať bolawá hla-
wička s wlasý zkrwácenými . . .

Země pobe mnou se houpala, zdálo
se mi, jakoby se slunce zatmíwalo a zase
krwí zaléwalo, strasný šumot zazníwal
w usších mých; konečně jsem wyznal zu-
bami drkotaje na tolenou pločin swůj,
a prošl jsem jako břečo s plácem a sl-
bowáním o život. Němé opowrzení bylo
odpowědi mých hostů. Zawřeli mne do
tohoto žaláře; dnes jsem zapíral, zejtra
jsem wyznáwal. Nyní mám již jistotu
osudu swého. Wážně a slawně zněla w
duši zoufalé hrůzoplňná slova: „Winen!“
a „smrt pro wazem!“ . . .

Nemám tolik síly w sobě, abych
mužně w ústřety šel posledním okamžikem
žiwota swého. S bázní a s třesením
počítám každou čtvrt hodiny, jenž blje
na staré žalářné wěži; nemám útěchy,
ani naděje, ani přitele; w nijádném oku
nejsím sountřpnosti hledati; opowržen a
proklínán ješ bídný a utrutný wrařebník
newinného dítěte.

Tu jsem sám a sám w tomto we-
likém, studeném, smrbutém žaláři, a si-
nowé půlnocní wíseji na wlkých stěnách,
nedabouce se zaplašiti temným swětýlkem
mého kahance, jako přiserní poslowé strasně
tmy smrti, kteráž mne w několika hodi-
nách sprostí žiwota! Slyš! — — není
to nic jiného, než můj zlý duch, kterýž
mne hrůzami swými běží až do posled-
ního, mukoplňného okamženi. Jak tmawě
uhánějí mračna za černou wěží touto!
Nyní se mi ukazuje otnem zamřizowaným
měsíc. A co mi to ozáruje? Na pustém,
rozálhlém bwoře stojí, jakoby od zlých
duchů chystaná, strasná šibenice má!“

Má ubohá manželko, má Julinko, má nešťastná Julinko! v modlitbě Tvé čisté duše obporoučím jebe — lupiče Tvého pozemského štěstí! Tyť jsi jediná bntost, která mne snad neztratí! Modlitba Tvá, doufám, vyprosí mi snad odpustění a milosrdenství Božího, abych aspoň na věčnosti nebyl ztracen! Bože, buď milostiv mně hříšnému!" —

Tajný soud v 19. století.

Syndikus (městský právník) bohatého městečka L. v dolních Rakousích seděl asi před 30 lety v podvečer za stolem s robinou svou, která pozůstávala z paní, obrostlého syna a dvou dcer, z nichžto starší již dospělá byla. Tu vstoupila děvečka do večerabla, a ohlášila, že v přední světnici jsou dva mužové, kteří by s ním rádi mluvili. Syndikus vzal světlo, a šel do vedlejší světnice, aby cizince uvítal a vyslechl. Nvšsal sotva že byl vkročil, vrhnuť se jeden z mužův těch na něj, a vrazil mu dyku v prsa, tak že nešťastný otec naspátel zavrávorat, pabl, a v tom okamžení skonat. Dva mužové se ztratili. Na schodech se našla štrabosška (larva), kteráž byla jednomu z nich na útěku s tváří spabla.

Ubalost ta nadešala mnoho hluku, a úřadové byli velmi činni, aby zločince vypátrali. Wyjewilo se, že jistý měšťanský syn, když byl naposledy ve Widni, několik štrabosšek koupil, u výpovědi zatknutých měšťanů přivedly tajné spiknutí a tajný soud i známosti úřadův; neboť wyznali, co následuje:

„Asi 12 vážných měšťanů sedělo za nepřijemného večera zimního kolem velikého stolu, jsouce důležitou věcí zaměstnání. Domácí pán, možný, již obstaralý muž byl předsedníkem. V ruce měl pytlík s jistým počtem kamenných kuliček, a opakoval slavně všem zůnamou, že ten, kterýžby jedinou černou kuličku (ostatní byly bílé) vytáhl, přísahou zavázán jest, do dne do roku synbika městského z řady živých odpraviti, spolu s tou svatou povinností, připadlý sobě los všem, i spoluspřítelům zatajiti, krom jednoho z nich, jemuž osud svůj zjewiti musí. Přiznání to mělo účtiti,

aby spoluvinníci, i kdyby do vyšetkování přišli, nemohli wyzraditi trestnému úřadu toho, kterýž byl čin ten vykonal.

Wšickni spoluvinníci již jsou na věčné pravdě Boží, an my ubalost tu na wystrahu čtenářům svým předkládáme.

Z příčin s vrchu uvedené bylo nemožno vypátrati původce vraždy, jesto jest spoluvinníci sami neznali, a vražedník sám, v pocitu své bezpečnosti, se newyzradil.

Když se byl vyšetčen právníků ostrouptip v této nepřehlédné záležitosti wyvázil, dva účastníci ve vyšetkování zemřeli, a noví důvodové se newyjawovali, jenžby byli viníka blíž wyznačili, ukončilo se vyšetkování z nebohatku důkazův, a to tím více, an bylo možné, že jeden z obou zemřelých vražedníkem byl.

Zavražděnému zatím rodina na hřbitově pěkný pomník postavila.

Po několika rocích, na památku vyšetech věrných dušiček, byla starší dcera ještě pozdě v podvečer na hřbitově, aby se na hrobě otce svého pomodlila. Již se stmívalo, když se ke hrobu blížila. A úžasu svému widěla nad hrobem muže v plášti zahaleného klečeti, který se s patrnou wrouceností modlil. Strašné pobežžení wyzbudilo se v duši její; s newyslownou úzkostí widěla se puzenu, blíž přistoupiti. Nahlédla we twář jako mramor studenou, kteráž ji wšsat byla z cela neznáma. S pronikavým zkríknutím šlesla na zem. V pozdní této chvíli bylo již málo lidí na hřbitově, a když se k ní sběhli, slyšeli z úst jejích slova: „Tamhle stojí vražedník otce mého!“ Tento wšsat si zvolna připewnil štrabosšku v obličej, a když se k němu blížil jeden z mužů, aby se ho chopil, přestocil cizinec lehkým skokem hřbitownou zed, a postawa jeho zmizela we mhlách večera podzimního.

Zase uplynulo několik roků od té doby, kdy dcera synbikowa tuto hrůznou příhodu měla; tu přišel k místnému farářovi w den zavraždění syndika onen muž se štrabosškou, a položil peníze na několik misí swatých, které se měly za pokoj a spánu nebožtíka syndika sloužiti. Farář chtěl se muže toho zmocniti, mluvě zločincovi spolu slova jako tůž; awšsat

místo obpovědi napřáhl svou muž samobitku proti šarátu, blížil se po zpátku k dvorům a zmizel.

Opět několik roků uběhlo, a tentýž šarát dostal zprávu, že v hostinci místním na něj čeká člověk umírající, kterýž by rád svatými svátostmi jak na třetinu, fluffi, zaplatiti se dal. Šarát šel, a našel umírajícího zločince, jež byl uabarmu na milosrdenství Boží obkázoval, umírající nechal se těšiti, a počínal si zoufale v posledním zápasu svém. Viděl však nemocný, že se poslední hodinka blíží, chtěl před povoláním svědků vyznání svého zločinu učiniti, což se stalo těmi slovy: „Ve mně vidíte vražedníka bývalého synbika. Nepřemožitelná moc pudila mne káždorečně v den vraždy k jeho hrobu. Velebný Pane! račte říci mládeži, která Vám umírající vypravovala, že mluvy nepravosti v poslední hodince života jsou něco tak strašného, že se to mluvou a jazykem lidským vysloviti nedá. Pan Bůh račť mi milostiv býti!“ — To řekl, a vypustil ducha kajícího.

Již tento ndalosť kněz nesmírně prokřnul a dojmut byl; tím více však musil pomaten býti, an neblouho po tom opět u smrtelné postele váženého mšstana stál, kterýž mu také vyznal, že jest vražedníkem nebožtíka synbika. Zptal se ho, která to možno, an již jeden před ním totéž vyznání byl učinil, a šel v takové hodince, kdy vyšelá lež mizi?

Nemocný ho bedlivě poslouchal, a pak pravil: „A přece jest tomu tak, jak pravím; já jsem vražedník, svou byl toliko nástrojem k vraždě. Dnoho osudného večera, kdy jsme přisáhou vázáni kuličky táhli, upozoroval jsem s hrůzou, že jsem si čer nou kuličku vytáhl. Zsa přilid nesměš, abych byl zločin ten vyfona!, vyměnil jsem rychle kuličku svou za kuličku svého souseda, aniž to kdo upozoroval; a tento zpáchal vraždu, kterou jsem já na něj uvalil.“ — Po slovích těch celý zděšený a uplácený skončil.

Umírající voják.

Bylo to v minulých vojnách, a šle jednou po velké bitvě na místě jeblum,

kde velké pole množstvím zabitých vojáků tatořka naplněno bylo. Uprostřed raněných ležel také mladý voják, sotva že ještě dýchá. V sešlábých a slešých rukou držel malý křížek, který uřtavičně líbal. Mladence tento vypadal jako anjel, nebo na obličej jeho byl rozložen svou nebeský pokoj a poklid duše, ježž světi nemůže. Oči jeho byly k nebi obráceny, a bylo šlyseti, jak potichu jmeno Ježíš, Maria, a jmeno své matky šeptá. General, jenž přes pole jel, spatřiv jej, byl velmi dojat, šlel s koně, k němu přistoupil, a hned pro lékaře poslal. Lékař přichází, ale vše jest marné. Mladý jebož jsou smrtelné, ubohý mladík musí umřiti, což se i v krátkém čase stalo, nebo po malé chvíli vypustil ducha.

V štatech jeho nalezen byl růženec, malá modlitební knížka, a psání na matku ač neopřané, následujícího obsahu:

„Nemůž se brachá matka, mně se dobře dáti, a já se často modlivám k Pánu Bohu za tebe, a za bratry a za malé sestřičky mé. O mne se nestarej, já se dobře chovám, a přebřtavení moji jsou se mnou špokojeni, a s Boží pomocí chci i dále povinnosti své svědomitě konati, a doufám, že tobě hanbu nikdy neudělám. Pán Bůh mně udělil tu milost, že jsem před několika dny k sv. zpovědi a k sv. přijímání jiti mohl. Velebný pán, u něhož jsem se zpovídal, tak lařawě mne přijal, že jemu za lásku tu ani dosti děkować nemohu. On má u sebe matku svou, a jak se zdá, velmi ji miluje; ale však není možno, aby kdo matku svou tak miloval, jak já tebe miluji, brachá maticko má. Šuab dá Pán Bůh, že brzo přijde ten čas, kde tebe zase špatřím, ano brachá matko, šuab mne brzo uhlidáš, a dá-li Pán Bůh, já se brzo nawrátím do otčewského domů našeho, kde již mně lařawě v šolěbce opatřewala; všednu staroš, kterouž již o mne v mé mladosti měla, tisícrát ti odpřítím; v štáti tvém chci tebe čtiti a opatřewati, abyš jen všeho dobrého v hojnosti měla.“

Dotud bylo psání; general je četl, a hojně šle kamuly z očí jeho, on psání šchował na památku, jako poklad dětinšé lásky a upřimné pobožnosti, a nechal mladíka pohřbiti, a za šlastného se po-

kládal, že mohl na hrob jeho kříž, který vlastní rukou vyhotovil, postavit.

Tak umírá křesťan, který se naučil modlit, a který se i vždy modlival a kterýž i uprostřed bouře válečné na modlitbu nezapoměl.

Ubohý mladík, vzdálen od své matky umřít ji musel! ale jiná matka stála při lůžku tvém, stála matka močná, stála Maria Panna při tobě, ji seš odvezbal, jméno její ještě, když umíral volal; a ble, ona lastavou ruku svou na tvé srdce vložila, a duši tvou nábožnou donesla do země věčného pokoje.

Fr. Tálstý.

V í r a.

Kučka uváděl vznešenou šlechticečku do domu. Po svatém kóru pozval ho domácí pán ku svatčině, při které z větších dílu stolovaly paničky. Jedna z nich přebírala kněžovi rozličné otázky v ohledu na náboženství, na které duchovní ochotně odpovídal, dobře pozorujíc, že z upřímné důvěry po hlubším poučení pocházejí. Myslil si však pozornosti kněze, že mladý člověk, právě naproti jedinci, po celý čas rozmluvy potupně se usmíval, brzo hlavou vyhrnů hájeje, brzo na paničku a hned na kněze pohrdlivou tváří se usklíbane. Najednou ale zburta povstane a žiblici svou hřmotně nazpět posouvajíc se vyzval: „Ne prosím Tě, tetičko, již přestaň s tím nasmýšlením! já nemám nic mimo to co vidím.“ Ovšemže společnost se zarazila, zasnouce nad tak hrubou urážkou vřelých pravidel společenských upíraly něžné paničky své zraky hned na smělého chasníka, hned zase na duchovného. Tetička obrátíc se ku knězi, pravila: „Velebný pane! prosím za odpuštění, že se Vám taková urážka v našem domě stala, mne tato nemilá příhoda nejbolestněji dojmá; vždyť, když se boweri u nás o náboženství, máte nás tento mladý člověk svou „filosofii.“ Já bych již ráda své neschůpné chování snáštěla, milý Karle, ale ve společnosti a k tomu ještě u přítomnosti duchovného mělybys předce býti rozvážlivější a šetrnější, jak na vzdělaného muže sluší.“ Kučka dobře cítil, že paničky očelávaly, aby „filosofii“

mladíkovi neponechal witezství, nýbrž aby ble povinností své útok na náboženství rázně obmýštil. Co měl tedy činit? Měl se s mladíkem pustiti do učené hádky? Těžká byla rozumových důvodův byla by paničky pouze pomátla a boží možná, že nás „filosof“ sám teprve byl nováčkem u kanonických logických; účinek byl tedy velmi pochybný na oboji straně. Mezi tím, co duchovní u sebe rozvažoval, co by s nejlepším prospěchem se činiti dalo, mihla se myšlenka jeho hlavou, načť on usmívaje se pravil k tetičce: „Měrať se smotiti nad řeči mladého pána, on zajisté takhle nemyslí, ba ani nemůže onu řeč za pravdu vydávati, neboť kdyby filosofie učila, že pouze v to věřiti máme, co vidíme na své tělesné oči, mohly by nějaké čtveráky rozumovati dále a říci: já nemám ve Vás rozum, protože žádného u Vás nemám.“ Všeoobecný smích ztrhl se ve společnosti, chasník se až pobušil zaradil a duchovní pokračoval: „Kdo chce pravdu viděti všem tělesným, tropí ještě větší nejmýsl nežli ten, kdo chce viděti světlo. Světla nemáme, nýbrž toliko předměty v něm. Ovšemže bez světla ničeho nemůžeme viděti, jako bez Boha pravdy věčné, nemůžeme nám ani věděti, ani mysliti; Boha samého ale viděti nemůžeme, pokud v tomto těle trváme. Ve slunci sbírá se světlo všemírem rozplynuté a prostřednictvím slunce odráží se v našem oku; beze světla pozemského mihají se v oku jen příšerné mžitky. Světlo duchové, svaté náboženství, sbírá se úplně v katolické Církvi, od Boha samého zřízené k tomu, aby pravdu zjevenou v líně svém chovála, a byla duchovním sluncem našeho oka duchového — rozumu; čím jasněji člověk se dává proniknutí světlem Církve, tím hlouběji wnika v záhady světa; beze slunce pravdy zjevené a v katolické Církvi úplně složené potácí se rozum o poměru člověka k Bohu přemýšlející v bludech a myšlenkách potvorných a častěji záhubných.“ — Dr. Š.

Vítězství náboženství Christova.

Radost je dítí ve společnosti důmyslných mužů. Dítě sobě volávající za předmět hovoru svého důležitý zájmy

politické, vědecké aneb náboženské a ble osoblivých náhledův pak v nich pronásledují myšlenky utipem a nezřídka i novotou poslušacím převrácující. Rozum o rozumu je křeče, náhledy je třibi, obzor duchovní se šíří, a není ani možno, aby pozoruhodný poslušec opustil besedu bez značného duchovního užitku. V takové společnosti přetřásáno příčiny, za kterými náboženství křesťanské zvitčelo, a posud všudy vítězí nade všemi ostatními.

„Stalo se to hlavně tím,“ prohodil mezi jinými křesťany z besedníků, „že zakladatel křesťanství různé pravdy náboženské spojil v jednu živou celek, národové pak, nacházejíce v něm nejhlavnější články své víry novým a jasnějším světlem ozářené, tím ochotněji přijímali křesťanství, aha v jeho průvodu vždy trácela vyšší mravní usměrnost a světla. Žit v něm nepohřšoval víry v jednoho Boha, ano, nacházel své naběže v budoucího Spasitele a prorokův svých věstí u skutečné; po h a n na věčném wání svých bohův uvylý nehoršil se naukou o Slovu vtěleném, B r a m i n wida v Trojici svou Trimurti spotočil se, lebaže snad hrdość kastrová po nějastou dobu ještě ho myšlila, L a m a s o w é t i b e t a n s t i mají své kláštery a svébo papeže, neníť teby podchybností, že midslonáři, až mezi nimi stála jidla zarazi, s podobným jako u jiných národův prospěchem se potkají. Slovem, křesťanství zvitčelo tím, že jest jednotou všech ostatních náboženství.“ — Mezi tím, co většina besedníkův tomuto náhledu přisvědčovala, usmíval se potutelně jeden, a tím se stalo, že všichni k němu se obrátivše žádali vědět, která by v věci smýšlel? „Kdyby někdo,“ jal se mluvit, „na otázku: Co jest člověk? odpověděl: Člověk jest souhrn a jednotu všech sil přírodních, po různu v přírodě působících — myšlete-li, žeby tím pojem člověka dostatečně vyměřil? Dle výkladu, jehož jsme o křesťanství slyšeli, mohlby jistě podporovati svůj náhled tím, že člověk v sobě nachází všechny živly různé v přírodě působící, on jest hlaf, bylina atd. on požívá a v sobě jebnocuje všechny plodiny země bez rozdílu, čtverák mohlby ještě důsledkovati: člověk jída maso hovězí, šopové, teleci,

wepřové, pije wodu, pivo, wino a kořalku, všechny tyto různé síly spojuje se v člověku v vyšší jednotu a pravdu; člověk teby mohlby slonti souhrnem ho věžiny, šopowiny, teleciny, wepřowiny atd. Dle pewných částic, v ohledu pak na částice mokré či tekutiny — jednotu wody, piwa, wina a kořalky — pročej při jednotlivcích pozorujeme, že peblé osoblivých zlástností a přirozených náklonností k té neb oné pewnině a tekutině v tom člověku předwládá šopowina, v onom wepřowina, tento wywinuje ve svých náhledech wice wodu, onen dáwa na jowo wice lihowiny atd. ble zlástni chuti k té neb oné přirodné síle. Wšak nedyme žertův! Jakož není člověk toliko souhrn sil v přírodě rozrůzněných, nýbrž p r o d a i b u d y, jenž vyššího jsa původu onu jednotu různých sil teprve možnou činí ve svém sebewědomí, kterého přiroda nemá, teby ani člověku dáti nemohla: podobně k wýměru křesťanství nestačí pouhá jednotu různých náhledův náboženských, které, ač mudrcům starým dobře známé, předce v jádném z nich nesplynuly v onu jednotu a sílu světem hýbající a jej přetozující, kterou křesťanství vyšší svůj původ na jowo dáwa. Ony různé náhledy náboženské byly a jsou toliko touchy (Abnungen), a touchy z nejwuitnějších potřeb ducha i srdce lidského wypučelé, které Christus Pán, shromážděw jich ve svém božském a člověčném wědomí v jednotu, očistil ob přimětlivých národových, jsa jim sluncem, v němž svou pravdu poznávají, a židlem, z něhož svůj život čerpají. Že-li teby člověk jednotu přirody a ducha, jimž vítězí nad přírodou, a která opět w službě ducha dochází svého míru a oslawení: podobně musí křesťanství býti dílo božské a člověčské, a v tomto náhledu, v této pravdě leží klíč, jimž jediné možno sobě wysvětliti vítěztví náboženství křesťanského nade všemi ostatními. Různé pravdy náboženské jsou třísky z rozbořené harfy Orfeovy, jež po různu znějice newzbudí ohlasu v nejwuitnějši útrobě člověčenstwa; zawzní-li však tón vyšší, jim přibuzný, tu radošně splynou v harmonii všehomíra. Takovým tónem pro člověčenstwo byl Christus Pán, takovým tónem vítězí křesťanství v národech po-

hanstých, wnášejíc do rozlaběné útroby jejich báwno tuffený a bolešně pohřešwaný, suabou toliko člowčci nenabytný, w šse m í r. — — —

Wšicni besedníci ošwědčili se jekno-
blasně pro náhled o příčinách wítěžtwni
náboženstwi křesťanstého nabe wšsemi oštat-
ními právě obnůwodněný. Dr. Š.

Pověst o kostele farním v Německém.

Na den nalezení swatého kříže pod
wečer sedělo několik lidí pohromadě blíž
kostela, mezi nimi také několik dětí buď
s matkou aneb za otcem sem přišlých. Webla se řeč jak obyčejně o hospodářstwi,
jak se semu kdy len utobil, jak našel je-
meno Windawsté, a byl len drobneho
wládu, ale frátčy, jak měl jednou Olygšté,
a to že nešlo tak dobře, nejlépe ale že
se dají Bernawsté, a obzwlášně w no-
wině. Mezi jiným přišla řeč také na
nedělní pouť. Tu dal se do wyprawo-
wání letich člowěk, jenž se we wěsnici té
byl narobil a také žiwet swýj stráwil,
řka: „Náš dědeček, Pán Bůh mu dej
nebe, ten moc pamatowal, a ten nám
dětem často wyprawowal, jak se zdějši
kostel stawěl. Jednou, — pamatuji to
jako dnes, bylo to jmenowitě na nale-
zení swatého kříže, wšak dnes ho také
stawíme, a muselo to býti w sobotu před
poutí, protože má nebožka matka pešla
koláče, já byl tak chlapec, chodil jsem do
škol — to jsme seděli před domem na
lávce, slunce zapadalo, žáby štekaly; a
dědeček seděl mezi námi, jakoby ho teď
widěl. Z řeči: „Děti, wy ani newíte,
jak je zle bez kněze, bez kostela, bez škol.“
Tu zwonili na věži na fletání, my jsme
se pomoblili, dědeček udělal kříž, a to měl
takowý obyčej, šediwé wlasý š pohlabil
— wšak jich měl již málo — a pobí-
wal se na každého z nás, jestli ho po-
sloucháme, a wykládal dále:

„Wy ani newíte, jak je zle bez
kněze, bez kostela, bez škol, Když se
měl zde w Německém kostel stawěti, (teh-
dáž zde helwitiu ještě nebylo), to bylo ra-
dost, každý dal posledni uchráněný peníz.
Já byl tehdy tak wýrůstek, sloužil jsem
tamhle u Š . . . za pohunka. Jeden
soused, co měl to pole, co pan farář teď

užívá, ten obštoupil celý swýj statek k
tomu, a jen š wynínil, aby on a jeho
potomci byli kostelníky. Neměl se náš
krápný kostelíček tam stawěti, kde stojí,
tam tady šel wejwoz a k druhé straně
dosahowal rybník náweštý. Již bylo místo
wyměřeno u stawení wynejšního kostelníka.
Již se kamení tam wozilo první den;
ráno ale wšechno kamení nalezli odwe-
ženě na tom místě, kde nyní kostel stojí.
Bylo to wšem diwno, ale wozili zas
druhý den jiné kamení na místo wymě-
řené, ráno ale bylo wšechno kamení ob-
wežené na tom místě, kde nyní kostel stojí.
Z bylo to wšem diwno, ale wozili zas
třetí den jiné kamení na místo wymě-
řené, a w noci dávali pozor, kdo kamení
odwáží na to místo, kde nyní kostel stojí.
Ale děti, co myšlíte, kdo odwážel ka-
mení? Koho ty widěli? Krápné pachole,
w blanketném kabátku, w ruce mělo
krápnou zlatou nájadku a na ni čerwený
bič, a přijelo s pěkným wozem a dvě
bruny, jako padlý sněh těloukčé, mělo
zapřažené; a naložilo jednou, a objelo,
naložilo podruhé a objelo, naložilo po
třetí a objelo a obwezlo wšechno kamení,
co ho bylo za celý den nawoženo, z
místa wyměřeného, a zawezlo je na to
místo, kde nyní kostel stojí. A ráno s
dwojnásobným špěchem šwáželi kamení, ale
již ne na místo wyměřené; něbrž na místo
wynejší, kde kostel stojí, a kopali základy
a dele i kus rybníka zawezli, a stawení
wůčihledě přibýwalo, a tak stojí kostel
nás, co z něho teď před dwíllou zwony
tak krásně zazníwaly. Wy pak ani ne-
wíte, jak je zle bez kněze, bez kostela, a
bez škol, kdybyšte widěli, uměli byste š
toho dobředini wážiti. Š. P. . .

Pomůž co pomůž, jen když jest
platno!

(Z pozůstalých spisků + Josefa Laty.)

W jedné wěsnici byl žiw člowíček,
který z bewatera řemesel zběhl, a besá-
tému se nedoněho přece na zkušenu do
swěta se wybral. Pobýw tam až půl páte
neděle ledacosa zkušil; (jako naši woz-
tajowé (šermani) když jedou do Polšky),
tudýž, máje dobrou wyřídilku, mnohé
znamenité wěci wyprawowati uměl, které
buď sám zkušil, neb ob hōbnowěrných

hněd z první ruky dostal. Pomázlivější pokynující při takových vypravováních úspěšně hlavou, nazývali ho vůbec „tlašťavým Wyflošem.“ On však na tvrdé titěrky nehlédě, dovezl přece přesvědčiti mnohých, že výborně v nemocích léčiti umí. A hle! podařilo se mu, že někteří onemocnívoše k němu účinně vzali, a po jeho léčbě skutečně ožili, což z počátku zláště na lid kouzelně působilo; i byl vyhlášen za nejvýbornějšího lékaře v celém okolí, takže se lidé později z daleka široka k němu jen hrnuli; při čemž jeho dráze na součoté postonávající kápa nejlíp ohrávala. Pan doktor „Wyfloš“ bez velkého hláslávaní a štitě se vlastních velkých i zbytečných vloh, dával součotináci i vednatelnému, ob útoků i ob přecpání, kulhavým i šlepyň stejné pilulky. A každému, oždravělému i zemřelému po nich ulewilo.

Ztratilo se seblátovi ze soujedné děbiny hřibě. Když se ho do vůle nahledal, povídal si: Když je ten pán (jž se mu nesmělo říkati tlašťavý Wyfloš) tak rozumný, proč pak by mně nemohl vyjeviti, kam se mé hřibě pobělo? Zajíel si k němu, a prosil ho, aby mu pověděl, kde je jeho hřibě. Pan doktor, jakoby to dobře věděl, dal si zaplatit, a pak mu dal hněd několik pilulek užiti, a řekl: „Teď jděte jen domů, a nemějte více starosti, hřibě se najde. Seblát pln radosti šel domů, i přišlo mu jiti lesem a pilulky začaly účinkovati; on musil ustoupiti stranou, a hle — tu se pášlo v lese na louce jeho hřibě, které tam náhodou z neopatrnosti pohuntový bylo zaběhlo. Když s hřibětem dojel domů, rozkřičel teprve na vše strany, jak rozumný jest ten pán doktor, a od té doby žádny nedovezl přesvědčiti lid, že pan doktor jest jen podvedný chytrák.

Takovým způsobem šílivá ještě posaváb mnohý šibal neb stará bába lid sprostý, a věru při takovém čemesle se jim zle uweve. —

Pohanství a křesťanství.

Retoplšové vykládají, že plawei námořští se pokoušeli doplawiti se konce světa. Když pak wlašice záhubné a ústali nebezpečné zamezily jim další dráhu,

pustili wšelikou naběži a možnost mimo sebe, žeby člověk mořem mohl ještě dále proniknouti. Nežli pak k domovu se navrátili, vzdělali dva kamenné sloupy, na kteréž wryli slova: „Non plus ultra!“ jakoby řekl: „Sloub se neprobereš — dále ničeho více nestává!“ — Přesvědčenost a zkušnost těchto plawců však zmařil smělý a ošwiceň Chrištof Kolumbus léta Páně 1492. Odwážnou plawbou vyhledal nové národy a krajinu — ba objevil celý nový díl světa, totiž Ameriku; a pak dal w ony dva sloupy wytesati slova: „Plus ultra!“ na důkaz, „že i dále ještě jest něco!“ —

Učenci a mudrcové pohanští wdali se na lodičce pátravého rozumu na zvědy, a když se byli nastoumali až k unawení, a když se byli naweslowali po moři libých wloh a wášní a útrap, zvolali zoufale: „Smrt jest wšeho zlého konec nejštrašnější!“ A hle, tož byla slova swatého Pawla: „Uloženo jest člověku jedinou umříti,“ významnými dvěma sloupy s nápisem: „Non plus ultra,“ za jichžto hranicemi se pohané ničeho více nedoumíwali. Wšak obmezenou tuto zkušnost nekřesťanů zmařil Duch swatý ústy téhož apostola národů. Neboť po smrti, kterouž měl rozum zjewením Chriстовým neošwiceň za žádoucí konec trampot wzdějších, „bude soud.“ (Ř 8, 27.) A toť jest ono přeutěšné a spolu hrůzyplné: „Plus ultra!“ křesťanů; wždyť i po smrti bude něco: soud soukromý, a na konci světa soud veřejný a wšeoobecný, o kterém wíme, že „tenkráté přijde Syn člověka w sláwě Otce swého s anjely swými, a by obplatil jednemu každému podle skutků jeho.“ Mat. 16, 17.

H. V. m

Král Přemysl Otakar a císař Rudolf.

Refowšý náš král Přemysl Otakar II., jež zrabou zahubil zlopověšný Milota z Děbic, wvolil se konečně po dlouhotrwalém obboji wdáti náležitou uctu nově zwolenému císaři Rudolfovi, awšak pod jedinou wšminu

hou tou, stane-li se to stýč. Zbudován byl k tomu konci zlášťní stan z pláten. Když pak Otakar na kolenu sňb wěrnosti sládal císaři, tu prý důvěrníci císařští rázem spustili nastrojené záclony čili plátěné opony, a wojska Otakarowa i plukowé Rudolřowi patřili na korciho se slawného krále Česko-Merawského! — Tak spadnou kdysi při soudu Wožim opony kryjící sebe tajnější hříchů neřajících člověka!

H. V. m.

Šlechtná šlechtická.

„Wšem národům kutíž štři ctihebné.“ Sw. Ambrož.

Ku wšestranné wzdělanosti člověka patří mimo jiné znalosti také wědomost rázu společenského života, směrůw a zlášťností různých národů, znalost krajin a jich obyčejůw, a znalost přestulých osob. Za touto příčinou wydalo se, jakož boháči w obyčeji mají, přeb nebáwnem jistě kniže ruště i se swou decron na cesty. Mladá cestownice wynikala nadobycčejnou spanilostí těla, dobrotou srdce, přimostí w obcowání, mohutnosti ducha bystřého a wroncnosti nábožensku. W jednom wětšším městě Swrepštem zjednali si welmožní cestownici přístup u lékaře powěstného uctolifo hojením takofka záračným neduhů sebe nebezpečnějších, nébrž i sltownou útrpností k chudině. U téhož lékaře scházivali se k besedným zábawám wšitkni šlechticowé, hednoštáři a wytečníci w uměních a wědách wšeho druhu. Když se jednoho dne společnost právě dobře bavila, wešel do hewerny staříček a otrhaný sprostý rolník, aby si wyprosil rady i prostředků pro swou churawou manželku. An tu chudas stoje čelal, obral si jeho šediny jeden francouzský šlechtický holobrádek za terč nezdařilých wtipů. Jeho duchaprázdne a neslané nemastné žerty zabíhaly w tak matakou nesmyslnost a urážliwou suremost, že se počal s přitemnými šecnamy o 12 buřtůw zajasowati, že žádná z nich oštudnému starci polibeni nedá. — Šlechtická rušta, jejíž líbeznuu twáříčku již báwno byly nesčetné nápady uštipačného mladíka mráček šlechtčné newrolosti zastínily, z nenačání chopila se wáčku něžného, a polo-

žiwosti 12 buřtůw na talíř pořynula sluhowi, aby se obrátil na prostořetě hrabátka. Udivený wtipfař položil též swých 12 loizborů, načej se blížila spanilomyšlná kněžna cudně k ošklubanci, řkouc: „Powolte ctihodný stařečku, abych Wás políbila ble národného způsobilu ruštěho!“ Po slowích těchto obejmula šediwce kolem krku, a wtisnula mu ústý pancetými newinnou hubičku. Wodawši mu pak sážu wyhranou, proslowila se wážně: „Přijmětež dárek tento na památku, kterat děwý ruště wylenáwaji powinnosti swaté: „Čti osobu starého!“ 3. Mojž. 19, 32.

H. V. m.

Kostel sv. Petra v Řimě.

Kostel sw. Petra w Řimě nazwati slušši chrámem papežůw, swatyni Cirkwe, nejzdařilější budowou národy Wobu wzdělanou, ohnětem prawdy, jejíž paprskowé pronikají wesmír, hrobem prostého rybáře, k němuž praweno bylo: „Ty jsi Petr, a na té škále wzdělám Cirkew swou, a brány pekelné nepřemohou ji.“ Mat. 16, 18.

H. V. m.

Čli otce a matku svou.

Wěkem zeslého kardinála Stantflawa Gosia přemloiwali přátelé w čase postním, aby k zachowání života požíwal pokrmů zážiwnějších. Mladě této odperowal wšak stařeček zbožný těmi slowy: „Přáno jest: Čti otce i matku swou, a by's blouho žiw byl na zemi!“ Boha mám za Otce, a Cirkew swateu za matku. Wůh welí wůbec, bychom se postili, Cirkew pak ustanowuje posty w jistě duy a jich způsobil. Posluffnosti čei čtiti matku Cirkew, abych blouho žiw byl na zemi!“ —

H. V. m.

Neklamný prostředek zbohatnouti.

Hospodář Medopatra, děbie wysohného sedlékého statku, w málo rocích se přepwěčil, že hospodářství jeho nastoupilo rači chůžu. Jsa Medopatrou uctolifo ble jměna, ale i ble powachy a wšech způsobil swých, nemohl se dopátrat příčin zjerwného úpadku. W nedo-

statečnosti vlastní šel pro radu a pro pomoc k čarobnému (?) Žiroňovi, jenž na statech požehnaně přibývalo; neboť se o něm povídalo, že milerád, může-li, každému pomáhá slovem i skutkem. Vyšlechnuv pokojně žalný nářek Nedopatřův, dal mu doměš konzelník uzamknutou a zapečetěnou krabici, a nařídil mu, aby ji po wrouci modlitbě každodenně nosil na všední jednotlivá místa svého rozáhlého statku; to je jest jediným prostředkem, jímžto jisté miziny ubrániti se lze. Do dne do roku vsať prý nesmí pečeti na krabici hnouti, a bez nesmírného nebezpečí na tajemný a divotvorný obsah její se podívati.

Pamětliv jsa předpisův pomocného Žiroňa zaušlel náš Nedopatra mnoho-
slibný bárek do všech koutů svého statku. Každodenně prošel, a později i pátravým okem prohlídnul hůry (poblahu) i slepy, čeledníky i kněhy, komory i špižírny, kurníky i křavárny, holubičky i ovčírny, dřevníky i stodoly, bělisko i wčelín, zahrady a winohrady, pole i louky bez rozdílu. Tu napadl na lenost, tam na nevěrnost, tu se potkal s podvodem, tamo s ledabílostí nájemníků i čeledínů, — tu vyspídl nečistotu, tam nedbaloš, tu opoždění, tamo nerozměrnost času, jinde nepřiměřenost práce, tuto newčasnou šetrnost, jinde marnotratnou nehošpodařivost. Kam přišel, káral z nesvědčivosti, stíhal z nepočádků, trestal zradu, chyby a poklésky naprawoval, záhubě předcházal, porádku napomáhal; a když bylo uběhlo měsíců dwanácte: aihle, Nedopatra šle-
dal, že eplová všim zbožím, a přesvědčil se o patrném zdatu letošního hospodaření. — Domýšleje pak se w krátkozrakosti své, že hojně požehnání to má pramen svůj w podivné krabici, svolal všechny robníky a obloupnul slavně pečet, aby počil zrakem wděčným divotvorné kouzlo, které moci záračnou brání nebožatku a mnozí majetnost. Odemknuv doměš zdroj svého štěstí, šlehal krabici prázdnou až na cedulku nepatrnou, na níž stálo přišlovi národní: „Komu se nelení: tomu se zeleu“; a na opačné straně bylo psáno: „Dozirej pilně: z bohatnes w dílně“;

Když pak šel se poděkowati Nedopatra Žiroňovi za moudrou radu, kte-

ron šlehal vyjasněným okem svým w doměš konzelnictví, wzal Žiroň za před-
nět rozprávky přitaž Páně: „Pomni, a by's den swáteční světil!“ Wy-
ličim pak slovem jádrným žalostné ná-
leky z ueswěcení neběl a swátků, radil důrazně Nedopatrowi opět na základe vlastní ztuffenosti, a by wstoupil do spásitelných Dědictwí sw. E-
rilla a Metodyia w Brně, a sw. Jana Nepomuckého w Praze, je-
likož tolikých nejsvětějších obětí mšných a modliteb, jichž se každému oudowí na-
šich neocenitelných Dědictwí za podob-
stává, bez prospěchu obstatí nemůže. Také psíw, kteréž obě Dědictwí svým účastníkům podává, co pravých poklabů w rodných wážití sluší, jelikož jsou kra-
tochvilnými w prázdných dobách, rozum-
wírou objaňují, srdce láskou zahřívají, a duši důvěrnou naději w Christa blaží.
H. V. m.

Sobec.

Do jalowice frotce pašouci se baly se rozdráždění woši. Bolejší zvěštěné ho-
wado wrhlo se do rybníku blízkého, w jehež wlnách zhynulo. Ulekaný krawač-
kwapil skotem k starostowi obecnému, a žádal jej snažně o podporu ochrannou proti majiteli zhybnulé jalowice, kbyby na něu žádati měl náhradu. — Starosta jej těšil, že strážný za neštěstí neprowi-
něné k náhradě pohánán a donucen býti nemůže; tím pak dobál prosebníkowi pře-
strašenému obhoblanosti, tak že s pra-
wou w en wyznal: „Páne starosto, Wás samého potkalo ono neštěstí s ubo-
hou jalowicí!“ — „Tak že?“ začal rozlitený starosta, jakoby jej na widličky bral, „mé dobytce že poslo? — borebo! ničemo! tak-li dohlídáš na statky nasse tobě svěčené? — do posledního hálíke nahradíš mi štodu!“ — —

Wláda rozumu a práwa lyne,
Sobcomi-li štodu jaká lyne. H. V. m.

Osud pravdy.

Wšetečná zvědawost zawebła dwou cestowatelů do hrabu, w němžto šibll slavných wlabyla opic. Obrowšly welmož ze starošlechtického rodu Orang-Utangů

byl tentokrát právě svolal pitvorné zastupitele a důvěrníky všech druhů opic, od velikého totéže až do velikánův sáhomých, aby s nimi ve sněmu se uradil, kterakby se dala povznést sláva národu opičího. Když šprýmovní poslanci se byli usadili v prostorné sněmovně, zastoupilho hubu a ušlebinu se po paníku s trůnu ozdobeného vládyka šedivý samolibě tágal se hostů přichozích, kti: „Co soudíte o nás?“ Počestník první, jsa oprastanec a pochlebník listů podobitých, počal ihned plagiwé tělo své v píslí lámati jako psanou žádost, a naplniv dvornými úklonky a poníženým šoufáním nohou vláduého Orang-Utanga i všechen výbor národu opičího hrđm ujasem, a pozvednuv slavně hlasu svého řekl: „Wy slawný opic pane widíte se mi býti jako překrásná rúže uprostřed spanilých listů svěžích;“ (šlowim poštěbním dal významu pochopitelný, poukázav šetrně na sněmovníky): „Wš jíte, pokračowal, mohutný šlon, a Wášš podbani jsou w pravdě národ wěhlasný; Wy jíte welebné a blahobarné slunce, tito pak zde kolem Wás jsou paprskové sluneční.“ —

Šlowa tak wýchwalá a lichotivá opojila celé shromáždění tak radostnou blažeností, že ohlušujícím jekotem, wřeslem a šlučením z plných hrdel utlowowalo pyšnému nadšení, až se wladat pozvednul, a toliserou zásluhu o říši opičí obměnil významným darmowijem, kterým mluwěho ihned obradně ozdobil.

Napetom přišlo na špelucizince, aby wyřlowil usudek swýj o wladytowi a celém sněmu opic. Jakožto dušše přímá, bezelšná a prawdomluwná nehnul ani šliji pronášel dostojně přejswědčení své takto: „Žádáte zwěděti: zač Wás mám? Jáťk Ty na stolet powyššeném jsi opice, a Wy druzi jste také opice!“ — Ani ještě nebyl dopowěděl, a již jej brali zuby i brápy zběšené opice se všech stran, až se celý rozedraný a zhanobený vctnul před brávkou dworu wladytowa. — Tak šeredně dopadnuw šel mučeník prawdy swou cestou dále, rozumšleje o šlowích: „Tenť býwal osud prawdy, že ji wezby nepřátelštwi pronášedowalo w té míře, w které se po-

chlebowáním nebezpečného přátelštwi dosahuje.“ Twát trubnou ztuffeností a rozjímáním zasmušlá rozjasnila se mu wšaf pojednou, an mu napadl wýrok prawdivý: „Prawda žištane prawdou; onaf se škwěje leskem šwým, a oslepnu bludaři, kteřiž nechťi wčřiti ji.“

H. V. M.

Pomlouváč.

Šw. Řehoř Tourstý wykládá o jistém obchodník, který plawiv se na lodi řekou Saonne, opasel s peněz šňal, a ho wedlé sebe na palubě položil. Alež se toho uadal, nřstnul sebou s wýššiny rychlostě šup, a chopiv se brachocenného opastu uháněl s kořisti ulowenou opět žhůrů do powětří. Šupa loupežného oklamala masowá barwa koženého opastu. Sezraw pak nechut masoprázdné řúže, wpuštil opasel z brápy šwých, a ten špadl do wody hluboké. Ubožák kupec přišel o jmění své, kteréž zlobějštmu šupowi neprospělo. —

Meni-li w příkladu tomto wvedený šup —

Řehoř řízi cti bližného přehořawný šup?! —

H. V. m.

Dobrodružní milencové.

Wladá, bohatá a krásná wdowa byla welmi znepokojowána od tří brzych mladičkůw, kteří nečistě t ni zahočeli lástku. Pro swou počestnost, opatrnost a oštražitoš zásluhuje wdowa ta jmeno powěštné u starých pohanů Penelope. *) Z oučch tří hejššů byl jeden písař, druhý malíř a třetí důstojník wojenštký. Každý z nich ujistkowal mladou wdowu, že má t ni takowou lástku, žeby se pro ni milerád odwážil wšeho, co tento šwet krásného má — i života. Penelope jich kárala a napomínala, aby wětšší cenu přikládali životu swému, jelikož jiným způsobem lástku jejich wy-pátratí lze. Šlyšste, jakého prostředku wyslyšila chytrá žena, aby se šprostila těchto

*) Penelope, jmeno ředě paněšky mythologické; byla manželka Ulyssowa, powěštná pro swou chytrěš t dotěrawým a ektizním milencím.

nemilých hostů. Vymyslíla prostředek, kterým ženská povaha zvitčítí musí nad slepotou poblázněných mužů. Neboť žena, kteráž upadá v tenata takových poblouzců, nezastihuje, aby se s ní jinak nakládalo, jako s jistou hohyní, která žalovala u práva jistého holobrádky, že ji byl nášlím čest obíral. Zkuffený soudce naznal, aby ji obžalovaný pytlíček peněz za náhradu dal, poštěptal mu však stranou do ucha, že ji opět peníze z kapsy vytáhnouti a vzítí může; pobačili se mu to, že budou peníze zase jeho. Za touto radou fráček obžalovanec a obsozzenec po boku žalobnice ze soudné síně, maje oči pořád upřené na její kapsu. Sotwa že vyšli ze soudnice, počal ji nášlím pytlíček s penězi z kapsy vytahovati, ona však bránila se tak udatně, že milobit hanbou ustoupiti musil. Soudce widá z oňa, co se dělo, dal oba nazpět powolati k sobě, a pochwáliv ženu pro welikou udatnost a obezřetnost řekl: „Rbybyste byla s podobnou udatností svou čest hájila jako nyní své peníze, nebylo by se wám nic zlého přihodilo. Teď wrátíte peníze ob obžalowance wám dané, a ještě jednou tolik položíte do pokladnice chudých.“

Képe si porabíla Penelope. Mělat w domě swém nemocného přítele, kterého prohlásila za mrtvého, a wšechy tři milence pozwała k sobě. Písatowí wřázala, aby přišel w šesté hodině, ni dřív ni později; malíře powolala na sedmou hodinu, ni dřív ni později a důstojníkowi dala říci, aby se dostawil w deváté hodině, ni dřív ni později. — Sotwa udečila šestá hodina, již stál stihlý písat před krásnou Penelopou, a poslouchal s náramnou napnutostí, co mu rozkazowati bude, a zarabowal se, slyše, že toliko malou službičku ob něho žábatí chce, aby se přepověděla o jeho lásce. Prawila: „Mám welice nábožnou děvečku, která se denně modlíwá u kříže we wedlejší pokojíku a za malou chvíli přijde domů. Chci, abyste se w pokojíku tom položil na máry přichýstané, stawě se mrtvým, z čehož moje děvečka soubiti bude, že nemocný přibuzný můj umřel. Wy jste chtěl k vůli mně i umřít; toho po wás nežádám; toliko si hrejte malou chvíli na mrtvého, ani sebou

nehýbejte, až já sama k tomu přijdu, a polekanou děvečku upolojim.“ — Stalo se. Písat lehl si na máry, dal se potrohem přikrýti, a dvě světla u sebe postawiti. — Zastaw se, milý čtenáři, na chvíli u bloudka tohoto, a wyznáš, že rozumu zdrawého neměl. Mohl by směle na sebe potahowati slova Žalmisty Páně: (87.) „Mezi mrtvé jsem obložen, jako usmrcený, ležící w hrobě, na nějž nezpomináš více (jako na ty), kteří rukou Twou wyhlazeni jsou.“ Dobře prawil Klement Alexandrinský: „Chlipnit se minul s rozumem, jako by duše nebylo w těle jeho.“ Mnolý horlí pro domi malé slewo proti své cti, k vůli podwedné žensstině však dáwá se na prowázku bláznowským woditi. Nicím nelze takového slepce naprawiti. Prošby otcowý neslyší; šze matčiny nepronikají; napominání přátelské se w posměch uwodí. Kdož tedy probudí takového mrtvého k životu? Snad-li Bůh? — Již jsme slyšeli hrůzyplný wýrok Páně: „Na nějž nezpomináš více.“ — Snad-li kazatel? — Takový nepřichodí do chrámu Páně, aby hledal pastwu pro duši svou, nébrž pro oči své. — Snad-li swaté swátosti? Neužívají jich. — Snad-li tělo Páně? Ach, on neluční po tomto potrmu. — Nic takového tedy neprobudí člověka duševně mrtvého ze spánku hříšného, jelikož za živa w hrobě chlipnosil pochován jest.

Než wizme bále, kbo se u ratwe jmenowaného nebožtíka modlí.

O sedmé hodině wkrečil molíř do světnice wdowy chytré. Widěl celý dům w hlubekém smutku, a Penelopu černým rouchem oděnou. Ona mluwila k němu: „Dala jsem wás zawolati, bílem abych se wámi w tomto zarmutku swém potěšila, bílem abych zkusila wáši úsluznosti, o které jste mne často ujišťowal. Umřel mi přibuzný můj, a wšechy služby jsem rozestala, aby wšechu přízeň pozwali na pohřeb; žádného není doma, kdebž se u mrtwoly modlí. Welikou mi prokázete službu, budete-li u mrtwoly bítí a se modliti, až se domácí nawrátí. Aby wás však žáben nepoznal, račte na sebe wztít rouchy staré bábičky a černý záwoj na oči.“ — Stalo se. Malíř učinil

že sebe haštroffe, a šel do pokoje, kde mrtwola ležela. Studený pot vyrážel se mu na čele, jak mile spatřil rakew potrohem přikrytou, dvě světla a swatý kříž. Tak již byli dva blázni w jednom pokoji; jeden co mrtwý za živa na márách, a druhý co bábička nad mrtwolou truchlící, aniž se byli poznali. Písař na márách myslil, že to děvečka nábožná, a malíř domníwal se, že skutečně modlí se má za duši nebožtíkovu; proto strouštěně odřítával: „Placebo Domino,“ t. j. „Zalíbí ti se chci Pánu;“ zatím raději tšitoti měl: „Placebo Dominae,“ t. j. „Zalíbí ti se chci paní.“ — Ať nám, milý čtenáři, žádný více newytýká, „že nebe trpí nášl!“ Wžbyť pak ani do pekla netráci žádný na cestě růžové a s medem. Popať do pokojíku nadzmičeného a přesvědčis se, že i peklo na své mučeniky. Tito mučeniční nečistě lásky snášeji úkři, hanbu, časný posměch, a mnohdykrát i ztrátu svého zdraví, svého štěstí a své majetnosti, — a to všechno snášeji proto, aby si po smrti peklo zasloužili. Zesli tedy peklo zadarmo? Kdož pak více trpí na světě, ten-li, který sebe zapírá, svou čistotu jako liliji a růži mezi trním pěstuje — aneb ten, kterýž plané růže nečistoty z trní pichlawého sbírá? Onoho alespoň milost Boží šli a odměňuje wnitřnou útěhou a štěstím, tento wšak opuštěn od Boha rozdrážděné svědomí co mučivého kata s sebou noši. Kdyby tito slepové jen polowici toho pro Boha činili, co čini pro ďábla, byli by z nich welicí swatí; ale wšje darmo. Kdyby jim tuž we swaté zpovědi podobně uložil pokání, aby za živa odeřmáli hřichu, aby se za pakání za hřichy své denně před swatým křížem nábožně pomodlili kající žal: „Pane, smiluj se nade mnou podle welikého milosrdenství svého.“ ipítali by ubohému zpovědníci neřwědomcū, t y r a n ů, a Bůh sám wi jak ještě jinak, a to by činili pro spásu duše své; ale pro nečistou lásku a pro žensstinu za živa se na máry položiti, před domélou mrtwolou na bávně hráti — to jest jim malíčkosti na wskoupení pekla. O téžby se podobní blázni k Bohu obrátiti, a s milostí Jeho požádně ho stánu manželského wstř-

powali; naleglit by odpocínuti dušim svým. —

Nechme se wšak malíže modliti, a písaře dech zatajowati, a popatřme, co čini Penelope. Ona se sebe šoléká rouchu smutkové, a čeká pana důstojníka wojenského. Sotwa odbila hodina o smá, již před ní stál. Dwořil se jí, a ujistowal ji o své účtě, jatowou k ní w prsou svých chowá. „Dejte mi toho důkaz, prawila Penelope, a hleďte mou děvečku postrašiti, která se w pokoji wedlejší u kříže modlí za mrtvého, a tomu konci přestrojte se zde za čerta, a tak blouho děvečku se modlíci znepokojujte, až já přijdu, bych se na chwili rozweselila.“ — Milerád to učiním, odpověděl wojín, a skutečně se strojil za čerta. — Z toho widíš, milý čtenáři, že se smilnil za živa podobným čini ďáblowi. Neboť obchází ďábel jako lew žwouci, hledaje kohoby pohltit: Podobně chodí a běhá zamilowaný blázen, stihán jsa šřípcem své tělesnosti. Ach, kolika smrtelných hřichů dopouští se on w myšlénkách! Každá nečistá žádost, kterouž w srdci svém hoši, jest hřichem smrtelným; každá nečistá myšlénka, s kterou se s oblibou obírá, jest hřichem smrtelným. Nechť spočítá smilník, kolik hřichů smrtelných mu připadá na jeden jediný den! Ať wyzná, že jest horši nad Herodesa we své náruživosti, kterýž wraždou newinnátům do nebe pomohl, svou duši pak pro peklo zamraždil; smilník, wšak netoliko sám sobě peklo připravuje, ale také jiné duše newinné králowství nebeského zbawuje. —

Wizme wšak, kterať úlohu swou tonal blázen třetí? — Šel do pokoje wedlejšího, hřmotil řetězy welikými, a řwal jako dravé žiwé, snaže se dwěře wypáčiti. Wypáčil je, ale zarazil se; wida rakew, hořící swíce a kříž před sebou, bál se, aby snad prawý čert jej samého newzal. Plamen lásky tělesné wšak mu bodal tolik srduatosti, že počal domélou děvečku štrašiti. Malíř zakullený, domníwaje se skutečného čerta před sebou widěti, běhal kolem mar, wolal o pomoc ke wšem swatým, a křičel celým hřblem: „Čert, čert je zde!“ — Písař na márách šlyše takowé děšné wolání myslil, že přišel čert, aby ho wzal i s hříšným

svědomím, počal se hýbati, pokřem ob-
hazovati a z mrtvých vstávati. Voják
za čerta přistojený byl toho mínění, že
mrtvý vstává, a malíř nyní uvěřil, že
tam opravdu smrt, ďábel a peklo pře-
bývá. Všichni tři pozbyli rozumu, vo-
lali o pomoc k nebesům, a odřikali se na
věky lásky nečistě. Eotwa první otevřel
dveře, pábili všichni po schodech dolů.
Čert padl na smrt, a truchlící bábička
na oba, až se za hodnou chvíli všichni
tři zase zebírali a z domu se dostali. Doma
bez mšeňání dali si žileu pustit.

Penelope jjoue tážána, kterému z

těch tři svou ruku k starou manželskému
podá, řekla: „Já si newezmu ani čerta,
ani smrt, ani truchlící bábu!“ Od té
doby nebyla znepokojována od botěra-
vých a nepoctivých milenců.

Že se ti líbí, milý čtenáři, konec
hry této? Ale jaký konec vezmuu teprv
ti, kteří skutečně pro nečistou lásku odu-
mřeli svému rozumu a filosofii Vojí? Vůdce
vzkříšení k soudu, aby počet
vydali ze skutků svých, a tenkrát za
hříšný život časný vymění sobě smrt
věčnou. Vůh dej, aby se to žádnému
ze čtenářů našich nestalo! L. Šimbera.

Čtení krátké.

— Obывatelé městečka Franken-
steinu w Hesjensku měli podivný zá-
wazek za 12 forců žita, ročně ošla do
města Darmstadt u posílali na pro-
jízdu z lých žen, jenž byly muže
své blý. Bila-li žena muže lživě, wehl
osla Frankensteinů posel; přemohla-li
wšak žena muže svého w rádné rvačce,
musil osla muž sám wěsti. Poslední osel
odešel se roku 1588; ob té doby jsou
ženy w Hesjensku tak hodné, že již
není více osla potřebí, anebo tak zlé,
že si muž netroufá, manželku svou ob-
žalovati.

— Sluha nosil pánowi jídla na
stůl. Nešl právě mísu s hrachem dobře
omaštěným a uzené maso na něm; z
nepozornosti wšak mísu upustil na zem.
Dobrý pán chladně řekl jemu: „Tak bych
to byl také bowehl!“ — Sluha pak,
potud možno, ještě chladněji pravil:
„Rád wěřím, milost pane, proto že jste
to ráčil ode mne widěti!“

— Mašar, náruživý kuřák jel po
poště, a byl sám toliko we woze. Na
druhé štaci, kde se loně přepřahali, sjezl,
šel k posťownému a huěwivě řekl jemu:
„Dále již nepojedu, a nikdy více na
tomto rychlité!“ — Pošťowný:
„Proč pak, pane?“ — Mašar: „Proto,
že tam cošowník ani kouřiti nemůže!“ —
Pošťowný: „Prošim, pane, právě na-
opak; wždyť we woze samém stojí na
cedulí psáno, že tam může každý kouřiti

s přivolením společenstwuů!“ — Ma-
šar: „Wšsem že tam tak psáno jest;
já bych si byl také rád wyžádal onoho
dowolení, ale nikdo se mnou nejel!“

— Děwa byla na nawsštěwě u pří-
telky své, manželky řezníkovy. Wěbělat,
že před několika dny manžel odel do
města, aby wolů nakoupil. Wolové se
právě přiháněli, a děwa widouc to, při-
skočila k paničce po příchodu manželowu
toužící, a chtě jí potěšiti, řekla: „Woli
jsou již zde, tudýž Wáš pan manžel jistě
také není daleko!“

— Opilci wycházeli s welitým kři-
tem z hospody w jednom Pruském městě.
Městský strážník wstoupil jim w cestu a
řekl: „Pánové, pojďte se mnou do šta-
lawy, neboť wite, že teprw minulý týden
wyšlo přísné nařízení, že nikdo nesmí na
cestě k domowu svému hluk tropiti!“ —
Jeden z křikounů wšak odpowěděl: „Mi-
koliw! myt známe dobře onno nařízení,
ale wězte, pane strážníku, že my ještě
nejdeme do mŭ; nébrž zase do jiné ho-
spody!“

— 3 jara roku 1852. byl w Brně
neobyčejný zwěřinec; (mnogo kleti želez-
ných, w kterých se rozličná zwířata uka-
zují) nawsštěwowán byl od mnohých bl-
wáků proto, že w něm nebyla zwířata o
sobě we zvláštních kletích zawřena, nébrž
weliké množstwi sobě nepřejících a nepřá-
telstých zwířat bylo w jedné welikánské
železné kleti sworně pohromadě. Wl,

dvce, liška, slepice, kohout, tralík, orlice, krahujec, holub, kočka, myš, medvěd, hyena, psiček a jiná zvířata krotká i divá sušší se jakoby v rájším míru a pozíli v ohromné kletce té. Krom jiné bismůky byli tam také dva ventované z nebaleté vesnice; první se věci té obdivoval, druhý pak, dobrý to konopásek obpovídal jemu: „Což pak se tomu bismů? u nás se bavá Františka Konopníková, Petronilla Jezulova, Josefa Bořetova, Kateřina Zavadilova a Marjana Nebubova v chrámu Páně také v jedné stoličce, a to víš, že majíce zlatý zoubek obyčejně jako divá zvířecí proti sobě a proti každému soči. Toť věru bím mnohem divější!“

— Honzík: „Wassu! proč se zbrahají někteří učení lidé psáti morawsky?“ — Wasek: „Abý neprogradili svou neučenosť a pozobilost!“

— Honzík: „Wassu! co ješť křesťanství? Snad-li národnost vlastní zafstávat, a cizou nenáviděti? aneb snad o jáduou se nestarati?“ — Wasek: „Dboje bylo by soběctví nekřesťanství!“

— Honzík: „Snad-li za svou koupiti cizou?“ — Wasek: „Toť by byla pozobilost!“ — Honzík: „Tož-li snad svou milowati a sousedowu štěkiti?“ — Wasek: „Jbi, a čii, jak jsi řekl!“

— Wěhlasného kardinála Mezzofantiho († roku 1848.) w Římě, nawštíwil před několika roky jeden posestný Čechoslowan, a oslowil ho, mluwě česky, nenárodným a ztazeným slowikem w ni. Wznešený znatel padesáti jazykům, kterých i řeči slowanské dokonale mluwil, ihned wytykal a eprawowal chybné omlání, a tím posáral co moudrý cizinec wšech robátům nassich, jimž směšné a zpotworené oni wice woni, nežli upřímné a krásné w y slowných nassich předků. —

— Za třízet, jezž si byl lékař zafstátné wyléčení od swého swěcence wyminil, nabízel mu milowuit uměleckých wytworů znamenitých peníz. Zbožný lékař zamítnul wšak prospěch ten slowy wážnými: „Což pak jsem Židáš, a bych zaprodal swého Pána?“

— Zpozorowaw ksofi w cizím domě stěny holé, nezoboceně po křesťanstu obrazy,

řekl prostofrečně: „Máte u Wás, jako w helwitské modlitebnici.“ Hospodář chtě se osvědčiti křesťanem, prohlásil jizbu první za čelební wšsem zanebhaný, a pootewřen komnatu wedlejší chtě se pochlubiti obrazy uměleckými. Alež na první pohled pabli přichozimu do oči ptáci z barewného péti wytworené w rámcích nádherných podšlem. Mlwaje co w srdci to na jazyku prohlásil se posestnit takto: „Ano, máte, máte obrazy — ale jak pozoruji, jsou to swatí ptáci!“

— Známý sbíratel oudůw pro Dědictví Brněnské i Pražské byw tážán, kterať to nawlétá, aby zřítal toliť set účastníkůw ústawům těmto neocenitelným? prošlowil se w ten smysl: „Napke b jsem obětowal Dědictwím sám wšechen statek swůj, a proto ješť mi wčil snadno působiti zdaruč.“

— Welmi chwalltebné a nemálo prospěšné ješť naléhání na pilné nawštěrowání škol — amšak neuwáběti spolu spijům bobosměrných w rodiny, podobá se počínání onoho otce rolníka, jenž mase wice synů, nechal je s náležitou pečliwostí wyučiti se čemeslům. Pak je poslal do swěta na zřissenou, a nawrátimšim se domů podal nástroje rolnické, aby obdělawali pole. Mimo jiné také tímto būwobem wtupným sužl se ksofi buď pro Dědictví sw. Cyrilla a Methodia, buď sw. Jana Nepomuckého, buď a nešlíp do ústawů obou přemlowwati. —

— Roušnowský Žid bohnil na silnici k Brnu zimního času wozku s těžkým nákladem, a jsa již cestou unawen žádal jej, aby ho swězl do Brna, že mu zaplatí. Domluwili se, Žid si wylezl, a jelo se dále. Zima rostla, tak že wozka dobře osřacený nemohl wydržeti, slezl a wedlé swých koni pěšky trácel, aby se zabřál. Žid pak, ač lehčejš oblečen byl, zřítal ležeti. Ale nastojte, kbyž přijeli na Řtenowou ulici, kbe měl Žid slězti, zpozorowal wozka, že ješť ubožák ztuhlý a bez sebe. Složili jej a honem zawolali lékaře, kterých ho muohým namaháním zřítal. Zřítal se, proč neslezl s wozu dolů, an tak mrzlo? Žid pak s podiwem řekl mu: „Ny, proč bych slezl dolů, wž byť pak jsem

wo zlowi zaplatil, aby mne wezl až do Brna!" —

— Zat soubíte, pane o latince a o swabachu? ptal se kdosi slowitného spisowatele slowanského, kterhž odpowěděl: „Knihá česká čili morawská swabachem tištěná přichází mi jako Izraelitka stojící na egyptském břehu Rubého moře, kteráž w otroctém oděwu žalostně spíná ruce proti seštké na protějším břehu w krásném rouchu zísťané swobody sobě spanile wykačující; takowěť podobá se kniha slowanská latinou tištěná.“

Poznamenání. My sami litující vydáváme Morawana a ostatní knihy z Dědictwí swabachem tištěné, jelikož se toho mnohými dopisy spoluobčanů žádalo. Owsšem raději bychom widěli místo jednoho listu pro swabach deset listů pro latinu, a to tím více, an je vydáváním knih swabachem tištěných sledetný úmysl naši mládež zamezuje, která moudře i zákonu i slovní knihy latinou tištěné lidu našemu podobáti rozkázala. —

— Ostrowtipný dějepisec, sepsaw dějiny wszech wšetečnějších národůw, nechal w knize své mnoho listů nepopsaných. Rbyž pak se ho byli tázali, co by to mělo znamenati? odpowěděl w duchu prorockém: „Prázdné listy jsem ponechal pro dějepis (historii) Slowanů, jimž rozkřetelnost Boží wytknula budoucnost slawnou.“ —

— Mluwilo se o Židowí, kterhž se dal nokřestiti, ale w obcowání swém přece Židem žůstal. Jeden z přítomných se o něm wyjadil takto: „Ten člověk mi přichází jako prázdny list mezi Starým a Nowým Zákonem.“

— K něž katolický a pastore protestantský potkali se na předháze s rabínem židowským. „Mi,“ zvolal weselý pastore, „tu jsme se jessli tři mužowé trojsho rozličného wyznání wiry; kdo pak asi z nás má prawdu?“ — Wážný rabín poblábliv si šedivou bradu řekl: „Gned Wás wywebu z rozpafů. Pubto se Mesšias jessť nezjewil, anebo jš stutečně přišel na swět. Nepřišel-li jessť: mám prawdu já; wtělil-li se wšak w osobě Ježíše Chrísta Nazaretského: má prawdu welebný pan kato-

lický: co se wšak Wás protestanta tšlá, Wy jste w blubu, a nemáte prawdy, at si Mesšias přišel nebo nepřišel.“

— „Nenawidím předházení z jedné wiry ke druhé“ — káral kbyš welmož protestantský wěblajúcho hraběte Stollberga, jež bylo přewěbčení nezwrátne do lůna Církwe katolické přiwěblo. — „Zá tím wice přestoupání nenawidím, odpowěděl hrabě duchaplný a sledetný: wžby bych se nebyl musil ke katolické Církwi nawraceti, kbyh moji zklamani přebkowé nebyli ji opustili; neboť protestant stávající se katolíkem, nepřestupuje, nébrž nawracuje se toliko do lůna staré, swaté Církwe přewráceností přebkůw opustěné.“

— O tomže předmětu, totiž o obpablictwí ob Církwe katolické, proslowil se také památne a wtipně jistý katolík, kterhž se byl usabil w krajíně téměř wšhrabně protestantů zalibněné, z nichžto je ho jeden uštěpačně tázal řka: „Zbali Wás to neužirá, kbyž si pomyslíte, že Wasse tělo jedentráte bude položeno mezi těla protestantská, a že se prach Wás pomíchá s prachem našim?“ — Odpowěd katolíkowa byla: „O nikoliw mne to pomýšlení neužirá; wyžádám si toliko o něco hlubší hrob, a tam se zajistě prach můj šlebá s popelem katolickým!“

— Slawný oltář u milosrdných ješter w Mnichowě zdobi mistrně wzdělaný obraz představující sjimání Wána Ježíše s kříže. Umělec napodobnil na něm sebe samého, an wyjimá hřebí ze zbedené mrtwohy ukrížowaného Chrísta. Požádán byw o wyšwětlení tobo odpowěděl pobnutě: „Rajbý člověk wbíjí zajistě w lebkowážné mladosti své nejeden hřebí we swaté tělo Wána a Spasitele swého, a tudž sluffno ješ, aby hleběl alespoň w stáří swém hřeb jediny z těla Chrístowa wytáhnouti.“ —

— Dwa morawští weselčané šli do města německého. Mladší projewil na cestě swou starost, kterať se jim bude možno domluwiti s lidem německým? Starší wšak mu dobáwal zmužilosti, aby se nic nestrachowal, on že se bobte domluwí. Přišli do města, a chtěli obě-

watt. Hlíbal po domích, třeba nalezl hospodu. Na jednom domě byly zavěseny misty žluté, znač holice a lazebníka. Starší wentowar hned se chlubil: „Gle, tuto dostaneme jít!“ Wessi do světnice, lazebník jim pobal židlice, aby si sešli; starší chtěl mu dáti na srozuměnou, aby jim dal jísti, a ukazoval přitom do huby. Lazebník byl toho mínění, že si chce dáti zub wytrhnouti, vzal své kleštěčky, a díval se mu do huby. Mladší, newěda co se děje, ptal se staršího: „Brachu, co pak ti to ten člověk dělá?“ — Starší mu odpowěděl: „On mi bere míru na sšišty (čelůstky).“ Mladší s tím byl spokojen. Zastim si wyhlídl lazebník jeden zub w ústech staršího wentowara, nasadil kleště, a zub byl wytržen. Tím se wentowar zpamatoval, wstal, pětynul na mladšího, a obcházel. Lazebník za nimi wolal: „Bez a hl! bez a hl!“ (zaplak). Starší pak sšakowitě se usšlibaje řekl jemu: „Kdyby Wám někdo z čista jasna zub wytrhl, také byste bečal (bečel).“ — Mladší pak na ulici pravil staršímu: „Ty brachu, já tě nechám pořád samého s těmi Němci se domlouwati, anebo raději hladosy se nawrátim domů.“ —

— Známo jest, že na některých obrazech sw. Anton Paduanšy se maluje s oslem, proto že po kázání tohoto swatého i zvíře, totiž osel poslehl před nejsvětější swátostí, které se kacíři rouhali, a že sw. Anton poušterník na swém obraze někdy swini mluvá, poněwadž jej ďábel přišel w podobě swině pokoušeti. — Dwa lehkomyšlní swětáci potkali jednoho dne weselého a wtipného fratera Antona, a pravili: „Slyšte pane frater Anton, chtěli jsme se Wás již častěji ptáti, jaký Anton vlastně jste, žbali Anton s oslem, anebo Anton se swini?“ — Frater Anton odpowěděl: „Mili pánowé, to je tak; mluwím-li s Wámi, (řekl prwnimu) jsem Anton s oslem; mluwím-li ale s Wámi, (obrátil se k druhému) pak jsem Anton se swini.“ — Tak zajiště jest nejkratší řeč s takowými hluwáty. —

— W jednom městě byl známý pán, kterýž bez Boha žiw byl, a bez Boha umřítí chtěl. Jeho manželka uštrašená nekajcností swého manžela powolala nej-

učenější kněze, aby jej na bobrou cestu přiwelbl; ale jeho zatwrgelost byla ohromná. To uslyšew prostý, nábožný kapucín, žádal swého přebstaweného, aby směl nekajícího pára na smrtelné posteli nawššiwiti. Přebstawený mu řekl: „Milý bratře! nejučenější kněží pokoušeli se o to, jeho bušši spasiti, a nepodařilo se jim to; ale chceš-li, jdi s Pánem Bohem k němu!“ — Kapucín šel, a před jizbou nemocného zakryl si hlavu swou kapucí, otcwěl dwěře, štrčil hlavu zwědawě do světnice, a zůstal státi, aby jej nemocný widěl. Tento ho spatřil a zwolal: „Co pak Wy chcete, Pater Glekte?“ — Kapucín odpowěděl: „Nic, nic nechci; já prosím toliko, abyste mi dowolli zde státi, až Wy, milost Pane, umřete. Rád bych widěl, jak to jest, když čert bušši bere.“ — A hle, to působilo. Nemocný kapucína k sobě zawolal, rozmlouwal s ním, za hodinu přijal po swaté zpowědi nejsvětější swátost, a druhého dne umřel šťastně w nejlubšši kajcnosti.

— Ke kardinelowi knížetibiskupowi Wratislawskému, k Diepenbrokowi nebáwno zemřelému, hlášla se lonšého roku chudobná paní, kteráž od něho podpory dosáhnowti žádala. „Jak jest stará?“ — ptal se knížebiskup komorníka swého, kterýž ji byl ohlášil. — „Sedmdesát lét,“ odpowěděl komorník. — „Jest skutečně w bídě postawena?“ tážal se kardinál. — „Ždá se wšestramně“ — byla odpowěb. — „Teby ji dejte 10 tolarů,“ rozkázal kardinál. — Komorník zasnouci namítal: „To by bylo příliš mnoho, Eminenci! ta žena jest židowka.“ — „Židowka!“ zwolal ubiwený knížebiskup, „Welš Bože! to jest něco jiného; té dejte 50 tolarů, neboť to zasluhuje její důwěra ke mně!“ —

— Swatý Alexander byl uhliřem. W mladém věku opustil své rodné město, a promezowal řemeslo uhliřské w Romani, biskupském městě w Pontu. Brach uhelný pokrýwal krásu jeho obličeje, na stwistné šatstwo nebbal, a co mu zbylo z wybělků, dáwal chudým. Duš byl weselý a při práci své zpíwal chwalozpěwy Pánu Bohu. Hospodín patřil se zalábenim na něj, a chtěl ho powyššiti, což se takto stalo. Biskup Romanský umřel, a obywatelé města toho prosebně obrátili se k swatému. Něhožli diwotworel, jenž

býval nebalet. Tento svatý biskup přišel do Řomana a mluvil: „Božnost a síla ve víře jsou vlastnosti, kterých úřad biskupský požaduje; tyto vlastnosti mohou v bobách těžkých berlu pastýřskou vésti ku blahu věřících; nemá se ohled bráti na rod, na vážnost osoby před světem, na výmluvnost, na zevnější leš, nébrž na zbožnost, bytby se i na nejproštitší muži nalézala. — Tu zvolal řebitel wolby, vzácný pán, s posměchem: „Tak-li jest, pak radím uhlíře Alexandra, je- muž my všichni blašy své dáme!“ — „A kdo jest ten uhlíř?“ tágal se svatý Řehoř, kterýž v srdci svém měl důvěru v Boha, že bude wolbu ozvláštním způsobem řiditi.“ — „Zde jest!“ vykřikl jeden ze shromáždění, a představil jej se smíchem potupným svatému muži. — „Alexander uhlíř byl, jako ve práci své, polonahý, polo oběný černým, wetchým oběvem. Jeho obličej, jeho ruky svědčily o řemesle uhlířském. On nežasnul a nebyl v nesnázích, tbyž jej svatému Řehoři představovali; na žádného nehleděl a podržel svou důstojnou pokojnost, a již upozoroval svatý Řehoř na Alexandrowi což více než poněhého uhlíře, kterého shromáždění s potupným smíchem pozdravilo.“

Svatý Řehoř vzal jej stranou, a tágal se ho, kdo a co by byl? Alexander upřímně wyznal a pravil: „Já pocházím ze staré a bohaté rodiny; nouze mne nepřinutila k tomuto chudobnému životu, nébrž lásta k Ježíši Christu. Rozvažujit ubelny prách za pokrywkou, pod kterou cnost v pokusiených životných bezpečná setrwati může; neboť si přeji w úplné zdrželivosti život svůj skončiti. Řemeslo uhlířské živi mne, a chubina dostává také ještě části z wyběsku mého.“

Svatý Řehoř poznal w něm muže plného smýšlení křesťanského, muže, zvedeného a wychowaného ve škole zapírání sebe a potory. Rozkázal svým lidem, aby Alexandra umyli, a ve slušné šaty oblekli; on sám pak nawrátil se do shromáždění. Zatím řečnil důraznými slovy o těžkých povinnostech duchovního wrchného pastýře. Za chvíli wstoupil do shromáždění Alexander ve slušném oběvu, s přívětivou, přirozeně krásnou twáří,

tak že oči celého shromáždění s pobívením po něm se obracely.

Tu počal sw. Řehoř znova řečniti a pravil: „Nedivte se, že Wás zdání klamalo. Satan chtěl použiti zdání, aby božské světlo moudrosti a swatosti pod bžberem ukryto ostalo.“ — „A hle! Pán Bůh dobal síly slowům jeho, řidil srdce wšech shromážděných, a uhlíř před chwili tucený jednohlajně za biskupa zvolen a s jasným za takového od celého shromáždění pozdraven a uznán byl.“

— Mladá hraběnka měla s toho radost, tbyž ji za kmotru žádali. Obywatelé toho místa se nehněwali, neboť dostali wžby něco řádného do wíntu; k tomu ještě nepřicházela sama se křestu svatému, nébrž dala toliko své jméno do křestné knihy zapsati, a sebe při křestu svatém zastoupiti jinou kmotrou; ale za 4 za 5 neděl chodiwala k šestinedělce a k noworozenátku na nawštěw. — Žil w místě tom také chudobný šwec se svou ženou a s pěti dítkami, z nichžto nejmladší — chlapeček — byl w třetím roce. — Právě blížila se zima se všemi předchůdci pro chuby lib strašnými, a ubohý šwec stál weblé své starostlivé ženy, díwal se smutně oknem na chumelici, a neměděl, odkud by wzal peníze na dříví, a na dyleb wezdejší. Koněčně přetřhl dlouhé mlčení a pravil: „Wíš-li co, Kačenko, teď mi což napadlo, čím bychom si pomoci mohli. Půjdu k pani hraběnce, a požádám ji za kmotru.“ Žena s úžasem pravila: „Ale tam myslíš, muži? wžbyť pak nedáme křestiti, kterať nám může za kmotru jiti?“ — „Gle,“ řekl šwec, „wíš, že se křestu svatému nepřichází, ale řádně do wíntu dáwa, a toho potřebujeme nutně.“ — Zkrátka, Kačenka mohla namítati co chtěla, mohla mluwiti o podwobu, o hřích jak chtěla, — muž přece šel a prosil hraběnku o kmotrství, dostal do wíntu a těšil se z toho. — Asi po čtyrech nedělích widěli manželé oknem, že pani kmotřenka hraběnka přichází s kopečka zrowna k nim do domku wybáleného. „Pro Pana Boha, co si počneme?“ zvolala žena. — Šwec hned měl radu po hotowě. Kačenka musila si lehnouti do postele, a Honzík, tříletý klouček byl peřinkou obwázán, a do kolébky položen; otec se po-

jabl, kolibal a zpíval bitěti písničku. Takto očekávali příchod paní hraběnky. — Skutečně přišla. Po několika otázkách na domělou kontuici přitvočila se koleně, a nemohla se došli vynadiviti, kterať čtyřnecelné dítě může již tak wellse býti? —

„Jak pak se ten chlapecet jmenuje?“ ptala se s úsměvem. Klučík, nepochybně w naději, že dostane trejcar, zchopil se w koleně a vykřikl: „Honziček se jmenuje!“ —

Některá přísloví národu našeho.

Čtíme ob Boha počátek, a bude dobrý pořádek.

Kdo s Bohem počínává: ten všeho dokonává.

Všse s Bohem a rozumem.

Ne všse na rozum, ale více na Boha dārej.

Bůh milostiv, a já při Jeho milosti neschudnu.

Jako otec dobrý k dětem, tak i Bůh jest dobrý k lidem.

Bůh dal zuby: Bůh dá i chleba.

Dal Pán Bůh travičku: dá také travičku.

Mám Bůh dal, a nám sibil.

Komu Bůh sibil, nitby ho nemine.

Komu Pán Bůh přeje, tomu ne snách padne; — komu Bůh nepřeje, tomu s lžice spadne.

Více má Bůh, nežli rozdal.

Koho Pán Bůh stvoří, toho neumotí.

Bůh nebává všedco dobré jednomu člověku.

Všichni my pod Bohem chodíme.

Bůh jest vysoko, ale wibi daleko (w Rusku).

Bůh vysoko sebi, a široko hledi (w Chorwatku).

Před Bohem nikudy nelze.

Bůh wibi, kdo toho sibi.

Twé jsou řeči, ale jsou Bohu w uši.

Ač nitbo newibi, nečlň, co proti Bohu a rozumu.

Boj je Boha, iťd se libi, nehtëš více, Pán Bůh wibi.

Co před světem zde utryto, bude někdy všem očito.

Všedco do času, Pán Bůh na věty.

Bůh prawdu wibi, ale nechneb porvi.

Bůh nikomu službu neostává.

Bůh newyplácí těžbou sobotu.

Bůh není náhliv, ale pamětliv.

Bůh blouho showívá, ale pak do živého ranívá.

Co Bůh poslal, všse ti buď mčounko (w Rusku).

Co ob Boha, slabší jest uab meč (w Srbku).

Koho Bůh miluje, toho třesce w bičuje.

Koho Bůh miluje, křížem ho nawštkuje.

Proto Pán Bůh dobrých třesce, aby žli se láli.

Střivánek nízko žije, ale vysoko Boha chwálí.

Kučátko pije a i nebi pohlíží.

Kdo prosi, ten noší.

Záhý probudiv se, k Bohu ubírej se.

Kdo modlitbu říká leže, Bůh ho slyší bčimaje.

Modli se, a žlých stutkiv waruj se.

Neštěší učí hledati Boha.

Elza nábožného ne k zemi lene, ale do věčnosti wane.

Boha vyživej, sám ruky přikládej.

Mobil se k Bohu, a vešluj tu bčehu.

Kde křesťan kostel stavi, tam čert se ži-
dem hospodu přistavuji (w Hallči).

Poslední do chrámu hývá, kdo pod zvo-
nici přebývá.

W den swatý práce mají spáti.

Swěť swátek, a posť je w pátek, nebude
twůj statek krátek.

Toho spása pomíjí, kdo se w swátek
opíjí.

Bůh lebacu nepřijímá.

Jak ty Bohu, tak Bůh tobě.

Almužna nechubí.

Prawda nezneuctí, almužna neochubí,
mše neopozbí.

Co chudému dáš, na lžci ti naroste.

Ide nouze (t. j. chubý) otvírej vrata.

Ja zbravého života dobře čín, po smrti
nebude tby.

Nadarmo se člověk chrání, pakl ho Bůh
neochráni.

Jak Bůh ráci, tak at tráci.

At bešť prší, neb suňh wěje, nech se
Boží vůle děje.

Wše we swětě se děje ne našim rozu-
mem, ale Božim soudem.

Ne po našem chění, ale po Božim do-
pusťtění.

Pakl ne Bůh, kdož by pomohl?

Komu Bůh pomáhá, teu wšedno pře-
máhá.

Koho chrání Bůh swým štítem, nezahyne
w boji lítém.

Bůh w bezcesti cestu najíti umí.

Pán Bůh dopouští, ale neopouští.

Kde nouze nejwyšší, tam Bůh nejbližší.

Chudému Bůh není chubý.

Opustěného od lidí Bůh má na péči.

W bídě nezoufej, w Bohu doufej.

Bůh oboročí, Bůh též osuší.

Polekej Bože, jenom nezahub!

Když ml Pán Bůh dobrořečí, nebbám
na zlořečení lidšć.

Dokud Bůh a dobří přátelé, ničeho ne-
třeba se báti.

Neprítel rád by hlavu skal, ale Bůh
ani wlasu nebá.

Kajbý o sebe, Pán Bůh o wšedny (se stará).

Bába přede, Bůh jí nitku webe.

Bůh vybírá, a člověk sbírá.

Člověk mni, Pán Bůh mění.

Kdo Boha zabil, komuž ten bochowá
wiry?

Kdo newěren Bohu, newěren také lidem.

Kdo se Boha nebojí, ten se líbi neslybí.

Co není z Boha, nemá dlouhého trvání.

Jestli Hospodin neochráni hrabu, barmo
činime stráž a ohrabu.

S Bohem a s poctiwošći.

Bez Boha ani přes prah noha.

Bez Boha není stoha.

Kdo s Bohem také Bůh s ním.

Pán Bůh s námi a glé pryč.

Ja Bohem-li půjdeš, dobrou cestu na-
jdeš.

Kdo chce za Bohem jiti, musí, co Bo-
žího jest, činit.

Kdo Bohu slouží, dobrého má hospodáře.

Milost Boží, dobré zbraví: co lepššího?
nikdo newí.

Žsna jsou dwírka k nebi.

Široká brána do pekla.

Wěčná wěc horoucí peklo.

Powěra jest hůl, kdo jí wěří, tentě wůl.

Nemá-li býti po Bohu, nechať také není
po čertu (t. j. strze čary).

Kdo wěří w čary, toho wezme šábel starý.

Sen je sen, a Pán Bůh kibi noc i den.

Co bude, to bude, a zlého víc než kopa
nebude.

Koho Bůh chrání, toho zbraň uchrání.

Dusse nejdražší zboží.

Klneš-li bližního, buď si svou v základ
dáváš.

Lépe zpívatí nežli klívatí.

Kdo za pluhem křeje, zlé semeno seje.

Kdo do tebe kamenem, ty do něho chle-
bem.

Dvce neposlouchající pastýřce točíst volů.
Abamova léta ob začátku světa.

Ewa jablko sněbla, a muži ohryzek bala.

Kaluoská vládnost. Nechci já býti jemu
kainem.

S Davidem hřessime, ale nekajeme se s
Davidem.

Moudrý jak Šalomoun.

Izbášowo políbení.

Ob Herodesa i Pilatovi posílali.

Nemělici Tomáš.

Bůh s námi, kdo proti nám?

Pán Bůh dal, Pán Bůh vzal.

Komn čest, tomu čest, pastýřkovi hůl.

Srdce královo jest v ruce Boží.

Jak tě najde, tak tě souditi bude.

Perel přeb swině nemetej.

Kdo tluče, tomu se oteví.

Stěbrého (ochotného) bárcce pán Bůh
mluje.

Mnoho povoláních, málo wyvoláních.

Co nechceš sobě samému, nečiň bruhému.

Kdo jak čini, tak odplatu bře.

Lžko z hobůw na hoby jiti.

Co císařowo císaři, co Božího Bohu, a
čert ať utře hubu.

Nic není sřytého, aby nebylo zjewného.

Co Bůh spojil, člověk nerozlučuj.

Kde boleš, tu ruce, kde poklad, tu srdce.

Wšudy koutol mezl pšenici.

Strom po omoci poznán býwá.

Kdo se ponízuje, bude powýssen, a kdo
se powýssuje bude ponížen.

Lépe jest slyšet: příteli, posebni wýsse,
nežli: příteli, dej tomuto místo.

Mrtwu z cizého oka wywrhujes, a we
swém břewna newidíš.

Létati, uzbaw se sám!

Kdo jinému jámu kopá, sám do ní pabá.

Kdo se w mále pronemětil, proneměti se i
we mnoze.

Otcowa kletba wysussuje, a matčina z
kořen wyracuje.

Twrbos jest proti ošnu se zpěrowati.

Nišbo nemůže břewna pániim sloužiti.

Žádný prorok není wzácen we vlasti své.

Jak kdo mčí, tak se mu odměruje.

Čim jest srdce přeplněno, tím ústa přetě-
sají.

Když slepý slepého wodi, oba w jámu
upadnou.

Kdo nepracuje ať neji.

Hoden jest dělník mzby své.

Komáry cediti, a welbloudy požirati.

Čert jako ďábel, oba jsou černi.

Wezmi čert ďábla, obou nám netřeba.

Mnoho má čert síly, ale málo zwůle.

Chlubil se čert, že wyssechen swět opanuje,
a Bůh mu ani nad swini wůle nebal.

Čert nikdy nespi.

Wolno čertu we swých bahnech orati.

Čert po samotách nejwíc ulowí.

Čert ze siti pišti, a z houští střelu pouští.

Čert má mnoho cukru, a proto i hřích
čini sladkým.

Čim kdo přetnější, tím čertu milejší.

Kde ďábel více nemůže, aspoň zasmrabi.

Čnost nezáleží w slovech, alebrž w po-
čestném jednání.

Říkaje amen čerta nezapubíš.

Čert se ladibla neboji

Dábel se sám o Boží muly rozblje.

Cnost se s člověkem nerobi, náhodou se
nenahodí, kdo ji hledá, w ní ušodí.

Cnost neléhá na peci.

Cnost těžkosti se neleká, a w protivens-
tvích nehetá.

Ke cnosti třeba i ob bítěte dej se věsti.

Cnost sílu přemáhá.

Nejtrápněji hosti rozum se cností.

Rozum bez cnosti jako meč w rukou
šileného.

Cnost umění přecvyssuje.

Přiklad lépe nežli usta cnosti vyučuje.

Cnost nejdražší zboží.

Cnost nejlepši urozenost.

Cnost a přikost jest milá společnost.

Cnost a krása velmi spolu svědčí, ale
řídko bývají.

(3 mudrosloví národu slovanstého

w přířkách

od Fr. Čelakowského.)

Doprava. Na straně 67. w bájní má státi Bruno místo Bruno.

W seznamu p. p. spoluoudům Vědictví sv. Cyr. a Meth. vypuštěn jest:
Vel. p. Albert Alois, kaplan w Bohdalově (?) 10 zl. stž.

Poznámání. Kdyby ještě někdo z p. p. spoluoudů vypuštěn byl omylem,
který se w tisku snadno státi může, žádá se, aby lastavě se ohlásil listem u
pořadatele kalendáře, nebo u vel. p. pokladníka.

Výroční trhové
n a M o r a v ě, v S l e z s k u
a
v Č e c h á c h.

Výroční tržhové na Moravě.

Dle nejnovějšího nařízení neobdávají se tržhové nížde w neděli a we svátek, nebž w den předcházející nebo následující.

Archlebo w (Archlebau). 1. w úterý před Fab. a Seb. — 2. w út. před Fil. a Jak. — 3. w út. před Mochem. — 4. w út. před Sim. a Jud. — Trh na dobytek 1. w pond. před Fab. a Seb. — 2. w pond. před Mochem. **Ausow (Ausse).** 1. na Fil. a Jak. — 2. na Jilji. — 3. na Tomáše apost. — Týžní trh každou středu.

Bánow. 1. w út. po střetoposti. 2. w út. po Petru a Paw. — 3. út. po Pomýš. sw. Kříže. — 4. w út. po Lucii. — Trh na dobytek před každým výročním trhem.

Batelow (Batelau). 1. w pond. po Janu Křtit. — 2. w pond. po Maneboweti P. Mar. — 3. na Warboru.

Beroun (Bärn). 1. w pond. po Obrác. Pawla. — 2. pond. po 4. ned. Welif. — 3. w pond. po Kuně. — 4. w pond. po Leopoldu. — Trhy na přizi w den před wýr. trhy.

Bergstadl wiz: šperní město.

Wistupice. 1. na Matěje. — 2. po Petru a Paw. — 3. w út. po Bartol. — 4. w út. po Šawlu.

Witeš Welká (Groß-Wited). 1. w út. po Hrom. — 2. w út. před Welif. — 3. w út. po Manebowstoup. Páně. — 4. w út. po Maneboweti P. Mar. — 5. W út. po Frant. Seraf. — 6. We čtvrt. před Wán. — Dobytků trh před každým wýr. trhem. — Týžní trh každých čtvrtěk.

Witiš a Dřow a. Wýr. trh dne 25. čerwence. **Witiš a Wemeršá (Gichhorn W.)** 1. w pond. po Apollonii. — 2. w pond. po Janu Nep. — 3. w pond. po Bartol. — 4. w pond. před Sim. a Jud. — Dobytků trh téhož dne ráno. — Týž. trh každ. středu.

Wlanšow. 1. w pond. po Jan Křt. — 2. w pond. před Mart. — Trh na wlnu: 1. w pond. po Manebowstoup. Páně. — 2. w pond. po Matouš. — Týž. trh každ. úter.

Wlitzkowitz (Lispitz). 1. w pond. po Bož. Wstoup. — 2. na Wawřince. — 3. Na druhé pond. po Michal. — 4. na Lucii. — Týž. trh každých čtvrtěk.

Wlucina (Lautschitz). 1. w út. Swate' usni. — 2. we čtvrtěk po Wácl. — 3. w út. po Mikul.

Wobrowa Dolní (Unt.-Bobrau) 1. w út. před Jiřim. — 2. w út. před Bartol. — 3. w út. před Wšemi Swat. — 4. w út. před Tomáš. — Dobytků trh w pond. před každ. wýr. trhem.

Wobrowa Horní (Ober-Bobrau) 1. w út. po 3 Křál. — 2. w pond. po Witu. — 3. w pond. po Mart. — Dobytků trh 1. w pond. po 3 Křál. — 2. w pond. po Witu. — 3. w pond. po Mart.

Wojkowitz. 1. W pond. před masop. ned. — 2. w pond. po Bož. Těle. — 3. we čtw. po Wawř. — 4. w pond. po Diniš. — Trh na

dobytk. a obilí před každ. wýr. trhem. — Wellé týž. trh, 1. we čtw. před Wánoc. — 2. we čtw. před. Welif. — Koňský trh každých čtw. w postk. — Týž. trh. každ. pondělí.

Woskowice. 1. w pond. před Bož. Wstoup. — 2. w první pond. po Martinu.

Wozkowice. 1. w pond. po Serages. — 2. w pond. po Witu. — 3. w pond. před Wácl. — 4. w pond. po Kateř. — Wellé trhy týž. We čtw. před Welif. př. Swat. Duchem, před Wánoci. Koňský trh we čtwrt. před každ. wýr. trhem. — Týž. trh každých čtvrtěk.

Wreno (Brünn). 1. w pond. před Popel. — 2. na 3. pond. po pond. Swatoduff. — 3. w pond. před Maroz. P. Mar. — 4. w pond. před Vočet. P. Mar. — Každý trvá 14 dní počítaje i ned. i swátky. Začátek tržů jest w pond. w prvním; týžní tržovém. Těchto 14 dní může se použiti ke wšelikým obchodům, ke koupí, k prodaji, nebo k placení, jakož i k slávení, a sice ode wšech trhy nawšiwujících obchodníků bez rozdílu náboženství, a bez ohledu, jsou-li domácí nebo cizí, aneb mají-li zbeží své we sládech nebo w boudách tržowních, nebo na lesseni a lawicích. — Koňský trh w pond. po každém ušončeném trhu. — Dobytků trh po 3 dni před každ. wýr. trhem před městem, totiž we čtwr., w pák. a sob. w těch týžních, jenž jsou před wýr. trhy. — Týž. trh každ. středu a pátek. — Trh na wlnu w 1. úterý měsíce čerwence každého roku.

Wreno Staré (Alt-Brünn). 1. We středu po Welif. — 2. We středu před Mari Magdalénou. — 3. We středu před Sim. a Jud. — Každý trvá 8 dní.

Wrod Uheršský (Ungarisch-Brot). 1. w út. po 3 Křál. — 2. We čtw. po ned. smrt. (Judica.) — 3. w út. po 6. ned. Welif. — 4. W út. po Proměně Chr. Pána. — 5. w út. po Sim. a Jud. — Dobytků trh před každ. wýr. trhem. Týž. trh. každých čtvrtěk.

Wrodek (Prödlitz). 1. w út. před Hrom. — 2. w út. před Maroz. P. Mar. — 3. w út. po Alžbětě.

Wrtnice (Wirtitz). 1. w den po now. roce. — 2. w den po Cyril. a Method. — 3. na Fil. a Jak. — 4. w den před Nawštin. P. Mar. — 5. w den po anjel. straž. — 6. w den před Wšemi Swat. — Přední trh w den před každ. wýr. trhem. — Koňský a dobyteků trh w den trhu výročního.

Wrumow. 1. na 2. pond. po 3 Křál. — 2. na 2. pond. po Fil. a Jak. — 3. w út. po Janu Křtit. — 4. w pond. po Wácl. — Dobytků trhy. 1., 2. a 4. w sobotu před každ. wýr. trhem; 3. w pond. po Janu Křtit. — Týž. trhy každých úter.

- Brunsejř** (Braunseifen). 1. w út. Welš. — 2. we stř. před Boj. Wstoup. — 3. w pond. po Augustinu. — 4. w pond. po Diviši. — 5. w pond. po Božet. P. Mar. — Koňský trh: 1. w út. Welš. — 2. w pond. po Augustinu; spolu také dobytčí trh. — Týh. trh každ. střed. a sobotu.
- Brausperk** (Braunsberg). 1. w pát. před svět. ned. — 2. w út. před Maneberg. P. Mar. — 3. w út. po Kateřině.
- Břecław** (Bundenburg). 1. na Jiří. — 2. na Bartol. — Trh na volnu: 1. dne 5. června. — 2. dne 23. září. — Týh. trh každ. čtvrtk.
- Březová** (Briesau). 1. w pond. po ebrác. sv. Pawla. — 2. we středu po Masez. sv. Kříže. — 3. w pond. po sv. Markytě, (w út. před ním trh dobytčí). — 4. w pond. po Pězd. sv. Kříže. 5. w pond. před sv. Lucii. — Welš. trhy týždní: 1. před svět. ned. — 1. w sob. před Maroz. Pátek. — Tržhové na volnu a na foně w út. před každ. výpr. trhem. — Týh. trh každ. čtvrtk.
- Budowice**. 1. w pond. po ned. masop. — 2. w pond. před sv. Duchem. — 3. w pond. před Bartol. — 4. w pond. po Sim. a Jud. — Koňský a dobytčí trh w den po každ. výpr. trhu. — Týh. trh každ. čtvrtk.
- Budějowice Morawské** (Mährisch-Budwig). 1. w út. po 3 Král. — 2. w út. před Boj. Wstoup. — 3. w út. po Jilji. — 4. w út. po Pawlu. — Dobytčí trh na den před každ. výpr. trhem. — Týh. trh. každ. čtvrt. — Dva velicí tržhové we čtvrt. před Wánoci, a na zel. čtvrtk.
- Budišow** (Bautsch). 1. w pond. po sv. Jil. a Jak. — 2. w út. po Pet. a Paw. — 3. w pond. po Maroz. P. Mar. — 4. na Ondřeje. — Wel. trhy: 1. w sob. před svět. ned. — 2. na Tom. apost. — Trh. na len a přízi každ. sob. — Trh na volnu z jara a na podzim po přízku ewci posazbě po 2 sob. — Trh koňský a dobyt. w sob. před svět. ned. — Týh. trh každ. sob.
- Budišow** (Budišau). Výpr. trh na Ondřeje. — Wel. týh. trh: 1. na Tom. apost. — 2. w pond. w pašionovém týdni.
- Buchlowice**. 1. w út. po Obrác. Pawla. — 2. w út. po Cyr. a Metth. — 3. w út. po Božim Těle. — 4. w út. před Sim. a Jud. — Dobytčí trh každ. pond. před výpr. trhem.
- Buzow** (Buzau). 1. Třetí pond. po Welš. — 2. w pond. před Magdal. — 3. w pond. před Gab. a Seb. — 4. w pond. před Sim. a Jud. — Týh. trh na len a přízi každ. středu.
- Bystřice** (w Jihlawsku). 1. w pond. po Jiří. — 2. w pond. po Jakobu. — 3. w pond. po Lubmle. — 4. we stř. po Pawlu. — 5. w pond. po Dorotě. — Wel. trh: 1. w út. před Welš. — 2. w út. před Wjemi Swat. — Trh na len a na přízi w pond. po Pawlu. — Trh koňský a dobyt. w den před každ. trh. výpr. — Týh. trh každ. úter. a pátek.
- Bystřice** (w Přerovsku). 1. w první čtvrt. w postě. — 2. w út. po Jiří. — 3. w druhý út. před Wawřin. — 4. w út. po Pawlu. — Koňský a dobyt. trh w den před každ. trh. výpr. — Týh. trh každ. út.
- Bystřice Welšá** w Olomúcku (Groß-Wisternitz). 1. we čtvrt. po Matěji. — 2. we čtvrt. po Jil. a Jak. — 3. we čtvrt. po Bartol. — 4. we čtvrt. po Ondřeji.
- Bzenec** (Bijenz). 1. w pond. po ostávkě 3 Králů. — 2. w třetí pond. w postě. — 3. w pond. po Janu Křest. — 4. w pond. po Wáclavu. — Týž koňský a dobyt. tržhové. — Týh. trh každ. pond. a čtvrt.
- Chropín**. 1. w pond. po 2. ned. Welš. — 2. na Jilji. — 3. na Pawla.
- Černá Hora**. 1. na Josefa. — 2. w út. před Boj. Tě. — 3. na Wawřince. — 4. w út. před Pawlem. — Týh. trh každ. út.
- Červená Woda** (Rothwasser). 1. w pond. před Gab. a Seb. — 2. w pond. po Jil. a Jak. — 3. w pond. před Rejess. apost. — 4. w pond. před Postvě Chrámů. — Dobyt. trhy: 1. we čtvrt. po středopost. — 2. we střed. před zel. čtvrt. — 3. we čtvrt. po Postvě. — Týh. trh každ. středu.
- Čejkowitz**. 1. w pond. po Marku. — 2. w pond. po Kunhutě. — Trh na volnu: 1. dne 16. kvěť. — 2. w pond. po Wáclavu.
- Dalice**. 1. we čtvrt. po 2. ned. postni. — 2. w út. po Wawřinci. — 3. w út. po Grant. Seraf. — 4. w út. po Mikul. — 5. w út. před Božim Wstoupem. — Přední trhy: w den před každ. výpr. trhem. — Dobyt. trh: 1. Třetí střed. w postě. — 2. Druhý pond. po Wawř. — 3. Druhý pond. po Grant. Seraf. — 4. Druhý pond. po sv. Mikul. — Pak první střed. w každ. měsíci. — Týh. trh každ. sobotu.
- Dalešice**. 1. na památku sv. Pawla. — 2. na Leopolda. — Týh. trh každou středu.
- Dambořice**. 1. we středu před Popelcem. — 2. we středu před sv. Duchem. — 3. we středu před Wawř. — 4. we stř. před Mart. — Dobyt. trh w den před každ. výpr. trh. — Hlavní týh. trhy: 1. we středu před Welš. — 2. we stř. před Wánoci. — Týh. trh. každ. středu.
- Dobruwice**. 1. w pond. po Gab. a Seb. — 2. w út. swatoduchů. — 3. w pond. po Bartol. — 4. na Sim. a Jud. — Koňský a dobyt. trh. w sob. před každ. výpr. trhem. — Týh. trh každou středu.
- Dobruwník**. 1. na Gab. a Seb. — 2. na Jana Křest. — 3. w pond. po Pomýš. sv. Kříže. — 4. na Ondřeje. — Koňský trh: 1. w pond. po ned. smrt. — 2. w pond. před Boj. Wstoup. — 3. w pond. po anjel. stráž. — Týh. trh. každ. středu.
- Deblín**. 1. w pond. po Maršim. P. Mar. — 2. w pond. po Prokš. Chr. Pána. — 3. w pond. po Michalu. — 4. na den Mláďat. — Dobytčí trh na každ. trh výpr. — Týž. Týžebný trh každ. pondělí.
- Dlouhá Loučka** (Unter-Langendorf). 1. we

- stř. před Welif. — 2. w pond. po Bartol. — 3. w pond. před Mikul. — 4. w pond. po Boží Trojici.
- Dobroměřice.** 1. na Jiří. — 2. w pond. po Porciunkule. — 3. na Ondřeje. — Třh. trh každý út.
- Domastowitz (Domstadt).** 1. w první pond. w poslé. — 2. w prv. pond. po Matouš. Mar. P. — 3. Dne 28. října. — Trh na wlnu dne 16. světna. — Třh. trh každ. sob.
- Drahotuš.** 1. na Walent. — 2. Dne 25. dubna. — 3. w út. po Wawřinci. — 4. Dne 21. proř. — Třh. trh každ. út.
- Dürnholec.** (Dürnholz). 1. w pond. po 3. Král. — 2. w pond. po ned. třchawne. — 3. w pond. po 3 ned. Welif. — 4. w pond. po Bartol. — 5. w pond. před Brigitou. — Koňst. trh w sob. před prvním wýr. trhem. — Třh. trh každ. střed.
- Děwoshostice.** 1. Druhý út. po Hrom. — 2. w út. po Fil. a Jak. — 3. w út. před Maroz. P. Mar. — 4. Druhý út. po Wšech Sw. — Trhy na wlnu: 1. w pond. po Jiří. — 2. w pond. po Wáclawu. — Koňst. a dobyt. trh w pond. před každ. wýr. trhem. — Třh. trh we čtvrtk.
- Dunajowice Horní (Ober-Danewic).** 1. na Marka Ewang. — 2. na Powýř. sw. Kříže.
- Dunajowice Dolní (Unter-Danewic).** 1. w pond. po Jilji. — 2. w pond. po Lucii.
- Dworec (Hof).** 1. we čtвр. po poslé. ned. masop. — 2. w pond. po Boží Trojici. — 3. na Matouffe Ewang. — 4. we stř. před Lucii. — Třh. trh každý pátek.
- Dub.** 1. w pond. po Obrác. Pawla. — 2. w pond. před Jof. — 3. w pond. před Janem Křest. — 4. w pond. před Martin.
- Frankštát (Frankstadt).** 1. w út. po now. rece. — 2. w út. po přewed. ned. — 3. w út. po Janu Křest. — 4. w út. po Wácl. — Trh. koňst. a dobyt. před každ. wýr. trhem.
- Frejštát (Freistadt).** 1. w pond. po Boží Wstoup. — 2. w pond. po Jilji. — 3. w pond. po Mikul. — 4. w den po Manebe-wjeti P. Mar. — Wel. trhy týh. 1. w den po Boží Wstoupeni. — 2. we čtвр. před Maroz. P. Mar. — 3. na Mikul. — Třh. trh. každ. pondělí.
- Friedland w Olomoucku.** 1. na Josefa. — 2. w út. swatoduff. — 3. w pond. před Matouffem. — 4. na Tomáffe. — Třh. trh každý pátek.
- Friedland w okřesu Gradist.** 1. na Jiří. — 2. w pond. po Petru a Paw. — 3. w pond. po Matouffi. — Trh. dobyt. před každ. wýr. trh. — Třh. trh. každ. středu.
- Gulnek.** 1. w pond. před Gab. a Seb. — 2. w út. před svět. ned. — 3. w pond. po Matouš. P. Mar. — 4. w pond. po Grant. Seraf. — 5. w pond. po Warboře. — Trh na len a přizi na každý wýr. a týh. trh. — Koňst. a dobyt. trh. : 1 w úterý před svět. ned. — 2. w pond. po Grant. Seraf. — Trh na wlnu dne 1. čerwna a 6. října. — Třh. trh každ. sob.
- Swančice (Sibenschitz).** 1. w pond. před Wpvelcem. — 2. w pond. po Guibanu. — 3. Dne 20. srpna. — 4. we čtвр. po růženci. — 5. První pond. po Mikul. (Dobývá se nyní w pond. po 1. ned. advent.) — Koňst. trh w út. před prvním wýr. trhem. — Třh. trh w út. a pát. každ. týbne.
- Swanowice (Simanowitz).** 1. na třeti út. po Hrom. — 2. w út. swatoduff. — 3. w den po Wawř. — 4. w út. před Mikul. — Koňst. a dobyt. trh we středu po každém wýr. trhu. — Třh. trhy každou středu.
- Janowice w Olomoucku** týh. trh každ. pátek.
- Janthal čili Janow (Johannesthal).** 1. na Jiří. — 2. w pond. před Maroz. P. Mar. — 3. na Tomáffe apořt. — Welš. týh. trh w út. swatoduffni.
- Jaroměřice (Jareměřic).** 1. w út. po Walentinu. 2. w út. po Markytě. — 3. w út. po Matouff. Ewang. — 4. w út. po Mar-tinu. — 5. w út. po anjeli merici. — Do-byt. a koňst. trh. w pond. před každ. wýr. trhem. — Třh. trh každ. sob.
- Jaroslavice (Joslawitz).** 1. w pond. po Boží Těle. — 2. w pond. po Wawř. — Třh. trh každ. út.
- Jedownice.** 1. w pond. po Hrom. — 2. w pond. po Wile ned. — 3. w pond. po Boží Trojici. — 4. w pond. po Wáclawu. — Koňst. a dobyt. trh w pond. po každ. wýr. trhu. — Třh. trh každé pond.
- Jemnice (Jammiz).** 1. na Apolenu. — 2. w pond. po 3. ned. Welif. — 3. w pond. po Božim Těle. — 4. na Jaluba. — 5. na Michala. — 6. w pond. po Ondřeji. — Koňst. a dobyt. trh w den před každ. wýr. trhem, a pak 1. út. w každ. měsici. — Třh. trh každ. út. a sob.
- Jewiče (Gewitsch).** 1. w pond. po Dewit-niku. — 2. w pond. po 4. ned. Welif. — 3. w pond. po Bartol. — 4. w pond. před Kateř. — Trh na len, přizi a dobyt. každý úterek.
- Jewiřowice (Jaispiz).** Mýroční a dobytčí trhowé: 1. w út. po Matěji. — 2. Druhý pond. po Jakebu. — 3. w pond. po Marozeni P. Mar. — 4. w 1. pond. ad-wentní.
- Jihlawa (Jglau).** 1. we čtвр. po Matěji. — 2. we čtвр. před Janem Křestit. — 3. we čtвр. po Ludmile. — 4. we čtвр. po Kateř. — Trh na wlnu: 1. we čtвр. před Petronilou. — 2. we čtвр. před Worsilou. — Přední trh před wšemi 4 wýr. trhy. — Trh na len a na přizi: 1. w den před Janem Křest. — 2. w den před každ. wýr. trhem. — Třh. trh w út. a w sob.
- Jinramow (Ingrowitz).** 1. w pond. po Boží Wstoupeni. — 2. w pond. po Powýř. sw. Kříže. — Welš. trhy týh. : 1 w pond. po

- neb. smrt. — 2. w pond. po Tom. apost. — Dobyt. trh po Bož. Wstoupení.
- Jičice (Jitz).** 1. w út. po ned. smrt. — 2. Dne 8. srpna. — 3. Dne 24. října.
- Jičin Nowý (Neutitschein).** 1. we stř. před Obrác. Pawla. — 2. we stř. před Sw. Duchem. — 3. we stř. po Wawřinu. — 4. we stř. před Šim. a Jud. — Trh koňský a dobytčí we dny trhů wýr. — Trh na len a přízi jako trh týd. každou sobotu. — Trh na wlnu: 1. w první pond. w červnu. — 2. w druhé pond. w říjnu.
- Jičin Starý (Altitschein).** 1. w pond. po ned. družebně. — 2. pond. po Pet. a Paw. — 3. w pond. před Wacł. — 4. w pond. před sw. Barboreu. — Koňský a dobytčí trh na týž den.
- Jimowá (Siebau).** 1. we stř. před Bož. Wst. — 2. w den před Bartol. — 3. we čtvrt. před. ned. smrt. — 4. we čtvrt. po Početi P. Mar. — Týd. trh každé pondělí.
- Goldenstein.** 1. na sw. Matěje. — 2. w pond. po ned. smrt. — 3. na Linhartu. — Týd. trh každ. pond. a páť.
- Gunterdberk (Gunttramowitz).** 1. w pond. po Oculi. — 2. w pond. před Bartolem.
- Hodonín (Höding).** 1. w první pond. w postě. — 2. w pond. po ned. říjnové. — 3. w úter. w týd. sw. Wawřince. — 4. w pond. před Šim. a Jud. — Koňský a dobytčí: 1. w první pond. w postě. — 2. w pond. po Šim. a Jud. — Trh na wlnu: 1. w úter. po Bož. Těle. — 2. w úterý před Wánoci. — Týd. trh každ. středu.
- Holešow.** 1. w středopostí. — 2. w úter. po Bož. Těle. — 3. w út. po Anně. — 4. w druhý út. po Wáclaw. — 5. we čtvrt. po Lucii; a na těchto 8 dni týd. trh. — Dobytčí trh we čtvrt. před wýročí. trhy. — Trh na len a přízi i wlnu o týd. trzích w každ. středu.
- Holomouc wí: Olomouc.**
- Hosťradice (Hosterlic).** 1. w úter. po 1. ned. po dewit. — 2. w úter. po ned. říjnové. — 3. Na Mar. Magdal. — 4. na Eudmilu. — 5. na Kateřinu. Patnou-li pestetní tři trhy na sob., ned., neke pond., odhýnají se na budoucí úterek. Týd. trh každ. pond.
- Horní Město (Bergstadt).** 1. na Popelce. — 2. w pond. po ned. říj. — 3. w den sw. Mar. Magd. — 4. w pond. po Obětování P. Mar. — Koňský a dobytčí trh na každ. trh wýročí. — Týd. trh a na přízi každou středu.
- Hoštin (Hösting).** 1. w první pond. po 3 Král. — 2. w pond. po ned. smrtel. — 3. w pond. po Fil. a Jak. — 4. w pond. po Michalu. — Trh na len, přízi, wlnu, leně a jiný dobytek w sobotu před každým wýr. trhem.
- Hrádek (Erdburg).** Wýr. trh na sw. Jakoba Wětšého.
- Hradčice (Hraditz).** 1. druhý úter. před ned. masopust. — 2. w úter. po 3 ned. Wětš.
- 3. w úter. po Wratýště. — 5. w úter. po Narož. P. Mar. — 5. w úter. po Martinu. — Každý z těchto trhů trvá po 8 dni. — Přední trhy: 1. w druhé pondělí před ned. masopust. — 2. w pond. po 3. ned. Wětš. — 3. w pond. po Nanebentz. P. Mar. — Trh na len a přízi o předních trzích, také we stř. a w sob. po celý rok. — Trh na wlnu, leně a dobytek o předních trzích. — Týd. trh we stř. a w sob.
- Hranice (Weißfisch).** 1. Dne 24. března. — 2. w pond. po Jak. apost. Wětšinu. — 3. w úter. po Michalu. — 4. w úter. po Barboře. — Trh na wlnu: 1. w pond. po sw. Janu Nep. — 2. w pond. po Michalu. — Přední trhy w sob. před 4 wýr. trhy, w den po Narož. P. Marie, w sob. před Lucii. — Trh na len, přízi, wlnu, leně a dobytek w den předních trhů. — Týd. trh w úter. a w pátek.
- Hrozinkow.** 1. w úter. po Cyrill. a Method. — 2. w úter. po Gurbannu. — 3. w úter. po Nanebentz. P. M. — Týd. trh každý úterek.
- Hrozová Uhla wí: Uhota Hrozná.**
- Hrušowany (Hrusbach).** 1. Dne 2. ledna. — 2. na Fil. a Jak. — 3. na Wawřince. — 4. na Martinu. — Týd. trh každ. úter.
- Huštin (Huslein).** 1. w úter. před Gab. a Šeb. — 2. w pond. po slaw. nejsw. Trojice. — 3. w pond. po Bartol. — 4. w úter. po Hawlu. — Dobyt. trh w den wýr. trhů — Týd. trh na ebili každ. úter.
- Hušpěče (Huspitz).** 1. na Prosopa. — 2. na Mikodema. — 3. na Hawla. — Wětš. trhy týd.: 1. we čtvrt. před Hrom. — 2. na zel. čtvrt. — 3. we čtvrt. před Bož. Těle. — 4. we čtvrt. před Wánoci. — Přední trh w den před každ. wýr. trh. — Koňský a dobyt. trh každý čtvrt.; pak dobyt. trhy každého týdne w pond., w úter., a we stř. s přiháněním a odháněním i s prodáváním stowého a nepřewého dobytka. — Trh na wlnu: 1. we středu po Bož. Těle. — 2. w den před Hawlem.
- Hušpěč w Přerowětu.** 1. w. úter. po Hrom. — 2. úter. po Fil. a Jak. — 3. w úter. po Wawřinci. — 4. w úter. po Wětš. Swatých. — Týd. trh každý. úter.
- Hvězdlice (Neu-Hvězdlitz).** 1. w pond. po jménu Ježíš. — 2. na 2. pond. po nejsw. Trojici. — 3. w pond. po anjel. strážných. — 4. w pond. po Martinu. — Dob. trh w den po každ. trhu wýročním.
- Kamenice.** 1. w úter. Wětš. — 2. na Jak. Wětš. — 3. na Wácl. — 4. na Šim. a Jud. — 5. na Tomáše apost. — Dobytčí trh w den před každ. wýr. trhem.
- Karlowitz (Karlau).** 1. Dobyt. trh w pond. po Cyrill. a Meth. — 2. w pond. po nejsw. Trojici. — 3. w pond. po Wácl. — 4. w pond. po Lucii.
- Kounice Dolní (Unter-Ranitz).** 1. na Jak.

- a Seb. — 2. na Josefu. — 3. na Geriana. — 4. na Jana Křst. — 5. w pond. po Felixu. — 6. w úter. před Kateřinou. Padne-li 1., 2. a 3. w pát., w sob., neb w ned. odděluje se w pondělí.
- K o u n i c e H o r n l** (Ober-Kaniz). Dne 10. dubna. — 14. června. — 3. října — a 9. prosince. Padnou-li však tyto dny na sob., ned., nebo svátek; odděluje se w následující vyšší den.
- K e l č**. 1. w úter. před Matějem. — 2. w druhý úter. po Fil. a Jak. — 3. w út. po Mawřtinu. P. Marie. — 4. w úter. po Wyzdviz. sv. Kř. — 5. w úterý po Alžbět. — Před. trh na dobyt., len, vřiz, plátno a ebil w pond. před tímto výr. trhy. — Týd. trh we čtvrt.
- K l o b o u k y w W r n ě n s t u**. 1. w pond. po nejš. Trojici. — 2. w pond. po Wawřin. — 3. w druhé pond. w postě. — 4. w pond. po Wác. — Koňš. a dobyt. trh w den po výr. trzích. — Týd. trh každé pondělí.
- K l o b o u k y w H r a d i š t s t u**. 1. w úter. po Obrác. Pawla. — 2. w út. po ned. smrt. — 3. čtvrtý úter. po Welif. — 4. na Jakoba. — 5. na Jilji — 6. w úter. před adventem. Welšý týd. trh. w pond. před Wánoci. — Dobyt. trh každého dne před výr. trhem; pak každ. pond. w postě. — Obvyčejný týd. trh we středu.
- K n a n d l i c e** (Gnadlerdorf). Každou sob. trh na obilí a jiné zboží.
- K n i h n i c e**. 1. w post. pond. před Sw. Duchem. — 2. dne 15. července. — 3. dne 7. října. — 4. Výr. a dob. trh w pond. po Mikul. — Wellé týd. trhy: 1. w pond. po Markytě. — 2. w pond. po Grant. Seraf.
- K o j e t i n**. 1. w úter. po 3. ned. po Welif. — w úter. po Matouš. — 3. w úter. po Martinu. — 4. w úter. po Gab. a Seb. — Trh dobyt. w pond. před každ. výr. trhem. Týd. trh we středu.
- K o l o r y**. Výr. a dobyt. trhy: 1. w druhou stř. po 3. Král. — 2. we stř. po 2. ned. po Welif. — 3. we stř. po Pet. a Paw. — 4. we stř. po Grant. Seraf.
- K o l d s t e i n w i g**: Goldenstein.
- K o n i c e w D l o m ů c k u**. 1. we stř. před Welifon. — 2. w pond. po Maroz. P. Mar. — 3. w úter. po Martin. — 4. we stř. před Wánoci. — Dobytí trh: 1. w úter. před Wel. — 2. w úter. před Wánoci.
- K o r h ě a n y**. 1. dne 2. ledna. — 2. w pond. po Bílé. ned. — 3. w pond. po nejš. Trojici. — 4. w pond. po Wawřinci. Týd. trh každ. stř.
- K o s t e l e r**. 1. w úter. po 2. ned. po Welif. — 2. na Wawřince. — 3. w úter. po Božim Wšpoupení. — Trh na obilí každ. úter. po celý rok.
- K r á l i c e**. 1. w pond. po Bílé ned. — 2. w pond. po Jilji.
- K r á s n o**. 1. na Jiri. — 2. na Wawřin. — Týd. trh w pátek.
- K r o m ě ř i ž** (Kremsier). 1. druhé pond. w postě. — 2. w pond. po 4. ned. po Welif. — 3. Páté pond. po sw. Duchu. — 4. út. po Domini. — 5. w út. po Lucii. — 6. w út. před Matouš. — Přední trh: 1. Čtvrtou sob. po Sw. Duchu. — 2. na den Lucie. — 3. w den před Matouš. — Trh na wlnu: we stř.; po 4. ned. po Welif. — Koňšý a dob. trh: 1. Osmi dni před prvním výr. trhem. — 2. we stř. po 4. ned. po W l., také na den před Lucii. — Týd. trh každý pátek, jakož i na len a vřiz.
- K ř i w á H o r a** (Grumberg). 1. úter. Welif. — 2. na Mari Magd. — 3. w pond. před Alžbětou. — Trh koňšý a dobyt. w den před každ. výr. trhem.
- K r u m l o w** (Mährisch-Kromau). 1. První pond. po Hrom. — 2. První pond. po Fil. a Jak. — 3. První pond. po Porciunf. — 4. První pond. po Martinu. — Týd. trh každ. čtvrtk.
- K ř e n o w á** (Krenau). 1. w pond. po Welif. — 2. dne 21. června. (Padne-li na pátek, sob. nebo ned. odloží se na budoucí pondělí). — 3. w pond. po Sim. a Jud.
- K ř i ž a n o w**. 1. w úter. před Gab. a Seb. — 2. w den před Josefem — 3. w úter. před P. Mar. Sněžnou — 4. w úter. před Kateř. — Koňšý a dobyt. trh w pond. před každ. výr. trhem. — Trh na wlnu w den po Pet. a Paw. — Týd. trh každ. pátek.
- K u n o w i c e**. 1. w pond. po Hrom. — 2. w pond. po Bílé ned. — 3. Dne 4. července. — 4. w úter. před Maroz. P. Mar. — Týd. trh každ. pond.
- K u n s t á t**. 1. Dne 2. ledna. — 2. w pond. před Wšemi Swat. — Trh na wlnu: 1. na Jana Křst. — 2. na Wacława.
- K ů ě m** (Gurein). 1. w pond. po Gab. a Seb. — 2. w pond. po Jiri. — 3. na Mari Magd. — 4. w pond. po wšech Swatých — Dobytí trh na každý trh výroční.
- K w a s i c e**. 1. w pond. před Hrom. — 2. na druhý pond. po Welifon. — 3. na Wawřince. (Případne-li na ned. odloží se na pond.). — 4. w pond. před nedělí adventní.
- K y j o w** (Gava). 1. w úter. před ned. světnou. — 2. w úter. swatoduffni. — 3. w úter. po anjel. stráž. — 4. první úter. w adventě. — 5. we čtvrt. po Hrom. — Trhové koňš. 1. we čtvrt. před ned. smrt. — 2. we čtvrt. před Sw. Duchem; jakož i w den před každ. výroč. trhem jest trh na koně a jiné dobyté. — Týd. trh každ. úter. a pátek.
- L a n ž h o t** (Landshut). 1. w úter. po Bož. wšpou. — 2. w úter. po Bartol. — 3. w úter. po wšech swatých. — Dobyt. trh před každým výr. trhem.
- L e u k a** (Wiese). 1. w pond. po 6. ned. po Welif. — 2. w pond. po jménu P. Mar. — 3. w pond. po Martinu.
- L e d n i c e** (Lidgrub). 1. w pond. po 3. Král. — 2. w pond. po 4. ned. po Welif. — 3. w pond. po Jilji. — 4. w pond. po 1. ned. adventní. — Týd. trh každou středu.

Přelomice. 1. w pond. po ned. 3. w post. — 2. po Petru a Pav. — 3. w pond. po sv. Jilji. — 4. w pond. po sv. Martinu. — Veliké trhy týh.: 1. we stř. před Sv. Duch. — 2. we stř. před Vánoci. — Trhy koňské: 1. w pond. po 2. ned. postni. — 2. w pond. před wýr. trh. Pet. a Pav. — 3. w pond. před Jilji. — 4. w pond. po trhu wýr. Martinštem. — Přední trh před každ. wýr. trhem. — Trhy na wlnu: 1. w úter. před Malez. sv. Ří. — 2. w úter. po Pěťmýš. sv. Říže.

Přehota Hrozná. 1. na 4. úter w post. — 2. na 4. úter. po Velik. — 3. Jra 2. úter. po Hroz. P. Mar. — 4. na 1. úter w advent. — Dobyt. trh w pond. před každ. wýr. trhem.

Ribawá (Riebau). 1. w pond. po jménu Jez. — 2. w pond. po Graudi — 3. na Jakoba Měti. — 4. po Mart. — 5. na Josefa. — Trh na dobyt., wlnu, přizi, a len w den před každ. výroč. trhem.

Ribiny Německé (Deutsch-Riebau). 1. w pond. po Walentinu; 2. w pond. před Rogate. — 3. w pond. po Manebew. P. Mar. — 4. w pond. před Wšemí Swat. — Dobyt. a koňsk. trh: 1. w sobotu před trhem Walentinštem; 2. dne 2. listop.; (vadnez-li wšak na ten den neděle, odhývá se tento trh dne rested. října). Týh. trh každý čtvrtk.

Ripník (Reipnis). 1. w úter. po Obrác. Paw. — 2. we čtvrt. před ned. Družebnou. — 3. we čtvrt. po Bož. Těle. — 4. Druhý úter. po Jakob. a Anš. — 5. w úter. před Wšemí Swat. — Přední trhy w ten před každ. wýr. trhem na len, přizi, wlnu a dobyt. — Koňské trhy: 1. dva týdne: totiž, od středy w 2. ned. po 2. úter, až do pátku w přistinu týtnu. — 2. opět dva týdne, a sice w 2. týtnu po 2. ned. w post., od stř. až do pátk. před týden. — Týh. trh každ. pond.

Ripowa (Ripau). 1. w pond. po všech Sw. — 2. na druhý vend. po Velikence.

Rivtál. 1. w úter. po novém roce. — 2. na Jilji. — 3. w úter. po Petru a Pav. — 4. w úter. po Václavu, výroč. i dobyt. trh. — Týh. trh každ. úter.

Risseň (Rösch). 1. w pond. po Fab. a Seb. — 2. w pond. po Bož. Měupeni. — 3. w pond. před Jiljim. — 4. w vend. po Martinu. — Týh. trh každ. pondělí.

Ritence. 1. čtvrt. vend. w post. — 2. w vend. po sv. Petru a Pav. — 3. w vend. před Mateusem. — 4. w vend. před sv. Lucii.

Ritowel (Ritau). 1. w úter. po Obrác. Paw. — 2. w úter. po ned. furt. — 3. w úter. swatodušní. — 4. w úter. před Annou. — 5. w úter. před Mikul. — (Vadnez-li wšak Annu a Mikuláš na úterek: — odhývá se trh hned téhož dne). Přední tržhové w sob. před trhy výročními. — Trh na len a přizi w obyčejné trhy týhod. — Koňsk. a dobyt.

trh 8 dni před trhem výroč. — Týh. trh w pond. a w pátek.

Comnice. 1. dne 7. ledna. — 2. w pond. po ned. družeb. — 3. w pond. po Innocenci. — 4. w pond. po Sawlu. — Dobyt. trh na každ. wýr. trh. — Týh. trh každ. středu.

Postice. 1. w pond. po 3. Král. — 2. dne 13. dubna. — 3. na Ramštim. P. Mar. — 4. na Mateuse. — Týh. trh we čtvrt.

Pyšice. 1. w úter. po Hrom. — 2. na Jiljiho. — 3. w úter. po Manebewzeti P. M. — 4. w úter. po Leopoldu. — Před každ. wýr. trhem jeň trh koňský a dobyt., a po něm trh na wlnu. — Týh. trh každ. sob.

Salenowice. 1. w pond. po Walent. — 2. w pond. po Měti Magd. — 4. w pond. po Václavu. — Trh týh. každ. čtvrtk.

Sedow. 1. w úter. po Janu Ewanz. — 2. dne 2. čerwence. — 3. dne 21. září.

Meun (Möniz). 1. w úter. po Markytě — 2. w úter. po Frank. Seraf. — 3. druhý úter. po Mikuláš. — Týh. trh každ. středu.

Měčin (Wolein). 1. na Matěje. — 2. na Sewerina. — Dobyt. trh w úter. před Velik. — před Sv. Duchem. — a po Řečeti P. M.

Meziříč Walská (Walašisch-Mezeritsch). 1. w úter. po 3. Král. — 2. w úter. po Trojici. — 3. w úter. po Bartol. — 4. w úter. po Martinu. — 5. w úter. před kvěť. ned. — Trh na wlnu: 1. w úter. před Janem Nep. — 2. w úter. po Terešii. — Dobyt. trh w den před každ. wýr. trhem. — Týh. trh každ. pondělí.

Meziříč Welská (Groß-Mezeritsch). 1. w úter. po Fab. a Seb. — 2. w úter. po Bile ned. — 3. w úter. po Prokopu. — 4. w úter. po Marimil. — 5. w úter. po On řiji. — Veliké trhy týh.: 1. na welský pátek. — 2. na Tomáše av. — Přední trh před každ. trhem wýr. tak též trhy na len, přizi, len a jiný dobyt. — Týh. trh we středu a pátek.

Mikulow (Mikoloburg). W úter. po Fab. a Seb. — 2. w úter. po ned. družebn. — 3. w úter. swatodušní. — 4. w úter. po Markytě. — 5. W úter. po Manebewzeti P. M. — 6. w úter. po Václavu. — 7. w úter. po Martinu. — Přední trhy na len a jiný dobyt.: 1. čtyry dni před 1. wýr. trhem. — 2. osm dni před 2. wýr. tr. — 3. čtyry dni před 7. výroč. trhem.

Mikulowice (Missewitz). 1. na Jakoba — 2. na Martina. — 3. w pond. po 3. Král. — Týh. trh každý čtvrtk.

Miraw (Mitzlitz). 1. na Floriana. — 2. na Jilji. — 3. w úter. po Dufflách.

Miraw (Mirau). 1. w pond. po Bile ned. — 2. w pond. po Porciunkule. — 3. w pond. po Sim. a Jida.

Mistek. 1. na tučný čtw. — 2. na zel. čtw. — 3. na čtw. po Bož. Těle. — 4. we čtw. po Manebew. P. Mar. — Koňsk. a dobytí trh we čtw. před Wšemí Swat. — Týh. trh každ. čtvrtk.

- M ob ř i c e** (Möbriß). 1. druhé pond. po 3 Král. — 2. druhé pond. po Florianu. — 3. druhé pond. po Bartol. — 4. w pond. po Michalu. — Dobyt. trh w den po řaz. výroč. trhu.
- M o h e l n i c e** (Mühlitz). 1. w pond. po 1. ned. po Delwitsku. — 2. w pond. po ned. řiž. — 3. w pond. po Maroz. P. M. — 4. w pond. po Mart. — Welký trh týh. w pond. po Manebewz. P. Mar. — Trh týh. řaz. sob. — Dwa koňské trhy: 1. we čtv. před ned. řiž. — 2. we čtvrt. před Martinu.
- M o h e l n a**. 1. w út. swatobuř. — 2. na Matouffe Swang.
- M e r k w i c e**. 1. w pond. před Janem Křestit. — 2. w pond. po Maroz. P. Mar. — Welké trhy týh.: W pond. před Welif.; — a we středu před Wánoci.
- M r a s o t i n**. 1. w út. masopust. — 2. w pátek po řil. a řak. — 3. na Annu. — 4. na Wáclawa. — Dobyt. trhy w den výroč. trhu.
- M y š l i b o ř i c e**. 1. w pond. po Malez. řw. Řiže. — 2. w út. po řilji.
- M á m ě ř t w** Olomúcku. 1. w pond. po 1. ned. po řni. — 2. we čtv. před Janem Křestit. — 3. we řt. po Bartol. — 4. na Martina. — Týh. trh řazb. středu.
- M á m ě ř t w e** Jnojemsku. 1. w út. po 2. ned. po Welifen. — 2. w út. po 14 ned. po řw. řrojici. — 3. w út. po 1. ned. po Martinu. — 4. w út. po new. roce. — Koňský a dobyt. trh w den před řaz. trhem výroč. — Týh. trh řaz. sob.
- M a p a j e d l e**. 1. w út. po řrom. — 2. w út. po Janu řep. — 3. w út. po Bartol. — 4. w út. po řw. Swatých. — Dobyt. trh w pond. před řaz. trh. výroč., pak trh na řen a řřiži, týh. trh řaz. úter.
- M e d w ě d i c e**. 1. w út. po řubitě. — 2. w út. po řarkytě. — 3. w út. po řilji. — 4. we čtvrt po řručen. trhu výroč. o řočetí P. Marie. — Týh. trh řaz. řob.
- M ě m ě i c e** w řručeně. 1. w den po new. roce. — 2. w út. po řož. řěle.
- M ě m ě i c e** w Olomúcku. 1. w pond. po ned. řwět. — 2. na řartoloměje.
- M ě m ě ř y**. 1. dne 7. řwět. — 2. dne 11. řári.
- M i w u i c e** (w okřesu řraděřt.) 1. na 2. pond. po řředopřti. — 2. na 3. pond. po řož. řěle. — 3. na 1. pond. po Maroz. P. M. — 4. na 2. pond. po Mart. řpolu řob. trh.
- M o ř i ř l a w a** (Muřlau). 1. w út. po řanu. řřest. — 2. w út. po řartinu.
- M o w á W e s** (Neudorf). 1. w út. po řrant. ř Pauly. — 2. w út. po řanebewz. P. M. — 3. w út. po řikul. — Trh řeňřý a dobyt. před řaz. trh. výroč.
- M o w ě M ě ř t o** (Neustadt). 1. we řředu po řrom. — 2. we řř. po řw. řuch. — 3. we řř. před řakřem. — 4. we řř. po řrantěřřku. — 5. we čtvrt. po řndřeji. — Koňřý a dobyt. trh před řaz. výroč. trhem.
- M b r o w a** řor. 1. w út. po 3 Král. — 2. w pond. po řitu. — 3. w út. po řart. — Dob. trh w pond. před výroč. trh.
- O l b r a m i c e** (Mollramitz). 1. na řbrác. řaw. — 2. w út. po řw. řrojici. — 3. na řiřala.
- O l e ř ř u a**. Výroční trh dne 22. řerwence.
- O l e ř ř n i c e** (Oels) 1. w út. po řož. řřloup. — 2. w út. po řácl. — Trh na řwlu: 1. w út. před řab. a řeb. — 2. w út. před řart. — Koňř. trh: 1. w pond. před řab. a řeb. — 2. w pond. po řož. řřloup. — 3. w pond. po řácl. — 4. w pond. před řart. — Týh. trh řazb. pond.
- O l e ř ř o w i c e** (Olkowitz). 1. dne 2. řerwence; řadne-li řřřak na řob. řbřřwá ře na řubouci pond. — 2. w pond. po řochu.
- O l o m ů c** (Olmutz). 1. w pond. po 3 Král. — 2. w pond. po řiřim. — 3. na 3. pond. po řanu řřest. — 4. na 2. pond. po řiřalu. — Welký trh týh. w den před. řaz. trhem výroč. — Trh na řen a řřiži na řředni a řřteč. trhy výroč. a na řbř. řeř. trhy týh. — Trh na řwlu: 1. we řředu po řw. řuch. — 2. w den před řřř. řwat. — Trh dobyt. a řeňř. 8 dni před řaz. výroč. trhem. — řbř. trh. týh. we řř. a w řob.
- O r a t o w**. 1. w pond. po řanu řřest. — 2. na řndřeje. — Koňř. a dob. trh w den trhu výroč. řř.
- O ř o b ř a ř a** (Hezenpösz). 1. w pond. po řbrá. řawla. — 2. w pond. po ned. řružeb. — 3. w pond. po řanu řřest. — 4. w pond. před Maroz. P. Mar. — 5. w pond. po řikul. — Trh na řen a řřiži a trh týh. řaz. řátek. — Koňř. a dobyt. trh w den trhu výroč.
- O ř l a w a n y**. 1. w pond. po ned. řwět. — 2. w pond. po řanu řřest. — 3. w pond. před řawlem.
- O ř t a w a** řoraw řřá w řřerowřřu. 1. w den po new. roce. — 2. na řatěje. — 3. we řř. před řož. řřloup. — 4. w pond. po řorciunřle. — 5. na řatouffe. — 6. w pond. před řecili. — Dobyt. a řeňř. trh před řaz. trhem výroč. — Trh na řen, řřiži a řwlu: 1. w řob. po řil. a řak. — 2. w řob. po řiřalu. — Welř. týh. trh: 1. w út. před řánoc. — 2. w út. před Welif. — Týh. trh řaz. řř. — Trh na řerný řeb. řaz. úter. a řředu.
- O ř t r o ř** (Ostra) w řraděřřku. 1. na řab. a řeb. — 2. řřeti pond. po Welif. — 3. řewátě pond. po řw. řuch. — 4. w pond. po Maroz. P. Mar. — Týh. trh řaz. řát. — Trh. řeňř. a dobyt. w den před řaz. trhem výroč. řř.
- O ř t r e w a ř i c e** (Schwarzkirchen). Výroč. a řob. trhy: 1. w pond. po řauru (15. řeb). — 2. w pond. po řož. řěle. — 3. w pond. po Maroz. P. Mar. — 4. w 1. pond. řbř. řřwět. řman y. 1. w út. před. řnten. řab. — 2. w út. po řw. řatouffe. — Dob. trh w den před řaz. trh. řřř.
- O ř a ř l a w i c e**. 1. w út. před řatějem. — 2. w út. před řiřalem. — 3. w út. před řucii. — Dob. trh w pond. před řaz. řřř. trh.

Paffow. 1. na Jiri. — 2. w út. před Maroz. P. Mar. — 3. w pond. po Lukáš. — Trh na len, přizl, wlnu, leně a dob. před řaz. trh. výroč.

Pouzdrany (Pausram). 1. w pond. po Hrom. — 2. w pond. po 4. ned. Melik. — 3. w pond. před Pet. a Paw. — 4. w pond. před Jilji.

Plunilow (Plumenau). 1. w út. před posled. ned. masop. — 2. w út. po Boj. Těle. — 2. posl. út. w měs. září. Padne-li den tento na ned. nebo swát. odloží se na příští wšestní den.

Podowln (Kostel). 1. na Obrác. Paw. — 2. na Gil. a Jak. — 3. út. před Pet. a Paw. — 4. na Jak. Wětš. — 5. w út. před Mich. — 9. na Kateřina. — Padne-li 1., 2., 4. a 6. trh výroč. na sob. nebo ned., odhází se příští út. — Trh konš. : 1. na Obrác. Paw. — 2. na Kateř. — Tých. trh řaz. pond.

Pohorelice (Bohrliiz). 1. w út. po Matěji. — 2. w út. po Malez. sw. Kříže. — 3. w út. po Jak. Wětš. — 4. w út. po Grant. Seraf. — 5. w út. po Dubř. — Trh. tých. řaz. úter.

Polehradice, 1. dne 20. čerwna. — 2. dne 13. listop.

Polešowice, 1. na obrác. sw. Pawla. — 2. den po sw. Petru a Pawlu. — 9. na 2. pond. po sw. Wáclawu.

Podstát (Wodenstätt). 1. we stř. po ned. druž. — 2. w út. Swatodnš. — 3. na Kateřinu. — 4. we čtvt. po Bartel. — Trh na len, přizl, leně, a dob. w den před řaz. trh. výroč. — Trh na wlnu : 1. we stř. před Boj. Wstoup. — 2. we stř. po polowš. sw. Kříže. — Tých. trh řaz. sobotu.

Poslowice, 1. w pond. po ned. druž. — 2. w pond. po Kateř.

Požořice, 1. w pond. před řab. a řeb. — 2. w út. Swatodnš. — 3. w út. po Wsoleni elš. — 4. w pond. po Dubřeji.

Prawlow (Pralitz). 1. w pond. před Sw. Duchem. — 1. w pond. před Wawřincem. — 3. w pond. po Martinu.

Prostějow (Preguiz). 1. w út. po středo: posl. — 2. w út. před Boj. Wstoup. — 3. w posl. úter. w srpnu. — 4. w út. před Sim. a Jud. — Přední trh před řaz. wýr. trhem. — Trhy na len a přizl; 1. w pond. po středoposl. — 2. w pond. před Abto: nem. — 3. w pond. před Sim. a Jud. — 4. w pond. před Bočet. P. Mar. — Dob. a řon. trhy : 1. w pond. po středoposl. — 2. předposlední úter. před Boj. Wstoup. — 3. předposl. úter. w srpnu. — 4. předposled. úter. před Sim. a Jud. — Tých. trh řaz. pond. a čtwtet.

Prostoměřice (Prosmetiz). 1. w pond. po ned. swět. — 2. w pond. po Jilji. — 3. na Tomáše aposl.

Přerow (Prerau). 1. w úter. po ned. smrt. — 2. w úter. po Boj. Wstoup. — 3. w úter.

po Wawřinci. — 4. w út. po wšech Swat. — Trh před řaz. trhem výroč. — Tých. trh řaz. úter. a pátek.

Přibor (Freiberg), 1. w pond. před Hrem. — 2. w pond. před Gil. a Jak. — 3. w pond. před Jak. Wět. — 4. w pond. před Hedwicu. — Trh na wlnu : 1. w úter. před Gil. a Jak. — 2. w úter. po Maroz. P. Mar. — Trh řon. a dob. : 1. w pond. po ned. smrt. — 2. w pond. po Witu. — 3. w pond. po Maroz. P. Mar. — 4. w pond. po Mart. — Trh tých. obnč. řaz. pátek.

Radice, 1. w úter. Welfou — 2. w den po Martinu.

Radošín, 1. dne 14. února. — 2. dne 7. května. — 3. dne 9. října — 4. dne 16. pros. — Dob. trh před řaz. wýr. trh. — Tých. trh řaz. sob.

Rouchowany, 1. we stř. před Melik. — 2. we stř. po Wě. — 3. we stř. po Jilji. — 4. we stř. před Wánoci. — Řeň. trh před řaz. trhem wýr.

Roužnow (Rausniz). 1. w pond. po Jes. — 2. w pond. po sw. Troj. — 3. w pond. po Bartol. — 4. w pond. po Grant. Seraf. — Dob. a řon. trh w den po řaz. wýr. trhu. — Tých. trh řaz. úter. a pátek.

Rajhrad (Raigern). 1. dne 21. března. — 2. dne 10. srpna. 3. dne 21. prosince.

Riše Nowá (Neu-Neusch). 1. w druhý čtw. po Melik. — 2. w úter. po Pet. a Paw. — 3. w út. po Worfšile. — 4. w úter. po Wovš. sw. Kříže. — Trh dob. w den před řaz. wýr. trhem. — Tých. trh řaz. pondělí.

Riše Stará (Alt-Neusch), 1. na Wita. — 2. na Hawla.

Roketnice, 1. w druhou stř. po 3. Řeal. — 2. we stř. po ned. druhé po Melik. — 3. we stř. po Pet. a Paw. — 4. we stř. po Grant. Seraf.

Rosice, 1. we středu po new. roce. — 2. we stř. po Jiri. — 3. we stř. po Anně. — 4. w pond. po Hawlu. — Tých. trh řaz. stř.

Rožnow, 1. we stř. před Hrom. — 2. we stř. před Janem Křesl. — 3. we stř. před Annou. — 4. w den před wšemi Swat. — Dob. trh w den před řaz. wýr. trhem. — Tých. trh řaz. sobotu.

Rudolfow (Rudeltice, Roswald), 1. w pond. před Jakobem. 2. w pond. před Sim. a Jud. — Trh na wlnu : 1. na Josefa. — 2. w pond. po 4. ned. Wel. — Trh tých. a na len i přizl řaz. úterek.

Rymároow (Römersladt), 1. w pond. před Sw. Duchem. — 2. na Wawřinc. P. M. — 3. w pond. před Michalem. — 4. w pond. před Martinem. — 5. Druhý pond. po now. roce. — Tých. trh řaz. sobotu.

Slawickin, w pond. před Obrác. Pawla. — 2. w pond. po Wojtěchu. — 3. w pond. před Pet. a Paw. — 4. w pond. před Wácl. 5. w pond. před Mart. — Dwa debnt. trhy na 2. a na 4. trh wýr. — Trhy na wlnu : 1. na Wojtěcha. 2. na Cecílii.

Slawkow (Austeritz), 1. w pond. po Obrác. Paw. — 2. w pond. po ned. 2. po Welik. — 3. w pond. po Jak. Wěst. — 4. w pond. po Matouffi. — 5. w pond. po Alžbět. — Keň. a dobyt. trh ua Matouffe. — Trh týh. řaz. úter. a pátek.

Slawonice (Slabings), 1. w pond. po 3 Král. — 2. w pond. po ned. smrt. — 3. w pond. po Janu Křest. — 4. w pond. po Matouffi. — 5. w pond. po Alžbět. — Trh ua wlnu: 1. w pond. před Přt. a Paw. — 2. w pond. po Wáclawu. — Wěsté týh. trhy: 1. na zelen. čtvrt. — 2. w pond. před Sw. Duchem. — 3. na Tomáše apesit. — Dob. trh w sobotu před řazd. wýr. trhem, a řazdorečně s počátkem prvního týdně poslniho až na sw. Martina od 14. do 14. dni. — Týh. trh řaz. pond.

Slušowice, 1. w úter. po ned. černé. — 2. w úter. po Bartol. — 3. w úter. po poswiceni. — 4. w úter. před 1. ned. adw. — Dob. trh w pond. před řaz. trhem wýroč.

Sowinec (Gulenberg), 1. w posl. pond. před Matějem. — 2. na 1. středu po sw. Duchu. — 3. na posl. úter. před Dndžejem.

Spálow (Sponau), Trh wýr. a dob. 1. na Jiři. 2. na Ěim. a Jubu.

Starč, 1. w úter. po Ģromicich. — 2. na sw. Jiřihe. — 3. ua sw. Jakoba Wel. — 4. na sw. Kunhutu, nebo den po Maroz. P. Marie.

Staré Vřno, wiz Vřno Staré.

Staré Wěsto (Altstadt), 1. w pond. před pond. masopustnim. — 2. w pond. po Jiři. — 3. w pond. po Anně. — 4. na Kateřinu. — Týh. trh řaz. úter.

Stonařow (Stannern), Wýroční a dobytčí trhy: 1. w pond. po Ģromnic. — 2. w pond. po Wet. a Paw. — 3. w pond. po Wácl. — Týh. trh. řazd. sobotu.

Strachotice (Rausenbruck), 1. w úter. Welikonoč. — 2. na Bartol.

Strážek (Straschau), 1. w den před Zwěst. P. Mar. — 2. w den před Manekew. P. Mar. — Dob. trh před řaz. wýr. trh.

Strážnice, 1. w úter. po Derolě. — 2. w úter. před Sw. Duchem. — 3. w úter. po Nawstiw. P. Marie. — 4. w druhý úter. po Wexdwiž. sw. Křiže, — 6. w úter. po Obět. P. Mar. Dob. trh w pon. před řazd. wýroč. trhem. — Týh. trh řazden střetu.

Střilky (Střilek), 1. w úter. před popele. — 2. w úter. před Welikon. — 3. w úter. po Bartol. — 4. w úter. po Ģawlu. — Dob. trh o řaz. wýr. trhu.

Studená (Studein), 1. na Janu Nep. — 2. na Matouffe. — Wěsté trhy týh.: 1 w pond. po ned. swět. — 2. w pond. před Wánoci. — Dob. trh o trhu wýr.

Switawka, 1. w pond. po now. roce. — 2. w pond. po Jiřim. — 3. w pond. po

Matwinci. — 4. w pond. po Ģawlu. — Dob. trh w úter. po řazd. wýr. trhu.

Switawa (Zwittau), 1. w pond. po Ģrom. — 2. w pond. po Nawstiw. P. Mar. — 3. w pond. před Jiřim. — 4. w pond. po Martinu. — Wěsté týh. tržowé: 1. w pond. po Jiřim. — 2. w pond. po Ģawlu. — Trh ua len a přízi řazd. pond. — Trh ua wlnu: 1. we čtvrt. po Nalez. sw. Křiže, a 2 násled. čtvrtky. — 2. we čtvrt. po Jiři a 3 násled. čtvrtky. — Keňš. trhy: 1. we čtvrt. před Ģrom. — 2. we čtvrt. po štesdoposti. — 3. we čtvrt. před Sw. Duchem. — 4. we čtvrt. před Nawst. P. Mar. — 5. w čtvrt. před Martinem. Wadnez-li na tyto dny swátek, obhýwaji se tržowé tyto w den předcházějici. — Týh. trh. řaz. pond. a pátek.

Šafow, 1. w úter. po Ģyr. a Methodu. — 2. na Wita. — 3. na Bartol. — 4. na Ģawla. — Dob. trh w den před řazd. wýr. trhem. — Týh. trh řazd. pátek.

Šatawa (Schattan), 1. na Ģak. a Šek. Wadnez-li wšak na sek. nebo na pond., obhýwá se w budouc. út. — 2. w út. Swatod. — 3. na Matouff. — 4. út. po Marl. — Trh ua len a přízi w sek. po Marl. — Týh. trh řazd. pond.

Šimberk (Schilberg), 1. w pond. masop. 2. w pond. po Prosepu. — 3. w pond. po Alžbět. — Wěst. trhy: 1. we stř. před Wánci. — 2. we stř. před Welikon. — Keňš. a dobyt. trh 1. w druhou sek. w posl. — 2. w pond. po 4. ned. Welikon. — 3. ua Alžbětu.

Šlapanice, 1. w pond. po ned. 3. po Welik. — 2. w pond. po Manekew. P. Mar.

Štěpánow, 1. w út. po 3 Král. — 2. w út. po Medardu. — 3. w út. po Manekew. P. Mar. — 4. w út. po wš. Swat. — Trh dobyt. w pond. před řaz. trh. wýr.

Šternberg, 1. w út. po Ģrom. — 2. w út. po Welik. — 3. út. po Wawřinci. — 4. w út. po Ģawlu. — Dob. a keňš. trh.: 1. po Obrác. Paw. — 2 w pond. před Wawřim. — Týh. trh. řaz. pond. a pátek.

Štitarý (Schilttern), 1. w út. před posled. ned. masop. — 2. w út. po Woz. Wstow. 3. w út. před Maroz. P. Mar. — 4. w út. před Wocet. P. Mar. — Keňš. a dobyt. trh před řazd. wýr. trhem.

Štramberg, 1. we stř. po 3. ned. posl. — 2. we stř. po Woz. Těle. — 3. we stř. po Bartol. — 4. we stř. po Marl.

Šumberg (Schönberg), 1. na Obrác. Paw. — 2. w pond. po ned. swět. — 3. we čtvrt. po Woz. Těle. — 4. dne 4. řp. — 5. na Ģawla. — Keňš. a dob. trhy: 1. w pát. před prwnim wýr. trh. — 2. w pond. po ned. swět. — Týh. trh řaz. středu a sobotu.

Šwabence, 1. w pond. masop. — 2. na čtvrté ponděli po Sw. Duchu. — 3. w pond. po Michalu.

Lež. 1. w út. po Obrác. Paw. — 2. w út. po ned. družeb. — 3. w út. Swatobuff. — 4. w út. před anjel. strážcem. 5. w út. po Martinu. — Trh na wlnu: 1. w út. po Gil. a Jak. — 2. w út. po Hawlu. — Wel. týh. trh na jelen. čtvrt. — Dob. trh lajzých 14 dni, w út., počítaje od 1. w roce, — Týh. trh lajd. úter.

Lisnow (Lischnowitz). 1. w pond. po Hrom. — 2. w pond. po Gil. a Jak. — 3. w pond. po Manebewz. P. Mar. — 4. w pond. před Klementem. — Týd. trh kaj. pond. — Trh na wlnu: 1. w pond. po Medardu. — 2. w pond. po Teresii. — Dob. trhy w úter. po kaj. wýr. trhu.

Litín. 1. w út. po Jozeu pěst. — 2. w út. po Janu w červenici. — 3. druhý út. w měs. říjnu.

Lumáčow. 1. w pond. po 3 Král. — 2. třetí pond. po Welik. — 3. na Jilji. — 4. na Hawla.

Lowačow (Lebischau). 1. w den po now. roce. — 2. w út. welikon. — 3. w út. swatod. — 4. w út. po Wáclawu. — Týd. trh w út.

Trachtin (Tracht). 1. w pond. po sw. Trojici. — 2. w pond. po Bartel. — 3. w pond. před Ondřejem.

Trnawka (Trnau). 1. První pond. w poslé. — 2. na Jilji. — 3. na Jakuba. — 4. w den wšedni po Narez. P. Mar. — 5. na Mikuláše.

Trofotowice (Treskowiz). 1. w pond. po 4. ned. Welik. — 2. w pond. po Narez. P. M.

Trstice. 1. w út. po jménu Ježíš. — 2. we stř. po Janu Nep. — 3. we stř. po Narez. P. M. — 4. we stř. po Martinu.

Trěbič. 1. w střetoposli. — 2. we čtvrt. po Bartel. ; padne-li Bartol. we čtvrt., odkládá se trh wýr. téhož dne. — Wel. týd. trh na Annu. — Koňš. a dob. trh w út. před hlawním trhem, pak w út. před Aloisem, a w út. po wš. Swatých. — Týd. trh kaj. pond.

Trěbowá Morawská (Mährisch-Trübau). 1. w pond. po 2. ned. posli. — 2. w pond. po sw. Trojici. — 3. w pond. po Blochu. — 4. w pond. po Grant. Seraf. — 5. w pond. po Lucii. — Trh koňš. a dob. we čtvrt. před 1. a 4. trhem wýr. — Týd. trh w sob.

Trěstl (Triesch). 1. třetí pond. w poslé. — 2. w pond. po Prokopu. — 3. w pond. po Grant. Ser. — Dob. trh w den trhu wýr. — Týd. trh kaj. pátek.

Trwdonice (Turnitz). 1. w pond. po ned. druž. — 2. na Matouše.

Uherčice (Auerchitz). 1. w pond. po 3 Král. — 2. w pond. po sw. Trojici. — 3. w pond. po Grant. — Týh. trh w út. u pát.

Unčow (Huncow, Mährisch-Münstadi). 1. w út. po jménu Ježíš. — 3. druhý út. w střetu. — 3. druhý út. po Pet. a Paw. — 4. První út. w září. — 5. w út. před Mart. — 6. druhý út. w březnu. — Wel. trhy: 1. we čtvrt. před Wáneci, — 2. na

zel. čtvrt. — Týd. trh w út. a w pát. — Koňš. a dob. trh 8 dni před trhy wýr.

Uzowá Německá (Deutschhauje). 1. w pond. masop. — 2. w pond. před Welk. — 3. w pond. před wš. Swat. — 4. w pond. před Lucii. — Týd. trh w sob.

Wančice wiz: **Swančice**.

Wejwanowice wiz: **Swanowice**.

Wejmyšice. 1. we čtvrt. před ned. smět. — 2. w út. po Manebewz. P. Mar. — 3. w den před Tomášem.

Weslá. 1. w út. po Hrom. — 2. we střetu po Welik. — 3. w út. po Maři Majd. — 4. w út. po Sim. a Jud. — Trh koňš. a dob. před kaj. trhem wýr. — Týd. trh kaj. pond.

Weseli Nowé. 1. w út. po Markyté. — 2. na Wáclawu. — Hlawní týd. trh: 1. w út. před ned. smět. — 2. w út. po Leopoldu. — Dob. trh o wyroč. trzích.

Weseli Staré. 1. w út. po ned. smět. — 2. w út. po sw. Trojici. — 3. w út. před anj. stráž. — 4. w út. po poswic. císařsk. w říjnu. — 5. druhý út. w adventě. — Dob. trh před kaj. wýr. trhem. — Týd. trh lajd. pond.

Witonice Dolní (Unter-Wisernitz). 1. w út. po 3 Král. — 2. we čtvrt. po Cyr. a Meth. — 3. na Gil. a Jak. — 4. na Jakuba. — 5. na Matouše. — 6. w pond. po Ondř. — Týd. trh kaj. pond.

Wladislaw. 1. we čtvrt. před ned. smět. — 2. we čtvrt. před ned. řížowou. — 3. w čtvrt. před Matoušem. — 4. we čtvrt. před Tomášem. — Dob. trh o kaj. wyroč. trhu. **Wlachowice.** 1. w út. po Hrom. — 2. třetí út. po Gil. a Jak. — 3. w út. po Manebewz. P. M. — 4. druhý út. po Hawlu. Dob. trh w den před trhy wyroč. — Týd. trh w sob.

Wlasalice (Wositz). 1. w pond. po Wež. Kte. — 2. třetí pond. po Matouši. — 3. w pond. před wš. Swat.

Wracow. 1. we stř. po Welik. — 2. na Prokopa. — 3. w út. po wš. Swat.

Wranow (Grain). 1. na popelec. — 2. na Gloriana. — 3. na Annu. — 4. w pond. po Obrác. Paw. — 5. na Dušičky. — Koňš. trh w sob. před Obrác. Paw. — Dob. trh: 1. w sob. po Gil. a Jak. — 2. w sob. po Anu. — 3. w sob. po Michalu. — 4. w den wšedni před wš. Sw.

Wrateniu (Gratting). 1. na Gab. a Seb. — 2. w út. po ned. smět. — 3. w út. po Markyté. — 4. w út. po Jilji. — 5. w út. po Kateřině. — Trh koňš. a dob. před kaj. trh. wýr.

Wjetin. 1. w út. po Hrom. — 2. w út. po Gil. a Jak. — 3. w den po Proměnění Christa P. — 4. na Lukáše. — Wel. týd. trhy: 1. na zel. čtvrt. — 2. w pond. před Wáclaw. — 3. na Tomáše Apost. — Trh dobyt. před kaj. wýr. trhem. — Trh na obili kaj. sobotu.

Wsetin Dolní. 1. w út. po Matěji. — 2. we stř. před sw. Duchem. — 3. w út. po Narož. P. Mar. — Trh dobyt. před kař. výroč. trhem. — Tých. a dobyt. trhy we stř. od stř. popeleč. až do Velikonoci.

Wisslow (Wischau). 1. w pond. po 3 Král. — 2. w pond. po Cyr. a Metodiu. — 3. w pond. po Fil. a Jak. — 4. w pond. po Markytě. — 5. w pond. po Pomýš. sw. Kříže. — 6. w pond. po wš. Swat. — Trhy na souč. a dob. 8 dní před kař. výroč. trhem. — Tých. trh kař. stř. a sob.

Wyzowice. 1. druhý út. po 3 Král. — 2. druhý út. po Welik. — 3. druhý út. po Pet. a Paw. — 4. w stř. a we čtvrt. před poswic. — 5. w út. po wšech Swat. — Dobyt. trh: 1., 2., 3. a 5. w pond. před výroč. trhy. — 4. we středu před poswicením. — Wel. tých. trhy: 1. w út. po Sw. Duchu. — 2. w út. po Wawřinci. — Tých. trh kař. út. — w poslé jest kař. út. trh na dobytek.

Žabčeh (Gehensabst). 1. Dne 2. letna. — 2. w pond. po Boř. Těle. — 3. w den po Bartol. — 4. na Worsilu. — Trh konš. a tob.: 1. w pond. po ned. 1. posní. — 2. druhé pond. po Boř. Těle. — 3. w pond. po Bartol. — 4. w pond. po Worsile.

Ždounky. 1. w pond. po Boř. Wšoup. — 2. w pond. po Martinu.

Žlín. 1. w út. po Matěji. — 2. út. po 1. ned. Welik. — 3. we středu po Sw. Duchu. — 4. út. po slaw. Kapuliře. — 5. we čtvrt. po Narož. P. Mar. — 6. w út. po 1. ned. advent. — Dob. trh w den před trhem výr. — Tých. trh až sob.

Žnojmi (Znaim). 1. na Dorotu. — 2. w út. po ned. týčam. — 3. na Žiřl. — 4. na Jana Křest. — 5. we čtvrt. po Narož. P. Mar. — 6. na Sim. a Jud. — 7. we čtvrt. před Boře. P. Mar. — Konby 1., 3., 4. a 6. trh padl na pát. nebo sob., odloží se na budoucí úter. Přední trh před wšemi 7 trhy. — Trh na len a přízi: 1. na Sim. a Jud. — 2. w sob. před 2. ned. adventní, časem i o ostatních předních trzích. — Trh na wlnu: 1. w den před Janem Křest. — 2. w den před Sim. a Jud.; i o trhu předním. — Trh dobyt. a konš. w den před trhy výroč. — Tých. trh kař. sob.

Žďanice (Steinitz). 1. w pond. před Boř. Wšoup. — 2. w pond. po Bartol.

Žďár (Saar). 1. w út. po now. roce. — 2. w út. před středopostim. — 3. w út. po sw. Trojici — 4. w út. po Bartol. — 5. w út. před Martinem. — Dobyt. trh w pond. před kař. výr. trhem.

Želětawa (Schelletau). 1. Na Matěje. — 2. w pond. po sw. Trojici. — 3. we čtvrt. po Wáclawu. — 4. na Tomáše apost. — Dob. trh w den před kař. výr. trhem. — Tých. trh kař. středu.

Žerawice. 1. w pond. masop. — 2. w pond. w stř. dnech. — 3. w pond. po Anně. — 4. w den po sw. Kateřině. — Trh konš. a dobyt. w první den, a w den po sw. Kateř.

Židlochovice (Seelowitz). 1. w út. po Džrác. Paw. — 2. w út. po Witu. — 3. na Sim. a Judu. — 4. w út. Welikon. — 5. w út. po Wawřinci. — Padne-li Sim. a Jud. w ned., odbývá se w pondělí.

Poznámání. Pořadatelé kalendáře tohoto záleží na tom, aby se odbíratelům jeho wšestranně a každým rokem důkladněji wyhowělo. Oh edem na trhy výročné žádáme tudíž wážně přednostně wšech těch obcí, jejichž trhy by snad w něčem bezchybné nebyly, aby mi správu lašawě zaslali ráčila, jakož se již letos bylo šalo od některých obcí, jenž opravu bývalých omylů w trzích svých do tiskárny byly zaslaly. Rozumi se, že dopisové tito musejí frankování býti. Tak se šane, že každým rokem tato důležitá stránka kalendářů w „Morawanu“ našem w úplnější ryžosti se objeví, čehož bohužel až do posud we mnohých kalendářích postrádáme. Mynější wáženi páni Starostové a wšbornici obecní šnad ochotně we prospěch obcí svých této uctivé žádosti naši žadoš učiní.

Beneš Kulda,

duchovní správce w mor. slez. ochranné pro
zanedbalou mládež w Brně, pořadatel
kalendáře.

Výroční trhově v Slezsku.

Albrechtice (Oberdorf). 1. v pond. po 3 Král. — 2. na Fil. a Jak. — 3. v pond. po Manebow. Mar. — 4. na Sim. a Jud. — Trh. kořst. a dob.: 1. ve stř. před ned. květ. — 2. ve středu po Jak. a Anně. — 3. ve středu po 2. pond. v říjnu. — Týd. trh řaž. středu.

Andělská Hora (Engelsberg). 1. v pond. před Odrac. Pawla. — 2. na 1. pond. po Anně. — 3. v pond. před wff. Swat. — Týd. trh řaž. středu.

Benešow (Benisch). 1. na 1. pond. v postě. — 2. v úter. po Pet. a Paw. — 3. v pond. před Jiljim. — 4. v úter. po Kateř. — Týd. trh řaž. středu.

Bilá Woda (Weipwasser). 1. v pond. po ned. smrt. — 2. v 4. pond. Welif. — 3. v pond. po wff. Swat. — Týd. trh řaž. čtvrt.

Bilowice (Wagladt). 1. druhý čtvrt. v postě. — 2. na Jilji. — 3. na Wilel. — Dob. trh 1. ve čtvrt. před Woz. Wstoup. — 2. První čtvrt. po Woz. Tele. — Welský týd. trh na zelen. čtvrt. — Řaž. čtvrt. trh týd. a na ebili.

Bilsko (Wlisc). 1. v pond. po 2. ned. post. — 2. v pond. po Janu Křest. — 3. dne 15. září. — 4. na Wilel. — Trh na wlnu: 1. dne 22. května. — 2. dne 10. října. — Trh dobyt: 1. v pond. po sw. Trojici. — 2. na Jana Křest. — 3. na Jak. — 4. dne 15. září.

Bolhumín (Oderberg) 1. na Abelgundu. — 2. v pond. po 2. ned. Welif. 3. na Mawstiw. P. Marie. — 4. na Michala. — Hlavní týd. trhy. Ve středu před Welif. před Sw. Duchem, a před Wánoci. — Koň. a dob. trh před řaž. wýr. trhem.

Bruntal (Freudenthal) 1. v pond. po now. roce. — 2. v pond. po 2. ned. post. — 3. v pond. po Jitím — 4. v pond. po Marktyt. — 5. v pond. po Mart. — Týd. trh řaž. úter. — Dob. trh: 1. v úter. po Jitím. — 2. v úter. po Martinu.

Gilmantl (Zuckmantel) 1. na Matěje. — 2. v pond. po 6. ned. Welif. — 3. na Wastouffe. — 4. na Dndřeje. — Týd. trh řaž. středu a sobotu.

Freiwald (Freiwaldau) 1. v den po now. roce. — 2. na Jana Křest. — 3. na Bartol. — 4. na Michala. — Týd. trh řaž. středu.

Friedberg 1. v pond. masop. — 2. v út. welifon. — 3. na Mawstiw. P. Mar. — 4. v pond. po Hedwice.

Frydek, 1. v pond. po 3 Král. — 2. v pond. před Josefem. — 3. v pond. po Fil. a Jak. — 4. v pond. před Janem Křest. — 5. na sw. Jakoba. — 6. v pond.

po Michalu. — 7. v pond. před Kateřinou. — Trh na koně, wlnu a dobyt. dva dni před řaž. wýr. trh. — Týd. trh řaž. pond. a pátek.

Fryštát (Freistadt) 1. na Odrac. Paw. — 2. v pond. po 6. ned. welif. — 3. na Bartol. — 4. na Sim. a Jud. — 5. ve stř. po Welif. — Trh na wlnu v den před Sim. a Jud. — Týd. trh řaž. úter.

Gablunfow. 1. v pond. po Odrac. Pawla. — 2. v pond. po Jak. apoš. — 3. v pond. po Sim. a Jud. — 4. v pond. po Fil. a Jak. — 5. v pond. po prv. ned. Welif. — Týd. trh řaž. úter.

Gawornik. 1. pond. a v úter. po Odrac. cení Pawla. — 2. na Fil. a Jak. — 3. na Jakuba. — 4. na Sim. a Juda. — Koň. a dob. trh na wsecky wýr. trhy. — Týd. trh řaž. úter. na obili, strawné wěci, slawu, dříví a t. d.

Grabina. 1. na Zasnoubení P. Mar. — 2. dne 19. března. — 3. dne 16. května. — 4. dne 2. července. — 5. v pond. po Maroz. P. Mar. — 6. na Sim. a Judu.

Gradec (Graz). Wýr. a dob. trhy: 1. v pond. před 1. květnem. — 2. v pond. po Woz. Tele. — 3. na Jakoba. — 4. v pond. po Michalu. — 5. na mládětku.

Klimkowitz (Königsberg) 1. v pond. po ned. družeb. — 2. v pond. po sw. Trojici. — 3. na Wawřince. — 4. na Kateřinu. — 5. v pond. před Walest. — Trh na dob. a wlnu: 1. na Fil. a Jak. — 2. na Wáclawa. — Týd. trh řaž. pond.

Krnów (Jägerndorf) 1. v pond. po ned. kychawné. — 2. v pond. po 6. ned. welif. — 3. v pond. po Mawstiw. P. Mar. — 4. v pond. po Maroz. P. Mar. — 5. v pond. po Obětow. P. Mar. — Koň. a dob. trh 1. v pond. po ned. květ. — 2. v pond. po Marktyt dne 13. července. — 3. v pond. po Bartol. — 4. v pond. před Wilel.

Dřív (Dorau) 1. v pond. před 3 Krály. — 2. v pond. po ned. prowdné. — 3. v pond. před Janem. — 4. v pond. po pow. wýff. sw. Kříže. — Dob. trh 1. v pond. po ned. prowd. — 2. v pond. po pow. sw. Kř. — Týd. trh řaž. pond.

Dřawa (Troppau) 1. dne 1. února po 8 dni. — 2. dne 1. května po 14 dni. — 3. dne 1. srpna po 8 dni. — 4. dne 1. listop. po 14 dni. — Wel. dob. trhy: 1—8 dni po sw. Troj. — 2. 8 dni po Janu Křest. — 3. 8 dni po Jak. — 4. 8 dni po Maroz. P. Mar. — Trh na wlnu: 1. dne 6. květ. — 2. dne 29. září. —

Ražbý trvá 8 dní. — Tých. trh řá. středu a sobotu.

Dpa wice (Dobbsitz) 1. první pond. po Bož. Těle. — 2. po Michalu. — 3. po Dewitniku.

Eslow 1. w čtvrtel po Dewitniku. — 2. w den po Božím Mšcup. — 3. na Martina; padne-li w sobotu neb w ned. obloží se na budoucí út. — 4. na Bart. — Wel. tých. trh: 1. we čtvrt. před Wán. — 2. we čtvrt. před Welif. — 3. we čtvrt. po Bož. Těle. — 4. we čtvrt. po Michalu. — Dob. trh w den před řá. wýr. a welk. tých. trhem.

Škřebowice. 1. na 4. úter. po now. roce. — 2. w út. po Welif. — 3. w út. před Jan. Křesť. — 4. w út. před Hedwiskou.

Strumień (Schwarzwasser) 1. na Jiřího. — 2. na Michala. — 3. w pond. po Jak. — 4. w út. po now. roce. — Dob. trh w den před řá. wýr. trhem. — Tých. trh řá. pát.

Těšín (Teschen) 1. w den po Hrom. — 2. w út. swatoduffní. — 3. w pond. před Rači Magd. — 4. po narož. P. Mar. — 5. na Ondřeje. — Tých. trh řá. středu a sobotu. — Trh na wlnu: 1. dne 28. kvěť. — 2. dne 2. října. — Dob. trh řá. pát. Padne-li wšak na ten den swátek, obloží se na budoucí sob.

Widna (Weidenau). 1. w pond. po now. roce. — 2. w pond. po ned. říj. — 3. na Dawřince. — 4. w pond. po Frant. Seraf. — Tých. trh řá. pond.

Witkow (Wigstadt) 1. na Wita. — 2. we stř. před Hawlem. — Tých. trh 1. we čtvrt. před Hrom. — 2. w pond. po 3. ned. Welif. — 3. na rozeř. apoř. — 4. w den před Nauebow. P. Mar. — 5. w den před Lucii welk. trh.

Wrbno (Wurbenthal). 1. w pond. před Hrom. — 2. w pond. po Janu Křesť. — 3. w pond. po Michalu. — 4. druhé ponděli před Welikon. — Tých. trh řá. pond.

Roční trhově v Čechách.

Podle vys. minist. nařízení nesmí se žádný trh odbývat v neděli a zasvěcený svátek, nýbrž v příští všední den. Kde dle místního obyčeje se odbývá trh předešlý všední den, tam jo to zlástě podotknuto.

A b e r t h a m, hornické město w Chebsku přive w Loketku, w pond. po 4. ned. svatoduffn. **A b a m s f r e i h e i t**, město w Budějowssu, dříve w Tábořsku, ty pondělky: 1. po roze-
slání sw. Apoštolů. — 2. po sw. Rafaelu, připadli by svátek na ten den, tedy pří-
štího dne.

A b t s b o r f, město w Pardubicku, dříve w Chrudimsku; wýr. a dob. trhy: 1. we čtvrt. před ned. smrt. — 2. w pond. před swa-
tob. svátků. — 3. we čtvrt. po P. Marii Sněž. — 4. druhý čtvrt. po Poč. P. Marie.

A n j e l s k á H o r a (Engelhaus) město w Chebsku, dříve w Loketku, wýr. a dob. trhy ty pondělky: 1. po Láze. — 2. po sw. Trojici. — 3. po sw. Anjeli strážci, — 4. w prvn. pond. adventní.

A r n s b o r f, obec w Čestolipsku, dříve w Litoměřicku, ty pondělky: 1. po bílé ned. — 2. po Naroz. P. Marie. — 3. po sw. Wáclavu, připadli by svátek na ty dny, tedy dne příštího.

A š, město w Chebsku, dříve w Loketku, ty pondělky: 1. Petroni w post. — 2. po sw. Trojici. — 3. před sw. Iljin. — 4. před sw. Ondřejem, při každém trhu je zároveň trh na dobytek; každ. sob. týdn. trh na obilí.

A u b l i c e (Gibitz) w Chebsku, dříve w Žatecku. 1. we čtvrtek po smrtelné ned. — 2. w pond. po Naroz. P. Marie. — 3. w pond. po sw. Kateřině; při každ. wýr. trhu jest zároveň trh na dobytek; každ. čtvrtek týdn. trh na obilí, palivo a potravu.

A u n h o f f w Pražsku, dříve w Rádomnicu. 1. Ten den po nov. roce. — 2. Na den sw. Josefa. — 3. Na den po sw. Pet. a

Pav. — 4. we středu po Granl. Seraf. — 5. w pond. po sw. Martinu.

A u p i c e (Gips) w Jičínku, dříve w Královhradsku. 1. Ten den po Hrom. — 2. Na poro-
ciunfůli totiž 2. srpna. — 3. we středu po sw. Iljin. Hlavní týdenní trhy: 1. w úterý Melikon. — 2. w úterý před swatoduffn. svátků. — 3. w úterý před sw. Hawlem. — 4. w úterý před Wánocemi. Obvyklé týd. trh. každ. sobotu.

A u s o b y (Wollerskirchen) město w Pardubicku, dříve w Čáslavsku. 1. Ten den po Hrom. — 2. D sw. Matě Magd. — 3. D sw. Šim. a Judovi.

A u s i l n a b E a b e m (Aufsig) w Čestolipsku, dříve w Litoměřicku, ty pondělky: 1. po sw. Gab. a Šeb. — 2. Na 14 dní před Me-
likon. — 3. po sw. Markétě. — 4. po sw. Bartol. — 5. po sw. Martinu; každ. čtvrt. týdn. trh na obilí, dob. a jiné věci.

A u s i l n a b D r l i c i (Wildenschwert) w Par-
dubicku, dříve w Chrudimsku. 1. w prvn. úterý po půl postu. — 2. D sw. Witu. — 3. D sw. Jak. — 4. w úterý po Naroz. P. Marie. — 5. D sw. Martinu; ten den před tím týdnem trh na koně a hovězí dob. každ. sob. trh na len, přízi, plátno a mlno.

A u s i l (Aufha) w Čestolipsku, dříve w Litoměřicku. 1. w pátou středu postu. — 2. D sw. Janu Křt. — 3. w pond. po sw. Bartol. — 4. D sw. Šim. a Jud.; ostatně trhy každ. středu.

A u t e r y (Neumarkt) w Chebsku dříve w Blatněsku. 1. w úterý před Světnou ned. — 2. we čtvrtek před sw. Duchem. — 3. D sw. Janu Křt. — 4. we čtvrt. před sw. Hawlem. — 5. w w sobotu před středežím

sv. Jaroslava — 4. w pond. po Pět. P. Marie
V o š o w (Bucha) w Chebku, dříve w Po-
setsku. Výroční a dob. trh, ty pondělky:
1. Po sv. Jiří. — 2. Po sv. Jak. — 3.
D sv. Michalu. — 4. w úterý před středním
dnem.

V o h d a n e ž w Pardubicu, dříve w Chru-
bimsku. Výroční a dob. trh: 1. we středu
před Na nebe vstoup. Páně, po 8 dni. —
2. w den rožel. sv. apošt. — 3. we středu
po sv. Bartol. — 4. w pond. před sv.
Havlem, po 8 dni. — 5. we středu před sv.
Martin. po osm dni; jarmark na přízi w
pond. 1. Po sv. 3 král. — 2. Po Hrom.
3. Po sv. Jof. — 4. Po sv. Witu; každou
středu trh na obilí.

V o l e s l a w m l a d á w Jičínku dříve w Bo-
lešawsku, ty út.: 1. Po sv. 3 král. — 2.
Před smatobusni. svátk. — 3. Před sv.
Bartol. — 4. Po sv. Havlu.

V o l e s l a w s t a r á w Pražku dříve w Kou-
řimsku, wýr. a dob. trh: 1. vátou středu w
posl. — 2. poslední středu w srpnu. — 3.
we středu před sv. Havlem. — 4. D sv.
Janu Ev.

V o r (Hah) w Blzeňsku. Wýr. trh. na zboží,
koně a jiný dob. ty úterky: 1. Po ned.
Oculi. — 2. Po smatobusni. svátcích. — 3.
Po sv. Michalu. — 4. Po sv. Mikuláš.
Dob. trh. mimo to každ. út. od Jiří. až do
Havla, obilný každ. út.

V o r o h r á d e k w Jičínku dříve w Královha-
radku. 1. we středu středy. — 2. D sv.
Frant. Seraf. Každ. út. týd. trh.

V e r o t i n w Budějowsku dříve w Tábořsku.
1. we čtvrt. po středy. — 2. w pond. po
ned. Progate. — 3. we čtvrt. po Boj. Těle.
— 4. D sv. Prosepu. — 5. D sv. Anně.
6. D powýšeni sv. kříže. — 7. we čtvrt.
před Havlem.

V o r o w á w Pardubicu dříve w Čáslawsku.
Wýr. trh ty čtvrt.: 1. Po sv. Fab. a
Šeb. — 2. Po ned. Quasimod. — 3. Po
Boj. Těle. — 4. Po Narož. P. Marie.
Dob. trh: 1. w út. po první ned. poslu.
— 2. po ned. Pátare. — 3. út. po ned. Jud.
— 4. D sv. Tom. apošt. Týdn. trh každ.
vátě.

V o r o w a n n (Herbes) w Budějowsku. 1. w
pond. po Na nebe vstoup. Páně. — 2. D
sv. Luk., každ. po osm dni; od 24. unora až
do 24. června každ. út. trh na dob.

V o ž e j o w w Budějowsku dříve w Tábořsku.
1. D sv. Anně. — 2. D sv. Leopoldu
každ. stř. týd. trh.

V r a n d e y s w Pražku dříve w Kouřimsku,
ty pond.: 1. Před Hrom. — 2. Po Hrom.
— 3. Po sv. Trojici. — 4. Po sv. Wavř.
5. Před sv. Wácl. — 6. Po sv. Wljb. a
sice na fránské zboží, vždy pak út. na to trh
na dob. Každ. středu po celý rok trh na obil.
na wšelikou drůbež; dva trh. na wlnu, to-
tíž o sv. Jiří a e sv. Havlu.

V r a n d e y s n a d D r l i c i w Jičínku dříve
w Královhradecku, wýr. trh. ty čtvrt.: 1. Před
popelečin. střed. — 2. Před sv. Markem. —
3. Před roželán. sv. Apošt. — 4. Před sv.
Havlem. — 5. Před středním dnem. Na
homěž. dob. a koně we středu před každ. wý-
ročn. trhem; trh týd. na len a potravu každ.
čtvrtě.

V r a u n e w (Braunau) w Jičínku dříve w
Královhradecku. 1. w pond. po Dětinniku. —
2. w out. smatobusni. — 3. w pond. po
Marie Narož. — 4. w pond. po 1. abr.
ned. Týdní trh we čtvrtě na přízi, w
sobotu na plátno.

V ř e z n i c e w Blzeňsku dříve w Brachensku,
ty pond.: 1. Po první ned. poslu. — 2.
Po ned. světné. — 3. we smatob. úter.
— 4. w pond. před sv. Matě Magdal. —
5. we čtvrtě po sv. Bartol. — 6. Ten-
ten po Duffick. — 7. w pond. po sv. Mi-
kuláš. Odloženi čtvrtého a vátého trhu na
jiný den jest od wšelikého eutadu povoleno.

V ř e z n o (Briesen) w Chebku dříve w Žatecku,
ty pondělky: 1. Po Jiří. — 2. Po Na-
nebevstáti Marie. — 3. Po Michalu. Týdní
trh každ. outerý.

V ř e z o w á h o r a w Pražku dříve w Bez-
rounsku. 1. druhý čtvrt. po sv. 3 králích.
— 2. dne 14. světné. — 3. poslední červenc.
— 4. Dne 15. října. Každý pond. týdní trh.

V r o b ě s t ý w Pardubicu dříve w Kou-
řimsku, wýr. trh ty pondělky: 1. Po neděli
Judisa. — 2. Po sv. Trojici. — 3. Před.
sv. Havlem. Dob. trh ty pond.: 1. Po
první ned. poslu. — 2. Po sv. Pet. a Paw.
3. Po sv. Šim. a Jud.

V r o b ě m e c k ý w Pardubicu dříve w Čá-
slawsku, wýr. trh. ty úter.: 1. Po sv. 3
král. — 2. druhý w posl. — 3. Po nalez.
sv. kříže. — 4. Před sv. Janem Křtit. —
5. Po powýš. sv. kříže. — 6. Po sv. Frant.
Seraf. Mimo to také dob. trh. ty úterky:
1. po Hrom. — 2. Čtvrtý w posl. — 3.
Před Wljb. — 4. Po sv. Trojici. — 5. Po
sv. Prosepu. — 6. Po sv. Wavř. — 7.
Po sv. Mart. — 8. Před Wánoc.

V r o b ě l e z n ý w Jičínku dříve w Bole-
slawsku. 1. Předposledn. masop. úter. po 8
dni. — 2. Před sv. Witem po 8 dni —
3. po sv. Wáclavu, po 8 dni.

V r o b e c w Jičínku dříve w Bolešlawsku. 1.
w masop. út. — 2. w smatobusni. út. — 3.
w pond. po sv. Frant. Seraf. — 4. Po
Wánoc.

V r o z a n y w Čestolipsku dříve w Litoměřicku,
ty pond.: 1. Po sv. 3 král. — 2. Po sv.
Gottthardu. — 3. D sv. Witu. — 4. w
pond. po sv. Wáclavu.

W u š o w w Pražku dříve w Mafownicku,
1. dne 24. světné. — 2. dne 17. října.

W u d ě j o w i c e, fr. krajské město, ty pondělky:
1. Po sv. 3 král., po 14 dni. — 2. Po

- Boj. Těle** po 14 dní. — 3. Po Maroz. P. Marie, po 14 dní. — 4. O sv. Mart. po 14 dní, a sice týden před a týden po jmenování dnu. Týdn. trh kaž. čtvrtěk a sobotu, we čtvrt. na koně, hovězí, a jiný dob.
- Bubňany** w Pražsku dříve w Berounsku. 1. Dne 4. dubna. — 2. we středu po Maroz. P. Marie. — 3. O sv. Worsile.
- Budyně** w Pražsku dříve w Litoměřicku. 1. w út. po Hrom. — 2. w út. po sv. Ant. Pab. — 3. w pond. po Marii Sněžné. — 4. w út. po sv. Wáclavu. — 5. w út. po sv. Křivinu, na koně a na hovězí, dobytek.
- Bukowsko** došni w Budějowsku. 1. O sv. Wojt. — 2. O sv. Mař. Magd. — 3. O sv. Hawlu.
- Bužkowice** (Puschwig) w Chebsku dříve w Žatecku, wýr. a dob. trhy: 1. w outerý před sv. Duchem. — 2. Po Jmenu Marie. — 3. we čtvrtěk před Kateřinou.
- Býdžow** w Jičínku, dříve krajské město, wýr. a dob. trhy: 1. Druhou středu w postě. — 2. w út. po sv. Duchu. — 3. O sv. Jilji. 4. w outerý před před Hawlem. — 5. O Tom. bisk. Obilní a týdenní trhy každý outerý.
- Býstrá** w Pardubsku dříve w Chrudimsku, ty středy: 1. Po ned. Septuag. (před devítiníkem). — 2. Po ned. přemobn. — 3. Dne 4. srpna. — 4. Po sv. Matouš. — 5. Po sv. Ondř. Po každé dopoledné trh na dob.
- Býstřice** u Beneschowa w Budějowsku dříve w Berounsku, 1. Dne 24. února. — 2. Dne 23. dubna. — 3. Dne 29. srpna. — 4. Dne 28. října. — 5. Dne 20. prosince.
- Býstřice nowá** w Budějowsku dříve w Tábořsku, wýr. trhy, ty středy: 1. Po ned. Neminisc. — 2. Po ned. Vátc. — 3. Po ned. Miseric. — 4. Po sv. Duchu. — 5. w pond. po sv. Petru a Pawlu. — 6. w pond. po sv. Michalu. — 7. O sv. Kat. po 8 dní. Týdn. trh na obilí a dob. kaž. středu.
- Cerekwe** došeni w Budějowsku dříve w Tábořsku, ty pond.: 1. Po sv. Josefu. — 2. Po sv. Jak. — 3. Po sv. Hawlu. — 4. Po sv. Lucii.
- Cerekwe** hořeni w Budějowsku dříve w Tábořsku. 1. we středopost. — 2. na sv. Marketu. — 3. Dne 22. září. — 4. Dne 6. listopadu.
- Cerekwe nowá** w Budějowsku dříve w Tábořsku. 1. První středu w postě. — 2. O sv. Matouš.
- Cerhenice** w Pardubsku dříve w Kouřimsku. 1. O sv. Mateji. — 2. O sv. Wojtěchu. — 3. O sv. Witu. — 4. O sv. Wácl. Týdný trh každý středu.
- Cerhowice** w Pražsku dříve w Berounsku, ty čtvrtky: 1. druhý w postě. — 2. Čtvrtý po Welfon. — 3. Před sv. Pet. a Paw. — 4. Po sv. Wácl. Každý úterý týdn. trh.
- Čáslaw** w Pardubsku dříve krajské město, výroční trhy: 1. Třet. pond. w postě. — 2. w pond. po ned. Jibilate. — 3. w pond. po sv. Petr. a Paw. — 4. w pond. po Nanečew. P. Marie. — 5. we čtvrtěk po sv. Lidmile. — 6. w pond. po sv. Hawlu. Čtyry trhy na koně: 1. w úterý po první ned. postu. — 2. Dne 22. a 23. světna. — 3. Ten den po sv. Prokopu. — 4. w úterý před sv. Barborou. Trhy na rozličný dob.: 1. Ten den po sv. Pet. a Paw. — 2. Ten den po Nanečew. P. Marie, pak kaž. středu a každý čtvrt. po sv. 3 král. po ned. Neminisc. a Jubilate.
- Častawice** w Jičínku dříve w Chrudimsku, wýr. trhy: 1. Ten den po sv. 3 král. — 2. O sv. Witu, oba zároveň na dob. — 3. O sv. Maři Magd. — 4. Ten den po Maroz. P. Marie.
- Čechlice** w Pardubicku, dříve w Čáslawsku. 1. Na den Pawla obrácen. — 2. w pátek před sv. Duchem. — 3. O sv. Wolsangu, t. j. třet. den po sv. Šim. a Jud. Na ty dni drží se i trhy na koně a rozličný dob.
- Čelakowice** w Pražsku dříve w Kouřimsku, ty úter.: 1. Po sv. 3 král. — 2. Po ned. Kantate — 3. Po sv. Anjeli strážci. — 4. Po sv. Hawlu, zároveň trhy na dob.
- Čermná** (Leutersdorf) w Čestolipsku dříve w Litoměřicku, ty pondělky: 1. Poslední w Světnu. — 2. po Hawlu. — 3. Před Mikulášem.
- Černossin** w Plzensku. 1. w pond. po Hrom. — 2. O sv. Jiří. — 3. O sv. Mich. — Dob. trh. ob sv. Jiří až do sv. Mich. kaž. pond.
- Černowice** w Budějowsku dříve w Tábořsku. 1. w pond. před na nebe wstoup Páně. — 2. w pond. před Boj. Tělem. — 3. we středu před powýšením sv. kříže.
- Čestín** w Pardubsku, dříve w Čáslawsku. 1. w pond. před Na nebe wstoup. Páně. — w pond. po sv. Pet. a Paw. — 3. Na bušický. Týdn. trh kaž. středu.
- Čiště** w Plzensku dříve w Rakownicku. 1. w út. posledn. týdně před Welf. — 2. O sv. Witu. — 3. O sv. Anně. — 4. O sv. Kateřině.
- Dar Boží** w Chebsku dříve w Lešetisku. 1. w pond. po sv. Anně. 2. w pond. před sv. Šim. a Jud.
- Dassice** w Pardubsku dříve w Chrudimsku, wýr. trhy: 1. Na den památky sv. Glolášky. — 2. w pond. po Kant. — 3. O sv. Witu. — 4. w út. po sv. Jak. — 5. Ten před sv. Michalem. — 6. O sv. Lucii. Koňské trhy ty středy: 1. Po sv. 3 králích. — 2. Druhou w postě. — 3. Po neděli Jubilate. — 4. Před sv. Jakubem. — 5. Po pozdwiž. sv. kříže. — 6. po sv. Martinu.
- Doupow** w Chebsku dříve w Lešetisku. 1. w pond. po ned. Oslu. — 2. Ten den po sv. Janu Nep. — 3. w pond. po sv. Mikuláš; vždy 2. dni na dobytek. Týdn. trh we středu.
- Dawle** w Pražsku dříve w Berounsku. 1. we čtvrtěk po sv. Jil. a Jak. — Dne 11.

- čertence. — 3. ve čtvrtek po sv. Bartol. — 4. ve středu po sv. Rafaelu.
- Děln** (Teischen) v Českolipsku, dříve v Litoměřicku, výr. trh. vždy po dva dni, ty pondělky: 1. po novém roce. — 2. Po sv. Fil. a Jak. — 3. po náboz. P. Mar. 4. Poslední v říjnu; týdenní trhy na přizi obilí a potravní věci každ. pond. a středu.
- Deřna** v Budějovsku, dříve v Tábořsku, výr. trhy: 1. D sv. Wojtěchu. — 2. D sv. Janu Křtitele. — 3. D sv. Jak. — 4. D sv. Bartolom. — 5. D sv. Sim. a Jud. 6. D sv. Barbore. Trhy: 1. v út. před Wánecem na heusky a rozličné řemeslní práce. — 2. v út. před Wellon. na rozličné řemeslní práce. Týdn. trhy na dob. od sv. Jos. až do konce října každou středu; padne-li na středu nějaký svátek, trh se nedrží.
- Deřnice** v Plzeňsku dříve v Klatovsku, výr. trhy: 1. Dne 25. dubna. — 2. Dne 16. srpna. — 3. Dne 2. prosince. Týdní trhy každou středu; dob. trhy každou středu od sv. Josefa až do sv. Martina.
- Diwiffow** v Budějovsku, dříve v Tábořsku. 1. ve čtvrtek po Prowodě. — 2. D sv. Wáclavu.
- Dobrowicewes**, Dobrowice, v Jičínku, dříve v Bolešlawsku, ty středy: 1. Po ned. Kantate. — 2. Po sv. Bartol. — 3. Po sv. Wáclavu. — 4. Po všech Swatých, zároveň dobytků trhy.
- Dobruška** v Jičínku dříve v Královhradecku, výr. trhy: 1. Ten den po sv. Jiří po 8 dni. — 2. pond. po ned. provedení zároveň na koně. — 3. ve swatoduss. úterý 4. D sv. Jiří po 8 dni. — 5. Ten den po sv. Matěji, zároveň na koně. — 6. Ten den po sv. Wáclavu. Dob. trhy: 1. Ten po obrácení sv. Pawla. — 2. v pond. po sv. Trojici. — 3. Ten ten po sv. Jakob. — 4. Ten den po sv. Hawlu. Týdní trh v úter.
- Dobřan** v Plzeňsku, ty pondělky: 1. Po ned. Reminisc. aneb postní trh. — 2. Po ned. Grandi. — 3. Po Narození P. Marie. — 4. D sv. Mikuláši, zároveň dob. trhy.
- Dobříd** v Pražsku, dříve v Berounsku. 1. ve čtvrtek po popelci. — 2. v pond. po sv. Trojici. — 3. D sv. Michalu. — 4. D Duffičák. — 5. D sv. Tomáši.
- Dofsy** (Hirschberg) v Českolipsku, dříve v Bolešlawsku. 1. ve středu po Hromnicích. — 2. D sv. Filipu a Jakubu. 3. v pond. po sv. Jiří. 4. po Obětování P. Mar.
- Domassin** v Buděj. 1. v outerý před květ. ned. — 2. v outerý swatodussn. — 3. v outerý po sv. Bartoloměji. — 4. v pond. před sv. Hawlem; každý outerý trh na dobytek.
- Domazlice** (Taus) v Plzeňsku, dříve v Klatovsku. 1. ve středu po sv. Dorotě. — 2. D sv. Antonínu. — 3. v pond. po sv. Anjell strážci. — 4. Druhý čtvrtek po sv. Martinu. — Týdní trhy na dobytek po celý týden ve středu a ve čtvrtek.
- Dubčeský** v Jičínku, dříve v Bolešlawsku, ty outerky: 1. Před Welikonoci. — 2. Před sv. Duchem. — 3. Po sv. Bartoloměji. — 4. Před sv. Hawlem. — 4. První v adventě.
- Dubá** v Jičínku, dříve v Bolešlawsku. 1. Dne 19. března. — 2. v outerý po sv. Petru a Pawlu. — 3. v pond. po sv. Hawlu. — 4. Druhý pond. v adventě.
- Duchow** (Dur) v Chebsku, dříve v Litoměřicku. 1. ve středu po první nedeli postní. — 2. D sv. Witu. — 3. D sv. Bartoloměji. — 4. v pond. před všemi Swatými.
- Dworýnowé** v Pardubsku, dříve v Bolešlawsku. 1. Na den obrácení sv. Pawla. — 2. ve čtvrtek před ned. Judica. — 3. ve čtvrtek před sv. Duchem. — 4. D sv. Anně. 5. v pond. před sv. Matoušem. — 6. D sv. Simonu a Judem. — 7. D sv. Tomáši apostl. Týdn. trh každý úterý na obilí a rozličný dobytek.
- Dworčické horní** (Oberhaib) v Budějovsku. 1. D Josefu. — 2. v outerý po sv. Duchu. — 3. D Michalu. — 4. D Janu Sw. Týdn. trhy od 1. května do post. jáři každou středu.
- Dworčické dolní** (Unterhaib) v Budějovsku. 1. v outerý swatod. — 2. D Michalu.
- Dwůr Králové** v Jičínku, dříve v Královhradecku, ty outerky: 1. Před Hromnicemi. — 2. Před květnou ned. — 3. Před sv. Duchem. — 4. Před sv. Markétou. — 5. Před sv. Matoušem. — 6. Před všemi Swatými. — 7. Před sv. Tomášem; všechny trhy na koně a hově. dobytek v pond. před tím. Týdn. trhy na obilí a přizi v úterý a v sobotu.
- Freiheit** v Jičínku, dříve v Běňšovsku, ty úterky: 1. Po přenesení sv. Wáclava. — 2. Po Božím Těle. — 3. Po Narození P. Marie. — 4. Prv. v adventě.
- Fribus** v Chebsku, dříve v Loketskú, v 1. pond. po sv. Bartoloměji.
- Fridland** v Českolipsku, dříve v Bolešlawsku, ty pondělky: Po Hromnicích. — 2. Po ned. Rogate. — 3. Po sv. Bartoloměji. — 4. Po sv. Simonu a Judem; každý po 8 dni s trhem na dobytek; týdn. trhy na obilí každ. pond. a pátek.
- Gabel** (Gabel) v Českolipsku, dříve v Bolešlawsku, ty pondělky: 1. Po Hromnicích. — 2. Týdn. neděle po Welikonoci. — 3. Po sv. Janu Křtitele. — 4. Po Narození P. Marie. — 5. Po sv. Kateřině. Trhy na vlnu: 1. Dne 8. května. — 2. Dne 4. října.
- Gablonec** (Gablonz) v Českolipsku, dříve v Bolešlawsku, ty pondělky: 1. Před Welikonoci. — 2. Před sv. Duchem. — 3. Prv. v říjnu. — 4. Před sv. Alžbětou. Týdn. trhy každý outerý a sobotu na obilí, přizi, len a jiné věci.
- Jeleníhoří** v Jičínku, dříve v Královhradecku. 1. D sv. Josefu. — 2. v outerý

- svatobuší. — 3. D sw. Jakuba. — 4. D sw. Matouši. — 5. w úterý před sw. Martinem. — 6. w pond. před štedrým dnem. Tydný trh na obilí každý čtvrtý.
- G e o r g s w a l d e** w Čestolipsku, dříve w Litoměřicku. 1. w pond. po nalez. kříže. — 2. w pond. po sw. Anjeli strážci. Každý úterý týd. trh. trhy na přízi.
- G i č i n**, f. krajské město, ty pondělky: 1. Po Hronu. — 2. Po neděli Jub. — 3. Po sw. Jakubu. — 4. Před sw. Hawtem. Trhy na obilí každé pond.
- J i l e m n i c e** (Starkenbach) w Jičíně, dříve w Bydžowě, ty pondělky: 1. Po Imenu Ježíše. — 2. Před Welikonoci. — 3. Po ned. Prowob. — 4. Před sw. Jakubem. — 5. Před sw. Diwisseu po 8 dni — 6. Před Wánocemi; týd. trh na obilí, potravu, přízi a plátno každou středu.
- J i l o w é** (Gule), w Pražsku dříve w Kouřimsku. 1. w pond. po 3 králích. — 2. w pond. po Bož. Těle. — 3. D Wawřinci. — 4. D Lukáši. — 5. w pond. před Kateř. Týd. trhy: 1. we středu před welikonoci. — 2. D Tomáši.
- J i ř e t i n** (Georgenthal) w Čestolipsku, dříve w Litoměřicku, ty pondělky: 1. masopustní. — 2. Po ned. po sw. Jiří. — 3. Po ned. po Narož. P. Marie. — 4. Po ned. po wšech Swatých. Týd. trh každý pátek.
- J i ř e t i n** w b o l u i w Chebsku, dříve w Litoměřicku. 1. D sw. Wojtěchu. — 2. w pond. po Bož. Těle. — 3. w pond. před sw. Matoušem. — 4. D sw. Mikuláši. Prv. a třet. trvají po 8 dni.
- J i r k o w** (Görkau) w Chebsku, dříve w Zatecku, ty pondělky: 1. Po ned. Kátere. — 2. Před sw. Janem Křtitelem. — 3. Před sw. Bartolomějem. — 4. D sw. Sim. a Jud.
- J i s t e b n i c e** w Budejowě, dříve w Tábořsku, ty pondělky: 1. Po sw. 3 král. — 2. D sw. Matěji. — 3. Po květné neděli. — 4. Po Welikonoci. — 5. Po sw. Duchu. — 6. D sw. Mari Magd. — 7. D sw. Bartoloměji, zároveň trhy na koně a hově. dobytek po 8 dni. — 8. Po sw. Matouši. — 9. Po wšech Swatých; dobyt. trhy každé pond. ode 3 swatých králů až do pond. po Manebewstoupení Páně.
- G r a f e n r i e d** w Plzeňsku, dříve w Klatowsku, wšroc. i dobyt. trhy: 1. w pond. po Bož. Těle. — 2. w pond. po Narození Páně Marie.
- H a b r y** w Pardubě, dříve w Čáslawě, dobytci trhy: 1. we středu po Imenu Ježíše. — 2. Druhý čtvrtý w postl. — 3. we čtvrtý po půl postl. — 4. w středu před Welikon. — 5. we středu před sw. Duchem. — 6. w úterý po sw. Janu Křtiteli. — 7. Po sw. Jakubu. — 8. we středu po Manebew. P. Marie. — 9. We čtvrtý po powýšení sw. kříže. — 10. we středu po sw. Lukáši. — 11. we čtvrtý po sw. Felixu. — 12. we čtvrtý před Wánocemi.
- H a r t m a n i c e** w Plzeňsku, dříve w Prachensku. 1. Dne 28. dubna. — 2. D sw. Kateřině. Týd. trhy na dobytce a rozličné věci každý pátek.
- H a s l a u** w Chebsku, dříve w Loketě, ty pondělky: 1. Po sw. Jiří. — 2. Po 18. čerwenici. — 3. Po 3. neděli w říjnu.
- H a y d a** (Hayde) w Čestolipsku, dříve w Litoměřicku, ty pondělky: 1. Po sw. Jiří. — 2. Po sw. Witu. — 3. Po Manebew. P. Marie. — 4. Po sw. Wáclawu.
- H e i n r i c h s g r ü n** w Chebsku, dříve w Loketě, ty pondělky: 1. Před sw. Janem Křtitelem. — 2. Po sw. Hawlu.
- H e r a l e c** w Pardubě, dříve w Čáslawě. 1. Dne 21. února. — 2. D sw. Ant. Pad. — 3. Dne 13. júl. Každý prv. čtvrtý w měs. trh na dobytce, vlnu, přízi a len.
- H e r m a n u w m e i l e c** w Pardubě, dříve w Chrudimsku, ty pondělky: 1. Po Imenu Ježíše. — 2. Po neděli prowobní. — 3. Po sw. Medardu. — 4. Po sw. Bartoloměji. — 5. D Duffie, wšech zároveň trhy na dob.
- H l i n s o** w Pardubě, dříve w Chrudimsku, ty středy: 1. Po sw. Apoloně. — 2. Po sw. Witu. — 3. Po sw. Bartoloměji. — 4. po sw. Lukáši. — 5. Po Welikonoci; wždy ten den napřed trh na dobytce,
- H o d k o w i c e** (Liebenau) w Čestolipsku, dříve w Boleslawě, ty pondělky: 1. Po neděli Laetare. — 2. po sw. Wawřinci. — 3. Po sw. Matouši.
- H o l i c e** w Pardubě, dříve w Chrudimsku, ty pondělky: 1. po Imenu Ježíše. — 2. Po neděli prowob. — 3. Před Manebew. P. Marie. — 4. Po powýšení sw. kříže. — 5. Po sw. Mikuláši.
- H o r a A n j e l s k á** w i z A n j e l s k á H o r a.
- H o r a B ř e z o w á** w i z B ř e z o w á H o r a.
- H o r a m a t k y B o ž i** (Bergstadt unſ. 1. Frau) w Plzeňsku, dříve w Prachensku. 1. První pondělci postní. — 2. Dne 16. srpna.
- H o r a K o s o w á** w Budejowě, dříve w Berouně. 1. Na welikonoc. pond. — 2. we středu př. Bož. Těle. — 3. we čtvrt. po Imenu Marie. — 4. w pond. po sw. Barboře.
- H o r a K r á s n á** w Budejowě, dříve w Berouně. 1. Prv. pond. w postl. — 2. w úterý po květné ned. — 3. Ten den po sw. Janu Křt. — 3. w úterý před sw. Duchem. — 5. Ten den po Manebew. P. Marie. — 6. D sw. Kateřině. — 7. w úterý před Wánocemi.
- H o r a K u t n á** w Pardubě, dříve w Čáslawě. wšroc. trhy, pak trhy na koně a hově. dobytce, ty pondělky: 1. prv. w postl. — 2. Po ned. Cantate. — 3. ten den po Bož. Těle: ty pondělky: — 4. po sw. Matouši. — 5. Po sw. Martinu.
- H o r a S u p i** w i z S u p i h o r a.
- H o r a S o w i c e** w Plzeňsku, dříve w Prachensku. — 1. w úterý před ned. Sptua-

- gesima. — 2. w úterý před sv. ned. — 3. w čtvrtý před sv. Petrem a Pavlem. — 4. Dne 3. srpna. — 5. w úterý před sv. Havlem. — 6. D sv. Barboře; každou středu trh na obilí, potrawu a dobytek.
- S o r y K a s p a r s k é** (Vergreihenstein) w Plzeňsku, dříve w Prachensku. — 1. we středu po středopost. — 2. w úterý po povýšení sv. kříže. — 3. we čtv. po Boj. Těle. — 4. o Mikuláš.
- S o r y M a l j o w s k é** (Silberberg.) w Plzeňsku, prvé w Klatovsku. — 1. třetí čtvrtý po Velikonoci. — 2. w pond. po sv. Prokopu. — 3. ten den po sv. Václavu. 4. w pond. po sv. Lucii.
- S o r y p n í k** w Budějovsku, dříve w Tábořsku. 1. D sv. Blažej. — 2. D svatém Michalu. 3. D sv. Martinu bisk.
- S o r i c e** (Hörig) w Budějovsku. Svobodný trh o sv. Bartoloměji. Trhy na chleb: 1. we středu před Manebysloup. Páně. — 2. D sv. Martinu. — 3. D sv. Tomáši.
- S o r i c e** w Jičínsku, dříve w Bytčovsku, ty čtvrtky: 1. Po sv. 3 král. — 2. Před květnou ned. — 3. Před ned. Rogate. — 4. Po sv. Prokopu. — 5. Před sv. Bartolomějem. — 6. w úterý před sv. Martinem; vždy ten den před tím trh na dobytek, každý čtvrtý trh na obilí.
- S o r o w i c e** w Pražsku, dříve w Berounsku, výroční trhy na kramářské zboží a dobytek: 1. Dne 11. února. — 2. w úterý před Manebysloup. Páně. — 3. D sv. Jakuba apost., po 8 dni. — 4. Na den povýšení sv. kříže. — 5. Dne 29 listopadu. Trhy na kramářské zboží: 1. w sobotu před sv. ned. — 2. w sobotu před Vánocemi. Trhy: 1. w úterý před tím trh na dobytek, každý čtvrtý trh na obilí.
- S o s t a u ů** w Pražsku, dříve w Ratowicku. 1. Prv. středu před masopustem. — 2. D sv. Jakuba. — 3. D sv. Simona a Judovi; týž. trh každou středu.
- S o s t i n é** (Mnau) w Jičínsku, dříve w Bytčovsku, ty pondělky: Po sv. Dorotě. — 2. Po sv. Trojici. — 3. Před jmenem Marie. 4. Po všech Swatých, vždy zároveň trh na koně a dobytek. Trhy: 1. w úterý a sobotu.
- S o s t o m i c e** w Pražsku, dříve w Berounsku, 1. w pond. po sv. 3 král. — 2. D sv. Matěji. 3. D sv. Jiří na volnu. — 4. w pond. po sv. Prokopu. — 5. we středu před Narozem. P. Marie. — 6. we středu po sv. Václavu; každou středu týž. trh.
- S o s t o w** w Plzeňsku, dříve w Klatovsku, ty středy: 1. Před masopustem. — 2. Před Velikonoci. — 3. D sv. Janu Křtiteli. — 4. D sv. Jakuba. — 5. D sv. Simonu a Judovi. — 6. Před Vánocemi. — Trhy: 1. w úterý před tím trh na dobytek, každý čtvrtý trh na obilí.
- S o s t i k a** (Gastdorf) w Ceskolipsku, dříve w Litoměřicku, ty úterky. 1. Po Dětě. — 2. Po ned. Cantate. — 3. we svatobušni. 4. Po Manebysloup. P. Marie. — 5. Po jména Marie. — 6. Před sv. Kateřinou. — 7. Před sv. Zikmundem (Zikmund) w Budějovsku, dříve w Tábořsku. 1. Prv. pond. w postě. — 2. w úterý po ned. Exaudi. — 3. w pond. po Manebysloup. P. Marie. — 4. w pond. po sv. Havlu. Trhy na dobytek: 1. we středu třet. týžnu postu. — 2. we středu po neděli Judica. — 3. we středu po páte ned. po Velikonoci. — 4. w pond. po sv. Trojici. — 5. we středu po sv. Václavu. — 6. we středu po sv. Kateřině. Týžni trhy každou středu a sobotu, a každý je svátek, ten den před tím.
- S r a d e c K r á l o w é**, bývalé král. krajště město, nyní w Jičínsku, ty úterky: 1. Po sv. 3 král. — 2. Po ned. Rememiscere. — 3. Po sv. Trojici. — 4. Po Naroz. w. Marie, po každé celých osm dní. Trhy na koně a hovězí dobytek: 1. w pond. po sv. Fabiánu a Sebastánu. — 2. w úterý po ned. Rememiscere. — 3. w úter. po světné neděli. — 4. we středu po křížové neděli. 5. w pond. po sv. Trojici. — 6. Ten den před Naroz. P. Marie.
- S r a d e c M o w ý** u Hradce Králové. 1. w pond. po sv. Janu Křtiteli. — 2. w pond. po sv. Ondřeji. Každý úterý týž. trh.
- S r á d e k** (Grosau) w Jičínsku, prvé w Bolešlawsku. 1. 3 neděle po Velikonoci. — 2. 7 neděl po sv. Duchu. — 3. Ten den po sv. Bartoloměji. — 4. Ten den před sv. Martinem. Týžni trhy každý pátek.
- S r á d e k M o w ý** w Jičínsku, prvé Královhradecku. 1. we středu po Velikonoci. — 2. w pond. po Manebysloup. P. Marie. — 3. w den moudrosti. Každé pond. týž. trh.
- S r a d i š t ě** Chušnickowo (Gratitz) w Jičínsku, prvé w Královhradecku. 1. w pond. po sv. Janu Křtiteli. — 2. Druhé pond. po sv. Michalu; trhy týž. každ. středu a sob.
- S r a d i š t ě** (Münchengrätz) w Jičínsku, prvé w Bolešlawsku. 1. Na tučný čtvrtý. — 2. we středu po neděli světné. — 3. we 4. čtvrtý po Velikonoci. — 4. we čtvrtý po Božim Těle. — 5. we čtvrtý po proměně P. Krista. — 6. we čtvrt. po sv. Václ. — 7. we čtvrt. po sv. Mart. — 8. we čtvrtý před Vánoc. We středu př. každ. trhem výr. trh na dobytek a každý čtvrt. trh na obilí.
- S r a d y n o w é** (Gragen) w Budějovsku. 1. w pond. po ned. Laetare. — 2. D sv. Matouši. — 3. w pond. po 1. advent. neděli. Každé pond. trh na dobytek.
- S r o b y** Klostergrab) w Chebsku, prvé w Litoměřicku. 1. w pond. po Mawstiv. P. Marie. — 2. D sv. Filipu a Jakuba. — 3. Dm dní po pozdvi. sv. kříže. — 4. D sv. Ondřeji.
- S r o u o w** w Jičínsku, prvé w Královhradecku, ty úterky: 1. Před sv. 3 král. — 2. Po sv. Josefu. — 3. w křížovém týžnu. —

4. Po sv. Bartoloměji. — 5. Před osmi Svatoými; připadne-li sv. Josefa a sv. Bartoloměje na úterý, držeji se trhy těchto dne. **Roznětín** (Lichtenstadt) v Chebsku, první v Loketskú. — 1. v pond. po první svatosti. — 2. v pond. po jmennu Marie. **Sumpolec** v Bartubicku, první v Čáslavsku, ty trhy: 1. Po sv. Filipu a Jakubu. — 2. Druhý po sv. Adolfu. — 3. Po pomýšlení sv. Kříže. — 4. Druhý po sv. Klimentě. Tyž. trhy každou středu na dobytí, potratu, vlnu, len a přízi. **Sušinec** v Plzeňsku, první v Pražensku, výročí. trhy: 1. O sv. Filipu a Jakubu. 2. O sv. Eufasii. Tyž. trhy každou sobotu na obilí a hově. dobytí, mezi nimiž 4 hlav. trhy na obchodnické zboží. 1. v masopust. sobotu 2. Před svatnou ned. — 3. Po Sv. Těle. — 4. Před Vánoce. **Heb** (Eger), fr. krajště město, první v Loketskú, ty pondělky: 1. Druhý po ned. Reminiscere. — 2. Po Sv. Těle. — 3. Po sv. Matouš. Tyž. trhy každou středu a každou sobotu. Obilní trhy každou středu a pátek. Dob. trhy první it. kaj. měs. **Hejnov** v Budejovsku, první v Tábořsku. 1. Na den obrác. sv. Pavla. — 2. O sv. Filipu a Jakubu. — 3. Ten den po sv. Petru a Pavlu. — 4. O sv. Martinu. Tyž. trhy ty pondělky: 1. Po sv. 3 král. — 2. Prv. v postě. — 3. v středu postě. — 4. Po ned. svatosti. — 5. Druhý po Velikonoci. — 6. po sv. Duchu. — 7. po sv. Václavu. — 8. v úterý po Vánocech. **Helumec** v Jičíně, první v Březovsku. Výročí. a dobytí. trhy: 1. v prv. pond. po obrác. sv. Pavla. — 2. v prv. úterý v postě. — 3. — v úterý velikonoc. — 4. Ten den po sv. Petru a Pavlu. — 5. ve středu po ned. Cantate, Tyž. trhy kaj. čtvrtky. **Hoceň** v Pardubicku, první v Chrudimsku. 1. Na obrác. sv. Pavla. — 2. v úterý velikonoc. — 3. O sv. Marii Magd. — 4. Ten den po sv. Václavu, všichni po eju dni, druhý a třetí s mladými trhem; tyž. trhy každé úterý. **Holčice** v Pardubicku, první v Chrudimsku. 1. v pond. po sv. 3 král. — 2. v úterý po sv. Filipu a Jakubu. — ve středu po sv. Václavu. **Homutov** (Kometau) v Chebsku, první v Zatecku, ty pondělky: 1. Druhý po Hronin. 2. Po sv. Filipu a Jakubu. — 3. Po Navštívení P. Marie, a sejde-li se ten den s pondělkem po sv. Petru a Pavlu v pond. na to. — 4. Po sv. Michalu. — Po sv. Martinu bisk. **Hotěboř** v Pardubicku, dříve v Čáslavsku, ty pondělky: 1. v druhém postn. týž. 2. v čtvrtém postn. týžnu. — 3. v 6. post. týžnu. — 4. v úterý po sv. Duchu. — 5. v pond. po sv. Jakubu. — 6. O sv. Feliru. — 7. v pond. po sv. Eufasii. — 8. v pond. po sv. Martinu. — Tyž. trhy každou středu. **Hotušice** v Pardubicku, první v Čáslavsku. Trhy na dobytí: 1. Dne 13. června. 2. Dne 17. října. **Chrast** v Pardubicku, první v Chrudimsku. 1. Ten ten po 3. králích. — 2. ve čtvrtky před svatnou nedělí, trvá 8 dní. — 3. ve čtvrtky před Janem Nep. — 4. ve čtvrtky po Václavě, trvá 8 dní. — 5. ve čtvrtky před Augustinem. — 6. ve čtvrtky před Havlem. Při všech zároveň trhy na dob., každou středu týžný trh. **Chrastava** (Krasau) v Čestlovsku, první v Bolešlavsku, ty pondělky: 1. Před masopust. ned. — 2. Před sv. Janem Křtitelem. — 3. Před sv. Vavřincem. — 4. Před sv. Havlem. — 5. Po druhé ned. adw. — Tyž. trhy držeji se každou sobotu. **Chroustovice** v Pardubicku, první v Chrudimsku, ty čtvrtky: 1. Před Hronnicemi. — 2. Před sv. Filipem a Jakubem. — 3. Před sv. Vavřincem. — 4. O sv. Kateřině. **Chrudim** v Pardubicku, první král. krajště město, výročí. trhy: 1. Druhý pond. post. — 2. ve středu po Marez. sv. Kříže. — 3. Ten den po Marez. P. Marie. — 4. v pond. před sv. Františkem Seraf. — 5. O sv. Barbore. Trhy na koně ty pondělky: 1. Prv. v postě — 2. Třetí v postě — 3. Po smetelné nedělí. — 4. Před sv. Duchem. — 5. Na den sv. Překopa. — 3. Před Marez. P. Marie. — 7. Po sv. Frant. Seraf. — 8. Před sv. Vavřincem. Týžní trhy každou sobotu. **Chudenic** v Plzeňsku, první v Klatovsku. 1. Druhý středu v postě. — 2. O sv. Filipu a Jakubu. — 3. O sv. Havlu. 4. O sv. Kateřině. Tyž. trhy na přízi: 1. Druhý pátek v postě. — 2. prv. pátek v adventě. **Chvalín** (Kalsching) v Budejovsku. 1. Prv. sobotu v postě. — 2. Na den po Nebesstoup. Páně. — 3. v nedělí po sv. Vavřinci. — 4. O sv. Havlu; každé úter. týž. trhy. **Chýst** v Chebsku, první v Loketskú, výročí. a dob. trhy: 1. O sv. Josefu. — 2. ve čtvrtky třet. týžnu po Velikonoci. — 3. v pond. po 16. červenci. — 4. v pond. po Marez. P. Marie. — 5. O sv. Martinu. Tyž. trhy na obilí každé úterý. **Jančow** v Budejovsku, první v Kouřimsku. 1. O sv. Křeči. — 2. Ten den po sv. Janu Nep. — 3. Ten den po sv. Petru a Pavlu. — 4. O sv. Bartol. — 5. O sv. Martinu bisk. **Janovice** v Plzeňsku, první v Klatovsku. 1. O sv. Josefu. — 2. O sv. Janu Křt. — 3. O sv. Simonu a Judovi; každé pond. týž. trh. **Janovice Červené** v Pardubicku, dříve v Čáslavsku, ty úterý: 1. Po čtvrté postni

- neděli. — 2. Před svatým Janem Křtitelem. — 3. Po jménu Marie. — 4. Před sv. Martinem.
- J a n o w i c e** U h l i z á w Pardubsku, první w Kouřimsku 1. w pond. po středopostí. — 2. w úterý po Melifonoci. — 3. D sw. Witu. — 4. w pond. př. sw. Mař. Magd. — 5. w pond. před sw. Anj. strážcem. — 6. w pond. před sw. Hawlem.
- J a n o w i c e** B r a t o w a w Budějowsku, první w Berounsku. 1. Dne 14. února. — 2. Dne 31. května. — 3. Dne 14. září. — 4. Dne 13. prosince.
- J a r o m e ř** w Jilinsku, první w Králověhradsku. 1. Druhý den po sw. 3 král. — 2. we čtvrtý po sw. Duchu. — 3. w úterý před sw. Bartolomějem. — 4. Ten den po sw. Haw. Trh týd. každý pátek.
- J e n i k o w** w Pardubsku, první Čáslavsku, ty střední: 1. Po Hromu. — 2. Po Zvěřow. P. Marie. — 3. Před sw. Janem Nepom. — 4. Před Boj. Tělem. — 5. Po sw. Markétě — 6. Po sw. Wáclavu. Každou středu týdenný trh.
- J e n i k o w** W ě t r n ý w Pardubsku, první w Čáslavsku. 1. Ten den po sw. 3 král. — 2. w pond. po sw. Janu Nepom. — 3. D sw. Jakuba. — 4. Druhý pond. po Manebew. P. Marie. — 5. D sw. Martinu.
- J e s e n i c e** (Jedni w Chelstu, dríve w Zatecku, výroč. a dobyt. trhy: 1. w pond. po světné neděli. — 2. we středu před sw. Duchem. — 3. w pond. po Sim. a Jud. — 4. w pond. před Wánocemi.
- J o a c h i m s t h a l** w Chebku, první w Loketsk. ty pondělky: 1. Po Hromu. — 2. 3. w dubnu. — 3. Po sw. Markétě. — 4. Čtvrtý w měs. září.
- J o s e f o w** w Jilinsku, dríve w Králověhradsku, 1. w pond. po Zvěřow. P. Marie trh na fene a hově. dobytek, na to w úterý a we středu obyčejný trh výročný. — 2. w pond. po sw. Markétě trh na fene a hově dobytek, na to w úterý a we středu obyčejný trh. — 3. w pond. po sw. Wáclavu trh na fene a hově. dobytek, na to w úterý a w středu obyčejný trh. — 4. w pond. po Početi P. Marie trh na fene a hově. dobytek, na to w úterý a we středu obyčejný trh; týd. trhy každé pond. a každý čtvrtý na obilí a chleb, a denně malý trh na zeleninu a jinou potravu.
- K á c o w** w Pardubsku, první w Čáslavsku. 1. Po Marej. sw. Kříže. — 2. D sw. Petra a Pawlu. — 3. D Marej. P. Marie. — 4. D sw. Martinu. Týd. trhy: 1. Ten den po Hromu. — 2. w pátek před světnou neděli. — 3. D Michalu. — 4. w pátek před čtvrtou adventní neděli.
- K a d a ů** (Kaaden) w Chelstu, dríve w Zatecku, ty pondělky: 1. Po ned. Judifa. — 2. Po sw. Janu Křteli. — 3. Po pomýš. sw. Kříže. — 4. Po sw. Warbeře, každý po 3 dni a zároveň trh na fene a hově. dobytek.
- K a m e n i c e** w Budějowsku, dríve w Tábořsku. 1. První pátek w postě. — w úterý melifonoc. — 3. Týden před sw. Maři Magd., týden po ní. — 4. we čtvrtý po Manebewskou. Wáň, po něm ještě 3 dni. — 5. Ten den po sw. Wáclavu, před ní 4 dni. — 6. w pond. po všech Swatých, a potom 4 dni. Týdenní trhy každý pond. na fene, hově. dobytek, obilí a rozličné zboží.
- K a m e n i c e** Č e s k á w Čestolipsku, dríve w Litoměř. ty pondělky: 1. Před sw. Duchem. — 2. Po Porciunkuli. — 3. Před sw. Hawlem, každý dva dni.
- K a m e n i c e** T r h o w á w Bartubsku, dríve w Chrudimsku, výroč. a dobyt. trhy ty čtvrtky: 1. Třetí w postě. — 2. Páry w postě. — 3. Na zelený čtvrtý. — 4. Po sw. Prokopu. — 5. Po Marej. P. Marie. — 6. Po všech Swatých. — 7. Po Početi P. Marie.
- K a m ý k** w Budějowsku, dríve w Berounsku, 1. Dne 21. června. — 2. Dne 25. července. — Dne 4. října.
- K a n k** w Pardubsku, dríve w Čáslavsku. 1. we čtvrtý před světnou ned. — 2. w út. před sw. Duchem. — 3. w úterý před sw. Bartolomějem. — 4. we čtvrtý před sw. Hawlem. Trhy na dobytek: 1. we čtvrtý po Marej. P. Marie. — 2. w čtvrtý před Jmenem Ježíše. — 3. we čtvrtý před sw. Markétou. — 4. we čtvrtý po sw. Kateřině. Od místa se za dob. neplatí.
- K a p l i c e** w Budějowsku. 1. w masopust. pond. — 2. D sw. Prokopu. — 3. D sw. Simenu a Judovi. Týd. trhy každou sobotu.
- K a r l o w e** W a r n (Karlshad) w Chebku první w Loketsk. 1. Třetí středu w dubnu. — 2. První středu w měs. říjnu. Koňský a dobytí trh pest. pond. w červnu. Trhy týd. každý čtvrt.
- K a r w i c e**, Chabařowice (Karbíz) w Čestolipsku, dríve w Litoměřsku, výroč. a dobyt. trhy ty pondělky: 1. Druhý w postě — 2. Druhý po Melifonoci. — 3. Pošed. po sw. Duchu. — 4. První w měs. srpnu, každ. po 3 dni na rozličné zboží a po 3 dni na dobytek. Týd. trhy po celý rok we středu.
- K a s e j o w i c e** w Blžensku, dríve w Brachensku, výroč. trhy a trhy na fene a hově. dobytek: 1. Ten den po sw. 3 král. — 2. w úterý po neděli prouet. — 3. D sw. Jakuba. — 4. Ten den po sw. Jilji. — D sw. Worsšile. Týd. trh na dobytek každý pátek w suchých dnech a kromě toho každý pátek od velikého pátku až do všech Swatých.
- K a t o w i c e** w Blžensku, první w Brachensku. 1. První čtvrt. po Hromu. — 2. 1. světna. — 3. Ten čtvrt. po Wawě
- K o u r í m** w Pardubsku, dríve král. krajště mezi ty pondělky: 1. Po Novém roce. — 2. Po neděli světné. — 3. Před sw. Duchem. — 4. D sw. Maři Magd. — 5. w pond. po Marej. P. Marie. — 6. Po sw. Kateřině; při každém zároveň trh na fene a hově. dobytek.

R b h u ě M o w á (Neugebein) v Plzeňsku, prvé v Klatovsku. 1. v pond. po sv. 3 král. — 2. Druhý pond. po Velikonoci. — 3. D. sv. Bartoloměji. — 4. D. sv. Ondřeji. Týd. a dobyt. trhy každý pátek od druhého týdnu poštního až do svatého Martina.

R i n s p e r k (Königsberg) v Chebsku prvé v Loketku. 1. v pond. po 3. neděli pošt. — 2. D. sv. Vitu. — 3. v pond. před sv. Měclavem. — 4. Druhý pond. v adventě; prv. úterý každého měsíce trh na dobytek a každý pátek po celý rok trh na obilí.

R i n z w a r t (Königswart) v Chebsku, prvé v Loketku, výr. trhy na seně a hově. doh.: 1. D. sv. Jozefu. — 2. v pond. po sv. Markétě. — 3. v pond. po všech Svat. Trh na obilí druhý pond. Velikon.; trh na obilí každ. čtvrt.

R l a d n o v Pražsku, prvé v Rakovníku, ty pondělky: 1. Po obrác. sv. Pavla. — 2. Po sv. Vitu. — 3. Po sv. Měclavu.

R l a b r u b y v Plzeňsku 1. v středu před Kvetnou ned. — 2. v pond. po Bož. Těle. — 3. D. sv. Jakubu. — 4. D. sv. Matoušii.

R l á s t e r e c (Klášterec v Chebsku, dříve v Zatecku, výroč. a doh. trhy ty pondělky: 1. Před Hromnicemi. — 2. Před sv. Jozefem. — 3. Před sv. Bartolomějem. — 4. Před sv. Martinem. — Kdž na některý padne zasvěcený svátek, odhývá se trh v pond. na osm dní před tím; týd. trhy každ. středu.

R l á t o w y, býw. krajší město, nyní v Plzeňsku, ty úterky: 1. Pě. obrác. sv. Pavla. — 2. Po ned. Cantale. — 3. Druhý po sv. Kilianu. — 4. Po sv. Jilji. — 5. Po sv. Alžbětě.

R l e n e ě v Plzeňsku, dříve v Klatovsku. 1. D. sv. Matěji. — 2. v úterý po sv. Trojici. — 3. D. sv. Lucii; týd. trh každý út. v pošt.

R l o m i n v Pražsku, dříve v Rakovníku, ty pondělky: 1. Po Hromnic. — 2. Třetí v měs. květnu. — 3. Před Marií Sněž. — 4. Před všemi Svatými; ostatně každý pond. týd. trh.

R n ě z m o s t (Fürstenberg) v Jičínku, dříve v Bolešlavsku, výroč. a doh. ty pondělky: 1. Druhý po sv. Fab. a Šebast. — 2. Druhý. v pošt. — 3. Po Welf. — 4. Před naštim. P. Marie. — 5. Před Manebewz. P. Marie. — 6. Po Imenu Marie.

R n i n n o w y v Pražsku dříve v Berounsku. 1. Na tučný čtvrtel. — 2. v pond. po Kvetné neděli. — 3. D. sv. Vitu. — 4. ve čtvrtel po sv. Wawřinci. — 5. D. sv. Řidmíle. — 6. D. sv. Wendelinovi. — 7. D. sv. Barboře.

R o c e n g r ů n (Gossengrün) v Chebsku, prvé v Loketku, ty pondělky: 1. Po sv. Petru a Pavlu. — 2. Po sv. Simonu a Judovi.

R o l i n e c v Plzeňsku, dříve v Klatovsku. 1. D. sv. Filipu a Jak. — 1. D. sv. Wawř. — 3. D. sv. Ondřeji.

R o l i n M o w y v Pardubsku, prvé v Kouřimsku, výroč. trhy: 1. v pond. masov. — 2. v pond. po svatostech. — 3. D. sv. Anton. Pab. — 4. v pond. po sv. Bartoloměji, po 14 dní. — 5. Po sv. Frant. Seraf. — 6. v pond. po sv. Ondřeji; v pátek a v sobotu před tím trh na dobytek; týd. trhy na obilí, dříví, petrawu a drubež ve středu a v pátek.

R o l o w e c (Kolautschen) v Plzeňsku, prvé v Klatovsku, výr. trhy: 1. v úterý welif. — 2. D. sv. Janu Křtiteli. — 3. v pond. před sv. Hawlem; týd. trhy: 1. Druhý pond. po Velikonoci. — 2. Druhý pond. po sv. Martinu.

R o p i b l n o v Jičínku, prvé v Bydžovsku, ty středy: 1. Po Velikon. — 2. D. svat. Prokopu. — 3. Před Narož. P. Marie. — 4. Před počet. P. Marie.

R o s t e l e c, městyš, v Jičínku prvé v Královhradecku, ty čtvrtky: Po Imenu Ježíše. — 2. Po Matoušii. Týd. trhy na obilí, přigi a potrawu každou středu.

R o s t e l e c Č e r n ý v Pardubsku, prvé v Kouřimsku. 1. v pond. křížové. — 2. D. sv. Janu Křtiteli. — 3. D. sv. Michalu. — 4. D. početi P. Marie.

R o s t e l e c L a b í ť y v Pražsku, prvé v Kouřimsku. 1. v pond. př. sv. Matěji. — 2. ve čtvrtel před Malez. sv. Kříže. — 3. D. sv. Vitu. — 4. D. sv. Jakubu. — 5. D. povýš. sv. Kříže. — 6. D. sv. Simonu a Judovi; při všech zároveň trhy na koně a hově. dobytek; týd. trhy každou sobotu.

R o s t e l e c n a d O r l i c i v Jičínku, prvé v Královhradecku, výroč. a zároveň trhy na koně a doh. před poled.: 1. D. sv. Dorotě. 2. ve čtvrtel před Kvetnou ned. — 3. v pond. po Manebewz. Páně. — 4. Dne 17. červenec. — 5. D. sv. Bartoloměji. — 6. D. sv. Karlu Borom.; týd. trh každý čtvrtel.

R o z l a n y v Plzeňsku, prvé v Rakovníku. 1. ve čtvrtel po Velikonoci. — 2. ve čtvrtel po sv. Duchu. — 3. D. sv. Wawřinci. — 4. D. sv. Matoušii.

R r á s l i k y (Grulich) v Jičínku, prvé v Královhradecku, ty čtvrtky: 1. Před Hromnicemi. 2. Po Velikonoci. — 3. Dne 28. červenec. 4. Po sv. Lukášii; každý čtvrtel stýdný trh na obilí, len a lněné semeno.

R r a k o w i c e v Plzeňsku, trhy výroč., též na koně a hově. doh.: 1. ve čtvrtel před zvěstováním P. Marie. — 2. v pondělí před Pet. a Paw. — 3. v pond. před Manebewz. P. Marie. — 4. ve čtvrt. před sv. Hawl.

R r a l u p y v Chebsku, prvé v Zatecku. 1. v úterý po Velikon. — 2. ve středu před Narož. P. Marie; týd. trh každou středu.

R r á l ů w městeček v Jičínku, prvé v Bydžovsku, ty pondělky: 1. Po sv. 3 král. — 2. Po neděli proweh. — 3. Po Bož. Těle. — 4. D. sv. Bartoloměji. — 5. ve středu

- po sv. Františku Seraf. — 6. ve středu po sv. Cecilii; trhy týžní a obilní každý pátek.
- Kraslice** (Graslich) v Chebsku, první v Roketsku, tři pondělky: 1. Po sv. Janu Křtiteli. — 2. Po sv. Michalu; každou středu a sobotu týž. trhy; dobyt. trhy třetí středu každého druhého měsíce.
- Křinec** v Jičíně, první v Bolešlavsku, tři čtvrtky: 1. Na tučný. — 2. Po sv. Duchu. — 3. Po sv. Bartoloměji. — 4. Po sv. Kateřině.
- Křibská**, Chřibská (Kreibitz) v Čestolipsku, první v Litoměřicku, 1. v pond. po 3. neděli po sv. Duchu; případně-li ale Děčinský trh na ten samý pondělek, tedy v ponděl. na 4 neděle před sv. Duchem. — 2. v pond. po svat. Michalu. 3. v pond. prv. v adventě; týž. trh každou středu.
- Křivšoubov** v Pardubísku, první v Čáslavsku, 1. v pond. po sv. Jiří. — 2. v pond. po sv. Jilji; týž. trh každý pondělek.
- Krumlov** v Budejovsku, 1. ve čtvrtek po půl postu. — 2. ve čtvrtek po Bož. Těle. — 3. v pond. před sv. Havlem. — 4. O sv. Kateřině; dobyt. trhy každou středu od sv. Jiří do sv. Havla; týž. trhy ve středu a v sob.
- Krucburek** v Pardubísku, první v Čáslavsku, trhy výr. a dobyt. tři pondělky: 1. Před Hromnicemi. — 2. Před Maneboustou. Pánek. 3. Po sv. Václavu. — 4. O sv. Kateřině; týž. trh každý čtvrtek.
- Kruška** (Graupen) v Čestolipsku, první v Litoměřicku, 1. ve čtvrtek před světnou ned. — 2. v pond. před sv. Duchem. — 3. ve čtvrtek po Imenu Marie. — 4. v pond. před sv. Mart.
- Krvy** (Kriegern) v Chebsku, první v Zatecku, výr. a dobyt. trhy: 1. ve středu po ned. Lactare. — 2. ve čtvrtek po neděli Cantale. — 3. ve čtvrt. po povýš. sv. kříže. — 4. Dne 8. list.
- Kumzaf** (Königsfeld) v Budejovsku, první v Tábořsku, tři pondělky: 1. Po Hromnic. — 2. Po neděli Misericordia. — 3. Po sv. Matouši. — 4. Ten den po všech Svát.; týž. a dobyt. trhy každý čtvrtek.
- Kunžwart** (Kuschwarta) v Blazeně, první v Pražensku, 1. O sv. Jiří. — 2. O sv. Michalu. — 3. Dne 15. prosince; týž. trh každý úterý.
- Kuřimodp** (Hühnerwasser) v Čestolipsku, první v Bolešlavsku, 1. v pond. po velikonoci. — 2. v pond. po sv. Duchu. — 3. O sv. Janu Křtiteli. — 4. v pond. před Maneboustou; P. Mar. — 5. v pond. po sv. Havlu. — 6. v úterý před sv. Tomášem apost.; každou středu týž. trh.
- Kupferberg** v Chebsku, první v Roketsku, 1. v pond. po sv. Vitu. — 2. v pond. po sv. Matouši.
- Landroun** v Pardubísku, první v Chrudimsku, tři úterky: 1. Po sv. 3 král. — 2. Po ned. Judica. — 3. Po sv. Duchu. — 4. O sv. Marii Magd. — 5. Po sv. Matouši.
- Louňovice** v Budejovsku, první v Kouřimsku, tři čtvrtky: 1. Před sv. 3 král. — 2. Před sv. Pěchozem. — 3. Před sv. Mojtěšem. — 4. O sv. Vitu. — 5. O sv. Magdaléně. — 6. Před sv. Bartol. — 7. Před sv. Václ. — 8. O sv. Lukáš. — 9. O sv. Barbore.
- Loung** v Pražsku, první v Zatecku výr. trhy na křížky a jiný dobyt. 1. v pond. a následuj. dni před tučným čtvrtkem. — 2. v pond. a úterý před Maneboustou. Pánek. — 3. ve středu po Narož. P. Marie. po 8 dni. — 4. ve středu a ve čtvrt. po sv. Simonu a Judovi.
- Lauterbach** v Chebsku, první v Roketsku, trhy výr. a na dobyt. 1. O sv. Janu Křtit. — 2. Prv. pond. po rýžencové slavnosti.
- Ledeč** v Pardubísku, první v Čáslavsku, 1. v út. po neděli Septuagesima. — 2. v středu před Maneboustou. Pánek. — 3. Ten den před sv. Mat. Magd. — 4. v úterý po sv. Jilji. — 5. ve čtvrt. před sv. Havlem.
- Ledenice** v Budejovsku, tři pondělky: 1. Po sv. Marku. — Po sv. Michalu. — 3. Po poč. P. Marie. Týž. trhy každý pond. před sv. Matějem a sv. Havlem.
- Leňkov** v Chebsku, první v Blazeně, 1. Dne 10. března. — Dne 2. světna. — 3. Dne 4. července. — 4. Dne 15. října.
- Levín** v Čestolipsku, první v Litoměřicku, na den sv. Matouše.
- Lhenice** (Lhenitz) v Blazeně, první v Pražensku, 1. O sv. Fabiánu a Šebastiánu. — 2. O sv. Jilji. Týž. trhy každou středu. Trh na přizi na ten sv. Einharda.
- Libáň** v Jičíně, první v Budejovsku, tři úterky: 1. Po sv. Matěji. — 2. Po sv. Trojici. — 3. Po sv. Bartoloměji. — 4. Po sv. Simonu a Judovi. Týž. trh každý úterý.
- Libouňec** (Königsvald), u Dvůr nad Labem, v Čestolipsku dříve v Litoměřicku, tři pond.: 1. v masovusni. — 2. Před Janem Křt. — 3. Po Narož. P. Marie.
- Libenštejn** v Chebsku, první v Roketsku, 1. v pond. po slavn. P. Marie. — 2. v pond. po všech svatob. neděli.
- Liberec** (Reichenberg) v Čestolipsku, první v Bolešlavsku, tři pondělky: 1. po neděli promob. — 2. Před sv. Vitem, po 8 dni. — 3. Po Narož. P. Marie, po 8 dni. — 4. Po 3. ned. v říjnu a v úterý na to. — 5. Před prv. advent. neděli a v úterý na to. Trhy na vlnu: 1. v úterý a v středu po sv. Duchu. — 2. v úterý a ve

středu po sv. Michalu. Trhy na dobytč: 1. v sobotu před ned. promod. — 2. v sobotu na 8 dní před prv. ned. až w. Týždob. trhy každý pond. a každý čtvrtěk.

P i b i c e v Pardubí, první v Čáslavě. 1. v pond. po Jmenu Ježíše. — 2. Na poselek. středu. — 3. v pond. po sv. Janu Nepom. — 4. v pond. po sv. Prokopu. — 5. v pond. po Nanebevz. P. Marie. — 6. D sv. Havlu.

P i k l i u v Plzeňsku, wkr. a tokyt. trhy ty pondělky: 1. Po družčné neděli. — 2. Po sv. Filipu a Jakubu. — 3. Před Bož. Tělem. — 4. Po sv. Jilji. — 5. Před sv. Martinem.

P i b o h o w i c e v Pražsku, první v Litoměřicku. 1. v středo- — 2. ve středu před Nanebevstoup. Páně — 3. D sv. Bartoloměji. — 4. v středu po sv. Václ. — 5. ve stř. po sv. Mart. Týž. trhy každ. sob.

P i v a Č e s k á, fr. krajší město, první v Litoměřicku, wkr. trhy: 1. ve čtvrtěk po anebo také o sv. Markétě — 2. ve čtvrtěk po a neko o Martinu, oba po 8 dní. Trhy na dobytč ty středy. 1. Po středo- — 2. Po Bož. Těle. — 3. Po sv. Bartoloměji. 4. Po sv. Martinu, každý trvá dva dni.

P i p n i c e v Pardubí, první v Čáslavě. trhy wkr. pak na soustř. a how. dobytč ty pondělky: 1. Po sv. 3 král. — 2. Po ned. Jud. — 3. Po sv. Petru a Pavlu. 4. Před sv. Havlem. — 5. Po sv. Martinu. — 6. Před Wánocemi. Trhy na wlnu: 1. D sv. Křeslana. — 2. v pond. po sv. Havlu. Trhy na dobytč každý pon. od 8. ledna až do 9. listopadu; týž. trhy každý pátek.

P i s s o w v Budejovské. 1. Na úterý welifon. — 2. D sv. Bartoloměji. — 3. D sv. Ondřeji; týž. trhy každý čtvrtěk.

P i t e n v Pražsku, první v Mělníku, trhy wkr. a na dobytč: 1. čtvrtěk ponděl. po Novém roce. — 2. ve středu před sv. Duchem. — 3. D sv. Maří Magd. — 4. D sv. Mikulše. — 5. ve středu před sv. Václavem; když připadne zasvěcený svátek, přesejí se trhy na tentýž den druhého týždobu.

P i t o m ě ř i c e v Čestolipsku, první město krajší, ty pondělky: 1. Po bewitnisku. — 2. Po neděli Cantate. — 3. Po Nanebevz. P. Marie. — 4. Po sv. Kateřině.

P i t o m y s l e v Pardubí, první v Chrudimsku. 1. v úterý před sv. Krant. Salei. — 2. ve středu před sv. Pantrácem. — 3. v úterý před sv. Petrem a Pavlem. — 4. ve středu před svat. Jiljím. — 5. v úterý před sv. Kateřinou. Trhy na koně a dobytč ten den před tím: týžni trhy na obilí, len, wlnu, přizi, plátno a jiné zboží v sobotu po celý rok.

P i t w i n o w S o r a i (Oberleitensdorf) v Čechsku, první v Litoměřicku. — 1. ve středu po světné neděli — 2. D swat. Maří

Magd. — 3. D sv. Michalu. 4. v pond. po wšech Swatých.

P o h o w i c e v Pražsku, první v Berounsku, 1. D sv. Jiří. — 2. D sv. Matěji. — 3. D sv. Leopoldu. — 4. Ten den před sv. Janem Křitelem.

P o k e t (Ellbogen), bývalé krajší město nyní v Ch. bsku. 1. Na zelený čtvrtěk trhy na chleb. — 2. Dne 1. svatna. — 3. v pond. před Markétou. — 4. D sv. Martinu bisk. — 5. ve čtvrtěk před Wánocemi, trhy pouze na chleb.

P o m n i c e v Budejovské. 1. D sv. Jiří. — 2. D sv. Janu Křiteli. — 3. D sv. Michalu.

P o m n i c e v Jitčsku, první v Budejovské, ty čtvrtky: 1. Druhý v posle. — 2. Před sv. Maří Magdalenou. — 3. Před sv. Simonem a Judou. Hlav. trhy na dobytč a zboží. 1. Dsm dní po Nanebevst. Páně. 2. ve čtvrtěk po Bož. Těle; týždob. trhy každý čtvrtěk.

P o m o s i c e v Čestolipsku, první v Litoměřicku. 1. v pond. po Václ. — 2. v pond. po sv. Trojici. — 3. D sv. Barbore. Trhy dob.: 1. v pond. po ned. Václ. — 2. v pond. po sv. Troj. — 3. Ten den po Narož. P. Marie.

P u b e n e c v Ch. bsku, dříve v Loketě, trhy wkr. a na dobytč: 1. Druhý pond. po Hronnicích. — 2. ve středu před sv. Wáclavem.

P u z e v Pardubí, první v Chrudimsku, trhy wkr.: 1. ve středu po Nalez. sv. Kříže. 2. Ten den po sv. Petru a Pavlu. — 3. Dne 13. června. — 4. Na Duffick; trhy na dobytč: 1. ve středu před jmenem Ježíše. — 2. ve středu po třetí neděli posle. — 3. Dne 13. června. — 4. D Duffic. kých.

P y j a v Jitčsku, první v Bolešlavě. 1. v pond. po sv. Filipu a Jakubu. — 2. v pond. po Jana Křti. Týžni trhy každou sobotu.

M a l e s s o w v Pardubí, první v Čáslavě, ty úterky: 1. Před sv. Matějem. — 2. Před Nanebevstoup. Páně. — 3. Před sv. Maří Magd. — 4. Před Narož. P. Marie. — 5. Před sv. Martinem bisk.

M a n e t i u v Plzeňsku. 1. v pond. po Dewitn. — 2. Druhý pond. po Welifon. — 3. D sv. Witu. — 4. D sv. Matouši. — 5. D sv. Barbore.

M a r s s o w i c e v Budejovské, první v Berounsku. 1. Dne 14. února. — 2. Dne 18. října.

M a s s o w (Maschau) v Ch. bsku, první v Zatecku, wkr. trhy: 1. Prv. neděli w posle. — 2. D sv. Filipu a Jakubu. — 3. D Narož. P. Marie. — 4. v pond. po wšech Swatých, každý po 8 dní; trhy na wlnu: 1. v pátek po sv. Jiří — 2. v pátek po sv. Jilji. Týž. trhy každý pátek.

M ě ě i n v Plzeňsku, první v Mladěcku. 1. Ten den před Nanebevz. P. Marie. — 2.

D sw. Šimenu a Judewi. — 3. Dím dni před Martinem.

Mělník v Pražsku, právě v Bolešlawsku, výroč. trhy na leně a jiný dobytek: 1. ve čtvrtek po sw. 3 král. — 2. ve čtvrtek v druhém pešin. týdn. — 3. ve čtvrtek po sw. Šil. a Jak. po 8 dni. — 4. v pond. po sw. Petru a Pawlu. — 5. ve čtvrtek po Manebewz. P. Marie — 6. ve čtvrtek po sw. Pawlu. — 7. D sw. Ondřeji apesit, po 8 dni; týž. trh každý úterý.

Merklin v Plzeňsku, právě v Klatowsku, ty pondělky: 1. Po sw. Trojici. — 2. D sw. Marci. — 3. Po sw. Martinu.

Mejto v Pražsku, právě v Boreunsku. 1. v pond. po prv. neděli po Melikenec. — 2. Úterý po sw. Trojici. — 3. D sw. Mateuši.

Mejto v Písecku v Pardubsku, právě v Chrudimsku, trhy výroč. a na dobytek ty úterý: 1. Prv. v pešce. — 2. Před sw. Filipem a Jakubem. — 3. Po sw. Petru a Pawlu. — 4. Po Manebewz. P. Marie. — 5. Před sw. Grant. Seraf. — 6. Před sw. Lazarem. V pond. před světnou nedělí; pak v pond. před každým týž. tímž. jsem trhy na dobyt.

Meziměstí v Budečewsku. 1. D sw. Dorotě. — 2. D sw. Glorjánu. — 3. D sw. Mikuláši.

Milčín v Budečewsku, právě v Tábořsku 1. D sw. Stanislavu. — 2. D sw. Janu Křtiteli. — 3. Dne 15. července. — 4. D Narož. P. Marie. — 5. D Husičkách.

Milešow v Českolipsku, právě v Litoměřicku, trhy výroč. a na dobytek: 1. Ten den před sw. Gabrielem. — 2. v pond. po sw. Anton. Pab. — 3. v pond. po prvýš. sw. Kříže. — 4. v pond. před Manebewscup. Páně; připadne-li který na sobotu, tedy v příští pond.

Miletín v Jičínku, právě v Bydžowsku. 1. ve středu po sw. Jiri. — 2. ve středu po sw. Lukáši; týž. trhy každou středu.

Miléměřo (Mühlhausen) v Budečewsku, právě v Tábořsku. 1. D sw. Jejeju. — 2. v pond. po sw. Trojici. — 3. D sw. Markétě. — 4. v pond. po jménu Marie. — 5. D sw. Woršile. Týž. trhy na dobytek, obilí, potravu každý čtvrtek.

Milín v Pražsku, právě v Boreunsku: 1. v pond. masop. — 2. D sw. Ondř.

Mimón (Miemes) v Českolipsku, právě v Bolešlawsku. 1. Prv. rátek v posle, pak ty pondělky: 2. Po sw. Trojici. — 3. Po sw. Mateuši. — 4. Po sw. Šimonu a Judewi.

Mírotice v Plzeňsku, právě v Brachensku, ty pondělky: 1. Prv. masop. — 2. D sw. Filipu a Jakubu. — 3. Před sw. Petrem a Pawlem. — 4. Po sw. Jilji. — 5. Před sw. Martinem. Týž. trhy na dobyt, obilí, dříví a len: 1. v úterý před Melikon. — 2. v úterý před Wánecemi, mimo to ještě každou středu,

Mírotice v Plzeňsku, právě v Brachensku.

1. D obrác. sw. Pawla. — 2. v pond. po ned. Lacture. — 3. D sw. Wojtěchu. — 4. ve středu před Wěz. Tělem. — 5. D sw. Prelopu. — 6. D Marii Sněžné. — 7. D Narož. P. Marie. — 8. v pond. před swat. Pawlem. — 9. D Stětow. P. Marie.

Mladkow (Mischstadt) v Jičínku, právě v Klatěradsku. 1. Dne 23. dubna. — 2. Dne 24. června. — 3. Dne 30. list.

Mlázowice v Jičínku, právě v Bydžowsku. 1. v pond. po jménu Jejeje. — 2. v úterý po Melikonci. — 3. v úterý po swat. Witu. — 4. v úterý po sw. Kateřině.

Mnichow (Ginsiedl) v Plzeňsku, ty pond.: 1. Druhý po Melikonci. — 2. Po sw. Janu Křtit. — 3. Po sw. Pawlu.

Mnichowice v Pardubsku, právě v Roudimsku, ty středy: 1. Po Manebewscup. Páně. — 2. Před Wěz. Tělem. — 3. Před Narož. P. Marie. — 4. D sw. Martinu. Hlav. trhy ekil. a dobyt.: 1. Na tučný čtvrtek: — 2. Na zelený čtvrtek. — 3. D sw. Jakubu apesit. — 4. ve čtvrtek po sw. Wáclavu. — 5. D sw. Grant. Kaw. — 6. Ten den před štědrým dnem; týž. trh každý čtvrtek.

Mnišek v Pražsku, právě v Boreunsku. 1. D swat. Gabiánu a Ekeastiánu. — 2. D swatém Jejeju. — 3. D swatém Filipu a Jakubu. — 4. Dne 2. srpna. — 5. Dne 24. října.

Mostí (Wřst) v Chebsku, právě v Žatecku, výroč. a dob. trhy: 1. v pond. po ned. Oculi. — 2. Na swatod. úterý. — 3. D sw. Jilji. — 4. v pond. po swat. Burg-hartu.

Mšec (Kernhaus) v Pražsku, právě v Nakomnicku, výroč. i dobyt. trhy: 1. v pond. po ned. Oculi. — 2. ve středu před Manebewst. Páně. — 3. Dne 2. října.

Mšenow v Jičínku, právě v Bolešlawsku, ty středy: 1. Před tučným čtvrtkem. — 2. Po sw. Filipu a Jakubu. — 3. Před pozvýš. sw. Kříže. — 4. Po sw. Martinu, zároveň na leně a dobyt. Týž. hlav. trhy na dobyt a jiné věci ty pondělky: 1. Před Meliken. — 2. Před sw. Duchem. 3. Před Wánecemi, ostatně každé pond. obilní trh.

Muncíaj v Pražsku, dříve v Nakomnicku. 1. Ten den po sw. Wojtěchu. — 2. Po sw. Mikalu.

Mutěnin (Mutterabors) v Plzeňsku, právě v Klatěradsku, dne 24. srpna; týž. trhy po všední čtvrtky.

Načera dec v Budečewsku, dříve v Roudimsku, výroč. a dobyt. trhy ty úterý: 1. Prv. v masopustě. — 2. po světné neděli. — 3. Po sw. Duchu. — 4. ve středu po sw. Jakubu. — 5. ve středu po jménu

- Marie. — 6. D sw. Terešii. — 7. w úterý před Wánoceni.
- Maběřow w Budějowě, dříve w Tábořsku, výročí. a trhy na dobytek: 1. w úterý po sw. Ludolfu. — 2. D sw. Eteřpánu. — 3. w pond. před sw. Terešii. — w pond. před sw. Kateřinou.
- Máchoz w Jičíně, dříve w Králověhradsku. 1. Na tučný čtvrtěk. — 2. D sw. Witu. — 3. D sw. Martinu bisk. Týh. trhy vždy w čtvrtěk.
- Majewrk (Majaberg) w Pardubě, dříve w Chrudimě, výr. a dobyt. trhy ty čtvrtky: 1. Po prv. neděli w postě. — 2. Před sw. Norbertem. — 3. Po sw. Hawlu.
- Mečetin w Blžně, výr. trhy na koně, hově. dobytek a rozličné zboží ty pondělky: 1. Prv. w postě. — 2. Před Nanebevzet. P. Marie. — 3. D sw. Jakuba. — 4. Po sw. Michalu. — 5. Po všech Swatých.
- Mejiřsko (Meuern) w Blžně, prvě w Klatovsku, ty pondělky: 1. Po Nanebevst. Páně. — 2. Po Marie Narození.
- Melwigby w Pražské, dříve w Kouřimě, ty čtvrtky: 1. Po Nalez. sw. Kříže. — 2. Druhý po powýš. sw. Kříže, oba na wlnu a rozličné kram. zboží, jaseň na koně a dobytek, každý po 8 dni.
- Mečanic w Jičíně, dříve w Bydžowě. 1. w pond. před sw. Matějem. — 2. w pond. před sw. Duchem. — 3. w čtvrtěk před Nanebevzet. P. Marie. — 4. w pond. po sw. Wáclavu. — 5. w pond. před adventem.
- Mepomuf w Blžně, dříve w Klatovsku, ty středy: 1. Po Hronu. — 2. Po ned. Jubilate. — 3. Po sw. Janu Křtiteli. — 4. P. sw. Matouš. — 5. Po sw. Wáboře.
- Mepomyšl (Pomeisl) w Chebě, dříve w Zatecu: 1. w pond. před Narož. P. Marie. — 2. D sw. Mikuláš. Trhy na dobytek, 8 dni trvají: 1. Na Reminiscero. 2. D sw. Witu.
- Metolice w Blžně, dříve w Prachensku, výr. trhy na koně a hově. dobytek ty pondělky: 1. Po Hronu. — 2. D sw. Janu Křtiteli. — 3. Druhý po Nanebevzet. P. Marie. — 4. D sw. Michalu. — 5. D sw. Lazaru. Velké trhy na koně a dobytek: 1. Welikon. úterý. — 2. swatod. úterý. Týd. trhy na obilí a hově. dobytek každý pond.
- Metwořice w Budějowě, dříve w Berouně, výročí. a dobyt. trhy: 1. Dne 4. března. — 2. Dne 17. května. — 3. Dne 27. srpna. — 4. Dne 16. října.
- Meufirčen (u Chebu, 1. trubě pond. po Weliconci. — 2. w pond. po powýš. sw. Kříže.
- Meuřadl u Fridlandu w Čestelci, dříve w Wolešlawě, ty pondělky: 1. Po sw. 3 král. — 2. Po sw. Josefu. — 3. Za 14 dni po swatém Duchu. — 4. Po jmennu Marie. — 5. Po sw. Mart.
- Meuřow w Budějowě, dříve w Tábořsku. — Ten den po sw. 3 král. — 2. Ten den po Hronu. — 3. D sw. Marku. 4. w pond. po Bož. Těle; týd. trhy každý čtvrtěk po celý piš.
- Mewelom w Budějowě, dříve w Berouně. — 1. Dne 3. února. — 2. Po úterý swatod. — 3. Dne 4. srpna. — 4. Dne 29. září.
- Mjdek w Chebě, dříve w Loketě, ty pondělky: 1. Před kvěť. ned. — 2. Po swat. Michalu. — 3. Před rošeni Swatými; trhy na dobytek prv. úterý, každý, měs., týd. trhy každý pátek.
- Miklasberg w Chebě, dříve w Litoměřci, o Jakubu dne 25. čerence.
- Mowá Paka w Jičíně, dříve w Bydžowě, ty úterky: 1. Po jmennu Sežije. — 2. Po ned. Rogate. — 3. Po Bož. Těle. — 4. D sw. Wawřinci. — 5. Po sw. Mat.; týd. trhy každý sobotu.
- Mowé Město nad Metují w Jičíně, dříve w Králověhradsku. 1. Dne 21. ledna. — 2. Dne 24. dubna. — 3. Dne 26. čerence. — 4. Dne 14. září; každý středu a sob. trhy na přízi a obilí.
- Mowětrh (Neumark) w Blžně, dříve w Klatovsku, ty čtvrtky: 1. Po ned. Cantate. — 2. Po Bož. Těle; dob. a týdně trhy každou středu.
- Muhbuck w Jičíně, dříve w Wolešlawě. 1. w předposť. — 2. Tu středu po sw. Janu Křtit. — 3. Tu středu po powýš. sw. Kříže.
- Mešnice (Gishübel) w Jičíně, prvě w Králověhradsku, ty pondělky: 1. Před Welikonci. — 2. Před sw. Duchem. — 3. Po sw. Mari Magd. — 4. Po sw. Bartoloměji. — 5. Po sw. Hawlu. Týh. trhy každý čtvrtěk na přízi, plátno, obilí a rozličné kram. zboží.
- Mudějow w Pardubě, prvě w Kouřimě, ty středy: 1. Před sw. Blažejem. — 2. Před sw. Wojtěchem. — 3. D sw. Petremile. — 4. D sw. Marké. — 5. Před powýš. sw. Kř. — 6. Před sw. Simonem a Judou. Připadnely třetí a čtvrtý trhy na sob. ned. swat., obdělá se tu stř. předtim.
- Mowow w Jičíně, prvě w Králověhradsku, trhy výr. 1. D sw. Marku. — 2. D Mikul. 6. prof. Trhy na zboží, plátno na koně a jiný dob.: 1. dne 25. led. — 2. dne 12. břez. — 3. w pát. př. Jitru. Trhy na wlnu a zboží: 1. dne 29. čerwna. — 2. dne 29. srpna. Týd. trhy na obilí a kram. zboží každý pat.
- Msečná (Misch) w Jičíně, prvě w Wolešlawě, ty pondělky: 1. Po čtvrt. neděli postní. — 2. Po sw. Witu. — 3. Druhý po Narož. P. Marie. — 4. Po Sim. a Jud. — 5. Před sw. Tomášem apšot.; každou sobotu týh. trhy za obilí.
- Mstow (Schladenwerth) w Chebě, prvě w Loketě, ty pondělky: 1. Po neděli Septuagesimu. 2. Před sw. Hawlem; týd. trhy každý pond.

P a c o w w Budejowfsku, prvé w Táborfsku, ty pondělky: 1. Po ned. Cantate. — 2. Po sw. Anně. — 3. Před sw. Hawlem. — 4. Po sw. Barboře; týž. trhy od předposlti až k adipentu na foně, how. dobytek, obilí, wlnu, žitný chleb a mařivo.

P a r d u b i c e, prvé w Chrudimfsku, nyní krajští město. 1. we středu po Hromu. — 2. w pond. říjový. — 3. Ten den po Wiktorinu. — 4. w úterý po početi P. Marie: trhy dobytků ty pondělky: 1. Před Hromnicemi. — 2. Před říjovou nedělí. 3. Před swat. Wiktorinem. — 4. Před početi P. Marie. — Týž. trhy každý pátek po celý rok.

P e c k a w Jičínfsku, prvé w Bydžowfsku, ty pondělky: 1. Po sw. 3. král. — 2. Po sw. Duchu, na foně, velký a malý dobytek, rozličné obilí wlnu, kupačské a framátské zboží. Týž. trhy na obilí a fram. zboží každou středu.

P e l k y w Pardubfsku, prvé w Čáslawfsku. 1. w pond. po jménu Ježíše. — 2. Ten den po sw. Janu Nepomuckém. — 3. D sw. Wawřinci. — 4. w pond. před sw. Martinem.

P e l h ř i m o w (Pilgram) w Budejowfsku, prvé w Táborfsku, wýr. trhy ty úterky: 1. Po Nowém roce. — 2. Po předposlti. — 3. Po Bož. Těle. — 4. Po sw. Bartol. — 5. Po sw. Simonu a Judowi. Trhy na dobytek každou středu w poště, pak ty soboty: 1. Před říjow. nedělí. — 2. Př. sw. Trojici. — 3. Př. sw. Prokop. — 4. Př. powýš. sw. Kříže. Týž. trhy každou středu a sobotu. Roční trhy w pond. před wýroč.

P e t r o w i c e (Peterswalde) w Cesloup. dříve w Litom. ty pond.: 1. 14 dní před sw. Duchem. — 2. 14 dní před císař. poswic.

P i l n i k o w w Jičínfsku prvé w Bydžowfsku. 1. w úterý welikonoc. — 2. D sw. Witu. 3. D sw. Simonu a Judowi.

P i s e k w Plzeňfsku, prvé w Praženi. 1. 3. čtvrtel w poště. — 2. w úterý po sw. Trojici. — 3. D sw. Matě Magd. — 4. w pond. po powýš. sw. Kříže. — 5. D sw. Alžběty.

P l a n á (Plan) w Cheb. prvé w Plzeňfsku. 1. we středu před zeleným čtvrtkem. — 2. w pond. po Manebewst. Páně. — 3. w pond. po powýšeni sw. Kříže. — 4. D sw. Tomáši atw. Týž. trhy: každé pond. na dobytek a každou sobotu na obilí.

P l a n á H o ř e n i w Budejowfsku, ty pond.: 1. Druh. po Hromnic. — 2. Druh. po Welikonoci. — 3. D sw. Markétě. — 4. D sw. Michalu; každý úterý týž. trhy.

P l a n a n y w Pardubfsku, prvé w Kouřimfsku. — 1. D sw. Fabiánu a Sebaštianu. — 2. D sw. Matěji. — 3. w pond. swatod. — 4. D sw. Jakubu.

P l a n i c e w Plzeňfsku, prvé w Klatowfsku ty čtvrtky: 1. Po nedělí prowd., po 8 dní. — 2. Po rezess. sw. Apoft. — 3. Po

powýš. sw. Kříže, po 8 dní. — 4. Po sw. Hawlu, a padneli sw. Hawel na čtvrtel, toho samého dne; týž. trhy: 1. Na velký pátek. — 2. D sw. Tomáši apoft. a kromě toho každou sobotu od sw. Josefa až do sw. Hawla na rozličný dobytek.

P l z e ň, fr. krajště město, ty pondělky: 1. Po ned. Reminiscere. — 2. Po sw. Petru a Pawlu. — 3. Po sw. Bartoloměji. — 4. Po sw. Martinu; tyto trhy trwají 8 dní a je s nimi zároveň trhy na foně a how. dobytek. Trhy na wlnu od r. 1826 počínajíc, zároveň s trhem po sw. Petru a Pawlu po 8 dní. — Týž. trhy we středu a w sobotu po celý rok.

P l z e n e c Starý w Plzeňfsku, ty úterky: 1. Před Hromnic. — 2. Po sw. Wojtěchu. — 3. Po Manebewz. P. Marie. — 4. Po sw. Diwisi, zároveň trhy na dobytek.

P o č á t k y w Budejowfsku, prvé w Táborfsku, ty pondělky: 1. Po jménu Ježíše. — 2. Po Manebewsloup. Páně. — 3. Po sw. Grant. Seraf.; před každ. wýr. trhem w sobotu trhy na dobytek.

P o d b o ř a n y (Podersam) w Chebfsku, prvé w Zatecu, ty úterky: 1. Před Welikonoci — 2. Před sw. Hawlem. — 3. Před Wánocemi.

P o d b r a d y w Jičínfsku, prvé w Bydžowfsku, ty pondělky: 1. Po sw. Josefu. — 2. Před sw. Markétou. — 3. Po powýšeni sw. Kříže. — 4. D sw. Hawlu, vždy přitom trhy na dobytek; každou sobotu týž. trhy.

P o d h r a d y w Budejowfsku, wýroční a dob. trhy ty úterky: 1. Druhý po Welikonoci. — 2. Před sw. Bartolomějem. — 3. Po sw. Simonu a Judowi.

P o d m o f l y (Bodenbach) w Cesloup. prvé w Litom. dva týž. trhy: w lit. a we čtvrtel.

P o d o l B i l ý w Pardubfsku, prvé w Čáslawfsku. 1. Ten den po Hromnic. — 2. D sw. Filipu a Jakubu. — 3. D sw. Matě Mag. — 4. Ten den po sw. Wáclawu.

P o l e ň (Polín) w Plzeňfsku, prvé w Klatowfsku. 1. D sw. Markétě. — 2. D Daffičák.

P o l i c e w Jičínfsku, prvé w Královhradecku, 1. w pond. po nedělí Cantate. — 2. D sw. Prokopu. — 3. D sw. Bernardu, s osmidenní swobodou, zároveň dobytků trhy. Týž. trhy každou středu na plátno, přízi a obilí.

P o l i c a n y w Jičínfsku, prvé w Bydžowfsku. 1. w pond. po sw. 3. král. — 2. 3. pátek w poště. — 3. w pond. po sw. Filipu a Jakubu. — 4. D sw. Janu Křt. — 5. D sw. Bartoloměji. — 6. w úterý po sw. Simonu a Judowi; týž. trhy každou čtvrtel.

P o l i c k a w Pardubfsku, prvé w Chrudimfsku. 1. w pond. po sw. 3. král. — 2. Čtvrtel čtvrtel w poště. — 3. w úterý před sw. Jiřím. — 4. we čtvrtel před sw. Janem

- Řítilcem.** — 5. ve čtvrtek před sv. Bartolomějem. — 6. v úterý před sv. Simo- nem a Judou.
- Polna v Pardubsku,** prvé v Čáslavsku, ty tředy: 1. Po sv. Matěji. — 2. Po sv. Filipu a Jakubu. — 3. Po sv. Vitu. — 4. Po sv. Václavu.
- Potíček spálená v Plzeňsku.** 1. D sv. Je- sefu. — 2. ve čtvrtek po sv. Duchu. — 3. v pond. po sv. Bartoloměji. — 4. 2. pond. po sv. Mart.
- Postelorty (Postelberg) v Chebsku,** prvé v Zatecu, ty pondělky: 1. Po květné ned. — 2. Po sv. Trojici. — 3. Ten den po Ma- nebew. P. Marie. — 4. D swat. Dntř.; Týd. trhy každou středu.
- Postupice v Budejovsku,** prvé v Kouřim- sku. 1. Dne 30. května. — 2. Dne 5. zář. — 3. Dne 16. října. — 4. Dne 20. li- stopadu.
- Praha:** 1. Trh Jeseřský začíná 15 března na staroměst. náměstí. — 2. Janský 12. května na va maleštranském náměstí. — 3. Wlášský 11. června na Malé Straně. — 4. Wac- lawský na Starém městě 24. září. — 5. Mikulášský 2. pros. na Starém městě. Každý trvá 14 dni. (veseláční Hromniční trh přestal.) Hlavní týdni trhy na Konštém trhu: v úterý a v sobotu; na maleštranském ná- městí: ve čtvrtek, na Weytoni každodenně. Připadne-li na ty dni svátek, je trh ten den před tím.
- Pražatice v Plzeňsku,** prvé v Pražsku. 1. ve čtvrtek po sv. 3 král. — 2. Ten den po sv. Jakubu. — 3. D sv. Ma- touš. Welské týždob. trhy ty čtvrtky: 1. Po Mat. — 2. Po sv. Wejtcu; týžeb. trhy na obilí každý čtvrtek.
- Přelice v Budejovsku,** prvé v Berounsku, wýr. a dobytčí trhy ty pondělky: 1. maje- puštní. — 2. Po sv. Vitu. — 3. Po Ma- nebewjeti P. Marie. — 4. D sv. Simonu a Judovi.
- Přelouč v Pardubsku,** prvé v Chrudimsku. 1. v úterý po ned. Judica. — 2. Ten den po Rawštinu. P. Marie. — 3. D pre- mienění P. Christa. — 4. D sv. Kateřině. Trh na dobytek vždy 6. června.
- Přelice v Plzeňsku,** prvé v Klatovsku, ty pondělky: 1. Po Manebewsloup. Páně. — 2. Po Boj. Těle. — 3. Po sv. Wawřinci. — 4. Před sv. Kristián. Týd. trhy na po- travné věci: 1. Zelený čtvrtek. — 2. D sv. Tomáši; obhcejné týd. trhy od po- látku postu až k sv. Martinu každý čtvrtek.
- Přibislav v Pardubsku,** prvé v Čáslav- sku. 1. Na první sob. v peř. — 2. Třet. pond. po Welikon. — 3. v pond. po sv. Pet. a Paw. a případu. ten swát. na pond. tedy w út. na to. — 4. v pond. po Ma- rci. P. Marie. — 5. v pond. po sv. Dntř.
- Přibram v Pražsku** prvé v Berounsku, ty pond.: 1. Po Hrem. — 2. Po Welikon.
- 3. D sv. Janu Křt. — 4. D sv. Jiří. — 5. D sv. Linh. aneb v pond. na to.
- Přibeli (Priethal) v Budejovsku.** 1. D sv. Wawř. — 2. v ned. po sv. Jiří; každou středu týd. a doš. trh.
- Příječnice (Bressnig) v Chebsku** prvé v Zatecu, ty pond.: 1. Po Ma nebe wsloup. 4 aně. — Po sv. Barol. Ten týden před a wout. trh na len po 6 dni, týd. trh kaj. sob.
- Proseč v Pard.,** wýr. a dob. trhy: 1. ve čtvr. po sv. Řehoři. — 2. v pond. před sv. Mař. Magd. — 3. v pond. před sv. Tereš. — 4. v pond. před sv. Kateř.; dob. trhy jenom depeletne.
- Protivín v Plzeň.** prvé v Pražsku. 1. Na welikon. út. — 2. D swat. Prokopa. — 3. D sv. Hawlu.
- Příleky v Praž.** prvé v Kouřimsku, ty pond.: 1. Brwn. w post. — 2. Po Mane- bew. P. Marie. — 3. Po pomýš. sw. Krž. — 4. Po wšech Swat.
- Rabí v Plzeň.** prvé v Praž. 1. v pátek po sv. Jof. — 2. v pond. po sv. Trojici, po 8 dni. — 3. D sv. Bartel. — 4. D sv. Mart., po 8 dni; týd. trh kaj. středu.
- Rabštejn v Plzeň.** 1. Druhou středu po sv. Jiří. — 2. ve čtvrtek př. sv. Wacł.
- Radnice v Plzeň,** wýr. trh ty pond.: 1. Po Jutisa. — 2. Po Manebew. Páně. — 3. Po Boj. Těle. — 4. Po Marci. P. Mar. — 5. Po sw. Luk.; zláň trh: 1. na zelen. čtvr. — 2. D sv. Tom. ap., trh na doš. a obil. kaj. čtvr.
- Radomyšle v Plz.** prvé v Praž., 1. D sv. Wejt. — 2. D sv. Matouši.
- Radonice v Chebs.** prvé v Zatecu, wýr. trh. na tram. zbež. leně a jiný dob.: 1. v pond. po Látare. — 2. D sv. Bartol. — 3. v pond. po sv. Kateř.
- Rakovník (Rakonitz) v Praž.,** prvé krajs. město. 1. ve čtvr. po ned. Reminisc. — 2. We stř. po ned. Kantate. — 3. Dne 15. čerwen. — 4. D sv. Křm. — 5. Dne 6. listop.; týd. trh na sw. Tom.
- Rataje v Pard.** prvé v Kouřim. 1. v suché dni před sv. Mat. — 2. v pond. před Welikon. — 3. ve stř. po Manebew. Páně. — 4. v pond. před Wánoe.
- Ratibořice (Ragladtl) v Budej.** prvé v Táboři. 1. ve středop. — 2. D sv. Jak.; týd. trhy: 1. Masop. pond. — 2. ve stř. po Welikon. — 3. D sv. Vitu. — 4. D sv. Sim. a Jud.
- Roudnice v Praž.** prvé v Mafowu. 1. Brwn. čtvr. w post. — 2. Proř. čtvr. w post. — 3. Na zelený čtvr. — 4. D nalez. sw. Křž. — 5. ve čtvr. po Ma- nebew. Páně. — 6. v pond. po Boj. Těle. — 7. D sv. Mař. Magd. — 8. ve čtvr. po sv. Silji. — 9. ve čtvr. po sv. Wacł. — 10. ve čtvr. po sv. Mart. — 11. D sv. Tom.; týd. trhy kaj út. a obile ni kaj. čtvr.
- Reichenstein v Plz.** prvé v

- Prach. 1. D sw. Šeb. — 2. D sw. Wojt. — 3. D sw. Jilji. — 4. D sw. Linh.
- Riſenburt w Pard. prvé w Ehrud., wýr. a dob. trhy. 1. we čtvrt. po B. Těle. — 2. we čtvrt. po sw. Bartel. — 3. w pond. před sw. Wácl.
- Rokow horní w Pražsku prvé w Zatecku. 1. w pon. po Zvěřow. P. Marie. — 2. — D sw. Raf.
- Rokycan w Blzeňš., ty pond.: 1. Po sw. Faustinu. — 2. Po sw. Torpesu. — 3. Po sw. Štěp. pap. — 4. Po sw. Grant. Ceraf. — 5. Po první adventu. neb.
- Rokytnice w Jičíně prvé w Kralohrad. 1. D sw. Matěji. — 2. D sw. Martě. — 3. D Duffč. ; trhy pouťní: 1. D sw. Joj. — 2. W oktawu Boj. Těla; trhy týd. kaž. pondělí.
- Ronow w Pard., prvé w Čásl. ty čtvrt.: 1. Před Welifon. — 2. Před sw. Duchem. — 3. Před Wánoc. a trhy naň připadl štědrý den, o týden dříve.
- Roussperk w Plz. prvé w Klatowě, 1. D sw. Fil. a Jak. — 2. w pond. po sw. Pet. a Paw. — 3. w pond. po Mart. P. Mar. po 8 dní.
- Rouwenko w Jičíně prvé w Boleslawě, wýr. a dob. trhy: 1. D sw. 3 Král. — 2. D sw. Joj. — 3. D sw. Wojt. — 4. D sw. Witu. — 5. D sw. Mich. — 6. D sw. Mart.; trhy týd. na obilí a jiné zboží kaž. út. a pát.
- Rožbálowice w Jičíně prvé w Boleslawě, wýr. a dob. trhy: 1. we čtvrt. po 3 Král. — 2. we čtvrt. po ned. Judifa. — 3. w út. před Manebewš. Wánoc. — 4. we čtvrt. po sw. Martě. — 5. we čtvrt. po sw. Wawř. — 6. we čtvrt. po sw. Hawlu. — 7. we čtvrt. po sw. Mart. — 8. we čtvrt. mezi suchými dny před Wánoc.; týd. trhy kaž. čtvrt.
- Rožmberk w Butějowě. 1. D sw. Gab. a Šeb. — 2. D sw. Wojtěhu. — 3. w pond. před sw. Wácl.; trhy na chleb na sw. Mik., týd. trhy kaž. sob.
- Rožmitál w Butějowě. 1. D sw. Fil. a Jak. — 2. D sw. Jak. ap.; týdný trhy kaž. středu.
- Rožmitál w Blzeňš., prvé w Prachensu, 1. w pond. po Judifa. — 2. D sw. Fil. a Jak. — 3. w pond. po B. Těle. — 4. D sw. Wawř. — 5. w pond. před sw. Wácl. — 6. D sw. Kateř.; týd. trhy kaž. čtvrt.
- Rumburk w Čestolowě prvé w Litoměřicku ty pond.: 1. Po obrác. sw. Pawla. — 2. Po sw. Duchu. — 3. Před sw. Bart. — 4. Po sw. Hawlu; týd. trhy kaž. stř.
- Rychow (Reichen) w Čestolowě prvé w Litoměř. 1. D sw. Bartol. — 2. D sw. Michalu.
- Rychow (Reichenau) w Jičíně prvé w Kralohrad. 1. we středu po Zmennu Jež. — 2. D nalezení sw. kříže. — 3. D sw.
- Prof. — 4. D sw. Matouš. — 5. D sw. Lucii; dopol. vždy trhy na dob.; kaž. středu týdný trhy.
- Rychow (Reichen) w Butějowě. 1. w pond. po Boj. Těle. — 2. D sw. Duffč.; každou středu týd. trhy.
- Rychow (Reichen) w Butějowě prvé w Táborě, wýr. a dob. trhy ty pond.: 1. Po Hrom. — 2. Po sw. Fil. a Jak. — 3. Před Manebewš. P. Marie. — 4. Po sw. Mart.; týd. trhy kaž. pond. na plátno a přízi, pak na potravné věci.
- Ředice (Reichenau) w Butějowě prvé w Táborě. 1. D sw. Jiří. — 2. w út. před sw. Duchem. — 3. D sw. Mari Magd. — 4. D sw. Bartol. — 5. D sw. Šim. a Jud. — 6. D sw. Kateř.
- Ředice (Reichenau) w Butějowě prvé w Táboře. 1. D sw. Joj. — 2. D sw. Wawř. — 3. D sw. Mat. — 4. D sw. Mart.; trhy na dob. kaž. út.
- Řevnice w Pražsku prvé w Berouně. 1. w pond. po sw. Mat. — 2. we středu před B. Těle. — 3. we středu před sw. Hawlem.
- Říčany w Pražsku prvé w Kouřimě. 1. we čtvrt. po sw. Mat. — 2. D sw. Zikmundu. — 3. we čtvrt. po sw. Prof. — 4. we čtvrt. po sw. Bart. — 5. w pond. po sw. Wácl. — 6. we čtvrt. po sw. Martinu. — 7. w pond. před štědrým večer.; týd. trhy kaž. sob.
- Šabál w Jičíně prvé w Butějowě, ty pond.: 1. Po Zmennu Jež. — 2. Po sw. Janu Křt. — 3. Po sw. Bartol. — 4. Po sw. Hawlu; týd. trhy kaž. pond.
- Šázawa w Pard. prvé w Kouř. 1. Dne 28. dub. — 2. Dne 3. listop.
- Seč w Pard. prvé w Ehrud., wýr. trhy na rozličné křem. zboží, na louč a hově. dob. a osmidení křem. 1. we čtvrt. po sw. Witu. — 2. w pond. po sw. Jilji. — 3. D sw. Mart. bisk. Na rozličné obilí, masivo, wolnu a přízi. 1. w út. prvé. w pesně. — 2. w út. před středop. — 3. w út. po ned. Judifa.
- Seč (Seč) w Pražsku prvé w Berouně, wýr. trhy ty středy: 1. we středop. — 2. Před Welifon. — 3. Před sw. Duchem. — 4. Ten den po sw. Pet. a Paw. — 5. D sw. Jilji. — 6. Před sw. Hawlem. — 7. D sw. Mart. bisk. — 8. Před Wánocemi, druhý, třetí a osmý zářow. na dob. Připadli by některý trhy na swát., pát. neb sob., obhývá se teprvé w příští pond. Dva trhy na len, přízi a plátno, tak nazwaná Kocanda: 1. Na týden před trhy Pet. a Paw. — 2. Na týden před trhy Mart. Trhy na dob. a obilí kaž. stř., pakli by připadl swátek, w út. před tím.
- Seč (Seč) w Butěj., prvé w Beroun. 1. w pond. po Zmennu Jež. — 2. D sw. Jiří. — 3. D sw. Wiu pap. — 4. D sw. Mich. — 5. D sw. Mik.
- Seč (Seč) w Plz., prvé w Prach. 1. we stř.

po prvn. poslt. neb. — 2. w pond. po sw. Troj. — 3. we středu po Nawst. P. Marie. — 4. D sw. Bartol. — 5. D sw. Mich. 6. D sw. Mart.

S e m i l h w Jičíně prvé w Boleš. th pond.: 1. we předp. — 2. Před sw. Janem Křt. — 3. Po sw. Jilji. — 4. Před sw. Ondř.; tñb. trhy kaj. vát.

S e n o ž a t y w Pard. prvé w Časl. 1. D sw. Agat. — 2. D sw. Mojst. — 3. D sw. Petronille. — 4. D sw. Mat. — 5. D Mašátf.; trhy na dob. kaj. vát.

S e z e m i c e w Pard. prvé w Chrud. 1. we čtvrt. po Jmenu Jež. — 2. we stř. před světnou neb. — 3. w pond. po sw. Troj. — 4. Po sw. Bartol. — 5. D sw. Sim. a Jud.; tñb. trhy kaj. čtvrt.

S k a l i c e č e s k á (Groß-Škalitz) w Jičíně prvé w Králov. 1. we stř. po sw. Fil. a Jak. — 2. we stř. po sw. Wawř. — 3. w út. po sw. Frant. Seraf. — 4. w út. po sw. Ondř.; trhy tñb. na obilí, přízi a potravu kaj. út.

S k a l i c e w Pard. prvé w Kouř. 1. D sw. Mat. — 2. D sw. Janu Nep. — 3. D sw. Wawř. — 4. w pond. před sw. Kateř. út. w poslt. — 2. w út. swatob. — 3. D pomýš. sw. Kříže. — 4. D sw. Lucii; trhy na koně a jiný dob.: 1. D sw. Karlu Mel. — 2. Prvn. út. w poslt. — 3. w vát. před světn. neb. — 4. D proměn. Pána Christa. — 5. D sw. Mart. bisk. — 6. D sw. Lucii.

S l a n ý w Pražě prvé w Rakow. 1. D sw. Fil. a Jak. — 2. D sw. Mat. po 8 dni. — 3. D Obět. P. Marie. Trhy na dob.: 1. w pond. po Látare. — 2. D proměn. Pána Christa.

S l a w e t i n w Pražě prvé w Rakowicích, th středy: 1. Před světn. neb. — 2. Po sw. Jan. — 3. Před sw. Wácl. — 4. Po Obět. P. Marie.

S l a w k o w (Schlaggenwalb) w Chebě prvé w Loketě. 1. w pond. po Septuag. — 2. w pond. po Jmenu Marie.

S m i b a r y w Jičíně prvé w Běhčowě, 1. w út. po sw. Der. — 2. w pond. po sw. Stanislavu. — 3. D sw. Jak. welském. — 4. we čtvrt. po Maroz. P. Marie. — 5. D sw. Luk.; trhy na obilí kaj. sob.

S m i t i c e w Jičíně prvé w Králově, wñr. trhy th středy: 1. Po Hrom. — 2. Před sw. Jiřim. — 3. Před neb. Jubil. — 4. Před sw. Bartol. — 5. Před sw. Matouš. tñbný trh kaj. středu.

S m r ž o w k a (Morchenstern) w Čestolip. dñme w Boleš. th středy: 1. Před sw. Jos. — 2. Po sw. Marfu. — 3. Po sw. Markétě. — 4. Před wšemi Swat., tñb. trh kaj. stř.

S o b e ř a w w Budčowě, th pond.: 1. po obrázení sw. Pawla. — 2. Před swatobuff. swatky. — 3. Po pomýš. sw. Kříže — 4. Po Kateřině; ten den před tím pokážb. trhy na koně. Trhy na hñw. dobýtek od dru-

hého pond. w poslt. až do pond. po sw. Trojici kaj. pond.

S o b o t k a w Jičíně prvé w Bolešowě. 1. we čtvrt. po sw. 3 krát. — 2. na welikon. úterý. — 3. D sw. Mari Magd. — 4. D sw. Bartolom. — 5. D sw. Michalu. 6. D sw. Kateřině; tñbný trh kaj. sob.

S o k o l o w (Kalkenau) w Chebě prvé w Loketě. 1. W pond. před sw. Duchem. — 2. w pond. po Jak. welském. — 3. D sw. Michalu; trhy na dob. třet. pond. w kajb. měsici.

S o l n i c e w Jičíně prvé w Králově, 1. W pond. masop. — 2. D sw. Janu Křt. — 3. D sw. Jilji. — 4. D sw. Sim. a Jud. tñb. trh kaj. pond. a připadneli swátek, den na to. Připadneli na wñr. trh. swátek, přeloží se trh na přísti tñden.

S o m i n k a w Jičíně prvé w Bolešowě. 1. We čtvrt. před Hrom. — 2. W út. před sw. Wácl.; tñb. trh na obilí a dob. kaj. čtvrt.

S t a n k o w w Plzeň. 1. w út. po Now. roce. — 2. w out. po sw. Frant. Seraf. tñb. trh kaj. pond.

S t á r k o w w Jičíně prvé w Králově, w prvn. pond. po sw. Worsile, připadneli den sw. Worsily na pond., drží se trh toho samého dne a druhý den na to trh na dob.; tñb. trh na přízi a plátno kajb. sob.

S t a r é j e d l o w Plzeň. prvé w Praž. 1. w út. po sw. Janu Nep. — 2. w pond. po sw. Wácl. — 3. we středu před sw. Martinem.

S t o d a (Staub) w Plzeň. 1. w úterý po Hrom. — 2. D sw. Jiři. — 3. we středu po sw. Michalu. — 4. w út. před sw. Martinem; sw. Jiřiny trh na neb. připadlý obloží se na přísti úterý.

S t o k y (Stecten) w Pardubě prvé w Chrudimě. 1. D sw. Jos. — 2. D sw. Witu — 3. D sw. Wawř. — 4. D Duffčák.

S t r a k o n i c e w Plzeň. prvé w Praž. 1. První čtvrt. we předposlt. — 2. w úterý před Maneb. Páně. — 3. D sw. Anně. 4. D sw. Sim. a Jud.

S t r a f i c e n o w á w Praž. prvé w Rakowicích. 1. w pond. před sw. Jos. — 2. w út. welikon. — 3. w út. swatobuff. — 4. w pond. před Anjely strážci. — 5. w pond. před sw. Hawlem — 6. D sw. Barboře.

S t r a ň e w w Jičíně prvé w Běhčowě. 1. D sw. Jilji. — 2. D sw. Martinu.

S t r á ž (Neustadt) w Plzeň. 1. w pond. před sw. Janem Křt. — 2. D sw. Kateř.; trh na dob. kajb. úter.

S t r á ž (Plag) w Budčowě. 1. w pond. po smrt. neb. — 2. we čtvrt. po Bož. Těle. — 3. D sw. Bartol. — 4. D sw. Lucii; trhy na dob. kaj. pond.

S t r á ž o w (Drosau) w Plzeň. prvé w Klatowě. 1. Po Mat. — 2. D sw. Jiři. — 3. D sw. Jak. — 4. D sw. Mar.; trh na obilí a dob. kaj. čtvrt.

Střela a Hostice w Plzeňsku prvé w
Pražensku. 1. Prvn. čtvrt. w třeznu. —
2. Dne 12. května. — 3. Dne 26. září. —
4. Dne 12. pros.

Stříbro (Mies) w Plzeňsku, tržn. wýr. a
na dob. ty pond.: 1. Po sw. 3 král. — 2.
Po Melik. — 3. Po sw. Mawř. — 4.
po sw. Hawle.

Stropnice w Budějowsku, 1. 5. úner. — 2.
w úter. swatob. — 3. 6. list.; trž na dob.
kaž. út.

Strunkowice w Plzeňsku prvé w Pra-
žensku. 1. w pond. po sw. Trojici. — 2.
D sw. Mawř. — 3. D sw. Grant. Seraf.;
týd. trž kaž. úter.

Strýmilow (Tremles) w Budějowsku
prvé w Tábořsku. 1. Ten den po Řomém
roce. — 2. Druhé pond. w postě. — 3. čtvrté
pond. po Meliken. — 4. w pond. po B.
Těle. — 5. w pond. po Jilji. — 6. D
sw. Hawlu. — 7. Ten den po sw. Ondř.
Trž. na dob. kaž. pond. od 1. května do
31. října.

Sukdoli w Pardubsku prvé w Čáslawsku.
1. w út. před sw. Hawlem. — 2. w út.
před sw. Tomášem ap.

Suniperk (Sonnenberg) w Chebsku prvé
w Žatecku. 1. Dne 1ho květn. — 2. D sw. Mich.
Supi hōra (Rydkerf, Geiersberg) w Jičínsku
prvé w Kralohradecku, tržn. wýr. a na dob.
w pond.; 1. Po Swatostech. — 2. Po sw.
Markétě. — 3. Po sw. Mat. — 4. Po
Děťow. P. Mar., tržn. týd. na ebili a ten
každé pond. po celý rok.

Sušice (Schüttenhofen) w Plzeň. prvé w
Pražensku. 1. w pond. po sw. 3 král. —
2. w út. swatoduff. — 3. D sw. Nechu.
— 4. D sw. Grant. Seraf. Trž. na dob.
od ned. květné až do sw. Martina každé
pond.; trž. na ebili w pond. a pátek po celý rok.

Swětlá w Pardubsku prvé w Čáslawsku. 1.
w út. po sw. 3 král. — 2. D sw. Woj-
těchu. — 3. D sw. Bartol. — 4. D sw. Mich.

**Swiny Tržowé (Schweinig) w Budi-
jowsku**. 1. w pond. po sw. Trojici. — 2.
W pond. po Manebew. P. Marie, a va-
dneli na ten ten trž w Pířowě, o 8 dni dříve.
— 3. D sw. Grant. Seraf.

Swojanow w Pardubsku prvé w Chrudimsku
wýr. a dob. tržn.; 1. w úterý masopust'.
2. — we čtvrtel před květnou ned. — 3.
we středu před Na nebe wstoup. Páně. —
4. D sw. Mař. Magd. — 5. we čtvrtel
před sw. Tomášem.

Swratka w Pardubsku prvé w Chrudimsku.
1. w pond. po sw. Jak. a Šeb. — 2. w
pond. po Meliken. — 3. D sw. Protopu.
— 4. we stř. po Mart.

Šachlů (Schapl) w Jičínsku prvé w Kra-
lohradecku. 1. w úter. po sw. 3 král. —
2. w út. swatob. — 3. D sw. Martinu;
týd. trž. w út. a w pátek.

Šenbač w Čestolip. prvé w Bolesl. 1. w
pond. po přowob. — 2. w út. po Janu křt.

— 3. w pond. po jmen. Mar. — 4. w út.
po wšech Šwat.

Šenkach w Chebsku prvé w Loketskú. 1. w
pond. po ned. Kantate. — 2. w pond. po
wšech Šwatých, a radneli wšech Šwatých
na pond. tedh teprw za týden.

Šenlind w Chebsku prvé w Loketskú. 1.
Druhé pond. po sw. Janu křt. — 2. w
pond. před adventem.

Šenlinda w Čestolipsku prvé w Litomě-
řicku, ty pond.: 1. Prvn. po sw. 3 král. —
2. Druhé po Meliken. — 3. Po sw. Mař. Magd.

Šental w Chebsku prvé w Loketskú, wýr.
trž. we čtvrt. před sw. Wáclavem; týdný
trž každu sob.

Širgismalda w Čestolipsku prvé w Lito-
měřicku. 1. w út. meliken. — 2. w pond. po
Markýě — 3. w pond. po sw. Grant. Seraf.
Týdn. trž kaž. pátek.

Škwořec w Pardubsku prvé w Kouřimsku.
wýr. i dob. trž. ty úterky: 1. Po květné
neděli. — 2. před sw. Hawlem. — 3. před Wánoc.

Šlukow w Čestolipsku prvé w Litoměřicku
ty pond.: 1. Po ned. Škuli. — 2. Po Ma-
nebe wstoup. Páně. — 3. Po sw. Mawř.
— 4. Po sw. Matouři. Týd. trž. kaž.
čtvrt. na zelený čtvrtel a prvn. čtvrtel w
adventě přicházejí i přespólní kramáři a čeniesn.

Štěpna w Plzeňsku. 1. w út. po prvn. ned.
w postě. — 2. w út. před sw. Jiljim. —
3. D sw. Těle.

Štěpánow w Budějowsku prvé w Kouřim-
sku. 1. D sw. Wojtěchu. — 2. D sw. Bar-
tol. — 3. w út. před sw. Hawlem. Dob.
tržn. kaž. středu po celý pñst.

Štěti (Wegstadt) w Čestolipsku prvé w Bo-
leslawsku, wýr. a dob. trž. ty čtvrtky: 1.
Po ned. přowobné. — 2. Před sw. Mawř.
— 3. Před sw. Hawlem. — 4. Po Po-
četim P. Marie.

Šwarcenál w Jičínsku prvé w Břtřow-
sku, wýr. a dob. tržn. ty pond.: 1. po Jme.
Jež. — 2. Po osmém květnu; připadneli
osmý květen na pond., tedh teprw za týden;
— 3. Po sw. Bartol., a připadneli sw.
Bartol. na pond., tedh pond. přísti.

Šwihow w Plzeňsku prvé w Klatowsku. 1.
w pond. po Látar. — 2. D sw. Mitu 3 w
pond. po sw. Wácl. — 4. w pond. po sw.
Lucii Týd. trž kaž. středu.

**Šabot, bývalé krajště město, nyní w Bu-
dějowsku**. 1. D sw. Řehoři. — 2. D sw.
Urb. — 3. D Přoměn. Wána Šhriska. —
4. D sw. Hawlu. — 5. D sw. Ondř. Pa-
dneli něst. na sobotu, nebo swát. židewšh,
odbývá se wždy přísti středu.

Šachow w Chebsku prvé w Plzeňsku. 1. w
pond. po Jmenu Jež. — 2. Na weliký
pátek. — 3. w pond. po B. Těle; týd. trž
na dob. a ebili kaž. středu.

Šoužim (Schussing) w Chebsku prvé w Lo-
ketskú. 1. Na zelený čtvrtel. — 2. Dne 1.
května. — 3. Druhé pond. po sw. Duchu.

— 4. we čtvrtel po Narož. P. Marie. — 5. we čtvrtel po sw. Martinu. — 6. we čtvrtel před Wánoc.; při druhém, třet. a čtvrt. trhu zároveň trh na dob. Týd. trh kaž. čtvrt. **Těchomysl** (Schönfeld) w Chebku prvé w Loketku. 1. w pond. před sw. Bartol. — 2. w pond. po sw. Martinu. **Teplá** w Plzeňsku, dob. trh ty středy 1. Před Hrom. — 2. Před Velik. — 3. Po ned. Jubilate. — 4. Po sw. Kiliánu. — 5. D sw. Jilji. — 6. Před Havelšým posvícen. — 7. Před Wánoc. **Teplice** w Chebku prvé w Litoměřicku, ty pond.: 1. Po sw. 3 král. — 2. Po sw. Janu křt. — 3. Po sw. Jilji. — 4. Po sw. Havelu. Týd. trh. kaž. út.; prvn. út. w kaž. měs. dob. trh. **Teplice hořejší** (Ober-Weckelsdorf) w Jičínsku prvé w Kralohradecku, ty út.: 1. Po Imenu Jez. — 2. Před sw. Duchem. — 3. Po Knechew. P. Marie. — 4. Po wšech Swat.; týd. trh kaž. pond.; kaž. út. Týd. trh na plátno, přízi a len. **Tereziu** (Theresienstadt) w Ceskolipsku prvé w Litoměřicku. 1. w pond. po sw. 3 král. — 2. Prvn. pond. po Velik. — 3. we čtvrt. po sw. Petr. a Pawlu. — 4. w pond. po sw. Wácl. **Tejnhorstůw** (Bischofsteinig) w Plzeňsku prvé w Klatowsku, ty út.: 1. Před Hrom. — 2. Před sw. Pet. a Pav. — 3. po pomýšlen. w křiz; týd. trh na obil. kaž. sob. **Tejnec Hrochůw** w Pardubsku prvé w Chrudimsku. 1. D sw. Mat. — 2. we čtvrtel čtvrtého týdne po Melison — 3. D sw. Janu křt. — 4. Ten den po sw. Michalu. — 5. D sw. Tomáš. Trh na dob. při 2. wýr. trhu ten samý den, při čtyř. ostatních ten den před tím. **Tejnec Wsta wský** w Budejowsku. 1. Dne 8. března. — 2. Dne 25. července. — 3. Dne 21. září. — 4. Dne 15. listop.; trhy pro poutníky: 1. Dne 19. března. — 2. Dne 15. června. Týd. trh kaž. středu. **Tejnice Labšá** w Pardubsku prvé w Chrudimsku, ty pond.: 1. Po sw. 3 král. — 2. Po světné ned. — 3. Po sw. Janu křt. — 4. Po sw. Wácl. **Tejnice panenská** w Prazsku prvé w Mafownicku, ty pond.: 1. Po Hrom. — 2. Po sw. Jilji. — 3. Před. Narož. P. Mar. **Těbechovice** (Hohenbruck) w Jičínsku prvé w Chrudimsku. 1. wu středu po obrázení sw. Pawla, a padnutí to na středu, tedhy příštího týdne. — 2. D proměnění. Páně. — 3. D sw. Kateř. — 4. dne 27. září.; do posledne trh na dobyt.; týd. trh kaž. čtvrtel. **Třebenice** (Trebniß) w Ceskolipsku prvé w Litoměřicku, wýr. a dob. trh.: 1. Ten den po Hrom. — 2. D sw. Jilji. — 3. D sw. Jak. — 4. D Duffickách. **Třebestice** w Budejowsku prvé w Kouřimsku. 1. w sob. po středopost. — 2. w okt. sw. Pet. a Paw. — 3. D sw. Frant. Seraf.

Třebon (Mittingau) w Budejowsku. 1. D sw. Hil. a Jak. — 2. D sw. Jilji. — 3. D sw. Tom. ap.

Třebowá česká w Pardubsku prvé w Chrudimsku. 1. D sw. Mat. — 2. w út. před sw. Duchem. — 2. D sw. Wawř. — 4. D sw. Matouš.; před wýr. trh. posazde trh na dobytek: trh na obil. kaž. čtvrtel.

Trutice (Türmiz) w Ceskolipsku prvé w Litoměřicku. 1. w út. po Melison. — 2. w pond. středov. — 3. w pond. po sw. Mich. — 4. w pond. po Poč. P. Marie.

Trutnow w Jičínsku prvé w Kralohradecku, wýr. a dob. trhy 1. w pond. po obrác. sw. Pawla. — w pond. po sw. Jos. — 3. we čtvrtel před sw. Duchem. — 4. w pond. po sw. Jak. — 5. w pond. po sw. Mich. — 6. w pond. po sw. Mikšbř. Když imenowaný swatý připadne na pond., odhývá se trh téhož dne: sdbhn se Josefův trh na koně setkal s trhem Chrudimským, vřelejší se Trutnowský na vředcházeliici pond. Trh týdní na plátno, přízi a obilí každé pond. a čtvrtel.

Trutnow w Jičínsku prvé w Mafownicku, ty středy: 1. Po středov. — 2. Před. sw. Jarem křt. — 3. Po sw. Jilji. — 4. Po Swatostech. — 5. Před proměnění. Páně. — 6. Před všemi Swat.

Tuřkov w Plzeňsku, wýr. a dob. trhy: 1. Druhý pond. po Melison. — 2. Prvn. čtvrtel po A. Těle. — 3. we čtvrt. po sw. Frant. Seraf. — 4. w pond. po Poč. P. Marie.

Týniště w Jičínsku prvé w Kralohradecku, wýr. a dob. trhy: 1. w pond. po sw. Trojici. — 2. D sw. Lukáš. — 3. D sw. Wawř. — 4. D sw. Tom. Trh týd. kaž. pond. po světné ned. nejlucnější.

Uatterreidenstein w Plz. prvé w Prač. 1. D Sebáš. — 2. D sw. Wost. 3. D sw. Jilji. — 4. D sw. Einhartu.

Útwiná (Uitwa) w Chebku prvé w Loketku 1. w pond. po sw. Witu. — 2. w pond. po sw. Michalu.

Waldí (Waltisch) w Chebku prvé w Loketku wýr. a dob. trhy: 1. w pond. po sw. 3 král. — 2. we středu po sw. Mich.

Wamberice w Jičínsku prvé w Kralohradecku. 1. Pátý čtvrtel w postě — D sw. Anně. — 3. D sw. Borkoře. Týd. trh na dob., wlnu a přízi kaž. pond.

Wartenberk w Ceskolipsku prvé w Mafownicku, wýr. a dob. trh. ty pond.: 1. Za 14 dni po Melison. — 2. Po rozeřlení Apostl. — 3. Před sw. Havel. — 4. Po sw. Mart. Týd. trh. we středu 1. Před Melison. — 2. Před Wánoc.

Weselín w Budejowsku. 1. D sw. Josefu. 2. w út. swatob. — 3. w pond. po sw. Havelu. **Welhartice** w Plzeňsku prvé w Pračensku. 1. Na zelený čtvrtel. — 2. we čtvrtel před sw. Duchem. — 3. D sw. Mař. Magd. 4. — Ten den po Duffickách.

W el w a r y w Pražsku prvé w Masownicku. 1. w pond. po zjavení sw. Mich. — 2. w středu po sw. Pet. a Paw. — 3. w stř. po sw. Bartol. — 4. D sw. Šim. a Juda. — 5. D sw. Mort. biš.

W e r n e ř i c e w Gostolipě prvé w Litoměřicku, wýr. a dob. trhy: 1. D sw. Wojtěchu. — 2. D sw. Wawř. — 3. w pond. před sw. Hawlem. — 4. D sw. Ondřeji. Týd. trh každé út.

W e r w e n i c e (Seerstadt) w Chebsku prvé w Žatecku, wýr. a dob. trhy: 1. W po. ob. po ned. Klement. — 2. D sw. Bartol. — 3. D sw. Warboře; týd. trhy každé čtvrt.

W e s e l i w Budějowě prvé w Duchem. — 1. w středu. — 2. w středu před sw. Duchem. — 3. D sw. Prof. — 4. w středu po sw. Grant. Seraf.; dob. trhy. 1. w čtvrt. po sw. Šil. a Jak. — 2. w čtvrt. po sw. Šil.; kromě toho dob. týd. trh. od Welisnoe až do sw. Ducha každé čtvrt.

W e s e l i w y s o k é w Jičíně prvé w Bydžowě. 1. D sw. Mat. na rozličné zboží a dob. — 2. D sw. Wojtěchu na plátno a přízi. — 3. D sw. Janu št. na zboží a dobytek. — 4. w út. po sw. Wawř. na zboží a dob. — 5. D sw. Michalu. — 6. D sw. Mart. na plátno a přízi.

W e j p r t y w Chebsku prvé w Loketě. — 1. w pond. po W. Těle. — 2. w pond. po Maroz. P. Marie.

W l a d o m o b ř e z i (Wälschbirk) w Budějowě prvé w Prachensku. 1. D sw. Avo. lináři. — 2. D sw. Ludmily. — 3. D sw. Mikul., posazbě 8 denn. swobodou.

W l a s t i m w Budějowě prvé w Koutině. 1. w pond. po sw. Klement. — 2. w út. před Ma. nebe wsloup. Páně. — 3. w pond. před sw. Duchem. — 4. w sobotu po sw. Šil. — 5. w pond. majer. — 6. Ma. Duffel. — 7. w druhé pond. před Wán. Týd. trh. každé sob.

W l d a n i c e (Unterwaltan) w Bud. 1. Ma. obrác. sw. Paw. — 2. w pond. po Janu št. — Týd. trh každé čtvrt.

W i l d s t e i n w Chebsku prvé w Loketě. 1. w pond. po sw. Janu št. — 2. W pond. po sw. Mich.

W i l é m i c e w Chebsku prvé w Žatecku. 1. W pond. po sw. Jiri. — 2. Pond. před sw. Haw.

W i l i m o w w Pardubě prvé w Čáslawě. 1. w prvn. čtvrt. w posle. — 2. w čtvrt. po sw. Duchu. — 3. D sw. Wawř. — 4. w čtvrt. po sw. Mart.

W i m b e r k (Winterberg) w Plzeňě prvé w Prachensku. 1. D sw. Prof. — 2. D sw. Bartol. — 3. D sw. Mart.

W o d ň a n y w Plzeňě prvé w Prachensku, wýr. a dob. trhy: 1. prvn. út. w posle. — 2. w út. před sw. Janem Nep. — 3. D rožšťan. apošt. — 4. Ten den po Maroz. P. Marie. — 5. D sw. Warb.; každé út. trh. na obil. a potravu.

W o l a r y (Wallern) w Plzeňě prvé w Prach. 1. na zel. čtvrt. — 2. D sw. Mikul.

W o l i n ě w Plzeňě prvé w Prachensku.

1. D obrác. sw. Pawla. — 2. w pond. před sw. Duchem. — 3. w út. po Ranečew. P. Marie. — 4. w pond. po wšech Swat. Pr. wu. a druhý trvá jeden, třet. osm a čtvrtý tři dni.

W o s e č u á, Dsečná (Dich) w Jičíně prvé w Bolešlawě, ty pond.: 1. Po čtvrté ned. poslu. — 2. Po sw. Witu. — 3. Po třet. ned. w říjnu. — 4. Před sw. Tom.

W o t i c e w Budějowě prvé w Berouně. 1. w čtvrt. před Wán. ned. — 2. w středu před Ma. nebe wsloup. Páně. — 3. Ten den po Maroz. P. Marie. — 4. D sw. Wawř. — 5. Ten den po Maroz. P. Mar. — 6. D sw. Grant. Seraf. — 7. D sw. Pet. a Alfantary. — 8. Ten den po sw. Tom. ap.

W o ſ i c e m l a d á w Budějowě prvé w Taborě, wýr. a dob. trhy: 1. W út. po sw. Pet. a Paw. — 2. w út. po Zvěšlow. P. Marie. — 3. w středu po sw. Wojt. — 4. w út. před sw. Duchem. — 5. w út. po Woz. Těle. — 6. w út. po Ranečew. P. Marie. — 7. w út. po sw. Matouši. — 8. W pond. po sw. Linhartu.

W r a n é w Pražsku prvé w Masownicku, hlavní trhy: 1. w pond. majer. — 2. D sw. Janu št. — 3. Druhé pond. po sw. Matouši; malé trhy: 1. w čtvrt. po sw. Šil. a Jak. — 2. Ten den po sw. Bartol. — 3. w čtvrt. před sw. Klementem. — 4. w čtvrt. po sw. Warb.

W r o u t e k (Ruzig) w Chebsku prvé w Žatecku, wýr. a dob. trhy: 1. w středu před Wán. ned. — 2. w čtvrt. po sw. Janu št. — 3. w čtvrt. po sw. Bartol. — 4. w čtvrt. před Woz. P. Marie; týd. trh. na obil. každé út.

W r d y sw. K a t e ř i n y (Katharinaberg) w Chebsku prvé w Žatecku. 1. Dne 2. čerw. — 2. w pond. před sw. Bartol. — 3. w pond. před sw. Hawlem.

W r d y sw. S e b a š t i á n a (Sebastianaberg) w Chebsku prvé w Žatecku. 1. w pond. po sw. Trojici. — 2. w prvn. pond. po ned. po sw. Pawlu.

W r d y l a b i (Hohenelbe) w Jičíně prvé w Bydžowě. 1. Ten den po sw. Mat. — 2. D sw. Šil. a Jak. — 3. Ten den po Wawř. — 4. D sw. Kateř. Týd. trhy w út. a sob. na rozličné obil. a masivo.

W r d y š t ř i b r n ý (Silberberg) w Plzeňě prvé w Prachensku. 1. Třet. pond. po Welikon. — 2. D sw. Michalu.

W ſ e r u b y (Wscherau) w Plzeňě. 1. D sw. Blažej po 8 dni. — 2. D sw. Šil. a Jak. po 8 dni. — 3. D sw. Markét. — 4. D sw. Mich. po 8 dni. — 5. D sw. Mikul.

W y s e k á (Hochstadt) w Jičíně prvé w Bolešlawě, ty pond.: 1. Po ned. promod. — 2. Po Ranečew. P. Marie. — 3. Po sw. Šim. a Jud.; týd. trh. každé sob.

W y ſ ſ i W r o d (Hohenfurth) w Budějowě, swobodný trh o sw. Bartol.; trhy na chleba: 1. D sw. Matěji. — 2. D sw. Jofesu. — 3. Ma. zelený čtvrt. — 4. w pond. po sw.

- Trojici. — 5. D sw. Mat. Magd. — 6. D sw. Sim. a Jud. — 7. D sw. Tom.; týd. trhy kaj. pond., trh na dob. kaj. pond. za setu. mēš.
- B**ahradka w Pardubísku, prvé w Čáslawsku. 1. we čtvrt. po středu. — 2. w pond. po sw. Bartol.; týd. trhy kaj. pond.
- B**ámošl (Friedberg) w Budějovsku, wýr. trh o sw. Anně; týd. trhy obiln. a dob. vždy w út.
- B**ásmuky w Pardubísku prvé w Kautimsku. 1. w pond. po Hrom. — 2. w pond. po sw. Fil. a Jak. — 3. we středu po sw. Prof. — 4. w pond. po Manebewz. P. Marie. — 5. we středu po sw. Wáclawu. — 6. we stř. po wšech Swat.; týd. trh kaj. středu.
- B**ěrow w Pražsku prvé w Berounsku. 1. w út. welikon. — 2. D sw. Bartol. — 3. D sw. Kateř.
- B**rašlav (Königsaal) w Pražsku prvé w Berounsku. 1. Dne 4. dubna. — 2. w pond. po sw. Janu Nep. — 3. w pond. po Imenu Marie. — 4. w pond. po sw. Klaf.
- B**rašlawice w Pardubísku prvé w Kouřimsku. 1. w út po Hrom. — 2. w út. po Judisa po 8 dni. — 3. w út. po sw. Trojici. — 4. w út. po Namst. P. Mar. — 5. w pond. po sw. Wawř. — 6. w út. po sw. Wácl. — 7. D sw. Kateř. po 8 dni. — 8. D sw. Tom. ap.
- B**řislawice w Budějovsku prvé w Kouřimsku, wýr. a dob. trhy: 1. w út. po Hrom. — 2. we čtvrt. středu. — 3. we čtvrt. po nalez. sw. Kříže. — 4. Ten den před. P. Těl. — 5. we čtvrt. po sw. Martě. — 6. we čtvrt. po pomýš. sw. Kříže. 7. Ten den po sw. Barb.
- B**ětwice (Bettwing) w Budějovsku. 1. druhé pond. po welikon. — 2. w pond. po sw. Mart.; trh na chleb kaj. út.
- B**lonice w Pražsku prvé w Mladonicku. 1. w pond. w prvu. týd. postu. na warivo, ryby, wino, obil. a rozličné kramářské zboží. — 2. D sw. Wojt. — 3. D sw. Ondř. — 4. D Manebewz. P. Marie; druhé a třetí. trh trvá 8 dni; týd. kaj. pond.
- B**ruč w Pardubísku prvé w Čáslawsku. 1. D sw. Dorotě. — 2. D přeměn. Páně; malé trhy: 1. w út. po křtěné neb. — 2. w út. před Wánoc.
- B**wilow w Gostolipsku prvé w Bečelawsku, ty pond.: 1. Po sw. Valent. — 2. Po W. Těle. — 3. Po pozdvíž. sw. Kříže. — 4. Po sw. Alžb. Týd. trh. na obil., len, přizi a rozličné potrav. věci kaj. středu.
- B**amberk (Senftenberg) w Jičínsku prvé w Královhradecku, wýr. trh. ty út.: 1. Po Now. roce. — 2. Po pozdvíž. sw. Kříže. — 3. Po sw. Duchu. Trh. na dob.: 1. w pond. po Now. roce. — 2. w út. welikon. — 3. Dne 4. květn. — 4. w pond. před sw. Wácl. Trh. týd. kaj. pond. a čtvrt na wšelij. zboží.
- B**andow (Sandau) w Chebsku prvé w Loketskú, wýr. a dob. trhy ty pond.: 1. Po Chebsk. trh. po Reminisc. — 2. Po sw. Duchu. — 3. Po sw. Mich. — 4. Druhý w adventě. Týd. trh na obil. kaj. pond.
- B**andow (Sandau) w Gostolipsku prvé w Litoměř. wýr. a dob. trhy ty pond.: 1. Po Imenu Jež. — 2. Trst. w postě. — 3. Před sw. Anton. — 4. Před sw. Wácl.; kaj. sob. týd. trh na obil. a potrav. věci.
- B**atec (Saaz) bývalé krajské město, nyní w Chebsku. 1. w pond. po obrác. sw. Paw. — 2. we čtvrt. po křtěné neb., zároveň trh na dob. — 3. w pond. před sw. Duškem. — 4. w pond. před Mároz. P. Marie. — 5. w pond. před sw. Kateř.
- B**ěbrák w Pražsku prvé w Berounsku. 1. we stř. po Imenu Jež. — 2. w út. swatob. — 3. D sw. Wawř. — 4. D sw. Sim. a Jud.
- B**eleznice (Eisenstadt) w Jičínsku prvé w Březovsku. 1. we stř. po Imenu Jež. — 2. w pond. po sw. Janu Nep. — 3. we stř. po Mároz. P. Marie, wšechy tři zároveň na dob. Kaj. stř. trh na obilí.
- B**elezník (Eisenstein) w Plz. prvé w Praž. Trhy na obil. a dob.: 1. Na welikon. út. — 2. D sw. Wendelinu.
- B**ěhlé (Schöless) w Chebsku prvé w Jatecku. 1. w út. po sw. Jiří. — 2. w út. po sw. Wácl.
- B**ěreč (Schurz) w Jičín. prvé w Kral. 1. w út. před sw. Fil. a Jak. — 2. w út. po sw. Bartol.
- B**ěreč (Bierap) w Jičínsku prvé w Březovsku. 1. D sw. Dorotě. — 2. D pomýš. sw. Kříže. Týd. trhy: 1. w út. po zeleném čtvrt. — 2. w út. před středým dnem.
- B**ěrownice (Berowitz) w Buděj. prvé w Tábořsku, wýr. a dob. trh. ty pond.: 1. Po sw. 3 král. — 2. Po sw. Fil. a Jak. — 3. Po sw. Jiří; kromě toho začínajíce po druhého út. po sw. Mat. až do sw. Hawla trhy na dob. kaj. 14. dni w út.
- B**ěželice w Jičínsku prvé w Březovsku. 1. we stř. po sw. Jiří. — 2. w pond. po wšech Swat., kaj. po osmi dni. — 3. D sw. Witu. — 4. w pond. po Mároz. P. Mar.; trh. týd. na obil. kaj. středu.
- B**ělehy w Pardub. prvé w Čásl. 1. Ten den po sw. 3. král. — 2. Ten den po Namst. P. Marie. — 3. D buřick.; ten den před wšemi Swat. týd. trh.
- B**lutice (Laditz) w Chebsku, prvé w Loketskú. 1. w úterý welikonci. — 2. w úterý swatobuř. — 3. w pond. před sw. Bartolomějem. — 4. D sw. Simonu a Judowi.
- B**umberk w Pardubísku, prvé w Chrudimsku, ty čtvrtky: 1. Před Hromnicemi. — 2. Před sw. Witem. — 3. Před Manebewzet. P. Marie. — 4. Před wšemi Swat.
- P**oznámění. Dle c. kr. natižení nesmějí se trhové w neděli neb w svátek oddělovati, nýbrž teprve příštího wšedního dne.

O b s a h.

První arch ob 1. až do 16. strany obsahuje úvodný článek o planetě čili oběžnici „K r a l o m o c“ zvané, tak zvané čerwený kalendář, východ a západ slunce a měsíce, čtvrtě měsíce a povětrnost, jakož i přehled židovského kalendáře.

Čtení kalendářské.

	Strana
Zkouška povětrnosti v rozličných výjevích na zvířatech . . .	17
O poště . . .	20
Čtyřero suchých dní, čísla roku 1854., normální dny . . .	21
Čty. patroni zemští, pohyblivé svátky, čtyřero částek ročních . . .	22
Zatmění na slunci a na měsíci, znamení kalendářská . . .	23
Sazba poštovní a kolkovní . . .	24
Tabulka úroková. — Nejvyšší císařský rob . . .	25
Panující knihy . . .	26

Správa o Dědictví sv. Cyrilla a Methodia.

A. Knihy, obrazy a zeměpis . . .	27
B. Počty až do konce roku 1852. — C. Stanovy Dědictví . . .	28
D. Seznam všech P. T. p. p. spoluobčanů . . .	31

Čtení úvodné.

Keleba. (Ob Václava Novotoého) . . .	43
Nebeští znamení. (Ob Grant. Polmona) . . .	49

Čtení dějepisné.

Slované rektovní obhajovací Círke. (Ob J. F. ze J.) . . .	59
Kláster Žďárský. (Ob Dra. J. Bílého) . . .	62
Dobytí Sašihradu Krze Turky. (Ob Tom. Šimbery) . . .	77
Cerná Hora. (Ob Pereg. Obdržálka) . . .	82
Kapla sv. panny Barbory u Klobouk. (Ob J. Friedricha) . . .	96

Čtení z přírody.

1. Křeček. — 2. Chřestýš. — 3. Lev. — 4. Had jedovatý. — 5. Krtel. — 6. Chroust . . .	98—106
---	--------

Čtení z průměru a z hospodářství. . .	103—113
---------------------------------------	---------

Báje.

Píseň k sv. Cyrillu a Methodiovi. — Slunečné hodiny. — Dožinky. — Dívčera. — Kanárek. — Strašit syn. — Žel. — Berly. — Mourek . . .	113—116
---	---------

Čtení zábavné.

Wyznání zločince. — Tajný soud. — Umírající voják. — Wira. — Wítězství náboženství Christova. — Pověst o kostele v Německu. — Pomož co pomůž. — Pohanskost a křesťanství. — Král Přemysl Otakar. — Šlechtná šlechtička. — Kostel sv. Petra v Římě. — Oti otce i matku. — Neklamný prostředek zbohatnouti. — Sobec. — Dřub pravdy. — Pomlouvač. — Dobrodružní milencové. . .	116—131
Čtení krátké. — Příšloví. — Wjroční trhowé. . .	132—141

